Doktori (Ph.D.) értekezés

A vokális magyar népdalkészlet rétegezettsége és helye a Hajdúság 20. századi társadalmában

Tóth Lilla Lenke

Témavezető: Lukácsné dr. Marinka Melinda

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2022

A vokális magyar népdalkészlet rétegezettsége és helye a Hajdúság 20. századi társadalmában

Értekezés a doktori (Ph.D.) fokozat megszerzése érdekében
a néprajzi és kulturális antropológia tudományágban

Írta: **Tóth Lilla Lenke**
okleveles népzenetanár (népi ének)

Készült a Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskolája
(néprajz programja) keretében

Témavezető: Lukácsné dr. Marinka Melinda

…….
(olvasható aláírás)

A doktori szigorlati bizottság:
elnök: Dr. ……
tagok: Dr. ……
Dr. ……

A doktori szigorlat időpontja: 20… . …… … .

Az értekezés bírálói:
Dr. .....
Dr. ……
Dr. .....

A bírálóbizottság:
elnök: Dr. .....
tagok: Dr. ……..
Dr. ……..
Dr. ……..
Dr. ……..

A nyilvános vita időpontja: 20… . …… … .

Nyilatkozat

Én, Tóth Lilla Lenke teljes felelősségem tudatában kijelentem, hogy a benyújtott értekezés önálló munka, a szerzői jog nemzetközi normáinak tiszteletben tartásával készült, a benne található irodalmi hivatkozások egyértelműek és teljesek. Nem állok doktori fokozat visszavonására irányuló eljárás alatt, illetve 5 éven belül nem vontak vissza tőlem odaítélt doktori fokozatot. Jelen értekezést korábban más intézményben nem nyújtottam be és azt nem utasították el.

Debrecen, 2022. augusztus 22.

Tóth Lilla Lenke

Doktori (Ph.D.) értekezés

A vokális magyar népdalkészlet rétegezettsége és helye a Hajdúság 20. századi társadalmában

Tóth Lilla Lenke

Témavezető: Lukácsné dr. Marinka Melinda

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2022

Tartalom

1. Bevezetés – a kutatás ismérvei 3
   1.1. A kutatás hipotézisei 6
   1.2. A kutatásban alkalmazott módszerek 8
2. A Hajdúság bemutatása 11
   2.1. Földrajzi elhelyezkedés 11
   2.2. Történeti áttekintés 13
   2.3. Kutatástörténeti háttér 16
3. A Hajdúság társadalmi rétegezettsége a 20. században 26
   3.1. Pásztortársadalom 28
   3.2. Parasztársadalom 33
   3.3. Kereskedők, iparosok, tisztségviselők 38
4. Hagyományos zenei kultúra 43
   4.1. A daltanulás módjai 44
   4.2. Éneklési alkalmak 47
   4.3. Énekes szokások 48
   4.4. A vokális zene kapcsolata a hangszeres és tánckultúrával 52
5. A hajdúsági hagyományos zenei kultúra sajátosságai 57
   5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok 57
      5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok 58
      5.1.2. Régi stílusú népdalok 66
      5.1.3. Új stílusú népdalok 82
   5.2. Az archív dokumentumok forráselemzése 91
      5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében 91
      5.2.2. Papp János hagyatékának feltárása 107
         5.2.2.1. Papp János élete és munkássága 107
         5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése 118
   5.3. A recens adatgyűjtés eredményei 213
      5.3.1. Pásztorok repertoárja 214
         5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya 214
         5.3.1.2. ’Csinos’ Molnár Imre – a „jöttment” repertoárja 242

5.3.2. Parasztok – a Rácz-testvérek példája 248
5.3.3. Kereskedők, iparosok, tisztségviselők – Erdei János repertoárja 259
5.4. A hajdúsági magyar népdalkészlet jellegzetességei és kapcsolódásai 265
6. Hatások és visszahatások 270
6.1. Nemzetiségek a Hajdúságban 270
6.2. A pusztaromantika sajátosságai 277
6.3. A 20. század népzenei mozgalmainak hatásai 280
6.4. Jelenkori hatások és visszahatások 282
7. Összegzés és kitekintés 295
8. Summary in English 299
Hivatkozott irodalom 307
Mellékletek 328
I. melléklet: Kép- és ábrajegyzék 329
II. melléklet: Szövegközi dallampéldák mutatói 332
II.1. Szövegközi dallampéldák a közlés sorrendjében 332
II.2. Betűrendes mutató 337
II.3. Földrajzi mutató 343
II.4. Kadenciamutató 345
II.5. Szótagszámmutató 348
III. melléklet: Publikált hajdúsági népdalok jegyzéke 351
III.1. Betűrendes mutató 383
III.2. Földrajzi mutató 394
III.3. Kadenciamutató 396
III.4. Szótagszámmutató 400
IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár 405
IV.1. Népzenegyűjtők adattára 405
IV.2. Népzenei gyűjtések adattára 426
V. melléklet: Papp János gyűjtéseiben szereplő hajdúsági népdalok jegyzéke 478
V.1. Betűrendes mutató 541
V.2. Földrajzi mutató 555
V.3. Kadenciamutató 556
V.4. Szótagszámmutató 560

1. Bevezetés – a kutatás ismérvei

A Hajdúság népzenéjéről világos, letisztult képet kaphatunk a különböző összefoglaló igényű kiadványokból. Eszerint a népdaloknak két jellegzetes csoportjával találkozik az érdeklődő: a régi stílusú pásztordalokkal és új stílusú népdalokkal.[1] Megállapításaikat akár el is fogadhatnánk, ugyanakkor sok kérdést felvetnek.[2]

Hogyan lehetséges, hogy a hagyományos társadalom egyetlen rétegéhez, a pásztorokhoz köthető dallamok határoznak meg egy teljes kistájat? Az ún. pásztordalok csak a pásztorok zenei kultúrájának részeként jelennek-e meg a hagyományban, vagy azokat más társadalmi rétegek is használják, használták? Hogyan tudjuk meghatározni a pásztordalok fogalmát: csak a szövegük különíti el más műfaji alcsoportoktól, vagy zenei jegyeik is jellegzetesek?[3] A régi stílusú népdalaink más rétegeinek példáival egyáltalán nem találkozunk a Hajdúságban?

A Hajdúság társadalmának összetétele a magyar nyelvterület egészéhez hasonlóan összetett, nyilvánvalóan nem lehet zenei kultúrájának képét sem ennyire leegyszerűsíteni. Az 1910. évi népszámlálás adataiból kiolvasható, hogy Hajdú vármegyében a lakosság kereső rétegének körülbelül 14%, Debrecent is beleszámítva mintegy 10%-át teszi ki a pásztorság aránya.[4] A magyar nyelvterület egészét tekintve a pásztorság tehát nagyobb számban,

[1] Vö. Paksa 1993: 57.; Paksa–Németh 1994: 211.; Bodza–Paksa 2001: 45.

[2] Témavezetőm, Lukácsné dr. Marinka Melinda mellett köszönet illeti mindazokat, akik segítették munkámat az elmúlt években. Köszönöm a családom, továbbá dr. Agócs Gergely, dr. Bolya Mátyás, dr. Nagy Gabriella, dr. Papp Edit, dr. Papp Jánosné Sáfrány Éva, dr. Papp Zoltán Lajos és Sáriné Szebenyi Judit erkölcsi és szakmai segítségét, valamint dr. Csizmadia Elek anyagi támogatását.

[3] Katona Imre szerint a pásztordal *„népi líránk hagyományos foglalkozásokhoz kötött csoportja, jószágokat őrző férfiak életéről és érzelmeiről szóló dal."* (Katona 1981: 205.) A pásztordallal rokon műfaj a betyárdal és a rabének: *„A betyár és a pásztor összetartozik: ugyanabból a 'vagyontárgyból' élnek […] Mivel a legtöbb betyár pályájának vége mégis csak az elbukás, természetesen kapcsolódnak ide a rabénekek is."* (Dobszay 1984: 341.) A Hajdúságról szóló publikációkban gyakran összekapcsolva értekeznek ezekről a kategóriákról és további, a pásztorkultúrához kötődő kulturális elemekről, azaz a dalok műfaji besorolása meghatározó: például *„pásztorkultúra – pásztortáncok, pásztoros hangvételű éneklés"* (Paksa 1993: 57.); *„régi parlando-rubato pásztordalok, rabénekek"* (Paksa–Németh 1994: 211); *„pásztordalok-rabénekek"* (Bodza–Paksa 2001: 45.) Etnomuzikológiai értelmezésre szűkítve az *ereszkedő pásztordalok* a Dobszay László és Szendrei Janka által kidolgozott népzenei típusrend egyik tömbje: *„Valószínűleg a pentaton ereszkedő stílus származéka az a formailag jól elkülöníthető tömb is, melyet használóinak jellegzetes előadásmódja miatt 'rubato pásztordal'-nak nevezhetünk."* (Sebő 1997: 48.). Az *ereszkedő pásztordalok* tömbjében található dalok zenei egységet képeznek, ugyanakkor a szövegkezdetek alapján megállapítható, hogy műfajukat tekintve nem egyöntetűek. Vö. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/bongeszes/?sid=2 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. A különböző definíciókat összevetve írásomban a pásztordal kifejezést mint műfaji kategória értelmezem és használom.

[4] MSK 1912: 590–595. Hajdú vármegye járásai és Debrecen városa külön szerepel a statisztikában. Hajdú vármegyében a 61.563 keresőből 45.671 fő (74,2%) foglalkozott mezőgazdasággal, közülük 17.722 fő volt mezőgazdasági munkás (28,8%). Ha feltételezzük, hogy a mezőgazdasági munkások felét teszi ki a pásztorság, az arányuk hozzávetőlegesen akkor is csak a teljes kereső lakosság 14,4%-át teszi ki. Debrecen városban a kereső 42.212 főből a mezőgazdaságban 9.166 fő (21,7%) dolgozott, mezőgazdasági munkásként pedig 3271 fő

magasabb arányban képviselteti magát, de a teljes lakosságnak ez még mindig nem teszi ki a többségét. A pásztorok elszigetelt életmódja pedig szintén megkérdőjelezi, hogy a többségi társadalomra a dalaik olyan elsöprő hatással lehettek volna, hogy minden más feledésbe merült. Sokkal valószínűbb, hogy a kutatói érdeklődés a különleges felé fordult a gyűjtések során, azaz az elsőként felbukkant pásztordalok rögzítése után mást módszeresen nem is kerestek, hanem elsősorban ennek a külső szemlélő számára egzotikusnak tűnő régies rétegnek a variánsai kerültek a fókuszba. A rögzítés és publikálás hiánya természetesen nem jelenti azt, hogy mást nem énekeltek ezen a területen, csupán a gyűjtések hiányosságát, egyirányúságát jelzik. Nem lehet azonban általánosítani, hiszen helyi kiadványokban színesebb zenei anyaggal találkozunk, és a publikálatlan gyűjtési anyagok is új adatokkal szolgálnak.

Feltételezem tehát, hogy a Hajdúság zenei kultúrája árnyaltabb a közismert álláspontnál. A régi stílus valószínűleg nem tűnt el nyomtalanul a Hajdúságból, illetve nem csak egyetlen műfaji csoport képviseli. A népszokásokhoz kapcsolódó szertartásos dallamok sok archaikus elemet megőriztek, a szerkezetük sokféle[5] ugyan, de mind élesen elkülönül az új stílustól. A szokásokat vizsgálva tehát feltehetően régi zenei anyagot találunk. Ugyancsak vizsgálat tárgyát képezi, hogy más társadalmi rétegek – földművesek, kereskedők – milyen dallamokat énekeltek. A publikálatlan gyűjtések helyszíni naplóiból szerencsés esetben az adatközlő születési adatain túl a foglalkozására is találunk utalást. A vizsgálat történelmi kerete a 20. század első hajdúsági népzenei gyűjtésétől (Hajdúsámson, 1906. gyűjtő: Bartók Béla[6]) az első pávakörök [a közművelődés keretében szervezett énekcsoportok] megalakulásáig (amely a régióban az 1970-es évek második harmadára tehető) terjed, hiszen ebben az intervallumban valószínűsíthető a későbbi évtizedeknél lényegesen kisebb külső befolyás a dallamrepertoárra.

A fogalmi bizonytalanságok feloldása, illetve a regionális határok tisztázása mélyreható kutatómunkát igényel, ami magába foglalja az eddigi hajdúsági – közismert és még publikálatlan – gyűjtések feldolgozását, azok összevetését a szomszédos kistájakon gyűjtött anyagokkal. A vizsgálatot ennek megfelelően a kistájhoz kapcsolódó népzenei tárgyú publikációk rendezése mellett[7] a közművelődési intézmények (például múzeumok) népzenei archívumainak felkeresésével, az ott található források számbavételével és elemzésével

(7,7%). Összesítve a két területen 103.775 fő kereső 52,8%-a dolgozott mezőgazdaságban, azaz 54.837 fő. A mezőgazdasági munkások száma 20.993 fő (20,2%), ebből következően a pásztorság aránya 10,1%-ra becsülhető.

[5] Vö. MNT II. 1953.

[6] *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search?cou=35&yfr=1906&yto=1906 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

[7] Vö. Szilágyi 2001.

kezdtem. A feltett kérdésekre adandó válaszok egyértelműsítését nagyban szolgálhatja az is, ha felkeressük a még élő nótafákat,[8] és teljes repertoárjuk rögzítésére, valamint rendszerezésére törekszünk. Bár más tájegységek esetében több példával is találkozunk, a Hajdúság területéről még nem születtek népzenei egyéniségmonográfiák, amelyek egy-egy nagy tudású hagyományőrző népdalénekes teljes dalkészletét és előadói stílusát térképeznék fel.[9] Azon túl, hogy a gyűjtésekben a pásztorok túlreprezentáltak, a tőlük rögzített anyagon belül szinte csak pásztordalokat találunk. A teljes repertoár viszont nem mutathat jelentős eltérést a Barsi Ernő monográfiájában megjelenő arányokhoz képest: Tarjáni András repertoárjában a pásztordalok aránya nem éri el a 12%-ot, ha a betyár- és rabénekeket is ide számoljuk, akkor is közel 26%-ról beszélhetünk.[10] Sokkal nagyobb viszont a lírai dalok aránya (47%).[11] Szinkrón és diakrón vizsgálatok alapján a hajdúsági pásztoroknál is hasonló arányokat találhatunk. Munkám során a recens anyag kutatását és gyűjtését is fontosnak tartom. A helyszíni gyűjtések során lehetőségem nyílik a kutatás során elsődlegesen vizsgált időintervallum (1906–1973) gyűjtései kapcsán felvetődött kérdéseket tisztázni. A kutatómunka az archívumi források vizsgálata mellett terepmunkával egészül ki. Kutatásom módszertani alapjának másik részét tehát a Hajdúság területén élő idős hagyományőrző énekes és hangszeres mesterek felkeresése, dallamrepertoárjuk kikérdezése és a népzenei gyűjtések során rögzített dallamanyag feldolgozása képezi.[12]

Értekezésemben a címben megfogalmazottak szerint a Hajdúság magyar népdalkészletét vizsgálom, tehát nem képezi a kutatás tárgyát sem a hajdúsági nemzetiségek repertoárja, sem a Hajdúság instrumentális népzenéje. A Hajdúságot határoló kistájak népzenei dallamkészletével viszont össze kell hasonlítani a teljes vokális anyagot, ennek során állapítható meg, hogy beszélhetünk-e speciálisan hajdúsági népdaltípusokról, vagy egy nagyobb terület zenei repertoárjába simul bele a kistájra jellemző dalanyag. A szomszédos kistájak népzenei kiadványaival való összehasonlító elemzés alkalmat ad az előadásmódbeli sajátosságok megállapítására is.

A záró szakaszban arra kívánok kitérni, hogy milyen előzményei, és milyen következményei vannak a Hajdúság népzenéjéről széles körben elterjedt képnek. A

[8] A kifejezést a szakirodalomban elterjedt jelentéstartalmai szerint használom az olyan adatközlők megjelölésére, akik dalrepertoárjuk bőségével, illetve kiemelkedő előadói készségük révén kitűnnek környezetükből. Vö.: Vikár 1906.; Ecsedi 1927,; Péter 1947.

[9] Hagyományőrző énekesekről publikált egyéniségmonográfiák: Kallós 1973.; Ráduly 1979.; Kiss 1982.; Barsi 1984.; Nagy 1987.; Barsi 1992.; Albert 1989.; Dévainé–Ujvári 1990.; Juhász 1998.; Baloghné 2010.; Barsi 2011.; Joób 2014.; Horsa 2015.

[10] Barsi 1984: 95– 96. A Barsi Ernő által vizsgált 314 dalból 148 lírai dal, ehhez képest mindössze 37 pásztordal és 37 betyárdal, valamint 7 rabének található a repertoárban.

[11] Barsi 1984: 95–96.

[12] Vö. Bődi 1982.

hagyományos repertoár a külső tényezők (ún. *pusztaromantika, Gyöngyösbokréta* mozgalom, *Röpülj páva* című televíziós műsor) következtében hogyan módosult, illetve a Hajdúságról kialakított, fent kifejtett sematikus kép hatására hogyan jelennek meg napjainkban a kistájhoz kapcsolódó folklórelemek? E kérdéskör vizsgálatával, az ok-okozati viszonyok feltárásával írásomat a *magyarázó kutatások* körébe kívánom emelni.[13] Az itt megfogalmazott gondolatokkal és pedagógiai munkám során egyaránt célom Hajdúság magyar népdalanyagának terjesztése és népszerűsítése, annak teljes valójában, a hagyományos keretek közt kialakult arányaival.[14]

1.1. A kutatás hipotézisei

A fentebb kifejtett gondolatok alapján a hajdúsági népzenei dallamkészlet vizsgálatával kapcsolatban hét szempont szerint összefoglalható hipotézis körvonalazódik.

- A magyar hagyományos zenei műveltséget tárgyaló átfogó szakkiadványokban, monográfiákban a Hajdúságról az a kép rajzolódik ki, hogy a régió népzenéjében a pásztordalokon és az új stílusú magyar népdal darabjain kívül egyéb dalműfajok, illetve népzenetörténeti rétegek folklóralkotásai nem szerepelnek. Feltételezem, hogy a Hajdúság népzenei dallamrepertoárja sokrétűbb annál, mint ahogy a régió zenefolklórját tárgyaló szakirodalom bemutatja.
- A Hajdúságnak és szűkebb környezetének népdalrepertoárját bemutató kistáji monográfiákban a magyar népzene régi rétegéhez tartozó dallamok csoportját jobbára csak a pásztordalok reprezentálják. Feltételezem, hogy a régi stílusú népdalokat nem csak egyetlen műfaji csoport, a pásztordalok rétege képviseli a Hajdúságban.
- Feltételezem, hogy szokásvizsgálattal feltárható a régies zenei jegyeket hordozó dallamréteg egy jelentős szelete (például a betlehemesek vagy a lakodalmas szokáskör mélyreható kutatása). A magyar népzenekutatás regionális és központi archívumaiban ugyanis szép számban fellelhetők a hajdúsági magyarok kalendáris szokásainak, avagy az emberélet fordulóihoz kapcsolódó rítusainak (születés, házasság, temetés) olyan

[13] Vö. Héra–Ligeti 2014: 45–47.

[14] A hagyományos kultúra, illetve a hagyományos keretek közt kialakult hajdúsági népdalrepertoár teljes rekonstrukcióját korlátozza, hogy kutatás során feltárható információk behatároltak, hiszen csak a gyűjtések alkalmával rögzített folklórdokumentumok alapján kialakult képet – vagyis a hagyományos kultúra 20. és 21. századi adaptációit – tudjuk megismerni. Mivel jelen írásban a zene használatának néprajzi szempontú vizsgálatát tűztem ki célul, ezért indokolt esetekben a folklorizáció és a folklorizmus folyamataiban feltárható tényekre is kitérek.

szokásdalai és szertartásos énekei, amelyek gyökerei egyértelműen a kora újkorba, avagy az azt megelőző történeti korszakokba mutatnak.

- A magyar népzenét bemutató monografikus művekben találkozunk azzal a megállapítással, hogy a Hajdúság zenefolklórját a pásztordalok karakterizálják. Feltételezem, hogy a pásztordalok nemcsak a pásztorok körében, hanem más társadalmi rétegek (földművesek, kereskedők) repertoárjában is megjelentek. Feltételezem továbbá, hogy az egyes szakmákhoz (mint ahogyan jelen esetben a pásztorsághoz) kapcsolódó szövegek, valamint az azokhoz kötődő dallamtípusok a múltban a magyar nyelvterület egészéhez hasonlóan a Hajdúság területén is erős identitásképző hatással bírtak, így elsősorban az adott társadalmi csoport dallamrepertoárját jellemezték.
- Feltételezem, hogy a Hajdúság egyes társadalmi rétegeiben a 20. század második felében még fennálltak azok a szociokulturális tényezők, amelyek kedveztek a hagyományos zenei kultúra tovább élésének és variálódásának. A Hajdúság társadalma ugyanis a nagyfokú urbanizáció ellenére is több tekintetben olyan régies jegyeket őrzött meg, amelyek más régiók akár aprófalvas településcsoportjain is reliktumnak számítanak.
- Feltételezem, hogy a hajdúsági népdalkészletet, illetve a szakkiadványokban és a közvélekedésben a hajdúsági népdalkészletről kialakult képet külső hatások is befolyásolták, úgymint a *pusztaromantika*, a népzenével kapcsolatos szervezett mozgalmi tevékenységek, a televízió és más médiumok. A hajdúsági pásztorok archaikus életmódja és kétségkívül látványos megjelenése (a máig használatban lévő népviselet, a hagyományos munkaeszközök stb.) nemcsak a turisták és laikus érdeklődők, hanem a néprajzkutatók figyelmét is e társadalmi csoport felé irányította. Ennek következtében a pásztorok hagyományelemei nemcsak a régióról szóló ismeretterjesztő vagy turisztikai kiadványokban, de a Hajdúság folklórját bemutató tudományos igényű publikációkban is óhatatlanul túlreprezentáltak.
- Feltételezem, hogy a jelenkorban zajló, a teljes dallamrepertoár feltérképezésére is irányuló egyéniségvizsgálatokkal árnyalni lehet a 20. századi kutatások eredményeit.

1.2. A kutatásban alkalmazott módszerek

A vizsgálatok során többféle aspektusból szemléltem a témát, a különböző módszerek együttes alkalmazása többszörös triangulációként valósult meg. Kutatásomban ugyanis a trianguláció módszertani, elméleti és személyi típusa is megjelenik, valamint az adatok triangulációja is megvalósult.[15] Kutatásom módszerei alapvetően kvalitatív jellegűek.

Dokumentumelemzés

A *dokumentumelemzés* az egyik legalapvetőbb vizsgálati módszer, amely a teljes munkafolyamatot végigkísérte. A kutatás kezdeti szakaszában az írásom tárgyára vonatkozó néprajzi, népzenei szakirodalomból az összefoglaló jellegű kiadványok mellett a kifejezetten Hajdúsághoz kapcsolódó kötetek anyagát tekintettem át. Ezt követően az intézményi és magánarchívumokban fellelhető dokumentumokat (hangfelvételek, jegyzőkönyvek, egyéb írásos dokumentumok, filmek), valamint az online népzenei adatbázisok hajdúsági adatait rendszereztem és elemeztem. Ezzel párhuzamosan végeztem a recens adatgyűjtés során rögzített információk feldolgozását, vizsgálatát is. A feldolgozás magában foglalja a népzenei dallamok rendszerezésén, elemzésén túl a lejegyzésüket, kottaképen való megjelenítésüket is.

Megfigyelés

„Minden tapasztalati, empirikus tudománynak az alapja a megfigyelés, a megismerési folyamat kiinduló pontja."[16] Az értekezés témájával kapcsolatos előfeltevéseim már a kutatás megkezdése előtti *résztvevő megfigyelés*ek során kialakultak. Különböző szakmai szerepeimhez kötődve (népi énekes és népzenész előadó, népi ének tanár) számos alkalommal volt alkalmam megfigyelni a hajdúsági népdalok megjelenését a revival és hagyományőrző népzenei eseményeken. A prekoncepciók a kutatási időszakban újabb megfigyelésekkel

[15] A trianguláció társadalomtudományokban való alkalmazási lehetőségeit Sántha Kálmán ismerteti publikációiban. A trianguláció – amely kifejezés a geodéziai vizsgálatoknál jelent meg először – a kvalitatív kutatásokban az érvényesség alapkritériumát hivatott alátámasztani. A társadalomtudományokban a szófordulatot metaforikusan használjuk, egy-egy jelenség tanulmányozásának összetett stratégiáját értjük alatta. Sántha a trianguláció-tipológiákat elsősorban Norman Kent Denzin értelmezésében tárgyalja. Eszerint a triangulációnak négy fő típusa különböztethető meg: *elméleti, módszertani, személyi* trianguláció, valamint az *adatok* triangulációja. Az *elméleti trianguláció* során több koncepció, több tézis ütköztetése és a köztük való kapcsolat keresése valósul meg. A *módszertani trianguláció*ban legalább két módszer együttes alkalmazására épül a kutatás (módszerek közötti trianguláció), vagy egy módszeren belül több technikát is alkalmaz a kutató (módszeren belüli trianguláció). A *személyi trianguláció* abban nyilvánul meg, hogy több kutató is részt vesz az eljárásban, amely az adatgyűjtés és az elemzés, feldolgozás munkafolyamatában is realizálódhat. Az *adatok triangulációj*a több dimenzióban valósulhat meg: időbeli, térbeli és személyi dimenzió, vagyis az adatgyűjtés több különböző időpontban, különböző helyszíneken, illetve különböző alanyokkal zajlik. Vö. Denzin 1989.; Sántha 2010.; Sántha 2017.

[16] Bődi 1982: 13.

alakultak hipotézisekké. A *résztvevő megfigyelés* módszerének több szerepkörében is kutattam (*egészen résztvevő, megfigyelőként résztvevő, résztvevőként megfigyelő, egészen megfigyelő*).[17]

Interjú készítése

A kutatási folyamatban több *interjú*t készítettem, amelyek *strukturált*ak vagy *kevert típusú*ak voltak.[18] Az interjúalanyok nagyobb részét olyan hagyományőrző énekesek alkotják, akik népzenei repertoárjának feltárása volt a cél. A dallamok rögzítése mellett a népdalokhoz kapcsolódó információkat is kutattam, valamint több esetben *életútinterjú*t is készítettem az énekesekkel. Egyes gyűjtési helyzetekben az *interjú* fókuszcsoporttal történt: ha két (vagy több) hagyományőrző énekest egy alkalommal kérdezünk ki, akkor az egyéni változatok mellett a közös éneklés törvényszerűségeit is megfigyelhetjük. Az interjúk kisebb részében Papp János életútjáról és népzenei gyűjtőmunkájáról kérdeztem a családtagjait.

Egyéniségvizsgálat

A folklórjelenségek vizsgálatánál a közösségi jelleg mellett nagyon fontos szerepe van az egyénnek, a sajátos előadói jegyeknek, a tudatos egyéni alkotási folyamatoknak is. Az egyéniségkutatás alapjait a népmesekutatásban kell keresnünk, ez a módszer elsősorban Ortutay Gyula és Dégh Linda nevéhez kötődik.[19] A népzenekutatásban is jeles követői vannak a módszernek, de hajdúsági példát nem tudunk felmutatni. Ezt a hiányt hivatott pótolni a terepen végzett munkám, elsősorban id. Németi János balmazújvárosi pásztor repertoárjának feltáró vizsgálata.

Összehasonlító módszer

Az *összehasonlító módszer*t a magyar népzenekutatásban Bartók Béla alkalmazta először a magyar és a szomszéd népek népzenéjének tanulmányozása során,[20] valamint Kodály Zoltán a nyelvrokon népek népzenéjének összehasonlító elemzése kapcsán.[21] A

[17] Earl Babbie a *résztvevő megfigyelés* kutatói hozzáállását, kutatói szerepköreit négy kategóriába sorolja: 1. az *egészen résztvevő* kutatót olykor csak résztvevőnek tekintik, nem kutatónak; 2. a *megfigyelőként résztvevő* egyén nyíltan elismeri, hogy kutatást végez, miközben aktív részese az eseménynek; 3. a *résztvevőként megfigyelő* személy kutat, kapcsolatot teremt az alkalom közreműködőivel, de ő maga nem résztvevőként van jelen; 4. az *egészen megfigyelő* kutató külső szemlélője az eseménynek, nem válik annak részesévé. Babbie 2000: 308–309.
[18] Az interjúk típusait Héra Gábor és Ligeti György rendezi sorba módszertani kötetükben. A *strukturált interjú* kérdései kötöttek, előre meghatározottak, a *kevert típusú interjúban* – amely a *spontán* és a *strukturált interjú* ötvözete – szabadabb a beszélgetés menete. Héra–Ligeti 2014: 143–151.
[19] Vö: Ortutay 1940.; Dégh 1960.
[20] Vö. Bartók 1924.; Bartók 1934.
[21] Vö. Kodály 1952.

különböző népek népzenéjében a hasonlóságokra és különbségekre mutat rá ez a módszer, amelyet a kistáji sajátosságok felmutatására is alkalmazhatunk. A Hajdúság dallamkészletének egyedi vonásait más kistájak repertoárjával való összehasonlítás után tudjuk csak kiemelni. A *dokumentumelemzés* egyik fázisaként mind a publikációk, mind pedig az archívumi adatok esetében összefoglaló táblázatokat készítettem, amelyek kirajzolják a kistájon rögzített dallamtípusokat és azok arányait. A táblázatos formátumú dallamjegyzékek elemzése kiváló alapot ad a szomszédos kistájak népzenéjéről publikált adatokkal való összehasonlító vizsgálatokhoz.

2. A Hajdúság bemutatása

2.1. Földrajzi elhelyezkedés

A Hajdúság a Tiszántúl középső részén terül el. Nem egyszerű a kutatási terület meghatározása, mert a különböző tudományágak képviselői nem egységesen jelölik meg a Hajdúság határait.[22] Földrajzi értelemben a talaj minősége szerint a hajdúsági löszhát (Hajdúhát) elkülönül a nyírségi homokos területektől, nyugatról a hortobágyi puszta, délről a lápos Nagysárrét határolja. Ennél jellegzetesebb természetes határokkal, természeti képződményekkel nem tudjuk a területet elkülöníteni, legalábbis a Tisza szabályozása óta. A sík területet halmok, közismert nevükön kunhalmok, tarkítják.[23]

A történelmi értelemben vett Hajdúságot az úgynevezett öreg hajdúvárosok alkotják: Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és Vámospércs, azaz a hajdani Hajdúkerület városai. A néprajzkutatók egy része is ezt a szűk értelemben vett területet érti az elnevezés alatt.

Kulturális értelemben a Hajdúság nagyobb kiterjedésű a volt Hajdúkerület területénél. Borsos Balázs szerint a kulturális kisrégió *„a Hortobágy szikes pusztájának keleti feléből és a Hajdúság löszhát déli és középső vidékéből áll.”*[24] Ez a meghatározás majdnem azonos Hajdú vármegye területével, annál valamivel kisebb térséget fed le. Hortobágy puszta Debrecen külterülete, a Debrecentől nyugatra fekvő puszták gyűjtőneve.[25] Ezekre a pusztákra nemcsak Debrecenből, hanem a környező településekről is érkeztek pásztorok, sőt, olykor távolabbi vidékekről is ide szegődtek. *„Talán legkevesebb köztük az olyan, aki a Basa halmán belől, tudniillik Debrecenben született. Csikósok, gulyások leginkább Csegéről, Ujvárosról, Böszörményből, a juhászok Nagyivánról, Nádudvarról származnak be a Hortobágyra.”*[26] Ez a folytonos vándorlás biztosította a kulturális kapcsolatot a szomszédos települések között.[27]

A vármegye nyugati szélén fekvő településeket (Tiszacsege, Egyek) Borsos a borsodi-hevesi Tisza mente kisrégióhoz sorolja, a szabolcsi Polgár településsel együtt.[28] Tiszacsege kulturálisan és közigazgatásilag is már Hajdú vármegye megszervezése előtt kapcsolatban állt

[22] Vö. Béres 2013.
[23] M. Nepper–Sőreg–Zoltai 1981.
[24] Borsos 2011: 292.
[25] Zoltai 1911: 7.
[26] Zoltai 1911: 38.
[27] A pásztorok mobilitásáról lásd még *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 101.
[28] Borsos 2011: 286–291.

a Hortobággyal, a Nádudvari járás része volt,[29] Egyek pedig szoros kapcsolatban állt Tiszacsegével, és határa a Hortobággyal is. Meg kell jegyeznem, hogy Polgár a hetedik öreg hajdúváros volt, de 1718-ban kivált ezek sorából.[30] Történelme során közigazgatásilag három vármegyéhez tartozott (Szabolcs, Borsod, Hajdú), sokféle hatás érte, *„kultúrája átmenetet képez a Hajdúság felé.”*[31]

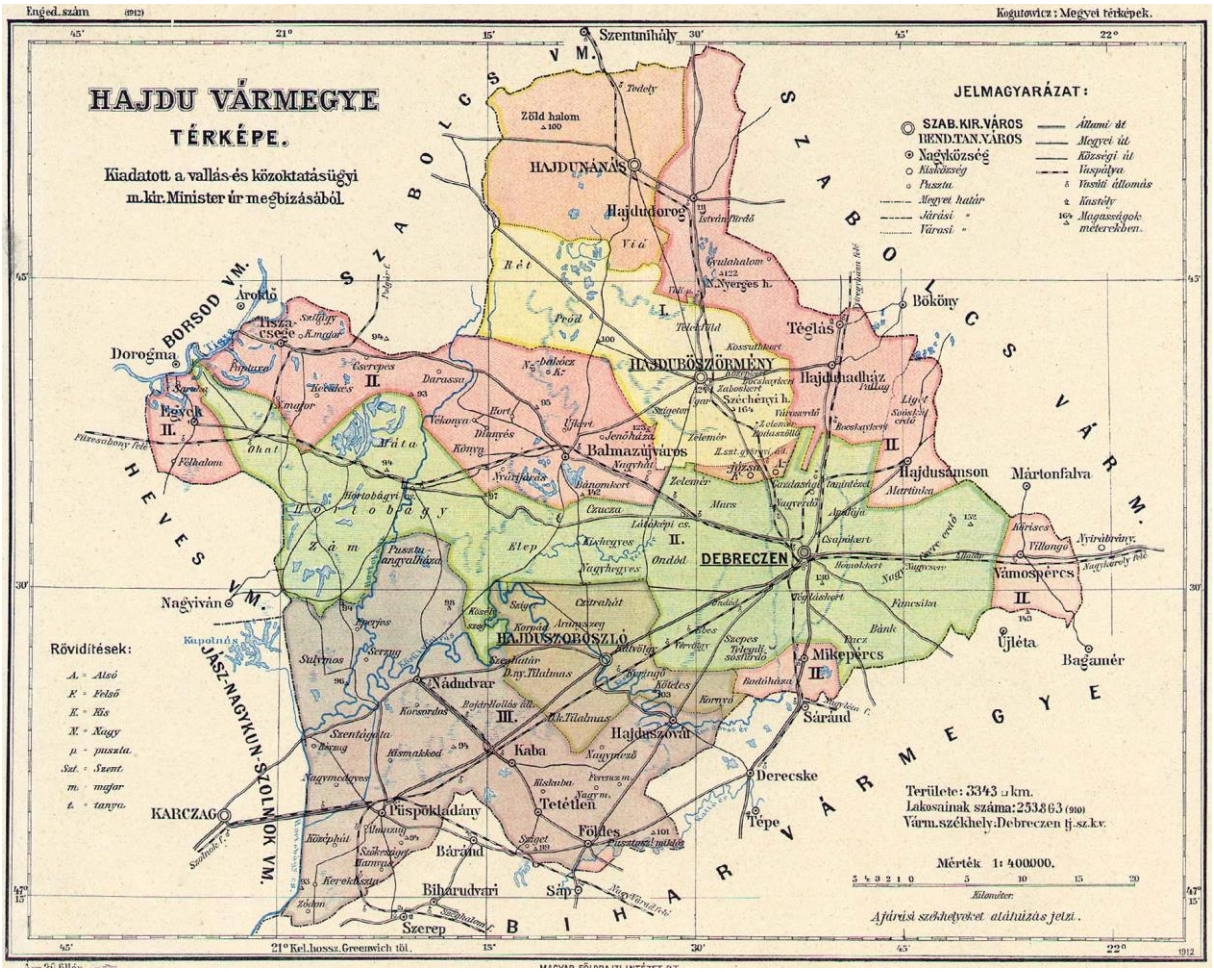
Borsos Balázs részletes beosztásában szintén külön kisrégióként szerepel Debrecen környéke, amely Debrecentől délre, a közvetlen környezetében fekvő településeket és magát a vármegyeszékhelyet foglalja magában.[32] Balogh István is külön monográfiát szán a Hajdúság[33] és Debrecen[34] helytörténetének és néprajzának. Mindezeket figyelembe véve fontosabbnak tartom a különbségeknél azt a gazdasági és kulturális összetartó erőt, amelyet Hajdú vármegye megszervezése jelentett. A pusztai állattartáshoz kapcsolódó pásztorfogadás imént említett szokásrendje[35] is egyfajta kohéziót jelent ebben a régióban. Kutatási területemet ezek alapján Hajdú vármegye területén jelölöm ki,[36] amely az 1913-ban megjelent helységnévtár[37] alapján az alábbi településeket, és azok külterületeit öleli fel.

- Hajdúdorog, Hajdúhadház, Téglás, Alsójózsa, Felsőjózsa (Hajdúböszörményi járás),
- Földes, Hajdúszovát, Kaba, Nádudvar, Püspökladány, Tetétlen (Hajdúszoboszlói járás),
- Balmazújváros, Egyek, Hajdúsámson, Mikepércs, Tiszacsege, Vámospércs (Központi járás)
- Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló (rendezett tanácsú városok),
- Debrecen (törvényhatósági joggal felruházott város).

A lentebb csatolt térképen Hajdú vármegye területe látható az 1910-es állapot szerint, amely megegyezik az 1913-as helységnévtárban megjelent adatokkal. A terület délkeleti részén fekvő települések (Tetétlen, Földes, Mikepércs) Bihar felé képeznek kulturális átmenetet, a délnyugati részén fekvők pedig – a földrajzi közelségnek köszönhetően – a Nagykunsággal. Püspökladányról Bencze Lászlóné kötetéhez írt köszöntőjében Matolcsi Lajos így fogalmazott: *„Településünk néprajzi hármashatár. A Sárrét, a Nagykunság és a*

[29] Bencsik 1988: 6.
[30] Vö. Rácz 1973: 75.
[31] Tóth 2017: 11.
[32] Borsos 2011: 305–311.
[33] Balogh 1969.
[34] Balogh 1973.
[35] Lásd *2.1. Földrajzi elhelyezkedés:* 11.
[36] A kutatás anyagát és a tényleges földrajzi lelőhelyek kijelölését a kutatás időintervallumában a gyűjtések helye korlátozhatja.
[37] MKKSH 1913.

Hajduság találkozása."[38] A korábban megfogalmazott kohézió alapján a püspökladányi gyűjteséket is a kutatás tárgyának tekintem.

1. kép: Hajdú vármegye közigazgatási térképe 1910.[39]

2.2. Történeti áttekintés

A Hajdúság területe az őskortól folyamatosan lakott, régészeti leletek sora bizonyítja, hogy szkíták, kimerek, kelták, avarok, később hun-bolgár népek és szlávok is laktak e tájon a történelem folyamán,[40] a honfoglaló magyarokkal együtt pedig kabarok és más bolgár-török népek telepedtek le.[41] A honfoglalás idején, illetve az ezt követő letelepedés után számos falu

[38] Bencze 1982: 4.
[39] Forrás: http://lazarus.elte.hu/hun/maps/1910/hajdu.jpg Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[40] Katona 1997: 7. és M. Nepper 1973.
[41] Hajdúböszörmény nevének korábbi alakja – Bezermen – bolgár származású népcsoportra utal. *„…a honfoglaláskor Hajdúböszörmény környékén és magában Böszörményben is volgai Bolgáriából kiszakadt,*

volt a területen, valószínűleg 3-4 kilométerre egymástól. A kereszténység felvétele utáni talán legismertebb emlékünk Zelemér középkori templomának maradványa, az ún. zeleméri Csonkatorony, amely a mai napig fontos szakrális hely.[42]

A középkorban a Hajdúság területe Szabolcs vármegyéhez tartozott. A tatárjárás után sok település elnéptelenedett, ezek nagy részét újratelepítették. A tulajdonviszonyok sűrűn vándoroltak a királyi kincstár, az arisztokrata családok és az egyház között. A 16. század folyamán a török hódoltság a népességet újra megtizedelte a területen. *„A földrajzi adottságok jobban kiszolgáltatták itt a településeket, mint a Sárrét lápjai, vagy az összefüggő dél-nyírségi erdők közötti falvakat."*[43] A templomok köré épített falak a katonai védekezést szolgálták, és a kialakult kétbeltelkes településrendszeren belül sáncokról, palánkokról és belső várakról is vannak feljegyzések.[44] Bihar és Szabolcs vármegye lakosságának egy része Debrecenben keresett menedéket magának.

Bocskai István erdélyi fejedelem a 17. század elején telepítette le a hajdúkat ezen a területen katonai szolgálataikért cserébe. A 'hajdú' szó valószínűleg a 'hajtó' szóból ered, amely a marhahajcsár foglalkozásra utal, ugyanakkor a 'hajdud' török alak jelentése útonálló, rabló. A két jelentéstartalom nem zárja ki egymást.[45] A 15-16. század folyamán Nyugat-Európába lábon hajtott jószágok hajcsárai között magyarok, délszlávok és oláhok vegyesen lehettek.[46] A hajdúkból meghatározó katonai erőt jelentő tömb alakult ki, részt vettek a Dózsa-felkelésben (1514) és a tizenöt éves háborúban (1590–1605) is, a csoport más nemzetiségű tagjai eközben lassanként elmagyarosodtak. Bocskai István adományleveleinek értelmében a hajdúk földet és kiváltságokat is kaptak: a kollektív nemesi szabadságjogok által mentesültek a jobbágyi kötelességek alól. A fejedelem nagy területen telepített le hajdúkat 1605-től Szabolcs és Bihar vármegye területén. Nagykálló népe nem fogadta be a jövevényeket, így Bocskai utódja, Báthory Gábor 1609-ben áttelepítette ezt a csoportot Böszörménybe. A legjelentősebb településeket szokás öreg hajdúvárosoknak nevezni, azokat a városokat, amelyek kiváltságaikat meg tudták őrizni. A korabeli helyesírásnak megfelelően ezek a következők: Nánás, Dorogh, Hatház, Vámos-Pércs, Beszermény, Szoboszló és

eredetileg török, de a honfoglalás idején legalábbis kétnyelvű vagy elmagyarosodott , külső megjelenésében még törökös jellegű népcsoport telepedett meg." Mesterházy 1973: 25.

[42] Zelemér falu többször elnéptelenedett és újratelepült, a 16. század végén pusztult el végleg. A terület ma Hajdúböszörmény határához tartozik. A zeleméri halmon először valószínűleg a 11. században épült templom, amely a tatárjárás során elpusztult. A 14. században építették azt a templomot, amelynek feltárt maradványai ma is látogathatók, műemlékvédelem alatt állnak. A zeleméri Csonkatorony információs és emléktáblái nyomán.

[43] Módy 1973: 52.

[44] Györffy 1983: 267–292.

[45] Györffy 1983: 203.

[46] Györffy 1983: 205.

Polgár.[47] Nemcsak ezeken a településeken éltek hajdúk, hanem részben engedély nélkül, részben a földesurakkal megegyezve Bihar, Szabolcs, Szatmár és Zemplén vármegyékben számos helyen,[48] de a későbbi közigazgatási egységeknek az öreg hajdúvárosok adták az alapját. A letelepedés után a földművelő-állattartó életmóddal a katonai erő meggyengült, amit az is bizonyít, hogy az 1660-as Szejdi-járás során a törökök komoly pusztítást tudtak végezni a hajdúvárosok területén is.[49]

A Hajdúkerület első (hajdú)kapitányát 1699-ben választották meg, a kerület központja Hajdúböszörmény lett. A Hajdúkerület a vármegyékkel egyenrangú törvényhatóságként működött, megszervezésével a hajdúk meggyengült kiváltságaikat állították helyre. *„A hajdúságnak önálló, minden más magyarországi területi népcsoporttól elütő karaktere a szatmári békével (1711) kezdődő és az 1848-as átalakulással záródó másfél évszázadig tartó rendi korszak alatt alakult ki.”*[50] Ez a Balogh István által meghatározott, Kósa László által is idézett[51] korszak körülbelül egybeesik a Hajdúkerület fennállásának időszakával. Az örökös hajdúk kiváltságaik megőrzéséért harcoltak, az időközben betelepült jövevényekkel szembeni különállásukat is hirdetve. A 19. század derekán bekövetkezett forradalmi átalakulás ezeket a törekvéseket tárgytalanná tette, az új törvényi szabályozások pedig idővel Hajdú vármegye kialakulásához vezettek. 1876-ban a Hajdúkerület hat településéhez csatoltak Szabolcs megyéből tíz, Bihar megyéből három községet, a közigazgatási központ pedig Debrecen városa lett.

Az I. világháborút lezáró trianoni béke Hajdú vármegyét nem érintette, teljes egészében Magyarország területén maradt. Ez az egység egészen az 1950-es megyerendezésig fennállt, ekkor alakult ki a mai Hajdú-Bihar megye: Hajdú vármegye, Bihar vármegye Magyarországon fekvő területének nagy része és Szabolcs vármegye néhány települése alkotja. Központja, a megyeszékhely Debrecen maradt.

A 20. század történelmi eseményei a Hajdúság képét is jelentősen átformálták. A polgárosodás folyamatai, majd a tagosítás a mezőgazdasággal foglalkozók arányának csökkenéséhez vezetett, az ipar jelentősége megnőtt. Ugyanakkor az önellátás megszűnésével a hagyományos közösségek összetartó ereje is meglazult, amely a hagyományos társadalmi kultúra elemeinek megfakulásához, eltűnéséhez vezet.

[47] Polgár a 18. század elején kivált a hajdúsvárosok közül. Lásd *2.1. Földrajzi elhelyezkedés:* 12.
[48] Balogh 1969: 34.
[49] Borók 2010.
[50] Balogh 1969: 47.
[51] Kósa 1998: 99.

2.3. Kutatástörténeti háttér

A Hajdúság területén végzett népzenei kutatások vizsgálatát a hajdúsági magyar népdalokról megjelent publikációk kronológiai sorrendben való áttekintésével kezdem.[52]

Ecsedi István 1914-ben írt arról, hogy a hortobágyi pásztorok által énekelt dalokat és a táncaikat a megfelelő technikai eszközökkel érdemes lenne rögzíteni.[53] Felhívására ő maga adta meg a választ, amikor gramofonnal végzett gyűjtéseket a környéken. A viaszhengereket és a hozzájuk tartozó jegyzeteket a Déri Múzeumban őrzik. A gyűjtések anyagából 1927-ben készült el egy kottás kiadvány, amelynek címe *Hortobágyi pásztor- és betyár-nóták dallamokkal.*[54] A kötet dallamait Bodnár Lajos jegyezte le, és azokat jegyzetekkel látta el, de a dalok rendszerezését Ecsedi István végezte. Négy csoportba osztotta a dalokat: *I. Pásztor nóták, II. Pásztor történetek, III. Betyár nóták, IV. Rab nóták*. Az első csoportot az ún. egyes nóták alkotják, amelyek önállóak, a pásztorélet megnyilvánulásai mellett sok bennük a lírai elem. A csoporton belül az azonos dallamhoz tartozó szövegek egymás után szerepelnek, a legtöbb szövegvariáns a *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű típushoz[55] tartozik. Ahol egy szöveghez vagy szövegfüzérhez nem tartozik kotta, ott az esetek többségében nótamegjelölést találunk: „Ugyanarra a nótára", „Nóta: Lúra, csikós, lúra". Előfordul azonban kotta és jelölés nélküli szöveg is, amely megnehezíti az azonosítást. A II. csoportban található dalok szövegeit egyes esetekben a szerző illesztette össze különböző, tartalmilag egymáshoz illő részletekből: *„több nótából általam összeállított események, elbeszélések."*[56] Az így kialakult szövegfüzér akár a 30 strófát is elérheti.[57] A III. és IV. csoport tartalmilag jól körülhatárolható szövegeket foglal magában. A kötet jegyzeteiben kimerítő szómagyarázatokat találunk.

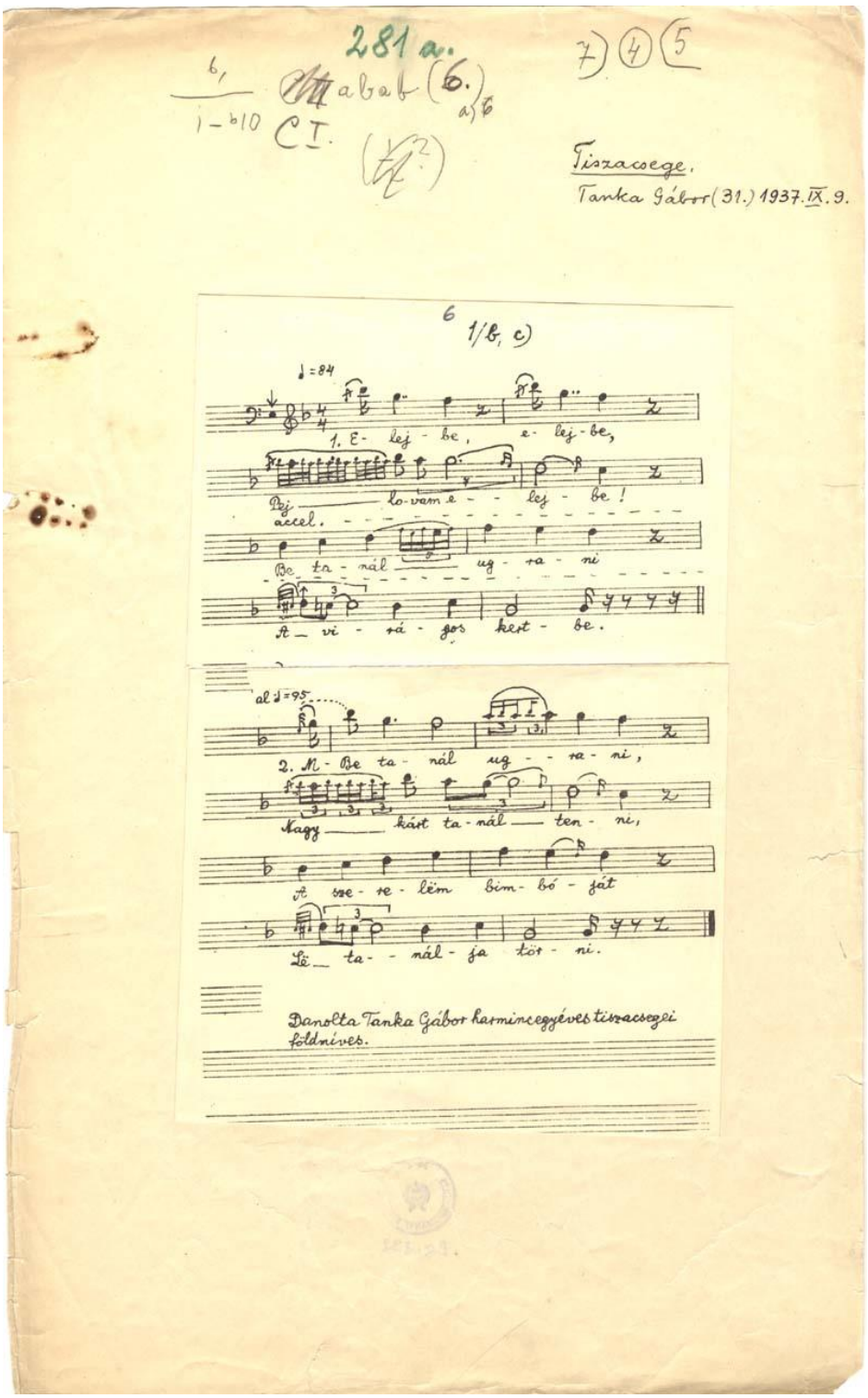
1931-ben jelent meg N. Bartha Károly kötete Debrecenben *Magyar néphagyományok I.* címmel.[58] A kiadvány címoldalán olvasható megjelölés szerint az itt publikált szokásanyagokat a szerző a tanítványaival gyűjtötte, majd ő rendszerezte, szerkesztette. A kötetben a jeles napi szokásanyag mellett népi játékokat és hiedelemtörténeteket találunk

[52] Vö. Tóth 2020.
[53] Ecsedi 1914: 275–276.
[54] Ecsedi 1927.
[55] Típusszám: 18-057-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*:
http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=1488 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
A dallamok szövegkezdeteit, illetve a népdaltípusok szöveges megjelöléseit dőlten szedve és aláhúzva jelzem.
[56] Ecsedi 1927: 12.
[57] Ecsedi 1927: 73–80.
[58] N. Bartha 1931.

Hajdú, Szabolcs, Szatmár, Békés vármegyékből. A hajdúsági anyagban a karácsonyi ünnepkör szokásanyagából közöl példákat a szerző: karácsonyesti csillagozást Alsójózsáról, valamint egy-egy betlehemes játékot Mikepércs és Püspökladány településekről, a szokásokhoz tartozó dallamok lejegyzésével és a kapcsolódó tárgyak rajzával együtt. A népi játékok és a hiedelemtörténetek jelentős része is a Hajdúság területéről származik. A kötet fontos és gondosan rendezett forrásanyag.

Az 1930-as évek második felében indult útjára a *Patria* hanglemezsorozat, amelynek teljes anyaga mára digitalizálva is elérhető.[59] A sorozatban a Hajdúság területéről összesen 19 hangszeres és 10 vokális dallam jelent meg. A hangszeres gyűjtések Lajtha László nevéhez fűződnek, aki egy debreceni zenekar repertoárjának részleteit rögzítette 1953-ban. A dallamok a városi cigányzene, a magyar népies műzene világához kapcsolhatók,[60] ezt jelzik már az egyes darabok nevei is: *f-moll kesergő, primanciális magyar*. A hajdúsági hangszeres népzene szegényebb társadalmi rétegekhez kötődő részéről nem tudunk kialakítani semmilyen képet ezen felvételek alapján. A vokális dallamok Tiszacsegéről származnak, az 1930-as évek második felében kerültek rögzítésre.[61] A 9 dallamból kettőt – egy balladát és egy strófikus siratót – Szűcs Mihályné Szabó Julianna (68 éves), hetet Tanka Gábor (31 éves) énekel, a gyűjtő Balla Péter. A Tanka Gábortól rögzített dallamok több mint fele – szám szerint négy – pásztordal és betyárballada, miközben az adatközlő földmívesként mutatkozik be a felvételeken. Ez a jelenség több dologra is mutat. Egyrészt látjuk, hogy pásztordalokat más társadalmi rétegek képviselői is ismernek, sőt, használnak is. Ugyanakkor az is kirajzolódik, hogy a gyűjtői érdeklődés hogyan fordul a különleges felé, és a földművestől is több pásztordalt rögzít, mint amennyit a többi műfaji csoport dalaiból összesen.

[59] Patria 2010.
[60] Vö. Bartók 1931.
[61] A különböző fórumokon eltérően szerepelnek a gyűjtési adatok. Az *Elejbe, elejbe…* kezdetű dallam rögzítési ideje például a 2010-es kiadványban is szereplő (fakszimile) kísérő füzet szerint 1938.09.09., ehhez képest a DVD-ROM melléklet gyűjtési adatainál 1938.01.09., a Zenetudományi Intézet online adatbázisában 1937.09.09. (*Publikált népzenei hangfelvételek internetes adatbázisa:* http://db.zti.hu/24ora/mp3/Gr001Bc.mp3 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.), a Néprajzi Múzeum online *Hangtár*ában pedig 1937.01.09. szerepel (*Néprajzi Múzeum Hangtár*: https://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.12.php?bm=1&as=22409&kv=960261 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.). Az eltérő keltezések kérdésének tisztázásában a támlap adhat útmutatást, amelyen 1937.IX.09. olvasható (*Bartók-rend:* http://systems.zti.hu/br/hu/search/806?inc=elej Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.). A *Bartók-rend* adatainál ugyanezen az oldalon viszont 1938. a gyűjtés dátuma. Az eltérő évszámokra magyarázatot adhatna az, hogy a *Patria*-lemezekhez nem helyszíni gyűjtés során, hanem a Magyar Rádió stúdiójában készültek a felvételek, az egyik évszám az előzetes gyűjtés, a másik pedig a budapesti felvétel időpontját jelölheti. A négy eltérő dátumra azonban ez a feltételezés sem ad kielégítő választ.

2. kép: *"Danolta Tanka Gábor harmincëggyéves tiszacsegei földmíves."*
Gy. Balla Péter, 1937.09.09. Lejegyezte: Bartók Béla[62]

Tanka Gábor dalai közül három szerepel Vargyas Lajos példatárában is, amelyet Kodály Zoltán 1937-ben írt *A magyar népzene* című tanulmányához szerkesztett.[63] A három

[62] *Bartók-rend:* ZTI BR_00832. http://systems.zti.hu/br/hu/search/806?inc=el%C3%A9be Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

régi stílusú dallam mellett egy folklorizálódott műdal és két új stílusú népdal képviseli még a Hajdúságot, amelyek Bartók Béla 1906-os hajdúsámsoni gyűjtéséből származnak.[64] Bartók Béla 58 dallamot gyűjtött ebben az évben Hajdú vármegye területén.[65] A dallamok többsége új stílusú, sok közülük műzenei hatásokat is hordoz. Pásztorszövegeknek ebben az anyagban nincs nyoma, annál nagyobb viszont a katonadalok jelentősége.

Ugyanebben az időszakban, 1936-ban készült Georg Höllering kultikus *Hortobágy* című filmje Móricz Zsigmond *Komor ló* című novellája alapján.[66] A film zenei szerkesztője Lajtha László volt. Különlegességét – a *pusztaromantika* mellett – az adta, hogy a szereplők nem színészek, hanem helyi lakosok, így a néprajzkutatók számára is értékes adatokat rejt a fim. Az itt megjelenő viseletek, Czinege számadó tánca, a berendezési tárgyak, az elhangzó dallamok mind a hagyományos kultúra szerves részei a filmrendező koncepciójának megfelelően elrendezve. A néző, illetve a kutató feladata meglátni azt a határt, amely egyik oldalán az autentikus szegmensek, a másikon pedig a szerkesztői elvek, a városi elemek helyezkednek el.

Népszerűsítő kiadványokban is találunk szórványos adatokat a Hajdúság népzenéjéről. A Zeneműkiadó ún. virágos sorozatára gondolok, amelynek két kötetében publikáltak hajdúsági népdalokat, a *Gyöngyvirágban*[67] és a *Muskátliban*[68]. Az előbbi egy régi és egy új stílusú népdalt tartalmaz Bodaszőlőről Kovács Lajos 1943-as gyűjtéséből.[69] A régi stílusú dallamnál érdekes adattal találkozunk, nevezetesen a dallam a *Kiszáradt a tóból mind a sár,*

[63] Kodály 1952. A példatárban szereplő régi stílusú dallamok: 49. *Elejbe, elejbe…*, 85. *Hajnallik, hajnallik…*, 186. *Bujdosik az árva madár…*

[64] Kodály 1952. A példatárban szereplő folklorizálódott műdal és új stílusú dallamok: 380. *Szépen szól a kispacsirta… („A 'Hunyadi László-nyitány' egyik motívumának második fele.”*) 431. *Csuhaha, lehajlott a diófának az ága…* 452. *Debrecenyi nagy kaszárnya, csuhaja, sárgára van meszelve…*

[65] *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search?cou=35&yfr=1906&yto=1906 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. A Zenetudományi Intézet adatbázisában 58 dallamról van feljegyzés, mindegyik lelőhelye Sámson vagy Hajdúsámson. Az 58 dallam egy részét összevont támlapon találjuk meg, azaz a *Bartók-rend*ben azonos helyre sorolt dallamok egyazon támlapon szerepelnek (2-3 dallam), a gyűjtési adatokkal illetve a dallam- és szövegvariánsokkal együtt. Ugyanezen gyűjtés egy részéről valószínűleg hallás utáni korai lejegyzések a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattárában, pontosabban a *Néprajzi Múzeum Hangtár*ában is szerepelnek. Az itt található 23 dallamból csupán 3 lelőhelyének jelölik Hajdúsámsont, a többinél Debrecen vagy Debrecen környéke megjelölés szerepel, 2 dallamnál pedig Hajdú vármegye a gyűjtés helye. E lejegyzések esetlegességei a gyűjtő-rendszerező munka kezdeti állapotát tükrözik, még nem rajzolódnak ki az egységes kottázási elvek, amelyek a dallamok összehasonlítását segítik. A vokális dallamok lejegyzésénél itt még nem érvényesül a *G*-finalisra történő transzponálás később konvencióként elfogadott elve, alig találkozunk a díszítőhangok jelölésével, nincsenek jelölve az intonáció esetleges ingadozásai, illetve az egyes versszakok dallamvezetésének vagy prozódiájának apróbb eltérései sem. (Például *Néprajzi Múzeum Hangtár* online adatbázis*:* https://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.12.php?bm=1&as=13871&kv=960270 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.) A *Bartók-rend* bővebb anyagát tekintem kiindulópontnak.

[66] Höllering 1936.

[67] Bárdos 1952.

[68] Deák Bárdos 1954.

[69] Bárdos 1952: 77–78.

mind a víz… szövegkezdetű típus[70] giusto előadásmódú variánsa. A dallamot a pásztordalok közé szokás sorolni, előadásmódja pedig gyakran parlando-rubato. Az egyik e kistájon közismert versszaka a *Poródon a Békás, Réten a Tirimpó…*[71] kezdetű népdalszöveg, amely a Hajdúböszörmény környéki csárdákat sorolja fel.[72] A *Gyöngyvirágban* is ezt a versszakot és egy lírai strófát látunk.[73] A szövegkezdet alatti megjelölés pedig: *öregek lakodalmi csárdása*. A dallam tehát nem a pásztorokhoz kötődik ebben az esetben, hanem egy szokáshoz kapcsolódik. A *Muskátliban* 5 hajdúsági népdalt találunk különböző gyűjtések anyagaiból válogatva.[74] Négy új stílusú dalt az előbb említett bodaszőlősi gyűjtésből és egy kanásztánc-dallamot Hortobágy községből, amelyet Bárdos Lajos gyűjtött.

A Magyar Népzene Tára sorozat kötetei kiemelkednek az összefoglaló tudományos munkák sorából a közölt anyag mennyiségét tekintve. Az eddig megjelent kötetek mindegyikében találunk hajdúsági dalanyagot, változó mennyiségben. A jeles napok dalai[75] közül karácsonyi szokásdalokat (betlehemes, kántáló) és egyetlen újévköszöntőt találunk csupán, a *Népdaltípusok 6.* kötetében pedig mindössze 2 hajdúsági dallamot[76]. Az első egy Kodály által Hajdúdorogon gyűjtött ereszkedő dallam lírai szöveggel, a másik pedig a *Fehér László* ballada egyeki változata Paulovics Géza gyűjtéséből. Tehát mindkettő régi stílusú, és egyik sem pásztorszöveggel társul. *A Magyar Népzene Tára* többi kötetében bővebb anyaggal találkozunk, ezek tételes felsorolása ezen a ponton szétfeszítené a fejezet kereteit, a teljes dallamanyag adatai a *III. mellékletben* (*Publikált hajdúsági népdalok jegyzéke*) találhatók. A kötetekben publikált dallamok Balla Péter, Borsai Ilona, Dancs Lajos, Dorogi Márton, Ecsedi István, Kiss Lajos, Papp János, Paulovics Géza, Sárosi Bálint, Sztanó Pál és Víg Rudolf gyűjtéseiből származnak.

Járdányi Pál *Magyar népdaltípusok* című kétkötetes műve a szokásoktól eltérően nem közöl gyűjtési adatokat.[77] A gyűjtemény célja a kiadvány szerkesztésekor elérhető adatok (mintegy 50-60 000 dallam) alapján egy olyan átfogó munka kiadása volt, amelyben a jellegzetes népdaltípusok legszebb változatait közlik. E publikáció fontos része a *Földrajzi*

[70] Típusszám: 12-020-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=4013 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; Lásd a 113. dallampéldát.
[71] Lásd a 11. dallampéldát.
[72] Kardos János hajdúböszörményi csikós számadó önéletrajzi írásában meghatározza mind a hét csárda helyét, és elnevezésüket is megmagyarázza. (Kardos 1935: 66–68.) Az írás több részében találunk népdalszövegeket. Dalainak egy részét Ecsedi István rögzítette, így egyes népdalszövegeket könnyebb beazonosítani, és fordítva, a viaszhengerek kora és sérülései okozta hanghibákat a Kardos János által leírtak segítségével ki tudjuk egészíteni.
[73] Bárdos 1952: 77. Lásd a 11. dallampéldát. További érdekesség, hogy ezt a dallamot kuriózumként közölte a helyi újság, évtizedekkel az első publikálást követően. Lévai 2003.
[74] Deák Bárdos 1954.
[75] MNT II. 1953.
[76] MNT XI. 2011: 131.; MNT XI. 2011: 520–522.
[77] Járdányi 1961a.; Járdányi 1961b.

tájékoztató fejezet, amelyben a népdaltípusok földrajzi elterjedtségéről kapunk felvilágosítást. A Járdányi Pál által kialakított földrajzi egységek a következők: *általános* (amennyiben a magyar nyelvterület több dialektusából kerültek elő változatok), *országos* (a jelenlegi országhatárokon belüli), *északnyugati, palóc, északkeleti, székely, mezőségi, alföldi, dunántúli* és *szlavóniai*. Járdányi a Hajdúság területének északi részét az *északkeleti*, déli részét az *alföldi* földrajzi egységhez sorolta. A népdaltípusok között alig találunk csak az *északkeleti* (például *Szól a figemadár…*), vagy csak az *alföldi* (például *Jaj, de szépen esik az eső*…) egységhez tartozó népdaltípust, a két földrajzi egység együttes, de más tájhoz nem kapcsolódó megjelenésére pedig nincs példa.[78] Gyakoribb viszont az *északkeleti* és a *palóc* (például *Elmegyek, elmegyek…*; *Hajnallik, hajnallik*…; *A csikósok, a gulyások…*), valamint a *palóc* és *alföldi* (például *Ez a tábla kukorica de sárga…*; *Ha felkötöm fehér delinkendőmet…*; *Este, este, de szerelmes kedd este…*) egységek közös megjelölése.[79] Járdányi Pál kiadványának földrajzi mutatója szerint tehát nem tudunk kizárólag a Hajdúságra vagy annak tágabb környezetére jellemző népdaltípust elkülöníteni.

Vargyas Lajos *A magyarság népzenéje* című munkájában a hajdúsági dallampéldák száma elenyésző.[80] A tanulmányban bemutatott szövegközi példákról beszélhetünk, valamint egy dallam szerepel a példatárban is. Minden itt közölt dallamot a korábbi publikációkban is megtalálunk (a *Patria* felvételei között vagy *A Magyar Népzene Tára* köteteiben.)

Dobszay László kötete, *A magyar dal könyve,* amely *„a magyar dalkultúra egészéről akart képet adni”*[81] 1984-ben jelent meg. A rendezés elve a magyar népdalkészlet műfaji csoportok szerinti bemutatása. A *Pásztorok, betyárok, rabok* fejezet dalait vizsgálva az látható, hogy a pásztordalok az egész nyelvterületen elterjedtek, típusonként változó arányban. Egyik dallamtípusról sem mondható el, hogy egyetlen kistájra korlátozódik a használati helyük. A *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű típus változatainak számával kiemelkedik a többi típus közül: *„talán legélőbb régi stílusú népdalunk.”*[82]

A *Magyar Népzenei Antológia* a teljes magyar nyelvterület népzenéjéről ad átfogó képet. A sorozat negyedik része foglalkozik az Alföld nagytáj népzenéjével, amely 1989-ben jelent meg először bakelitlemezeken,[83] majd a dallamok kottáit 1994-ben közölték.[84] Nemrég a teljes sorozat anyagából digitális összkiadást adtak közre.[85] A kiadványokban a Hajdúság és

[78] Vö. Járdányi 1961a: 227–232 és Járdányi 1961b: 195–199.
[79] Vö. Járdányi 1961a: 227–232 és Járdányi 1961b: 195–199.
[80] Vargyas 2002.
[81] Dobszay 1984: 9.
[82] Dobszay 1984: 608.
[83] MNA 1989.
[84] Paksa–Németh 1994.
[85] MNA 2014.

a Nyírség népzenéjét együtt tárgyalják a szerzők (a hanglemezeken Hajdúság és Szabolcs megnevezéssel), hangsúlyozva a bevezetőben ismertetett álláspontot, miszerint *„itt a legjellemzőbb a régi parlando-rubato pásztordalok, rabénekek szabadon áradó, expresszív, díszített előadása, az új stílus pedig – díszítésein keresztül erősebben kötődik a régihez.”*[86] Amellett, hogy írásomban a kistáj zenei kultúrájának egyéb árnyalataira is szeretném ráirányítani a figyelmet, a kiadvány(ok) megkérdőjelezhető pontjának találom a közölt dallamok arányát is a Hajdúság és Nyírség fejezeten belül: 36 Szabolcs megyei dallam mellett csupán 3 hajdúsági kapott helyet.

Ugyanez az aránytalanság figyelhető meg Paksa Katalinnak *A magyar népdal díszítése* című munkájában.[87] Ebben a kötetben nagyobb egységekben gondolkodva *A Felső-Tisza vidéki díszítés* alfejezetben találunk említést a Hajdúságról.[88] Az első mondat kijelentése, amely szerint a *„Felső-Tisza vidéket közvetlen török pusztítás nem érte”*[89], téves, illetve nem az egész területre érvényes, hiszen a Hajdúságot több hullámban is érték támadások. Ezt támasztja alá a településhálózat szerkezete is: a Nyírség sűrűn lakott tájához képest a Hajdúságban nagy határral rendelkező települések fekszenek. A Felső-Tisza vidék díszítésmódjának reprezentálása céljából teljes egészében közölt 10 népdal mindegyike nyírségi, emellett hajdúsági és szatmári dallamra utalást a szövegközi példák pár ütemnyi részletében találunk. Igaz, hogy a Nyírségben valószínűleg több díszített felvételt találunk, meg kell azonban jegyeznünk, hogy a 10 kiemelt példa közül 6 egyazon adatközlőtől származik, Barnucz Mihályné Keczán Irén nyíradonyi születésű, Bökönybe házasodott asszonytól. Egyetlen énekes repertoárjából ennyi példát kiemelni egy tájegység általános jellemzőinek bemutatására nem szerencsés, Barnucz Mihálynénak ráadásul román felmenői vannak,[90] ami hozzájárulhatott a gazdagon díszített – a kistáj más énekeseitől elkülönülő – énekstílus kialakulásához a Keczán-családban. Ez tehát a Nyírségben invariánsnak tekinthető.[91]

Pedagógiai céllal 2001-től kezdték kiadni a *Magyar Népi Énekiskola* köteteit, amelynek első részében olvashatunk rövid összefoglalást a tájegységi besorolásról és a kistájak zenei jellemzőiről.[92] Ebben a fejezetben a Felső-Tisza vidékről megint csak összefoglalóan értekeznek a szerzők, a *Magyar Népzenei Antológia* nézeteit ismételve. Ez a hasonlóság a szerzők közti átfedésből adódóan nem meglepő. Az I. kötet váratlan Hajdúság és

[86] Paksa–Németh 1994: 211.
[87] Paksa 1993.
[88] Paksa 1993: 57–62.
[89] Paksa 1993: 57–62.
[90] Sáriné 2011: 13.
[91] Ortutay 1981: 24–26.
[92] Bodza–Paksa 2001: 39–51.

északi peremvidék tájegységi besorolása után örvendetes változás, hogy a II. kötettől a Hajdúság önállóan szerepel a sorozatban.[93] A kistájról közölt dallamok száma ugyanakkor a megjelent 5 kötetben (összesen 588 dallam) mindössze három: egy püspökladányi pásztordal,[94] egy hajdúhadházi betyárdal[95] és egy betyárballada[96] a tiszacsegei Tanka Gábor *Patria* lemezsorozatról ismert felvételeiből.

2013-ban jelent meg Bereczky János négykötetes műve,[97] amely az új stílus monográfiája. A *Magyar népdal új stílusa* I. kötetében a szerző eloszlatja azt a feltételezést, amely szerint az új stílus kialakulása az Alföldhöz köthető, és innen sugárzott szét a nyelvterület más részeire.[98] Bereczky szerint nem lehet a kezdetet ilyen szűken lokalizálni, hanem *„a stílus kialakulása, kiforrása, kifejlődése az ország egész Királyhágón inneni területén egységesen zajlott […].”*[99] A három és fél kötetet kitevő gazdag példatárban hajdúsági népdalokat is nagy számban találunk, a Zenetudományi Intézet archívumából válogatva.[100]

Az antológiák által kialakított képet a helyi kiadványok árnyalják. Bencze Lászlóné 1982-ben Püspökladány népdalaiból készült összeállítást publikált *A ladányi torony tetejébe…* címmel,[101] az alcím: *Hortobágyi és sárréti népdalok*. Bár az alcímben külön tájegységeket említ, a kötet rendszerezésnél ez nem jelenik meg. Tematikus elrendezésben látjuk a dalokat: pásztordalok, betyárdalok, rabénekek, katonadalok, lírai dalok, mulatódalok követik egymást, a fejezetek címeit egy-egy népdal szövegkezdete adja. Ennek a kötetnek a bővített kiadása a 2017-ben megjelent *Lóra, csikós, lóra. Hortobágyi, sárréti és hajdúsági népdalok* című, CD-melléklettel kiegészült kiadvány.[102] Mind a két könyvben a szerző saját gyűjtéseiből válogatott dallamok szerepelnek. Bencze Lászlóné Dr. Mező Judit munkássága során elsősorban Biharban és Hajdúságban gyűjtött és publikált fontos írásos gyűjteményeket[103] és gyűjtéseiből összeállított hanglemezeket.[104]

Hajdúszovát népdalait Szathmári Károly gyűjtötte össze, és a Hajdúszováti Kodály-Kórus jubileumainak alkalmából először 100, majd újabb 55 dalból álló válogatást adott

[93] Bodza–Paksa 2002.; Bodza–Vakler 1999.; Bodza–Vakler 2005.; Bodza–Vakler 2007.
[94] Bodza–Paksa 2001: 191.
[95] Bodza–Paksa 2002: 90–91.
[96] Bodza–Vakler 2007: 70.
[97] Bereczky 2013.
[98] Paksa 1999: 208.
[99] Bereczky 2013: 41.
[100] A gyűjtők névsora *A Magyar Népzene Tára* köteteinél említett kutatókkal azonos.
[101] Bencze 1982.
[102] Bencze 2017.
[103] Bencze 1978.; Bencze 1982.; Bencze 1985.; Benze 2013.; Bencze 2017.
[104] Bencze 2008.; Bencze 2009.; Bencze 2013.

közre.[105] A szerző a népdalokat a *Csillag ragyog…* című munkában tematikus csoportosításban mutatja be, az *55 dal és év*ben viszont alfabetikus sorrendben. Egységes viszont, hogy mindkét kötetben az adatközlők mutatójánál többek között azok foglalkozása is szerepel, ami e sorok írójának fontos forrást jelent a kutatás céljait tekintve. Az adatközlők két névsora között nagy az átfedés. Az összesen 12 fő megoszlása foglalkozásuk szerint: 8 fő földműves, 2 fő háztartásbeli, 1 fő juhász, 1 fő cipész, ami a társadalmi rétegezettség szempontjából reális eloszlásnak mondható. Ebből az anyagból az olvasható ki, hogy a földműves réteg is ismer egyes pásztordalokat, de nem ez a jellemző, illetve a rokon témájú betyárdalokat, betyárballadákat éneklik inkább. A közölt anyagban a pásztor- és betyárdalok aránya összesen sem tesz ki 20%-ot.

Madárlátta kenyér címmel 1988-ban jelent meg Enyedi József kiadványa, amelynek alcíme *Hajdúhadház népköltészete*.[106] A kötet nem teljes monográfia, ahogy az a Kríza Ildikó által írt bevezető tanulmányból is kiderül: *„A gyűjtemény a hadházi folklórnak valójában csak egy részéről ad ízelítőt. Ezek mindegyike – kivéve az anekdotákat – rímes, de nem énekelt alkotás."*[107] A Hajdúság vokális népzenéjének kutatásához tehát nem szolgál forrásként ez a mű, de az itteni folklór teljességének képét gazdagítja.

A helyi kiadványok sorát folytatja a dr. Joób Árpád által szerkesztett 2001-ben megjelent CD, amelynek címe: *Debrecennek van egy vize… Hajdú-Bihar megye neves nótafái*.[108] Az alcímből látszik, hogy ebben az esetben nem néprajzi kistájak, hanem a publikáláskor aktuális közigazgatási rendszer által határolt terület képezte a válogatás és szerkesztés alapját. A lemezen három hajdúsági (Törő Gábor – Püspökladány, B. Nagy Ferenc – Nádudvar, Tanka Gábor – Tiszacsege) és három nyírségi (Balázs Jánosné – Aradványpuszta, Kurtyán Györgyné – Nyíradony, Lázár Mihályné – Nyíradony) énekes dalaiból kapunk válogatást, mindegyiküktől 5-6 népdal hallható. Bár a bihari részről egy adatközlőt sem találunk, és a két nyíradonyi énekes a fentebb említett Barnucz Mihályné testvérei (tehát szintén román felmenőik is vannak), jelen esetben ez indokolható. Ugyanis míg az előzőekben tárgyalt kiadványok tudományos igénnyel egyfajta állásfoglalást jeleztek a Hajdúság népzenéjéről, addig ez a lemez ismeretterjesztőnek mondható, és pontosan azt tartalmazza, amit a címében ígér. A kiadványon szereplő felvételek a szerkesztő saját tanítványai gyűjtéséből származnak. Dr. Joób Árpád gyűjtőtevékenysége is jelentős a Hajdúságban.

[105] Szathmári 1987.; Szathmári 2002 .
[106] Enyedi–Kríza 1988.
[107] Enyedi–Kríza 1988: 8.
[108] Joób 2001.

A fentiekből kirajzolódik, hogy a Hajdúság magyar népdalkészletéről a legtöbb kiadványban sematikus képet kapunk, csekély számú példával alátámasztva. Reális képet csak a teljes felgyűjtött anyag vizsgálata adhat, amely a publikálatlan dallamokat is magában foglalja: azok egy része intézményekben, más része magánarchívumokban lelhető fel. Kutatásom egyik nagy hozadéka a Zenetudományi Intézet Népzenei és Néptánc Archívumában fellelt Papp János-hagyaték.[109] Nem mehetünk el szó nélkül Béres András életműve mellett sem: az elsősorban táncfolklorisztikával foglalkozó kutatónak számos népzenei és népmesegyűjtését őrzik a debreceni Déri Múzeumban.[110] A Déri Múzeum Néprajzi Adattárában találhatóak Nagy Ferencné Balogh Anna gyűjtései is. A nyugalmazott pedagógus által a múzeum részére bocsátott anyag nagyobb része Téglás folklórjával foglalkozik, köztük Tégláson gyűjtött népdalokkal is.[111] A magánarchívumokban őrzött anyag nagyobb része dr. Joób Árpád és tanítványai (Dévai János, Dologh Sarolta, Herczeg Mária, Rőmer Ottó, Szabó Viola) gyűjtéseit foglalja magában, valamint a Czövek Lajos munkássága által rögzített dallamokat. A 20. századi gyűjtési adatok mellett nagyrészt szintén magánarchívumokban lelhetők fel a recens hajdúsági népzenei gyűjtések folklórdokumentumai.

[109] A Hajdúsági Múzeum Néprajzi Archívumában több mint 100 hajdúböszörményi népdal kottájának másolatát őrzik Papp János gyűjtéséből. (HMNA 00362.) A kották jelzéseiből kiindulva kezdtem keresni azok hangzó felvételeit, és ezen a szálon haladva jutott tudomásomra, hogy ez a Hajdúböszörményben talált gyűjtés a Papp János-hagyatéknak csak egy szelete. Papp 1957–1978. (PAPP_MG_000001–000136; PaJa_JK_001–108); Vö. *5.2.2. Papp János hagyatékának feltárása* és *V. melléklet: Papp János gyűjtéseiben szereplő hajdúsági népdalok jegyzéke.*

[110] Béres András népzenei gyűjtéseivel mélyrehatóan (tudomásom szerint) eddig nem foglalkozott senki. A leszármazottak beleegyezésével kutatásom keretein belül ez az anyag is a vizsgálat tárgyát képezi. DMNA Béres 4., 6., 16–17., 19., 25–27., 31–32., 43.

[111] DMNA 2923/99.

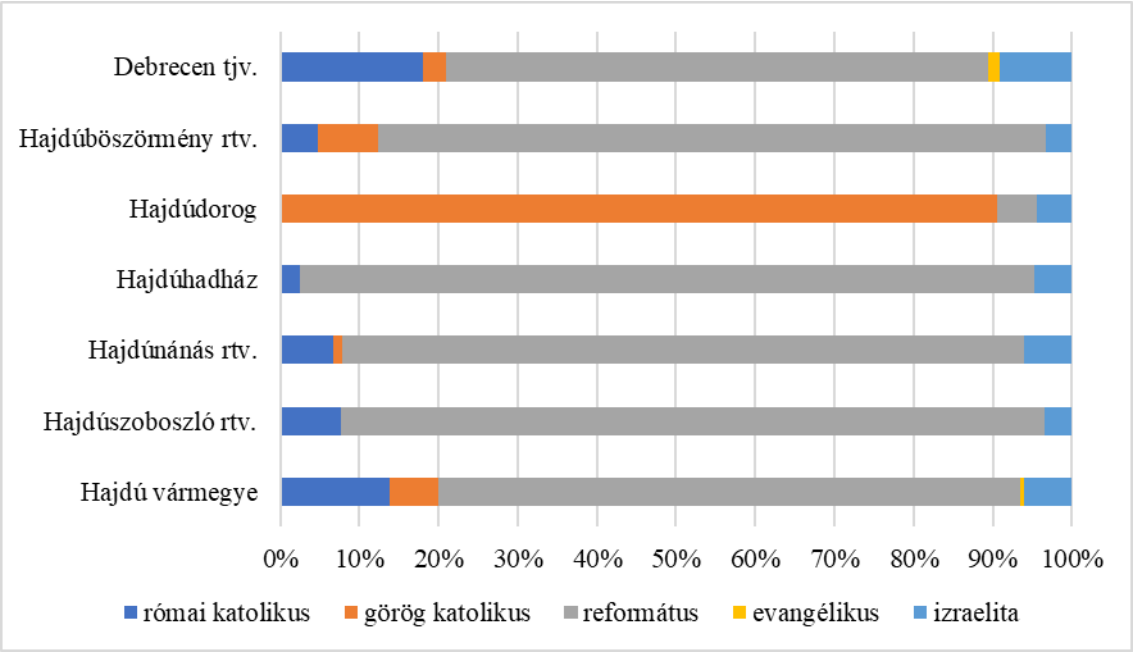
3. A Hajdúság társadalmi rétegezettsége a 20. században

Kutatásom elsődleges vizsgálati időkerete a 20. századra esik. A hajdúsági társadalom bemutatása is erre az időszakra vonatkozik, azon belül is a század első felére, amikor a hagyományos kultúra elemei még szerves egységet alkottak. Azt a társadalmi keretet ismertetem, amikor a hagyományos kultúra, a népművészet, s ezen belül a hagyományos népzenei műveltség komponensei elevenen éltek. A társadalomban a paraszti közösség felbomlásával bekövetkező változások nem képezik tárgyát írásomnak. Ezek a változások ugyan nyilvánvalóan befolyásolták a kulturális jegyek alakulását is, de a cél egy olyan népdalrepertoár rekonstruálása, amely a hagyományos kultúra keretei között a 20. század első szakaszában feltehetően még virágkorát élte.

A fejezetben tárgyalt témát értelmezhetnénk úgy is, hogy a Hajdúság társadalmainak rétegezettsége. Többes számban, hiszen a hagyományos kultúra társadalmi rétegződését vizsgálva bonyolult rendszerek egymásba fonódását figyelhetjük meg. Minden nagyobb réteg – a nyelvterület más kistájaihoz hasonlóan – tovább differenciálódik, külön hierarchiák alakultak ki az egyes rétegeken belül: egy-egy mikrotársadalom.[112] A fő egységeket a pásztorok, a parasztok, valamint a kereskedők, iparosok és tisztségviselők alkotják. Ez utóbbi – az elnevezésből is látszik – az első két réteghez képest is differenciáltabb. Ez abból is adódik, hogy a harmadik csoport tagjai egy-egy részterület specialistái, míg a pásztorok és a parasztok életmódja az önellátást feltételezi.

A Hajdúság lakossága túlnyomó többségben református vallású, emellett kisebb számban római katolikus, görög katolikus, evangélikus és izraelita felekezetek tagjai élnek e kisrégióban, valamint elszórtan néhány görögkeleti, unitárius és egyéb hitvallású lakos is. A kistáj egészének arculatától eltér Hajdúdorognak és környékének népessége, ahol nem a református, hanem a görög katolikus egyház hatása uralkodó. A hajdúsági lakosság felekezeti megoszlásának tekintetében az alábbi, 1910-ben rögzített adatok alapján készült diagram nyújt átfogó képet. A felső adatsorokban Debrecen és az öreg hajdúvárosok, a továbbiakban pedig Hajdú vármegye teljes lakosságának vallásos életében megjelenő arányai olvashatók ki.

[112] A társadalomnéprajzi kutatások terén Szabó László nagy elismeréssel ír Szendrey Ákos munkásságáról, s szerinte Szendrey mutatott rá a korábban homogénnek feltüntetett paraszti társadalom tagoltságára is. Vö. Szabó 1993: 29.

1. ábra: Hajdú vármegye népességének vallási megoszlása, 1910-es népszámlálás adatai[113]

A Hajdúság meglehetősen egységes képet mutat nemzetiségek terén, a magyarok mellett kis számban találunk csak német, tót, oláh, rutén, horvát, szerb és egyéb – cigány és zsidó – nemzetiségű lakosokat (a pontos adatok az alábbi táblázatban olvashatók),[114] s ezeknek elenyésző része nem beszél magyarul. Jelentősebb német nemzetiségi közösség Balmazújvárosban van jelen, ez a csoport a 18. század közepén telepedett le itt.[115] Németfalu településrész elnevezése a mai napig jelzi kulturális különállásukat. Identitásuk megőrzését a Balmazújvárosi Németfalusiak Egyesülete és a Német Nemzetiségi Önkormányzat támogatja.[116]

	magyar	német	tót	oláh	rutén	horvát	szerb	egyéb
Hajdúböszörményi j.	25.870	29	11	11	1	3	-	3
Hajdúszoboszlói j.	40.108	51	14	64	3	-	-	2
Központi j.	33.707	189	3	8	-	-	1	23
Hajdúböszörmény rtv.	28.136	15	2	3	-	-	-	3
Hajdúnánás rtv.	16.713	61	5	-	-	-	2	-
Hajdúszoboszló rtv.	16.079	4	1	4	-	-	1	4
Vármegyei összeg	**160.613**	**349**	**36**	**90**	**4**	**3**	**4**	**35**
Debrecen tjv.	91.305	695	82	283	21	20	72	248
Mindösszesen	**251.918**	**1.044**	**118**	**373**	**25**	**23**	**76**	**283**

2. ábra: Hajdú vármegye lakosságának megoszlása anyanyelv szerint, 1910-es népszámlálás adatai[117]

[113] A diagramot az 1910-es népszámlálás adatai alapján e sorok írója készítette. Vö. MSK 1913: 296–299.
[114] MSK 1913: 296–299.
[115] Katona 1997: 16.
[116] Bővebben lásd Marinka 2019: 423–436.
[117] A táblázatot az 1910-es népszámlálás adatai alapján e sorok írója készítette. Vö. MSK 1913: 298–299.

A cigányság aránya a 20. század eleje óta nyilvánvalóan nőtt, minden településen találkozunk cigány kisebbséggel, jellemzően magyar és oláh cigányokkal. Olyan jelentősebb csoportokat, amelyek a népzenekutatók tudományos érdeklődését is felkeltették Püspökladányban, Hajdúszováton, Tiszacsegén és Debrecenben találunk.[118] A cigány nemzetiségtől származó gyűjtések száma csekély a magyaroktól származó népzenei felvételek mellett. Írásom tárgyát a magyar népzenei anyag képezi, más nemzetiségek népzenéjével való kölcsönhatás részletes vizsgálatára nem terjed ki.[119] Ennek megfelelően a társadalom szerkezetének bemutatása is elsősorban a magyar nemzetiség társadalmi rétegezettségét foglalja magában.

3.1. Pásztortársadalom

A Hajdúságban a nagy kiterjedésű, jó minőségű legelőknek köszönhetően az állattartásnak a 20. század közepéig sajátos, komplex rendszere élt, amelynek emléke a mai napig élénken él a Hortobágyon dolgozó pásztorokban, és néhány pásztordinasztiában most is apáról fiúra szállnak az állattartáshoz kapcsolódó tudáselemek. A pásztorkodás mint ősfoglalkozás kutatása Hermann Ottó nevéhez köthető, az ő tanulmányai irányították a figyelmet a pásztorkodás ősi gyökereire, sokrétűségére.[120] *„A pusztai legelőkön folyó pásztorkodás egy évszázad óta nemcsak a szaktudomány, hanem a szépirodalom révén is romantikus hírbe keveredett.”*[121]

„A 18-19. században alakult ki a hortobágyi pásztorkodás ismert rendszere. Megszabták a legeltetés rendjét, meghatározták a legeltetési jogot, és kialakították a legelőszervezetet.”[122] Balogh István a Hajdúságról szóló monográfiájában külön fejezetet szánt a pásztorkodás rendjének összefoglalására.[123] Eszerint a pásztorkodásnak két módját különböztethetjük meg a Hajdúságban a 19-20. században: a *félszilaj pásztorkodást*, amikor

[118] Püspökladányból Víg Rudolf (1959; 1964; 1965), Hajdúszovátról Varga Gyula (1960), Tiszacsegéről a Kisbán Eszter - Pálfy Gyula - Papp József - Vad László kutatócsoport (1980), Debrecenből Víg Rudolf (1959; 1965) cigány nemzetiségiektől származó gyűjteseit találjuk a Zenetudományi Intézet archívumában. Jelentős munkát végeztek e téren Püspökladányban a Csenki-testvérek, Csenki Imre és Csenki Sándor, valamint Bencze Lászlóné is végzett népzenei gyűjtőmunkát a Hajdúság területén élő cigányok között is. Vö.: Csenki–Csenki 1980. Bővebben lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 94–95.
[119] A hajdúsági nemzetiségekről szóló rövid áttekintést lásd *6.1. Nemzetiségek a Hajdúságban*.
[120] Hermann Ottó munkájával az őstörténeti kutatásokat, a magyarság eredetkutatását kívánta új alapra helyezni: *„Csak az e műben követett irányban kereshetünk hathatós eszközt a magyarság őshazájának megállapításához. Legyen világosan idetéve: ebben az irányban is.”* Hermann 1980: 342.
[121] Balogh 1969: 121.
[122] Szabadfalvi 1979: 581.
[123] Balogh 1969: 121–148.

tavasztól tél elejéig tartották a legelőn az állatokat, és a *kezestartást*, az ún. hazajáró állatok őrzését, amelyeket naponta hajtottak ki a települések határába. A pásztorok elnevezésében is megjelenik ez a különbség. A pusztai legelőkön járó állatok csapatainak és azok pásztorainak elnevezései a következők: ménes (ló) – ménespásztor vagy csikós, gulya (szarvasmarha) – gulyás, nyáj (juh) – juhász vagy nyájjuhász, konda (sertés) – kondás. A hazajáró állatok és azok őrzői pedig: csorda (szarvasmarha) – csordás, csürhe (sertés) – csürhés, illetve a fejős juhász.

A *szilaj pásztorkodás*t más szóhasználattal élve *rideg állattenyésztés*nek, vagy *extenzív pásztorkodás*nak is nevezzük.[124] A legeltetés a tavaszi kihajtással, vagy kiveréssel kezdődött meg. A juhokat már márciusban kihajtották, a nagy jószágokat csak Szent György napkor (április 24.). Ettől kezdve a jószágokért a számadó felelt anyagilag. *„A pásztorokat a tagosítás befejezéséig maguk a városok fogadták, ők szabták meg az őrzésért fizetendő pásztorbért is. A pásztormesterség a legtöbb hajdúvárosban nemzedékekre visszamenően ugyanabban a családban öröklődött. (…) A pusztai pásztorok saját magukat mindig többre tartották a városokban lakó, földművelő parasztoknál."*[125] A pásztorok ugyanis nem voltak cselédek, meg tudtak élni kiszabott bérükből, a számadóknak pedig biztos anyagi háttérrel kellett rendelkezniük feladatuk ellátásához. A pásztorbér tartásból (saját állatok tartása ingyen), sorkenyérből avagy conventióból (természetbeni fizetés: kenyér, gabona, szalonna stb.) és bocskorpénzből (készpénz, amelynek felét kihajtáskor, felét szoruláskor avagy behajtáskor fizették ki) állt. A pásztorok a gazdáktól kaptak főtt ételt hetente egyszer. Máskor magukra főztek szabadtűzön, bográcsban vagy a szabad ég alatt, vagy rossz idő esetén a nádból kialakított ún. vasalóban. Ősszel Mihály-nap (szeptember 29.) környékén hajtották be az állatokat.

A 19-20. században a hajdúsági, hortobágyi pásztorok közül legnagyobb becsülete a csikósnak volt, azaz a csikósnak járt ki a legnagyobb tisztelet.[126] Őt követte a gulyás, a juhász, majd a kondás. Az utóbbi évszázadban az önálló ménes ritka volt, a csikókat rendszerint a

[124] A hortobágyi állattartás nomád elemeit a 20. század első évtizedeiben folytatott kutatásai alapján Ecsedi István, majd Györffy István emelte ki. A *rideg* vagy *szilaj pásztorkodás* elnevezéssel szemben Szabadfalvi József a külterjes állattenyésztést *extenzív*nek nevezte. Orosz István a témában folytatott korábbi kutatások összefoglalása mellett arra irányította rá a figyelmet, hogy a hortobágyi állattartás nem önmagában vizsgálandó, hanem a környező települések, elsősorban Debrecen állattenyésztésének kontextusában, és a mindenkori gazdasági és társadalmi folyamatok tükrében értelmezhető helyesen. Vö. Orosz 2015.

[125] Balogh 1969: 127.

[126] A csikósok büszkeségéről tanúskodik Kardos János böszörményi volt csikós számadó önéletrajzi jellegű írása, amely 1935-ben jelent meg, majd reprint kiadásban a Hajdúsági Közlemények sorozatban 2014-ben. (Kardos János: *Csikós élet*). A kötet elsősorban a csikós életről, a hajdúböszörményi határról és a Kardos-dinasztiáról tartalmaz információkat. Kardos János személyiségét jellemzi, hogy az általa építtetett családi sírboltra életnagyságú szobrot kívánt készíttetni, hogy halála után is hírét vigye az ő csikós tudományának. Ez a terve végül meghiúsult, a felépült sírbolt viszont ma is áll a hajdúböszörményi városi köztemetőben (Nyugati temető). Kardos 1935.

gulyához csapták. A csikós helyébe így a gulyás lépett rangsorban. Mindegyik pásztorréteghez jellegzetes viselet és felszerelés is társult. A korábban általánosan elterjedt bőujjú inget és bőszárú gatyát a pásztorok őrizték meg. A magyar nyelvterületen általános fehér mellett Hortobágyon sötétkék inget és bőgatyát viseltek. A csikósok és a gulyások széles karimájú kalapot és pásztorszűrt, cifraszűrt hordtak, télen bundát. A csikósok karikás ostort, a gulyások keményfából készült bunkóst, árva tölgyfából készült botot használtak. A juhászok posztóból készült, oldalt végig gombos nadrágot, ún. rajthúzlit viseltek, az ingre lajbit vettek, keskeny karimájú kalapjukba túzoktollat tűztek. Szűrt ritkán hordtak, mellest, ujjas bekecset vagy ködmönt viseltek. Ezt a viseletet a kampós bot egészítette ki, amely segítségével a nyájból könnyen el tudtak különíteni egy-egy állatot. A kondás rövid nyelű karikást és rövid botot is hordott magával. Nyáron gyakran mezítláb vagy bocskorban jártak, télen csizmát húztak a pásztorok.[127]

Egy-egy csapat állatot az állatok fajtájától és számától függően több pásztor is őrzött, akik között szintén rangsort figyelhetünk meg. A pásztorok között a legelső rangban a számadó, akit a város vagy a gazda fogadott fel József-nap (március 19.) környékén. A számadó egy személyben tartozott anyagi felelősséggel az állatokért. *„Utána következnek a bojtárok, kor- és megbízhatóság szerint. Ezeket a számadó fogadja fel és fizeti úgy, ahogy megegyezik velök, a magáéból.”*[128] A rangsor végén a kisbojtár, tanyás, vagy talyigás volt. A tanyás volt a legfiatalabb a pásztorok között, általában serdülő legény, aki a pásztortanya rendjéért felelt, és ő főzött a számadóra és a bojtárokra.

A pásztorok segítője a pásztorkutya, amelynek jellegzetes fajtái a puli, a pumi, és a mudi. Egy jó pásztorkutya egy bojtárral is felért. A juhászok emellett 1-2 szamarat is tartottak, amelyen a felszerelésüket hordták magukkal, és szamárháton jártak be hetente a gazdákhoz.

„A nagyobb hajdúvárosokban, főleg Hajdúnánáson és Hajdúdorogon még az utóbbi évtizedekben is számos olyan juhosgazda élt, akinek volt ugyan háza és 5-6 hold földje, de életfenntartását nem a föld, hanem a saját juhállománya jelentette. Egy részük már nemzedékek óta valóságos juhászdinasztiákat alkot; lehetőleg egymás közt házasodtak, mert az asszonyoknak éppen úgy kellett érteni a juh dolgát, mint a férfiaknak. Az ilyen juhász-juhosgazdát magatarti juhásznak nevezték.”[129] A magatarti juhászok a fejés után a tejfeldolgozás különböző lépéseit is maguk végezték (vaj, gomolya, túró készítése). A juhászok feladata a juhok nyírása is. A fejősjuhok gazdái a fejés idejére (május 15. – szeptember 8. Kisasszony napja) társaságot alkottak, a társaságon belül osztották el a fejt

[127] Vö. Balogh 1969: 131–133.
[128] Zoltai 1911: 42.
[129] Balogh 1969: 136.

tejet. Egynapi tejet 20 juh adott, így a társaságba 120-140 juhot kellett összeadni, a beadott juhok számának megfelelően kaptak a gazdák tejet, amelyet a gazdasszony dolgozott fel otthon.

A 19. század első feléig nagybirtokos gazdák falkát is tartottak, amely 4-500 juhot számlált, őrzőjét falkás juhásznak hívták. A falkás juhászok közt rangsorban a bacsó volt a legelső, akit egy évre fogadott fel a gazda, ő fogadott maga mellé bojtárokat. Ha a bacsónak a saját állatállománya megnőtt, lehetett belőle magatarti juhász vagy felesjuhász. Utóbbi esetben két vagy három évre szegődött el egy gazdához, és az utolsó év őszén az állományt harmadolták, vagy megfelezték. Ily módon tudta tovább gyarapítani az állatok számát mindkét fél.[130]

A pásztorok az állatok őrzése és ellátása (legeltetés és itatás, télen takarmányozás) mellett azok gyógyítását is ellátták.[131] A sérüléseket, betegségeket elsősorban gyógynövényekkel kezelték. Egyes pásztorok a hiedelem szerint természetfeletti erővel is rendelkeztek, tudós vagy boszorkányos pásztoroknak tartották őket. A hozzájuk kapcsolódó történetek nagy része olyan pásztorokról szól, akik képesek elhajtani, vagy egy helyben tartani a gulyát, nyájat pusztán a szavukkal, vagy valamilyen mágikus eljárással. *„Érdekes körülmény, hogy egy-egy tudós pásztorról szóló történet vagy történetsor nem vált általánosan ismertté a Hortobágyon, hanem minden falunak és környékének konkrét személyhez kapcsolódó helybeli rétegét, hiedelmét alkotják.”*[132]

A pásztordinasztiáknak jelentős szerepük volt a Hajdúságban, s ez a hatás napjainkban is érezhető. A szakmai tudást családon belül örökítették tovább a pásztorok, s a fiúkat rendszerint vonzotta is a pusztai élet. Előfordult, hogy az iskolapad helyett is az állatok mellé mentek reggelente.[133] A pásztorok lehetőség szerint pásztorcsaládból való lányt kerestek feleségnek, mert ők ismerték az életmóddal járó feladatokat, ismerték az állatok körüli teendők fortélyait.[134] Kunkovács László az olyan pásztorokat, akiknek emberemlékezetig, és azon is túl pásztor felmenőik vannak, törzsökös pásztoroknak nevezi, akikben *„az eurázsiai füves puszta népeinek ivadékait”*[135] véli felfedezni.[136]

[130] Vö. Balogh 1969: 140–143.
[131] Vö. Papp 2018: 200–210.
[132] Barna 1979: 60.
[133] A balmazújvárosi pásztordinasztiákat Pozsonyi József mutatja be kötetében. Lásd Pozsonyi 2014.
[134] Lásd Kunkovács 2013: 207.
[135] Kunkovács 2013: 33.
[136] Vö. Kunkovács 2013: 31–33. E témakörben mindenképp említésre méltó továbbá Kunkovács László hajdúnánási vásárokról és pásztorokról szóló kötete, amelyben két fejezetet is szentel a nánási pásztordinasztiáknak: a Máró dinasztia gulyásainak valamint a helyi juhászfamíliáknak. Kunkovács 2018: 48–51. és 96–107. Papp József a tiszacsegei pásztordinasztiákról számol be írásában. Papp 2018: 172–177.

A pásztorkultúra sajátságai nemcsak viseletükben és dalaikban, hanem tárgyaik kiképzésében is megnyilvánultak. A pásztorművészet körébe tartozó tárgyak igen sokszínűek, ezeket Barna Gábor tanulmányában a következő logika mentén csoportosította: *„A tárgyak egyik körébe a mindennapi munka nélkülözhetetlen eszközei, a juhászkampók, pásztorbotok, ostorok, csengők, pergők, kolompok, kürtök tartoztak, másikba pedig azok, amelyeket a falutól távoli legelőkön töltött élet tett szükségessé: só- és fűszertartók, borotvatartók, ivókürtök, kulacsok, kések, bicskák, edénytartó kutyagerinc.”*[137] A fejezetbe sorolt tárgyak jelentős részét maguk a pásztorok nemcsak használták, hanem ők maguk készítették el.

A hajdúsági népi hangszerekről a *Hajdú-Bihar megye népművészete* című köteten[138] belül szintén *A pásztorok művészete* című fejezetben találunk csak utalást, féloldalnyi összefoglalást. Ha a használók körét tekintjük, ezt a beosztást indokoltnak tartom, hiszen a duda, a kürt és a pásztorfurulyák a néprajzi gyűjtések idejére valóban csak a pásztorok körében voltak fellelhetők. A citera pásztorhangszerként való megjelenését viszont tárgyi tévedésnek tartom. Használták a pásztorok is ezt a hangszert, de a paraszti rétegnél jelentősebb volt. A pásztorok fafaragásai, a díszítő hajlamuk sem lehet kizárólagos indoka, hogy ebben a fejezetben említsék e hangszert, hiszen tárgyaikat nem csak a pásztorok díszítették.

3. kép: Citerák a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeumban

[137] Barna 1989: 51.
[138] Gazda–Varga 1989.

A fenti képen látható citerák díszítőmotívumai között parasztpolgári bútorok elemei is megjelennek (hatodik citera fejének kialakítása). A vonós hangszerek formavilágának részleteit is megtaláljuk ezeken a citerákon: az első hangszeren a vonósok F-lyukának felel meg az egyik nyílás-pár a citera testén, a harmadik citera pedig egyenesen egy hegedű alakját jeleníti meg. Az ilyen a megoldások nem jellemzőek a pásztorok díszítéstechnikájára, annál inkább valószínűsíthető paraszti, vagy parasztpolgári eredet ezeknél a hangszereknél.

A pásztorkodás módja a 20. század derekától a tagosítással, majd a rendszerváltás utáni változások során jelentősen módosult. A hagyományos pásztorélet felé irányuló figyelem viszont folyamatos, ami a pásztordinasztiák mellett a tudományos és a turisztikai jellegű érdeklődésnek is köszönhető. Ennek egyik hozománya a 2007-ben egy négytagú bizottság által (Sándor István, dr. Tiba István, Rózsa Péter, Gencsi Zoltán) megalapított Hortobágy Örökös Pásztora cím, amely kitüntetés egyidejűleg tizenkét idős pásztort illet meg.[139] A címet olyan pásztoroknak adományozták, akik a hagyományos pásztorkultúra értékeit képviselik életmódjukkal, tudásukkal. Halálozás esetén az Örökös Pásztorok maguk választanak soraikba új tagot.

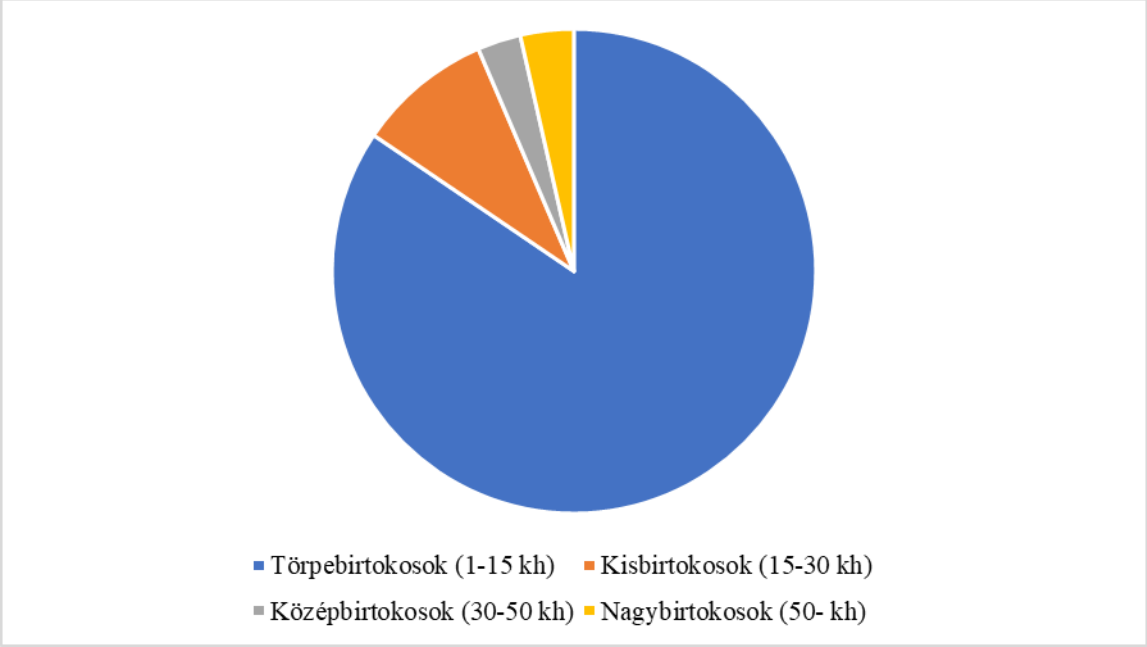
3.2. Paraszttársadalom

A paraszti réteg heterogén voltáról Erdei Ferencnek *A magyar paraszttársadalom* című munkája ad részletes leírást.[140] Erdei bevezetője szerint: *„…a parasztság általában földművelő és falusi, s bizonyos értelemben munkás társadalmi csoport, amely sajátságos népi-paraszti kultúrát éltet, s egészben véve, mint alsó rend illeszkedik a társadalom szerkezetébe.”*[141] A társadalmi viszonyokkal kapcsolatban meg kell említenünk a hajdúvárosok lakosságának belső ellentétét, amely a beköltözésekből fakad: a 17. század elején a hajdúk voltak az újonnan érkezők, majd az ő kiváltságaik vonzóvá tették a hajdúvárosokat a környék lakosainak szemében is. A betelepülők aránya folyamatosan nőtt, köztük (kis)nemeseket,[142] földbirtokosokat és birtokkal nem rendelkezőket egyaránt találunk.

[139] Gencsi 2022: 86–90.
[140] Erdei 1941.
[141] Erdei 1941: 13.
[142] A hajdúvárosok földbirtokosai között találunk például olyan nemesi leszármazottakat, akiknek felmenői jobbágyok voltak, majd a 17-18. század során nemesi oklevelet érdemeltek ki. Ilyen a Botos-család 1670. október havának 6-dik napján Gyulafehérváron íródott jobbágy-felszabadító és nemesi oklevele, amelyet I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem hitelesített. Eszerint *„Botos Mihályt és általa az ő fiait Jánost és Istvánt és azután az Isten kegyelméből születendőket abból a nem nemes helyzetből, amelyben születtek … kegyesen kiveendőknek, és az igazi, kétségtelen és a mi erdélyi birodalmunk és az ahhoz kapcsolt részek nemeseinek számába*

A hajdúk és nemesek közötti feszültség fő forrása az osztatlan földtulajdon volt, a hajdúk szerint ugyanis ezek használatára a beköltöző birtokosoknak nem volt joguk. Az évszázados ellentét 1848 után enyészett el a közföldek végleges elosztásával.[143] A társadalmi tagolódást alapvetően már a 18. század végén sem a hajdú - nem hajdú - nemes hármas tagolódás, hanem a vagyoni helyzet határozta meg.

A paraszti rétegnél a vagyon alapját elsősorban a földtulajdon szabta meg, illetve az ehhez tartozó ingatlanok és állatállomány. Lényegében két réteget különböztethetünk meg: a birtokos gazdákat és a tulajdonnal nem vagy alig rendelkező szegénységet. A birtokosok rétege a földterület nagyságától függően tovább differenciálódott: törpebirtokosok, kisbirtokosok, középbirtokosok és nagybirtokosok vagy gazdagparasztok alkotják. Közülük a 20. század elején a törpe- és kisbirtokosok aránya volt a legnagyobb. Az alábbi diagram a hajdúböszörményi birtokosok földterületeinek nagyságát mutatja be egy 1911-es felmérésre támaszkodva.

3. ábra: Hajdúböszörmény birtokmegoszlása 1911-ben[144]

számítandóknak ... jelentjük ki." (H. Fekete Péter, a hajdúböszörményi Református Polgári Leányiskola egykori igazgatójának és a Városi Múzeum – amely a Hajdúsági Múzeum jogelődje – alapítójának fordítása.) Az oklevél szerint a Botosok Fugyi nevű birtokon szolgáltak, valószínűleg a felszabadítás után nem sokkal települhettek át Hajdúböszörménybe, ahonnan az itt idézett és további családtörténeti adatok előkerültek. A nemesi oklevél a család birtokában van. I. Apafi 1670.

[143] Orosz 1973: 385.

[144] Hajdúböszörményi statisztikai adatok alapján kimutatható, hogy 1911-ben a lakosságon belül 75,7% azok aránya, akiknek 1-15 kh (kataszrális hold) közötti földterületük volt, 8,1% 15-30 kh, 2,6% 30-50 kh, 3,2% pedig 50 kh fölötti földterülettel rendelkezett. A diagramot a Veliky János által egybegyűjtött adatok alapján e sorok írója készítette. Vö. Veliky 1973: 395.

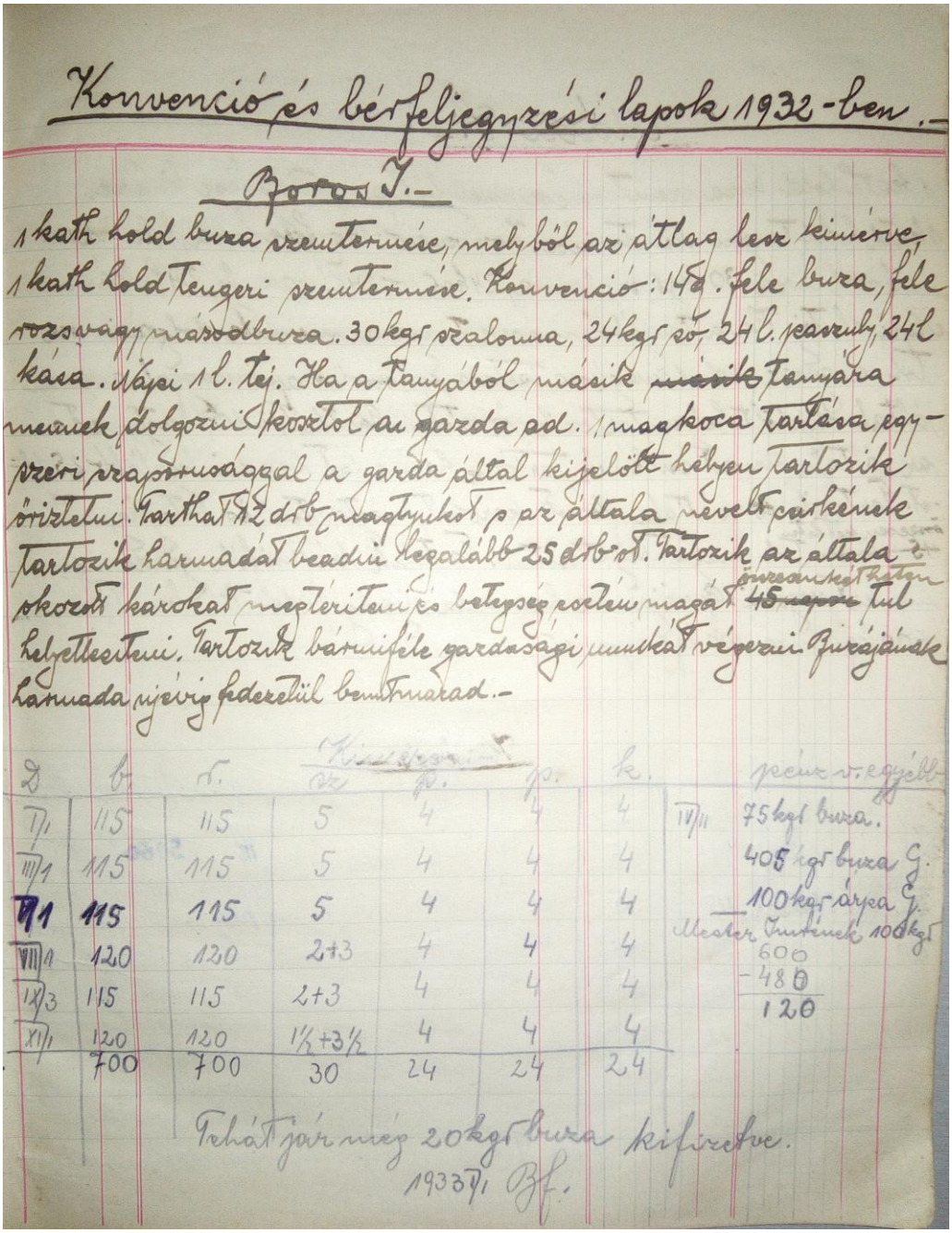
A paraszti társadalom rétegezettségét, hierarchiáját jól mutatja az 1920. évi foglalkozás-statisztikában megfogalmazott mezőgazdasággal kapcsolatos választási lehetőségek sora is: mezőgazdasági és kertészeti kereső, önálló birtokos és bérlő, segítő családtag, kereső mezőgazdasági tisztviselő, kereső mezőgazdasági cseléd, kereső mezőgazdasági munkás, kereső mezőgazdasági napszámos.[145]

A gazdák rétegénél jelentős szerepe volt a családi munkaszervezetnek. *„A család a vérségi köteléken túl a gazdasági üzemvitel alapja, olyan közösség, amelyen belül minden életkornak és nemnek megfelelően mindenkinek megvolt a meghatározott feladata, tevékenysége."*[146] A földművelés rendje, ritmusa alapvetően meghatározta a feladatok sorrendjét, a fizikai megterhelés mértéke pedig befolyásolta, hogy a feladatot ki képes ellátni. A földeken a munkák jelentős részét a férfiak végezték tavasztól őszig (szántás, tavaszi vetés, kapálás, kaszálás, gyűjtés, aratás, hordás, cséplés, tengeritörés, szántás, őszi vetés), télen a nagyjószág gondozását látták el. Az asszonyok mindennapjait a ház körüli munkák elvégzése töltötte ki egész évben: a ház rendben tartása, takarítás, mosás, vasalás, sütés-főzés, gyermeknevelés. Tavasztól őszig ezt kiegészítette a háztáji állatok ellátása, a téli időszakban pedig a különböző kalákamunkák: tollfosztás, tengerihántás, szalmafonás (Hajdúnánáson),[147] varrás stb. Az iskolahagyott, vagyis iskolát befejezett serdülő fiú a kisebb állatok őrzésében segített, később a lovakat is rábízták. Ezzel párhuzamosan a mezei munkákból is kivette a részét a fiú. A lányok anyjuk mellett tanultak bele a házimunkába, és kisebb testvéreik nevelésében segítettek. A kenyérsütést önállóan el kellett látniuk házasság előtt, de a főzésbe igazán asszonyként tanultak bele, az új család – az ifjú férj családja – ízlésének megfelelően.

A szegényebb rétegeknél a megélhetés érdekében a férfiaknak el kellett szegődni részes munkásnak vagy napszámosnak, így az asszonyokra hárult minden ház körüli feladat és a saját földjük kapálása is. A szegény gyermekek – a gazdagyerekektől eltérően – már iskolás korukban kezdtek a munkába is beletanulni. Nyáron a fiúk kiskondásnak, a lányok liba- vagy pulykapásztoroknak szegődtek. Iskolás koruk után a fiúk cselédnek álltak, jellemzően állatok gondozásában vettek részt, vagy kiskocsisnak álltak. A lányokat pesztránok fogadták fel, ahol a kisgyermekek gondozása mellett a házimunkában kellett segíteniük, nagyobb korukban teljes bért kapó nagyszolgálónak állhattak. A szegény családok lányai gyakran mezei munkába is jártak: apjukkal együtt kapálásban, aratásban vettek részt, vagy summásként szőlőkbe jártak dolgozni. A gazda és a részes munkások vagy napszámosok között az

[145] Szendrey 1973: 278.
[146] Balogh 1969: 229.
[147] Balogh 1969: 237.

elszegődés alkalmával részletes megállapodás született az elvégzendő feladatokról és a járandóságokról, amelyet az alábbi gazdasági napló-oldal szemléletesen példáz.

Konvenció és bérfeljegyzési lapok 1932-ben.–

Boros I.–

1 kath hold búza szemtermése, melyből az átlag lesz kimérve, 1 kath hold tengeri szemtermése. Konvenció: 14 q. fele búza, fele rozs vagy másodbúza. 30 kgr szalonna, 24 kgr só, 24 l. paszuly, 24 l kása. Napi 1 l. tej. Ha a tanyából másik tanyára mennek dolgozni kosztot a gazda ad. 1 magkoca tartása egyszeri szaporasággal a gazda által kijelölt helyen tartozik őrizletni. Tarthat 12 drb magtyukot s az általa nevelt csirkének tartozik harmadát beadni legalább 25 drb-ot. Tartozik az általa okozott károkat megtéríteni és betegség esetén magát ~~45 napon~~ túl helyettesíteni. Tartozik bármiféle gazdasági munkát végezni. Fizetése harmada nyáron pedig télen beszámítandó.–

D	b.	sz.	Kiesés az	p.	p.	k.	
VII/1	115	115	5	4	4	4	VII/11 75 kgr búza.
VIII/1	115	115	5	4	4	4	405 kgr búza Gy.
IX/1	115	115	5	4	4	4	100 kgr árpa Gy.
VIII/1	120	120	2+3	4	4	4	Mester Juditnak 100 kgr
IX/3	115	115	2+3	4	4	4	600
XI/1	120	120	1½+3½	4	4	4	-480
	700	700	30	24	24	24	120

Tehát jár még 20 kgr búza kifizetve.
1933 VII/1 Bf.

4. kép: Részlet a Botos-család gazdasági naplójából[148]

[148] Botos 1931–1949. A Botos család gazdasági naplóját Botos Ferenc vezette. A család anyai és apai ágon is többgenerációs hajdúböszörményi gazdálkodó család. Id. Botos Antalnak (sz. 1875.) mindkét fia földműveléssel foglalkozott: ifj. Botos Antal és Botos Ferenc is. Vö. Farkas L. 1940: 23. és 176.; Botos: 1961.
Az idézett naplórészlet tartalma: *Konvenció és bérfeljegyzési lapok 1932-ben. Boros I.*
1 kath hold búza szemtermése, melyből az átlag lesz kimérve, 1 kath hold tengeri szemtermése. Konvenció: 14 q. fele búza, fele rozs vagy másodbuza. 30 kgr szalonna, 24 kgr só, 24 l. paszuly, 24 l. kása. Napi 1 l. tej. Ha a tanyából másik tanyára mennek dolgozni kosztot a gazda ad. 1 magkoca tartása egyszeri szaporusággal a gazda

A hagyományos életforma a gazdaréteg életének rendjén hosszabb ideig éreztette hatását, mint a szegényebb rétegeknél. A gazdák legfőbb célja ugyanis a meglévő vagyon megtartása, lehetőség szerint annak növelése volt. Ennek a célnak az elérése segítette a családi munkaszervezet fennmaradását az 1950-es évekig. *„A családi munkaszervezeten az elmúlt másfél évtized előtt* [20. század első feléig – T. L. L.] *mindig bele kellett érteni a birtokos gazdák cselédeit és alkalmilag foglalkoztatott napszámosait is. A kisebb hajdúsági gazda ugyanis mindig együtt dolgozott a családtagokkal és a fogadott munkásokkal."*[149] A parasztság különböző társadalmi rétegei tehát ebben a munkaszervezetben összekapcsolódtak.

A gazdák gyermekei közül a lányoknak a földből általában nem osztottak részt, a hozományukat bútor és jószág jelentette. Az idősebb fiúk a földből is, a jószágból is kaptak, a legtovább otthon maradó legkisebb fiú örökölte a szülői házat és a gazdasági felszerelést. A szegények gyermekei saját keresetük nagy részét hazaadták, ezzel könnyítve szüleik helyzetét, ugyanakkor a lányok maguknak is gyűjtögettek a férjhezmenetelükre. A szegények fiukat és menyüket ugyan a házasság után eltartották, de *„mihelyt az új pár tavasszal keresni tudott, a szülői gondoskodás megszűnt, még akkor is, ha egy fedél alatt laktak."*[150] A családi összetartás ugyanakkor erősebb köteléket jelentett a szegény réteg tagjai között, mint a gazdáknál.

Erdei Ferenc megállapította, hogy az alföldi tanyás városok és tanyás nagyfalvak kialakulásának kezdetei a török hódoltság utáni állapotra nyúlnak vissza, amikor a pusztítást túlélő népesség egy-egy megmaradt városba menekült, s a város határában kialakított pásztorszállásokon legeltettek.[151] A későbbi betelepítések során olyan csoportok költöztek az Alföldre, amelyek jelentős része kollektív nemességgel (kunok, hajdúk), tehát bizonyos fokú szabadsággal bírt. A területen ezek a jelenségek megalapozták az autonóm fejlődést, és a török kiűzése utáni századokban, leginkább természetesen a jobbágyfelszabadítás után az Alföld társadalmában parasztpolgári réteg fejlődött ki: *„a magyar parasztság átalakulása nem egyszerű polgárosodás, hanem asszimilálódás a magyar társadalom csak nagyjában polgári rendjébe."*[152]

által kijelölt helyen tartozik őriztetni. Tarthat 12 drb magtyukot s az általa nevelt csirkének tartozik harmadát beadni legalább 25 drb-ot. Tartozik az általa okozott károkat megtériteni és betegség esetén magát összesen két héten tul helyettesíteni. Tartozik bármiféle gazdasági munkát végezni. Buzájának harmada ujévig fedezetül bentmarad.
Kimérés [a termények kiadása havi, kéthavi bontásban] *Tehát jár még 20 kgr buza. 1933. I/1. Bf.* [Botos Ferenc – T. L. L.] *Kifizetve.*
[149] Balogh 1969: 229.
[150] Balogh 1969: 246–247.
[151] Lásd Erdei 1941: 79.
[152] Erdei 1941: 82.

A 20. század folyamán a paraszti rétegek életében a legnagyobb fordulatot kétségkívül a század közepén lezajló kollektivizálás okozta. A kötelező beszolgáltatás a társadalomban strukturális változásokhoz is vezetett, illetve felgyorsította az agráriumban zajló folyamatokat.[153] Ezzel együtt megkezdődött a paraszti társadalom tudatos átalakítása, destruktív befolyásolása. A diktatúra enyhülésével az 1960-as évektől kezdve fokozatosan egyre nagyobb teret kapott a mezőgazdaságban az önellátás lehetősége, eleinte az úgynevezett *háztáji* gazdálkodással, majd a rendszerváltás után a kárpótlás során visszanyert földterületek művelésével.[154]

3.3. Kereskedők, iparosok, tisztségviselők

A hajdúvárosok és Debrecen lakosságának az előzőeknél kisebb, de nem elhanyagolható rétegét alkotják a kereskedők, iparosok, tisztségviselők. Ennek a rétegnek az aránya a városok lélekszámával egyenesen arányos volt, ugyanakkor még Debrecenben is magas volt a mezőgazdaságból élők száma, ami *„erősen agrárjellegűvé tette a város gazdasági életét, és ebből következőleg társadalmi szemléletét is.”*[155] Az iparosok nagy része az üzlet mellett mezőgazdasággal is foglalkozott a 19. században.[156]

A térségben a hetivásárok mellett a kereskedelem kiemelkedő színterei évszázadokon át a debreceni országos vásárok és a hortobágyi hídivásár voltak. Évente hat nagyvásárt tartottak, egy vásár 15 napig tartott. A vasúti hálózat kiépülésével a nagyvásárok jelentősége csökkent, így az 1880-as évektől egészen az I. világháborúig már csak évi négy, egyenként kilencnapos vásárt tartottak.[157] *„A valóságos kereskedők között vagyonilag a legnagyobb csoportot a fűszer- és gyarmatáru-, az állat- és terménykereskedők alkották,”*[158] akik alkalmazottakkal – segédekkel, inasokkal – dolgoztak. A vegyes kereskedők száma volt a legmagasabb. Ezek jellemzően önállóan vagy családtagjaik segítségével látták el a

[153] Csiszár Imre *A hajdúnánási kollektivizálás történeti kutatása és a megválaszolásra váró kérdések* című tanulmányában a 20. századra vonatkozó helytörténeti munkák és az országos vonatkozások számbavétele mellett nagy figyelmet fordít a kollektivizálás harmadik hullámának elemzésére. Csiszár 2018: 140–160.
[154] Kurucz Ildikó a Kádár-kor hatásait vizsgálja a paraszti társadalomban. Ismerteti, hogy a korszak első szakaszában elsősorban a törpe- és kisbirtokosok léptek be önszántukból a termelőszövetkezetekbe, a középparaszti réteget szigorú és vitatható módszerekkel ösztönözték a csatlakozásra. A Kádár-kor második szakaszában, 1961-től kezdődően a szövetkezeti tagok visszakaptak egy kis darabot a földjükből, ami a saját megélhetésüket nagyban megkönnyítette. Ezeken a visszakapott földeken zajlott a *háztáji* gazdálkodás. Kurucz 2013.
[155] Balogh 1973: 152.
[156] Vö. Balogh 1973: 157–158.
[157] Balogh 1973: 167.
[158] Balogh 1973: 168.

feladatokat. A kereskedők rétegéhez soroljuk a fuvarosokat, bérkocsisokat, talyigásokat, vasúti- és postai alkalmazottakat, bizományosokat, közvetítőket, alkuszokat is. Az országos vásárok jelentősége az I. világháború után tovább csökkent, a vásárnapok száma mindössze négyre korlátozódott vásáronként. A kereskedelem jellege is jelentősen megváltozott, kapitalista arculatú vállalkozások hódítottak teret.[159] A vásárok és a hetipiacok (amelyeknek kisebb volt a vonzáskörzete, de ezeken is több település kereskedői képviseltették magukat) az anyagi javak cseréje mellett lehetőséget biztosítottak a folklórjelenségek átadására, terjesztésére is.[160]

A Hajdúságban számos iparág virágzott a 19. században, többek között szappanos, szűrszabó, gubacsapó, fazekas, asztalos, kerékgyártó, kovács, hentes, csizmadia, szabó, kalapos, varga, csizmadia, kékfestő, mézeskalácsos, tímár műhelyek működtek.[161] A műhelyekből kikerülő termékek jelentős része finom megmunkálásuknak köszönhetően a népművészeti tárgyak sorába tartozik.[162] Az iparosok érdekeit a céhszervezet védte. Debrecenben *„a céhszervezet 1872-ig fennállott, a fennállása alatt a tagok érdekvédelmét még a középkor óta meglevő szabályok szerint látta el.”*[163] Iparosok közötti hierarchia a következő: az iparos mesterek vagy önállóan dolgoztak, vagy segédet is tartottak, a tanulóik elnevezése pedig inas volt. Az 1890-es évek végétől az ipari fejlődés a nagyobb üzemek előtérbe kerülését hozta magával, ezzel párhuzamosan a céhek jelentősége megszűnt, és egyes

[159] Balogh 1973: 170.

[160] Dankó Imre az árucsere migrációban betöltött szerepére hívja fel a figyelmet gazdag filológiai jegyzékkel ellátott tanulmányában. Dankó 1979. A kereskedelemmel összefüggésbe hozható migráció mind az anyagi, mind a szellemi kulturális javak átadás-átvételének földrajzi perspektíváját kiszélesíti. *„Az anyagi kultúra elemeinek, a személyi migrációnak nagy előnye, hogy a folklórjelenségeknél jobban vihetők térképre. Azaz vándorlásuk, elterjedésük, esetleges átalakulásuk könnyebben követhető földrajzi vonatkozásban, kartográfiai módszerekkel, mint a szellemi kultúra elemeinek migrációja.”* Dankó 1979: 257.

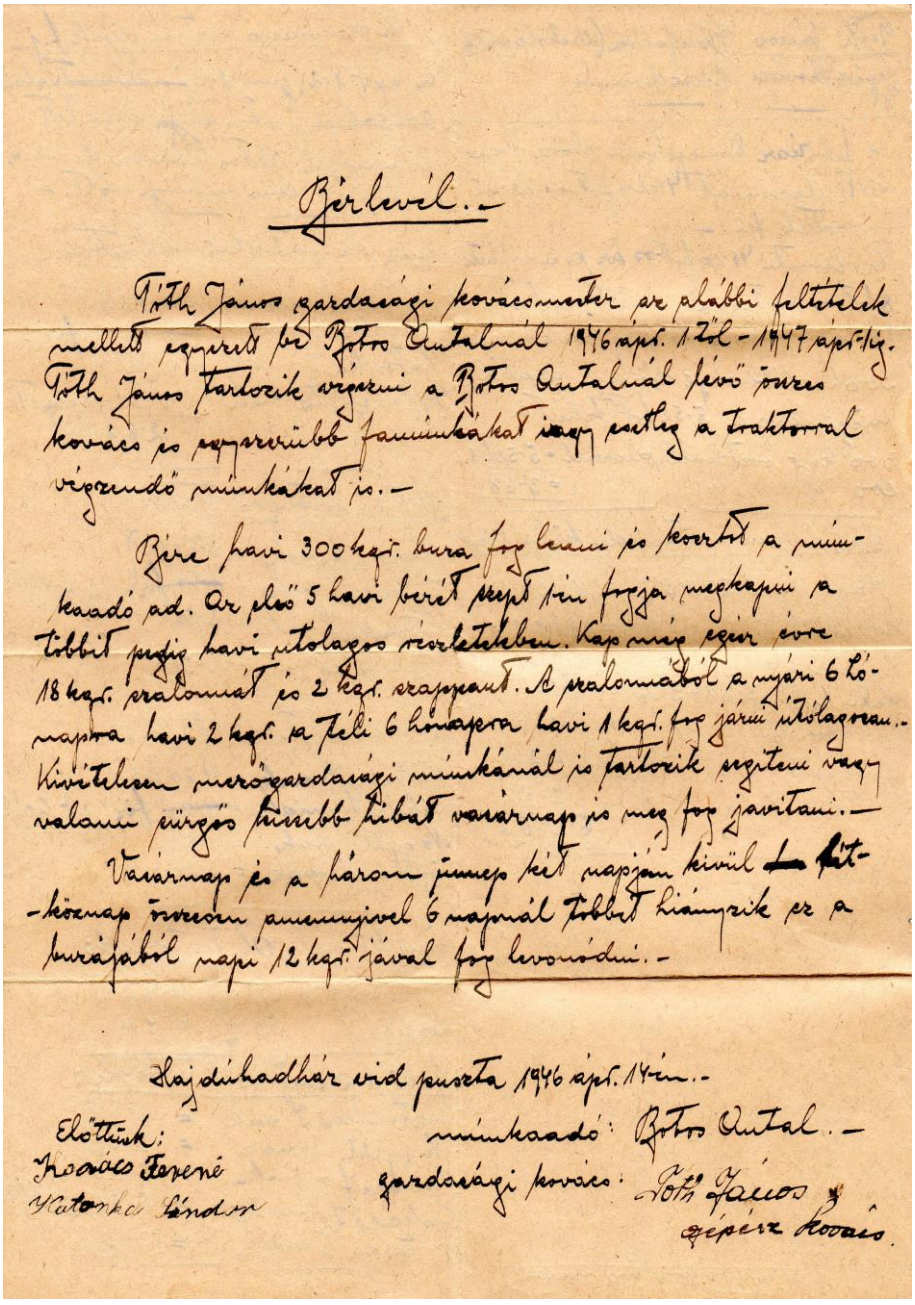
[161] Egyes hajdúsági mesterekről, mesterségekről szóló tanulmányok (a teljesség igénye nélkül): kerékgyártó mesterség Hajdúböszörményben: Szekeres 1987.; fejfákat készítő mesterek: Szekeres 2002: 264–266.; építőmesterek Hajdúdorogon: Mezősi 1983: 155–191.; fazekas mester Hajdúböszörményben: P. Szalay 1983: 211–217.; hajdúsági mesterségek népművészeti értékei Gazda–Varga 1989.

[162] A kiadványok jelentős része a népművészet kifejezést a tárgyalkotó tevékenységekre és a díszítőművészetre leszűkítve használja. A fogalom ilyetén történő értelmezése nemcsak azért problematikus, mert a népművészet tárgykörébe besorolja például a népi építészet olyan vonatkozásait is, amelyek díszítőelemeket nem tartalmaznak. A népművészetről szóló monográfiák anyagának kizárólag a tárgyalkotó tevékenységekre történő leszűkítése azért is aggályos, mert a fogalom a laikus felhasználók számára és a néprajztudomány tágabb értelmezésében ennél sokkal szélesebb jelentéstartalommal bír: a tárgyak megformálása és díszítése mellett ez a meghatározás a néptánc, a népzene, vagy a szövegfolklór tárgyköréhez tartozó jelenségeket is magában foglalja. Vö. Fél–Hofer–K. Csilléry 1980: 742. A *Hajdú-Bihar megye népművészete* című kötetben például olyan értelemszűkítő, pontosító magyarázattal sem találkozunk, mint Verebélyi Kincső: *Korok és stílusok a magyar népművészetben* című kiadványának előszavában. Gazda–Varga 1989.; Verebélyi 2002: 2. Tovább árnyalja a képet, hogy Ortutay Gyula a népművészet kifejezés alatt elsősorban a szövegfolklór tárgykörébe eső jelenségeket érti, ezeket mutatja be. Lásd Bodrogi–Dömötör 1981.

[163] Balogh 1973: 158.

mesterségek a háziipar területére korlátozódtak, ezeket jellemzően nők végezték (például kenyér- és perecsütés, hálókötés stb.)[164]

A mesterek körében is megfigyelhetjük a pásztoroknál és a parasztok szegényebb rétegeinek képviselőinél egyaránt gyakori jelenséget, miszerint a munkavállalás céljából hosszabb időszakra is nagy földrajzi távolságra kerülhetnek szülőföldjüktől. Az alábbi bérlevélben szereplő Tóth János kovácsmester például Hajdúhadház Vid pusztára szegődött egy évre, miközben Borsod megyéből, Bánfalváról származik. Erre, vagyis származási helyére a feleségének küldött postautalvány adataiból következtethetünk.

Bérlevél.–

Tóth János gardaszági kovácsmester az alábbi feltételek mellett szegődik be Botos Antalnál 1946 ápr. 12-től – 1947 ápr. 12-ig. Tóth János tartozik végezni a Botos Antalnál lévő összes kovács és szerszámokat javító munkákat úgy mint a traktorral végzendő munkákat is.–

Bére havi 300 kgr. búza fog lenni és kezdi a munkaadó ad. Az első 5 havi bérét szept 1-én fogja megkapni a többit pedig havi pótlásos részletekben. Kap még egész évre 18 kgr. szalonnát és 2 kgr. szappant. A szalonnából a nyári 6 hónapra havi 2 kgr. a téli 6 hónapra havi 1 kgr. fog járni pótlásban. Kivételesen mezőgardaszági munkánál is tartozik segíteni vagy valami sürgős kisebb hibát vasárnap is meg fog javítani.–

Vasárnap és a három ünnep két napján kívül ~~két~~ két-közönap összesen annyival 6 napnál többet hiányzik ez a búzájából napi 12 kgr. jával fog levonódni.–

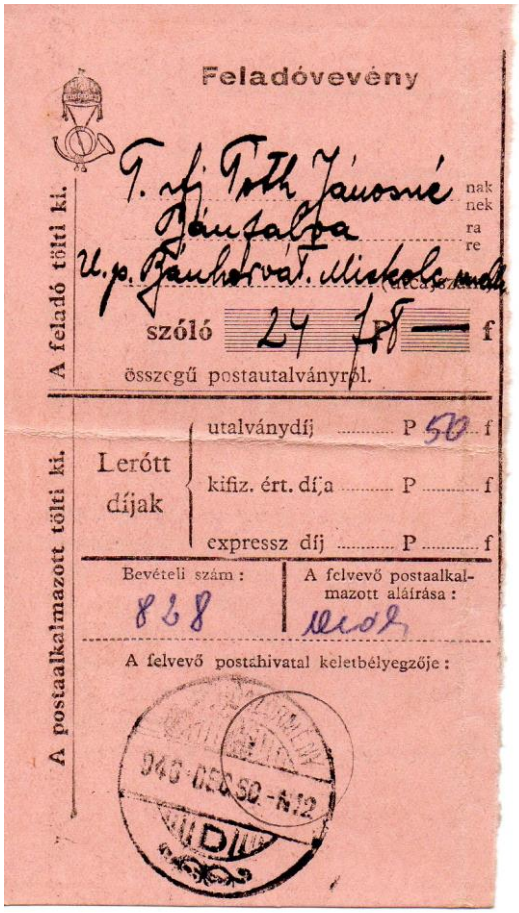
Hajdúhadház vid puszta 1946 ápr. 14-én.–

Előttünk:
Kovács Ferenc
Katonka Sándor

munkaadó: Botos Antal.–
gardaszági kovács: Tóth János
gépész kovács

5. kép: Tóth János kovácsmester 1946. évi bérlevele[165]

[164] Balogh 1973: 160–163.

Feladóvevény

A feladó tölti ki.

szóló 24 Ft — f

összegű postautalványról.

A postaalkalmazott tölti ki.

Lerótt díjak

utalványdíj ..... P 50 f

kifiz. ért. díja ..... P ..... f

expressz díj ..... P ..... f

Bevételi szám: 828

A felvevő postaalkalmazott aláírása:

A felvevő postahivatal keletbélyegzője:

6. kép: ifj. Tóth Jánosnénak címzett postautalvány szelvénye (1946. december)[166]

A 19. század végén, 20. század elején társadalmi átrétegződést figyelhetünk meg a városokban, amely főként az értelmiségi rétegek előtérbe kerülését jelenti.[167] *"A gazdálkodó szülők foglalkozásához képest a következő generáció tagjai más, általában a korabeli közmegbecsülés szerint magasabb társadalmi kategóriába jutottak, értelmiségiek, ügyvédek, orvosok, katonatisztek lettek."*[168] A köztisztségeket betöltők egy része emellett továbbra is földbirtokos volt, akik a nagygazdák soraiból kerültek ki.

[165] Botos 1931–1949. A gazdasági napló melléklete. A levél tartalma: *Bérlevél*

Tóth János gazdasági kovácsmester az alábbi feltételek mellett egyezett be Botos Antalnál 1946 ápr. 1től – 1947 ápr. 1ig. Tóth János tartozik végezni a Botos Antalnál lévő összes kovács és egyszerűbb famunkákat vagy esetleg a traktorral végzendő munkákat is.

Bére havi 300 kgr búza fog lenni és kosztot a munkaadó ad. Az első 5 havi bérét szept 1-én fogja megkapni a többit pedig havi utólagos részletekben. Kap még egész évre 18 kgr. szalonnát és 2 kgr. szappant. A szalonnából a nyári 6 hónapra havi 2 kgr. a téli 6 hónapra havi 1 kgr. fog járni utólagosan. Kivételesen mezőgazdasági munkánál is tartozik segíteni vagy valami sürgős kisebb hibát vasárnap is meg fog javitani.

Vasárnap és a három ünnep két napján kívül hétköznap összesen amennyivel 6 napnál többet hiányzik ez a buzájából napi 12 kgr.jával fog levonódni.

Hajdúhadház vid puszta 1946 ápr. 14-én; Előttük: Kovács Ferenc, Katonka Sándor; munkaadó: Botos Antal; gazdasági kovács: Tóth János gépész kovács.

[166] Botos 1931–1949. A gazdasági napló melléklete.

[167] Veliky 1973: 396.

[168] Veliky 1973: 396.

A világháborúk utáni történelmi események hatására és az 1945 utáni tagosítással a fentiekben vázolt társadalmi rend nagymértékben átalakult. A saját földtulajdon megszűnése vagy jelentős csökkenése a mezőgazdasági munkák jelentőségének háttérbe szorulásával járt együtt, ami felgyorsította a polgárosodás már korábban megindult folyamatait. A társadalom szerkezetében megnőtt az iparban foglalkoztatottak és az értelmiségiek aránya, bár a mezőgazdaság továbbra is számottevő maradt az ország többi részéhez viszonyítva.[169]

[169] Kasza–Süli-Zakar 1998: 45.

4. Hagyományos zenei kultúra

A hagyományos zenei kultúra alaprétegét már a magyar népzenekutatás úttörő nagy egyéniségei is a vokális teljesítményekben látták, s talán ezért is irányult a figyelem elsősorban az énekelt népdalok felé.[170] A nép zenei érzéke természetesen főként ezekben a vokális értékekben fejeződik ki. Az is megállapítást nyert, hogy a magyar népzenében még az instrumentális darabok is nagyrészt a népdalok, tehát az énekelt népzene tételeinek hangszeres változatai. Bartók Béla és Kodály Zoltán is elsősorban az énekelt népdalok rögzítésére törekedett, és a nyomdokaikban haladó kutatók többsége is ezt a szakmai irányvonalat követte. A magyar népzene, ezen belül a hajdúsági zenei hagyomány dokumentumai között ezért látjuk azt, hogy a vokális hagyomány túlreprezentált. A kezdeti vizsgálatok a népdaltípusoknak és azok változatainak feltárására irányultak, és ebből a szempontból az énekes dallamok gyűjtése egy technikailag könnyebben elvégezhető, és szakmailag is kézenfekvő célként rajzolódott ki. Az egész magyar népzenekutatás viszont napjainkig magán viseli ennek az aszimmetriának a hatásait. A hangszeres zenei hagyomány feltárása, dokumentálása és elemzése viszonylag későn indult meg, és ez azt eredményezte, hogy sok területen egyes hangszertípusoknak, egyes játékstílusoknak már csak az emlékét sikerült feljegyezni. Ez a hajdúsági hangszeres népzene több területére is vonatkozik: falusi vonósbandákról, muzsikáló pásztorokról többnyire csak szöveges forrásaink vannak, a hajdúsági dudahagyományról már csak a visszaemlékezésekből tudunk rekonstruálni mozaikképeket.

A vokális hagyomány dokumentáltságának aránytalanságait írásom korábbi fejezeteiben már szóvá tettem.[171] A gyűjtések jelentős része az egzotikusnak számító pásztordalok rögzítésére törekedett, a parasztság dalkincsének feltárása mind mennyiségében, mind területi lefedettségében elmaradt ettől. A Hajdúság területén még a pásztorok esetében sem történt a teljes repertoár dokumentálására irányuló vizsgálat. Egy-egy hagyományőrző énekestől legfeljebb néhány tucat dallam lelhető fel a kutatásom vizsgálati tárgyát képező korszakban tevékenykedő népzenekutatók munkája nyomán. Abban az időszakban, amikor még a népdal az eredeti funkciói szerint élte az életét, nem készült kimerítő, teljességre törekvő repertoárfeltáró vizsgálat a hajdúsági magyarok körében.[172] Egészen kiváló képességű

[170] Vö. Sárosi 2019: 5–9.
[171] Lásd *1. Bevezetés – kutatás ismérvei* 4. és *2.3. Kutatástörténeti háttér* 17.
[172] Hagyományőrző énekesekről publikált egyéniségmonográfiák: Kallós 1973.; Ráduly 1979.; Kiss 1982.; Barsi 1984.; Nagy 1987.; Barsi 1992.; Albert 1989.; Dévainé–Ujvári 1990.; Juhász 1998.; Baloghné 2010.; Barsi

énekesek dalait ismerjük a Hajdúság területéről (ilyenek például a tiszacsegei Tanka Gábor, a püspökladányi Törő Gábor, a balmazújvárosi B. Nagy Ferenc, a hajdúböszörményi H. Varga Gábor, vagy a hajdúböszörmény-nagypródi Kovács István), de a kutatás jelenlegi fázisában felszínre került információk szerint repertoárjuknak csupán a töredékét sikerült dokumentálni. A recens vizsgálatok alapján viszont feltételezhető,[173] hogy a magyar nyelvterület egyéb régióihoz hasonlóan a Hajdúságban is jellemző volt, hogy egy-egy jobb képességű énekes tudatában többszáz dallam egymásra rakódott.

4.1. A daltanulás módjai

A mai szemlélő számára szinte hihetetlen, hogy a hagyományos dalkultúra milyen mértékben kitöltötte az emberek életét. A mindennapi élet tevékenységei közben is daloltak. Ez a fajta mikroközösségben élő zenei önellátás máshogy nem is valósulhatott volna meg, csak úgy, hogy a zene folyamatosan aktív használatban volt. A zenelejátszó eszközök elterjedése előtti korszakban az egyén csak akkor találkozhatott zenével, ha azt önmaga, vagy a szűk környezete számára megszólaltatta: dalra fakadt, vagy valamilyen hangszeren eljátszotta a dallamokat. Egy elzártabb falusi vagy tanyasi közegben egészen 50-60 évvel ezelőttig szinte csak és kizárólag élő zenéről lehetett szó. Tudatosítanunk kell, hogy a mai 80-as, 90-es korosztály életének mintegy felét ebben az állapotban élte le. A hagyományos kultúra elemeinek átadás-átvételi közege nem az intézményekben (iskola, kulturális egyesületek, művelődési házak, szakkörök), hanem a család és a hagyományos közösség keretein belül valósult meg.

A hagyományos közösségekben elsősorban nem tudatos, módszeres daltanítási folyamatokról beszélünk, hanem a zenei és egyéb kulturális elemekkel való együttélésről, pontosabban a belenevelődés folyamatáról. A gyermekek már születésüktől fogva találkoztak a hagyományos zenei kultúra minden elemével: a népdalokkal, a szokásokkal, a társas élet szabályaival, a tánccal.[174] Társas összejövetelek, vagy például egy lakodalom során hallották

2011.; Joób 2014.; Horsa 2015. Falumonográfiák (a teljesség igénye nélkül): Lajtha 1954a.; Lajtha 1954b.; Lajtha 1955.; Jagamas 1984.; Vargyas 2000.; Joób 2015. Sajnálhatjuk továbbá azt is, hogy a Hajdúságban legaktívabb népdalkutató, Papp János monografikus vizsgálatainak fókuszai a szomszédos kistájakon, a Nyírségben, Biharban, illetve a Nagykunságban alakultak ki. Papp János a Nagykunságban ráadásul nem is a helyi hagyományőrző énekesek, hanem egy Kalotaszegről áttelepült énekes, Kocsis Gazsi Gáspár és családjának repertoárját vizsgálta mélyrehatóan. Lásd *5.2.2.1. Papp János élete és munkássága:* 109–110., 113. és 115.

[173] Lásd *5.3 A recens adatgyűjtés eredményei*.

[174] Ratkó Lujza nyírségi monográfiájában a tánctanulással kapcsolatban is hasonló folyamatokat mutat be. A népi játékok játékcselekményéhez kapcsolódó mozgáselemek alapozzák meg a tánctudást és a ritmusérzéket. A tánc tanulásának elsődleges módja az volt, hogy a fiatalok a táncos alkalmakon tudatos megfigyeléssel *ellesték* a

dalolni az idősebbeket, tudatukba észrevétlenül épült be ez a zenei kultúra, és szerves részét képezte életüknek. Idővel passzív hallgatókból aktív zenélőkké, énekesekké váltak. A hagyományos hangszeres (elsősorban a házi készítésű hangszereken való játék) és énekes kultúra elsajátítása ilyen szempontból igen hasonló, mindkét esetben az évek során felhalmozott passzív tudást formálták aktív tudássá: *„Minthogy a közösség zenei kincse már a fejükben volt, ezt kellett csak átültetniük a hangszerre."*[175] Ugyanakkor számos olyan visszaemlékezésről van feljegyzés vagy utalás a forrásokban, amikor az énekes arról számol be, hogy egy rokontól, vagy kiemelkedő énekestől addig kérte egy *nóta* éneklését, amíg meg nem tudta tanulni.[176] A dalt tehát tudatosan, kikérdezéssel sajátította el. Vargyas Lajos megjegyzi, hogy egyesek *„Még anyagi áldozatot is képesek voltak hozni egy-egy új nótáért."*[177]

A rendelkezésünkre álló adatok alapján megfogalmazhatjuk, hogy az általánosnak vélt apáról fiúra modell mellett a dalkészlet hagyományozódása még legalább három ettől eltérő csatornán is megvalósult. Az egyik a nagyszülőktől az unokáknak történő átadás-átvétel folyamata. Ahogyan napjainkban tapasztaljuk, úgy a múltban is a család fenntartása és a munka legnagyobb része a szülőkre hárult. A kisebb gyerekeket gyakran a nagyszülők gondjaira bízták, így a gyerekek daltanulásának legalább olyan fontos forrásai voltak a nagyszülők, mint a szülők.[178] A gyermekfolkór hagyományozódásait vizsgáló kutatók több ízben kimutatták, hogy a gyermekfolklór értékei – ezen belül a gyermekdalok is – legalább olyan mértékben hagyományozódtak az idősebb gyerekektől a kisebbekre, mint amilyen mértékben a szülőktől vagy a nagyszülőktől a gyermekekre, unokákra. Az arra fogékony

lépéseket a nagyobb, tapasztaltabb táncosoktól. Aki jobb készségekkel rendelkezett, annak könnyen ment a tánctanulás is, a szerényebb adottságúaknak viszont gyakorolni kellett egy-egy tárgy (ágyvég, seprűnyél), vagy a szülei, nagyszülei segítségével. Lásd Ratkó 1996: 44–47.

[175] Dóra 2016: 147. Dóra Áron a mezőségi furulyazene társadalmi hátterét vizsgálja tanulmányában. Munkája megerősíti többek között, hogy a tanulási folyamatokban a mintakövetésnek és a belenevelődésnek tagadhatatlanul fontos szerepe van. Oly módon is, hogy mire egy gyermek 6-10 éves korában furulyát kapott, már elsősorban passzív befogadóként (hallgató), vagy akár aktív tevékenység révén (éneklés) az adott helyen használt dallamkészletet szinte teljes egészében már ismerte, s így a hangszerre ezt az ismert repertoárt ültette át.

[176] A hagyományőrző énekeseknél megfigyelhető, hogy a népdalokat elsősorban nem a dallamok, hanem a szövegek szerint különítik el. A tereskei Pál István tudatában is így strukturálódtak a népdalok, illetve az ő szóhasználatával élve a *nóta*k. *„A 'nóta' Pál István zenei tudatában mindig egy (tartalmilag sok esetben összefüggő strófafűzésű) szövegegységet jelent, így egy dallamnak több 'nótája'" is lehet."* (Agócs 1997: 62.) A *nóta* kifejezés használatát megnehezíti, hogy egyaránt jelenthet népdalt és magyar nótát is. A szövegkörnyezet néha – de nem minden esetben – segít eldönteni, hogy melyik jelentéstartalomról van szó. A második értelmezésben (magyar nóta) a szakterminusnak megfelelő szókapcsolat a *népies műdal,* amelynek használatával elkerülhető a jelentéstartalom-keveredés. *Magyar nóta* vagy *népies műdal* alatt azon dallamok csoportját értjük, amelyek egyéni szerzőkhöz köthetők, népzenei és műzenei, valamint népköltészeti és műköltészeti elemek keverednek bennük, többségük a 19. század második felében keletkezett a nyugat-európai műzenei ízlés jegyében. Ugyanerre a dallamcsoportra használatos kifejezés a *cigányzene* is, amely a falusi és városi cigányzenekarok különböző repertoárját tekintve, valamint a városi cigányzenekarok által játszott heterogén repertoárt vizsgálva szintén félreértéseket szülő kifejezés. Vö. Bartók 1931.

[177] Vargyas 2002: 333.

[178] Gazda 1980: 37. és Gazda 1980: 56.

egyének pedig saját korcsoportjuk tagjaitól, kortársaiktól is közel annyit tanultak, mint az idősebb generációktól.[179] Ez érvényes a saját szűkebb közösségen belüli daltanulásra ugyanúgy, mint a más területekről behozott kulturális elemekre (például katonaság, summásság során tanult népdalok importálása más kistájakról). A pásztordal sajátosságait sem hagyhatjuk figyelmen kívül: a pásztorok nagyfokú mobilitásának köszönhetően széles körzetekben alakultak ki a regionális változatok. A pásztorok nagyobb területekre hordoztak egy-egy népdalt, mint egy faluközösség.

A hagyományos daltanulási módok mellett egy-egy település, illetve hagyományőrző énekes repertoárjába beszivároghatnak más tájegységen tanult dallamok is. A tankötelezettség bevezetésével, majd az iskolai tananyag egységesítésével a kistáji jellegzetességeket nem vették figyelembe a tanmenetek kialakítása során.[180] Az iskolai oktatás nyomai mellett a népdalkörökben, egyéb közművelődési intézményekben és csoportokban tanult népdalok, valamint különböző eredetű műdalok is megjelenhetnek a recens gyűjtésekben. Ezeket a dallamokat nem tekintjük a hagyományos kultúra részeinek, és nagy odafigyeléssel külön kell választani azokat az adott régió vagy kistáj népdalkincsétől.

A Hajdúságban megjelenik egy érdekes átmeneti daltanulási forma, amikor a helyiek a családból hozott dallamokra az e kistájra jellemző szövegeket tudatosan tanulják vissza. A sok helyen kézírásos daloskönyvek szerepét a Hajdúságban Ecsedi István 1927-ben publikált kötete vette át,[181] és az erre fogékony énekesek ezt a könyvet, vagy ennek másolatait használták szövegforrásként.[182]

[179] Gazda Klára egy székely faluközösség, Esztelnek gyermekfolklórját vizsgálta, Lázár Katalin kutatási területe pedig a népi játékok összefoglaló elemzése és rendszerezése. Mindketten utalnak a kortársaktól vagy nagyobb testvérektől való tanulásra. Lázár Katalin azt is megállapítja, hogy a játékok befolyásolják a szociális kapcsolatokat, a közösségbe való beilleszkedést, így a kortársakkal való játéknak meghatározó a társadalmi szerepe. Vö. Gazda 1980.; Lázár 1997.

[180] Anna-Leena Siikala a nemzeti identitás kialakulásáról a következő gondolatokat fogalmazza meg: *„A nemzetépítés elengedhetetlen feltétele az identitás kutatása olyan egyszerre egyesítő és elválasztó tényezők segítségével, mint a nyelv, kulturális hagyományok, értékek, vallás, történelem, közös tapasztalata és a meghatározott földrajzi helyzet. A nemzeti identitás nem véletlenül és nem önmagától születik."* Siikala 1998: 2. A napjainkban használatban levő ének-zene tankönyvekben ugyan (általában) megjelenik a dallamok gyűjtési helye, de egy-egy kistájról csupán néhány dallam szerepel egy évfolyam anyagában, és ez a vegyes dallamválogatás országosan egységes. Ezek alapján tehát a dél-dunántúli és a hajdúsági gyermekek ugyanazokat a dallamokat tanulják, és ezen dallamokhoz legtöbbször egyiküknek sincs kötődésük, mert azok például valamelyik erdélyi kistájról, vagy akár Moldvából származnak. Körülbelül az 1960-as, 1970-es évekig még elég erős volt a családban megalapozott helyi identitás, de ez a globalizációs hatások erősödésével egyre inkább meginogni látszik. A Kodály-koncepció a zenei anyanyelvre alapozva lehet hatékony, de ez a zenei anyanyelv az utóbbi évtizedekben sajnos szertefoszlott.

[181] Ecsedi 1927.

[182] Lásd *5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya:* 218–219. és 221.

4.2. Éneklési alkalmak

Mint már utaltam rá, a 20. századi hagyományos kulturális közegben az emberek gyakran énekeltek, szinte minden élethelyzetben megszólalhatott egy-egy vokális dallam. Sokkal kevesebb olyan szituáció van, amikor nem fakadhattak dalra, pontosabban inkább azt kellett szem előtt tartani, hogy mikor mit szabad és mit nem illik énekelni, dalolni. Az eddig áttanulmányozott adatok alapján kirajzolódik, hogy még a temetéshez, a halál körüli eseményekhez is kapcsolódnak bizonyos műfajok, dallamok: siratókat, halottas énekeket, virrasztóénekeket, különböző egyházi eredetű énekeket szólaltattak meg ebben az időszakban. Szintén meg kellett válogatni, hogy mit énekelnek a karácsonyi ünnepkör idején. Bár a református közösség nem él olyan szigorú tiltások szerint, mint a katolikus vallásúak, az advent mindenhol a várakozás, az elcsendesedés időszaka, amikor nem illik mulatni. Ilyenkor a balladák, egyházi énekek kerülnek elő és a mulatónótákat, tréfás dalokat nem használják. A hagyományos kultúrában minden időszakban megtalálták a módját, hogy énekeljenek. Az egyéni dalolás mellett fontos szerepe volt a közösségi alkalmaknak, hiszen ekkor tudták a fiatalabb generációk ellesni a dalokat az idősebbektől.

A közös éneklések legkötetlenebb formái a Hajdúságban azok az alkalmak voltak, amikor a szomszédos házak, tanyák lakosai esténként összegyűltek beszélgetni. Ezeket az alkalmakat *tanyázás*nak hívták.[183] Ilyen *tanyázás*ok során gyakran dalolgattak, és sokszor előkerült a citera is. Ha a hangulat úgy hozta, még akár táncolhattak is citeraszóra. Máskor a fiatalság az ún. *citerabálok*ban kifejezetten táncolni gyűlt össze, közben persze énekeltek is. A zenekar fogadásához pénz kellett volna, bálokat pedig a tanyavilágban nemigen rendeztek, csak a falvakban, városokban. Béres András egyik adatközlője, Dráviczki Zsófia – aki egy juhász lánya volt – így mesélt a *citerabál*okról: *„Csináltunk magunknak citerabálakat. Jányok, fiúk felváltva húztuk. Nekem is vót citerám, ugyan még ma is megvan. Vasárnap esténkint összementünk valamék tanyán, elkezdtünk citerázni, ott múlatgattunk. Én mindig múlattam, mer szerettem táncolni. […] Ha meg énrám került a nóta sora, elővettem a citerámat, fel az asztalra, egyik lúdtoll a nyomó, másik a verő, rázendítettem, úgy énekeltem.”*[184]

Ahogyan a fentiekből is láthatjuk, a mulatságok egy részét zenei önellátással oldották meg a fiatalok. Citera szinte minden háztartásban volt, és sokan tudtak rajta játszani. Ebből következik, hogy a tánczenét nem egyvalaki szolgáltatta, hanem felváltva játszottak, így

[183] Béres András szómagyarázata szerint: *„tanyázni: időt tölteni, beszélgetni.”* Béres 1982: 202. Lásd még Balogh 1969: 263.
[184] Béres 1982: 160.

mindenki tudott táncolni is. Az adatközlő pontosan leírja a régies citerázási technikát is: a hangszert asztalra tették, a húrokat nem ujjal, hanem lúdtollal nyomták le, és a pengető is lúdtollból készült. Nagyon fontos az éneklésre való rövid utalás: *„rázendítettem, úgy énekeltem."*[185] Az ilyen *tanyázás*oknak és *citerabál*oknak tehát elengedhetetlen része volt a dalolás.

A közösségi alkalmak közé sorolhatók a különböző közösen végzett munkák köré fonódó tevékenységek, úgymint disznótorok, fonók, kukoricafosztók, dohányfeldolgozás mozzanatai (dohánysimítás, csomózás). Nagyon fontos alkalom a lakodalom, ahol nem különülnek el egymástól a különböző generációk, hanem minden korosztály képviselői jelen vannak. Az egyes ünnepekhez, jeles napi szokásokhoz sajátos zenei dallamok is tartozhatnak.

4.3. Énekes szokások

„A nép egyéni és közösségi élete zenealkalmak – és részben zenetilalmak – sora. […] Egyes dallamok (ill. hangszerek) határozott alkalmakhoz kötődtek, ez alkalmakkor meg kellett szólalniuk; más dallamok (ill. hangszerek) nem kötődtek egy bizonyos alkalomhoz: bármikor felhangozhattak."[186] Az alkalomhoz kötött dalok között az egyik nagy egységet az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kapcsolódó dallamok alkotják. Az emberi életpálya legfontosabb fordulópontjain kialakult átmeneti rítusok átsegítik az egyént a változásokon, az a szerepük, hogy *„a hirtelen átmenetet lassítsák s kész közösségi formákat, szerepeket bocsátanak az egyén rendelkezésére."*[187] A rítusokhoz sajátos zenei elemek, dallamok, rítusénekek is társulnak. Az alábbi tömör ismertetésben szereplő életszakaszokhoz, szokásokhoz kapcsolódó dallamokat – a magyar nyelvterület más kistájaihoz hasonlóan – a Hajdúságban is találunk.

A születés után a felnőttek és a nagyobb testvérek énekelnek a csecsemőnek, bölcsődalokkal altatják el. A népi játékok egy részében, az ölbeli gyermek játékaiban a gyermekkel játszanak, később már ő maga is aktív részese a játékoknak. Ezekkel a játékokkal ismeri meg önmagát, a testét és az őt körülvevő környezetet, más játékok részét képezik a szocializálódás folyamatának is. A játékok a felnőtt életnek egyfajta tükörképei, aki megtanul játszani, az az együttélés szabályait is elsajátítja. A népi játékoknak tehát fontos egyéni

[185] Béres 1982: 160.
[186] Olsvai 1979: 443.
[187] Dömötör 1977: 166.

lélektani szerepe és ugyanakkor társadalmi szerepe is van.[188] A dallamos népi játékok emellett a zenei készségeket is fejlesztik, a mozgásos elemek pedig a néptáncot is megalapozzák. Az egyszerű zenei formák és mozdulatok szinte észrevétlenül vezetik be a játékost az idősebb generációk zenei és mozgásvilágába.

A fiatal leányok és legények az egymás iránti vonzalmat a párosító énekekben fejezhették ki nyilvánosan. Ilyenkor a szerelmesek nevét is beleénekelték a dalokba, így az egész közösség előtt végképp egyértelművé vált az udvarlás ténye. Az ifjúkorban a legények életének legfontosabb időszaka a sorkatonaság volt. A bevonulás is egy rítus, a regrutadalokkal kísérik át a legényeket egy önállóbb életszakaszba. Ilyenkor ráadásul a saját életterüket is el kellett hagyniuk, gyakran az ország távoli pontjára kerültek katonai szolgálatra, ahonnan már férfiként tértek vissza.

A hagyományos közösségek életében – ahogy még napjainkban is – igen jelentős esemény volt egy lakodalom. A jogi, gazdasági tényezők mellett kulturális értelemben is fontos alkalom volt. Nemcsak szorosan az esküvő napját értjük alatta, hanem a jegyváltástól kezdve a lakodalmi előkészületeket is magában foglaló időszakot, beleértve az ünnepi ételek elkészítését is. Az egyik legfontosabb lakodalmi étel a húsleves volt, amelyhez a száraztésztát a lakodalom előtt egy héttel el lehetett készíteni.[189] A Hajdúságban a húslevest olykor csigalevesnek is hívták, mert csigatészta került bele. A lakodalmi előkészületnek ezt a fázisát *csigacsinálón*ak, vagy *csigapergetés*nek hívták.[190] A csigacsinálás befejeztével *„tánccal 'tapossák el a csiga végit'"*,[191] azaz ezt a munkafolyamatot is egy mulatság zárta. A lakodalomban az idősebbeknek, a házas embereknek és asszonyoknak is szabad volt a mulatás, így ilyenkor megszólalhattak olyan régi dallamok is, amelyeket az idősebbek szívesen énekeltek, de a fiatalabb generációk már nem tanultak meg, nem hordoztak saját repertoárjukban.[192] Fontos adalék a lakodalmi szokáskörhöz a tréfás *verbuválás* jelenete.

[188] A lélektani szerep elsősorban arra utal, hogy a gyermek a játékok során megismeri saját magát, testének határait, valamint az őt körülvevő világot. Játék közben a gyermek elsajátít bizonyos készségeket, képességeket. A népi játékok társadalmi szerepe pedig a szocializáció során jelenik meg. A gyermek a társas kapcsolatokban megjelenő szerepeket és a szabálytudatot tudja gyakorolni, miközben játszik. Vö. Lázár 1997: 20–21.

[189] Vö. Szekeres 2002: 73–74. Szekeres Gyula: *„Az élet három szüksége…"* című kötetében az emberélet fordulóihoz kötődő szokások hajdúsági sajátosságait mutatja be. Munkájában külön fejezetet szentel a csigacsinálásnak, ahol bőséges forrásközlés (népdalszövegek) kíséretében mutatja be a szokást.

[190] Az esemény fontosságát jelzi, hogy még egy írásos dokumentum is megörökítette. A Hajdúsági Múzeum adattárában található nyomtatott forrás szerint az *Este a pródi pusztán* című – vélhetően – népszínmű jelenetéhez összegyűjtötték *A csigapergetésben előfordúló nóták*at. A forrásban kottát nem találunk, csak népdalszövegeket. A szövegek egyike sem kapcsolódik szorosan a csigapergetéshez: pásztorszövegek és lírai dalszövegek. Ez az alkalom tehát külön rítuséneket nem őrzött meg, de fontos közösségi munka volt, amelyhez mindenképpen kapcsolódott dalolás is. HMNA 00081. A hajdúböszörményi forrás részleteit idézi Szekeres Gyula is. Szekeres 2002: 73–78.

[191] Béres 1981: 27.

[192] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 159–160.

Ujváry Zoltán közlése alapján ez a dramatikus szokás különböző formákban az Alföld több pontján is ismert volt.[193] *„A verbuváló játékok népszerűségét mutatja, hogy a toborzó verseket vőfélykönyvekbe lejegyezték, s a verbuválás sok helyen a vőfély feladatai közé tartozott. A szövegek lejegyzése s így rögzülése nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a verbuváló versek nagy területen azonosak."*[194] Ujváry Zoltán a továbbiakban egy terjedelmes hajdúböszörményi verbuváló szöveget közöl Janó Ákos gyűjtése nyomán, amely az eskü szövegén túl huszonegy szakaszt foglal magában, vélhetően ez egy teljes változat. Az idézett tanulmány nem tartalmaz adatokat a verbuváláshoz kapcsolódó tánc- és zenei elemek tekintetében. Így tehát – bár nagyon fontos információ és értékes adat – e leírás alapján nem kapunk teljes képet erről a szokásról. A szokás párhuzamait, a dramatikus táncjáték teljes változatait Gömör és Abaúj-Torna vármegyékből ismerjük.[195]

Az emberi életfordulók utolsó egységét a halál, illetve a halottas szokások képezik. Az ide kapcsolódó dallamok egyik csoportját a halottsiratók alkotják. A halott siratása régiesebb formájában improvizatív, zenei és szövegelemeit is bizonyos formulák alapján rögtönzi a siratóasszony, vagy sirató férfi.[196] A siratás nagyon expresszív, érzelemdús. Ennek a zenei anyagnak a strófikus továbbfejlődése már egyfajta távolságtartást sugall, a szövegekben csökken a személyes vonatkozású elemek száma, egységesedik és visszafogottabbá válik az előadásmód.[197] A halottas szokásokhoz kötődő másik nagy zenei egység az egyházi eredetű népénekek köre, amelyeket virrasztóéneknek vagy halottas éneknek neveznek. Régebben a virrasztóban még az énekek sorrendje is kötött lehetett, legszigorúbb rendje a katolikus vidékeken volt.[198] Mivel a halott ravatalozásának helyszíne kikerült az otthonokból, így idővel ezek a szokások is megkoptak.

Az emberélet fordulói mellett az alkalomhoz kötött dalok másik nagy egységét a jeles napok, ünnepek dalai adják. Az évkörön végighaladva a hagyományos kultúrában sok olyan napot vagy időszakot találunk, amelyhez meghatározott dallamok kapcsolódnak. Az adventi hetekben a hangos mulatság tiltva volt, de egyházi énekeket ilyenkor is énekeltek. A karácsonyi szokásoknak igen gazdag köre maradt fenn: a Hajdúságban a betlehemesek,

[193] Ujváry Zoltán kötetében Sárrétudvari (Bihar vm.), Nyírpilis (Szabolcs vm.), Hajdúböszörmény (Hajdú vm.) és Kecel (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.) területéről közöl adatokat. Ujváry 1983: 238–251. Lásd még Béres 1981. A szokás további alföldi példáinak hivatkozását lásd Riskó 2017: 76.
[194] Ujváry 1983: 244.
[195] Vö. Takács–Fügedi 1992: 65–77.
[196] Papp János kutatásai rávilágítottak, hogy a siratást egyes vidékeken nemcsak asszonyok, hanem férfiak is végezték. Papp 1973. Lásd még *5.2.2.1. Papp János élete és munkássága:* 116.
[197] Vö. MNT V. 1966.
[198] Czövek Judit a zoborvidéki virrasztás szokásait foglalta össze. Kutatásai alapján kirajzolódik, hogy a virrasztás menete szigorú rendben zajlik, a résztvevők helye és szerepkörei is előre meghatározottak. Czövek Judit leírásából két falu, Vicsápapáti és Béd virrasztásának menetét, illetve az előénekesek szerepét ismerjük meg. Vö. Czövek 2002: 25–36.

karácsonyi kántálók mellett a csillagozás szokása volt jellemző. A hagyományos közösségek erejét mutatja, hogy a tizenéves legények még az 1970-es években is házról házra jártak ezekkel a szokásokkal köszönteni.[199] A karácsonyt megelőző hetekben idősebbek segítségével gyakoroltak. Szintén a karácsonyi ünnepkör részét képezik a névnapköszöntők (december 26. István-nap, december 27. János-nap), majd az újévköszöntők, amelyekhez rigmusok és dallamok is kapcsolódhatnak. A farsangi időszak hagyományosan a nagy mulatságok és a lakodalmak ideje, amikor szinte bármilyen dallam előkerülhetett, és akár a vaskosabb dalszövegeknek és kurjongatásoknak is helye volt.

A tavaszi ünnepkörhöz a Hajdúság területéről kevés zenei emlékünk maradt fönn. Bár a húsvéti báloknak nagy hagyománya volt, húsvéti köszöntőénekekről például nem maradt fenn adat a kistájról.[200] A pünkösdhöz kapcsolódva viszont ismerünk köszöntő énekeket, amelyekről Papp János hangfelvételt is rögzített.[201]

A nyári időszak jeles napjaihoz (például június 24. Szent Iván napja) kötődő hajdúsági rítusénekről nem tudunk. Ebben az időszakban a teljes magyar nyelvterületen a mezőgazdasági munkálatok foglalták le a parasztságot, és a nagyobb hangsúlyt a kalákákhoz, közösségi munkákhoz kapcsolódó dallamok kapták. A Hajdúságban a jó termőföldeken a gabonafélék aratása, a kukorica és egyéb termények betakarítása sok dolgos kezet igényelt. A parasztság a munkák szüneteiben és esténként rendszerint dalolt. A dalok szövegében több esetben az *aratás*, az *árpa*, a *búza* szavak is megjelennek. Ezek a motívumok lehetnek bevezető természeti képek egy lírai dalban, vagy ténylegesen az aratáshoz kapcsolódó szövegek is. Az aratásokat (nagyobb gazdáknál) rendszerint aratóbállal zárták le.[202] A kukoricafosztók, dohánysimítók, egyéb közösségi alkalmak sem telhettek el nótaszó, dalolás nélkül. A munkaszokásokhoz kapcsolódnak az árusdalok is, amelyek egy része műzenei eredetű. Ezek a dallamok vagy vásárokban hangoztak el, vagy házaló árusok énekelték őket. A funkciójuk mindkét esetben azonos: a figyelem felkeltése, az áru hirdetése, ezáltal a kereskedő saját megélhetésének biztosítása. Az árusdalok szövege gyakran tréfás.[203]

---

[199] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjteseinek elemzése. Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai:* 168–172.

[200] Barna Gábor *Néphit és népszokások a Hortobágy vidékén* című munkájában alapos kutatómunka alapján mutatja be e vidék szokásvilágát. A kötet három nagy egységre tagolódik, a második egységben a jeles napok szokásai és hiedelmei kerülnek bemutatásra az év rendje szerint, tavasztól télig kronológiai sorrendben. A szerző a zenei vonatkozásokról is rendre beszámol, de a húsvéti szokások között nincs említés ide kötődő szokásdalokról, azaz a kutatás nem hozott felszínre ilyen adatokat. Vö. Barna 1979: 91–97.

[201] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjteseinek elemzése. Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai:* 175–176.; 79. dallampélda.

[202] Tátrai–Karácsony Molnár 1997: 140–141.

[203] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjteseinek elemzése. Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai:* 177–178.

Részben a munkaszokásokhoz kapcsolódnak, de mégis a kalendáriumban meghatározott napokhoz kötődnek az állatok behajtási és kihajtási szokásai, és ezzel együtt a pásztorok megfogadásának és elszámolásának napjai. A legelőkről való behajtás Szent Mihály (szeptember 29.), Dömötör (október 26.), esetleg Szent András (november 30.) napjához kötődött. Ezek a jeles napok a népdalok, pásztordalok szövegében is megjelennek (például *Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik…*,[204] *András nap fele az idő…*[205]), érthető módon viszonyítási pontként rögzültek a pásztorok életében. Ezeken a napokon, illetve a Szent György napi (április 24.) kihajtás napján tartottak juhászbálokat is.[206]

4.4. A vokális zene kapcsolata a hangszeres és tánckultúrával

A hajdúsági gyűjtésekben hangszeres felvételekkel csak szórványosan találkozunk, a hangzó anyagok túlnyomó többsége vokális. A kevés hangszeres adat között is többnyire olyan hangfelvételeket hallhatunk, amelyek énekelt népdalok valamely hangszeren eljátszott változatai. Kifejezetten instrumentális dokumentáció egy dallamról, pontosabban dallamfüzérről készült: Kiss Lajos gyűjtötte egy Berkes Aladár nevű nádudvari prímástól az ún. Martinovics-nótát, amely egy e-mollban megszólaló verbunk. A dallamfüzér műzenei eredetű elemeket tartalmaz: első két részét más kistájakon is ismert verbunkos stílusú dallamok alkotják, a harmadik pedig egy vokális eredetű dallam. Ezt az összetett verbunkot egyazon gyűjtés során kétszer is rögzítette a gyűjtő, a hegedű mindkét alkalommal kíséret nélkül, szólisztikusan szólal meg.[207]

A hangszeres népzene a hajdúsági hagyományos kultúrának is része volt. Ezt bizonyítják egyes szöveges források. Béres András adatközlői a történeteikben több ízben emlegettek furulyán, klarinéton vagy tárogatón játszó pásztorokat.[208] A házi készítésű hangszerek közül a citera a pásztorok körében is megjelent, a parasztság pedig különösen kedvelte. Amint az egy korábbi idézetből is kiderült, táncmulatságokban is teljes értékű kísérőhangszerként funkcionálhatott egyetlen citera.[209] Vonós hangszereken vándorhegedűsök is játszottak a környéken. A 20. század elejéről Rimóczi Lajos vándorhegedűs nevét ismerjük,

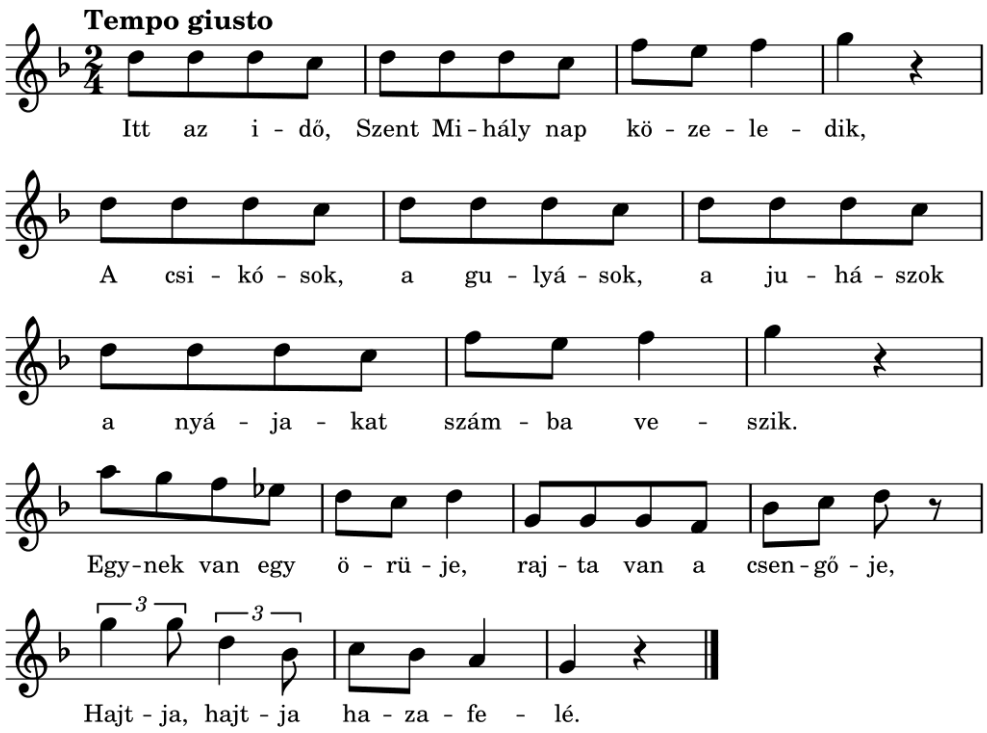
[204] Bencze 2017: 137/ 111. Lásd az 1. dallampéldát.
[205] *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű dallamtípus változata, Vö. 10. dallampélda.
[206] Vö. Szabadfalvi 1984b: 170–184.
[207] *Hungaricana népzenei adatbázis*: https://zti.hungaricana.hu/hu/21310/ és https://zti.hungaricana.hu/hu/21311/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[208] Béres 1982: 71.; Béres 1982: 94.; Béres 1982: 114–115.; Béres 1982: 183.
[209] Vö. *4.2. Éneklési alkalmak:* 47–48.

akinek az énekhangját rögzítette Ecsedi István.[210] A vonószenekarok jelenlétére a kistájon például Georg Höllering *Hortobágy* című filmje utal.[211] Egyes népdalszövegek is őrzik a hangszeres zenével való kapcsolatot. Ilyen például a *Húzd rá, te cigány…*[212] szövegkezdetű kanásztánc, ahol az énekes a cigányzenészt a hegedűjén való muzsikálásra biztatja. Népzenei gyűjtések is igazolják a rezesbandák, illetve ún. *kétéltű bandá*k[213] muzsikálását a Hajdúságban.[214] *„A fúvószenekarok eredete a szerb, illetve a sváb hagyományokhoz is köthető, de a rézfúvós zenekarok kialakulására minden bizonnyal hatással voltak a katonaságnál és a tűzoltó-egyesületeknél használt rézfúvós hangszerek is, és fontos lehetett a katona- és tűzoltózenekarok nemzetiségi zenekarokhoz képest magasabb presztízse."*[215] Nem zárható ki tehát, hogy a balmazújvárosi rezesbandák kialakulásában meghatározó szerepe volt a balmazújvárosi német nemzetiségnek,[216] de ilyen típusú zenekarok a Hajdúságban nemcsak ezen a településen voltak jelen. Kardos János hajdúböszörményi számadó megfogalmazása például igen szemléletes módon utal a fúvósokra: *„elöl ment a dudabanda…"*[217] Az első olvasásra megtévesztő szófordulat a rezesbandákra utal, ugyanakkor beszédes is, hiszen a korábban népszerű magyar dudák elnevezése származik át a szintén fúvós rezes hangszerekre. A dudazenével való rokonítás testet ölt abban is, hogy a hangszertípus megnevezésére valószínűleg Alföld-szerte elterjedt volt a *rézduda* vagy *duda* kifejezés.[218]

„A hagyományos dudarepertoár fontos tartozékai a dudanótákhoz játszott kötetlen formájú köz- és utójátékok. Az ilyen közjátékot Bartók nagymegyeri (Csallóköz) dudás adatközlői aprájának nevezték."[219] A hajdúsági strófikus népdalok egy részében motívumismétlést fedezhetünk fel. Az ilyen dallamrészletek gyakran a dudazene emlékét őrzik, azon belül a dudaaprája motivikus szerkesztését idézik. A magyar nyelvterület egyes régióiban (például Zoboralja, Rábaköz, Bakony) különösen szemléletes példáit találjuk a dudaaprája vokális kultúrában keletkezett lenyomatainak,[220] de a hajdúsági dallamok között is fellelhető ez a jelenség. Szövegbővüléshez kapcsolódó motívumismétlést találunk például az *Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik…* szövegkezdetű népdal Törő Gábor által énekelt

[210] Vö. DMNA FH_11; HH_CD_DM_FH_11; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323.
[211] Höllering 1936.
[212] Deák Bárdos 1954: 63/ 55.
[213] Olyan parasztzenészekből álló zenekar, amelynek tagjai rézfúvós és vonós hangszereken is megtanultak játszani. Vö. Sárosi 1998: 126–131.
[214] *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár:* Burai István gyűjtései
[215] Pálóczy 2013: 62.
[216] Vö. Marinka 2019: 423–436.
[217] Kardos 1935: 110.
[218] Pálóczy 2013: 76. és Agócs Gergely gyűjtése: Ópusztaszer–Kisszer (Csongrád vm.), 1992.
[219] Sárosi 1998: 111.
[220] Vö. Békefi 1978: 408–409.

változatában (1. dallampélda). Az első versszak második sorában az indító motívum nem kétszer, hanem négyszer hangzik el, ezáltal jelentősen megnyúlik a dallamsor hossza.[221]

1. dallampélda: Püspökladány (Hajdú), Törő Gábor (54), gy. Bencze Lászlóné, n/a[222]

Hasonló bővülések figyelhetők meg a <u>*Tiszán innen, Dunán túl…*</u> szövegkezdetű dallamtípus variánsaiban is (110–112. dallampélda). A dudaaprája zenei emlékének megjelenése mellett a vokális népzenében a hajdan a teljes magyar nyelvterületen, így a Hajdúságban is divatos dudazene emlékét őrzik a feszes lüktetésű, egyszerű ritmikájú, tánctempójú dudanóták is.[223] A régi dudások nevét még sokáig megőrizte a népi emlékezet: Szűcs Sándor tanulmányában Hajrá Béni, Zángó Péter és Tulok Balog Márton nevét említi.[224]

[221] Véleményem szerint ehhez a jelenséghez kapcsolható a parlando előadásmódú, recitatív elemekben is bővelkedő <u>*Az én édes, kedves apám…*</u> (16. dallampélda) szövegkezdetű dallam második felében megfigyelhető motívumismétlődés is. A negyedik sor első négyhangnyi motívuma bizonyos változatokban – a szövegbővülés mértékének függvényében – akár többször is megismétlődik. Békefi Antal ugyanakkor ennek a recitatív dallamcsaládnak egy távolabbi, bakonyi változatát idézve úgy véli, hogy ezeknek a motívumismétléseknek a hátterében egyfajta rögtönzés, a motívumok szabad variálása húzódik. Békefi 1971: 410–411. Nem zárható ki, hogy a két jelenség (dudaapráják zenei emléke és szabad variálás) egyszerre érezteti hatását ezekben a dalokban.

[222] Bencze 2017: 137/ 111. A kották a *Music engraving by LilyPond 2.18.2* kottaszerkesztő programmal készültek. Bővebben lásd *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok* fejezetben az 58. oldal dallampéldákra vonatkozó jegyzetét.

[223] Lásd *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Dudanóták:* 79.

[224] A fent említett dudások, illetve a tanulmányban szintén megjelenő vándorhegedűsök nem egyetlen kistáj folklórjához kötődnek, tevékenységük több régióhoz is kapcsolható. Tulok Balog Márton például a 19. század második felében *„a Sárrét meg a Kunság, Hortobágy”* területén is népszerű dudás volt. A vándormuzsikusok jellemzője tehát a nagyfokú mobilitás. Vö. Szűcs 1982: 197–204.

A hangszeres zenével való igen különleges kapcsolódási pont jelenik meg egy Papp János által gyűjtött vámospércsi betlehemes dallamban. Az *A bundának nincs gallérja…* szövegkezdetű dallamhoz társuló vokálisan megszólaló ritmikai kíséret a köcsögduda hangját és funkcióját idézi (75. dallampélda). A vámospércsi betlehemes pásztortánc-jelenetében tehát feltehetően *köcsögduda-imitáció*t hallhatunk.[225]

A Hajdúságban rögzített pásztordalok nagy része parlando-rubato előadásmódú, de jelentős részük 2/4-es lüktetésű, kanásztánc ritmusú dallam. Ezekre a dallamokra járták a kondástáncot, vagy botos táncot. *„A botos táncoknak sok variációját ismerjük. Ezt leginkább kondások és juhászok járták, csikósok és gulyások ritkábban éltek vele. […] Úgy járták, hogy a kondás letette nagykalapját a földre, kezébe vette botját, és cifrajárással körültáncolta a kalapot. Közben botját a zene ütemére ügyesen forgatta. Játszott a bottal, a felemelt lába alatt átkapta, felhajította a levegőbe, ahol a bot többször megpördült, és elkapta. Közben mindig táncolt, aprózó motívumokat járt."*[226] A kondástánc mellett a férfiak verbunkot, pásztorverbunkot is jártak, amely táncformának sajátos alakulata a lakodalmak tréfás dramatikus jelenete, a tréfás verbuválás.[227] Párban táncolták a csárdást, amely *„a megye minden lakott településén máig ismert és kedvelt tánc"* – írta Béres András 1981-ben.[228] Bár a csárdást napjainkban is sokan ismerik, a motívumok gazdagsága igen megkopott, és az a sok táncváltozat, amely 1981-ben még településenként számos alakban jelent meg, már a múlté. Csak a táncgyűjtéseken és az elhivatott helyi néptáncegyüttesek tagjainak lábán köszönnek vissza ezek a lépések. A hagyományos mulatságokban a csárdás táncolása közben két-három pár kört alakíthatott, körcsárdást jártak. A lassú, kétlépéses csárdást a friss csárdás követte, amelyet Béres András ugrósnak nevez.[229] A hajdúsági hagyományos táncalkalmakat *citerabál*nak, *cuhárén*ak, vagy nagyobb városokban *bál*nak, (belépő esetén) *bilétás bál*nak nevezték.[230] A hajdúsági vokális népdalkészletben számos 4/4-es lüktetésű, tempo giusto előadásmódú dallamot találunk, amely megegyezik a csárdás alaplüktetésével. Mind a régi, mind az új stílusú 4/4-es dalok alkalmasak csárdáshoz táncdallamnak.

[225] Bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai:* 168–170.
[226] Béres 1981: 17.
[227] Béres 1981: 24.; Vö. Ujváry 1983: 238–251.
[228] Béres 1981: 24.
[229] Béres 1981: 24–26.
[230] A Hajdúsággal szomszédos Nyírség területén is hasonló spontán és szervezett táncalkalmakról számol be Ratkó Lujza. A gyerekek téli *estézések* alkalmával, *fonóká*ban, disznótorban vagy a *gyermeklakodalmas* során gyakorolták a tánclépéseket. Az ifjúság a szervezett *bál*ok mellett a munkaalkalmakhoz kapcsolódó társas összejöveteleken is gyakran táncra perdült (például *dörzsölő*, *fonóka*), és szokás volt többek között a tavaszi *falukerülés*, valamint a *hajlikázás* is. A felnőttek elsődleges táncalkalma (főként a kor előrehaladtával) a lakodalom volt. Ratkó 1996: 47–172.

Lánykörtáncokról, karikázóról nincs adatunk a Hajdúságból. Ugyanakkor hasonló mozgásformákat találunk egyes népi játékokban. Újból ki kell emelni, hogy a mozgásos, táncos játékok dallamai és mozgáselemei a tánckultúra irányába mutatnak.[231] A hajdúsági gyűjtések mellett referenciaterületként a közeli Polgár településen gyűjtött adatokat is vizsgálhatjuk. Az itt dokumentált népi játékokhoz és népszokásokhoz kötődő hang- és videofelvételek alátámasztják az iménti megállapítást, és e tulajdonságokat pedagógiai szempontból is érdemes figyelembe venni.[232]

[231] Lásd *4.3. Énekes szokások:* 49.
[232] Vö. Tóth 2017: 18–23.

5. A hajdúsági hagyományos zenei kultúra sajátosságai

Jelen fejezet disszertációm legterjedelmesebb része, s egyben annak gerincét adja. A teljes rögzített hajdúsági népdalkészlet rendezése céljából a publikált népdalok összegzése után az archívumokban fellelhető hajdúsági gyűjtéseket veszem számba. A kutatásom eredményeképpen kirajzolódó adattár adatai alapján a legkomplexebb egység, Papp János hagyatéka hajdúsági részének elemzése következik. A 20. század vokális népzenéjének vizsgálatát terepkutatással, azaz helyszíni gyűjtésekkel és a dokumentált dallamok és információk elemzésével, valamint egyéniségvizsgálatokkal egészítem ki.

5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok

A hajdúsági népdalkészlet részletes ismertetését a publikációkban megjelent dallamanyag elemzésével kezdem. A kutatástörténeti áttekintés alapján jól látható, hogy az alkalmazott népzenetudomány – vagyis a népzenei mozgalom színpadi előadói és a népzeneoktatás szereplői – által leggyakrabban használt összefoglaló munkákban más kistájak reprezentálásához képest igen alacsony számú hajdúsági dalanyaggal találkozunk. Nagyban segítik a reális kép kialakítását a helyi kiadványok, valamint azok a kötetek, amelyek csak e régió népzenéjével foglalkoznak.[233]

A népdalok összefoglaló elemzésének fő szempontja a szerkezeti sajátosságok alapján történő csoportosítás. Ennek mentén három nagy egység rajzolódik ki: az első egységet a kötetlen szerkezetű dallamok és az ezekkel szerkezetileg rokonságot mutató dalok alkotják, ezt követi a régi stílusú és az új stílusú népdalok csoportja. A nagy egységeken belül a hajdúsági népdalok főbb típuscsoportjainak, népdaltípusainak számbavétele és bemutatása következik.

Bartók Béla 1924-ben megjelent *A magyar népdal* című munkájában összefoglalja addigi kutatási eredményeit, ismerteti a vokális népzene történeti szemléletű rendszerezését, amelynek alapján a strófikus magyar népdalokat régi stílusú (*A osztály*), új stílusú (*B osztály*) és vegyes stílusú (*C osztály*) kategóriákra osztja.[234] Paksa Katalin *Magyar népzenetörténet* című kötetében a rokon népek népzenéje és a zenetörténeti hatások vizsgálata alapján tíz

[233] Lásd *2.3. Kutatástörténeti háttér.*
[234] Bartók 1924.

stílusrétegbe sorolja a magyar népzene dallamait.[235] E kiadványban a kötetlen szerkezetű dallamok jellegzetességeinek összefoglalása is szerepel. A strófikus népdalok között a 'bartóki' *A osztálynak*, illetve az ide sorolt dallamok többségének az *Ótörök ősréteg: a nagyívű ereszkedő (kvintváltó) pentaton stílus* felel meg,[236] a *B osztály* pedig itt is *új stílus* elnevezéssel szerepel.[237] A vegyes osztály dallamai történeti koronként elkülönítve jelennek meg, mindegyik az új stílus elemzése előtt.

Az alábbiakban a kötetlen szerkezetű dallamok ismertetése után a régi stílusú népdalok alfejezetben mutatom be mindazon strófikus dallamokat, amelyek nem visszatérő szerkezetűek, tehát – Paksa Katalin népzenetörténeti munkájának felépítését figyelembe véve – a 'bartóki' *A* és *C osztály* dallamai egyaránt itt szerepelnek. Ezt követi a visszatérő sorszerkezetű új stílus dallamainak áttekintő elemzése. Az *5.1.* fejezet alfejezeteiben kiemelt strófikus dallampéldáknak csak az első versszakát közlöm, hiszen a csoportosítás alapját elsősorban a dallamok zenei jellemzői adják. A szövegek, szövegfüzérek teljes közlése ezen a ponton nem indokolt.[238] A Hajdúság területéről publikált vokális dallamokat tételesen a *III. melléklet* tartalmazza.

5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok
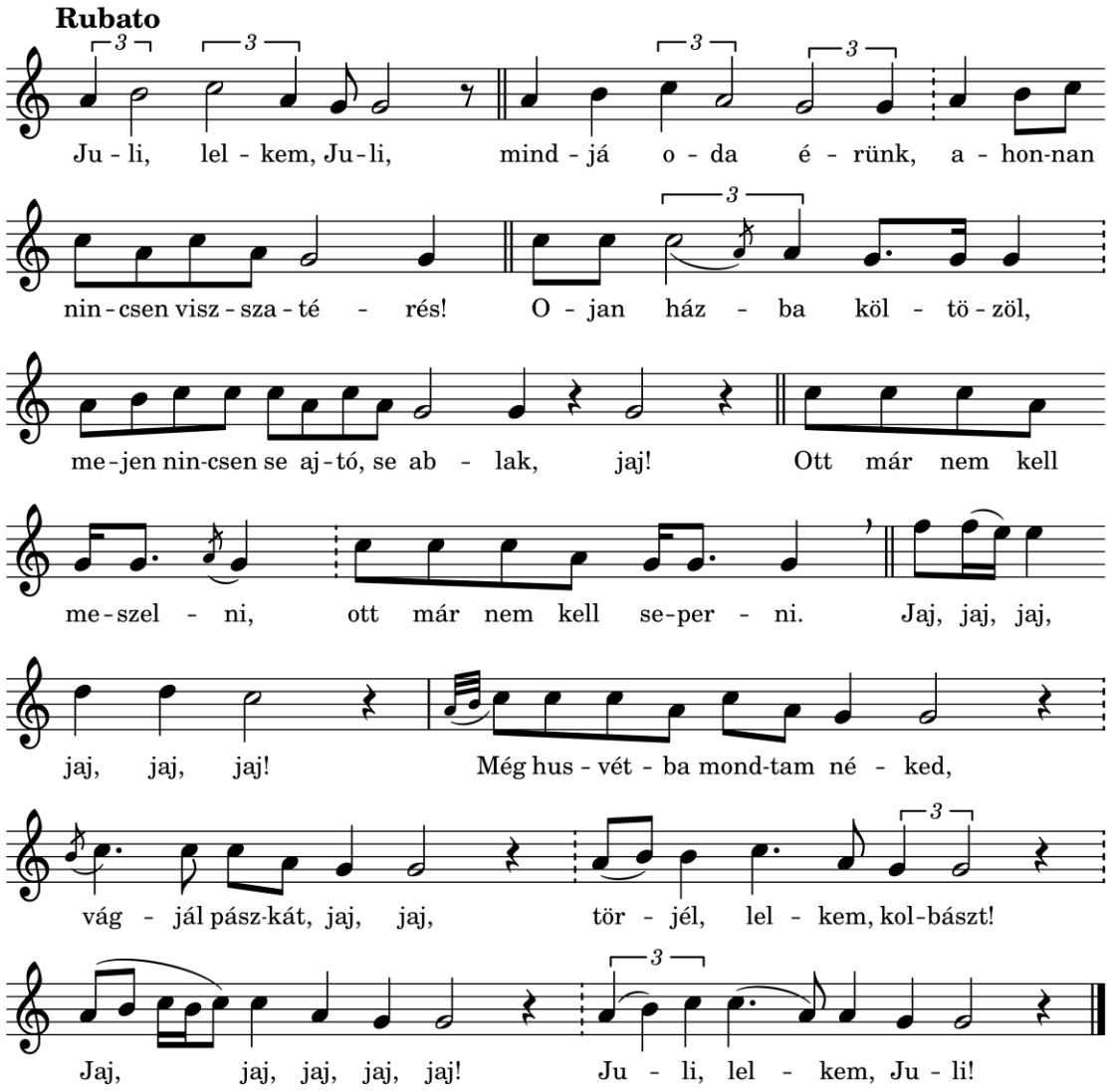
Kötetlen szerkezetű minden dallam, amelyik nem tagolható versszakokra. A kötetlen szerkezetű népdalok két nagy csoportra oszthatók. Az egyik a parlando előadásmódú siratók csoportja, a másikba pedig az ütempáros szerkezetű dallamok tartoznak, amelyek hordozói a népi játékok, valamint a jeles napi szokásokhoz kötődő dallamok jelentős része.

---

[235] Paksa 1999.
[236] Paksa 1999: 118.
[237] Paksa 1999: 197.
[238] Az *5.1.* fejezetben közölt dallamokat különböző kiadványokból válogattam, a példák a kötetekben megjelent kottaképek másolatai. A publikációk alapján közreműködésemmel és útmutatásaim alapján a kották szerkesztését dr. Papp Zoltán Lajos végezte. A dallamokat közös záróhangra (*G* finalis) transzponáltam a könnyebb összehasonlíthatóság céljából. A lejegyzéseken más változtatást nem végeztem. Ebből az következik, hogy az egyes kották nem egyformán részletgazdagok, illetve a tájnyelvi alakzatok is más-más módon jelennek meg. A dallampéldák gyűjtési és publikációs adatai a következő módon szerepelnek: Gyűjtési helyszín települése (vármegye), adatközlő neve (életkora), gyűjtő neve, gyűjtés éve. A dallamok forrása a hivatkozásokban szerepel a következő módon: Szerző: Kiadvány címe, kiadás éve: oldalszám/ dal sorszáma a kiadványban. Az MNT rövidítés *A Magyar Népzene Tára* köteteit jelöli. A n/a jelölés jelentése: nincs adat. Ezek a jelölések megegyeznek a *III. melléklet*ben található hivatkozások módjával.
A további fejezetek közlésmódja hasonló, de a lejegyzések már a teljes szövegfüzért és a dallamvariációk jelölését is tartalmazzák. A dallamok forrására való hivatkozásban ezekben az esetekben az archívumi jelzetszámokat, magángyűjtemény esetén a pontos gyűjtési időpontot jelzem.

Siratók

A hajdúsági siratókról *A Magyar Népzene Tára V.* kötetében közölt példákból kapunk képet.[239] A kötetlen szerkezetű siratókra csupán a jegyzetekben találunk utalást. Egy hajdúsámsoni sirató dallam ötfokú, a többi pedig a diatonikus siratók közé tartozik, valamennyi példa kis hangterjedelmű (2. dallampélda).

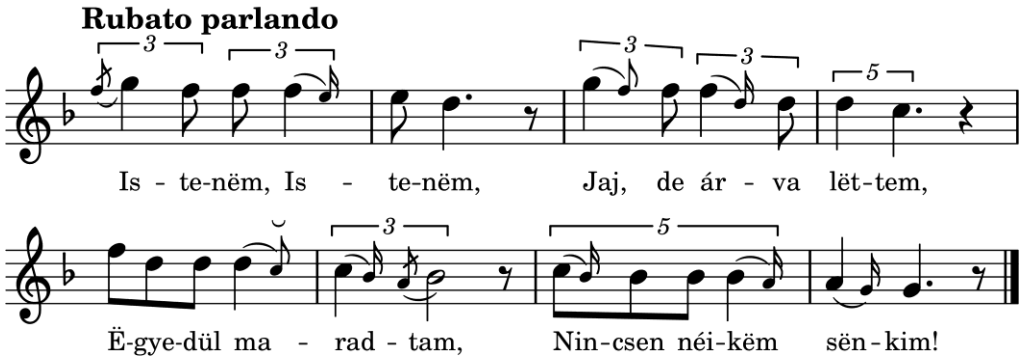

2. dallampélda: Hajdúdorog (Hajdú), Pesel Imréné Kovács Teréz (82), gy. Sztareczky Zoltán, 1959.[240]

Legnagyobb számban azonban nem kötetlen szerkezetű siratókat, hanem a dallamvilág strófikus továbbfejlődésével kialakult kötött siratókat találunk a hajdúsági gyűjtések között (3. dallampélda). Ezek a dallamok a kötetlen, jellemzően nagy ambitusú siratók szabályozott

[239] MNT V. 1966.
[240] MNT V. 1966: 965-966/ 131 A.

szerkezetet mutató formái,[241] amelyek improvizatív elemekben nem bővelkednek: a dallam mellett a szövegformulák is többnyire rögzültek. A Hajdúságra és Biharra jellemző típus hangterjedelme nagy, az oktávot is meghaladhatja, dallamvonala ereszkedő, hatszótagos sorokból épül fel. A diatonikus hangsor általában *lá*-végű, ezt a tipikus formát mutatja a következő példa.

3. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Kiss Jánosné Oláh Katalin (68), gy. Kiss Lajos, 1961.[242]
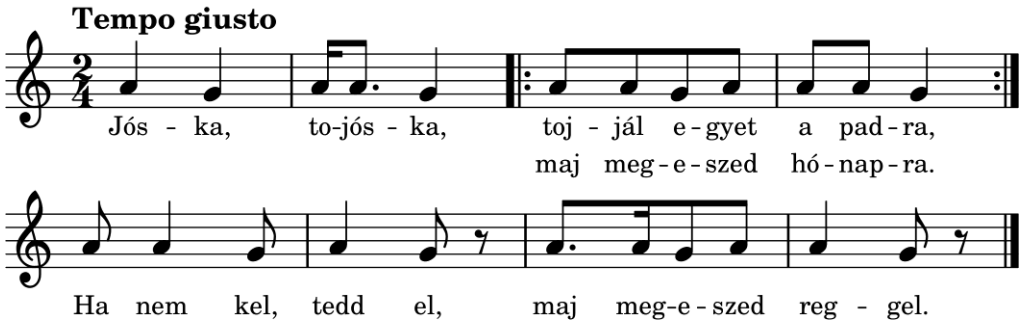
Különös, hogy a dallamtípus *ti*-végű változatai[243] nem a *Siratók* kötetben kaptak helyet,[244] hanem a népdaltípusokat tárgyaló későbbi kiadványban.[245] A dallamtípus a gyászhoz kapcsolódó szövegek mellett keserves és ballada szöveggel is párosulhat. Ez indokolhatja, hogy a zeneileg egyébként egyértelműen egymáshoz közel eső dallamtípusok a közlésekben oly távol kerültek egymástól. Érdekesség továbbá, hogy egyes dallamváltozatokban fríg zárlat jelenik meg. A kötött szerkezetű siratók sorát gazdagítja a *Patria*-lemezeken publikált *Búval terítették…* szövegkezdetű tiszacsegei dal is.[246] A tiszta ötfokú dallam hangterjedelme egy oktáv.

[241] Vö.: Paksa 1999: 78-90.
[242] MNT V. 1966: 750-757/ 207.
[243] Vö. 73. dallampélda.
[244] MNT V. 1966.
[245] MNT X. 1997.
[246] Patria 2010.

Ütempáros szerkezetű dallamok – népi játékok, szokásdalok

Az ütempáros szerkezetű dallamok az énekbeszédtől az oktávig terjedő hangterjedelmű dalokig sokféle alakzatban megtalálhatók a magyar nyelvterületen. *A Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok* című kötetében két hajdúszoboszlói, egy tiszacsegei és egy debreceni adat mellett a szerkesztők Debrecen-Nyulas településrészről közölnek jelentős számú dallamot Kovács László gyűjtéséből.[247] A gyűjtés adatközlői gyermekek, akik *„részben erdélyi és felvidéki menekültek”*.[248] Fenntartással kell tehát kezelni ezeket az adatokat, mivel nem tudjuk pontosan, mely játékok származnak a debreceni és melyek a menekült gyermekektől, ugyanakkor a közös játék során előfordulhatott az egymástól való átvétel, a keveredés is. Mindenesetre fontos forrás, hiszen ez a kötet tartalmazza a Hajdúság területéről származó egyik legterjedelmesebb énekes népi játék-gyűjtés dallamait és játékleírásait.[249] Lázár Katalin: *Gyertek, gyertek játszani* című sorozatának IV. kötetében számos hajdúsági népi játék található, ezeknek a többsége nem énekes népi játék, a játékcselekményeknek csak töredékéhez kapcsolódik dallam.[250]
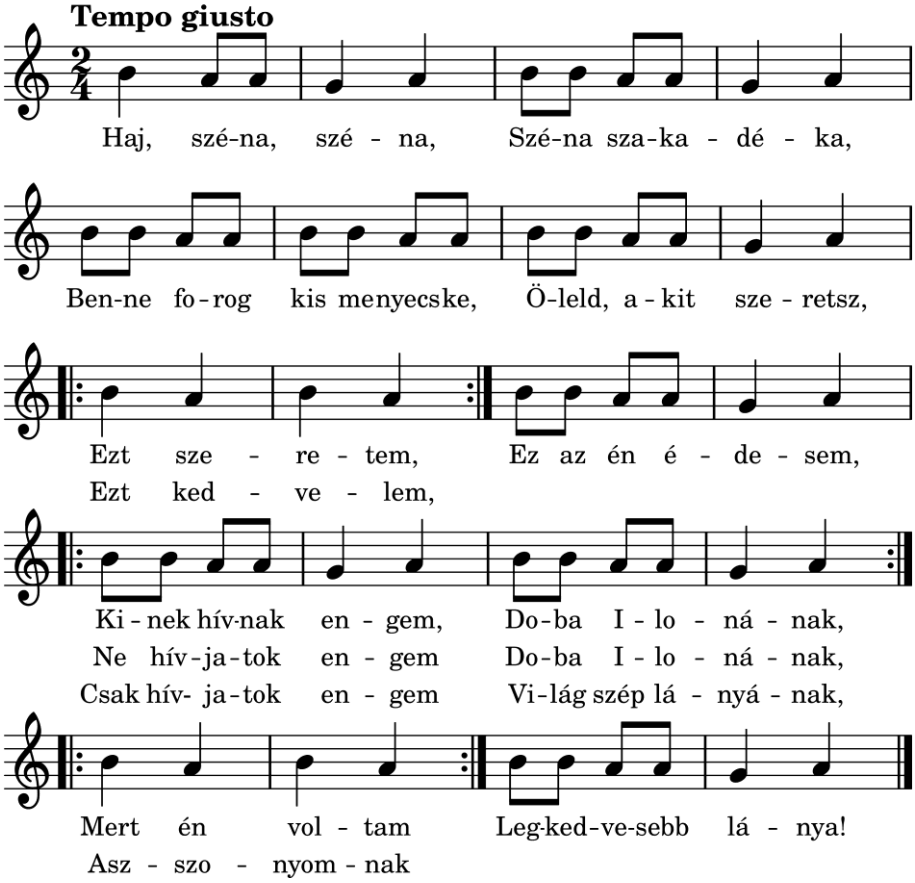
A zenei jellegzetességeket vizsgálva kirajzolódik, hogy a publikált játékdalok közel fele egészen egyszerű, bichord hangsorú, a dallammag *ré-dó*. Erre a dallamra Debrecen-Nyulason jellemzően csúfolókat énekeltek, de játékba hívó, fogócska, hintáztató, rejtő-kereső játék, állatmondóka és kiszámoló is kapcsolódik az egyszerű dallamhoz, amelynek hossza, ritmikája természetesen minden esetben a szöveghez igazodik (4. dallampélda).

3. dallampélda: Debrecen-Nyulas (Hajdú), Gyermekek, gy. Kovács László, n/a[251]

[247] MNT I. 1951.
[248] MNT I. 1951: 910.
[249] Kiss Áron *Magyar gyermekjáték-gyűjtemény*ében is találhatóak hajdúsági népi játékok, de a dallamok lejegyzését egyik sem foglalja magában. Olyan esetben sem, amikor a játékcselekmény ismertetésekor egyértelműen éneklést jelöl meg a szerző. Vélhetően a gyűjtő(k) csak szöveges lejegyzésekkel szolgált(ak) a kötet összeállításához, ezért hiányosak ilyen szempontból a játékleírások. Vö. Kiss 2000.
[250] Lázár 2008: 251–334. A kötetben publikált 99 hajdúsági népi játék közül 11 az énekes játék vagy mondóka. Lásd még a *III. melléklet*et.
[251] MNT I. 1951: 3/ 9. Az egyes adatok rögzítésének idejét nem tudjuk, Kovács László debrecen-nyulasi népi játék gyűjtései 1864. és 1879. között zajlottak. Vö. MNT I. 1951.
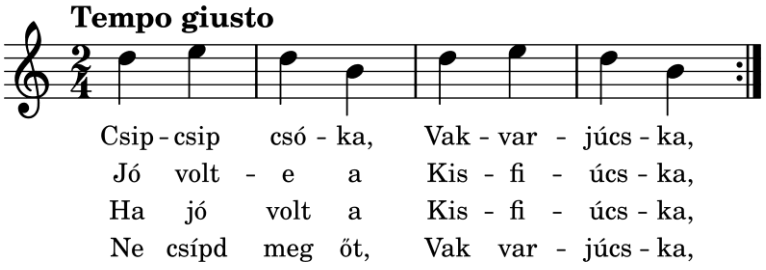
Szintén kis hangterjedelműek azok a dallamok, amelyekben a dallammag *mi-ré-dó,* vagy *mi-ré-dó-ré.* Ezeknek a játékdaloknak a hangsora tehát trichord. Az alábbi nádudvari példában a motívumok nagyon egyszerűek, mindössze kétféle ütempár (*mi-ré* és *mi-ré-dó-ré*) váltakozásából épül fel ez a játékdal (5. dallampélda). A ritmus olykor aprózódik, de a dallam vonala sosem tér ki a szűk keretből. Ehhez a dallammaghoz a Hajdúságban énekes körjáték és páros forgó játékcselekmény is kapcsolódik. A *Haj, széna, széna…* szövegkezdetű dal játékcselekménye párválasztó körjáték.

4. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), özv. Nagy Imréné Forgó Erzsébet (65), gy. n/a, 1956.[252]

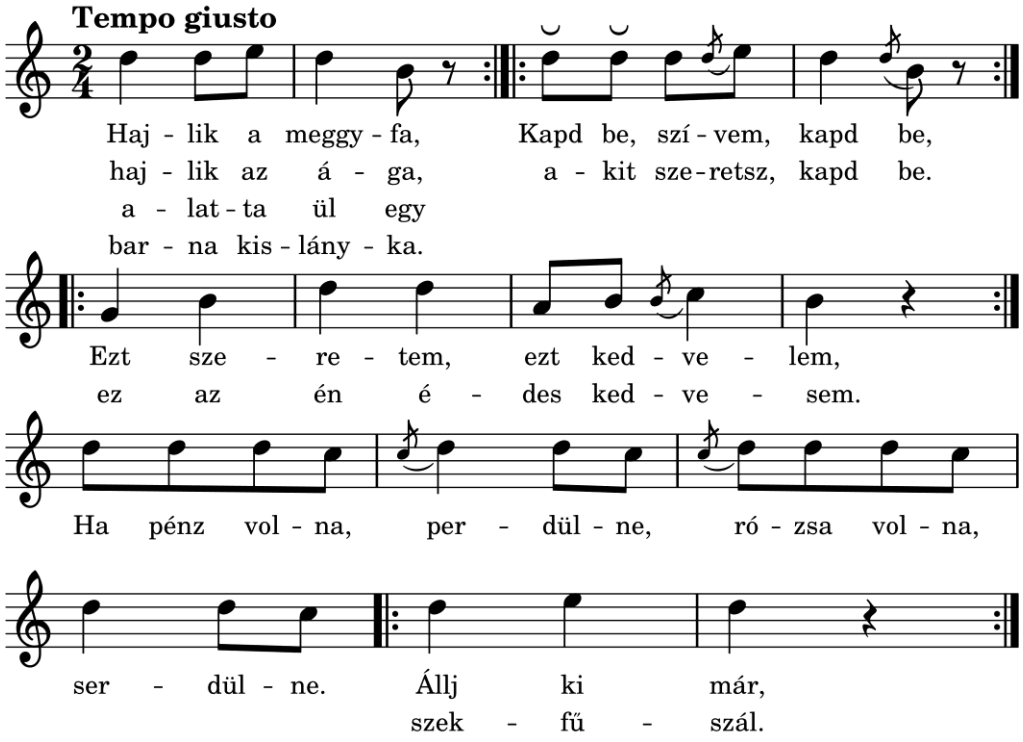
A harmadik jellegzetes dallammag, amelyre hajdúsági példákat is találunk a *szó-lá-szó-mi*. Ez a dallammag a teljes magyar nyelvterületen elterjedt. Legegyszerűbb változataiban egy ütempár ismétlődik a játékdalban, más zenei motívumok nem kapcsolódnak a dallammaghoz. A püspökladányi kézcsipkedő játék dallama is ezt a letisztult formát mutatja (6. dallampélda), a játékdal egy rövid prózai résszel egészül ki.

[252] Lázár 2008: 316–317/ 156.

5. dallampélda: Püspökladány (Hajdú), Demetrovics Józsefné Gyurinka Margit (49), gy. Demetrovics József, 1971.[253]
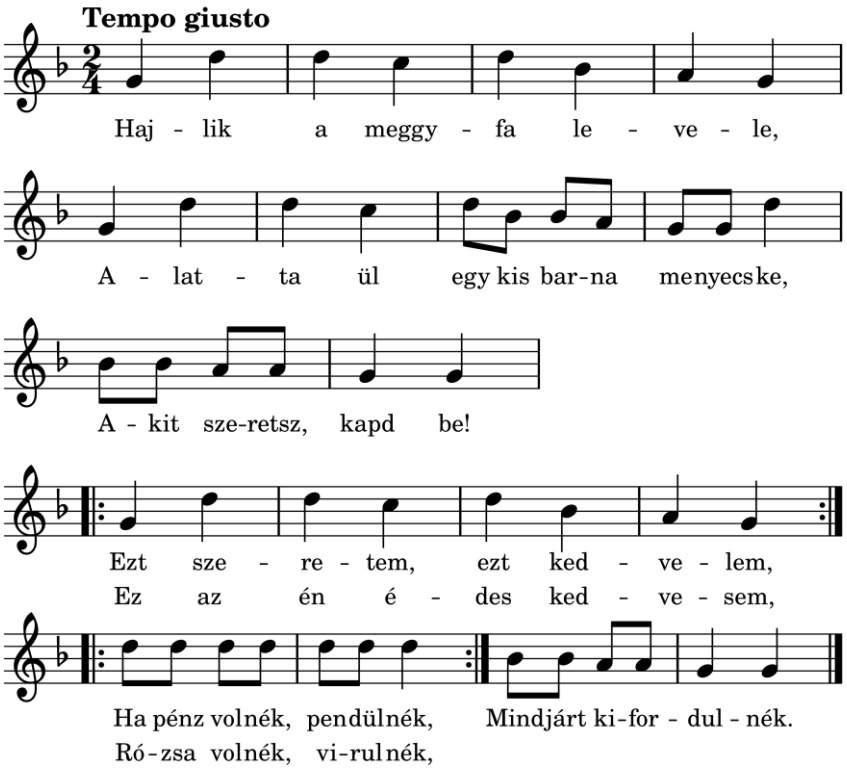
A *szó-lá-szó-mi* dallammag gyakran kibővül. Az ide sorolható dalok hangsora hexachord, és a dallamok, dallamfüzérek rendszerint hosszabbak, mint az egészen kis hangterjedelmű játékdalok esetében. A *Hajlik a meggyfa…* szövegkezdetű játékdalban jól megfigyelhető, hogy az ütempárok közé strófikus népdalok dallamsorai is ékelődhetnek. Az ambitus elérheti az oktávot, és a játékok szerkezetileg gyakran több részre tagolhatók (7. dallampélda).

6. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), n/a, gy. Balla Péter, n/a [254]

[253] Lázár 2008: 275/ 60.
[254] MNT I. 1951: 94/ 188.

A tiszacsegei játékhoz hasonló szövegmotívumokkal, de egészen más dallamvilággal jelenik meg a *Hajlik a meggyfa…* szövegkezdetű párválasztó körjáték Hajdúnánáson (8. dallampélda). Az előző példáktól eltérően ennek a játéknak moll jellegű a hangsora. A zenei ívek több esetben közelebb állnak a négyütemes dallamsorokhoz, mint az kétütemes egységekhez, de a játékdal felépítése kétségkívül az ütempáros szerkezetű dallamok közé sorolható.
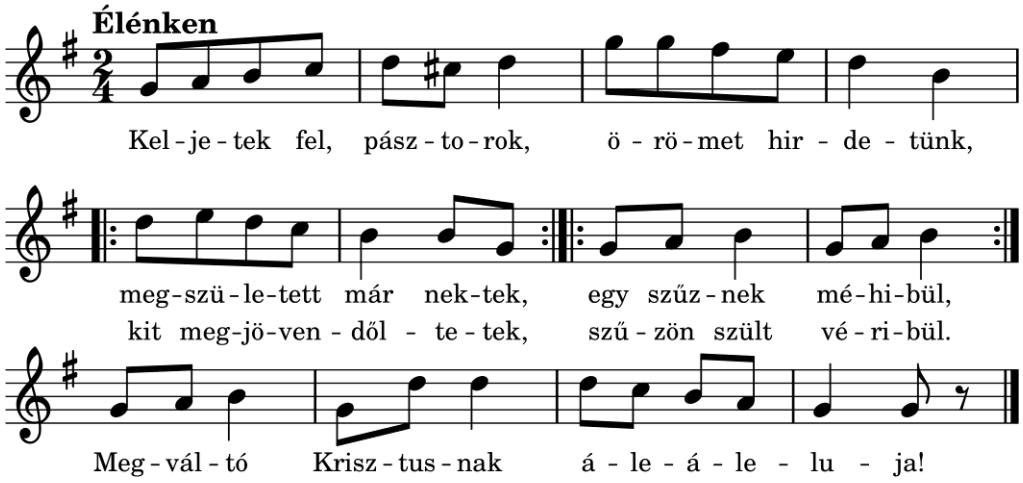

7. dallampélda: Hajdúnánás (Hajdú), Gaál Gyuláné (37), gy. Kerényi György, 1952. [255]

Az elemzett népi játékdallamok a teljes magyar nyelvterületen elterjedtek, nem mutatnak különösebb jellegzetességeket más kistájak hasonló játékaihoz képest. Az énekes népi játékok tárgykörében bővebb dallamkészletet e sorok írója publikált a Hajdúság közvetlen környezetében fekvő Polgár településről.[256] Az itt rögzített jóval gazdagabb énekes játékrepertoár alapján feltételezhető, hogy a Hajdúságban is nagyobb számban és több variánsban éltek a népi játékok.

Az ütempáros szerkezet a népi játékok mellett a jeles napi szokásdalokban jelenik meg. A Hajdúság területéről jellemzően a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó szokásdalokat találunk a kiadványokban: betlehemesek, karácsonyesti csillagozás és újévköszöntő dallamait. Ezen szokásdalok egy része strófikus szerkezetű, a betlehemes dalok között viszont több

[255] Lázár 2008: 318/ 158.
[256] Tóth 2017.

ütempáros szerkezetre visszavezethető dallam is előfordul. Paksa Katalin megfogalmazása szerint: *„A kis egységekből építkező dallam (és a daltöredék felhasználása is) a gyermekdalok világára emlékeztet, ugyanakkor ezek a karácsonyi dalok az európai, műzenei formálás jegyeit is magukon viselik."*[257] A strófikus szerkezet tehát még nem rögzült, a motívumismétlések gyakoriak, de sokszor találkozunk összefüggő, négyütemes dallamsorokkal, vagy más karácsonyi dalokból 'kölcsönzött' dalrészletekkel is, amelyek a dallamfüzérbe beépültek. A betlehemes dalok hangsora – a népi játékok nagyobb ambitusú dallamaihoz hasonlóan – általában dúr hexachord, ritmusuk pedig negyedek és nyolcadok váltakozásából épül fel kétütemes egységekben, illetve a négyütemes soroknál a kanásztáncok ritmusával megegyező tagolásban. Erre a típusra a hajdúsági példák N. Bartha Károly kiadványában[258] és *A Magyar Népzene Tára II. Jeles napok*[259] kötetben (amelynek egyik forrása N. Bartha munkája) szerepelnek (9. dallampélda).

8. dallampélda: Mikepércs (Hajdú), Kamarai Antal (50), gy. Vigvári L., n/a [260]

A fentiek tükrében elmondható, hogy a kötetlen szerkezetű dallamok sorában hajdúsági recitatív siratókra alig találunk példát. A publikált dallamok között a sirató műfajt jellemzően a kötött, strófikus siratók képviselik. Az ütempáros szerkezetű dallamok már sokkal nagyobb változatosságot mutatnak. Az egészen rövid és kis hangterjedelmű dallamoktól kezdve a hosszabb, oktáv ambitusú darabokig terjed a népi játékok dallamkészlete. Szintén ütempáros szerkezetű a jeles napi szokásdalok egy része, amelyek közül jellemzően a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó dalok szerepelnek a kiadványokban.

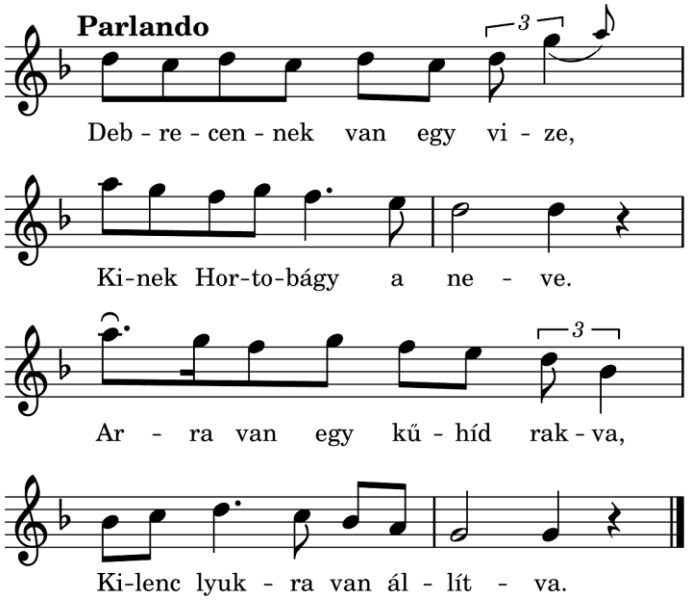
[257] Paksa 1999: 181.
[258] N. Bartha: 1931.
[259] MNT II. 1953.
[260] MNT II. 1953: 747/ 676. A gyűjtő keresztneve nem ismert. A dallam első közlése N. Bartha Károly kötetében található. A gyűjtők diákjai voltak, akiknek nem közölte a teljes nevét. A kiadvány 1931-ben jelent meg, a gyűjtések feltehetően az ezt megelőző egy-két évben zajlottak. Vö. N. Bartha: 1931.

5.1.2. Régi stílusú népdalok

A Hajdúság régi stílusú vokális dallamai közül először azokat a népdaltípusokat emelem ki, amelyek több publikációban is megjelentek. Némely népdaltípus több változatban került nyilvánosságra. Más népdalok ugyanazon gyűjtés alapján több kiadványban is megjelentek mint a Hajdúságra legjellemzőbb népzenei példák.

Parlando-rubato és negyedes alaplüktetésű pásztordalok, betyárdalok, balladák
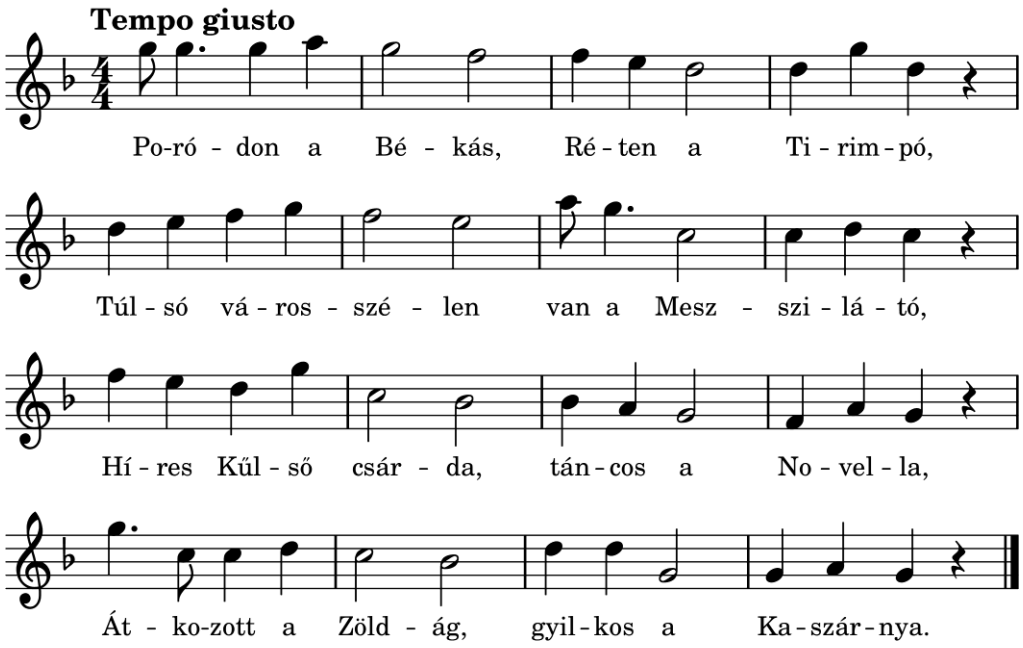
A publikált adatokat, illetve az adatok alapján kirajzolódó arányokat vizsgálva néhány pásztordal emelkedik ki leginkább. A legtöbb variáns a *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű típusból[261] található (10. dallampélda), amely dallamhoz az Ecsedi-könyvben[262] kiugróan sok szöveg kapcsolódik. A dallamtípus az egész magyar nyelvterületen elterjedt, legnagyobb számban az Alföldön és Felföldön, jellemzően pásztorszövegekkel.[263] A típust a *Magyar Népzenei Antológiában „jellegzetes alföldi dallam”*[264] megjegyzéssel ismertetik a szerzők. A dallam az ambitus közepén indul, az első sor végére az oktávra ugrik, majd fokozatosan ereszkedve éri el az alaphangot. A négysoros, parlando vagy rubato előadásmódú dal jellegzetes kadenciarendje: 8 (5) b3 1, de ettől eltérő változatok is ismertek.

9. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István, n/a [265]

[261] Típusszám: 18-057-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=1488 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[262] Ecsedi 1927.
[263] Vö. Dobszay 1984: 348.; Dobszay 1984: 608.
[264] Paksa-Németh 1994: 218.
[265] Ecsedi 1927: 28/ 2. Ecsedi a pontos gyűjtési adatokat nem jelzi. Néprajzi gyűjtőutakat 1912-től szervezett a Hortobágy pusztán. Vö. Ecsedi 1927: 9–11.

A <u>*Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…*</u> szövegkezdetű típus[266] mind parlando–rubato, mind tempo giusto előadásmódban fellelhető. A jellemzően pásztorszöveggel, vagy rabénekként ismert dallam *öregek lakodalmi csárdása* megjelöléssel is nyilvánosságra került a *Gyöngyvirág*[267] című kötetben (11. dallampélda).[268] A nagyívű ereszkedő dallamtípus a siratók nagy formájára vezethető vissza, annak strófikus tovább élése, amelyet a kadenciarend bizonyít,[269] ami általában 5 (4) 5 1, a szóban forgó kiadványban viszont a dallam 5 (4) 1 1 kadenciarenddel szerepel.
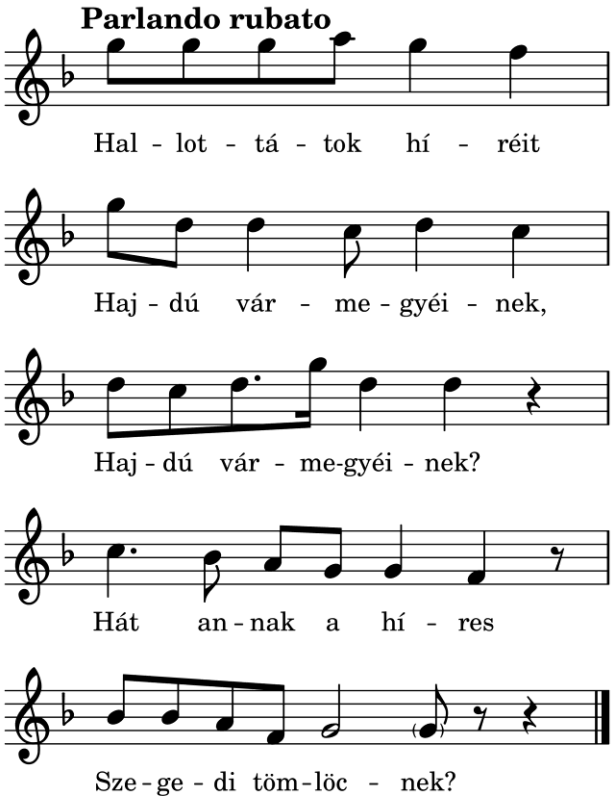

10. dallampélda: Bodasződllő (Hajdú), n/a, gy. Kovács László, 1943.[270]

Azonos dallamkezdettel megjelenik egy hatszótagos dallamtípus is a hajdúsági népdalok között, négy- vagy ötsoros változatokban, amelyek szintén rab- és pásztorszövegekhez kapcsolódnak (12. dallampélda). A négysoros változatokat akár 12 szótagos kétsoros változatokként is értelmezhetnénk, de az ötsoros (és a más tájegységek publikációiból ismert hatsoros) variációk igazolják, hogy ezekben az esetekben 6 szótagos egységekre érdemes osztani a dallamot. A 6 és a 12 szótagos dallamtípusok rokonsága mindenesetre egyértelmű. A kisebb szótagszámú variánsok előadásmódja kivétel nélkül

[266] Típusszám: 12-020-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=4013 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; Lásd a 113. dallampéldát.
[267] Bárdos 1952: 77.
[268] Vö. *2.3 Kutatástörténeti háttér:* 19–20.
[269] Vö. Paksa 1999: 78–90.
[270] Bárdos 1952: 77/ 56.
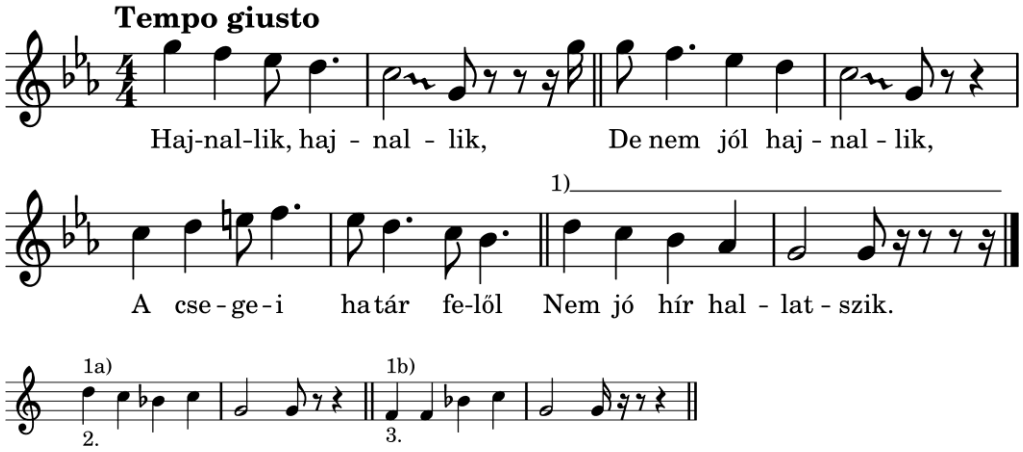
parlando, a szövegkezdet pedig pásztordaloknál jellemzően *Lóra, csikós, lóra…*, rabénekek esetén *Szállj el, fecskemadár…* vagy *Hallottátok hírit…*[271]

11. dallampélda: Józsa (Hajdú), Jónás László (17), gy. Papp János, 1961.[272]

A *Hajnallik, hajnallik…* szövegkezdettel társuló dallamtípus a régióban *A megszólaló halott* régi (középkori) balladatípussal[273] kapcsolódik össze, amely szöveg az egész magyar nyelvterületen elterjedt (13. dallampélda). *„A nyelvterület északkeleti részén szinte kizárólagos ez a dallam – ahol különben is a ballada elterjedésének súlypontja van.”*[274] Előadásmódja parlando, vagy tempo giusto. A dallamtípus hangsora moll jellegű: egyes változatokban *lá*-pentaton pien-hanggal, az alábbi tiszacsegei példa harmadik dallamsorában pedig a dallamos mollra jellemző fordulat jelenik meg. Az első versszak végén fríg zárlat figyelhető meg, a második és a harmadik versszak zárósora tisztán pentaton fordulatokból épül fel.

[271] Vö. MNT VIII. 1992: 112–225. XXXVII. típus.
[272] MNT VIII. 1992: 141–143/ 81.
[273] A dolgozat szövegében a *dallamtípus*, vagy röviden *típus* kifejezéseket a népdalok dallamára vonatkoztatva, a dallamok rokonságának jelzésére használom. A *balladatípus* szakkifejezés alatt a balladák szövegének tipológiai besorolását értem. A *balladatípus*ok megnevezésénél minden esetben Vargyas Lajos *A magyar népballada és Európa* című kétkötetes munkáját tekintem mérvadónak. Vargyas 1976a; Vargyas 1976b.
[274] Vargyas 1976b: 449.

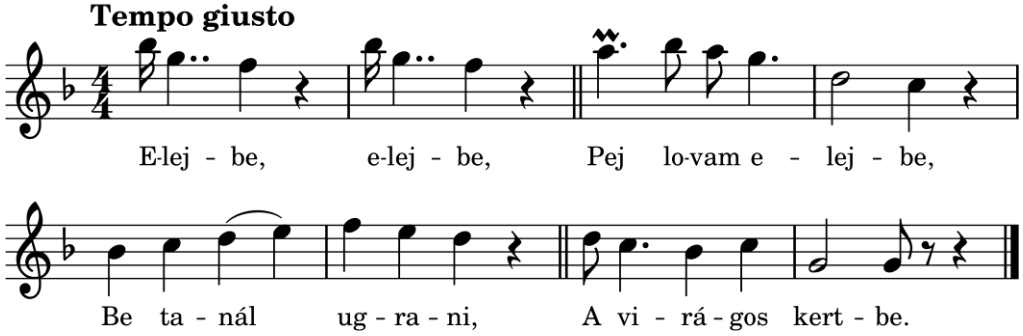

2. Megöltek egy legényt
Hatszáz forintjáír',
Belelökték a Tiszába
A hátaslováír'.

3. Tisza be nem vette,
Partjára vetette.
Arra ment egy halászlegény,
Csónakjába tette.

12. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú) Tanka Gábor (31), gy. Balla Péter 1938.[275]

A Tiszacsegén gyűjtött *Elejbe, elejbe…* szövegkezdetű népdal több publikációban is feltűnik, a dallam más változatai nem ismertek a kistájról (14. dallampélda). A harmadik és negyedik dallamsor viszont rokonságot mutat a *Hajnallik, hajnallik…* típus megfelelő szakaszával. A dallamsorok rövidek, hat szótagos sorokból épülnek fel. A dallam hangterjedelme nagy, a decimától az alaphangig terjed. Az első sor egészen magasról, a hangkészlet legmagasabb hangjáról indul, a dallam a második sortól fokozatosan ereszkedik le a záróhangig.

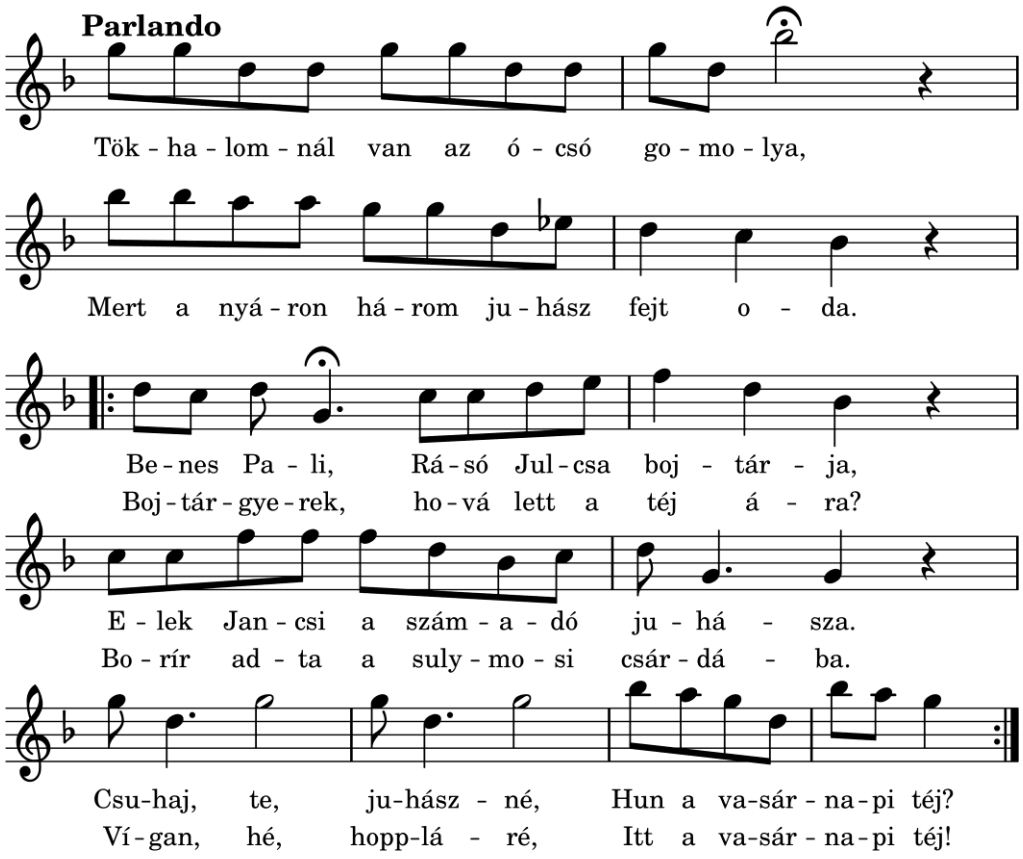

13. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú) Tanka Gábor (31), gy. Balla Péter 1938.[276]

A *Ha felülök a fekete halomra…* szövegkezdetű népdaltípus[277] ismert szövegfüzére három strófát ölel fel, amely a gulyások életének egy szeletére világít rá, a harmadik versszak

[275] Kodály 1952: 138/ 85.
[276] Kodály 1952: 125/ 49. Vö. 2. kép – a dallam támlapja a *2.3. Kutatástörténeti háttér* című fejezetben: 18.

pedig a keservesekkel rokon szövegváltozat. Az oktáv hangterjedelmű pásztordal dallamvonala ereszkedő, hangsora *lá*-pentaton vendéghangokkal. A *Tökhalomnál van az olcsó gomolya…* szövegkezdetű dallam ennek a típusnak egy olyan rokona, amely a dallamív és egyes dallamsorok egyezése mellett több ponton is eltérést mutat (15. dallampélda). Az első sor magasabban zárul, tehát a kadenciarend megváltozik, a strófaszerkezet pedig hatsorossá bővül. Az első négy dallamsor után két olyan sor következik, amely az előzőekhez képest új zenei motívumokat hordoz, és a hangsor alaphangjához képest egy oktávval magasabban zárul. A zenei bővülést még egy csujogatás-szerű szöveges toldalék is követi.

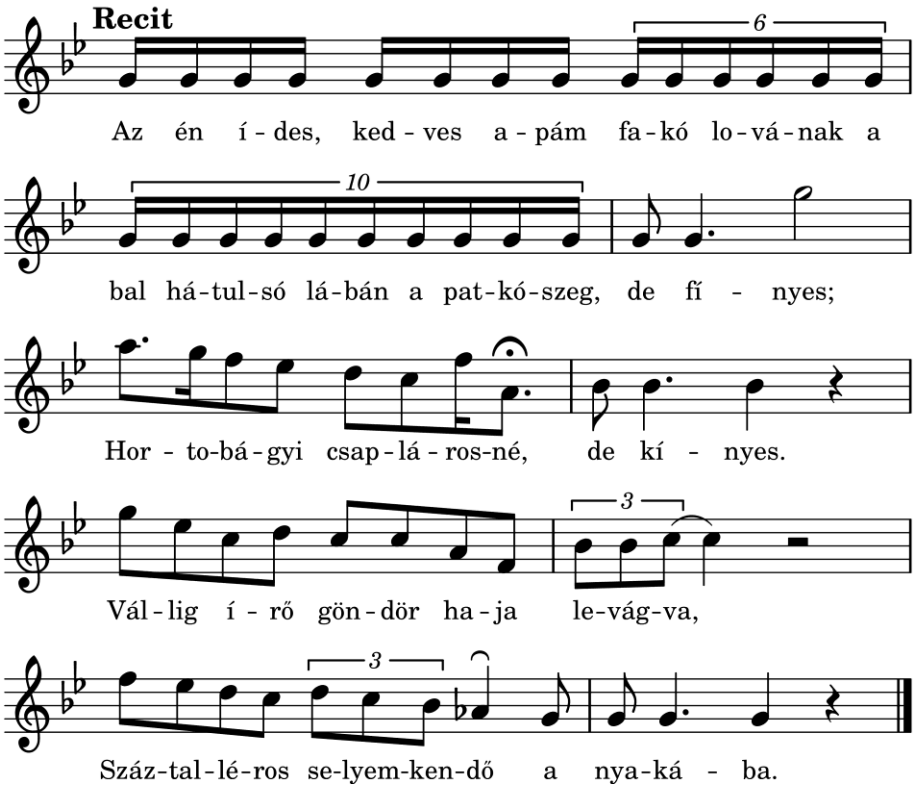

Csujjogatva: A juhtejnél jobb a bor,
Majd ihatjuk azt máskor!

14. dallampélda: Püspökladány (Hajdú), Törő Gábor (57), gy. Bencze Lászlóné, n/a[278]

[277] Típusszám: 11-025-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=3386 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; Lásd a 47–48. és a 114. dallampéldákat.

[278] Bencze 2017: 28/ 16. Bencze Lászlóné a kötetben nem jelzi a gyűjtések időpontját. A kiadvány első részében szereplő népdalok megegyeznek az *A ladányi torony tetejébe…* című kötet azonos sorszámú dallamaival. Az újabb kiadványban a dallamokat újra lejegyezték, a válogatás során ezeket a kottaképeket részesítettem előnyben. Vö. Bencze: 1982. és Bencze 2017.

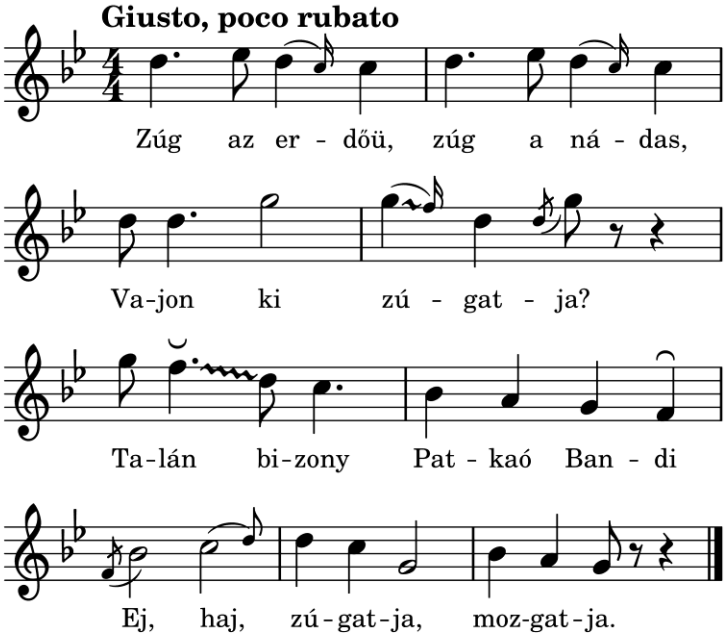
A pásztordalok körébe tartozik az a típus, amely a dallam alaphangján vagy kvintjén recitálva indul, innen tör az oktávra, majd ereszkedik újra le (16. dallampélda). Az első dallamsor motívumismétlésekkel bővül a szövegsorok hosszának megfelelően, versszakról versszakra eltérő mértékben. Jellegzetes szövegkezdete: *Az én édes, kedves apám…* A strófaszerkezet tehát félig kötetlen, improvizatív elemeket tartalmaz, a dal szótagszáma 11-es, az első sor szótagszáma változó.

15. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István, n/a [279]

„A Felfölddel közös dallam a 'Zúg az erdő' kezdetű"[280] népdal típusa (17. dallampélda). Előadásmódja giusto, a közismert szöveg pedig egy betyárballada töredéke.[281] A dallamtípus többnyire a Felső-Tisza vidéken gyakran előforduló pásztordal-szöveghez társul.[282] A dallam az ambitus közepén indul, a második sorban éri el az oktávot, ahonnan a dallam második felében leereszkedik. A negyedik dallamsor elején együtemes bővülés található. A több helyen publikált hajdúhadházi változat második versszakának első sora szintén bővült: a kétütemes zenei sor motívumismétléssel háromütemessé válik. A zenei bővülést a szöveg első részének variált ismétlése okozza.

[279] Ecsedi 1927: 50/ 53.
[280] Paksa-Németh 1994: 211.
[281] Vargyas 1976b: 657.
[282] Vargyas 1976b: 657.
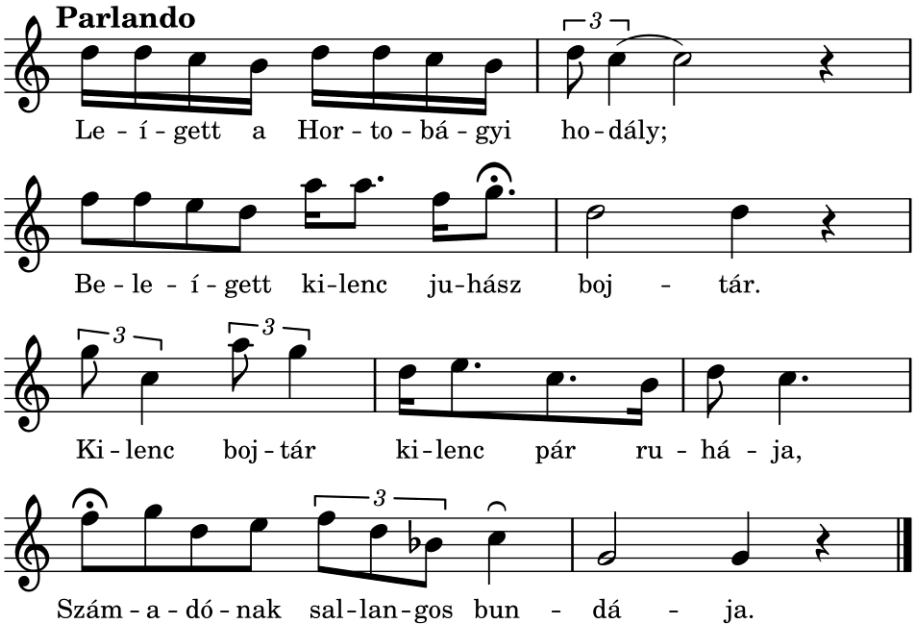

16. dallampélda: Hajdúhadház (Hajdú), Fekete József (53), gy. Kiss Lajos, 1959.[283]
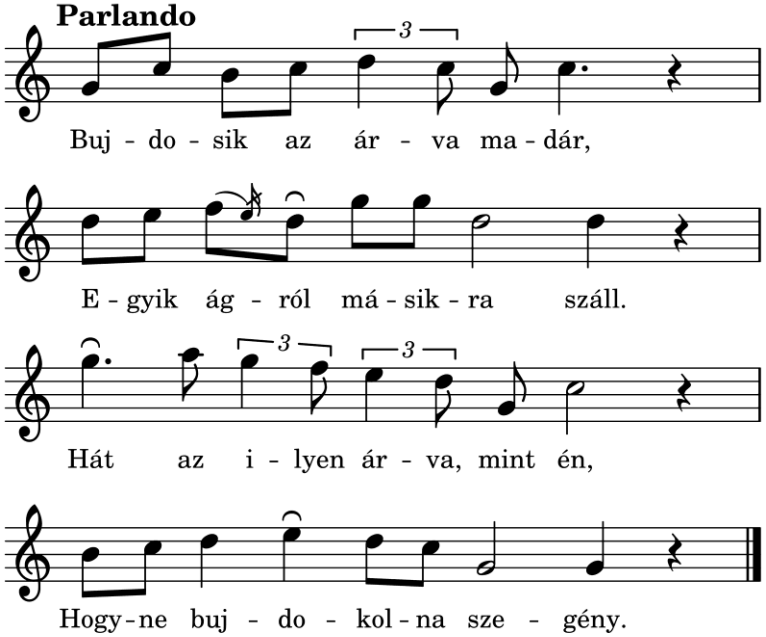
A *Nem messze van ide Kismargita…* szövegkezdetű betyárballada Vargyas Lajos szerint *„A múlt század* [értsd 19. sz. – T. L. L.] *80-as éveiben keletkezhetett, valószínűleg a Közép-Tisza vidékén, ahol a legépebb szövegek és dallamok találhatók.”*[284] A dallam az ambitus közepén induló, nagyívű ereszkedő népdaltípus, amelyet több helyen ugrások színesítenek. A betyárballada szinte a teljes magyar nyelvterületen ismert. A szöveghez legtöbb esetben a *Patria*-lemezeken is publikált tiszacsegei dallam kapcsolódik,[285] Vargyas Lajos 103 ide tartozó balladaváltozatot jelöl meg.[286] Az viszont a feltüntetett adatok alapján nem derül ki pontosan, hogy a dallamtípus általánosan ismert-e, vagy csak egyes kistájakra jellemző. A Hajdúságban ugyanez a dallam egy új stílusú, alább közölt (18. dallampélda) balladaszöveggel is párosul, amelyben *„a cselekmény már lírába fordul át”*.[287]

Jellemző a kistájra a *Bujdosik az árva madár…* dallamtípus is, amely dallam valószínűleg a középkorra vezethető vissza (19. dallampélda). A mixolíd dallam felépítése íves, az első sor az alaphangról indul, a második és harmadik dallamsor magasan jár, a negyedik visszatér az alsó regiszterbe. Az előadásmód parlando, a szövegek a pásztorélethez kapcsolódnak, vagy lírai jellegűek.

[283] Paksa–Németh 1994: 227/ 192; Bodza–Vakler 2007: 70/ 37.
[284] Vargyas 1976b: 701.
[285] Sebő 2010: 87–88.
[286] Vargyas 1976b: 699.
[287] Vargyas 1976b: 790.

17. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István, n/a[288]

18. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Tanka Gábor (71), gy. Bencze Lászlóné, n/a[289]

[288] Ecsedi 1927: 89/ 9.
[289] Bencze 2017: 137/ 111.
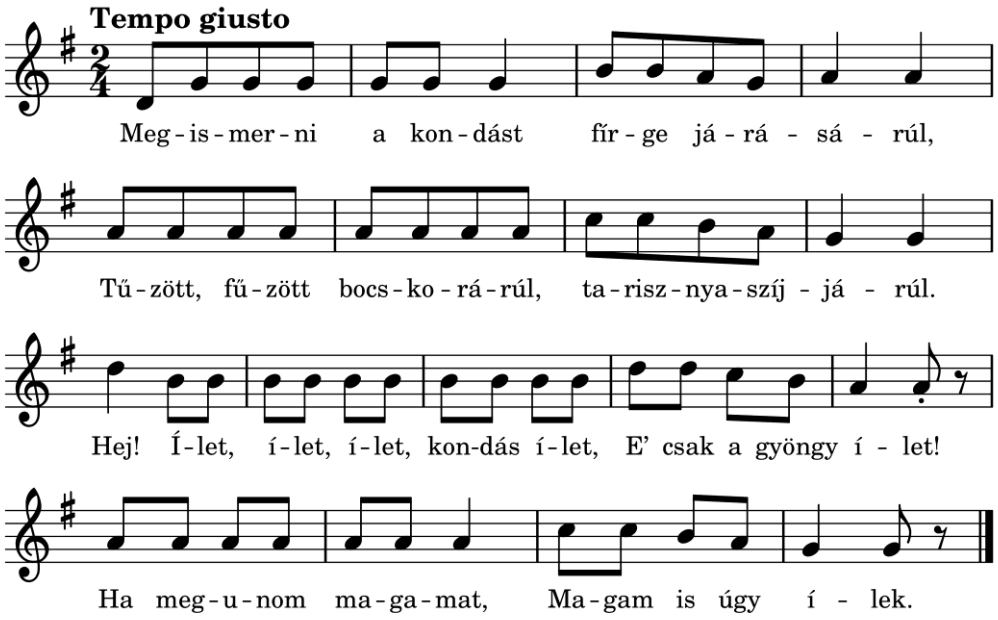
Kanásztánc-típusú dallamok

A Hajdúság területéről származó népzenei publikációkban a kanásztánc-típusú dallamokra is találunk néhány példát. A 2/4-es lüktetésű dallamok közül az *Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik…* (1. dallampélda) szövegkezdetű dallamtípus Szatmár területéről is közismert.[290] A szaffikus strófaszerkezetű (AAb+bc)[291] típushoz rendszerint pásztorszöveg kapcsolódik, amelyben jellemző tartalmi fordulatok a nagyállatok őszi behajtása és az állatok árának elmulatása.

A Hajdúságban és környékén népszerű a *Megismerni a kondást…* szövegkezdetű kanásztánc-ritmusú dallam (20. dallampélda). A szabályos, négysoros szerkezetben a harmadik sor elejének megnyújtása vagy bővülése hozhat újdonságot. Ezeknek a betoldásoknak a tánc alá való muzsikálásban nincs helyük, vagy csakis akkor, ha a módosítások nem befolyásolják az alaplüktetést. A megnyújtás, a metrum megváltoztatása ugyanis a táncolást ellehetetleníti, az ilyen változatok csak az asztal melletti mulatás közben hangozhattak el. A mulatság közben az indulatszavak megjelenése természetes, sőt, a magyar népdaléneklés stiláris keretéhez szorosan hozzátartozó jelenség. A kanásztánc harmadik sorának vizsgálatakor viszont a népies műzene hatását sem zárhatjuk ki, hiszen az indulatszó kiemelése ebben az esetben szélsőséges formában is megjelenhet.

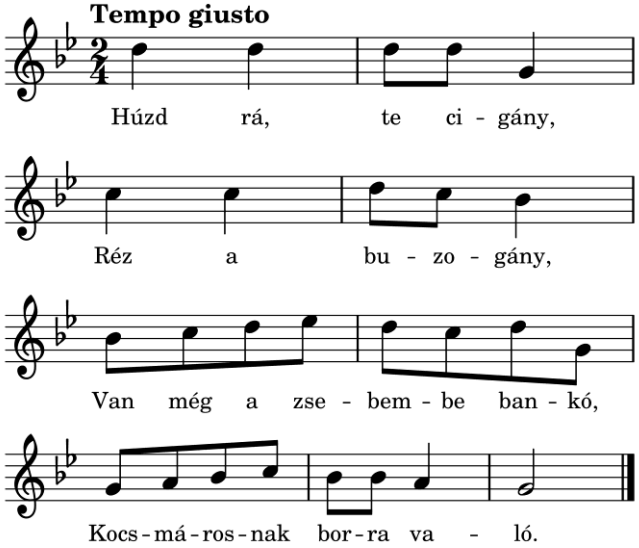
[290] Joób 2002: 20/ 4.

[291] A szaffikus vagy szaffói strófa szerkezete AAb+bc, azaz az első és a második sor azonos (esetleg a második sor szekunddal mélyebb variánsa az első sornak), a harmadik sor két kisebb egységből áll, ezek az egységek azonosak vagy hasonlóak, a negyedik sor pedig az első három sornál rövidebb, új zenei anyagot hordoz. Ez a szerkezet műköltészeti eredetű, és a jellemzően a Rákóczi-dallamcsalád darabjaihoz kötődik. Vö. Paksa 2002: 168–173.

19. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István, n/a[292]

Sajátságos jegyeket mutat a *Húzd rá, te cigány…* szövegkezdetű kanásztánc (21. dallampélda), vagy ahogy a Deák Bárdos György által szerkesztett kiadványban szerepel: *„borital”*.[293] A dallam gyűjtési helye Hortobágy. Ez a dallamtípus általánosan elterjedt *Kicsiny vagyok én…* szövegkezdettel.[294] Az első három sorban nem találunk eltérést a variánsok között, de a közismert heteroritmikus és izopódikus dallam a hajdúsági változat utolsó sorában kibővül, ezáltal heteropódikus forma alakul ki.

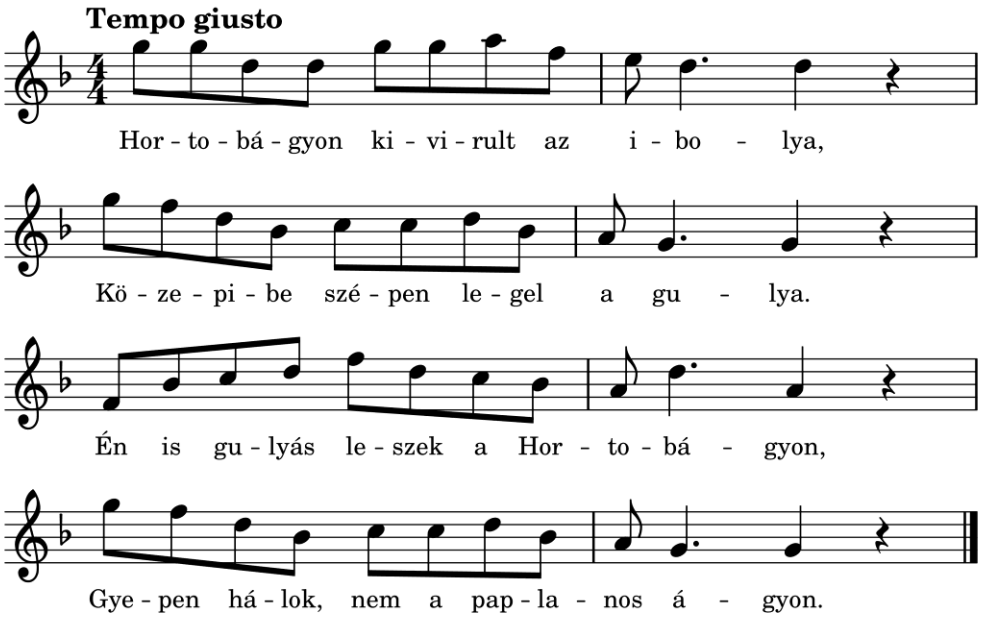

20. dallampélda: Hortobágy (Hajdú), n/a, gy. Bárdos Lajos, n/a[295]

[292] Ecsedi 1927: 42–43/ 40.
[293] Deák Bárdos 1954: 118.
[294] Vö: Járdányi 1961a: 180.
[295] Deák Bárdos 1954: 63/ 55.

Egyéb ereszkedő és íves dallamvonalú népdalok

Hortobágyon kivirult az ibolya… szövegkezdettel az eddig bemutatott struktúráktól eltérő, ABCB sorszerkezetű dallamtípus terjedt el a Hajdúságban (22. dallampélda). A népdalokban megjelenő hangzatfelbontások általában műzenei eredetűek, a funkciós gondolkodást idézik. Ebben a dallamban érdekes módon a hangzatfelbontások pentaton fordulatokból épülnek fel, így kétféle zenei gondolkodásmód találkozik.[296] A sorok szótagszáma 11-es, amely a magyar népzenében elsősorban a táncdallamokra jellemző. A dallamtípus változatainak előadásmódja tempo giusto, lüktetése 4/4-es, tehát lassú csárdás.

21. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), Ács Jánosné (36), gy. Bencze Lászlóné, n/a[297]

A kiadványokban olyan népszerű régi stílusú népdalok is megjelentek, amelyek általánosan elterjedtek, tehát a teljes magyar nyelvterületen megtalálhatók, a variánsok között lényegi változások nem figyelhetők meg. Ilyen dallam például a közismert *Jászkunsági gyerek vagyok…* szövegkezdetű típus, amely a kistájon *Felszántatom, felszántatom…*, vagy *Hajdúsági gyerek vagyok…* szövegkezdettel található meg. A táncházmozgalomban a Hajdúsághoz kapcsolódó mondhatni kultikus dallam az *Elkurjantom magamat…* szövegkezdetű, íves dallamvonalú, nagy ambitusú népdal. A tempo giusto előadásmódú dallamhoz betyárszöveg kapcsolódik. Ennek a dallamtípusnak a hajdúsági szakpublikációkban nincs nyoma. Népszerűségére magyarázatot vélhetően Georg Höllering

[296] Járdányi Pál a dallamtípust a *Csonka formák, fél-dallamok* alcsoportba sorolja. Járdányi 1961b: 174.
[297] Bencze 2017: 29/ 17.

Hortobágy[298] című filmjének táncjelenete adja (számadó tánca), amelyben a dallam feltűnik.[299] A film és később a főszereplő, Czinege számadó *Gyöngyösbokréta* mozgalom kereteiben megvalósult fellépései[300] minden bizonnyal segítették a népdal gyors terjedését. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy miért nem került bele egyik kiadványba sem ez a típus. Elképzelhető, hogy a Hortobágyra nem a Hajdúság irányából, hanem szomszéd kistájak népzenei anyagából jutott el.[301]

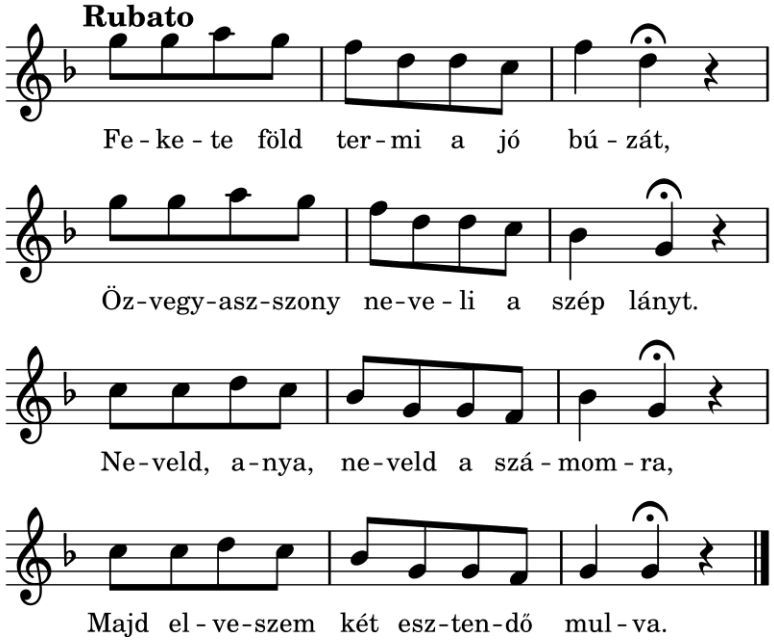
Kvintváltás nélkül ereszkedő és középről induló nagyívű dallamtípusokra is találunk elszórt példákat a kiadványokban. Egyes dallamok különböző változatokban nagy kiterjedésű földrajzi területen fellelhetők, ilyen dallamtípus *A bárólány és a juhász* balladájához[302] kapcsolódó dallam, amelynek egyik tipikus szövegkezdete a *Falu vígen áll egy nyárfa magába'…*[303] (változatait lásd 53. és 136. dallampélda). Az új stílusú balladatípushoz többféle dallam is társulhat, a Hajdúságban egy jellegzetesen alföldi típus található meg.[304]

Pentaton kvintváltó dallamok

A pásztor- és betyárszövegű népdalok mellett a kiadványokban szerepelnek ezektől eltérő műfajú régi stílusú dallamtípusok is. Ezekre a típusokra viszont többnyire csak egy-egy dallampélda található. A pentaton kvintváltó dallamok variánsai más kistájakról váltak közismertté. A legtöbb dallamot dél-dunántúli gyűjtésekből ismerjük. Ebben szerepet játszhat

[298] Höllering 1936.
[299] A filmjelenet online elérhető: https://www.youtube.com/watch?v=26wa2ji7rBQ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[300] Vö. Béres 1982: 22–23.
[301] A dallamtípus szatmári párhuzamai a *Bartók-rend*ben: *Én voltam az apámnak…* (Tyukod, Szatmár vm.) http://systems.zti.hu/br/hu/search/10212?inc=%C3%A9n+voltam Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. és *Elujjantom magamat…* (Porcsalma, Szatmár vm.) http://systems.zti.hu/br/hu/search/10211?inc=elujjantom Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. Mindkét népdalt Lajtha László gyűjtötte 1934-ben. Míg a tyukodi dallam nem teljesen egyezik a *Hortobágy* című filmben elhangzó variációval, addig a Porcsalmán dokumentált változat minden lényeges eleme (a dallamvonal, a kadenciarend, a dallamhoz kapcsolódó szövegtípusok) azonos a hajdúságiként ismert dallammal. Szekfü András ismertetése szerint Lajtha László és Georg Höllering a *Hortobágy* film zenei koncepciójának kialakításához előzetes terepkutatásokat végeztek. *„Az is kiderült, hogy nem elég azokból a népdalokból válogatni, amelyeket a civil szereplők maguk is ismertek, énekeltek. A kész filmben elénekelt népdalok között alig van ilyen. A dalok többségét be kellett tanítani a film szereplőinek."* Szekfü 2014: 169–170. A szerző nem közöl további részleteket arról, hogy a film készítői mely dalokat tanították be a szereplőknek. Mivel a *Hortobágy* című film 1936-ban jelent meg, nem zárható ki, hogy Lajtha László 1934-es szatmári gyűjtéseiből is válogatott a zenei anyagba. Az *Elkurjantom magamat…* szövegkezdetű népdal Czinege számadó *legkedvesebb nótája*ként vált közismertté. A rá emlékezők elmondása szerint viszont ez a népdal csak a film miatt kötődik Czinege Jánoshoz, az ő valódi *nótá*ja egy népies műdal volt. Ez megerősíti azt a feltételezést, amely szerint a vizsgált népdal a film forgatása miatt került Czinege János repertoárjába. Megjegyzem ugyanakkor, hogy a publikálatlan hajdúsági gyűjtésekben is vannak szórványos adatok a típusra, tehát a filmben elhangzó dallamhoz mégis található párhuzam a kistáj folklórjában. Vö. *Én vótam az apámnak…* (Tiszacsege) PAPP_MG_000034B/03 és PaJa_JK_023/015.
[302] Vargyas 1976b: 751–755.
[303] Ecsedi 1927: 92–93/ 12.
[304] Vargyas 1976b: 751–755. Lásd még a 136. dallampéldát

az, hogy az általános iskolai és középiskolai ének-zene oktatás tankönyveiben sok felsőiregi (Tolna megye) példával találkozunk Bartók Béla gyűjtéséből. A táncházmozgalomban pedig a táncot tanuló gyerekek sok esetben elsőként Somogy néptáncával ismerkednek meg. A táncoktatás közben elhangzó dallamokat így sokan ösztönösen ehhez a kistájhoz kötik. Ugyanakkor ezek a pentaton kvintváltó dallamok általánosan elterjedtek, helyi változatok is kialakulhatnak. Ilyen például a *Debrecenbe nyílik a virág…*[305] (közismert szövegkezdet: *Túlsó soron esik az eső…*), vagy az *És az eső, fúj a szél…*[306] szövegkezdetű hajdúszoboszlói dallam. Utóbbinak nem szoros párhuzama, inkább rokon típusa a *Ha Dunáról fúj a szél…* szövegkezdetű népdal. A kvintáltó dallamok sorába, az ún. páva-dallamok közé tartozik a *Fekete föld termi a jó búzát…* szövegkezdetű rubato népdal (23. dallampélda). Az úgynevezett páva-dallamcsalád Paksa Katalin besorolása szerint az ótörök nagyívű, ereszkedő pentaton stílus egy jellegzetes csoportja.[307] Olsvai Imre *A Magyar Népzene Tára VI. kötet*ének bevezetőjében *négyvölgyű-egymagvú* dallamokként jellemzi a páva-dallamokat (a sorszerkezet: $A^5A^5{}_vAA_v$),[308] amelyek mindenféle szótagszámszerkezetben és előadásmódban megjelennek.[309]
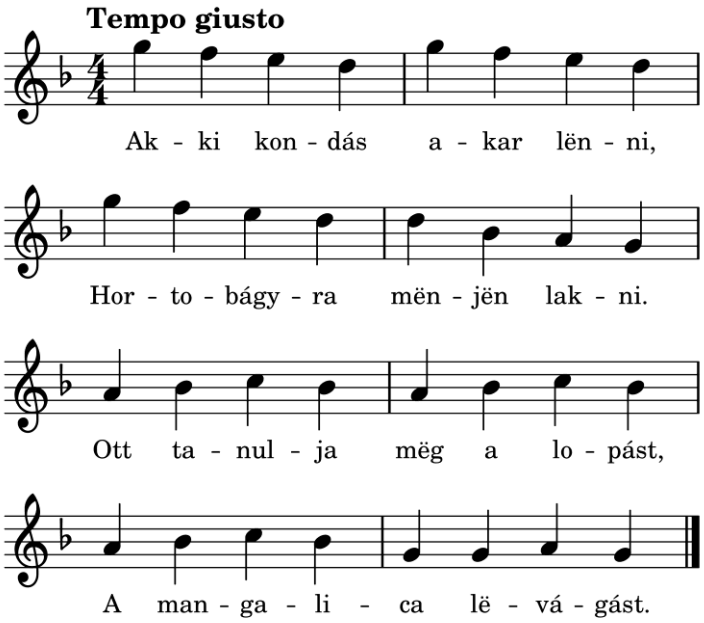

22. dallampélda: Hajdúszovát (Hajdú), Izsó Vince (88), gy. Szathmári Károly, n/a[310]

[305] Holló–Papp–Ujváry 1972: n/a.
[306] Ecsedi 1927: 49/ 52.
[307] Paksa 2002: 126–135.
[308] Vö. MNT VI. 1973: 20–21.
[309] Paksa 1999: 126–134.
[310] Szathmári 1987: 43/ 33. *„Gyűjtés éve: 1952. és 1982."* Szathmári 1987: 114. A szerző nem jelzi, hogy melyik dalt melyik évben rögzítette.

Dudanóták

A korábbi évszázadokban általánosan elterjedt, de a tudatos gyűjtések idejére egyes kistájakon már feledésbe merült dudazene emlékét őrzik az ún. dudanóták. A négysoros, egyenletes lüktetésű, hét- vagy nyolcszótagos sorokból felépülő ereszkedő dallamok gyakran szövegükben is utalnak a dudálásra vagy a muzsikus személyére. A hajdúsági példák közt az *Aki dudás/kondás akar lenni…* (24. dallampélda), az *A csegei bírónak…*[311] és a *Hej, rozmaring, rozmaring…*[312] szövegkezdetű dallamok tartoznak ebbe a műfaji csoportba.
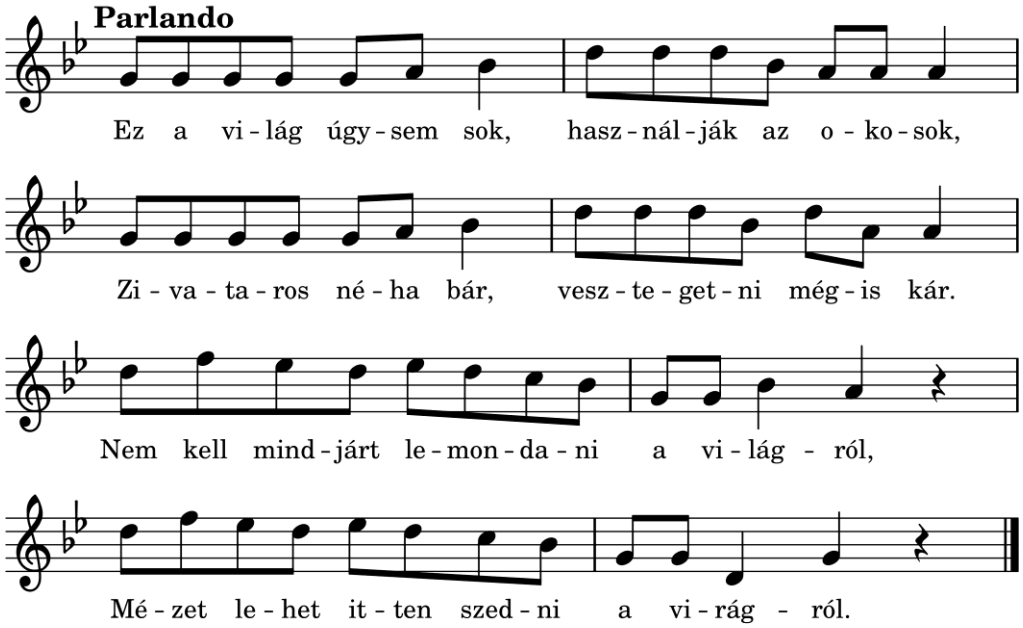

23. dallampélda: Nagyhortobágy (Hajdú), Saliga József (52), gy. Mathia Károly, 1958.[313]

A vegyes osztály dallamai

A 18-19. században kialakuló verbunkos zenei világa a pentaton zenei gondolkodásmódtól igen távol esik. Szembetűnő a műzenei hatás, amely a hangszeres zenében tud igazán kibontakozni. A periodikus szerkezeti megoldások, futamok, hangzatfelbontások és bő szekund lépések gyakoriak, az előző korszakok népzenei dallamvilágától eltérően a negyedes lüktetés válik uralkodóvá.[314] A vokális népzenében is megjelennek ezek az elemek. A külső hatások, műzenére jellemző megoldások a használat során folklorizálódtak, variánsok alakultak ki, ezáltal a hagyományos kultúra részét képezik.

[311] Joób 2001: -/ 32.; Járdányi 1961a: 107.
[312] MNT VIII. 1997: 549–623. XLVII. típus.
[313] MNT XII. 2011: 1011–1012/ 378. VAR. b).
[314] Paksa 1999: 185–193.

A verbunkos zenei világot képviseli az *Ez a világ úgysem sok…* szövegkezdetű hajdúszováti gyűjtésből származó dallam (25. dallampélda). A dallamtípus változatai az írásos feljegyzések mellett több kistájról is ismertek.[315] A többségük dunántúli régiókhoz köthető, de a magyar nyelvterület más pontjairól is találhatók adatok. A dallamtípusnak nemcsak a zenei fordulatai hordoznak műzenei hatásokat, hanem a hozzá kapcsolódó szöveg is érezhetően műköltészeti eredetű: a 18. századi költőnő, Ujfalvy Krisztina verse.[316] Tari Lujza ezt a dallamot a korai verbunkos egyik jellemző darabjának tartja.[317]
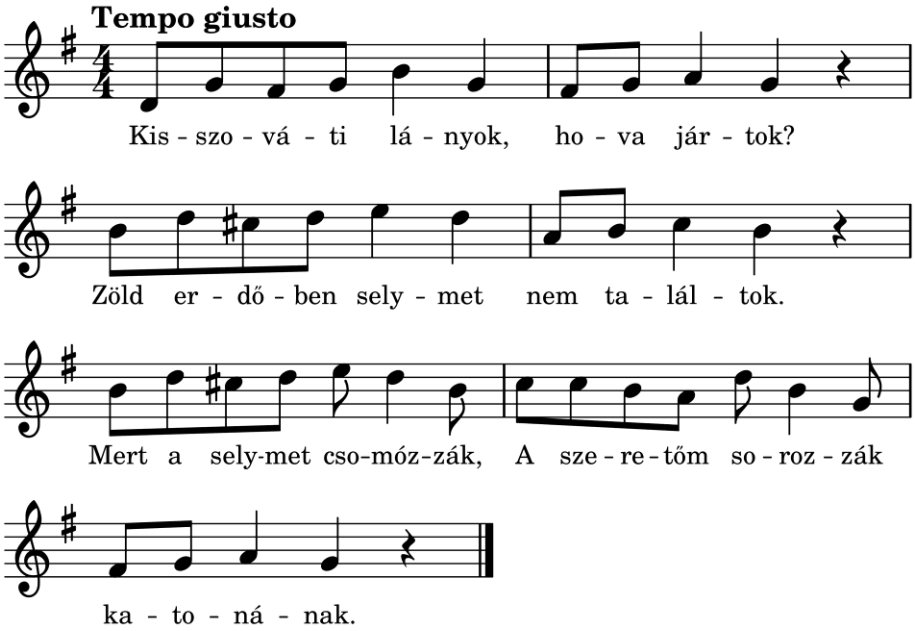

24. dallampélda: Hajdúszovát (Hajdú), Bányai Béni (n/a), gy. Szathmári Károly, n/a[318]

A fenti verbunkos dallam és más műzenei eredetű dallamok folklorizálódásában szerepet játszhatott az iskolák, ezáltal az írásbeliség jelentőségének megnövekedése a 18-19. század folyamán. Az ún. *diák-melodiáriumok*ba az egyházi énekek mellett névnapköszöntőket, történeti énekeket és egyéb világi dalokat is feljegyeztek,[319] majd a diákok a tanulmányaik során megismert kulturális javakat hazavitték a szülőfalujukba. Ahogyan az északnyugati területeken érezhető volt Pozsony és Nagyszombat kultúrájának kisugárzása, úgy a keleti tájakon valószínűleg ugyanilyen hatása volt a sárospataki és a debreceni református kollégiumoknak a hagyományos dallamkészlet alakulására.

[315] A *Bartók-rend*ben ez a dallamtípus C 389 jelzéssel található, amelyhez ebben az adatbázisban 13 változat tartozik. *Bartók-rend:* http://systems.zti.hu/br/hu/search?sys=C+389 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. A dallam egyik hangszeres változatát a szombathelyi Csejtei-zenekar játéka nyomán ismerjük. *Publikált népzenei hangfelvételek internetes adatbázisa*: db.zti.hu/24ora/mp3/Gr228Ab.mp3 Letöltés ideje 2022. augusztus 22.
[316] Kőváry: 1882.
[317] Tari 2007.
[318] Szathmári 2002: 26/ 20. A népdalgyűjtés 1951 és 1992 között zajlott. Szathmári 2002: 62.
[319] Paksa 2002: 178.

A Bartók által *C osztálynak* nevezett zenei csoport nem egységes, sokféle dallamtípust ölel fel. Ezek között műzenei párhuzammal rendelkező és szomszéd népi hatásokat magán viselő dallamok egyaránt előfordulnak. A Hajdúságban rögzített dallamok között is szép számmal találunk ide sorolható példákat. Több dallam valószínűleg német nyelvterületről érkezett hozzánk a rezesbandák közvetítésével. A rezesbandák tagjai (a vezetők segítségével) gyakran kottából tanultak dallamokat, így a repertoárjuk a magyar nyelvterület különböző pontjain sok hasonlóságot mutathat. A német nyelvterületen jellemző indulók nálunk is megjelennek, hatásuk a vokális kultúrán is érezhető. A tercváltás szintén idegen hatás, a magyar népzenére nem jellemző (viszont például a szlovák népdalokban és a németeknél gyakori jelenség). Az alábbi példán megfigyelhetők a felsorolt zenei sajátságok (26. dallampélda).

25. dallampélda: Hajdúszovát (Hajdú), Szathmári Károlyné Vincze Rózsa (n/a), gy. Szathmári Károly, n/a[320]

Összefoglalva elmondható, hogy a publikációkban a régi stílusú hajdúsági népdalkészleten belül a pásztordalok egyértelműen előtérbe kerülnek. A pásztor- és betyárszövegekhez társuló dallamok többsége nagy ambitusú, magasan vagy középről indulva ereszkedő dallamvonalú. Az előadásmód többnyire parlando vagy rubato, ritkábban giusto. Ettől a csoporttól eltérő műfajú dallamokra, dallamtípusokra is van példa, de ezek aránya a pásztordalokhoz képest alacsony. Az idegen elemeket magukon hordozó dallamok nem

[320] Szathmári 1987: 18/ 9.

egységesek sem eredetüket, sem szerkezetüket tekintve. A Hajdúság területén dokumentált népdalokhoz hasonló felépítésű dallamokat a magyar nyelvterület más pontjain is találhatunk.

5.1.3. Új stílusú népdalok

Az új stílusú magyar népdalok legfőbb jellegzetessége a visszatérő sorszerkezet. A négysoros dallamok első sorának zenei anyaga változtatás nélkül vagy variáltan megismétlődik a negyedik sorban. A második és a harmadik sor hozhat új motívumot. Az új stílusú népdalok egy vagy két zenei gondolatból épülnek fel. Ennek megfelelően a következő sorszerkezetek alakultak ki: AA^5A^5A, AA^5BA, ABBA és AABA. A második dallamsor tehát megismételheti az első sort változatlanul vagy egy kvinttel magasabban, vagy új zenei anyagot hozhat. A legnagyobb változatosságot a népdalok harmadik sora hordozza: a többi sorhoz képest rövidülhet vagy bővülhet, sok esetben csak itt jelenik meg új zenei gondolat a dallamban. Az új stílus kialakulása a 19. század második felére, kibontakozása a század végére, illetve a 19-20. század fordulójára tehető. A legutóbbi kutatási eredmények szerint a magyar nyelvterület nagy részén párhuzamos fejlődés eredményeként elsöprő erővel terjedt el ez a dallamvilág.[321]

A Hajdúság területéről publikált népdalkészlet többsége új stílusú népdal. Ez az arány nem meglepő, hiszen már Bartók Béla 1924-ben kelt tanulmányában is igen magas az új stílusú dallamok aránya.[322] A tanulmány megjelenése óta eltelt közel száz év alatt a rögzített, vizsgálható adatok száma jelentős mértékben megnőtt, a dallamstílusok közti megoszlás viszont számottevően nem változott.

Bereczky János az új stílusról írott monográfiában gazdag példatárral mutatja be a stílus különböző fejlődési fokozatait.[323] 1600 típusba sorolja az ide tartozó repertoárt, amelyet több, mint 2600 kottapéldával illusztrál. Az egy-egy típusra leginkább jellemző példa után minden esetben felsorolja a dallamtípus (vagy altípus) további gyűjtési helyeit, ezáltal kirajzolódik az adott dallam földrajzi elterjedtsége. A példatárban 21 hajdúsági népdal kapott helyet, a gyűjtési helyekre utaló megjegyzésekben pedig számtalan adat mutat a Hajdúság területére. Az összefoglaló népzenei munkákban nem találunk új stílusú hajdúsági dallamot,

[321] Bereczky 2013: 41.
[322] Bartók Béla az addig gyűjtött és vizsgált anyag alapján a régi stílusba 181, az új stílusba 770, a vegyes osztályba pedig 1527 dallamot sorolt be. A dallamok itt valójában dallamtípust jelentenek, mert minden adatnál a *„variánsok nélkül”* megjegyzés olvasható. Az előző alfejezetben együtt tárgyalt *A* és *C osztály* típusai együttesen meghaladják az új stílusú dallamtípusok számát. Bartók 1924: XIII.
[323] Bereczky: 2013.
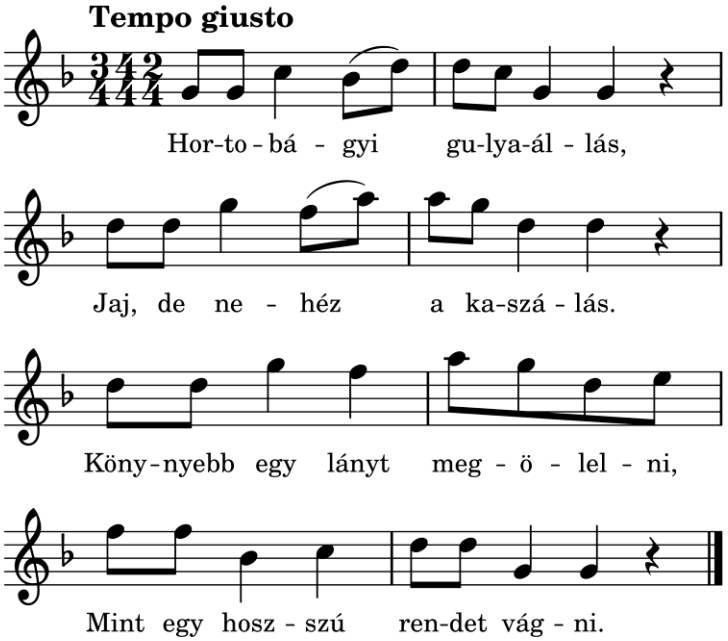
az egyetlen kivételt a *Magyar Népzenei Antológiá*ban megjelent nádudvari példa képezi.[324] A helyi kiadványokban viszont – ahogy előzőleg már jeleztem – túlsúlyban vannak az új stílusú népdalok. Ezek között nagy számban találunk általánosan elterjedt népdaltípusokat, emellett helyi, vagy egy nagyobb régióra jellemző variánsok is kialakultak. A hajdúsági új stílusú dallamtípusok elemzésénél Bereczky János munkáját tartom mérvadónak. Elsősorban az ő példatárában megjelent dallamok közül emelek ki néhányat, illetve ezt egészítem ki más kiadványokból egy-egy jellegzetes hajdúsági népdallal.

A korai új stílus dallamai
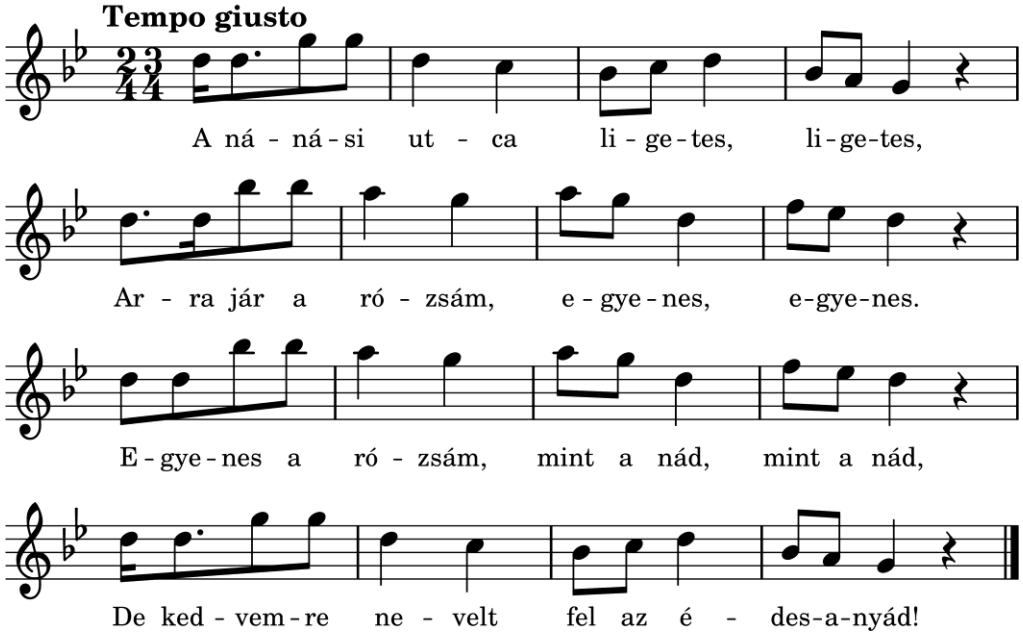
A korai új stílusú dallamok még nem feltétlenül viselik magukon azokat a stílusjegyeket, amelyek a kifejlett új stílus darabjainál már minden esetben megfigyelhetők. A szöveghez alkalmazkodó ritmus, az ún. gyenge zárlat, a magas szótagszám tehát nem jellemző minden egyes új stílusú népdalra. A visszatérő sorszerkezet az, amely viszont az összes ide sorolható dallam sajátja. A korai új stílusra a Hajdúságból kevés példa akad. Az egyik ilyen dallamtípus esetében a pásztorélethez fűződő tartalom lírai szöveghez kapcsolódik. A *Hortobágyi gulyaállás…* dallama heterometrikus: 3/4-es, 4/4-es és 2/4-es ütemek váltják egymást. A dallam egy zenei gondolatra épül, de nincs két egyforma dallamsor benne (sorszerkezet: $AA^5A^5{}_vA_v$). Az első sor kvinttel magasabb ismétlése után a harmadik sorban ritmusszűkítés következik, a harmadik sor ritmikailag és kismértékben dallamában is eltér a második sortól. A negyedik sorban variálva tér vissza az első sor dallama, magasról indulva megváltozik a dallamsor íve (27. dallampélda).

Szintén a korai új stílusba tartozik az *A nánási utca ligetes, ligetes…* szövegkezdetű népdal (28. dallampélda). A dallam két zenei gondolatra épül. A sorszerkezet: ABBA, a visszatérés tehát ez esetben szabályos. A szótagszám magas, de a ritmika még nem mutatja a kifejlett új stílus sajátosságait. A metrum – az előző példához hasonlóan – változó. A típus legtöbb változata az Alföld területéről, annak északi kistájairól származik.

[324] Paksa–Németh 1994: 236.

26. dallampélda: Püspökladány (Hajdú), Lövei Ilona (15), gy. Bencze Lászlóné, n/a[325]

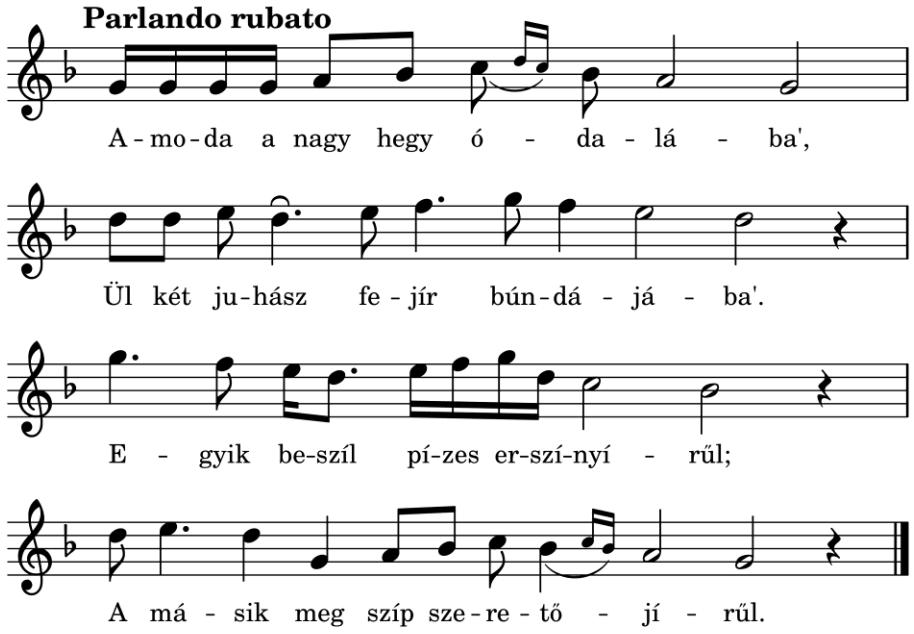

27. dallampélda: Hajdúnánás (Hajdú), Kiss Gizella (47), gy. Papp János, 1961.[326]

Az egész nyelvterületen elterjedt és a Hajdúságban is népszerű a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* szövegkezdetű dallam, vagy Katona Imre szóhasználatával élve az *'Alku' típusú*[327] népdal (29. dallampélda). A korai új stílushoz tartozó dallam folklorizálódott

[325] Bencze 2017: 101/ 82.
[326] Bereczky 2013: 823/ 208.
[327] Katona 1965: 557–572.

népies műdal.[328] Az ún. magas kultúra és a népi kultúra mindig is hatással volt egymásra. Ecsedi István így ír a jelenségről: *„Meddő volna még most azon vitatkozni, hogy vajjon a dalköltőink: Petőfi, Arany, Tompa és mások merítettek-e többet a népdalokból, vagy a nép vette át inkább az ő dalaikat? Szerintem a találkozás kölcsönös. (…) Legfeltünőbb a „Juhász legény, szegény juhász legény" nóta. Ezt a témát Petőfi Sándor írta meg két versszakban „Alku" címmel. E két versszakot a nép, vagy talán valami dalköltő is három versszakkal kibővítette. Egyet tett elől, kettőt hátul. Petőfi verse rapszodikusabb, drámaibb. A népdal szélesebb, de könnyebben érthető, és a nép gondolkodásának megfelelőbb."*[329] A dallam első föltűnése Egressy Béni *A jegygyűrű* című népszínművében található, ezt a melódiát az 1845-ös keltezésű Petőfi-verssel saját bevallása szerint Erdélyi János kapcsolta össze először.[330] A közismert dallamváltozatban az első sor megismétlődik öt hanggal magasabban, a harmadik sor új zenei anyagot hoz, majd az első dallamsor variálódva tér vissza (sorszerkezet: AA^5BA_v).

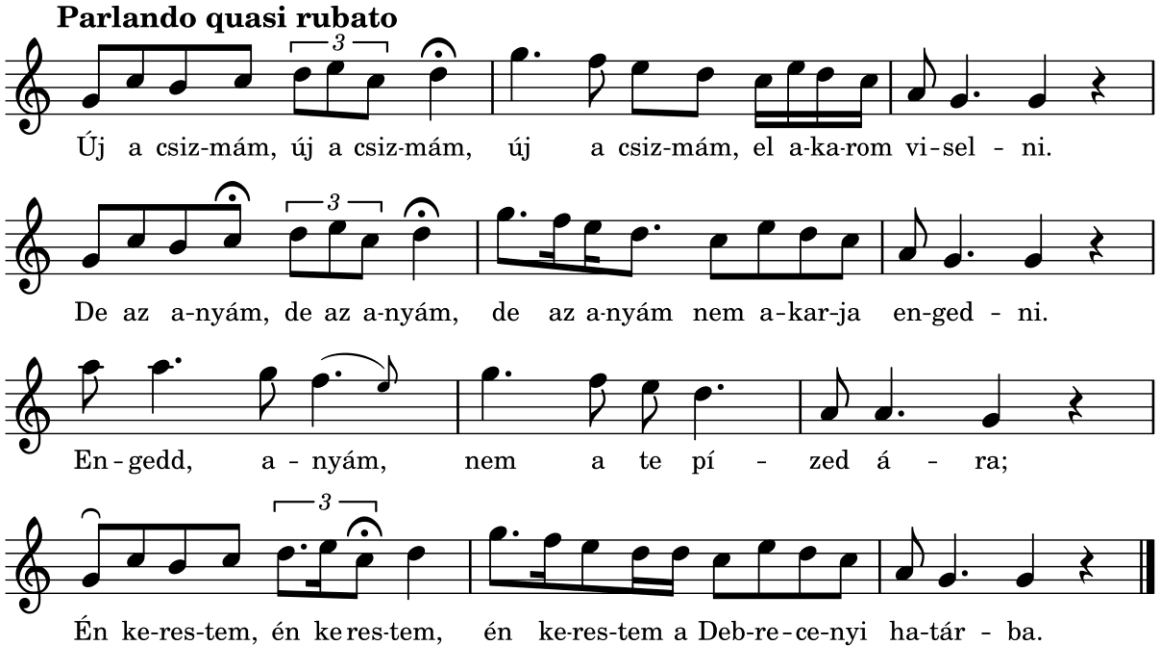

28. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István[331]

[328] Bereczky 2013: 583–584.
[329] Ecsedi 1927: 16. Ökrös László az alföldi népzenekutatásról szóló tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy a *népdal* kifejezés a 19. században nemcsak népköltészeti műfajt jelentett, hanem ez volt a korszak egyik kedvelt irodalmi formája is. Vö. Ökrös 1947: 29. Ezt a megállapítást támasztja alá például egy, a 19. század végén publikált kötet is, amelyben Petőfi Sándor *„Leiró költeményei és népdalai"* kerültek kiadásra. A kötet többek között az *Alku* című verset is tartalmazza. Petőfi 1890: 150–151.
[330] Lásd Bereczky 2013: 583.
[331] Ecsedi 1927: 91/ 11.

Az új stílus átmeneti rétegei

A korai új stílus és a kifejlett új stílus között Bereczky két további fejlődési fokozatot jelöl meg: az első és a második átmeneti réteg dallamait. Az első átmeneti réteghez több hajdúsági példa is kapcsolódik. A *Nem akar a vezérürüm legelni…* szövegkezdetű típus[332] kis ambitusú, közepes szótagszámú dallam. A típus változatai a Hajdúságon kívül a Felföld keleti területein és az Alföld északi kistájain ismertek. Az *Amott legel, amott legel…* szövegkezdetű pásztordal[333] ambitusa nagy, a szótagszám magas. Mindkét típus két zenei gondolatból épül fel. Az előbbi szerkezete felső kvintváltással AA^5BA, a másik dallam sorszerkezete pedig AABA, amelyben a harmadik dallamsor rövidebb, mint a másik három. Ez a sorrövidülés nem ritka a nagyon magas szótagszámú új stílusú népdalok esetében. Az *Amott legel, amott legel…* szövegkezdetű dallamtípus altípusai a magyar nyelvterület több pontján megtalálhatók, többnyire pásztor- és katonaszövegek kapcsolódnak a változatokhoz. Érdekesség, hogy az alábbi, az 1920-as években rögzített példához lírai szöveg társul (30. dallampélda).
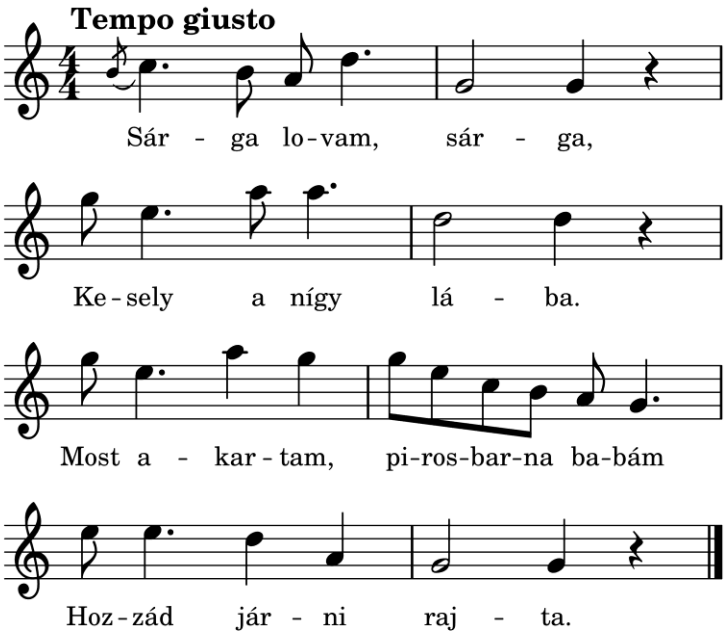

29. dallampélda: Hortobágy puszta (Hajdú), n/a, gy. dr. Ecsedi István[334]

[332] Bereczky 2013: 925-926/ 263 B.
[333] Bereczky 2013:1160-1161/ 405 A.
[334] Ecsedi 1927: 54–55/ 60.

Kifejlett új stílusú népdalok
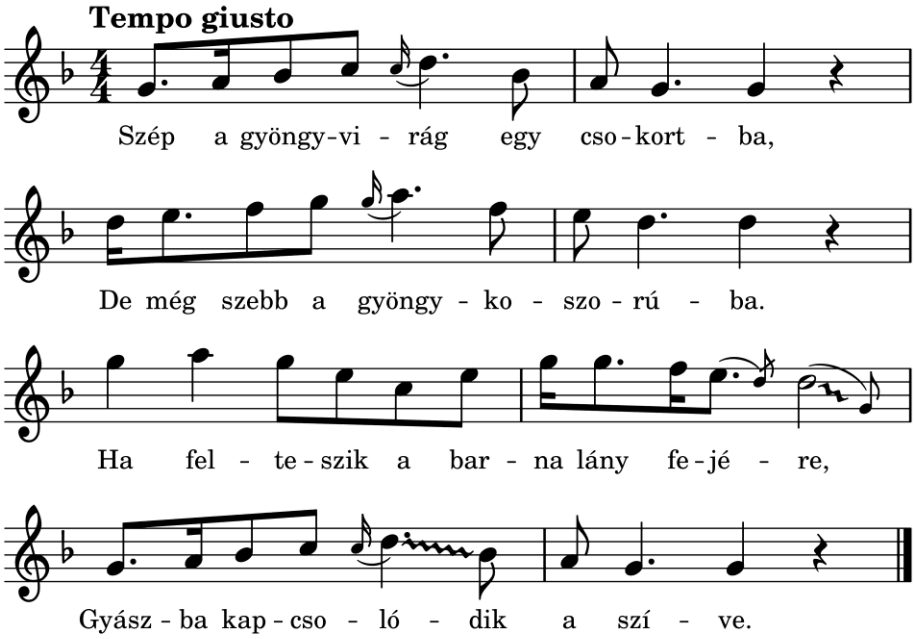
A kifejlett új stílusra számos példát találunk publikált anyagban. Különféle szótagszám-szerkezetű, kis és nagy ambitusú variánsok egyaránt szerepelnek a hajdúsági repertoárban. Kis hangterjedelmű és alacsony szótagszámú a *Sárga lovam, sárga…* szövegkezdetű dúr jellegű dallam (31. dallampélda). A nádudvari népdalnak a Felföld keleti és az Alföld északi régiójában találunk változatait.

30. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), B. Nagy Ferenc (70), gy. Bencze Lászlóné, n/a[335]

Közepes szótagszámú a *Szép a gyöngyvirág egy csokorba…* szövegkezdetű népdal (32. dallampélda), amelynek változatai több altípusba oszthatók. A harmadik dallamsor variábilis, szótagszáma magasabb, mint a többi soré. Az egyik megoldás a ritmus aprózása, ebben az esetben a dallam izometrikus, 4/4-es lüktetésű. Nem ritka azonban, hogy hosszabb ritmusképletek kapcsolódnak a szöveghez, ennek következtében egy 2/4-es ütem beékelődik a harmadik dallamsor közepére.[336] Ez az altípus tehát váltakozó ütemű, azaz heterometrikus. A sorszerkezet mindkét megoldás esetében AA^5BA.

[335] Bencze 2017: 53/ 36.
[336] Lásd a 71. dallampéldát.

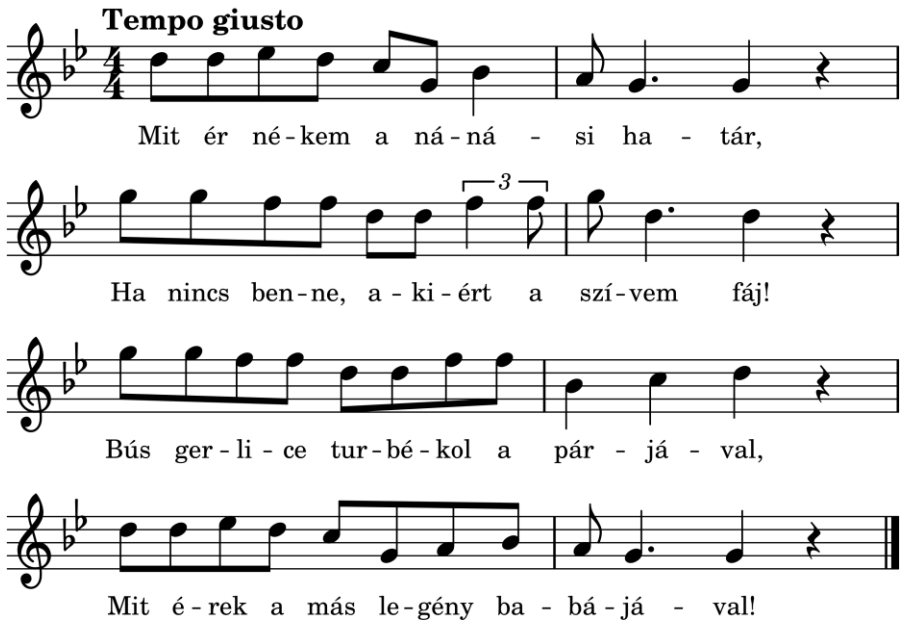

31. dallampélda: Debrecen-Kismacs (Hajdú), Gém Ferencné Király Erzsébet (32), gy. Papp János, 1971.[337]

A *Mit ér nékem a nánási határ…* szövegkezdetű dallam idézett altípusához (33. dallampélda) Bereczky mindössze két hajdúsági és egy bökönyi változatot jelöl meg. Ez az altípus tehát földrajzilag szűk területen található meg, helyi változatnak tekinthető. A dallam hangsora moll jellegű, pentaton fordulatokban gazdag. A sorszerkezet ABB_vA_v, tehát nincs két teljesen egyforma dallamsor. 10 és 11 szótagból álló sorok váltakoznak, a szövegben található kisebb bővülések esetén ritmusaprózás figyelhető meg.[338]

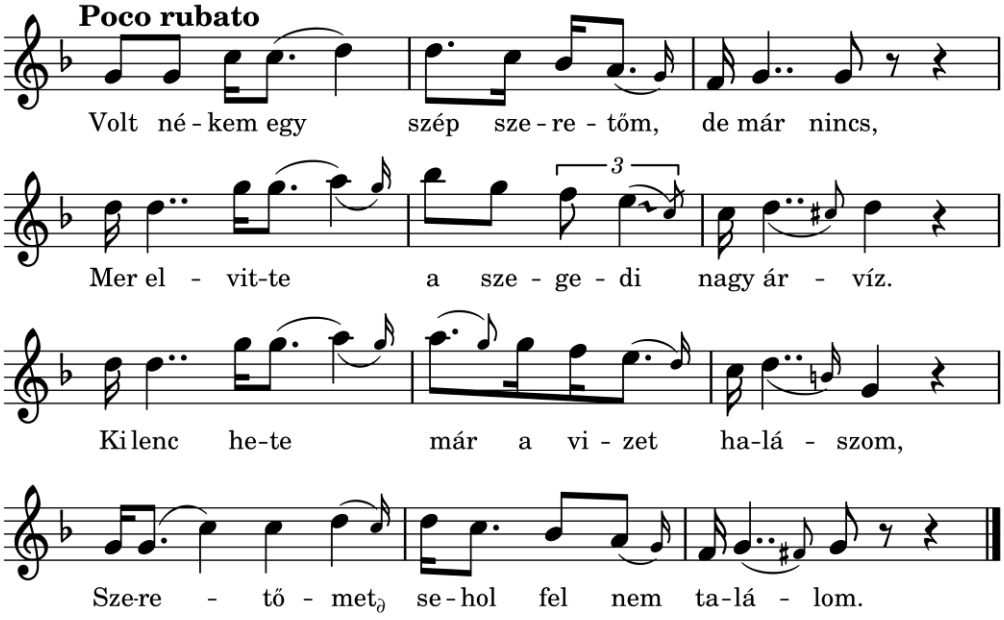
Kizárólag hajdúsági változatait ismerjük a *Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs…* szövegkezdetű típusnak (34. dallampélda).[339] A dallam hangosra *lá*-pentaton pien hangokkal. A sorok egy zenei gondolat köré rendeződnek, a sorszerkezet: $AA^5A^5{}_vA$. Ki kell emelni, hogy az ornamentika gazdag: a főhang előtt vagy mögött megjelenő egyhangos díszítések gyakoriak, a harmadik sor utolsóelőtti hangján pedig kisebb díszítménybokor is előfordulhat. A hajdúsági népdalok előadásmódjában nem túl gyakoriak ezek a díszítések, illetve többnyire nem ilyen sűrűn fordulnak elő egy dalban. A díszítések organikusan kapcsolódnak a főhangokhoz, modorosság nem érezhető az előadásmódban. A dallamtípus változatai különböző adatközlőktől, különböző településekről (Nádudvar, Debrecen-

[337] Bereczky 2013: 1516–1517/ 580 C.
[338] A hosszabb ritmusértékek felezésével a dallam karaktere nem változik meg, a lüktetés állandó marad.
[339] Bereczky 2013: 1771–1772.

Telekháza[340] és Nagyhegyes) származnak, az énekesek között közvetlen kapcsolat nem valószínű. Feltételezhetően egy régiesebb előadásmód nyomai maradtak fenn ehhez a típushoz kapcsolódva.

32. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú), Szabó József (36), gy. Paulovics Géza, 1963.[341]
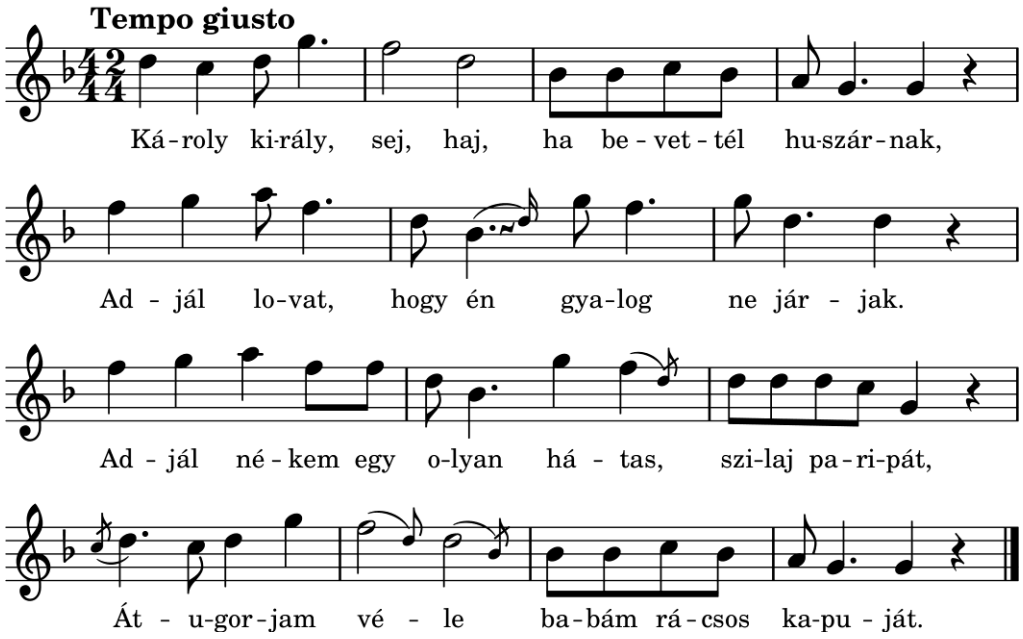

33. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), Kun István (52), gy. Sárosi Bálint, 1969.[342]

[340] A publikációban Debrecen-Telekháza szerepel (Bereczky 2013: 1772.), a jegyzőkönyv és a magnószalag szerint viszont Egyek-Telekháza a gyűjtési helyszín. Lásd a 35. dallampélda ide vonatkozó jegyzetét; Vö. PAPP_MG_000113A.

[341] Bereczky 2013: 1670–1671/ 673 B.

A kifejlett új stílus minden jegyét magán hordozza a <u>*Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak…*</u> szövegkezdetű népdal (35. dallampélda). A Hajdúságról közölt példa mellett ennek a típusnak mindössze egy Abaúj-Torna megyei párhuzamát jegyzi Bereczky.[343] A katonadal váltakozó ütemű: az első és a negyedik sorban a 4/4-es ütemek közé egy-egy 2/4-es ékelődik. A dallam pentaton fordulatokban bővelkedik, a sorszerkezet ABB_vA. A szótagszám magas, a dallamsorok hosszúak, a dallam hangterjedelme nagy. Az új stílusra jellemző ritmikai sajátosságok mind megjelennek a dalban: a pontozott alkalmazkodó ritmus, a ritmusaprózás és a gyenge zárlat is megfigyelhető.

34. dallampélda: Debrecen-Telekháza[344] (Hajdú), Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet (46), gy. Papp János, 1972.[345]

Az új stílus számos dallamtípusa megjelenik a hajdúsági népdalkészletben. A publikációk vizsgálata alapján az általánosan elterjedt változatok mellett helyi variánsok is elkülöníthetők. Ehhez a dallamstílushoz leggyakrabban lírai, katona- és summásszövegek kötődnek, de a pásztor- és betyártörténetek sem ritkák.

[342] Paksa–Németh 1994: 236/ 202.
[343] Bereczky 2013: 3370–3371.
[344] A gyűjtési hely nem önállló település. A 20. század elején a debreceni igen nagy kiterjedésű határ része volt. Az 1913-as helységnévtár jegyzete szerint viszont *„anyakönyvileg Egyek nk.-hez* [nagyközséghez – T. L. L.] *tartozik”*. MKKSH 1913. A gyűjtési hely megjelölése ilyen szempontból téves a Bereczky-féle publikációban.
[345] Bereczky 2013: 3370–3371/ 1530.

5.2. Az archív dokumentumok forráselemzése

Az összefoglaló jellegű tanulmányok hajdúsági dallamai a helyi kiadványok zenei anyagával egybevetve jóval részletesebb képet rajzolnak ki a tájegység népzenei repertoárjáról, mint a bevezetőben felvázolt sematikus, kétpólusú elképzelés.[346] A témában való elmélyülés érdekében többirányú kutatásba kezdtem. Az egyik irányt a 20. századi hajdúsági népzenei gyűjtések összegzése és rendszerezése jelenti. Ezzel párhuzamosan terepmunkám keretében a Hajdúság területén folytatok népzenei gyűjtőtevékenységet is, amelynek célja a régió recens népzenei repertoárjának a feltárása. Írásom e szakaszában az archívumi források vizsgálata során feltárt adatokat elemzem, valamint a kirajzolódott összefüggéseket, következtetéseket, eredményeket mutatom fel.

5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében

A publikált hajdúsági dallamok összegzése és elemzése után az olyan népzenei gyűjtések áttekintését tűztem ki célul, amelyek különböző intézmények archívumaiban lelhetők fel. Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (ELKH) Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet[347] Népzenei és Néptánc Archívuma idevonatkozó állományai mellett áttekintettem a Hagyományok Háza Lajtha László Folklórdokumentációs Központ és Martin György Médiatár adatbázisait, valamint a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének DENIA iratanyagát. A debreceni Déri Múzeum Néprajzi Adattárában, a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum Néprajzi Adattárában, a Néprajzi Múzeum Etnológiai Archívum, illetve Hangtár és Kéziratgyűjtemény adatbázisaiban szintén sok, dolgozatom tárgyát érintő dokumentumot találtam. A Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárában Papp János szakmai tevékenységére vonatkozó adatokhoz jutottam. Papp János munkásságának feltárását, illetve adatolását kiválóan szolgálják azok a hangzó és írásos dokumentumok is, amelyek a néhai kutató felesége, özv. Papp Jánosné, valamint lánya, Papp Edit segítségével kerültek birtokomba. Papp János tudományos tevékenységére vonatkozóan a családtagokkal készített interjúk során is fény derült több összefüggésre és számomra korábban nehezen értelmezhető tényállásra is.

[346] Lásd *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei.*

[347] Az intézmény jogelődje: Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézete.

A múzeumokban és népzenei archívumokban jelentős azon dallamok száma, amelyek eddig nem kerültek nyilvánosságra. A 20-21. század során rögzített adatok egy része pedig online adatbázisokban elérhető, de feldolgozásukra, elemzésükre eddig nem került sor.[348] Az intézményekben folyó kutatómunka mellett a magánarchívumokban található hajdúsági vokális gyűjtések is érdeklődésem fókuszába kerültek. Pozsonyi József révén a balmazújvárosi hangszeres zenei életről szóló kézirathoz jutottam hozzá, amelyet Burai István írt. Vizsgálatom tárgyát képezik Dévai János és Rőmer Ottó hajdúsági népzenei gyűjtései is, akik Tiszacsegén, Nádudvaron és Püspökladányban végeztek feltáró munkát. Kovácsné Kenyeres Márta és Tar Csilla, valamint Agócs Gergely recens gyűjtései a kutatásom tárgyát képező vizsgálati területet érintve elsősorban Balmazújváros, Hajdúsámson-Martinka, Hortobágy, illetve Püspökladány népzenei repertoárját dokumentálják. A hajdúsági gyűjtések körébe tartozik saját terepmunkám nagy része is. Önállóan vagy kollégáimmal (Agócs Gergely, Sáriné Szebenyi Judit) közösen Balmazújváros, Debrecen, Debrecen-Haláp, Egyek, Hajdúböszörmény, Hajdúsámson, Hajdúsámson-Martinka, Hortobágy, Nádudvar és Nagyhegyes énekes és hangszeres hagyományőrző mestereivel készítettem felvételeket és interjúkat.

Kutatásom első eredményének bemutatásaként az alfejezet célja nem más, mint a kutatómunka során feltárt gyűjtések áttekintése, aminek folyományaként rendeztem e dokumentumok halmazát, majd kialakítottam egy regionális népzenei adattárat (*IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár*). Az adattár további vizsgálataim fontos alapját képezi, emellett más tudományos munkák forrása is lehet.[349] A gyűjtemény tartalmazza mindazokat a népzenei gyűjtéseket, amelyek a 20-21. század során a Hajdúság területén zajlottak, illetve ezek közül mindazon gyűjtéseket, amelyekhez kutatásom során hozzáfértem. Joób Árpád hagyatéka egyelőre nem publikus. A szerteágazó kutatómunka mellett is valószínűnek tartom, hogy további – vélhetően kisebb – lappangó gyűjtések is felszínre kerülhetnek még magánarchívumokból, vagy kéziratos feljegyzések a közgyűjtemények állományaiból.[350] A

[348] Lásd a BTK Zenetudományi Intézet adatbázisai: https://zti.hungaricana.hu/hu/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; http://systems.zti.hu/br/hu Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; http://db.zti.hu/24ora/dalok.asp?VBSdbClickClass_1=VBSdbFilter Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; *Néprajzi Múzeum Hangtár* online adatbázis: http://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.12.php?bm=2&kv=346255 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; *Hagyományok Háza Folklór Adatbázis*: http://folkloredb.hu/fdb/index.php Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

[349] Jelen alfejezet, illetve az alfejezethez tartozó melléklet (*IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár*) kialakításának struktúráját Horváth Péter *Néprajz – néptánc – regionalitás. A néptánckultúra interdiszciplináris kutatásának sajátosságai Hajdúság, Hortobágy és Bihar térségében* című doktori értekezésének *Regionális néptánctörténeti adatbázis* című fejezete inspirálta. Horváth 2018: 201–254.

[350] Itt jegyzem meg, hogy *A Magyar Népzene Tára II.* kötetének adataiból kiolvasható, hogy Sztareczky Zoltán 1959-ben gyűjtött Hajdúdorogon, de e tény megállapításában tovább nem jutottam, hiszen az intézmények

mellékletben található adattár második részében (*IV.2. Népzenei gyűjtések adattára*) 806 gyűjtési egységet rendszereztem és tekintettem át. Gyűjtési egység alatt azoknak a dallamoknak és információknak az összességét értem, amelyet egy gyűjtő (vagy gyűjtőcsoport) egy helyszínen adott időintervallumban az adatközlők egy adott csoportjától rögzít. Ugyanazon a napon tehát több helyszínen több gyűjtési egység is készülhet, illetve egyazon adatközlőtől ugyanazon a helyszínen, de más időpontban készült felvételeket külön gyűjtési egységnek tekintem. A kutatás elsődleges időkeretébe 173 gyűjtési egység tartozik, pontosabban 173 egységről jelenthetjük ki biztosan, hogy ebben az időszakban készültek, egyes gyűjtések időpontjáról ugyanis nincs feljegyzés. Az adattárban található további 633 gyűjtési egységből[351] 32 (mintegy 750 vokális és instrumentális dallam) kapcsolódik saját terepmunkámhoz. A gyűjtési egységek jelentős részében a dallamok száma is követhető (2687 dallam és néhány prózai felvétel), míg a gyűjtések más része kevésbé feldolgozott. A kutatás során áttekintett hajdúsági felvételek száma hozzávetőleg 4500-5000 dallam.

Fontos kiemelni, hogy az adattárban nemcsak a magyar nemzetiségű adatközlőktől származó vokális dallamok, hanem a hangszeres gyűjtések és a kistájon élő más nemzetiségektől rögzített adatok is megtalálhatók. Ebben célom a teljességre való törekvés volt, amelynek két oka van. Egyrészt írásom kutatási tárgyát korlátoztam a magyar vokális anyagra, és ez a teljes áttekintés igazolja azt a korábbi feltételezésemet, amely szerint a Hajdúságban aránytalanul kevés instrumentális és nemzetiségi népzenei anyagot dokumentáltak. A gyéren adatolt tárgyterületek tekintetében megalapozott szakvélemény kialakítása szinte lehetetlen, ugyanakkor a szóban forgó aránytalanság jelentősen megnehezíti a régió zenei hagyományára vonatkozó összkép kialakítását is. Az átfogó adattár kiépítésének másik oka, hogy az így összeállított áttekintés lehetővé teszi a későbbi, egyéb szempontok alapján elgondolt elemzések véghezvitelét is, tehát további kutatásra és felhasználásra ad lehetőséget.

Az archívumokban az etnikumok megoszlását tekintve a többségi magyarság mellett néhány német nemzetiségű és jelentősebb számú cigány adatközlőtől származó gyűjtés található. A szórványos német dallamok a balmazújvárosi németséghez köthetők. Papp János 1970. március 16-i gyűjtésében (ZTI PAPP_MG_000028B) fordul elő néhány olyan dallam,

archívumaiban ennek a gyűjtésnek a dokumentumait nem sikerült felkutatni. Vö. MNT V. 1966: 965-966/ 131 A.

[351] A hajdúsági népzenei folklórdokumentumoknak tehát közel 80%-a 1973 után keletkezett. A gyűjtési egységek időbeli megoszlásának arányai arra világítanak rá, hogy a gyűjtést az 1972-ben elinduló, s az 1970-es években kibontakozó táncházmozgalom lendítette fel. Nemcsak egy városi klubmozgalom indult útjára, hanem egy falujáró mozgalom is, ahol a népzenekutatók mellett népzenészek és néptáncosok – mint 'amatőr' gyűjtők – is gyakran keresték fel a hagyományőrző énekes és hangszeres mestereket, majd a gyűjtéseiket az intézményi archívumokban helyezték el. Vö. Kiss 2006. 70–71.

amely az ún. németfalusi lakodalomhoz kapcsolódik. Mint kiderült, a gyűjtés egyik adatközlője, Takács Péter német származású. Ezt az információt a jegyzőkönyv nem jelzi, saját gyűjtésem alapján tudom igazolni. 2019 márciusában folytatott strukturált interjúim tárgya a Papp János balmazújvárosi gyűjtésében szereplő népdalok tovább élésének kérdése volt. Azt vizsgáltam, hogy az 1960-70-es években rögzített dalokhoz milyen ismeretek társulnak a 21. században élő nótafa, id. Németi János repertoárjában: mely dalokat tudja elénekelni jelentősebb variálás nélkül, mely dalokat idézi fel más dallammal vagy más szövegvariánssal, melyek azok a dalok, amelyeket ismer, de énekelni nem tudja, illetve van-e olyan népdal, amelyet nem is ismer. Az interjú utolsó szakaszában Papp János adatközlőiről tettem fel kérdéseket, s a válaszadás során derült fény a nemzetiségi hovatartozásra is. A Takács Pétertől gyűjtött dallamok esetében adatközlőm úgy nyilatkozott, hogy ő azokat azért nem használja, mert nem a magyar, hanem a német nemzetiség népzenei repertoárjának részét képezik.

A hajdúsági cigányság népzenéjével több népzenekutató is foglalkozott. Csenki Sándor és Csenki Imre közös püspökladányi gyűjtései 1938 és 1944 között zajlottak. A szövegeket Csenki Sándor írta le. A dallamokat fonográfhengerekre rögzítették, illetve a helyszínen Csenki Imre le is jegyezte azokat.[352] Csenki Sándor 1945-ben bekövetkezett halála után a gyűjtőmunkát fivére, Imre az 1950-es években egyedül folytatta. Az 1940-es évekre utalnak az 1959-ben rögzített, Csenki Imre, Víg Rudolf és Sztanó Pál nevéhez köthető gyűjtés egyes adatai is. A felvételeken az adatközlőktől több ízben elhangzik, hogy az adott dalt tizennyolc, illetve húsz évvel ezelőtt énekelték a Csenki-testvéreknek. Ezek alapján feltételezhető, hogy a kutatók felkeresték a korábbi gyűjtések adatközlőit, és az akkor lejegyzett dallamokat hangfelvételen is rögzítették magnetofonnal, amely 1959 márciusában a gyűjtőcsoport által elérhető legkorszerűbb, hordozható technikai eszköz volt. Víg Rudolf 1959-ben Debrecenben is gyűjtött cigányoktól, valamint 1964-ben újabb püspökladányi terepkutatást végzett. Csenki Imre kétkötetes, 1977-ben megjelent publikációja alapján tudjuk, hogy a Csenki-testvérek Hajdú vármegye területén nemcsak Püspökladányban, hanem Debrecenben és Földesen is végeztek népzenei tárgyú kutatómunkát a cigányság körében.[353] A gyűjtések módjáról és a lejegyzések vagy hangfelvételek aktuális helyéről a kutatás jelenlegi fázisában nem állnak rendelkezésre további információk.

A cigányság huszadik századi magyar kutatói között Kovalcsik Katalin neve kiemelkedő. A Hajdúság területén Egyeken beás cigányoktól, Hajdúhadházon pedig gurvári

[352] Csenki–Csenki 1980: 6. A fonográfhengerek további sorsáról jelenleg nincs információm.
[353] Csenki 1977a–b.

cigányoktól gyűjtött vokális dallamokat. Utóbbi gyűjtésen Kallós Zoltán is részt vett, továbbá a jegyzőkönyv megjegyzése szerint ez alkalommal a Gulyás-testvérek filmszalagra is rögzítették a folklórdokumentumokat. 1980-ban egy gyűjtőcsoport komplex kutatómunkát végzett Tiszacsegén, szintén a cigányok körében. A négytagú csoportban Vad László a hangfelvételeket, Pálfy Gyula a filmfelvételeket készítette, Papp József végezte a fotódokumentációt, Kisbán Eszter munkájának részleteiről jelenleg nincs információm. A tiszacsegei gyűjtés tehát a néptánc és népzene dokumentálására is kiterjedt. A tánchoz ebben az esetben hangszeres zenei kíséret nem kapcsolódik. Az oláhcigányok korábban általánosan elterjedt módon énekszóra táncoltak, amelyet szájbőgőzéssel kísértek. A hajdúsági kisebbségek hagyományai vizsgálatának körébe tartozik Varga Gyula 1960-as hajdúszováti gyűjtése is. A hangfelvételek cigány vokális és hangszeres dallamokat tartalmaznak. A hajdúszováti vonószenekar hangzása kiművelt zenészekre vall, sajnálhatjuk, hogy hangszerjátékukat, de még személyazonossági adataikat sem rögzítették külön. A hanghordozón muzsikálásukat csak énekkíséret funkcióban hallhatjuk.

Többek között Lajtha László nevéhez fűződik a *Patria*-sorozat hajdúsági hangszeres zenei felvételeinek rögzítése,[354] valamint a *Hortobágy* című film zenei rendezése is.[355] Mindkét népzenei anyagon cigányzenészek szerepelnek. A zenészek által játszott dallamok viszont nem a cigányság, hanem a többségi magyarság repertoárjához tartoznak. Mivel a felhangzó dallamok „megrendelői" magyarok, morfológiai tekintetben pedig kiterjedt rokonsággal bíró magyar népzenei dallamtípusok változatai, ezeket nem sorolhatjuk a cigányság zenei hagyományának tárgykörébe. A vonós hangszerekről készült hangfelvételek közül legismertebbek a már többször említett *Patria*-sorozat darabjai, amelyeket egy debreceni cigányzenekarral készített Lajtha László 1953-ban. A Magyar Rádió stúdiójában jelen volt Kodály Zoltán és Rajeczky Benjámin is. Megjegyzendő, hogy az ez alkalommal rögzített dallamok jelentős része magyar népies műzene.[356] A *Hortobágy* című filmben a vonószenekar mellett rezesbanda, valamint furulya- és dudadallamok is megszólalnak. A zenészek kilétéről nem sokat tudunk. Egyikük személye a játékstílus, valamint a képsorok alapján is azonosítható: Koós József borsosberényi, Nógrád megyei dudásról van szó, akit a népzenetudomány a *Patria*-lemezekről is ismer. A felvételeken felbukkanó furulyásról, valamint a filmben szereplő rezesbanda és cigányzenekar tagjairól nem állnak rendelkezésemre információk. Balmazújvárosi idős adatközlőim (Kordás János és id. Németi

[354] A vállalkozás szakmai vezetésén Kodály Zoltán, Bartók Béla, Rajeczky Benjámin, Lajtha László és Ortutay Gyula osztoztak. Patria 2010.
[355] Höllering 1936. Lásd még *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 19.
[356] Vö. *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 17.

János pásztorok) állítása alapján a film készülésének időpontjában, azaz az 1930-as években a hortobágyi csárdába Tiszacsegéről jártak muzsikálni a cigányzenészek, a filmen látható zenészek viszont nem azonosak az általuk ismert tiszacsegei cigányzenészekkel.[357] A zenekart feltételezhetően Lajtha László vagy a filmzene összeállításánál neki segédkező Balla Péter fogadta fel a forgatásra.[358]

A magyar hangszeres népzene kutatásának kérdéskörében Sárosi Bálint neve közismert, e témakörben a teljes magyar nyelvterületen végzett gyűjtéseket. A Hajdúság területén Püspökladányban többször is gyűjtött instrumentális dallamokat: a citera, a citeraegyüttes, a levélsíp és a nádmirliton hangját rögzítette. A kikérdezés közben a gyűjtő kitért a hangszerek készítésének módjára és hangolásukra is. Meg kell említenem Basidiles Ábris: *Élet a pusztán* című filmjét, amelynek zenei rendezője Sárosi Bálint.[359] A film a Néprajzi Múzeum megbízásából készült 1968-ban, a hortobágyi pusztán zajló életet mutatja be tavasztól őszig. A mintegy félórás dokumentumfilm zenei kíséretében vokális és instrumentális felvételek is megszólalnak, mindegyik dallam a Felső-Tisza vidékre jellemző dallamtípusokba tartozik. A hangszeres darabok között citera, furulya, levélsíp és tárogató hangja csendül fel. Ezek a hangszerek a hajdúsági folklór részét képezik, ugyanakkor a filmben egy-egy alkalommal szintén megjelenő tekerő és doromb hangja már kívül esik ezen a körön. A citerán megszólaló dallamok feltehetőleg revival felvételek.[360] Az énekes és hangszeres felvételek egy részének gyűjtési adatai azonosíthatók a Zenetudományi Intézet online adatbázisából.[361] Ezek a dallamok Bihar és Szabolcs vármegye területéről származnak. A fentiek alapján megállapítható, hogy bár az *Élet a pusztán* című film hitelesen mutatja be a

[357] A film forgatásának idejében ezek az adatközlők még nem éltek, így az általuk közölt információikkal kapcsolatban fennáll a tévedés lehetősége.
[358] Szekfü 2014: 170.
[359] Basilides 1968.
[360] Az archív dokumentumok között található citera-felvételeken a kísérőhúrok megszólaltatása fontos, karakterisztikus jegy. Azt is meg kell jegyeznem, hogy a kísérőhúrok hangolása nem mindig történt meg makulátlanul, a citerák hangzása gyakran hamis volt. Ennek több oka is lehetett: például a játékos nem rendelkezett kifinomult zenei hallással, vagy hiányzott a megfelelő technikai eszköz (hangolókulcs). A kísérőhúrok ritmikai szerepe tehát felülírhatta a zenei tisztaságra való igényt. A fent említett dokumentumfilmben hallható citerán játszott dallamok viszont jól felhangolt hangszeren szólalnak meg, a kísérőhúrok pedig sokkal ritkábban, vagy kevésbé hangsúlyosan hallhatók, mint az archív felvételeken. Ebből következtetek arra, hogy ezek revival népzenei felvételek, amelyek valószínűleg a filmhez készültek. Olyan dallamokat is találunk a filmben, amelynek énekes változata megtalálható a Zenetudományi Intézet archívumában, de hangszeres adat nem kapcsolódik hozzá. A *Juhász bácsi, térítse be a nyáját…* szövegkezdetű dallamot például a film 26. percében citerakísérettel halljuk, de az adatbázisban csak a vokális változat található meg. A népdalt id. Lisóczki József nyírbogdányi (Szabolcs vármegye) énekestől gyűjtötte Sárosi Bálint 1961-ben. *Hungaricana népzenei adatbázis:* https://zti.hungaricana.hu/hu/29354/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[361] Az azonosított dallamok mind Sárosi Bálint gyűjtéséből származnak. Az előző jegyzetben említett Szabolcs vármegyei példa mellett kiemelném a Sárándról (Bihar vármegye) származó felvételek közül a *Tavasszal majd kihajtáskor…* szövegkezdetű dallamot, amely levélsípon, majd énekelve csendül fel a film első részében. *Hungaricana népzenei adatbázis:* https://zti.hungaricana.hu/hu/27309/ és https://zti.hungaricana.hu/hu/27308/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

hortobágyi pásztorok életét és munkáját, a filmhez tartozó archív zenei felvételek nem a Hajdúság területéről származnak, nem kapcsolódnak szorosan a Hajdúság folklórjához. Ezek a furulya- és tárogató-felvételek tehát nem gazdagítják a hajdúsági gyűjtésekről kialakított adattárat.

A Hajdúságban rögzített hangszeres népzenei hangzó anyagok között citerán játszott dallamokat több gyűjtésben is találunk: Papp János, Kovácsné Kenyeres Márta és Tar Csilla Balmazújvárosban dokumentált ilyen felvételeket. Dévai János és Rőmer Ottó Püspökladányban a citera mellett a nádsíp hangját is dokumentálta. Németh István hajdúnánási, Bárdosi Ildikó hortobágyi, Bencze Lászlóné dr. Mező Judit nádudvari, debreceni és hajdúnánási gyűjtéseiben hallható citeraszó. A citera-felvételek jelentős része az 1980-as években vagy később készült. Néhány gyűjtési egység revival népzenei előadást tartalmaz, hiszen egy-egy népzenei fórumon, versenyen előadott népdalcsokorról van szó. Ezeket jellemzően pávakörök mutatták be: az összeállítások egy része az énekesek, hangszeres előadók saját szülőhelyéhez köthető, más dallamokat viszont a közművelődés keretei között tanultak meg, amelyek az adott kistájra – jelen esetben a Hajdúságra – vonatkoztatott autentikus népzenei hagyomány tárgyterületén kívül esnek. A kutatás során ennek a problémakörnek a figyelmen kívül hagyása torzulásokat okozhat az eredményben.

Különleges egységet képviselnek Győrfi Péter felvételei. A nagyhegyesi parasztprímás és citerás egyik találkozásunk során ajándékozott meg egy CD-vel. Ezen a lemezen olyan énekes-citerás népzenei felvételek hallhatók, amelyeket ő maga rögzített 2009 tájékán saját MiniDisc készülékével. Az adatközlő tehát önmagáról, önmagával készített népzenei gyűjtést. Saját balmazújvárosi és debreceni gyűjtéseim során is rögzítettem citerán megszólaló népdalokat.

A hajdúsági instrumentális népzenei gyűjtések körébe tartoznak Varga Gyula Püspökladány-Ágotapusztán rögzített felvételei, amelyeken egyes pásztorhangszerek: a tárogató és a kolomp hangját örökítette meg. Burai István Balmazújvárosban az 1940-es évek során több rezesbanda előadását is dokumentálta, illetve a zenekarok tagjaival szólóhangszeres felvételeket is készített. A rezes hangszerekhez kapcsolódóan egy harsonáról rögzített adat Papp János balmazújvárosi gyűjtései közt is található (1963.07.17.). Varga Gyula hagyatékának része egy cimbalomjátékról készült felvétel is, amely egy 1975-ben megrendezett biharkeresztesi népzenei fórumhoz kapcsolódik. A cimbalmos feltehetőleg debreceni, de az erre vonatkozó feljegyzések nem egyértelműek. Béres András gyűjtései között is található több hangszeres felvétel, valamint Kiss Lajos is rögzített egy dallamfüzért

Berkes Aladár nádudvari prímás repertoárjából.[362] Érdekességnek számít Kapronyi Teréz és Lakatos László hajdúdorogi gyűjtése. Az 1970-es évek elején készült gyűjtésen egy görög katolikus egyházi szertartás hallható, ahol a pap, a diakónus és a gyülekezet énekléséhez egyes dallamoknál harmónium-kíséret is társul. A harmónium nem része a népi kultúrának, de az egyházi népénekek gyűjtése közben az e hangszeren való játékot is dokumentálták a gyűjtők. Az instrumentális felvételek sorát egészítik ki azok a recens gyűjtések, amelyek az utóbbi években készültek Pékó Miklós 'Szamóca' egyeki és Győrfi Péter nagyhegyesi prímásokkal (gyűjtők Agócs Gergely és Tóth Lilla). A volt Hajdú vármegye területén teljes vonósbandát már nem sikerült találni. Egyes felvételeken és hagyományőrző gálaműsorokon a két prímás kíséretét különböző felállásokban a következő cigányzenészek látták el: Ungri Ferenc (Zsáka, Bihar vm.) – négyhúros brácsa, Báder Péter Aladár (Kápolna, Heves vm.) – négyhúros brácsa, Báder János (Balmazújváros) – cimbalom, Jeremiás Béla (Hajdúszoboszló) – bőgő, ifj. Báder János 'Johnny' (Kápolna, Heves vm.) – nagybőgő. Speciális gyűjtést végeztem továbbá Hajdúsámsonban, ahol célzottan a kolompok és csengők hangját rögzítettem egyesével és párban is. Sáfián László juhász minden hangszerrel bemutatta, hogy a juhnyájra való felszerelés darabjai milyen hangot adnak legelés és hajtás közben.

[362] Lásd *4.4. A vokális zene kapcsolata a hangszeres és tánckultúrával:* 52.

4. ábra: Hajdúsági népzenei felvételek területi megoszlása[363]

Dolgozatom témáját, azaz a magyar vokális hajdúsági dallamkészletet vizsgálva a gyűjtésekről készült adattárból kirajzolódik, hogy mely településeken történt a legtöbb adat rögzítése, azaz mely települések népzenei anyagáról kaphatunk legrészletesebb képet, és melyekről lehet csak érintőleges tudásunk. A fenti diagram a hajdúsági gyűjtésekben dokumentált dallamok száma alapján kirajzolódó arányokat mutatja területi egységenként,

[363] A szemléltetést a *IV. melléklet Hajdúsági népzenei adattár* tételei alapján e sorok írója készítette. A diagram négy kategóriára osztva mutatja be a hajdúsági gyűjtések arányait. Az egyik kategória (kék) *Debrecen és környéke*, ezen belül a *Debrecen*, a *Debrecen környéke, Hortobágy* és a *Debrecen külterületei* alegységekben hasonló adatmennyiség rajzolódik ki. A másik kategóriában (piros) az *Öreg hajdúvárosok* dalairól kapunk képet, ezen belül a legtöbb dallam *Hajdúböszörmény*ből származik, ezt követi *Hajdúszoboszló*, *Hajdúnánás*, *Hajdúhadház*, *Hajdúdorog*, végül *Vámospércs* dalainak száma. A legnagyobb egységet (sárga) a *További települések* adatai alkotják, csökkenő sorrendben: *Balmazújváros*, *Püspökladány*, *Hajdúsámson*, *Téglás*, *Nádudvar*, *Tiszacsege*, *Egyek*, *Nagyhegyes*, *Hajdúszovát*, *Földes*, *Mikepércs*, *Kaba* és *Tetétlen*. Az *Egyéb* kategóriában (szürke) az *Összevont gyűjtések* (Hajdú vármegye valamint Tiszántúl megnevezéssel) és a *Máshonnan ide származottak* (Árvai Sándor, 'Csinos' Molnár Imre) folklórdokumentumai kaptak helyet.

többnyire településenként. Ilyen szempontból kiemelkedő Balmazújváros, ahonnan az első dokumentáció az 1940-es évekre datálható, és gyakorlatilag napjainkig, a 2020-as évekig zajlottak, zajlanak népzenei gyűjtések. Ebben a széles időintervallumban olyan kutatók mellett, akik a magyar nyelvterület vagy a Hajdúság több pontján is tevékenykedtek a helyi értelmiség tagjai is érdeklődéssel fordultak saját szülőhelyük népi kultúrája felé. Mint ahogyan az már a fentiekből is körvonalazódik, Balmazújváros népzenei életét Kiss Lajos, Béres András, Papp János, Bárdosi Ildikó és Agócs Gergely, Sáriné Szebenyi Judit, Ecsedi-Oláh Petra, továbbá e sorok írója mellett Burai István, Kovácsné Kenyeres Márta és Tar Csilla is dokumentálták. A kutatómunkáknak tudományos eredménye is született: Burai István Balmazújváros hagyományos zenekarairól egy pályázat keretében tanulmányt írt, Kovácsné Kenyeres Márta pedig szakdolgozatában foglalkozott Balmazújváros hagyományos zenei életével.[364] Ecsedi-Oláh Petra szakdolgozata id. Németi János éneklésmódjának és repertoárjának jellegzetességeit és öröklődését dolgozza fel.[365]

Gazdagon dokumentált Püspökladány népzenéje is. A Hajdúságon belül a 20. század második felében ezen a településen végzett vizsgálatokat a legtöbb gyűjtő. Voltak, akik többször visszatérve módszeres vizsgálatokat végeztek (Sárosi Bálint, Bencze Lászlóné), mások egy-egy alkalommal jártak Püspökladányban gyűjtőúton (például Kiss Lajos, Papp János, Sebő Ferenc, Varga Gyula, Agócs Gergely). A kutatók a cigány kisebbség vokális hagyományának dokumentálása és a hangszeres gyűjtések mellett reprezentatív magyar dalanyagot is rögzítettek: a pásztordalok, betyárdalok és lírai dalok műfajain túl megjelennek a szokásdalok, illetve a népi játékok is.

Jelentős a Tiszacsegén és a Nádudvaron készült felvételek száma is. A napjainkban is talán legismertebb (emellett a népzenei mozgalomban legelterjedtebb), Tiszacsegéhez kötődő *Patria*-felvételek után több alkalommal végzett itt népzenei gyűjtőmunkát többek között Papp János, Varga Gyula, Bencze Lászlóné, Dévai János és Rőmer Ottó, valamint Bárdosi Ildikó. Közülük szinte valamennyien Nádudvaron is gyűjtöttek.

Az egy-egy helységhez köthető gyűjtések nagy számának oka lehet egy kiemelkedő énekes egyéniség, akit a kutatók szívesen keresnek fel széles repertoárja, míves előadásmódja miatt. Ilyen egyéniség volt Püspökladányban Törő Gábor, Nádudvaron B. Nagy Ferenc, akik mindketten csikós számadók voltak, Tiszacsegén pedig Tanka Gábor földműves. Napjainkban kiemelkedő énekes a balmazújvárosi id. Németi János juhász, a Hortobágy településen lakó 'Csinos' Molnár Imre gulyás, valamint Árvai Sándor, a jelenleg Lénárddarócon lakó, de

[364] Burai 1981.; Kovácsné Kenyeres 2011.
[365] Ecsedi-Oláh 2022.

évtizedekig a hortobágyi pusztán dolgozó juhász. A Hortobágyon tevékenykedő pásztorok egy része nem a Hajdúság területén született, viszont akár évtizedeken keresztül itt élt: Árvai Sándor például Borsod megyében, Kurityánban született. Ebbe a körbe tartozik a népdal és a néptánc mestereként elhíresült Horpácsik János is, akinek dalait és táncát Martin György a szatmári Ópályiban rögzítette, de pásztorként aktív életszakaszának legnagyobb részét a hajdúsági Téglás határában töltötte.[366] Másik esetet példáz a Borsod vármegyei Tiszakeszin született, de Hortobágy községben letelepedett 'Csinos' Molnár Imre, aki nemcsak lakhelye szerint, de ünnepi viseletével is jelzi, hogy betagozódott a hajdúsági pásztorok rendjébe. Az ő repertoárjukban az otthonról hozott népdalok mellé beépült a Hortobágyon tanult pásztordalok, lírai dalok sora is. Ilyen tekintetben mindenképpen a hajdúsági népzenei vizsgálatok tárgyát képezi a velük készült gyűjtések hajdúsági része is.[367] Ezekben az esetekben viszont a kötődés a szülőföldhöz egyértelműen olyan körülményt jelent, amelyet a dalrepertoárjuk vizsgálatának forráskritikai szempontjaként kell értelmeznünk.

Jelentősnek mondható a Hajdúsámsonban és külterületein lezajlott gyűjtések száma is. Az itt végzett kutatások egy részét Bartók Béla jegyzi. A Hajdúság területén 1906-ban az ő munkájával indult meg a módszeres népzenei gyűjtőtevékenység. A Zenetudományi Intézet adatbázisában 58 dallamról van feljegyzés, mindegyik lelőhelyét a Sámson vagy Hajdúsámson meghatározás jelzi.[368] Ugyanezen gyűjtés egy részének folklórdokumentumai a Néprajzi Múzeum Hangtárában is szerepelnek.[369] Meg kell jegyezni, hogy a Néprajzi Múzeum és a Zenetudományi Intézet adatbázisainak anyaga között nincs pontos megegyezés, azaz bizonyos dallamok csak az egyik vagy csak a másik intézményi archívumban találhatók meg.[370] Az adatokat egybevetve arra következtethetünk, hogy e gyűjtés során hangfelvétel nem készült, a dallamokat csak hallás utáni helyszíni lejegyzések dokumentálják.

---

[366] A tiszántúli pásztorok nagyfokú mobilitására Gunda Béla is felhívta a figyelmet. A magatarti juhászok egy része télen a saját lakóhelyük környékén legeltetett, nyáron pedig északra (például a Zemplén területére) húzódtak a nyájukkal, transzhumáló pásztorkodást végeztek. Vö. Gunda: 1979: 213–224. Szabadfalvi József ugyanerről a jelenségről a nyírségi pásztorok vonatkozásában ír tanulmányában. A Szabolcs vármegyei születésű pásztorok leggyakrabban az Északi-középhegységbe és a Bodrogközbe jártak, de a Hortobágy északi és nyugati területein is kerestek maguknak nyári legeltetőhelyet. Vö. Szabadfalvi 1984a: 150–151.

[367] A nagy területeket bejáró, mobilis pásztorság dalkincse dokumentálásának tekintetében jelen kutatás tárgyát figyelembe véve szűkítettem a gyűjtések körét. Az adattárba csak azok a folklórdokumentumok kerültek be, amelyeket a lakhelyüket gyakran, akár interregionális viszonylatban is változtató pásztoroktól a Hajdúság területén rögzítettek. Kivételt képez egy 2021-es Tolna megyei felvételsorozat, ugyanis az adatközlők (id. Németi János és 'Csinos' Molnár Imre) kifejezetten a megrendezett gyűjtés céljából utaztak ilyen távol a lakhelyüktől. Lásd *IV.2. Népzenei gyűjtések adattára:* 461. és 474–475.

[368] Lásd *Bartók-rend:* http://systems.zti.hu/br/hu/search?cou=35&yfr=1906&yto=1906 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

[369] Lásd *Néprajzi Múzeum Hangtár* online adatbázis: https://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.12.php?bm=2&kv=961151 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

[370] Bővebben lásd *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 19. ide vonatkozó jegyzetét.

Az úgynevezett *öreg hajdúvárosok* közül a rendelkezésre álló adatokat vizsgálva Hajdúböszörmény és Hajdúszoboszló népzenéjéről van legtöbb információ, ezeken a helyeken magasabb a felvételek száma. A szóban forgó településeken a fentebb már említett Papp János és Béres András kutatók mellett Ecsedi István és Paulovics Géza is végzett zenefolklorisztikai feltáró vizsgálatokat. Kuriózumnak számít Volly István gyűjtése, aki 1937-ben hajdúszoboszlói egyházi népénekeket rögzített fonográfhengerre. Hajdúnánás, Hajdúhadház, Hajdúdorog és Vámospércs népdalairól kevesebb felvétel készült. Hajdúdorogot mégis külön érdemes említeni, mert az itteni szokásdalok és egyházi népénekek felé a felekezeti különállás miatt kiemelt figyelemmel fordultak a kutatók. Ezáltal az alapvetően református Hajdúság területén élő görög katolikus lakosság dallamai között a gyűjtésekben a valláshoz kapcsolódó műfajok túlreprezentáltak.

Számottevő a Debrecenhez kötődő gyűjtések aránya is. Ezek egy része a városban vagy a város külső részein – például Pallag és Kismacs – és az ezekhez tartozó tanyákon zajlott terepmunka. Számos esetben (pontosabb információ hiányában) „Debrecen környéke" megjelölés szerepel a *Hajdúsági népzenei adattár*ban. A kifejezést jellemzően Ecsedi István gyűjtései kapcsán alkalmazom. Ecsedi az 1920-as évek közepén végzett kutatómunkája során fonográfhengerekre rögzítette a népdalokat. A hengerek dobozain található feljegyzések nem egységesek: néhol pontos gyűjtési adatokat tartalmaznak, más darabokon elnagyoltak a jegyzetek, olykor viszont az írott információk nem is egyeznek meg a hengeren hallható tartalommal. A pásztorokról és a gyűjtésről Ecsedi a következőképpen ír a hortobágyi pásztordalokat összefoglaló monográfiájában:

> *„Másfelől a hortobágyi pásztorok sem egységes karaktert képeznek. Alapjában ősidők óta, a mai napig mind magyarok. Túlnyomó nagy részük nem debreceni, hanem a pusztát környező falvakból: Balmazújváros, Tiszacsege, Tiszafüred, Nagyiván, Nádudvarról való születésűek. És ha a számadó idők folytán beköltözik is Debrecenbe, a bojtárok falusiak. A gyűjtő tehát nem elégedhetik meg a pusztán való gyűjtéssel, hanem be kell menni a környező falvakba is és ott is keresni a pásztornótákat. Így tettem én is."*[371]

Később pedig így számol be a kutatás helyszíneiről és módszereiről:

> *„Dalgyüjtésemben eltértem az eddigi szokástól. Nem vettem igénybe a hatóság beavatkozását, mert ez feszélyezi az egyszerű pásztorembert. Magam jártam kunyhóról kunyhóra, karámtól karámig és így igyekeztem zárkózott lelkükbe férkőzni. […] Buzgón*

[371] Ecsedi 1927: 6.

látogattam az útszéli csárdákat is. Itt megkerül a pásztor. Ott ácsorog egy-egy vándor hegedűs is. […] Jó bor, muzsika mellett sok szép nótát felvettem."[372]

Az iménti idézetekből kirajzolódik, hogy Ecsedi István a pusztán és a falvakban, városokban is kutatott a pásztordalok után. Munkája során igyekezett a pásztorok bizalmát elnyerni, hogy a dalok előadásmódja hű legyen a hagyományos hangvételhez. Ezt a fesztelen hangulatot úgy tudta elérni, hogy hivatalos kíséret nélkül kereste fel a pásztorokat, és a karámnál vagy egy csárdában mulatságot rendezve énekeltette meg őket. A pontos helyszínek gyakran ismeretlenek, de a gyűjtés értékét ez egyáltalán nem csökkenti. Ecsedi munkájának jelentőségét mutatja, hogy a nevéhez fűződő fonográfhengerek, illetve azok hangzóanyagának digitális másolatai nemcsak a Déri Múzeumban, hanem a Zenetudományi Intézet és a Hagyományok Háza népzenei archívumaiban is helyet kaptak.[373] A hengerek átjátszása a modernebb hangtechnikai eszközökre több alkalommal is megtörtént. A Zenetudományi Intézetben 31 henger anyagáról van másolat, a Hagyományok Háza archívumában viszont már csak 13 hengerről készült digitális kópia. A többi hengeren időközben feltehetőleg javíthatatlan sérülések és roncsolódások keletkeztek. A hengerek jelzetszámai alapján úgy tűnhet, hogy Ecsedi sok utazást tett a debreceni pusztába. Ugyanakkor szeretném felhívni a figyelmet arra a tényre is, hogy a fonográfhengerek időintervalluma 3-5 perc terjedelem közé tehető, s a gyűjtő egy-egy utazás során akár tucatnyi hengert is megtölthetett felvételekkel. Ecsedi István esetében megjegyzendő, hogy három henger Hajdúböszörményben, négy pedig Hajdúszoboszlón készült felvételeket tartalmaz.

A dolgozatom tárgya iránt érdeklődő szakmai közösség tagjainak tudatában a Hajdúság népzenei kutatásaihoz leginkább Béres András, Varga Gyula és Bencze Lászlóné dr. Mező Judit neve kötődik. Béres András és Varga Gyula elsődleges kutatási területe a néptánc volt, de más tárgykörökben is végeztek kutatómunkát, így mindketten rögzítettek népzenei felvételeket is. Bencze Lászlóné munkássága során elsősorban Bihar vármegyében végzett népzenei feltáró tevékenységet, s a publikációi is többnyire e kistájhoz kapcsolódnak. A Hajdúság települései közül leginkább Nádudvar, Püspökladány és Tiszacsege került vizsgálatainak fókuszába. A hagyatékában szereplő feljegyzések egyes szakaszai részletesek, más helyeken a felvételek adatolása meglehetősen hiányos.[374] Bencze Lászlóné gyűjtései

[372] Ecsedi 1927: 10.

[373] Lásd *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár* – Ecsedi István gyűjtései (DMNA FH_01–31; DMNA FH_05, DMNA FH_07, DMNA FH_10–14, DMNA FH_17–20, DMNA FH_24, DMNA FH_30, ZTI_Mg_02487A–B).

[374] ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ Az egyik magnetofonszalaghoz tartozó jegyzeten a következő szerepel: *„Hortobágyhoz fontos! Feri bácsi dalai"*. Ezt a feljegyzést egy későbbi adat segítségével tudtam azonosítani: *„Daloló-muzsikáló tájak: Hortobágy. Rádióelőadás 1979.02.18. […] B. Nagy Ferenc Nádudvar […]"* A

közül valószínűleg nem az összes tétel szerepel a hagyatékban. Erre utal például, hogy a püspökladányi népdalokra épülő köteteinek eredeti hangfelvételei nem szerepelnek a Zenetudományi Intézet archívumába került dokumentumok között, ott ezekről a gyűjtésekről csupán egy válogatást találunk. Az egyik szalaghoz tartozó jegyzeten ugyanis az *„A ladányi daloskönyv anyaga."* feljegyzés erre a válogatott anyagra utal, de ezekről a népdalokról más adat nem szerepel az archívumban.[375]

Kutatásom elején azt feltételeztem, hogy valamelyik gyűjteményben megtalálom Szathmári Károly hajdúszováti gyűjtéseinek eredeti dokumentumait, de ez a feltételezésem nem igazolódott. A Szathmári Károly két népdalkötetének[376] anyagához kapcsolódó hangfelvételek vagy helyszíni lejegyzések nem kerültek elő, a gyűjtő hagyatékáról ezidáig nincs információm. A Néprajzi Múzeum online kéziratgyűjteményében viszont egy 1943-ra datált betlehemes lejegyzést találtam, amely a legkorábbi Hajdúszovátról származó népzenei adat. A betlehemes ismertetése 26 oldalas, amely 8 rajzot és 7 kottát is tartalmaz.[377] A hajdúszováti teljes betlehemes játék – amelynek lejegyzése Szathmári Károly nevéhez kötődik – újabb fontos részlet a Hajdúság népzenéjének megismeréséhez. Ez az adat ugyanakkor arra enged következtetni, hogy Szathmári Károly többi népzenei gyűjtése is kéziratos feljegyzésekben jelenhetett meg.

A *Hajdúsági népzenei adattár* első részét, azaz a *Népzenegyűjtők adattárá*t felületesen szemlélve is azonnal kirajzolódik, hogy a legrészletesebb feltáró munka Papp János nevéhez köthető.[378] Hajdúsági gyűjtéseinek többségét önállóan végezte, csupán egyetlen olyan eset található, amely Kiss Lajossal közös terepmunkája, pontosabban Papp János Kiss Lajos gyűjtésének helyi előkészítésében vett részt (Balmazújváros, 1961.07.07.). Érdekes egységet alkot az általam összefoglalóan Tiszántúl földrajzi behatárolással jelölt anyag (ZTI_Mg_02283B, ZTI_Mg_02284A–B). Ez a 151 népdal valójában válogatás Papp János 1958–1970 között rögzített gyűjtéseiből, amelyet *A Magyar Népzene Tára* köteteinek munkálataihoz állított össze és küldött el a Magyar Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportjának. A válogatásban szereplő dalok többsége a Felső-Tisza vidékéről származik. Papp János hajdúsági gyűjtéseit vizsgálva megállapítható, hogy e kistájon az ő nevéhez köthető a legtöbb népzenei tematikájú gyűjtési egység. A Kiss Lajossal való közös gyűjtést és

feljegyzés hiányosságaiból adódó esetleg téves következtetésem lehetőségét az adattárban ennél a gyűjtésnél kérdőjelekkel jelölöm. Lásd Bencze Lászlóné dr. Mező Judit: Nádudvar (?) Gyűjtés ideje (n/a).

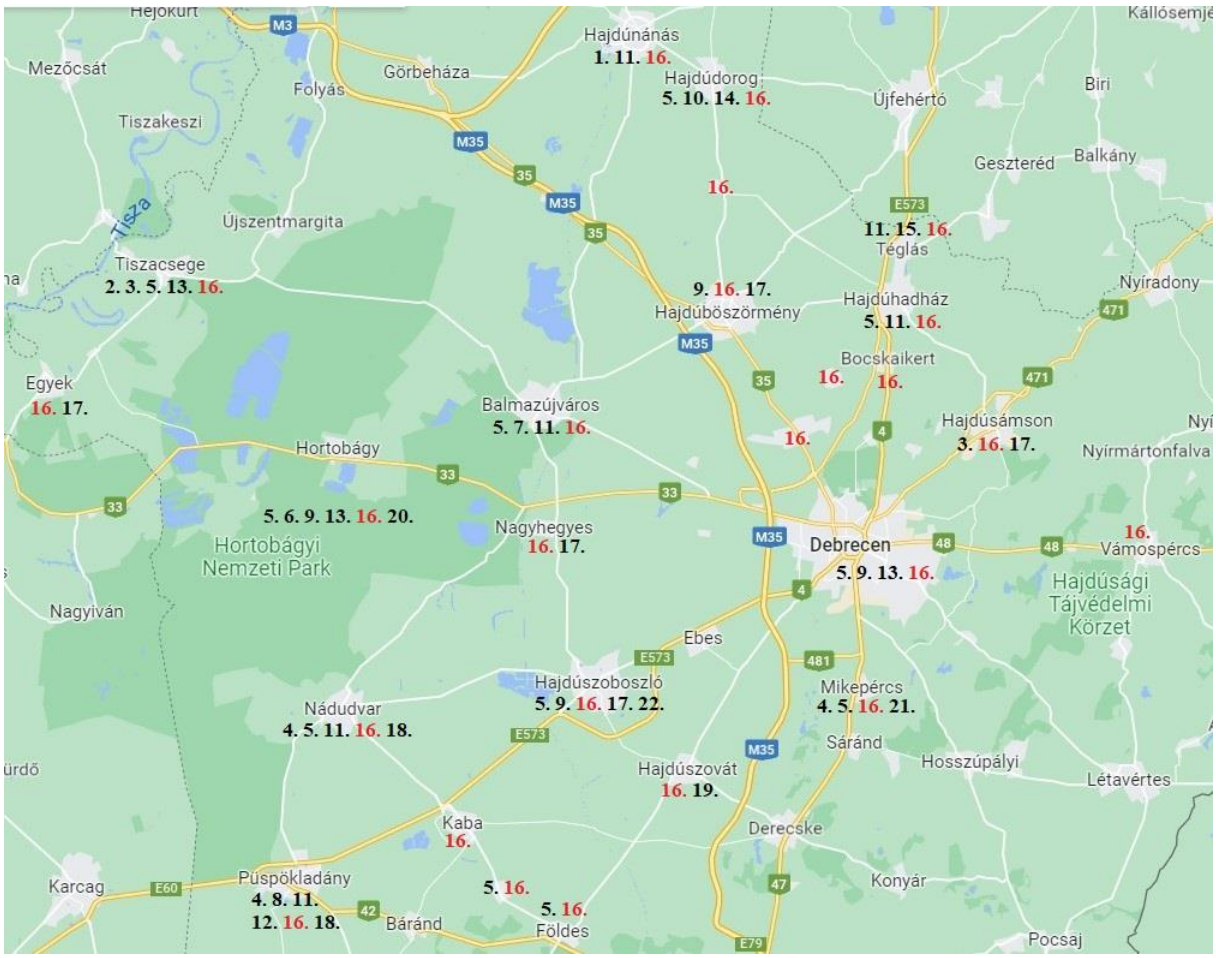
[375] ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ.

[376] Szathmári 1987.; Szathmári 2002.

[377] *Néprajzi Múzeum Kéziratgyűjtemény* online adatbázis, NM EA 3415: http://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.01.php?bm=1&as=3415&kv=468414 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

[378] Lásd *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár:* 416–420.

a saját gyűjtésekből összeállított válogatást leszámítva Papp János nevéhez 80 hajdúsági gyűjtési egység kapcsolódik, amelyek az 1960-as és 1970-es években keletkeztek.[379] A számokban is jól kifejezhető kiemelkedő gyűjtői tevékenység módszerességét jelzi az is, hogy a nagyobb városok mellett olyan településekre és külterületekre is eljutott, ahol rajta kívül kevesen végeztek népzenei feltáró vizsgálatot.

5. ábra: A Hajdúság területén 1906–1973 között magyar népzenei dallamokat gyűjtő kutatók[380]
Jelmagyarázat: 1. Apostol Elek, 2. Balla Péter, 3. Bartók Béla, 4. Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, 5. Béres András, 6. Borsai Ilona, 7. Burai István, 8. Dorogi Márton, 9. Ecsedi István, 10. Kapronyi Teréz, 11. Kiss Lajos, 12. Kovács Ágnes, 13. Lajtha László, 14. Lakatos László, 15. Nagy Ferencné Balogh Anna, 16. Papp János, 17. Paulovics Géza, 18. Sárosi Bálint, 19. Szathmári Károly, 20. Sztanó Pál, 21. Varga Gyula, 22. Volly István

[379] Még inkább figyelemre méltó ez a mennyiség annak tükrében, hogy a kutatás elsődleges időkeretébe 173 gyűjtési egység sorolható. A Papp János hagyatékában fellelhető adatok tehát a dolgozat tárgyához tartozó kulcsfontosságú egységek közel felét teszik ki. Vö. *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében* 93.

[380] Google térkép nyomán: https://www.google.com/maps/@47.5869188,21.5782907,10.14z Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. A szemléltetést a *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár* tételei alapján e sorok írója készítette. A jelölt időkeretből kivételt képez Papp János püspökladányi (1975) és az egyik hajdúnánási (1976) gyűjtése, amelyeket azért nem szerettem volna az ábrából kihagyni, mert így Papp János hajdúsági gyűjtései egy felületen, teljességben jól vizualizálhatóak.

A fenti térkép az adattárban szereplő információk összegzése után az adatoknak a dolgozat elsődleges kutatási területére (1906–1973 között dokumentált hajdúsági magyar vokális dallamok) szűkített képét tükrözi. Az rajzolódik ki, hogy több olyan kisebb hajdúsági helység is van, amelyekhez kizárólag Papp János népzenei hangfelvételei kapcsolhatók: Bodaszőlő, Kaba, Hajdúvid, Józsa és Vámospércs települések, valamint Debrecen külső városrészei. Ezeknek a kis településeknek egy része valamelyik város külterülete volt, illetve közigazgatásilag ma is Debrecenhez vagy Hajdúböszörményhez tartozik (például Debrecen-Józsa, Hajdúböszörmény-Hajdúvid).[381] Több települést is találunk, amelyhez csupán néhány gyűjtési egység sorolható. Papp János terepmunkájától eltekintve Földesen és Tetétlenen Béres András gyűjtött egy-egy alkalommal, Nagyhegyesen és Egyeken pedig Paulovics Géza. Hajdúnánáson (a gyűjtés helyi előkészítője Apostol Elek református lelkész volt) és Téglás on Kiss Lajos folytatott gyűjtőtevékenységet, téglási népdalokat emellett a Nagy Ferencné Balogh Anna által összeállított kézirat tartalmaz.[382] A felsorolt települések népzenéjéről gazdagabb képet kaphatunk Papp János gyűjtései nyomán, hiszen ő mindegyik helyen legalább egy alkalommal járt, Egyeken, Földesen és Téglás on pedig három-három gyűjtési egység kapcsolódik a nevéhez.

Kutatásom folyamán örömmel tapasztaltam, hogy az archívumokban előzetes ismereteimhez és feltételezéseimhez képest jóval nagyobb a Hajdúság területén rögzített népzenei felvételek száma. A megnövekedett anyagmennyiség ugyanakkor az elemző tevékenység során a dallamok számának ésszerű korlátozását is indokolttá tette. Az általam feltárt teljes archívumi és magángyűjteményi hajdúsági népdalanyag áttekintése után úgy látom, hogy a Papp János hagyatékában fellelhető hajdúsági gyűjtések reprezentatívak mind területi lefedettség, mind dallamszám tekintetében, és kutatásom elsődleges időintervallumán is belül esnek. A Hajdúság vokális népzenéjének mélyebb elemzését tehát ezeken a gyűjtési egységeken folytatom. Meglátásom szerint Papp János hagyatékát vizsgálva a Hajdúság népzenéjére vonatkozóan általános érvényű megállapításokra juthatok.

[381] A földrajzi nevek használatát és az utalások jelölését az adattár bevezetőjében fejtem ki részletesen. Lásd *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár.*
[382] DMNA 2923/99.

5.2.2. Papp János hagyatékának feltárása

Írásom előző alfejezetéből jól kirajzolódik, hogy a Hajdúság területén népzenei tárgyú vizsgálatokat végző kutatók sorából Papp János emelkedik ki. Papp János gyűjtései mind mennyiségi, mind területi szempontból egyedülállóak. Ez a gyűjtemény ugyanis alkalmas arra, hogy reprezentatív módon bemutassa a hajdúsági népdalkészletet. Ebben az alfejezetben Papp János életét és munkásságát, valamint hajdúsági népzenei gyűjtéseit mutatom be és elemzem.

5.2.2.1. Papp János élete és munkássága

Papp János (teljes neve: Papp János István) 1928. július 23-án látta meg a napvilágot Nyírábrányban, hatgyermekes földműves családban.[383] Édesanyja Tanka Anna, édesapja id. Papp János, aki néhány évig Kanadában dolgozott. Id. Papp János ott összegyűjtött pénzéből Magyarországra hazatérve 23 hold földet vásárolt, ezt követően a család ezen a területen gazdálkodott. A házaspár hat gyermeke közül három érte meg a felnőttkort.

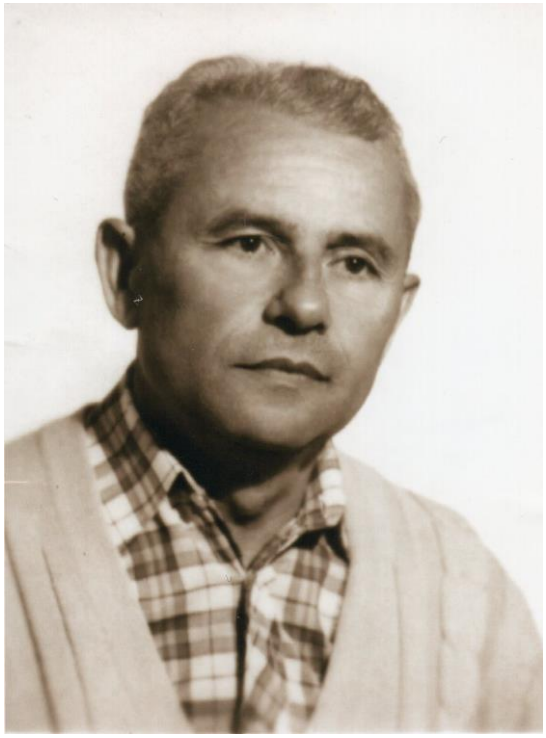
Papp János az elemi osztályokat szülőfalujában végezte, majd középiskolai és megszakadt egyetemi tanulmányai Debrecenhez kötötték.[384] Az érettségi letétele után, 1948-ban rövid időre ismét Nyírábrányba költözött, otthon segített a családi birtok mezőgazdasági üzemvitelében. 1950-ben vonult be a katonasághoz, mintegy másfél évig szolgált Móron. Leszerelése után, 1951 őszétől Debrecenben kezdett dolgozni, majd 1954-ben itt kötötte meg első házasságát, s végleg itt telepedett le.

Papp János munkája mellett intézményi keretek között folyamatosan képezte magát, valamint népzenei gyűjtő- és rendszerező munkába kezdett, amelyet szintén nagy szorgalommal és kitartóan végzett. Ezen tevékenységeit a továbbiakban részletesen is kifejtem. A munkában lendületét betegségei törték meg. Két házasságából négy gyermeke született. 1989-ben nyugdíjazták főiskolai állásából, majd haláláig, 2002. február 14-ig visszavonultan élt.

Amint korábban említettem, Papp János a katonai szolgálat teljesítése után, 1951-ben állt munkába Debrecenben: ezzel párhuzamosan beiratkozott az egri Pedagógiai Főiskola

[383] Papp János életrajzát és tudományos tevékenységének adatait önéletrajzaiból, publikációs jegyzékeiből tudtam rekonstruálni. TTRE Levéltár 304/2018. További információkat Papp János családtagjaitól: lányától, Papp Edittől és özv. Papp Jánosné Sáfrány Évától kaptam. Vö. Tóth 2021e: 80–87.
[384] Papp János rövid ideig az Agrártudományi Egyetem hallgatója volt, de ez irányú tanulmányai félbemaradtak.

debreceni ének szakos tanfolyamára, ahol 1952-ben általános iskolai tanítói oklevelet, majd két évvel később ugyanitt okleveles ének szakos általános iskolai tanár képesítést szerzett. Ének-zene szakirányú tanulmányait 1961-ben egészítette ki, amikor a budapesti Felsőfokú Tanítóképző Intézetben teljesített kurzus végén megszerezte a Gyakorlóiskolai-tanítói bizonyítványt.

7. kép: Papp János

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára Kodály Zoltán ajánlására nyert felvételt, illetve az ő közbenjárására lehetett – abban az időben egyedülálló módon – egyszakos hallgató. 1964-ben végzett etnográfus szakon, majd 1965-ben szerzett doktori fokozatot, disszertációjának címe: *Egy individuum és dallamanyagának struktúrája*.[385] A doktori értekezést dr. Gunda Béla és dr. Vargyas Lajos minősítette, illetve lektorálta. Idegen nyelvi ismereteket német és orosz nyelvből jelölt meg, nyelvvizsgát azonban nem tett.[386] A nyelvvizsgák hiánya, valamint elsősorban egészségügyi természetű gondjai akadályozták meg további terveinek megvalósításában. Kandidátusi fokozatot kívánt szerezni, a kutatási témája Nyírábrány népzenei monográfiájának összeállítása volt. Az anyaggyűjtést elvégezte, a kézirat azonban – a jelenleg rendelkezésre álló információk szerint – nem készült el.

Papp János pedagógusi pályáját képesítés nélküli tanárként kezdte meg 1951-ben. Az 1950-es években számos iskolában és iskolatípusban tanított Debrecenben, így gazdag tapasztalatra tett szert az ének-zene oktatásának különböző szintjein.[387] Munkahelyein gyermekkórusokat vezetett, amelyekkel komoly sikereket ért el. 1954-től 1957-ig kórusával több olyan sikeres koncertet adott, amelyeken Kodály Zoltán is jelen volt. A Papp János által

[385] Papp 1965.
[386] Papp János 1968-71 között elvégezte a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetem képzését is.
[387] Munkahelyei ebben az időszakban az alábbiak voltak:
1951–1953. Poroszlai úti Általános Iskola;
1953–1956. Csapókerti Általános Iskola;
1954–1955. Fazekas Mihály Gimnázium;
1956–1959. Szabadságtelepi Fiúiskola, valamint a debreceni énektanárok munkaközösség-vezetője;
1957–1959. Tóth Árpád Gimnázium.

vezetett gyermekkórus az 1950-es évek közepén országos és regionális versenyeken elért helyezésekkel, illetve rádiófelvételekkel szerzett hírnevet magának.

A tanítóképzés Magyarországon 1959-ben emelkedett a felsőoktatás szintjére, ekkor alakult meg a Debreceni Tanítóképző Intézet, s ezzel együtt a gyakorlati képzések helyszínéül szolgáló Gyakorló Iskola is. Papp János az Intézet megalakulásakor kapott tanári kinevezést annak Gyakorló Iskolájába. 1963-tól rendszeresen tartott előadásokat és bemutató órákat a Nyári Egyetemen, a Tanítók Akadémiáján, valamint óraadó tanár volt a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, ahol néprajz szakosoknak tartott népzene kurzusokat.

1969-ben került a felsőoktatásba: a Debreceni Tanítóképző Intézet oktatója lett, ahol tantárgypedagógiai és gyakorlóiskolai feladatokat látott el. Társadalmi munkában a hátrányos helyzetű vidéki diákokat korrepetálta, majd megalapította a Kollégiumi Kórust. A közös munka hatékonyságát jelzi, hogy ez az együttes néhány év múlva önálló koncerteket is adott. A kórus 1976-ig működött. Papp János 1976. szeptember elsejével docensi kinevezést kapott a Debreceni Tanítóképző Intézet jogutód intézményében, a Debreceni Tanítóképző Főiskolán. Tanítványait megpróbálta bevonni a népzenei gyűjtőtevékenységbe is, kiemelkedő tehetségű növendékeit pedig patronálta, népdalversenyre készítette fel.[388]

Papp János népzenei gyűjtőmunkája kezdeteiről így vallott egy interjúban:

> *„Nyírábrányban születtem, s szülőfalum adta a gyűjtésre az igazi, lényeges inspirációt. Különleges falu, még én is emlékszem az élénk fonóéletre, a közös munkákra, amelyek gazdag népzenei anyagot is tartalmaztak. Sok emocionális indítást kaptam itt. Gimnáziumban a 101 magyar népdal volt az énekeskönyvünk. Ez is az otthoni inspirációkat segítette. S tudtam, már ekkor is tudtam, hogy ezen a területen soha nem folyt népzenekutatás.*
>
> *[…] 1956-ban kezdődtek a tényleges lejegyzéseim Nyírábrányban. S mindvégig ez a falu maradt gyűjtésem központja, a megyét és Szabolcs-Szatmárt is elsősorban azért kezdtem járni, hogy kapcsolatot keressek a nyírábrányi dallamok és a környék dallamkincse között. Először hangzás után kottáztam le a dalokat, 1958-ban Kiss Lajossal készítettem itt az első magnetofonfelvételeket. Azóta magnetofonnal dolgozom.”*[389]

Papp János módszeres és tervszerű gyűjtési tevékenysége tehát 1956-ban vette kezdetét. Hangfelvételekre alkalmas eszköztárral és módszertani háttérrel 1958-tól rendelkezett. Tanulmányainak folytatásához, tudományos fokozatszerzéséhez hasonlóan rendszeres gyűjtési munkálatait is betegségei akasztották meg. Papp János hagyatékának jelentős része halála után a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetébe

[388] Egyikük, Juhász Erika az 1982-ben megrendezett Országos Népdalversenyen 1. díjat érdemelt ki. Papp János 1986-tól a Karikás népzenei együttes munkáját is segítette szakmai tanácsadással.
[389] Bényei 1971: 5.

került.[390] Az archívumi állományból kiolvasható adatok alátámasztják az iménti idézetben szereplő leírást. A jegyzőkönyvekben a legkorábbi megjelölt időpontok 1957-ből származnak *„Csak lejegyezve!”* megjegyzéssel, az első hangzó anyagra utaló bejegyzés pedig a Kiss Lajossal történt közös gyűjtés időpontja: 1958.[391] Ezek a korai adatok mind Nyírábrányhoz köthetők. A Zenetudományi Intézet archívumának anyaga szerint szintén jártak együtt Fülöpön, valamint Karcag-Berekfürdőn.[392]

1978-ig – a rendelkezésre álló adatok szerint – Papp János 10 vármegye 130 településén végzett népzenei gyűjtést.[393] A rögzített dallamok túlnyomó többsége vokális, magyar nemzetiségű adatközlőktől származik. A néhány instrumentális dallam közt citera-, harsona-, nádsíp-felvételeket találunk. Papp János a nemzetiségek közül cigány és német[394] adatközlők dallamait rögzítette.

Az alábbi táblázatból kirajzolódik, hogy – bár gyűjtési területének középpontja elsősorban Nyírábrány (Szabolcs vm.) volt, és kutatómunkája innen sugárzott ki a Nyírség egészére, majd más régiók irányába – a települések számát tekintve a történelmi Bihar vármegye területe emelkedik ki. Ez nem jelenti azt, hogy a rögzített dallamok száma is itt lenne a legmagasabb, hiszen Papp János a Nyírség településein mélyreható, repertoárfeltáró vizsgálatokat végzett.

Vármegye	**Települések száma**
Abaúj-Torna vm.	8
Bereg vm.	1
Bihar vm.	58
Borsod vm.	1
Gömör vm.	1
Hajdú vm.	24
Szabolcs vm.	25

[390] Papp 1957–1978. (PAPP_MG_000001–000136; PaJa_JK_001–108).
[391] Vö. *Hungaricana népzenei adatbázis:* https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/4901/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/4902/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/4903/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[392] Vö. *Hungaricana népzenei adatbázis:* https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/4903/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; https://zti.hungaricana.hu/hu/audio/4904/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[393] Egy korábban a tárgykörben megjelent tanulmányban az összesített szám ennél nagyobb, 135. Az idézett tanulmány megjelenése óta a kutatás előrehaladottabb fázisban van, és újabb településeket, gyűjtési helyszíneket sikerült azonosítani. Az összesített szám azért lett mégis kevesebb, mert a településrészeket írásomban a fő közigazgatási területtel egy egységként kezelem, míg az idézett tanulmányban külön egységként szerepelnek. Vö. Tóth 2020: 637.
[394] Papp János nem jelölte az adatközlők nemzetiségét, de a balmazújvárosi adatok között szerepel olyan dallam (140. dallampélda: *A mi cicánk férjhez akar menni…*), amelyik saját gyűjtésemben rögzített adat szerint (id. Németi János) az ún. németfalusi lakodalom repertoárjába tartozik. Lásd még *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 93–94.

Szatmár vm.	8
Szolnok vm. (Érvényességi terület: Kolozs vm.)	1
Zemplén	3
Összesen: 10	130

6. ábra: Papp János népzenei gyűjtései 1978-ig

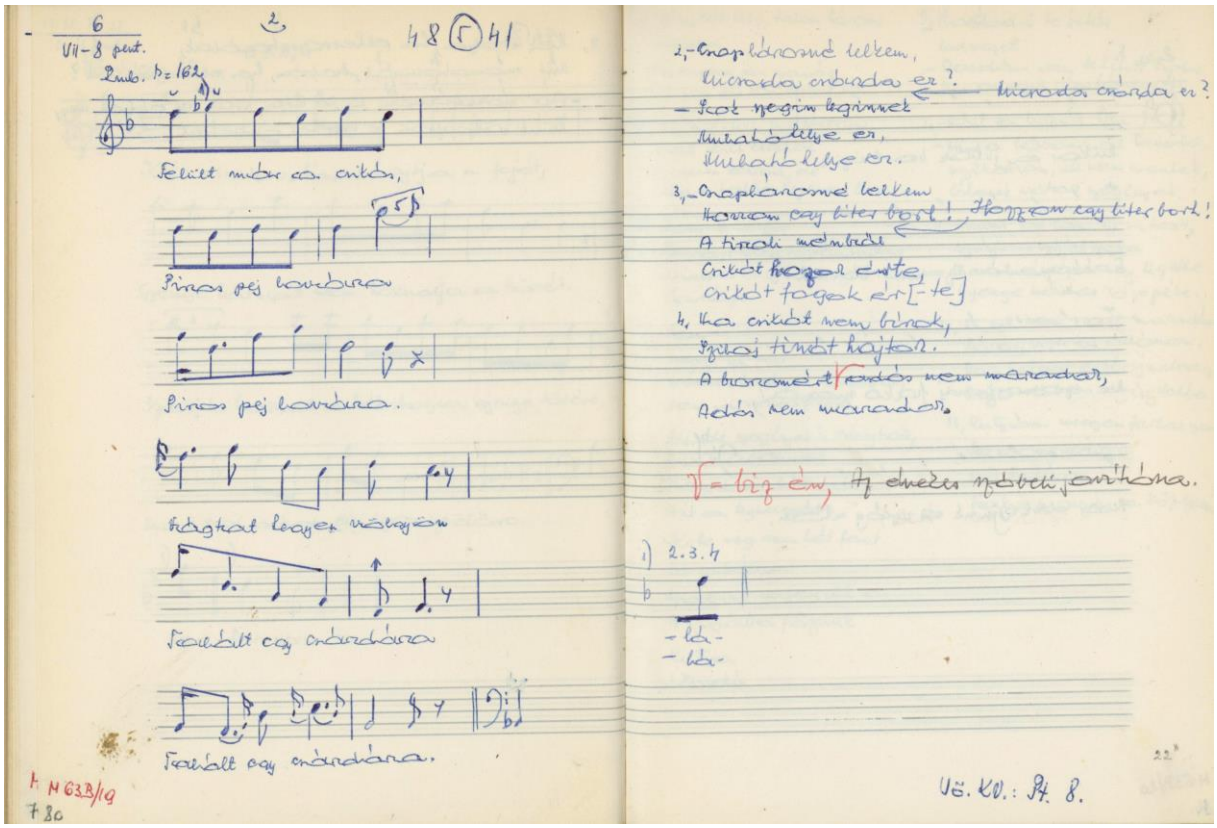
Papp János gyűjtőtevékenységének eredményességéhez minden valószínűség szerint az értékek feltárására irányuló különleges affinitása mellett hozzájárulhatott kiemelkedő kapcsolatteremtő és empatikus érzéke is, amelyet személyéről készített interjúim több alanya is kihangsúlyozott. A térségben tevékenykedő népzenegyűjtő kortársainak etnomuzikológiai kollekciója mellett ezért Papp János gyűjteménye nemcsak annak impozáns mennyiségével tűnik ki, hanem szakmai tartalmát tekintve is unikális. Egyértelműen kiolvasható belőle, hogy feltáró munkájával mindig a lokális sajátosságok kiemelésére, az adott mikrorégió, település vagy hagyományőrző egyéniség dallamkészlete jellegzetességeinek felmutatására törekedett.

A Zenetudományi Intézetben őrzött Papp-hagyaték tartalma 119 db jegyzőkönyv és 140 db magnetofonszalag. A dokumentáció egyes darabjai nem kerültek az intézetbe, amire a jegyzőkönyvek és a magnetofonszalagok sorszámozása alapján tudunk következtetni.[395] A jegyzőkönyvek, avagy gyűjtési naplók nem helyszíni feljegyzéseket tartalmaznak, hanem a magnetofon-felvételekről történt utólagos lejegyzéseket és elemzéseket településenként rendezve. A jegyzőkönyvek közül egy kisebb egység (11 db) töredékes, kevés adatot tartalmaz. Ugyanezen jegyzőkönyvek adattartalma megtalálható a nagyobb egységet képező, sorszámmal ellátott kötetekben, amelyekbe Papp János átmásolta, letisztázta a dallamokat, majd ezt a dokumentációt újabb gyűjtéseinek tényanyagával egészítette ki. A kötött jegyzőkönyvek sorszámozása 1-től 108-ig terjed.

A sorszámozott jegyzőkönyvek megjelenésükben egységesek: keményfedeles zöld borítóval ellátott A/5-ös méretű kötött füzetek, amelyek fekete gerincén arany sorszám található. A füzeteket Papp János saját speciális igényeinek megfelelően nyomdában készíttette. A fedőlapon a település vagy települések neve, valamint azok vármegyei besorolása olvasható. A fedőlap belső oldalán az adatközlők sorszámozott névsora és születési éve és/vagy életkora szerepel. A dallamok lejegyzésénél már csak ez a sorszám utal az adatközlőre. A jegyzőkönyvekben a bal oldalon előnyomtatott ötvonalrendszer található, ide kerültek a népdalok első versszakának lejegyzései (lásd a 8. képet). A lejegyzések változó

[395] A sorszámozott jegyzőkönyvek egy része (16 db, sorszám szerint: 50-65) feltételezhetően kutatási céllal a Hagyományok Háza archívumába került. Kutatásom egyik hatása, részeredménye, hogy a hagyatékhoz tartozó jegyzőkönyvek jelenleg újra egy intézményben találhatók meg. Néhány kivételtől eltekintve a magnetofonszalagok is a Zenetudományi Intézetbe kerültek.

részletességgel készültek: némelyik dallam a díszítésekkel, tempójelzéssel, tonus finalis[396] jelzéssel és variánsokkal együtt szerepel, más esetben csak a dallamváz található meg, sok helyen pedig csak a szövegkezdet jelzi a dallamot. A dalok lejegyzésén kívül ezen az oldalon sok esetben népdalelemzési, illetve rendszerezési jelzések is helyet kaptak, mégpedig a következő rendben: közvetlenül a violinkulcs fölött előadásmód és tempójelzés olvasható, fölötte a szótagszám, a dallam hangsora, a szótagszámmal egy magasságban jobbra eltolva pedig a kadencia. Az adatközlőre való utalás minden esetben a lap tetején, középen szerepel, a lap bal alsó sarkában, piros színnel pedig a dallam magnetofonszalagon való elhelyezkedésének azonosítója, például M22 A/3 (azaz a 22. számú magnetofonszalag A oldalának 3. dallama). Ugyancsak a bal alsó sarokban kézzel írt oldalszámozás található kék színnel, a számozás oldalpáronként nő egyesével. Az oldalpárok jobb oldali lapja nincs előnyomtatva, ide a népdalok további versszakainak szövegei, valamint egyéb megjegyzések kerültek. A megjegyzések vagy a dallam funkcióját jelölik (például *Lakodalomban*), vagy a dallam zenei jellemzőire, párhuzamaira utalnak (például *műdal,* vagy *Vö: KV.: 432.* – azaz Kodály-Vargyas[397] 432. dallam, vagy *L. még Konyár*).

8. kép: Részlet Papp János jegyzőkönyveiből, a 45. dallampélda eredeti lejegyzése[398]

[396] Tényleges záróhang jelölése.
[397] Kodály Zoltán: *A magyar népzene* című könyve, a példatárat szerkesztette Vargyas Lajos. A zenészek, népzenészek által gyakran használt könyv a szóhasználatban Kodály–Vargyasként terjedt el. Vö. Kodály 1952.
[398] PaJa_JK_057/080 részlete.

Egy jegyzőkönyvben mintegy 100 dallam lejegyzésére van elegendő hely, de az esetek többségében a dallamszám alacsonyabb. A dallamok településenként vannak rendezve. Egy kötött füzetben általában egy vagy két település (néhány esetben három) népdalai szerepelnek, egyes településekről pedig Papp János több füzetet megtöltő dallammennyiséget is összegyűjtött. Kiemelkedő a doktori disszertációjához kapcsolódó gyűjtés dalkészletének terjedelme Karcag-Berekfürdőről, amelyen a mákófalvi (Kalotaszeg, Kolozs vm.) születésű Kocsis Gazsi Gáspártól és családjától rögzített felvételek szerepelnek (összesen mintegy 1000 dallammal). A leggazdagabb korpuszt Papp János szülőfalujának, Nyírábránynak a népdalrepertoárja képviseli, amely 10 jegyzőkönyvet tölt meg. Papp János ugyanakkor más nyírségi falvakból is jelentős, több jegyzőkönyvet megtöltő dallamanyagot rögzített (ilyen például Ajak, Bököny, Nyíradony).

A magnetofonszalagokat szintén precíz rendben sorolta be, és a hangfelvételek minősége is ritkán kifogásolható. A szalagok sorszámozása 1-től 142-ig terjed, ezek közül 135-ig találhatók népzenei gyűjtések, az ezt követő szalagok zenetörténeti szemelvényeket tartalmaznak, amelyek feltételezhetően Papp János ének-zene tanári munkájához kapcsolódó szemléltető, módszertani segédanyagokként keletkeztek. A sorszámozás szerint 2 szalag (4. és 7. sorszámmal) nem került az intézet archívumába, néhány pedig sérült. Az anyag jelentős része viszont nagyon jó technikai, illetve akusztikai minőségben, jelenleg már digitalizált formában elérhető.

A szalagok időtartama 2x15 perctől 2x45 percig terjed, s megfigyelhető, hogy az idő előrehaladtával Papp János egyre hosszabb szalagokkal dolgozott (ez vélhetően a technikai eszközök folyamatos fejlődéséből is következik). A gyűjtési adatokat Papp János minden magnetofonszalag elején a következő sorrendben rögzítette: *„Népzenei gyűjtés* [a gyűjtés helye, a gyűjtés ideje]. *Gyűjtő és felvevő: Papp János* [1965 után dr. Papp János]. [Kazetta sorszáma], *A* [vagy B] *oldal."* Amennyiben a szalagon több gyűjtési helyszínről vagy gyűjtési időpontból származó felvételek találhatók, az új gyűjtési egységek előtt a gyűjtő az első három adatot mindig újra rögzítette (saját hangján). Egy-egy dallam után rendszerint elhangzik az adatközlő neve, asszonyok esetében a leánykori név is, az előadó életkora és a gyűjtés helyszíne, amelyeket az adatközlő mond el, majd *A*-síp hangja hallható. Ez megfelel az adott korszak gyűjtési gyakorlatának.[399] Az adatközlők adatainak bemondatása megkönnyíti a későbbi lejegyző munkát, az *A*-síp pedig támpont a tényleges hangmagasság megállapításához. A magnetofonszalagok sérülése, vagy hibás technikai beállítás (például nem megfelelő lejátszási sebesség) esetén ez a hangzó adat adja a viszonyítási alapot az

[399] A felvételek az 1950–70-es években készültek. Vö: Bartók 1936.; Vargyas 1952.; Sárosi: 1973: 50–54.

eredeti hangzás, az eredeti hangmagasság helyreállításához. Egyes dallamoknál rövid beszélgetések is hallhatók az adott dallal kapcsolatban. Papp János kérdései rendszerint a daltanulás körülményeire (kitől, mikor tanulta?), a rítusénekek esetében a hozzájuk kapcsolódó szokás (például névnapköszöntő, karácsonyi kántálás, sirató stb.) leírására, illetve a népi játékok esetében a játékcselekményre vonatkoznak. Ezekben az esetekben az adatközlők adatai, a bemondás és a gyűjtő által megszólaltatott hangsíp nem közvetlenül az elhangzott dal, hanem a kérdések megválaszolása után következnek.

A jegyzőkönyvek, a magnetofonszalagok és a gyűjtési terület lefedettsége alapján is megállapítható, hogy Papp János precíz, módszeres munkát folytatott. A Papp János népzenegyűjtői tevékenysége nyomán keletkezett dokumentumokat azért is tudtam ilyen részletesen ismertetni, mert a hangfelvételeken és írásban rögzített nagy adatmennyiség ezzel a következetes adatolási módszerrel átláthatóvá vált.[400] A Hajdúság területén, vizsgálatom időkeretében megvalósult népzenei gyűjtések áttekintése után elmondható, hogy az adatok ilyen konzekvens adminisztrációja csak a legkiválóbb szakemberek munkáját jellemzi. A néprajzi tényanyag rendszerezett dokumentációja azért is fontos, mert lehetővé teszi az eligazodást a gyűjteményekben, emellett megalapozza az elemző tevékenységet. A Papp János-hagyaték esetében ez a rendezett állapot nagyban elősegítette kutatásomat is. Papp János a gyűjtés feldolgozásának feladatait, részfeladatait (például lejegyzés) nem zárta le, de a rögzített, dokumentált anyag így is átfogó képet nyújt a Tiszántúl több régiójának vokális népzenéjéről. A hagyaték mindezek következtében kiválóan alkalmas a kutatásra, akár a gyűjtés teljes földrajzi kiterjedése, akár egy részterület – esetünkben a Hajdúság – áll a vizsgálat fókuszában.

Papp János életében a népzenei gyűjtőtevékenység elsősorban belső késztetés eredménye volt. Szakmai támogatást leginkább a Magyar Tudományos Akadémia Népzenekutató Csoportjától kapott, amelynek külső munkatársa is lett. Munkáját emellett a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézete, valamint munkahelye, a Debreceni Tanítóképző Főiskola is támogatta. Mindhárom intézmény irányából elsősorban erkölcsi, szakmai támogatásban részesült. Papp János tagja volt a Magyar Néprajzi Társaságnak is.

1961-ben a Megyei Tanácstól megbízást kapott egy megyei népzenei gyűjtemény összeállítására és kiadására. A kézirat *Lóra, csikós, lóra* címmel elkészült, 111 dallamot tartalmazott Hajdú-Bihar megye különböző etnikai csoportjaitól, és a szerző a dallamlejegyzések elé bevezető tanulmányt is írt. A kéziratot dr. Kiss Lajos lektorálta, aki szakvéleményét is elkészítette, és a Hajdú-Bihar megyei Tanács Művelődésügyi Osztályának

[400] Vö. Szilágyi 2001.

1964-ben kelt hivatalos igazolása szerint az anyag nyomdakész állapotban volt. A gyűjteményt ismeretlen okoknál fogva mégsem adták ki. A kéziratról további bejegyzéseket, utalásokat is találtam. Egy korábban idézett interjúban foglaltak szerint: *„A gyűjtemény a mai napig nem jelent meg. Ugyanis a kézirat kottákkal együtt elveszett."*[401] Az ügyről egy későbbi (1982) publikációs jegyzékben olvasható az utolsó általam ismert adat: *"Kézirat gyanánt a Hajdu-B. Megyei Tanács kezelésében."*[402] Több mint fél évszázaddal ezelőtt tehát elkészült egy hiánypótló munka, amely összefoglalást adott volna Hajdú-Bihar megye népzenei hagyományáról. A kötet viszont ismeretlen okokból a mai napig nem került nyilvánosságra, a kézirat a kutatás ideje alatt nem volt elérhető.

Papp János tudományos munkásságának következő nagy állomása doktori értekezése volt. A disszertáció témája népzenei egyéniségmonográfia, amely vizsgálattípusból a mai napig sem sokat tudunk felsorolni, az 1960-as években pedig a maga nemében szinte egyedülálló munka volt, amely méltó folytatása Ortutay Gyula és Dégh Linda egyéniségkutató módszerének.[403] A disszertáció a már említett Kocsis Gazsi Gáspár dallamrepertoárját és annak összefüggéseit tárja fel,[404] a címe: *Egy individuum és dallamanyagának struktúrája*. A mákófalvi születésű hagyományőrző énekes monográfiája a Kossuth Lajos Tudományegyetem (jelenleg Debreceni Egyetem) Néprajzi Intézetének Archívumába került,[405] a disszertáció egy fejezete 1978-ban megjelent.[406]

A Magyar Népzene Tára sorozat több kötetében is található Papp János gyűjtéseiből származó tétel. Papp János ezeket a dallamokat az MTA Népzenekutató Csoportjának felhívására, az aktuális szempontoknak megfelelően küldte meg a szerkesztőknek, így a készülő kötetekhez siratókat, illetve a kijelölt népdaltípusokhoz tartozó dallamokat juttatott el.[407]

---

[401] Bényei 1971: 5.
[402] TTRE Levéltár 304/2018.
[403] Vö: Ortutay 1940.; Dégh 1960.
[404] Lásd a *4. Hagyományos zenei kultúra* fejezet ide vonatkozó jegyzetét: 43–44.
[405] Papp 1965. A kézirat az archívum leltárkönyvében DENIA 862. jelzetszámmal szerepel.
[406] Papp 1978: 181–210.
[407] Az MTA Népzenekutató Csoportjához küldött dokumentumokról bővebben lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 104. Papp János dallamválogatása egyrészt *A Magyar Népzene Tára VI.* kötetének egyik forrása lett, a kutatócsoporttal közös szakmai együttműködésnek ugyanakkor más hatása is lett. A beküldött felvételeken szereplő nyírségi dallamok egy részét Sztanó Pállal egy közös gyűjtőhétvége alkalmával (1971.01.29–30.) újra rögzítették, és az antologikus jellegű hangzó kiadványokba ezek a közös felvételek kerültek be. Vö: MNA 1989., Paksa–Németh 1994: 211–250.; Rajeczky 1969.; Rajeczky 1972.; Rajeczky 1982.; *Hungaricana népzenei adatbázis:* https://zti.hungaricana.hu/hu/search/results/?list=eyJxdWVyeSI6ICJQYXBwIEpcdTAwZTFub3MsIFN6dGFuXHUwMGYzIFBcdTAwZTFsIn0&page=1 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

A már többször említett, 1971-ben megjelent interjút[408] követően, 1972-ben Papp János népzenei sorozatot publikált a *Hajdú-Bihari Napló* hasábjain *Népzenei Mozaikok* címmel.[409] *„Célunk egyetlen: ízelítőt adni, egyszerű lejegyzésben szemelvényeket bemutatni lapunk olvasóinak, szülőföldünk, a Tiszántúl sok színű népzenei kultúrájából.”*[410] Az etnográfus januártól márciusig öt részletben Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye népi játékaiból adott közre válogatást. A sorozatban 48 népi játékközlés található, ezek közül 8 játék hajdúsági.

Ujváry Zoltán virágénekekről szóló tanulmányával, Holló László csendéleteivel és Papp János által gyűjtött népdalokkal jelent meg egy kötet az 1972-es debreceni Virágkarnevál alkalmából *Ej-haj, gyöngyvirág*… címmel.[411] Papp János gyűjtéséből emellett több népszerűsítő kiadványban is megjelent egy-egy dallam. Ezeket a gyűjtő gondosan számontartotta és a rájuk vonatkozó adatokat publikációs jegyzékeiben rendre megjelenítette.

1973-ban a debreceni *Déri Múzeum Évkönyve* különnyomataként jelentős tanulmány jelent meg *A férfisiratókról* címmel.[412] Papp János Mákófalváról, valamint Nyírábrányból és környékéről sorakoztatta fel azokat az adatokat, amelyek bizonyítják, hogy a sirató jellemző előadóját illetően a szakmai közvélekedés nem teljesen fedi a valóságot. A tanulmány példák sorával igazolta, hogy a legközelebbi nőrokon helyett a közeli férfirokon által gyakorolt siratás sem volt ismeretlen a néphagyományban.

Nyomtatásban megjelent munkái mellett rendszeresen tartott előadásokat pedagógiai és népzenei témában is. Négy tárgykörben a Kossuth Rádió számára készített műsorokat. Ezek az előadások felkérésre készültek: az első egy átfogó népzenei bemutató volt a hajdú-bihari régióról, három pedig egy-egy nótafa repertoárját dolgozta fel.[413]

Utolsó önálló publikációja 2001-ben jelent meg *Népdalgyűjtéseim Hajdúböszörményben és a megyében* címmel, amely a város művelődési központjában, a Népzenebarátok Klub havonta tartott rendezvényeinek keretében ugyanabban az évben, március 28-án elhangzott előadásának írásos változata.[414]

---

[408] Bényei 1971: 5.
[409] Papp 1972a–e.
[410] Papp 1972a: 10.
[411] Holló–Papp–Ujváry 1972.
[412] Papp 1973.
[413] Papp János előadásai a Kossuth Rádió műsorán:
1972. május 8. *Bölcsőtől a koporsóig. Hajdú-Bihar megye népdalaiból*;
1975. november 10. *Nyírségi nótafa. özv. Sörlei Györgyné Debreczeni Erzsébet*;
1977. június 08. *Egy nyírségi nótafa. Barnucz Mihályné Keczán Irén;*
1977. június 30. *Egy bihari nótafa. Kerti Józsefné Balla Erzsébet*.
A nyírábrányi özv. Sörlei Györgynéről szóló előadásának írott változata a *Múzeumi Kurír* 23. számában jelent meg. Papp 1977.
[414] Papp 2001: 92–98.

Papp János saját népzenei terepmunkája eredményeinek feldolgozása mellett mások gyűjtéseinek lejegyzésével és rendszerezésével is foglalkozott. Ujváry Zoltánnal több ízben dolgoztak együtt, Szabó László szerint *„Papp János zenetanár* [Ujváry Zoltán – T. L. L.] *több munkájának dallam lejegyzője, társszerzője."*[415] Papp János a legnagyobb és legjelentősebb munkát a népzenei lejegyzések területén Ujváry Zoltán gömöri népdalgyűjtéseivel kapcsolatban végezte, amelynek legteljesebb változata *Szállj el, fecskemadár* címmel jelent meg 1980-ban.[416]

Papp János munkássága igen jelentős, mégsem mondhatjuk befejezettnek. Legfontosabb nyomdakész munkái nem kerültek nyilvánosságra,[417] tevékenységének fő célja, Nyírábrány falumonográfiája pedig végül nem készült el. Az önéletrajzi megjegyzések alapján Papp Jánost elsősorban egészségügyi, anyagi és időbeli korlátok akadályozták önálló munkái befejezésében, közreadásában.

[415] Szabó 1992: 61.

[416] Ujváry 1980. Az Ujváry Zoltán által jegyzett gömöri népdalgyűjteményekben Papp János neve rendszerint a tanulmányok folyószövegében vagy a filológiai apparátusban szerepel. Vö.: Ujváry 1977a.; Ujváry 1977b,; Ujváry 1980.; Ujváry 1987. Ehhez a szerkesztésmódhoz hasonló egy korábbi, al-dunai székely népdalokkal foglalkozó kötet is. Vö. Ujváry 1968.

[417] Papp János személyi anyagában további bejegyzések találhatók olyan készülő publikációkra, amelyek nagy mértékben gazdagították volna ismereteinket írásom tárgykörében. Az egyik ilyen bejegyzés szerint egy tanulmány el is készülhetett *Hortobágyi pásztordalok típusai* címmel, valamint egy Hajdú-Bihar megyei népzenei kiadványsorozat megjelenését is tervezték, amelynek főszerkesztője Papp János lett volna. Papp János 1977-ben megfogalmazott önképzési tervében érdekes információra utal: *„Rég húzódik, s jelenleg bírósági per alatt van egy megyei népzenei kiadványnak az ügye."* A szóban forgó jogvita részleteire azonban nem tér ki. Lásd TTRE Levéltár 304/2018. A kézirat felderítése érdekében próbáltam adatokat gyűjteni a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, valamint a Debreceni Törvényszék illetékes szerveinél, de a kutatás ideje alatt nem volt hozzáférhető a dokumentum.

5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése

Papp János teljes életművéből a továbbiakban a hajdúsági, azaz a történelmi Hajdú vármegye területén végzett önálló gyűjtéseit vizsgálom.[418] Az itt közölt hajdúsági dallamok lejegyzését a hangfelvételekről magam végeztem, vagy lektoráltam a Papp János által vezetett jegyzőkönyvekre támaszkodva.[419]

Papp János hajdúsági gyűjtései 1961 és 1976 között zajlottak.[420] A területi lefedettséget tekintve a gyűjtésekben 24 helyszínről találunk adatot. Ezek egy része olyan, a korábbi századokban önálló település, amely már az 1913-as helységnévtár besorolása szerint is nagyobb városokhoz tartozott, Papp János mégis külön helységként kezeli azokat.[421] A jegyzőkönyvekben ugyanakkor gyakran találunk utalást arra, hogy egy település több részén, tanyáján is zajlottak a gyűjtések, és ezek – helyesen – egy egység alegységeiként jelennek meg a dokumentumokban. Ebből a szempontból kiemelkedik Debrecen, ahol nyolc különböző külterületi részről találhatók adatok.[422] A Papp János-hagyaték összességében 33 különböző hajdúsági településről, külterületről, tanyáról 771 rögzített felvételt és lejegyzést tartalmaz. A kutató hajdúsági gyűjtéseinek tételes felsorolása az *V. mellékletben* található.[423]

A 771 adatban egy citerás és egy harsonás dallamot és egy csak prózai köszöntőt találunk, valamint egy olyan beszélgetést, amely szokásleírást tartalmaz és nem csupán egy adott dallamhoz kapcsolható.[424] A folklórdokumentumok döntő többsége tehát vokális dallam. Meg kell jegyeznem, hogy a két instrumentális felvétel is olyan dalokról készült,

---

[418] Ez a fejezet csak azokra a gyűjtésekre reflektál, amelyeket Papp János a Hajdúság területén önállóan végzett. Nem tartalmazza tehát a fejezet annak a balmazújvárosi gyűjtésnek az adatait, amelyen Kiss Lajossal közösen vettek részt, ugyanis Papp Jánosnak ennek a terepmunkának főként az előkészítésében volt szerepe. Vö. *IV.2. Népzenei gyűjtések adattára:* Balmazújváros, 1961.07.07.

[419] A dallamok lejegyzésének módjáról valamint a kottagrafikáról bővebben lásd az *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok* fejezet dallampéldákra vonatkozó jegyzetét: 58.

[420] Papp János hajdúsági gyűjtései közül jelen kutatás elsődleges vizsgálati időkeretén (1906–1973) túl két gyűjtési egység keletkezett: Püspökladány (1975) és Hajdúnánás (1976). Lásd az 5. ábra ide vonatkozó jegyzetét: 105.

[421] MKKSH 1913. Például a helységnévtárban Hajdúböszörmény–Bodaszöllőként megjelenő településrész Papp János jegyzőkönyvében külön, Bodaszőlő néven szerepel. Vö. PaJa_JK_000027.

[422] PaJa_JK_000057; PaJa_JK_000058.

[423] *V. melléklet: Papp János gyűjtéseiben szereplő hajdúsági népdalok jegyzéke*.

[424] PAPP_MG_000113B/01b A hangfelvételek kronológiai sorrendjét tekintve ezt a beszélgetést két névnapköszöntő szokás teljes ismertetése fogja közre (PAPP_MG_000113A/17a–c és PAPP_MG_000113B/02a–e). Mindhárom adat Tiszacsegéről származik, egy gyűjtési egység részét képezi. A két teljes ismertetés beköszönő rigmust, névnapköszöntő dallamot, elköszönő rigmust és szokásleírást foglal magában. Mivel a szóban forgó beszélgetés semmilyen zenei elemet nem tartalmaz (sem dallamot, sem ritmikus szöveget), az *V. mellékletben* nem külön tételként szerepel, hanem a névnapköszöntőkhöz kapcsolt *Katalogizáló megjegyzése* rovatban kapott helyet.

amelyeknek énekelt változata is megtalálható a gyűjtésekben.[425] Néhány dallam csak a lejegyzésekben szerepel, egy népdal pedig csak a hangszalagon hallható, az írásos dokumentumokból hiányzik. Ahogyan a teljes Papp-hagyatékban, úgy a hajdúsági jegyzőkönyvekben szereplő lejegyzések is különböző részleteséggel készültek.[426]

A gyűjtő maga is elemezte és összehasonlította a dallamokat, ezt bizonyítják a jegyzőkönyvekben szereplő adatok és utalások. Több alkalommal utalt az ún. Kodály–Vargyas[427] kötetre, és Járdányi Pál: *Magyar népdaltípusok* című kétkötetes művére.[428] Papp János több helyen azt is jelölte, ha saját gyűjtésében található ugyanabba a dallamtípusba tartozó népdal. Ez jelentheti azt, hogy ugyanarról a településről több változatot rögzített, de más településen gyűjtött változatra utaló feljegyzéseket is látunk. Ezek a jegyzetek is Papp János munkájának többrétűségét bizonyítják: nem elégedett meg az adatok rögzítésével, hanem azokat rendszerezte, elemezte is.

Papp János hajdúsági gyűjtéseinek adatait vizsgálva megállapítható, hogy az adatközlők életkora széles skálán mozog: a gyűjtések adott időpontjában a legfiatalabb énekes 9, a legidősebb 85 esztendős volt. Több olyan énekes is van, akitől Papp János több különböző alkalommal, akár több éves eltéréssel is gyűjtött. Arra is akad példa, hogy ugyanaz az adatközlő a gyűjtőnek ugyanazt a dallamot különböző időpontokban egymástól jelentősen eltérő variációkkal énekelte el. Ezekben az esetekben sikerült dokumentálni a népdal variálódásának hagyományos módját.[429]

A vizsgált dallamkészletben a pásztordalok és az új stílusú szerelmi dalok mellett számos alkalomhoz kötött dal és ballada is fellelhető. A terepmunka során Papp János figyelme és érdeklődése minden műfajra kiterjedt, vagyis munkásságában nem érhető tetten az a szubjektív kutatói attitűd, amely több hajdúsági gyűjtésen nyomot hagyott.[430]

Papp János hagyatékában az idegen eredetű zenei elemeket hordozó dallamok száma viszonylag magas. Ezek egy része már a folklorizálódás útját végigjárva a népzene tárgykörébe esik, viszont a rögzített anyagban több műdal is szerepel. Utóbbiak nem képezik

[425] PAPP_MG_000026B/05; PAPP_MG_000131A/16; A hangszeres népzene témaköréhez tartozik még egy érdekes megjegyzés, amelyet Halácsik Jánosné Pénzes Erzsébet egy ballada eléneklése után mondott: *„…ő hozzáfog pikulálni, én meg danolok.”* Feltehetőleg az egyeki énekes asszony férje lehet a pikulás, vagyis a férfi valamilyen fúvós hangszeren játszott. Ez a hangszer lehetett furulya, tárogató, vagy klarinét. A hangfelvételen elhangzó beszélgetésből nem derül ki, hogy pontosan melyik hangszerről van szó. Vö. PAPP_MG_000113B/12.
[426] Lásd *5.2.2.1. Papp János élete és munkássága:* 111–112.
[427] Lásd a 109. oldal e témára vonatkozó jegyzetét.
[428] Járdányi 1961a.; Járdányi 1961b.
[429] Bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a variálás:* 201–203.
[430] Vö. *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei:* 3. és *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 17.

a vizsgálat tárgyát, de emlékeztetnek arra, hogy a falvak zenei kultúrájában párhuzamosan több zenei réteg is megjelent és használatban volt.

A továbbiakban a Papp János hajdúsági gyűjtőmunkája során rögzített népdalokat vagy azok csoportjait elemzem. A népdalokat dallamvonaluk, szerkezetük, műfaji és ritmikai sajátságaik alapján mutatom be. Mindegyik témakör, vagy műfaji csoport további vizsgálatok tárgyát is képezheti. A következő részben átfogó képet vázolok fel Papp János hajdúsági gyűjtéseiről. Munkájából a jellemző és figyelemfelkeltő adatokat, dallamokat emelem ki, valamint az ezek alapján kirajzolódó tendenciákat mutatom be. A dallampéldák kiválasztásánál törekedtem a reprezentativitásra (minél több település és énekes dalainak bemutatása) annak érdekében, hogy elsősorban ne egyéni megoldásokat, hanem kistáji jellegzetességeket tudjak felmutatni. A kutatás során felszínre került népdalanyag igen jelentős, hiszen Papp János hagyatékának hajdúsági dallamkészletét vizsgálva több, mint 400 dallamtípust és altípust, valamint számos műfaji csoportot különítettem el.
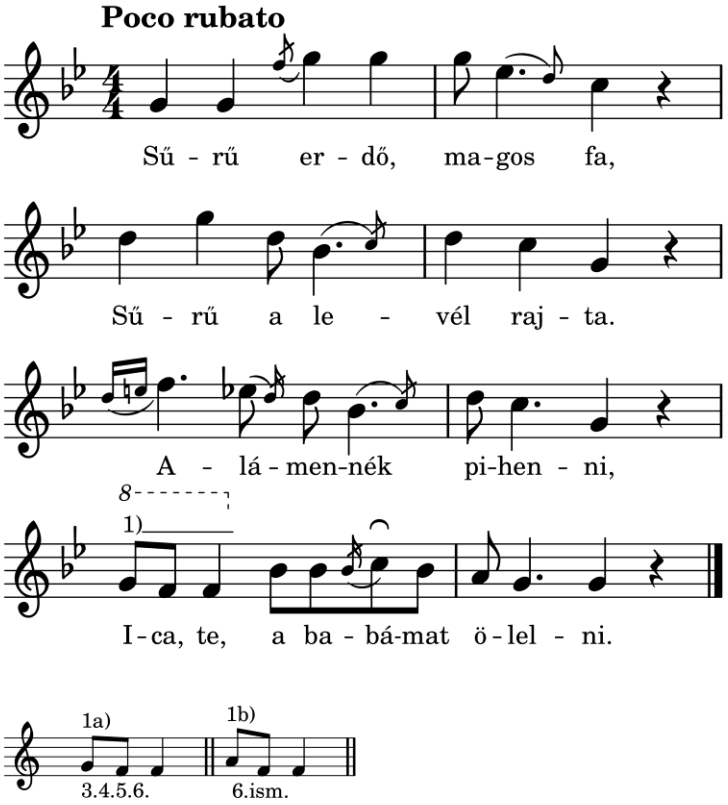
Műfaji csoportok – a lírai dalok

Papp János hajdúsági gyűjtései legnagyobb arányban lírai dalokat foglalnak magukban. 266 népdalt soroltam ebbe a műfaji kategóriába, ez a mennyiség az összes vizsgált felvétel 34,5%-át teszi ki. A népi líra kifejezést általában magával a népdal fogalmával azonosítják.[431] A lírai dal műfaji megjelölést egy ennél jóval szűkebb jelentéstartalomban használom arra a csoportra, amelyet szerelmi dalnak vagy szerelmes dalnak is nevez a szakirodalom. *„Ide tartoznak mindazok a dalok, amelyek az egyén szubjektív, szerelmi érzéseiről szólnak.”*[432] A magyar nyelvterület egészét vizsgálva egyértelműen megállapítható, hogy a népdalok között a lírai dalok aránya messze a legmagasabb, a nép ezeket a dalokat énekelte a leggyakrabban.[433] Hasonló arányok rajzolódnak ki a Hajdúság területén is, ahogyan ezt az imént említett számok is igazolják.

A hajdúsági lírai dalok szervesen illeszkednek a más – a Hajdúsághoz képest akár nyugatra, akár keletre elterülő – régiókban gyűjtött szöveg- és dallamvariánsokhoz. Szemléletesen mutatja be ezt a jelenséget a következő régi stílusú népdaltípus és a hozzá kapcsolódó információk (36. dallampélda). Papp János a hajdúböszörményi dallamokat tartalmazó jegyzőkönyvben rögzített *Sűrű erdő, magos fa…* szövegkezdetű népdalnál feltüntetett egy bejegyzést, amely felhívja a figyelmet ennek a dalnak a párhuzamaira. Az

[431] Katona 1979: 324.
[432] Küllős 1982: 14.
[433] Vö. Katona 1979: 354–355.

utalás Járdányi Pál: *Magyar népdaltípusok* című munkája I. kötetének 149. oldalán szereplő dallamra mutat.[434] Járdányi Pál ezt a dallamot általánosan elterjedt típusként jelöli meg, az itt közölt szövegkezdet (*Fehér fuszujkavirág…*) ugyanakkor leginkább Erdély egyes tájegységeire jellemző. A következő kalotaszegi népdal (37. dallampélda) is ennek a típusnak a rokona. A sorzárlatok és a dallamvezetés nem pontosan fedik le a hajdúböszörményi népdal hangjait, de a dallamsorok íve közeli változatot rajzol ki.

2. Arra jár egy kerülő,
Kelj fel, te lókötöző!
Nem vagyok lókötöző,
Ica, te, csak szeretőkereső.

3. Keskeny palló, síles gát,
Barna kislány, ugord át!
De te, szőke, ne próbáld,
Ica, te, kiszakad a topánkád.

4. Ha kiszakad se bánom,
Suszter az én galambom.
Suszter az én galambom,
Ica, te, bevarrja az, ha mondom.
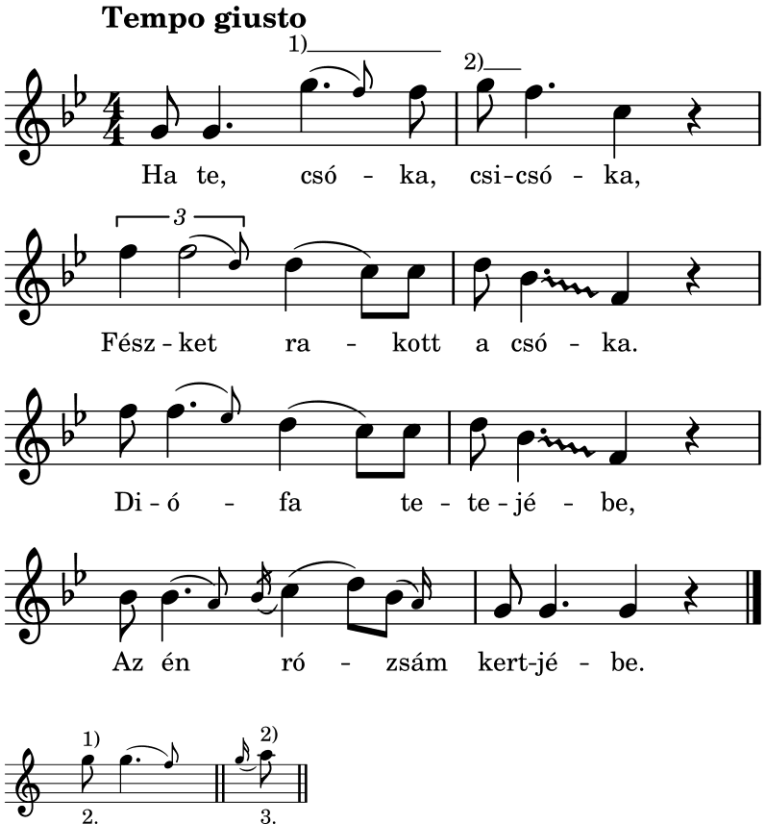
5. Széles az ökröm szarva,
Nem fér az istállómba.
Széles rendet kaszálok,
Ica, te, úgy megyek a babámhoz.

6. Szénát étess, ne murvát,
Szép lányt szeress, ne csúnyát!
Ládd, én szénát étetek,
Ica, te, mer' én szépet szeretek.

ism. Étetek én murvát is,
Ica, te, szeretem a csúnyát is.

36. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú) H. Varga Gábor (71), gy. Papp János, 1961.[435]

[434] Járdányi 1961a: 149.
[435] HMNA 00362; PAPP_MG_000022A/06 és PaJa_JK_022/006; Tóth 2020: 639.

2. De sok eső, de sok sár,
De sok kislány megcsalt már.
Ha még ez az egy megcsal,
Megátkozom, hogy meghal.
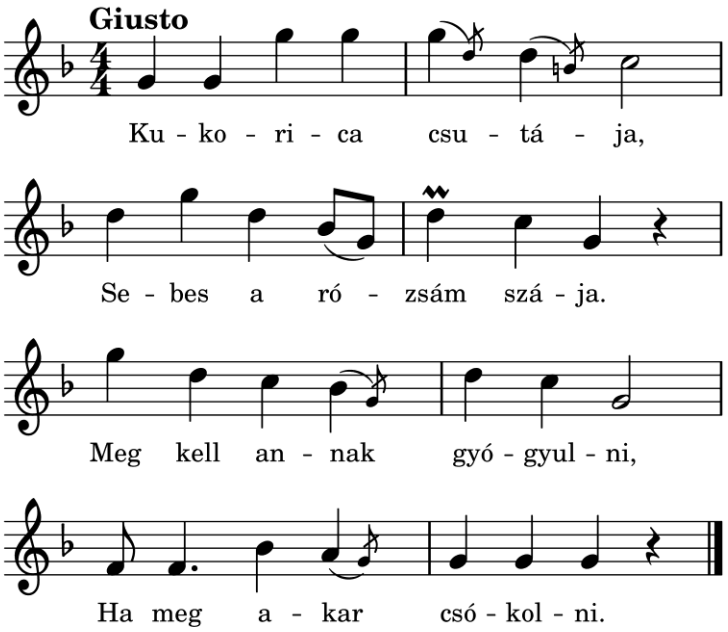
3. Sok esőbe, sok sárba
Jártam hozzád hiába.
De már többé nem járok,
A szeretőm elhagyott.

37. dallampélda: Inaktelke (Kolozs) Kalló Katalin (70), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2018.[436]

A fenti típusba illeszkedik a Somogy megyéből közismert *Kukorica csutája…* szövegkezdetű dallam is (38. dallampélda), amely közeli változata a Hajdúböszörményben gyűjtött népdalnak (36. dallampélda). Ennek a dallamtípusnak a *Bartók-rend*ben további variánsait is megtaláljuk. A típus Moldva kivételével a teljes magyar nyelvterületen megtalálható, az Alföldről a fenti hajdúböszörményi példa mellett egy Csongrád vármegyei dallamot jelöl ez az adatbázis.[437] A hajdúböszörményi népdal tehát beleilleszkedik a

[436] Tóth 2018c: 36.; Tóth 2020: 640.
[437] Kategória: *A II 7*, *Bartók-rend*i szám: *A 1194*.
Az *A 1194* dallamtípus földrajzi megoszlása:
- Dunántúl (Baranya, Fejér, Somogy, Tolna, Zala vm.): 7 dallam;
- Felföld (Abaúj-Torna, Borsod, Gömör és Kis-Hont, Nógrád, Nyitra vm.): 8 dallam;
- Alföld (Csongrád vm.): 1 dallam;
- Erdély (Bukovina, Csík, Kolozs, Torda-Aranyos, Udvarhely vm.): 11 dallam.
Bartók-rend: Az *A 1194* népdaltípus dallamai. http://systems.zti.hu/br/hu/search?sys=A+1194 Letöltés ideje 2022. augusztus 22. Vö. MNT XII. 2011: 176–269. CLXIII. típus.

népdaltípus variánsainak körébe, sőt, szinte összekapcsolja a nyugati és a keleti kistájakról dokumentált változatokat.

38. dallampélda: Berzence (Somogy) Jankovics Imre (74), gy. Olsvai Imre, 1959.[438]

Amellett, hogy a hajdúsági lírai dalok szervesen kapcsolódnak a teljes magyar népdalkészletbe, számos sajátságot is hordoznak. A helyi változatok kialakulása a régi és az új stílusú dallamok körében is megfigyelhető. Ezek a speciális alakzatok különböző szerkezeti, ritmikai, dallami vagy szövegfordulatokban jelennek meg.[439]

Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek

A Papp János által rögzített 771 hajdúsági folklórdokumentum közül szövegük alapján 98 dallamot soroltam a pásztordalok csoportjába. Ezek egy része parlando-rubato előadásmódú népdal, vannak köztük 4/4-es lüktetésű dalok, egy kisebb részük (10 dallam) pedig 2/4-es lüktetésű, kanásztánc ritmusú dal.
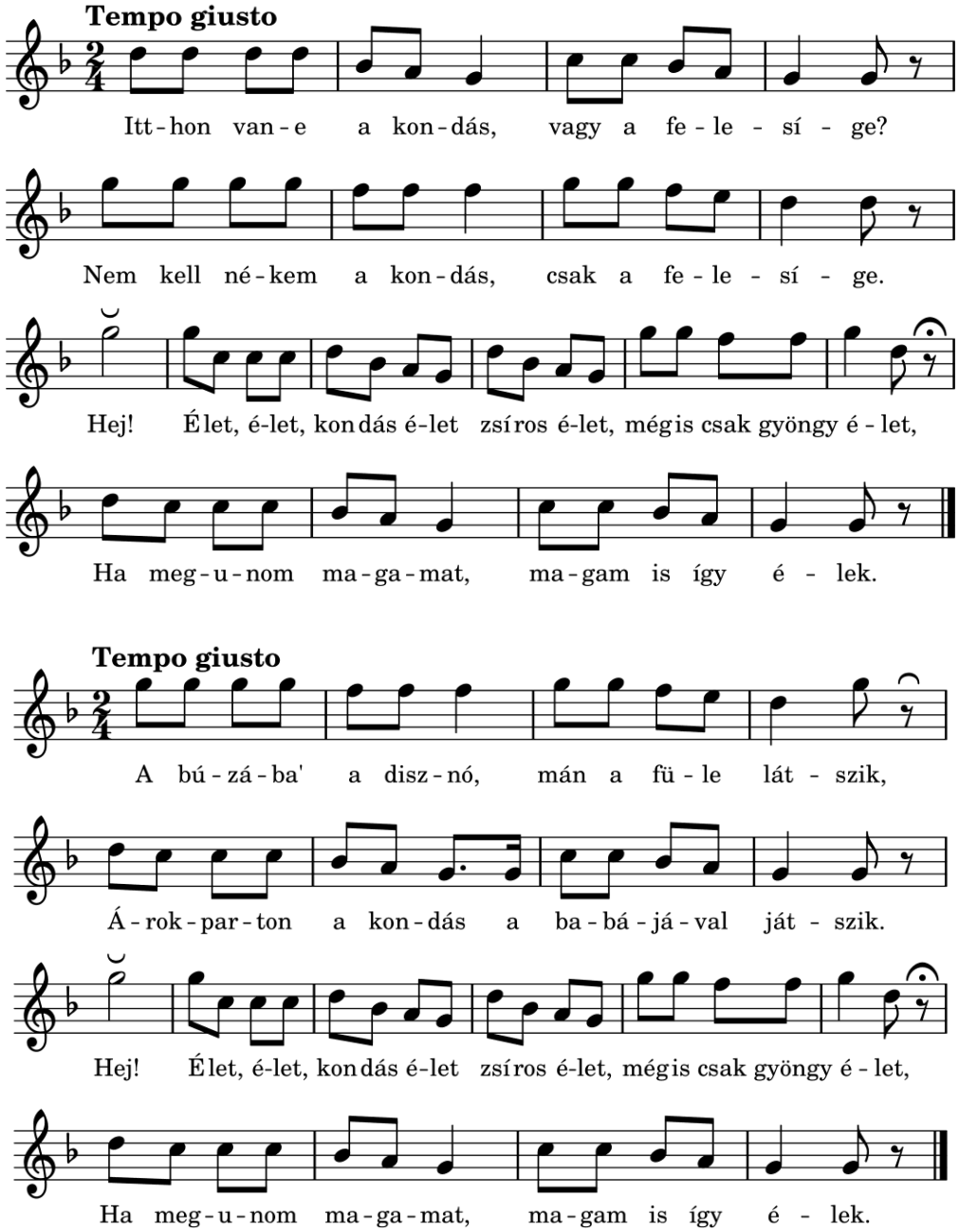
Több pásztordal esetében is megfigyelhető a szabályos szerkezetektől eltérő szabadabb szerkesztésmód, amelyben egyfajta archaikus zenei gondolkodást fedezhetünk fel. Ebben a gondolkodásmódban a zenei dallamsorok nem meghatározott, rögzült sorrendben követik egymást, hanem az énekes egy szélesebb motívumkészletből szabadon építi fel az

[438] Bodza–Vakler 1999: 48/ 10.
[439] Bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése* (*Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai; Zenei és formai jellemzők – a dallamok szerkezete; Zenei és formai jellemzők – ritmikai vonások; Zenei és formai jellemzők – a variálás):* 179–209.

adott dallamot. Az előadásnak tehát improvizatív jellege van, de ez az improvizálás meghatározott keretek között valósul meg. A ma élő hagyományőrző énekesek között Árvai Sándor juhász a nagy mestere az ilyen típusú éneklésmódnak. Árvai Sándor a Hortobágy Örökös Pásztora, amely címet a környéken eltöltött több évtizedes szolgálatával és a hagyományos kultúra hiteles hordozásával és átadásával érdemelte ki. Származását tekintve palóc, jelenleg Lénárddarócon él.[440] Dalait nem könnyű elsajátítani, mert – bár van egy sajátos gondolkodásmódja és szerkezete – minden alkalommal más és más formában énekli el ugyanazokat a zenei és szövegsorokat.[441] Hasonló szabad szerkesztésű dalokat más kistájakon is jellemzően az idős pásztorok körében rögzítettek.[442] A viszonylagos elzártság, amely a pásztorok életformájából fakad, a népi kultúra számos területén olyan archaikus elemeket őrzött meg, amelyek a falvak kulturális életéből, a hagyományos kultúra többségi társadalmának szokásrendjéből már kikoptak. Ez az éneklési mód, ez a szabadabb szerkesztési elv is feltételezhetően ilyen archaizmus. Uhrin Klára egyenesen arra a következtetésre jutott, hogy *„a pásztorság dallam és szövegalkotása teljesen egyéni műfajnak tekinthető. Sokkal szabadabban, bátrabban használják a meglévő dallamformulákat, sémákat, mint az átlag parasztság. A dallamot tulajdonképp 'nyersanyagnak' tekintik, egy bizonyos laza kereten belül folyamatosan változtatják, alakítják, variálják azt, az éppen aktuális szöveghez illesztve és hangulatuknak megfelelően."*[443] Papp János hajdúsági felvételei között a tiszacsegei Juhász Mihály dalaiban figyelhető meg ez a szabadság, aki – a tőle rögzített dalok műfaji megoszlása alapján – vélhetően szintén egy pásztorember.

Szemléletes példa az <u>*Itthon van-e a kondás, vagy a felesége…*</u> szövegkezdetű kanásztánc (39. dallampélda). A tempo giusto előadásmódú dal első versszakának sorszerkezete visszatérő (AA^5BA), majd a dal második versszakában az első két dallamsor cseréjével már egészen más szerkezet és dallamvonal alakul ki: A^5ABA. A harmadik és negyedik versszaknak csak a szövege található meg a lejegyzésben, pedig ezeknek a hangfelvétele megerősíthetné vagy megcáfolhatná a feltételezésemet az archaikus szerkesztési mód megjelenésével kapcsolatban. Az archív felvételek esetében gyakran figyelhető meg az a jelenség, hogy az első versszakok éneklése esetlegességeket, tévesztéseket tartalmaz, de ennél a dallamnál véleményem szerint nem ezzel állunk szemben. A tiszacsegei kanásztánc mindkét versszaka, azaz a hangfelvételen is hallható mindkét megoldás hiteles forma.

[440] Lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 100–101.
[441] A *Hajdúsági népzenei adattár*ban (*IV. melléklet*) Bárdosi Ildikó gyűjtései között találunk olyan felvételeket, amelyeken Árvai Sándor sajátos énekstílusa hallható. Vö. *IV.1. Népzenegyűjtők adattára:* Bárdosi Ildikó: HH_CD_BaIl_MD_021, HH_CD_BaIl_MD_025 HH_CD_BaIl_MD_031-32, HH_CD_BaIl_MD_034.
[442] Vö. Békefi 1971: 411. és Sárosi 1973: 114–118.
[443] Uhrin 2016: 173.
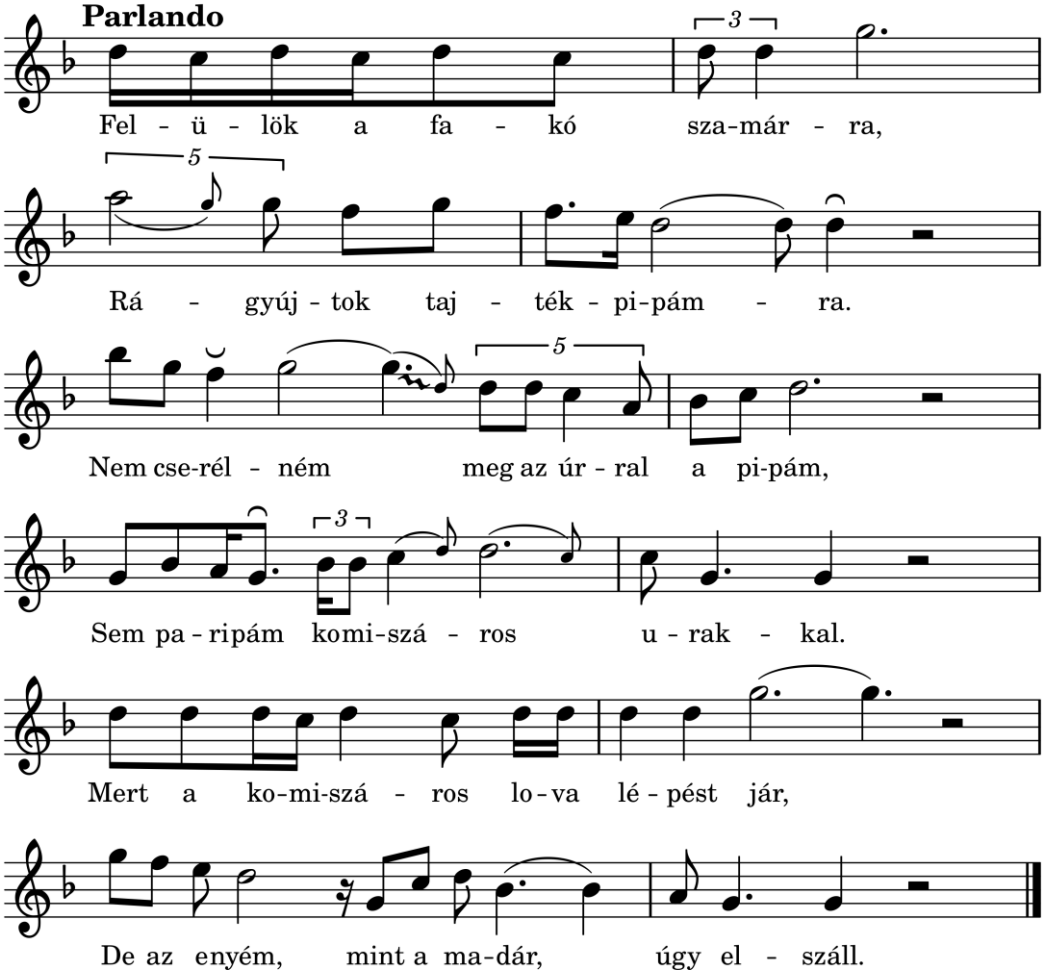

3. Akkor fogd (meg) a disznót, mikor nyöves[444] nyárba',
Akkor tudom, akkor tudom, tudom, hogy megállja.
Hej! Élet, élet…

4. Tűzre teszem a kondást, úgy melegszek nála,
Ha megunom magamat, pipát gyújtok nála.
Hej! Élet, élet…

35. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Juhász Mihály (73), gy. Papp János, 1963.[445]

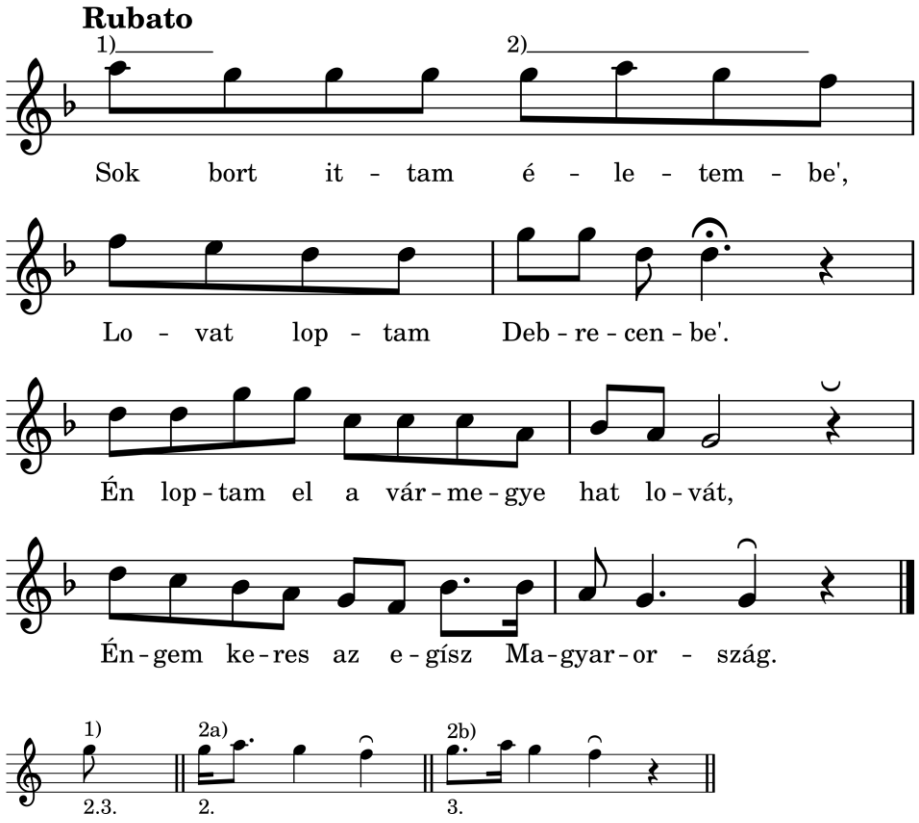
[444] Nyöves: pondrós.
[445] PAPP_MG_000034B/01b és PaJa_JK_023/013.

A parlando előadásmódú szabad szerkesztésű dalok közül szintén egy tiszacsegei példát emelek ki Kovács Lajostól (40. dallampélda). A formai sajátosságok mellett a szótagszámszerkezet sem szabályos: 9.8.11.11. Hasonló felépítésű dallam egy balmazújvárosi felvétel, ahol a két rövidebb dallamsor után 11-es szótagszámú sorok zárják a versszakokat (szótagszámszerkezet: 8.8.11.11., 41. dallampélda).[446] A műfaj mind a tiszacsegei, mind a balmazújvárosi példa esetében betyárdal. A tiszacsegei dallam további érdekessége, hogy a versszak ismétlésében újabb zenei motívumok kerülnek elő, pedig a szótagszám megegyezik az előző két szövegsor szótagszámával. A zenei gondolatok szervesen illeszkednek egymáshoz, de nem egészen szabályozottak.

36. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Kovács Lajos (65), gy. Papp János, 1970.[447]

[446] Agócs Gergely és Kovácsné Kenyeres Márta gyűjtése, Balmazújváros, 2011.02.10.
[447] PAPP_MG_000048B/05 és PaJa_JK_023/035.

2. Ne keressen az erdőbe',
Megtanál a vendíglőbe'.
Tőtsön bort még, csaplárosné, angyalom,
Ne törődjön az árával, megadom.
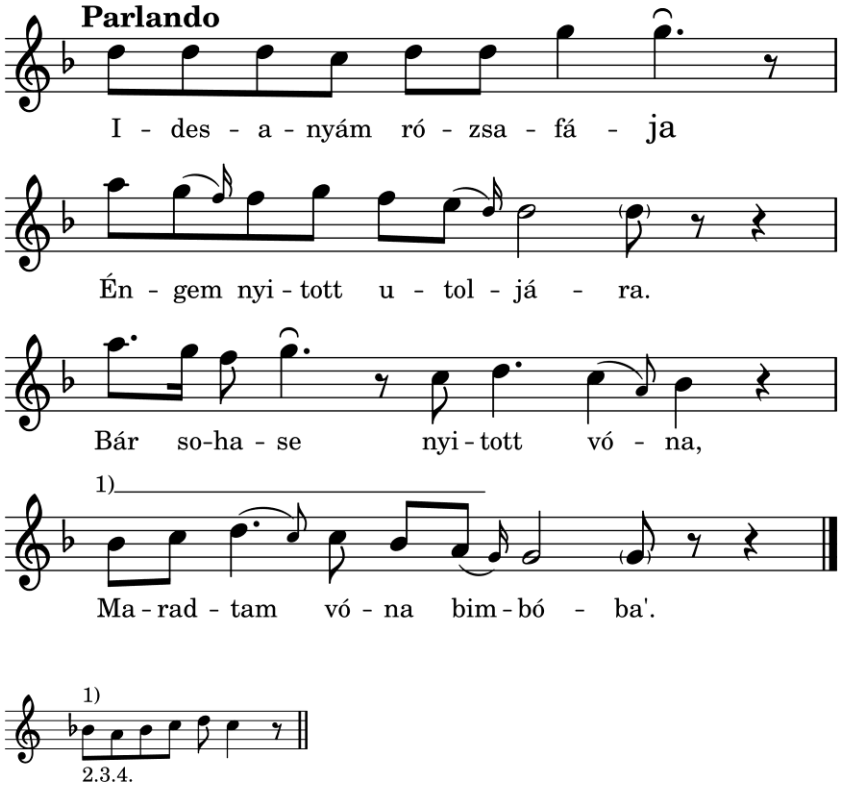
3. Nem kell nékem, sej, az ára,
Maradj vélem a szobámba!
Itt maradnom, csaplárosné, nem lehet,
A szerelem hazaviszen éngemet.

37. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Berecz József (67), gy. Agócs Gergely – Kovácsné Kenyeres Márta, 2011.[448]

A pásztor- és betyárszövegekhez kapcsolódó népdaltípusok közül a variánsok számát tekintve egyértelműen kiemelkedik a *Debrecennek van egy vize…*,[449] amelyhez 42 változat sorolható. A típusba tartozó népdalok kadenciarendje a harmadik sort tekintve változatosságot mutat: míg az első sor az oktávon zár, a főkadencia pedig mindig a kvint, addig a harmadik sor a pentaton hangsor kvint, kvart vagy terc hangjára is lefuthat, amelyek közül a leggyakoribb a tercen való zárás. A típus szövegeit vizsgálva pásztor-, betyárszövegeket és – kisebb arányban – *Fehér László* balladákat találunk (101. dallampélda). A jellemző szövegkezdetek a következők: *Debrecennek van egy vize…, Esteledik, alkonyodik…, Csütörtökön virradóra…, András nap fele az idő…, Van két hete, vagy mán három…* (többféle

[448] Magánarchívum: Agócs Gergely és Kovácsné Kenyeres Márta gyűjtése, Balmazújváros, 2011.02.10.
[449] Típusszám: 18-057-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=1488 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; Lásd a 10. dallampéldát.

változatban), *Fehér László lovat lopott…* A szövegfüzért tekintve néhány egyedi változatot is találunk. A népdaltípus tematikáját illetően különlegességként említhető egy balmazújvárosi példa, amely lírai szöveggel indul, de az első két versszakot ebben az esetben is betyárszöveg követi (42. dallampélda).

2. Idesanyám sok szép szava,
Kire nem hajtottam soha.
Hajtanék már, de már kíső,
Esik előttem az eső.

3. Hortobágyi híres csárda,
Zsandárral van körülállva.
Azír van az körülállva,
Betyár iszik a csárdába.
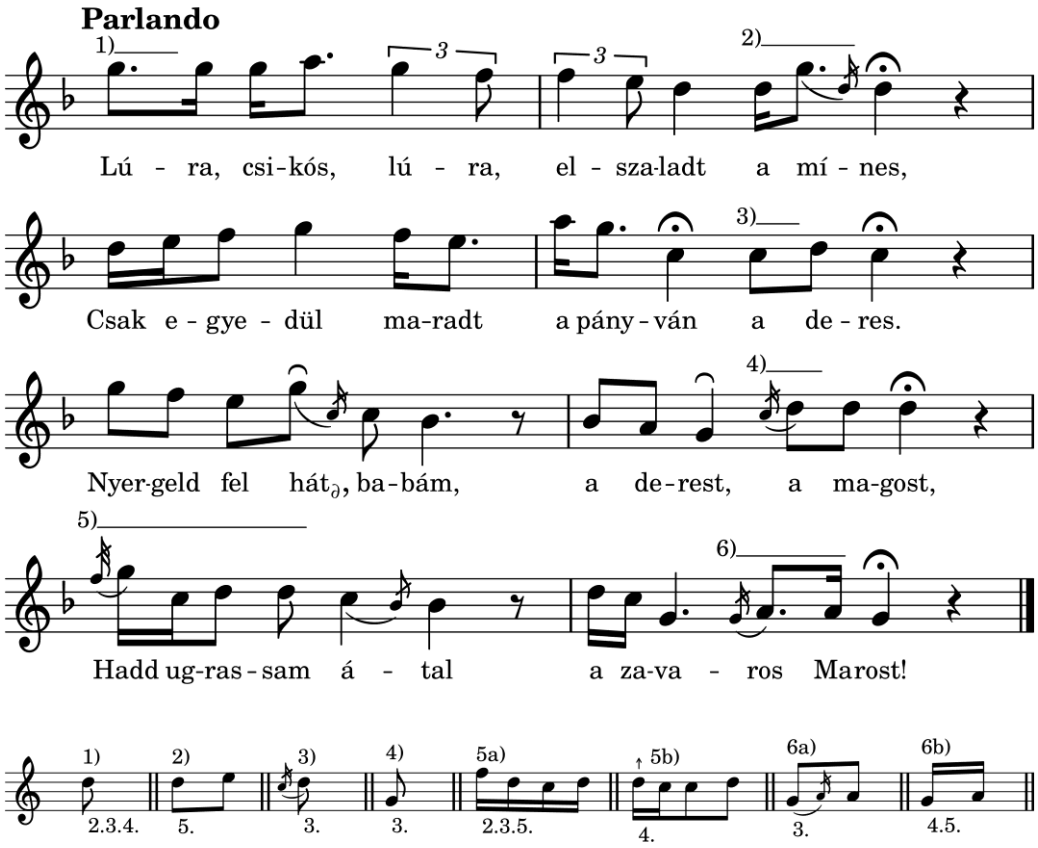
4. Iszik a betyár a csapon,
Sír a kislány az ablakon.
Ne sírj, kislány olyan nagyon,
Nem ütik a betyárt agyon.

38. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Tóth Imre (75), gy. Papp János, 1973.[450]

A *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…*[451] típus változatos dallam- és szövegalakulatokkal jelenik meg a kistájon. A szótagszám minden esetben 12-es, a kadenciarend pedig többnyire 5 (4) 5 1.[452] Ez a dallamtípus a Hajdúságban pásztordal, rabének és szolgadal műfajban is megmutatkozik. A nagyhegyesi változatban a pásztorélethez

[450] PAPP_MG_000124B/06b és PaJa_JK_024/037.
[451] Típusszám: 12-020-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=4013 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[452] A dallamtípus egyeki változatának első versszakában a kadenciarend 5 (1) 4 1, a második és harmadik versszakban pedig 5 (4) 4 1. PAPP_MG_000034A/03 és PaJa_JK_023/003.

kapcsolódó elemek és a betyárszövegek összefonódnak (43. dallampélda). A szövegfüzérben több távoli helységnév is szerepel, amely a pásztorok (és betyárok) nagyfokú mobilitásával hozható összefüggésbe.[453]

2. Zavaros Maroson magamat áttészem,
(a) Bánáti gulyásnál jó vacsorám lészen.
Egy harmadfű tinót *(a)* számomra levágott,
Fogaim azóta olyan jót nem rágott.

3. Búra termett nékem a kállai nagy vár,
(hogy) Soha ne szálljon rá szípen szóló madár.
Szípen szóló madár csak azt hangicsálja,
Vasat uram rája, kezire, lábára.

4. Betyárgyerek vagyok, ílek, mint gavallér,
Dörzsölé *j*a nyakam a zsíros inggallér.
A zsíros inggallér dörzsölé *j*a nyakam,
Kezemen, lábamon csörgetem a vasat.

5. Kiapadt a tóbul mind a sár, mind a víz,
Még a szegény barom is a pásztorra néz.
Istenem, Teremtőm, adjál egy jó esőt,
A szegény∂ baromnak jó legelő mezőt!

[453] Vö. *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 101. A 43. dallampélda mellett az egyeki változatban is ugyanezek a szövegelemek jelennek meg (*zavaros Maros, bánáti gulyás*). PAPP_MG_000034A/03 és PaJa_JK_023/003.
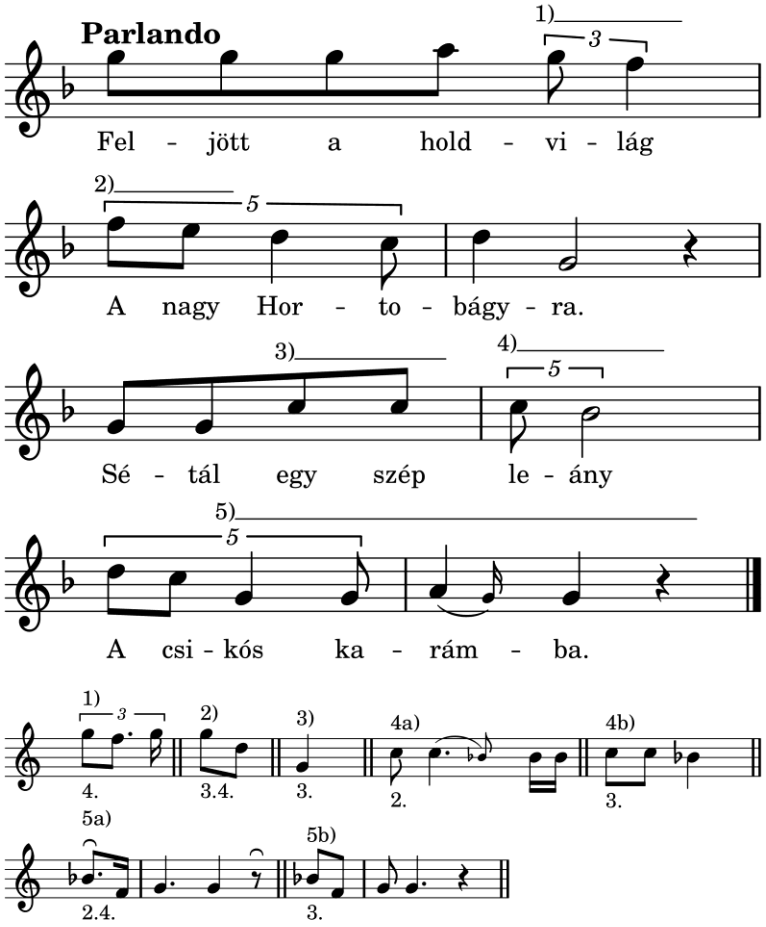
ism.: A szegényə baromnak jó legelő mezőt,
Csikósnak, gulyásnak igaz, hű szeretőt!

39. dallampélda: Nagyhegyes (Hajdú), Nemes András (60), gy. Papp János, 1961.[454]

A harmadik népszerű, sok változatot felmutató dallamtípus 6 szótagos (*Lóra, csikós, lóra…* avagy *Hallottátok hírét…*[455] szövegkezdetű típus), műfaját tekintve legtöbbször rabének, de pásztorszöveg és szolgadal is fűződik a típushoz, és lírai szövegelemek is megjelenhetnek benne. Ez a dallamtípus a sorszerkezetet tekintve a nyelvterület több pontján is nagy változatosságot mutat, és a Hajdúságban is négy- öt- és hatsoros variánsokban, sokféle kadenciarenddel találjuk meg. A következő négysoros hortobágyi példa (44. dallampélda) szövege bővelkedik lírai elemekben, mégis szorosan kötődik a pásztorélethez.

A négysoros dallam második és/vagy negyedik szövegsorát megismételve újabb dallamívek kapcsolódhatnak a dalhoz, ezáltal öt- vagy hatsoros változatok alakulhatnak ki. A Debrecenben gyűjtött hatsoros változat (45. dallampélda) érdekessége, hogy a típusba tartozó példák többségétől eltérően nem az oktávról, hanem az ambitus középregiszteréből indul. Ez a dallamindítás a típuson belül sem a Hajdúságban, sem más kistájakon nem jellemző megoldás.[456] A *Debrecennek van egy vize…* és a *Lóra, csikós, lóra…* típushoz kapcsolódó dallamok előadásmódja egyöntetű, mindegyik parlando, vagy parlando-rubato.[457]

[454] PAPP_MG_000026A/01b és PaJa_JK_024/001.
[455] Lásd a 12. dallampéldát.
[456] Vö. *Látod-e, te babám…* Takácsházapuszta (Gömör vm.) Kodály 1952: 110/ 8.
[457] Lásd a 10. és 12. dallampéldát.
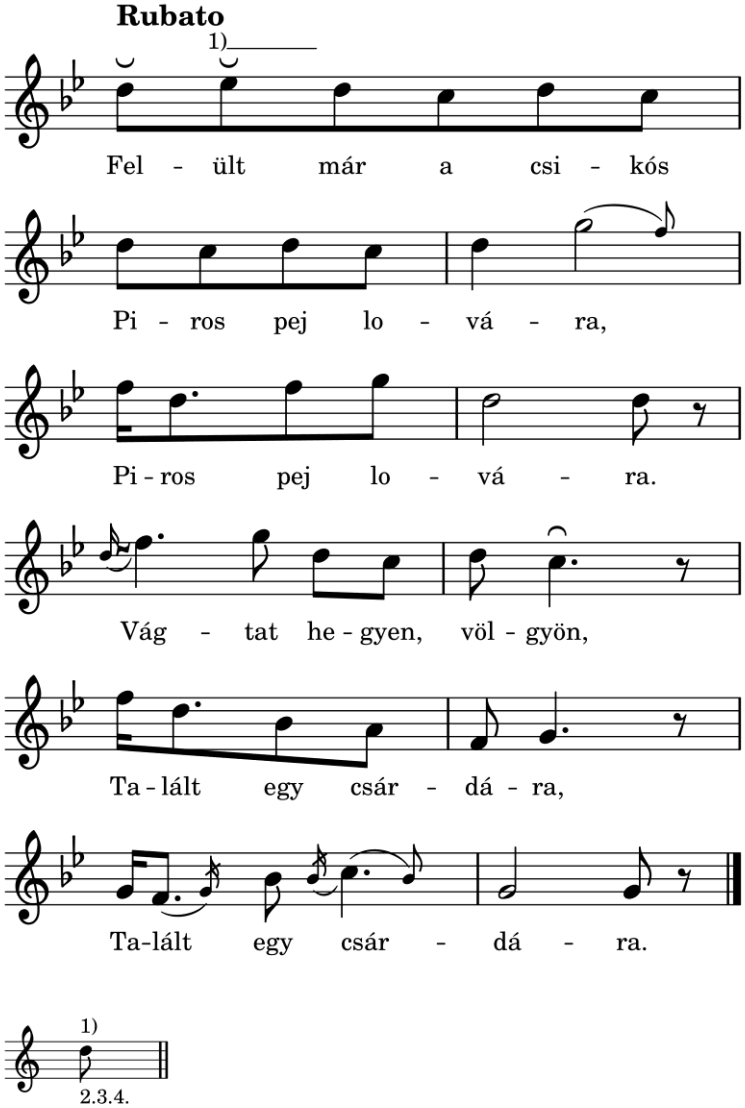

2. Bemegy a kunyhóba,
Ráül a bundára.
Gondolkozik magába *ja*
Sötét éjszakába.

3. Csikós bácsi kérem,
Vegyen nekem kendőt!
Veszek én, veszek én
Selymet, tizenkettőt.

4. Nem kell tizenkettő,
Csak egy selyemkendő.
Takarja könnyemet
Az irigyek elől.

44. dallampélda: Hortobágy-Máta (Hajdú), Balogh Sándor (52), gy. Papp János, 1970.[458]

[458] PAPP_MG_000049A/11 és PaJa_JK_023/045.

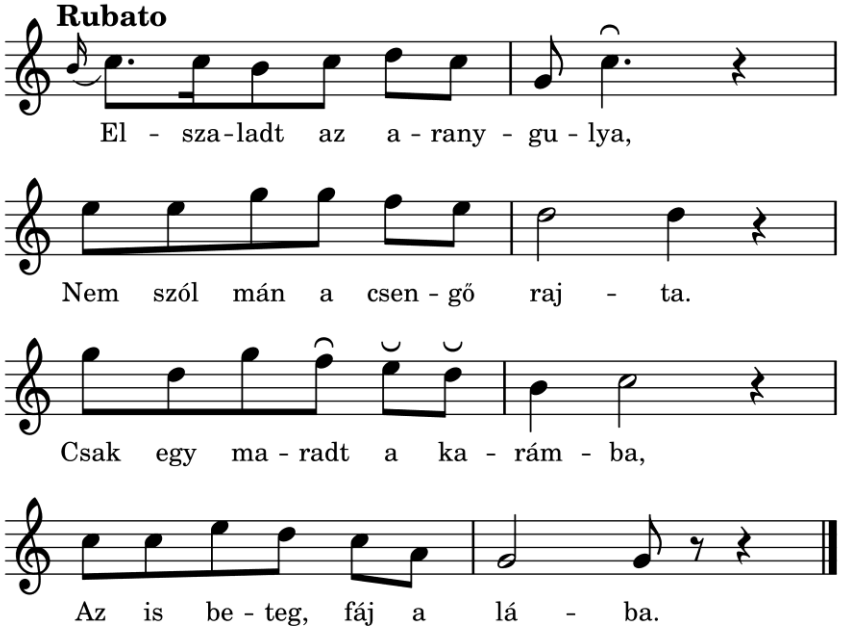

2. Csaplárosné, lelkem,	3. Csaplárosné, lelkem,	4. Ha csikót nem bírok,
Micsoda csárda ez,	Hozzon egy liter bort,	Szilaj tinót hajtok,
Micsoda csárda ez?	Hozzon egy liter bort!	Szilaj tinót hajtok.
Sok szegény legénynek	A tiroli ménből	A boromért biz' én
Mulatóhelye ez,	Csikót hozok érte,	Adós nem maradok,
Mulatóhelye ez.	Csikót fogok érte.	Adós nem maradok

45. dallampélda: Debrecen-Szepes (Hajdú), Kőnig András (55), gy. Papp János, 1971.[459]

A hajdúsági dallamok közül talán sokaknak a *Bujdosik az árva madár…* szövegkezdetű pásztordal jut eszébe először, vagy az elsők között. Mindamellett, hogy ez a dallamtípus megjelenik más kistájak repertoárjában is,[460] nagyon különleges helyi variánsokat lehet felmutatni a Hajdúság területéről. A Hajdúságban is jellemző általánosan elterjedt

[459] PAPP_MG_000063B/19 és PaJa_JK_057/080.
[460] Típusszám: 18-297-00-00x. Moldva és Bukovina kivételével minden régióban vannak variánsai a dallamtípusnak. Lásd *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=2041 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

dallamváltozathoz (19. dallampélda) képest a balmazújvárosi dallam (46. dallampélda) minden sorában van egy-egy variáció, de a második és negyedik dallamsorban látjuk a jelentősebb eltéréseket.[461] Az első sor mindössze a kezdőhangban különbözik: a közismert változat *G*, azaz *szó* kezdőhangja helyett itt a regiszter közepén, *C*-ről, azaz *dó*ról indul a dallam. A második sor általában *ré*ről indulva egy kis ívet ír le, majd az oktávra ugrik, és innen éri el a sor záróhangját. Az itt közölt példában ez a dallamsor *mi* hangról indul, majd rögtön az oktávra ugrik, és innen ereszkedik le az 5-ös főkadenciára. A harmadik sor a közismertnél jóval kisebb ambitusú a balmazújvárosi változatban: a második hang nem lép a nónára, és a dallamsor második felében is kimarad az alaphangra való leugrás. A negyedik sor első ütemében pedig a megszokottól eltérően nem szerepel a felfelé törekvő skálamenet. Ahogyan a *Bujdosik az árva madár…* változatai általában, úgy a balmazújvárosi *Elszaladt az aranygulya…* szövegkezdetű variáns hangsora is mixolíd.

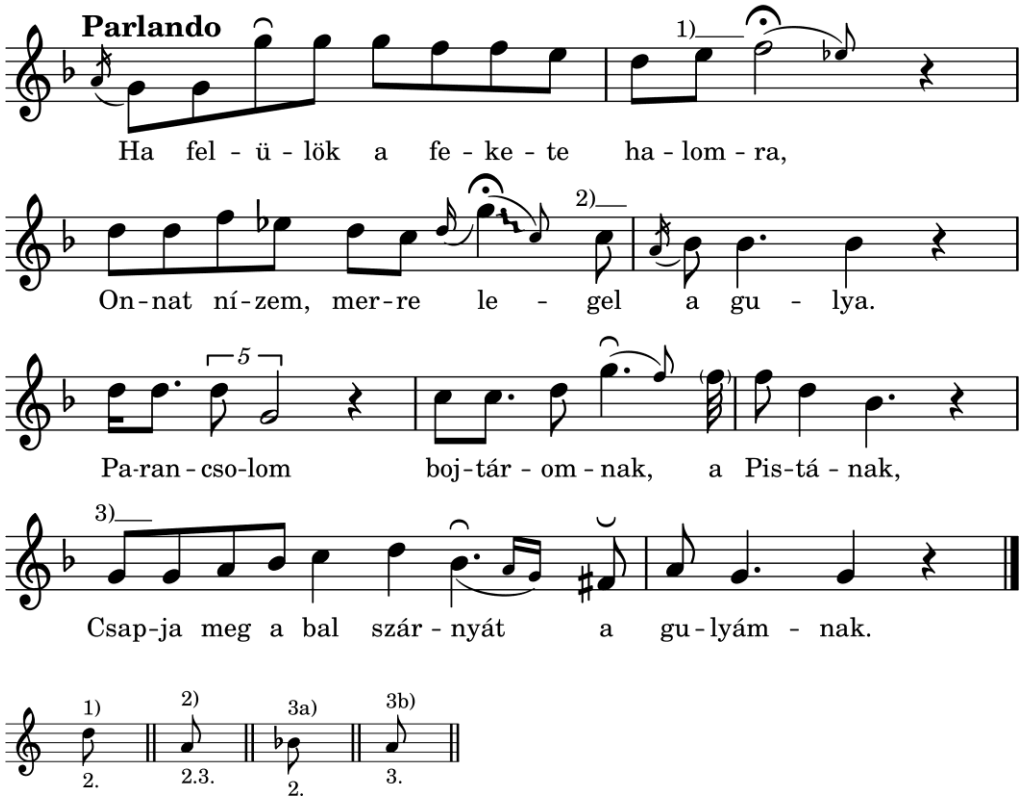

2. Elszakadt a kútam gémje,
Hol itatok meg estére?
Kék szalagot kötök rája,
Mégis megitatok nála.

46. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Dobi Imre (78), gy. Papp János, 1973.[462]

[461] Vö. 19. dallampélda.
[462] PAPP_MG_000124B/12 és PaJa_JK_024/043.

A legjellegzetesebb és legtöbb variánssal rendelkező, pásztorszövegekhez kapcsolódó hajdúsági népdaltípusok áttekintésével párhuzamosan mindenképpen érdemes a figyelmünket a pásztordalok definíciójára irányítani. Mitől nevezhetünk egy népdalt pásztordalnak?[463] Katona Imre megfogalmazása szerint – amely ebben a formában a *Magyar Néprajzi Lexikon*ban jelent meg – a pásztordal *„népi líránk hagyományos foglalkozáshoz kötött csoportja, jószágokat őrző férfiak életéről és érzelmeiről szóló dal. Egy részük általános vonatkozású, ismert népdal átalakítása, más részük önállóbb lelemény; mindkét csoport valamivel régiesebb a korabeli átlagnál.”*[464] A pásztordal tehát szövegműfaj, amely szövegek különböző dallamokon éltek, vagy élnek tovább a hagyományőrző énekesek ajkán. A dalokat tovább bonthatjuk kisebb csoportokra a pásztorság csoportjai (juhásznóta, kondásnóta stb.), vagy a szövegben megjelenő fő motívum (a pásztorélet különböző fázisai, a természettel való kapcsolat, stb.) alapján. A pásztorok körében sajátos előadásmód is megfigyelhető. A dinamikai árnyalások és a tempóingadozások alkalmazása nem jellemző a hagyományos magyar énekkultúrában, de ezek a stiláris jegyek mégis érzékelhetők egyes régies stílusban éneklő kiemelkedő énekes egyéniségeknél. Az ilyen típusú előadásmód a pásztordalok esetében is gyakran tapasztalható. *„A bordalok és mulatónóták előadásmódja olykor játékos és modoros, legtöbb esetben ezt a túlcifrázással és a hangmagasság állandó csúsztatásával, a tempó váltakoztatásával érik el. Ennek külön specialistái vannak, akik rendszerint szólóban produkálják magukat. A pásztorok között különben több híres nótafa élt.”*[465] Visszautalva a *Magyar Néprajzi Lexikon* szócikkének első részére: a pásztorszövegekhez kapcsolódó dallamok egy része olyan dallam, amely más, általános érvényű szövegekkel terjedt el, és a pásztoréletre utaló részek utólagos módosítások lehetnek, a dallamok másik csoportja pedig „önállóbb lelemény”, vagyis ezeket a dallamtípusokat csak pásztordalként ismerjük. A Papp János által feljegyzett népdalok között vannak viszont olyan dallamok, amelyek ugyan pásztordalként közismertek (azaz a második csoportba tartoznak), változatai viszont most lírai szövegekkel is előkerültek. A *Ha felülök a fekete halomra…* szövegkezdetű, pásztorélethez kapcsolódó dalt a hagyományőrző énekesek a mai napig éneklik az itt bemutatott formájában (47. dallampélda).[466]

[463] A pásztordal kifejezés értelmezéseiről bővebben lásd az *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei* fejezet ide vonatkozó jegyzetét: 3.
[464] Katona 1981: 205.
[465] Katona 1981: 205.
[466] Vö. 114. dallampélda.

2. Megcsapta a bal szárnyát a gulyámnak,
Mindjár' látom, híjja van a gulyámnak.
Deres lovam pányvára van kikötve,
Kinek tetszik, menjen rajta, keresse.

3. Még azt mondja nékem a komiszáros,
Ismerem-i a ladányi mészárost?
Nem ismerem, nem is tudok semmirül,
Csak arrul a három fias tehénrül.

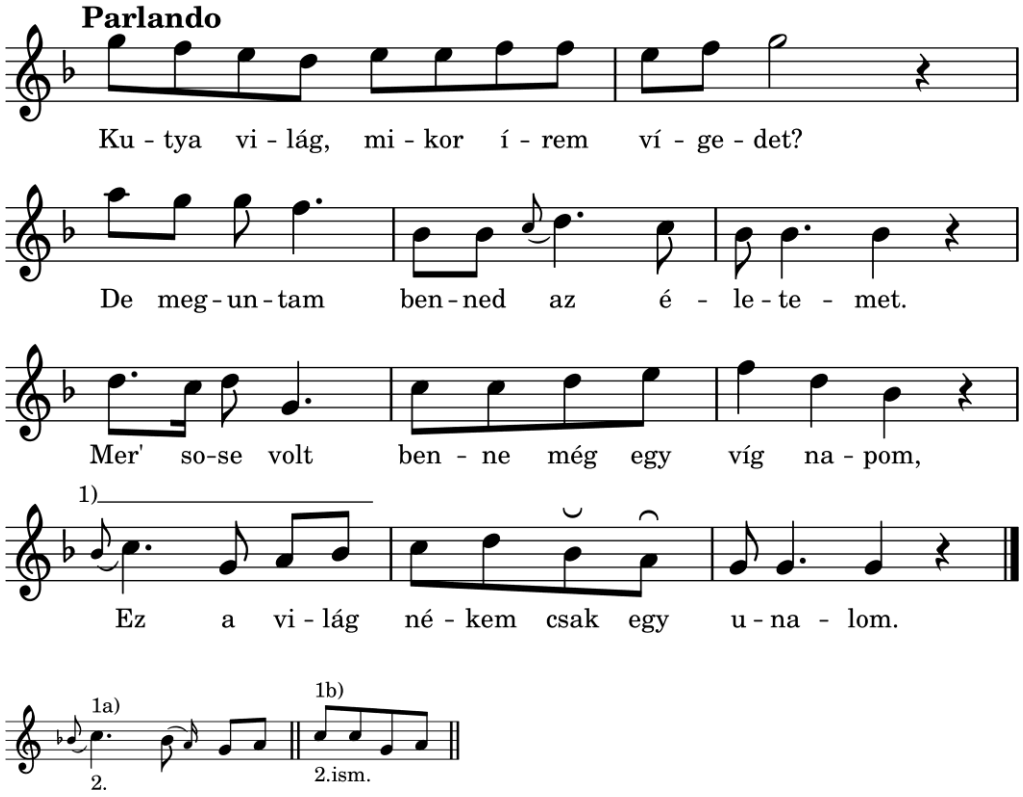
40. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), B. Nagy Ferenc (59), gy. Papp János, 1961.[467]

Ugyanehhez a népdaltípushoz tartozik egy olyan dallam is, amelyet Papp János Hajdúböszörményben rögzített. A *Kutya világ, mikor írem vígedet…* szövegkezdetű variánsban (48. dallampélda) a dallam lírai szöveggel is párosul. A hajdúböszörményi variáns megrengeti azt a – korábban bizonyosnak tekintett – vélekedést, amely szerint ehhez a dallamhoz kizárólagosan pásztorszövegek társulnak.[468] Az itt bemutatott példa három versszakából kettőben egyáltalán nem jelennek meg a pásztorságra utaló motívumok, a

[467] PAPP_MG_000035A/01b és PaJa_JK_007/001.

[468] Ugyanezt erősíti meg az a Debrecen-Halápon gyűjtött népdal is, amelyet a Kádár-család tagjai *A halápi nagy erdőbe' van egy fa…* szövegkezdettel énekelnek. Az első versszak lírai tartalmú, a második pedig *A bárólány és a juhász* balladatípus szövegének töredéke. Az énekesek elmondása szerint ez a két szöveg nem is tartozik szorosan össze, a gyűjtés alkalmával véletlenszerűen énekelték egymás után, mert a dalok hasonlítanak egymáshoz. A ballada teljes szövegét nem tudták felidézni. Kádár-család, Debrecen-Haláp, 2021.08.28. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

szöveg általános érvényű. A harmadik versszak a hangfelvételen nincs dokumentálva, csak a jegyzőkönyv feljegyzésében szerepel. A két (illetve három) dallam vonala alapvetően megegyezik, de az első dallamsorban markáns különbségeket látunk. A *Ha felülök a fekete halomra…* két közölt változata lényegében csak abban tér el, hogy a dallamindító ugrás az alaphangról, vagy a kvintről történik-e, a dallam további részében az énekesek a zenei motívumokat többnyire hasonlóan vezetik. A *Kutya világ, mikor írem vígedet…* viszont az oktávról indul, innen ereszkedik le a kvintre, majd a sor végén visszatér a kezdőhangra, vagyis az oktávra. A kadencia tehát 8, míg az előző két változatban 7-es kadenciára érkezik az első sor dallama. A hajdúböszörményi változatban a második dallamsor szokatlanul magasról, a nónáról indul, és a sor első motívumában magasan mozog. A második sor közepétől már a dallamtípus változatai nem térnek el jelentősen egymástól.

2. Ha meguntál, kisangyalom, szeretni,
Küldjél fel hát a piacra eladni.
Ott is megadják a jónak az árát,
Akkor sem vallsz, kisangyalom, semmi kárt.
ism.: Úgyis odajössz, te babám, megveszel,
Hazaviszel, az ágyadra leteszel.
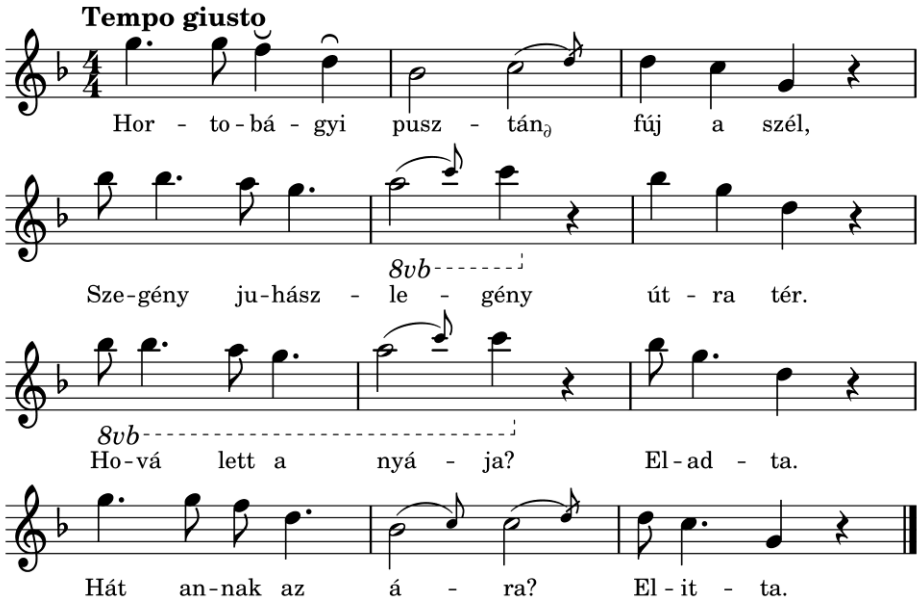
3. Ha felmegyek a csegei halomra,
Letekintek a szegíny barmaimra.
Válogatják a javát az ökrömnek,
Eladom a pesti kereskedőnek.
ism.: Pesti kupec adja írte a bankót,
Szíp csaplárné adja írte a jó bort.

48. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú), H. Varga Gábor (71), gy. Papp János, 1971.[469]

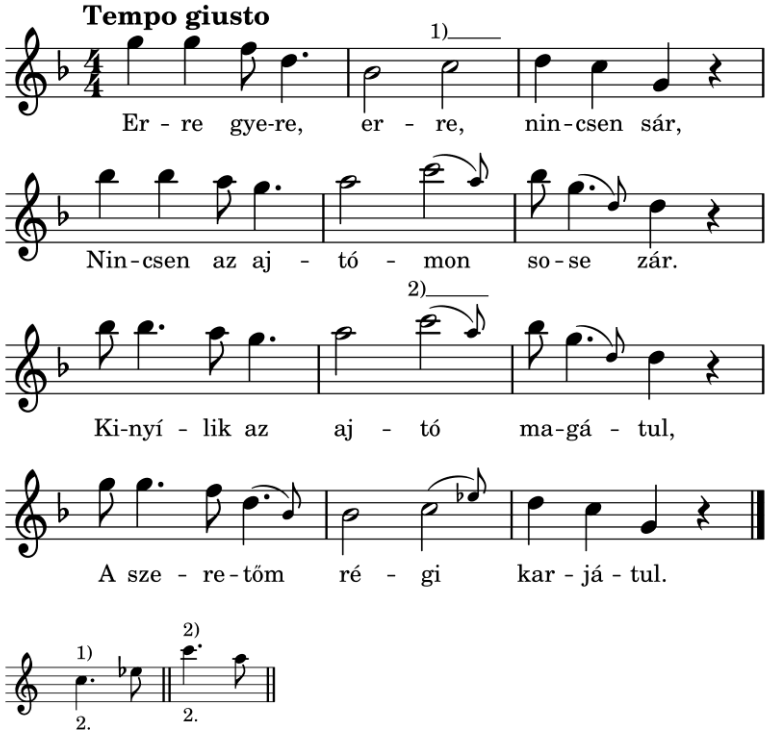
[469] PAPP_MG_000022B/08 és PaJa_JK_022/017; Publikálva: Papp 2001: 97. és Tóth 2020: 638.

A következő két dallampélda a pásztordalok első dallamcsoportjához kapcsolódik: *általános vonatkozású*[470] dallamok többféle tartalommal. Egy település (Tiszacsege) azonos gyűjtési egységében[471] ugyanazt a dallamot a férj pásztor-, míg a feleség lírai szöveggel énekelte el (49–50. dallampélda). A példák között zeneileg nincs eltérés: mindkettő dallam általánosan elterjedt új stílusú dal, a dallamok vezetésében semmilyen különbség nincs, a ritmus apró változásait a szöveghez való alkalmazkodás okozza. A két népdal közti lényeges kontrasztot a műfajuk, vagyis a szövegek tartalma adja. A nemek közti eltérést tehát (ebben a kérdéskörben is) figyelembe kell venni: a férfiak és a nők más és más műfajú dalokat kedvelnek. *„A pásztordalok tipikus férfinóták, […]”*[472] Az asszonyok közül azok ismerik jól ezeket a dalokat, akik pásztordinasztiák leszármazottai, vagy oda mentek férjhez.[473] Az viszont, hogy valaki ismer egy nótát, nem jelenti azt, hogy tudja, vagy szereti is azt dalolni. A nemek közti eltérés több folklórjelenség esetében is dokumentált jelenség. A népdalok esetében elsősorban műfaji eltérésekről beszélhetünk: míg a férfiak repertoárjában nagy számban szerepelnek katonadalok és pásztordalok, a nők dalkészlete általában nem, vagy inkább a passzív tartományban tartalmazza ezeket a műfajokat. Szintén megfigyelhető, hogy a férfi énekesek között elfogadott expresszív előadásmódra a női énekesek körében szinte egyáltalán nem találunk példát. A hagyományos kultúra kereteiben a lányoktól és asszonyoktól elvárt viselkedésmintákba a duhajkodás, a szélsőséges megnyilvánulások nem illettek bele, s ez a visszafogottság megjelenik éneklésmódjukban is.

[470] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek:* 134.
[471] A *gyűjtési egység* kifejezés értelmezését lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 93.
[472] Katona 1981: 205.
[473] Bővebben lásd *3.1. Pásztortársadalom:* 31.

49. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Juhász Mihály (73), gy. Papp János, 1963.[474]

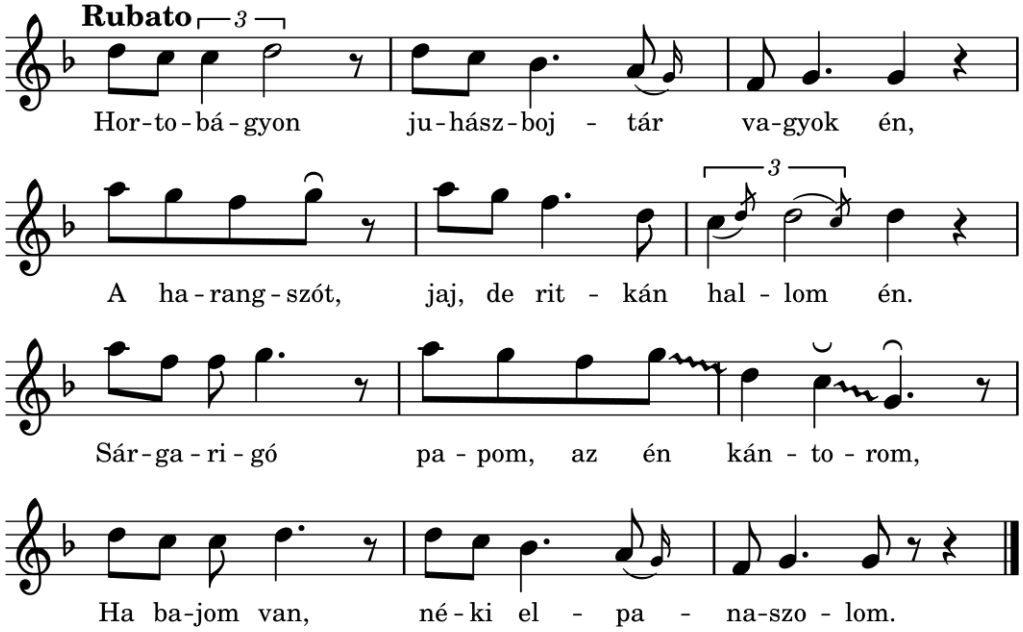

2. Azt a kerek erdőt, (azt) járom én,
Azt a szőke legényt szánom én.
Az a szőke legény vót ibolya,
Én vótam a locsolgatója.

50. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Juhász Mihályné Füredi Erzsébet (70), gy. Papp János, 1963.[475]

[474] PAPP_MG_000034B/11 és PaJa_JK_023/023.
[475] PAPP_MG_000034B/12 és PaJa_JK_023/024.

A pásztorréteg tagjai a hagyományos társadalomban viszonylag elszigetelten éltek, de a különböző társadalmi csoportok közötti összefonódására is sokféle lehetőség, élethelyzet adódott. Hunyadi István egyeki énekes például gyermekkorában bojtárkodott, aztán földműves, béres lett belőle. A következő, új stílusú dal (51. dallampélda) éneklése után így beszélt a gyűjtés idején a pásztorok éneklési szokásairól: *„Hát, még gyerekkoromba pásztorkodtam. Akkor hallottam a juhászoktul, dalolgatták, meg kondások is segítettek úgy nekik dalolgatni, és ilyenektül hallogattam idősebb pásztoremberektül. […] Legeltetís közbe' összejártunk a gulyások, a juhászok, a kondások, beszélgetni, dallikóztunk ott egymásnak. […] Iszogatás az oszt nem vót ott kinn a pusztába, csak úgy józanon szórakoztunk."*[476]

2. Hortobágyon fejős juhász vagyok én,
Lobogós ingbe', gatyába' járok én.
Hegyes orrú, magas kérgű a csizsmám,
Nagy ohati bacsó lánya a babám.

3. Csaplárosné, tíz liter bor nem elég,
Hát abbul a jó borábul van-e még?
Hozza ide, mert megöl az unalom,
A poharát mind a fődhö' vagdalom.
ism.: Ha még azt az egy pohár bort megiszom,
Hát a többit ki issza meg, nem tudom.
ism.: Ezt sem muszáj mind egy cseppig meginni,
Ha berúgok, nem tudok hazamenni.

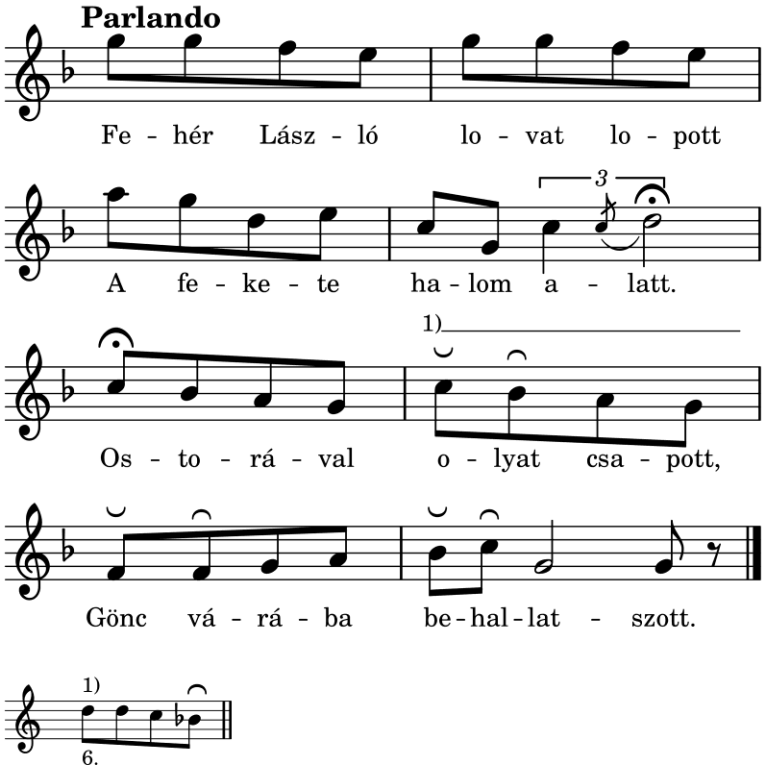
51. dallampélda: Egyek-Telekháza (Hajdú), Hunyadi István (50), gy. Papp János, 1972.[477]

[476] PAPP_MG_000114A/010b.
[477] PAPP_MG_000114A/10a–b és PaJa_JK_023/086.

Műfaji csoportok – a balladák

Papp János hajdúsági hagyatékában a balladatípusok száma nem kimagasló. Ugyanakkor a balladák száma nem mondható elenyészőnek sem: 46 felvétel sorolható ide, a rabénekekkel együtt még magasabb ez a szám.[478] A régi típusú balladák közül egy-egy példa képviseli a *Kétféle menyasszony*[479] és a *Rossz feleség*[480] balladáját, a *Szégyenbe esett lány*[481] történetének töredékét, továbbá a *Gunaras lány*[482] történetével rokon balladás dal is megtalálható a hajdúsági dallamkészletben. A kistájon jellemző típus a *Megszólaló halott* balladája (*Hajnallik, hajnallik…*[483] szövegkezdettel), amely a lakodalmi szokáskörhöz is szorosan kapcsolódik.[484] Szintén régi ballada *A halálraítélt húga*, azaz *Fehér László* balladája. A Hajdúságban ehhez a balladatípushoz kapcsolódik a legtöbb variáció, Papp János gyűjtéseiben 12 változat. A változatok többségét a *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdettel jelölt dallamtípusra[485] éneklik, de a balladához más dallamok is kapcsolódnak a régióban. A legteljesebb szövegfüzér egy szép, részlegesen kvintváltó (sorszerkezete: A^5BAC) dallamhoz kötődik, Egyek településről (52. dallampélda).

[478] Vargyas Lajos a rabénekeket a betyárballadák közé sorolja. Vö. Vargyas 1976b: 714–744. Ugyanebben a csoportban található néhány olyan típus, amely a Papp-hagyatékban a pásztordalok vagy a betyárdalok közé került besorolásra Vö. Vargyas 1976b: 635–747.
[479] PAPP_MG_000128A/11.
[480] PAPP_MG_000025A/05.
[481] PAPP_MG_000105A/10.
[482] PAPP_MG_000025A/04.
[483] Lásd a 13. dallampéldát.
[484] Bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 161–162.
[485] Lásd a 10. dallampéldát.

2. Fehér Lászlót, hogy elfogták,
Vallatásra szólították:
- Nincsen apám, nincsen anyám,
Csak egy gyönyörű húgocskám.

3. Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja el van fogva.
Leszaladt az istállóba,
Azt mondja a kocsisának:

4. - Fogd be, kocsis hat lovadat,
Tégy fel egy véka aranyat,
Meg sem álljál Gönc váráig,
Horvát Miklós udvaráig!

5. Horvát Miklós tömlöctartó,
Áldjon meg a Mindenható!
Hoztam egy véka aranyat,
Szabadítsd ki a bátyámat!

6. Nem kell nékem az aranyad,
Sem szekered, sem hat lovad.
Háljál velem egy éjszaka,
Bátyád szabadul hajnalba.

7. Erre Anna semmit sem szól,
Végigsétál a folyosón.
Folyosóról folyosóra,
Megy a börtön ajtajára.

8. - Fehér László, édes bátyám,
Hallod-e, mit mond a bíró?
Háljak vele egy éjszaka,
Kiszabadulsz szép hajnalba.

9. - Fehér Anna, édes húgom,
Ne hálj vele, csak azt mondom.
Szép lányságodat elveszi,
Bátyádnak a fejét veszi.

10. Erre Anna semmit sem szól,
Végigsétál a folyosón.
Folyosóról folyosóra,
Megy a bíró ajtajába.

11. - Bíró uram, éjfél tájba
Mi csörög az udvarába?
- Kocsisom lovát itatja,
Zabla csörög a szájába.

12. Réz annak minden szerszáma,
Azér' csörög éjfél tájba.
Erre Anna semmit sem szól,
Végigsétál a folyosón.

13. Folyosóról folyosóra,
Megy a börtön ajtajába.
Kiszólnak a többi rabok:
- Ne itt keresd a bátyádat!

14. Zöld erdőben, zöld mezőben,
Akasztófa tetejébe'.
Felakasztották bátyádat,
Elvették szép lányságodat.

15. Erre Anna semmit sem szól,
Végigsétál a folyosón.
Folyosóról folyosóra,
Megy a bíró ajtajára.
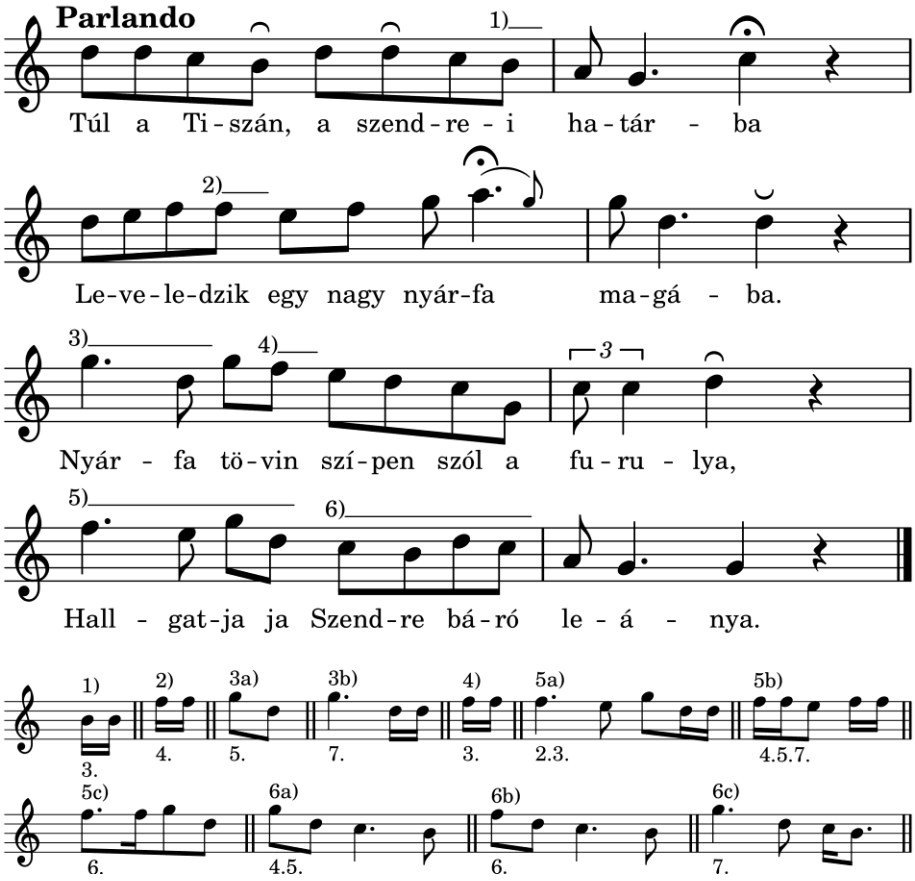
16. Átkozódni nem szokásom,
De ha megfog, azt se bánom.
Mosdóvized vérré váljon,
Törölköződ lángot hányjon!

17. Tizenhárom szekér szalma
Rothadjon el az ágyadba',
Tizenhárom gyógypatika
Ürüljön ki a számodra!

52. dallampélda: Egyek-Telekháza (Hajdú), Nagy Mihály (25), gy. Papp János, 1972.[486]

A hajdúsági balladák jelentős része új ballada, vagyis a történet nem vezethető vissza középkori francia eredetre, nem találjuk nyugat-európai párhuzamait, hanem *„magyar földön keletkezett, s megmaradt a magyar föld határain belül."*[487] Népszerű téma a Felső-Tisza vidékén *A bárólány és a juhász* balladája,[488] amelynek Papp János is több változatát rögzítette a Hajdúság területén. Ennek a balladának – mind dallamát mind szövegét tekintve – tipikusnak mondható változata a következő, nádudvari variáns (53. dallampélda). A balladatípus új, de a dallamtípus nem új stílusú, és a történet egyes elemei is kapcsolatban állnak a régi balladákkal. A tragikus végkifejlet emlékeztet a régi balladák lezárásaira, *„maga a kép pedig a széltől lobogtatott inggel, hajjal a rab-balladákból került bele a balladába."*[489]

[486] PAPP_MG_000114A/02a–b és PaJa_JK_023/077–78.
[487] Vargyas 1976a: 68.
[488] Vargyas 1976b: 751–755.
[489] Vargyas 1976b: 755.

2. Ki is nyílt a Szendre báró ablaka,
Kökényszemű barna lány néz ki rajta.
A kisasszony így sóhajt fel magába:
Mért is lettem a Szendre báró leánya?

3. Másnap reggel Szendre báró nagy bújába
Kinyargal a hortobágyi pusztára.
Felkeresi a legkedvesebb pásztorát,
Megkérdezi, hogy nem látta-i a lányát.

4. Nem láttam én, báró uram, ha mondom,
Három napja, hogy oda van a bojtárom.
Három napja, hogy a bojtárom oda van,
Bizonyára *ja* kisasszony is vele van.

5. Szendre báró hintót küld a lányáér',
Kilenc zsandárt meg a juhászbojtárér'.
Gyere, lányom, kastély van a számodra,
A juhásznak meg készen van a bitófa.

6. Hej, de szépen kifaragták azt a fát,
Amelyre a juhászbojtárt akasztják.
Fújja a szél a fehér ingit, gatyáját,
Mér' szerette el a báró leányát.

7. Falu végin cigányasszony sátora,
De sok kislány kártyavetni jár oda.
Én is elmegyek, megkérdem a jövőmet:
Lesz-i nékem még hű szeretőm, míg élek.

53. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), B. Nagy Ferenc (68), gy. Papp János, 1970.[490]

A ponyvaballadák és az új balladák közül *Az öngyilkos szeretőgyilkos*, az *Öngyilkos elhagyott szerető*, *A cséplőgépbe esett lány*, *A gyilkos feladja magát*, a *Ki sem megyek, meg sem adom magam* típusokra és ezek rokon változataira találunk példát a hajdúsági felvételek között. A felsorolt balladákhoz rendszerint új stílusú, visszatérő szerkezetű dallamok társulnak.

[490] PAPP_MG_000035B/03 és PaJa_JK_017/015.

Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok

A szokásdalok tárgykörében a korábban publikált dallamok között is találunk érdekességeket, kevésbé közismert hajdúsági dallamokat,[491] de Papp János gyűjtéseiből még több információt kapunk. Az emberélet fordulóit, szakaszait tekintve rögtön ki kell emelni a hajdúsági népi játékokat. A népi játékok legutóbbi, átfogó rendszerezését Lázár Katalin dolgozta ki.[492] Egy-egy népi játék egyszerű elemekből épül fel, de nagyon bonyolult rendszert alkot: a dallam, a mozgás, a cselekmény, a szereplők száma és egymáshoz való viszonya is része az egységnek. A sok rendszerezési szempont összefésülésére Lázár Katalin a játékcselekmény legfontosabb elemét kereste meg: a népi játékok típusrendjének alapját a játékmag szerinti csoportosítás adja. A népi játékok típusrendjében hat tömb és 24 típuscsoport található.
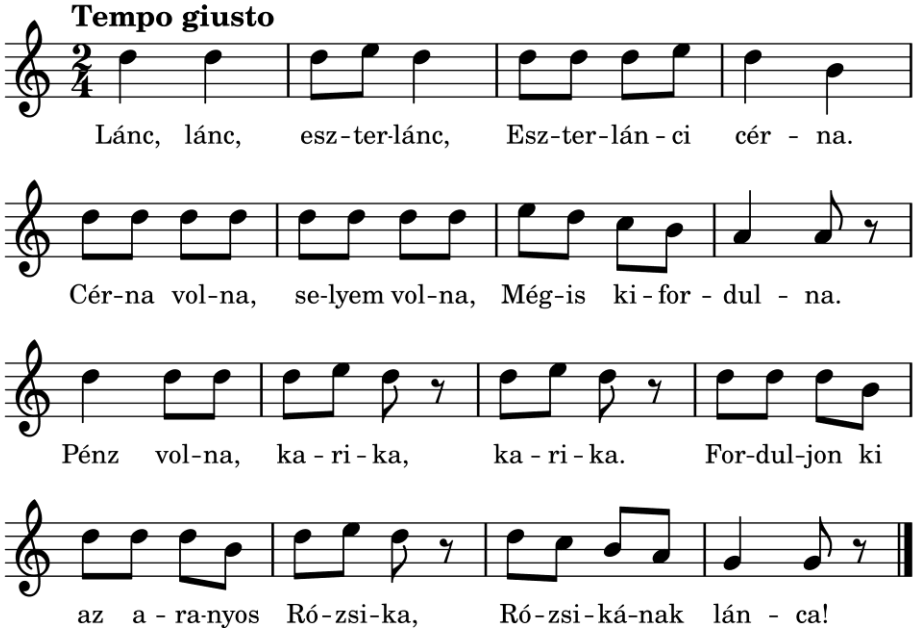
Papp János hajdúsági gyűjtésében csak olyan népi játékokra találunk példákat, amelyekhez dallam is társul. A dallamok rögzítése és lejegyzése mellett legtöbbször a játékcselekmény is megjelenik a dokumentumokban: vagy a hangfelvételen, vagy a jegyzőkönyvekben megtalálható, hogy mi történik a játékdalok éneklése közben. A népi játékok típusrendjének hat tömbje közül ötre találunk példát ezekben a hajdúsági gyűjtésekben. A példák száma semmiképp sem elhanyagolható: 57 adat sorolható ebbe a témakörbe. Jelentős eredmény, hogy az eszközös játékokon kívül minden tömb valamely eleme előkerült ebben az archívumi anyagban.

A rögzített hajdúsági játékok megoszlása körülbelül megfelel Lázár Katalin teljes nyelvterültre vonatkoztatott megfigyeléseinek: a legnagyobb számban a mozgásos játékok jelennek meg, ezt követi a mondókák aránya. A párválasztó játékok száma is eléri a tízet, míg a szellemi játékok közül négyet, kiolvasók közül pedig kettőt foglal magában a Papp-hagyaték hajdúsági része.

A népi játékok típusrendjének nagyobb egységei szerint haladva először a mozgásos játékok tömbjét tekintem át. A hajdúsági ölbeli játékok Papp János által dokumentált darabjai a gyermek mozgásfejlődéséhez kapcsolódnak: jártató és sétáltató játékok. A mozgásos játékokon belül a legnagyobb változatosságot az ügyességi- és erőjátékok mutatják. Népszerűek az ülőhintához fűződő játékdallamok, emellett játékba hívók, guggolós körjátékok, cipósütés, kifordulós körjáték (54. dallampélda), páratlan és kendős játék (55. dallampélda) is megtalálható ebben a csoportban. A következő püspökladányi játéknak sem a

[491] Lásd *5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok.*
[492] Vö.: Lázár 1997.
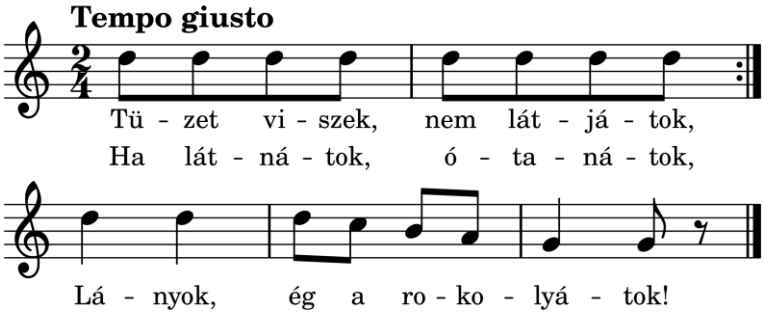
jegyzőkönyvben, sem a hangfelvételeken nem találjuk meg a leírását, de a játékdal szövegéből egyértelműen kirajzolódik a kifordulós körjáték játékcselekménye: kézen fogva körben haladunk, miközben énekeljük a dalt. A 'Forduljon ki' résznél megfordul az a játékos, akinek a nevét énekeljük, és ezután a körnek háttal jár. Addig tart a játék, amíg mindenki sorra nem kerül.

54. dallampélda: Püspökladány (Hajdú), Keserü Sámuelné Faragó Zsófia (65), gy. Papp János, 1975.[493]
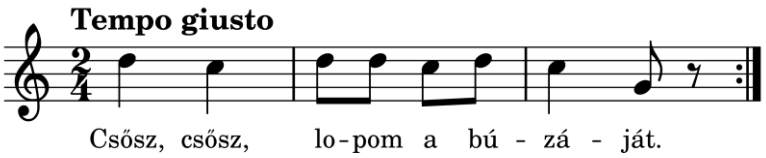
A Papp János gyűjtésében szereplő hajdúsági népi játékok közül több nyomtatásban is megjelent a *Népzenei Mozaikok* sorozatban.[494] Az újságban publikált kották letisztultak, informatívak, a leírások is tömörek, jól értelmezhetők. Az alábbi hajdúszoboszlói kendős játékhoz (55. dallampélda) például a napilapban a következő játékleírás jelent meg: *„A játékosok kört alakítanak, egymás kezét fogva énekelnek. A róka a körön kívül sétál a zsebkendővel a kezében. A dal végén ezt a kör közepére dobja, s a játékosok mindannyian érte futnak. Aki a zsebkendőt megszerezte, mint róka játszhat tovább."*[495]

[493] PAPP_MG_000130A/08 és PaJa_JK_080/033.
[494] Papp 1972a–e. A sorozatról bővebben lásd *5.2.2.1. Papp János élete és munkássága*: 116.
[495] Papp 1972e.

415. dallampélda: Hajdúszoboszló (Hajdú), Kuczora Róza (60), gy. Papp János, 1972.[496]
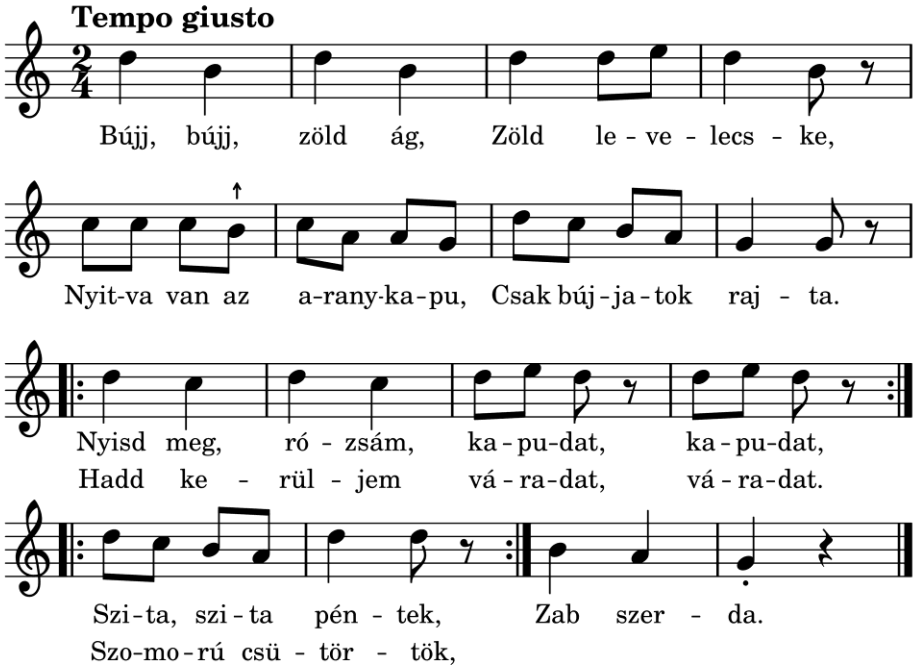
A mozgásos játékokon belül a fogócskáknak is több változatát látjuk, például sima fogót és szoknyafogót. Szintén ebbe a csoportba sorolható az a földesi játék is (56. dallampélda), amely a lipem-lopom játéktípusba tartozik. A játékosok közül az egyik a csősz, aki lefekszik a földre. A többiek a csőszt körbejárva éneklik a dalt, miközben ’cibálják’ a búzát, azaz mozgásukkal imitálják a búza földből való kirángatását. Amikor a csősz felpattan, kergetni kezdi a többieket (a tolvajokat). Akit a csősz meg tud fogni, azzal helyet cserél. A játékcselekmény mellett érdemes szót ejteni a rövid játékdal dallammagjáról is. *A Magyar Népzene Tára I.* kötetében ennek a dallammagnak az itt bemutatott változatára nincs példa, a hajdúsági fogócska a *szó-fá-szó-dó* dallammagvú játékdalok variációja.[497]

426. dallampélda: Földes (Hajdú), Orbán Jánosné Tóth Rozália (75), gy. Papp János, 1972.[498]

A *<u>Bújj, bújj, zöld ág…</u>* szövegkezdetű dal változatai az egész magyar nyelvterületen népszerűek, kapus-hidas vagy bújó-vonuló játékok kapcsolódnak hozzájuk. A Hajdúságban is jelen van mindkét játékcselekmény ugyanezzel a szövegkezdettel, egymáshoz hasonló dallamváltozatokkal (dúr hexachord, ütempáros szerkezetű dallam). Tetétlenen a kapus-hidas játékcselekmény található meg (57. dallampélda). A játékosok közül ketten kezet fognak, ők a kapusok. A többiek velük szemben sorba állnak és kezdik énekelni a dalt. A kaput a ’Nyisd meg, rózsám’ résznél emelik fel, és a ’Zab szerdá’-ra zárják be. Akiket a kapu alatt átvonuló játékosok közül a dal végén a kapuba zártak, azok veszik át a kapusok szerepét.
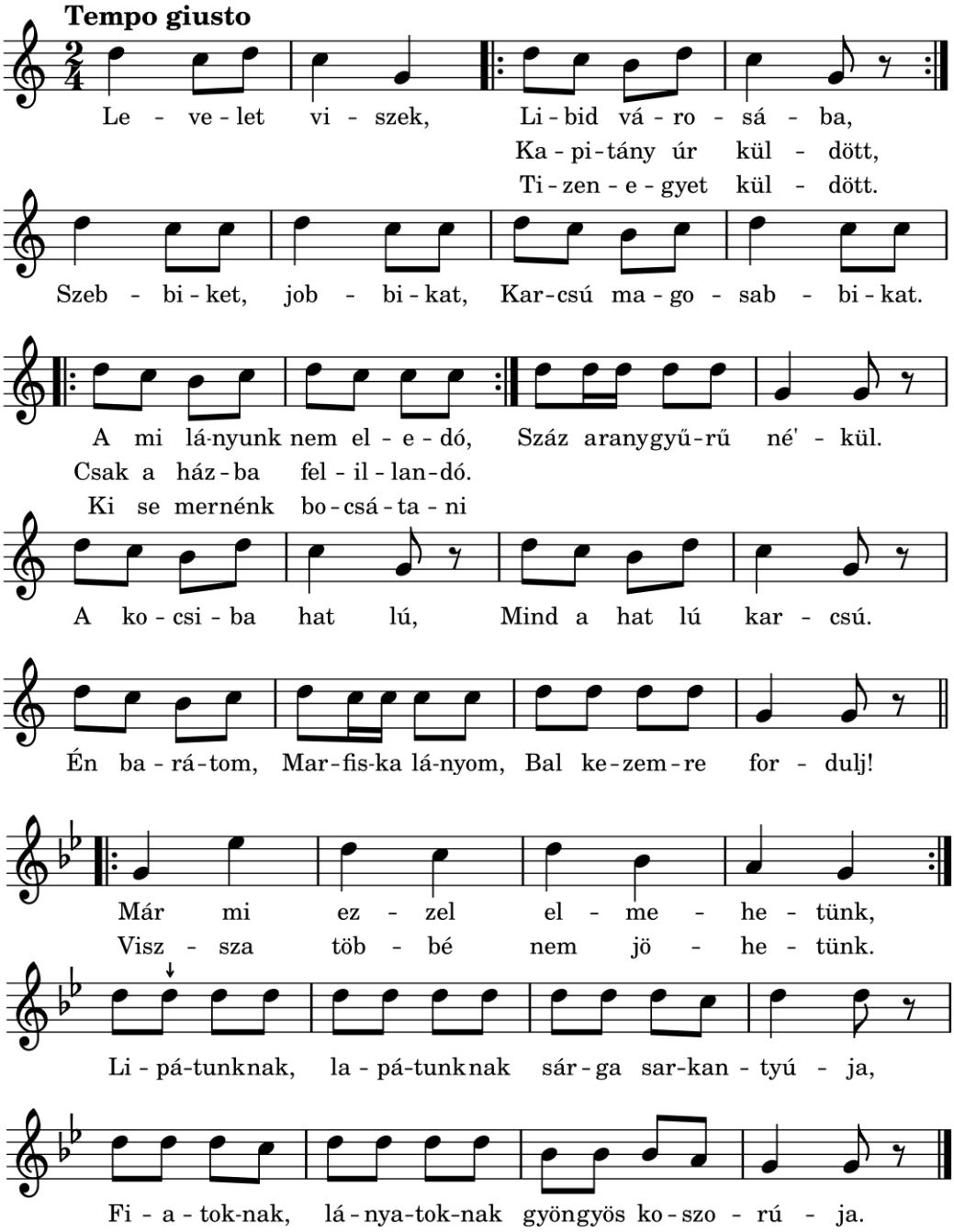
[496] Papp 1972e; PAPP_MG_000109A/12 és PaJa_JK_045/045.
[497] Vö. MNT 1957: 170–172/ 329–333.
[498] PAPP_MG_000107B/14a–b és PaJa_JK_090/018.

437. dallampélda: Tetétlen (Hajdú), Tóth Jánosné Kenéz Zsófia (62), gy. Papp János, 1972.[499]

A népi játékok típusrendjén belül a következő nagy egységet a párválasztó játékok alkotják. A tömb három alcsoportja közül párválasztó körjátékokról és leánykérő játékokról ismerünk meg folklórdokumentumokat a Papp-hagyatékban. Utóbbi csoportba tartozik az a hajdúböszörményi játék is, amelyet *csalogató* néven ismertek a helyiek (58. dallampélda). A dal éneklése közben a játékosok (nagylányok) kézen fogva körben haladnak, egy pedig a körön kívül sétál. Akinek a nevét éneklik a dalban, azt a körön kívül haladó lány magával viszi. Addig folytatják a játékot, amíg a kör el nem fogy. A játékcselekményhez tartozó dallam két szakaszból áll: az első dúr hexachord rész azzal a dallammaggal indul, amelyből a földesi fogócska (56. dallampélda) dallama is felépül, a második egység pedig moll jellegű.
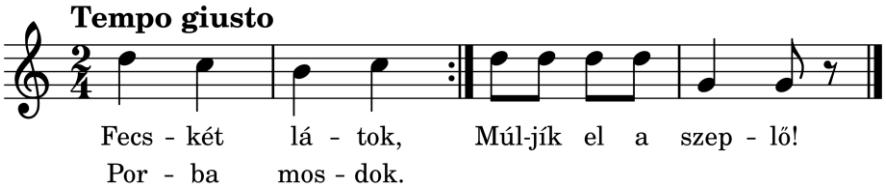
[499] PAPP_MG_000100B/12 és PaJa_JK_093/002.

448. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú), Bodnár Istvánné Kiss Róza (66), gy. Papp János, 1972.[500]
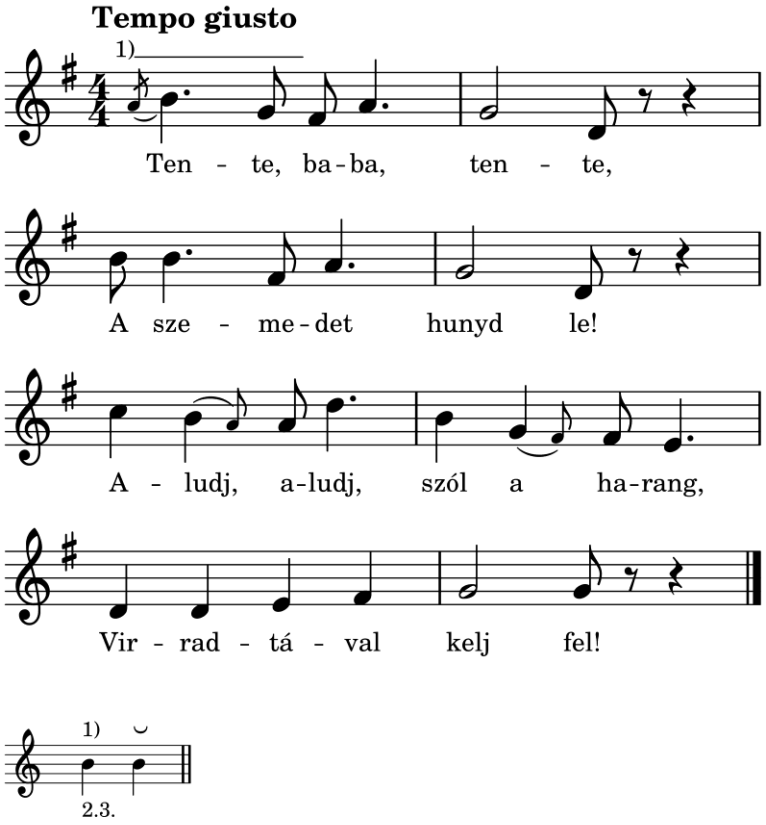
Papp János gyűjtése a mondókák tömbjén belül számos csúfolót (név- és állatcsúfolók), valamint állatmondókákat is tartalmaz. Tavasszal, amikor a gyerekek először látták meg a gólyát vagy a fecskét, énekszóval köszöntötték. A *Fecskét látok…* szövegkezdetű mondóka éneklése közben a lányok azt is remélték, hogy lemoshatják magukról szeplőiket (59. dallampélda).

[500] PAPP_MG_000108A/17 és PaJa_JK_022/086.

459. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú), Bodnár Istvánné Kiss Róza (66), gy. Papp János, 1972.[501]

A mondókák tömbje altatódalokat is tartalmaz. A hangfelvételeken az altatáshoz kapcsolódó szokásokról is hallhatók információk.[502] Az előző játékdallamoktól eltérően az altatódalok többsége nem ütempáros szerkezetű, hanem strófikus. A hat hajdúsági altatódal közül három ugyanannak a dallamnak a variánsa (*Tente, baba, tente…* szövegkezdettel), amelyben idegen eredetű, műzenei elemek is megmutatkoznak: nagyobb hangközugrások, vezetőhang jelenléte, skálamenetek (60. dallampélda).

[501] PAPP_MG_000108B/08 és PaJa_JK_022/095.
[502] Ezek az altatáshoz kötődő információk még gazdagabbak a Papp-hagyaték nyírségi és bihari településekről származó felvételein.

2. Álmodjál rózsával,
Rózsa bimbójával,
Angyaloknak szép csengettyű
Csillaghintójával!

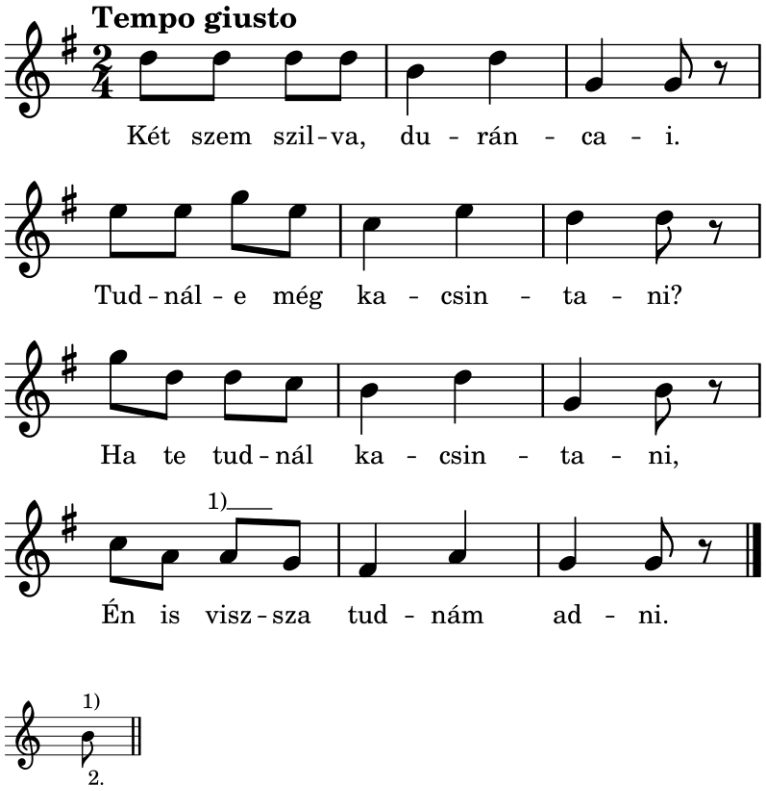
3. Szép csengettyűszóra
Ülj fel a hintóra!
Búzavirágkék szemedet
Nyisd ki virradóra!

60. dallampélda: Földes (Hajdú), Orbán Jánosné Tóth Rozália (75), gy. Papp János, 1972.[503]

A népi játékok tágabb értelmezési körébe tartoznak a fonóbeli játékok. Ezek már nem a gyermekkorhoz, hanem az ifjúkorhoz és gyakran a párválasztáshoz kapcsolódnak, a társas alkalmak vagy közös munkák során megjelenő szórakozási formák. Ilyen fonóbeli játék az ún. *pócirka*, amelyről tiszacsegei adatunk van. A *pócirka* egyfajta alakoskodás: papírruhába öltöztetett személyekről volt szó, akik legények vagy leányok egyaránt lehettek. Követelmény volt, hogy ne lehessen felismerni a *pócirkát*, azaz úgy kellett a maskarát elkészíteni, hogy a viselőjének kiléte ne derüljön ki. *Pócirkák* hetente egyszer, leginkább szerdánként érkezhettek a fonóba, az érkezésükhöz engedélyt kellett kérni a fonó rendjére vigyázó *bíró*tól. Az érkezés ideje is meg volt szabva, és éjfélig maradhattak. Az itt közölt dallamra csak a *pócirkák* táncoltak (61. dallampélda).

A *pócirka* iménti leírása a Papp János gyűjtései közt található hangfelvételről származik. A fonóhoz, pontosabban a kenderfeldolgozáshoz kapcsolódó munkafolyamatokról és szokásokról bővebben Papp József 1975-ben megjelent tanulmányában olvashatunk.[504] Eszerint *„a pócirkázók egyik fonóból a másikba mentek, közben még a disznótorokat is meglátogatták. Falunkban* [Tiszacsege – T. L. L.] *háromféle pócirka volt ismert: a medvetáncoltatás, a lovas- és a gólyapócirka.”*[505]A jelmezek és a szokások részletes leírása mellett a táncokról, *tamburabálok*ról[506] is olvashatunk a tanulmányban, az itt közölt dal viszont új részlet e szokás leírásával kapcsolatban.

[503] PAPP_MG_000107B/09b–c és PaJa_JK_090/013.
[504] Papp 1975. A *pócirka* elnevezéssel rokon *pócurka* kifejezést Tiszafüred környékén a farsangi alakoskodókra használták. A tiszacsegei fonóbeli játék tehát valószínűleg délnyugati irányból került a falu életébe, és elszakadt a farsangi szokásoktól. A két szokás (farsangi *pócurka* és fonóbeli *pócirka*) rokonsága, hasonlóságai szembeötlőek. Vö. Barna 1979: 174. és Barna 1979: 271.
[505] Papp 1975: 254.
[506] A tambura szófordulat az Alföld nagy részén a citera megnevezését takarja. A *tamburabál* kifejezés alatt tehát citeramuzsikára való táncot, táncalkalmat, másik helyi kifejezéssel élve *citerabál*at értünk. Vö. Pesovár 1990: 220. és 226. Lásd még *4.2. Éneklési alkalmak:* 47–48.

2. Erre, erre, most ment erre,
Haragszik, mer' nem néz erre.
Ha haragszik, mér' jár erre,
Mér' jár nekem ellenemre?

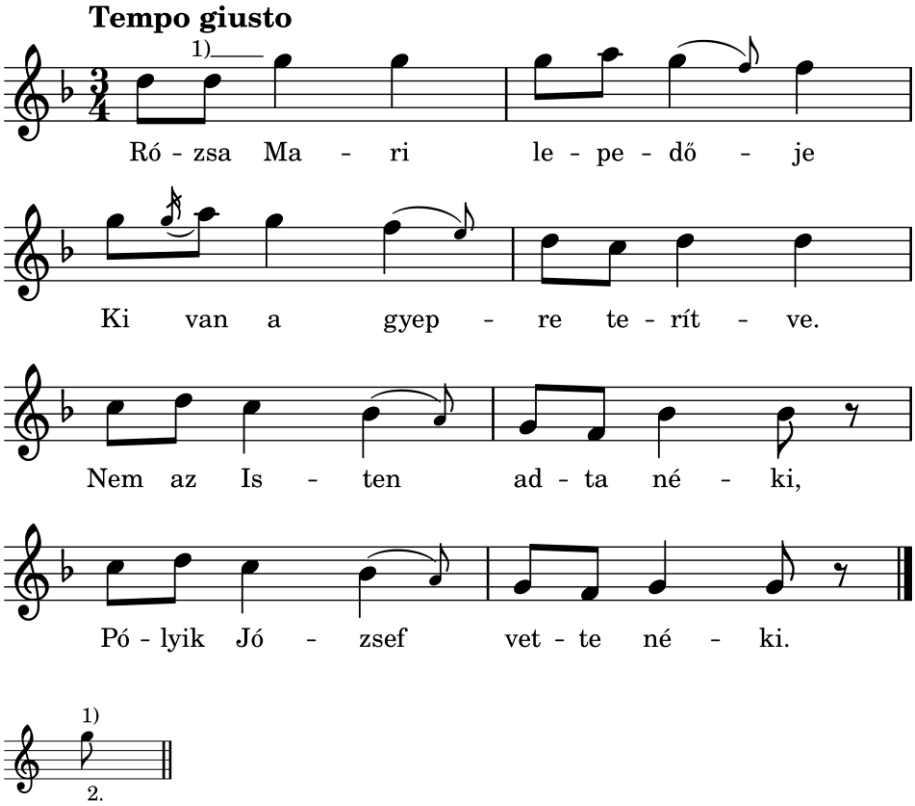
61. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet (61), gy. Papp János, 1972.[507]

A dallam a <u>*Debrecenbe kéne menni…*</u> szövegkezdetű típusba tartozik. A közismert dallam egyik változata ebben az esetben kevésbé népszerű szövegekkel párosul. A hangzatfelbontások műzenei eredetre utalnak. Bartók Béla szerint ez a dallam nem jellemző a magyar népzenére, de más népek zenéjére sem, ugyanakkor mégis sok helyen ismerik. Az ő megfogalmazásában ez a dallam *„valamiféle keleteurópai nemzetközi zenei zsargonhoz"*[508] tartozhat. A magyar népzenei osztályozás tekintetében pedig egyértelműen a *C osztály*hoz soroljuk.

A fonóba leginkább az eladósorban levő lányok és udvarlóik jártak. A párválasztás időszaka ez, a leendő házastársukat választották ki a fiatalok a különböző játékok során. A párokat gyakran össze is énekelték akár a fonóban, akár más társas munkák során. Néhány ilyen párosító dallam is előkerült a gyűjtések során. Az alábbi, Vámospércsen rögzített párosító kvintváltó, mazurka ritmusú dallam (62. dallampélda). Ez a páratlan lüktetésű

[507] PAPP_MG_000113A/15a–b és PaJa_JK_023/058.
[508] Bartók 1934: 9.

dallamtípus (*Mulik Ilon lepedője…* jelzettel)[509] csak az Alföldre jellemző, azon belül pedig elsősorban a Nyírségből dokumentálták a változatait. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy Pólyik Józsefné Rózsa Mária a Nyíracsádhoz tartozó Buzita-tanyáról származik, az adatközlő innen került a szomszédos Vámospércsre. Dallamrepertoárjának jelentős része tehát a nyírségi dallamanyaghoz is kapcsolódik. Az énekes asszony viszont a gyerekkorából magával hozott dallamokat Vámospércsen is tovább használta. A dallam- és a stiláris eszközkészlete tehát a két kistáj határán mindkettőből építkezett, dalainak előadásmódja talán ezért is emelkedik ki a környék énekeseinek sorából.
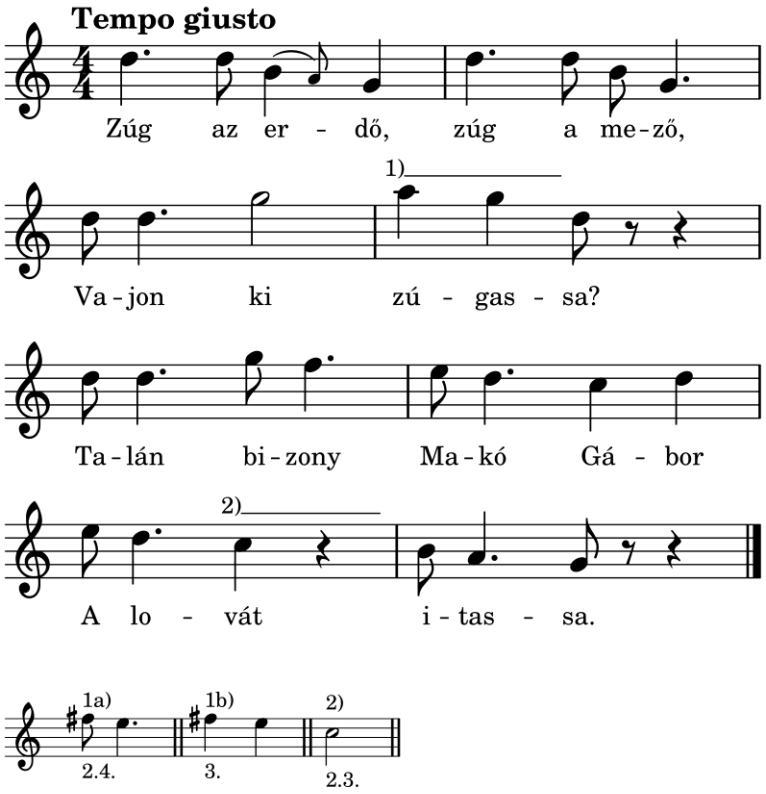

2. Megfogott mán éngem a nap,
Énrajtam mán senki nem kap.
Hogy is kapna ilyen jányon,
Ilyen fekete cigányon?

62. dallampélda: Vámospércs (Hajdú), Pólyik Józsefné Rózsa Mária (67), gy. Papp János, 1971.[510]

A párosítók másik, józsai példája egy olyan dallamcsalád része, amely elterjedése változékony formákban nagy földrajzi kiterjedést mutat. A *Zúg az erdő, zúg a mező…* szövegkezdethez a legismertebb dallam egy moll jellegű, 8.6.8.8. szótagszámszerkezetű

[509] Típusszám: 18-003-00-00x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=1380&dialektus=2#a Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[510] PAPP_MG_000086A/08a–b és PaJa_JK_083/005.

táncdallam, egy csárdás, amely a Felső-Tisza vidék egészén elterjedt.[511] A józsai párosító egy dúr jellegű (mixolíd) változat (63. dallampélda), amelynek utolsó sorából hiányzik a *Sej, haj* bővülés, így a szótagszámszerkezete: 8.6.8.6. A két dallam íve közötti hasonlóság szembetűnő, a rokonság tagadhatatlan.

2. Víg ő maga, víg a lova,
Víg a paripája.
Vígan várja Horváth Panni
A nagy vetett ágyba.

3. Horváth Panni fehér ágya
Magasra van vetve,
Makó Gábor a kalapját
Rajta felejtette.

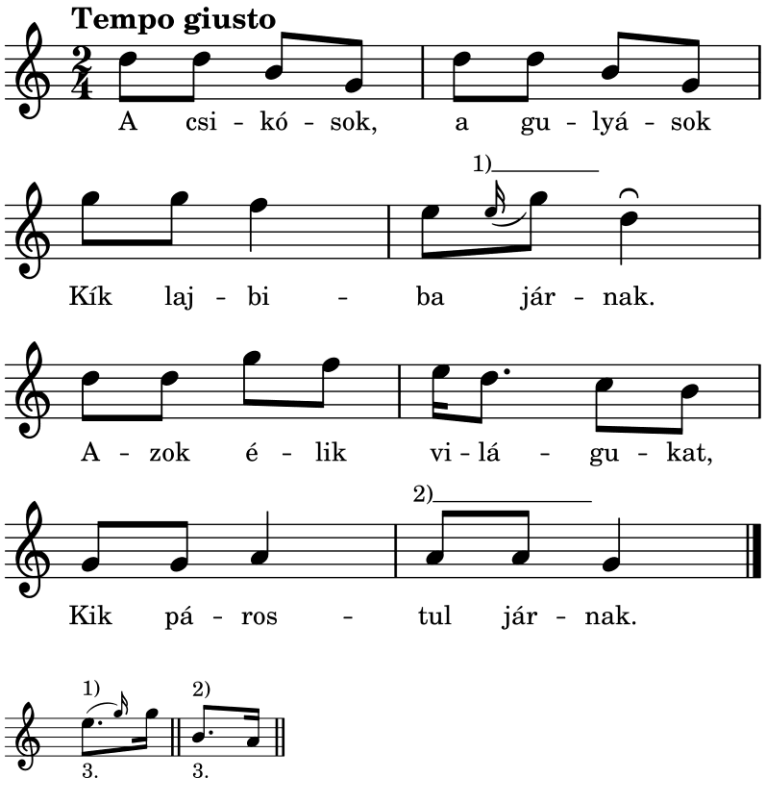
4. Hozd ki, Panni, a kalapom,
Hadd tegyem fejemre,
Hogy ne nézzen minden kislány
Ragyogó szemembe!

63. dallampélda: Józsa (Hajdú), Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64), gy. Papp János, 1961.[512]

A józsai párosító mixolíd dallama nem egyedülálló példa. Papp János ugyanezt a dallamtípust Hajdúnánáson is rögzítette betyárszöveggel (64. dallampélda). Érdekes, hogy a *szolgalegény* kifejezés ebben a dalban *gulyáslegény* alakban jelenik meg, tehát a pásztorélethez közeledik egy olyan szövegtípus, amely országszerte nem ilyen formában

[511] Lásd a 17. dallampéldát.
[512] PAPP_MG_000018B/08 és PaJa_JK_027/029.

ismert.[513] Ez a dúr jellegű dallamtípus a palóc területeken is fellelhető, például Pál István tereskei dudás repertoárjában.[514] A típus távolabbi rokonai az erdélyi Kalotaszegen is megtalálhatóak. A két (nem teljesen azonos) hajdúsági változat erősíti egymást, pontosabban a két adat már alátámasztja a dallamtípus mixolíd altípusának hajdúsági használatát.

2. Lám, én szegény gulyáslegény
Csak magam egyedül.
Hogy élek el, ha nem lopok,
Fehér húszas nélkül?

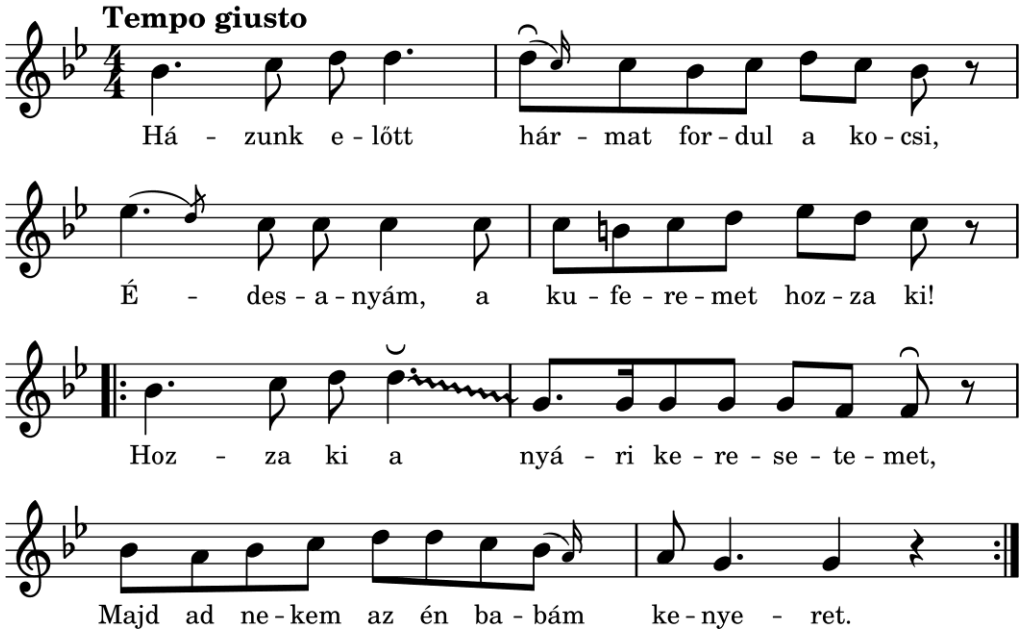
3. Loptam lovat, loptam kettőt,
Loptam mán két lovat.
Adtak azér' fehér húszast,
Veri a márkomat.

64. dallampélda: Hajdúnánás (Hajdú), Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna (80), gy. Papp János, 1961.[515]

A párválasztás mellett az ifjúság életszakaszához tartozik a kötelező sorkatonaság is. A katonadalok szép számmal vannak jelen a hajdúsági dallamrepertoárban: túlnyomó többségük új stílusú dallam (például 85. dallampélda), és több vegyes osztályba tartozó példát is találunk. A dallamokat átvizsgálva szembeötlik a sok új stílusú népdal mellett egy vélhetően sokkal régebbi eredetű pentaton dallam (65. dallampélda). A *dó-ré-mi* dallamindítás jellegzetes, a pszalmodizáló stílusréteg sajátja. Az elnevezés a zsoltározó dallamokra utal, de a hasonlóság nem gregorián átvételt jelent, hanem Kodály Zoltán szerint *„valami*

[513] A szöveg aktualizálásáról bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai:* 180–181.
[514] Juhász 1998: 167.
[515] PAPP_MG_000032A/04 és PaJa_JK_015/004.
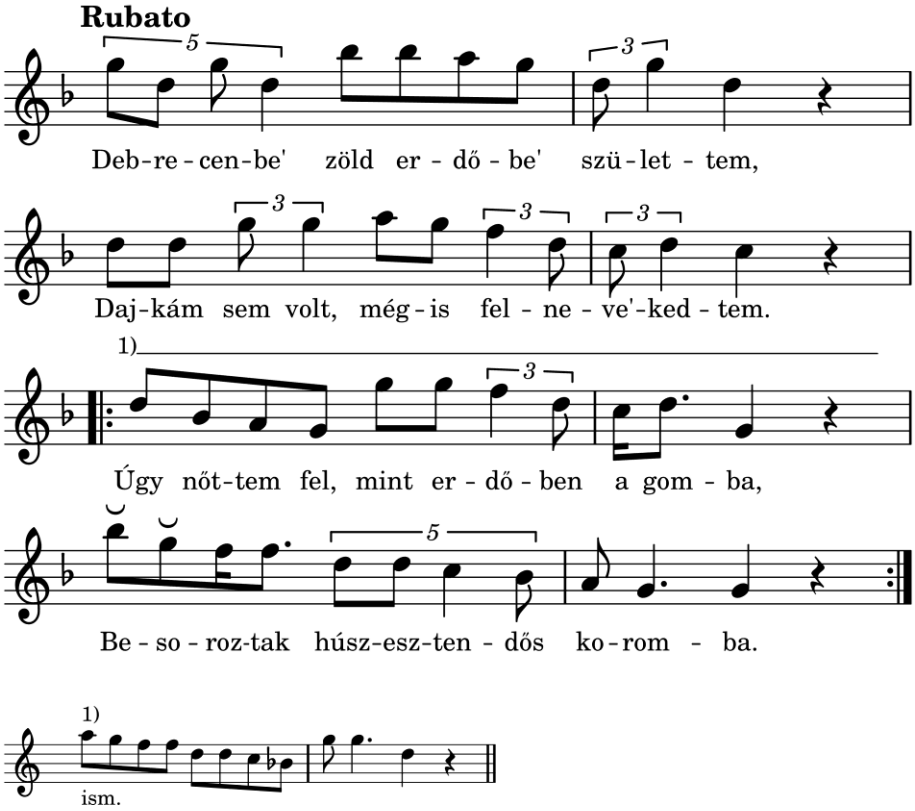
általánosabb, nemzetfeletti"[516] dallamkörről van szó. Paksa Katalin kutatásai alapján megállapította, hogy ez a dallamstílus nem található meg a teljes magyar nyelvterületen, *„csak Erdélyben és Moldvában ismert, valamint az Alföld déli peremén."*[517] A Papp-hagyatékban fellelhető hajdúsági példák[518] (valamint nyírségi és bihari párhuzamok) kissé kibővítik ezt a területi lefedettséget. Ha kis számban is, de az Alföld középső területein (valamint a Dunántúlon és Felföldön) is megtalálható a pszalmodizáló stílus néhány darabja. A Hajdúsámsonban gyűjtött dallam mindenesetre nem egyetlen énekes repertoárjában szerepelt, hanem a közösségben élt, a szokásrend részét képezte. Erre utal a jegyzőkönyvben olvasható megjegyzés: *„Bevonuló katonák éneklik."*[519]

65. dallampélda: Hajdúsámson, Liget-tanya (Hajdú), Agárdi Sándor (32), gy. Papp János, 1961.[520]

Az új stílusú katonadalok és a pszalmodizáló példák mellett még egy veretes régi stílusú katonadalt szeretnék kiemelni. Hajdúszoboszlóról két énekestől két változatban is sikerült rögzíteni a következő pentaton dallamot (66. dallampélda).[521] A két változat két különböző kadenciarenddel jelenik meg: 5 (4) 1 1 és 5 (1) 1 1. Az első – itt közölt – változat kadenciája a siratók strófikus tovább fejlődésére, azaz a sirató stílusra utal, ebbe a stílusrétegbe sorolható.[522]

[516] Kodály 1952: 36.
[517] Paksa 1999: 102.
[518] PAPP_MG_000021B/07a–b; PAPP_MG_000026A/07.
[519] PaJa_JK_028/022.
[520] PAPP_MG_000021B/07a–b és PaJa_JK_028/022.
[521] PAPP_MG_000047A/03; PAPP_MG_000047A/04.
[522] Paksa 1999: 78–90.

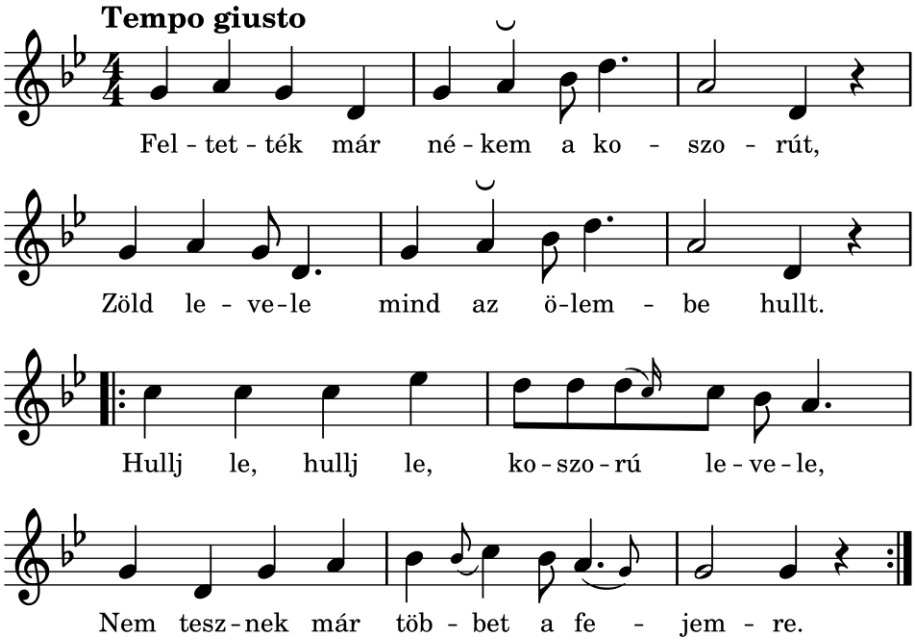

66. dallampélda: Hajdúszoboszló (Hajdú), Végh Sándor (69), gy. Papp János, 1970.[523]

Az emberi életfordulók közül szinte minden kistájon kiemelkedik a lakodalmi szokáskör. Ehhez az eseményhez még napjainkban is számos rítus kapcsolódik. A lakodalom a hagyományos kulturális közegben a falu életének meghatározó eseménye volt: több generáció közös ünnepe, ahol a szertartásos énekek és a mulatság összefonódott. Jó alkalom volt a régi tudáselemek átadására is, ez az átadás-átvétel gyakran szinte észrevétlenül történt.[524] A hajdúsági repertoárban viszonylag alacsony az olyan rítusénekek aránya,

[523] PAPP_MG_000047A/03 és PaJa_JK_045/003.

[524] Nagy Ferencné Balogh Anna kéziratában a téglási katonadalokat és népdalokat gyűjtötte össze, és a tanulmány rövid bevezetőjében a lakodalomi szokáskör egy specifikus téglási vonatkozását is említi. (DMNA 2923/99.) Nagy Ferencné azon értelmiségiek közé tartozik, akik felismerték lakóhelyük értékeit, és saját lejegyzéseiket gyűjtőpályázatok révén vagy belső indíttatásból rendszerezve az illetékes múzeumokba, helyi gyűjteményekbe eljuttatták, ezzel fontos információkat hagyva az utókorra. A Téglásra került tanárnő felfigyelt arra, hogy különböző társas összejöveteleken (mulatságokban, lakodalmakban) a település lakói nagy szeretettel énekelnek katonadalokat, holott máshol ez nem volt szokás. Kérdéseire a hagyományőrző énekesek a következő választ adták: *„Tégláson az volt ősidők óta a szokás, hogy amikor a vendégek gyülekeztek a vőlegény családjánál, mindig elénekeltek öt-hat kuruc dalt is, mielőtt elindultak volna a menyasszonyos házhoz. Ez a szokás nagyon régi időkre nyúlik vissza. […] Községünk valamikor a Hunyadiak gyülekező-helye volt, innen indultak a csapatok a harcokba. Téglás is Rákóczi-birtok volt. Minden idevaló épkézláb férfi részt vett a szabadságharcokban. […] Ennek emlékére dalolgatják szabadságdalaikat. […] Ezek a dalok soha nem maradhattak el! Mire elénekelték a mai nyelven 'dalcsokor'-nak nevezett kuruc dalokat, szépen párba álltak, és elindultak a lányos házhoz, esetleg az úton is folytatták a menyasszony kapujáig…"* (DMNA 2923/99: 1–2.) A történeti források megerősítik, hogy Téglás Rákóczi-birtok volt. (Kasza–Süli-Zakar 1998: 576.) Arra nem találtam utalást, hogy valóban ez lett volna a Hunyadiak gyülekezőhelye. Ha viszont feltételezzük, hogy a szokásnak a téglásiak tudatában élő eredete valós, akkor a dalok az évszázadok során hasonló funkcióban

amelyek a lakodalom egy-egy szertartásos mozzanatához kapcsolódnak. Nem maradt fönn olyan gazdag dallamkészlet e téren, mint például Zoboralján. A hajdúsági lakodalmas rítusénekek között új stílusú és *C osztály*ba tartozó dallamokat is találunk, leginkább a nászmenethez (például *Sír a kislány, mikor férjhez viszik…*,[525] *Magosan repül a daru, sej, fenn a levegőbe'…*[526]), vagy kontyoláshoz (például *Feltették már a fejkötőt, alá meg a kontyot…*[527]) kapcsolódva. A lakodalmi rítusénekek sorába tartozik az alábbi plagális járású dallam is (67. dallampélda).

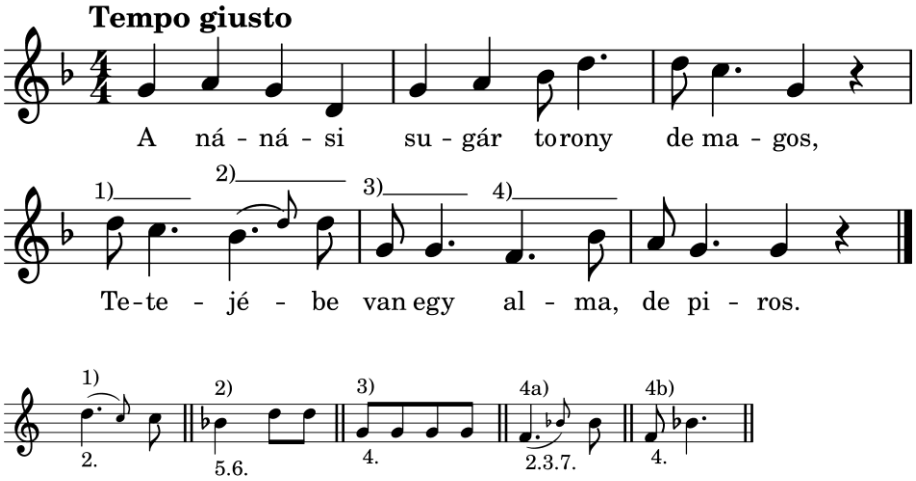

67. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (43), gy. Papp János, 1970.[528]

Ennek a dallamnak a párhuzamát írásos forrásban is megtaláljuk. Füredy Mihály 1851-ben publikált *100 magyar népdal* című népdalgyűjteményében – a korabeli gyakorlatnak megfelelően – zongorakísérettel ellátva, magyaros vagy magyarosnak vélt ritmusokkal lejegyezve jelent meg.[529] A típusnak a magyar nyelvterület különböző pontjairól kerültek elő változatai,[530] többek között a Dunántúlról és Csongrád megyéből, a Bodrogközben pedig *János bácsi, hová való…* szövegkezdettel ismert ez a dallam.[531] Hasonló járású népdalokat

maradtak fenn. Igaz, egészen más jellegű eseményhez – a harcba indulás illetve a lakodalom – kapcsolódnak, de még a 20. században is a gyülekezés, a menetre való felkészülés alatt énekelték ugyanazokat a katonadalokat, kuruc nótákat (például *Piros bársony süvegem…*, *Csínom Palkó…*), mint évszázadokkal korábban.

[525] PAPP_MG_000027B/12 és PaJa_JK_022/030.
[526] PAPP_MG_000087A/08a–b és PaJa_JK_083/028.
[527] PAPP_MG_000018A/02 és PaJa_JK_027/003.
[528] PAPP_MG_000047B/22 és PaJa_JK_022/078.
[529] Paksa 1999: 12–13.
[530] *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search?sys=C+64 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[531] Agócs 2010c: 5. felvétel.

Erdélyből is ismerünk.[532] A hajdúsági lakodalmas dalnak ugyanerről a kistájról, Hajdúnánásról egy kétsoros változata is előkerült (68. dallampélda). Érdekesség, hogy míg mind a négysoros, mind a kétsoros hajdúsági változat a tonalitás I. fokán zár, addig a variánsok többsége – köztük a bodrogközi dallam is – a tonalitás V. fokára érkezik a dallam végén, a dallam így fríg jellegűvé válik. Ez a hangsor és a dallamtípus szaffikus vagy azzal rokon szerkezete a Rákóczi-dallamkör jellegzetessége. Ha tehát más nézőpontból vizsgáljuk a zárlatokat, akkor a típushoz jellemzően kapcsolódó fríg dallamsor helyett a hajdúsági változatok sajátsága a kvarttal magasabb lezárás és a moll hangsor. Ez a moll zárlat egy dallamvariánsnál található még meg, az Egerben Vikár Béla által gyűjtött *Száz szeretőt eltartani nem nehéz…* szövegkezdetű népdalnál.[533] Azt nehéz megállapítani, hogy a dallam melyik változata a régebbi alakulat: a kétsoros dallam bővült-e négysorossá, vagy a négysoros dallam egyszerűsödött le. Mivel azonban a kétsoros változatnak kutatásom során nem találtam közeli változatát, a négysoros dallam variánsai pedig széles földrajzi kiterjedéssel és nagy változatossággal sorakoznak, az utóbbi feltevést tartom valószínűnek. Ezek alapján vélhetően a négysoros dallam rövidült és egyszerűsödött le a Hajdúság területén. Ebben a folyamatban és ezáltal a hajdúnánási kétsoros változatban tetten érhető egyféle pentatonizáló hajlam is.[534]

[532] Vö. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/bongeszes/index.php?tid=3501&dialektus=4#a Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[533] *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search/10097?sys=C+64 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[534] Bővebben lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a variálás:* 206–207.

2. Az az alma a nánási lányoké,
Én meg vagyok a mostani babámé.

3. Azt az almát kétfele kéne vágni.
Ha nem szeretsz, nem muszáj hozzám járni.

4. Ha nem szeretsz, adj átal egy barnának,
Lesz még idő, könyörög a legény a lánynak.

5. Álmos vagyok, az éjjel nem aludtam,
Egész éjjel a szeretőmmel mulattam.

6. Jó bor mellett, barna legény ölébe
Nem jött álom a világoskék szememre.

7. Álom, álom, mért nem jössz a szememre?
Régi babám, csak te jársz az eszembe.
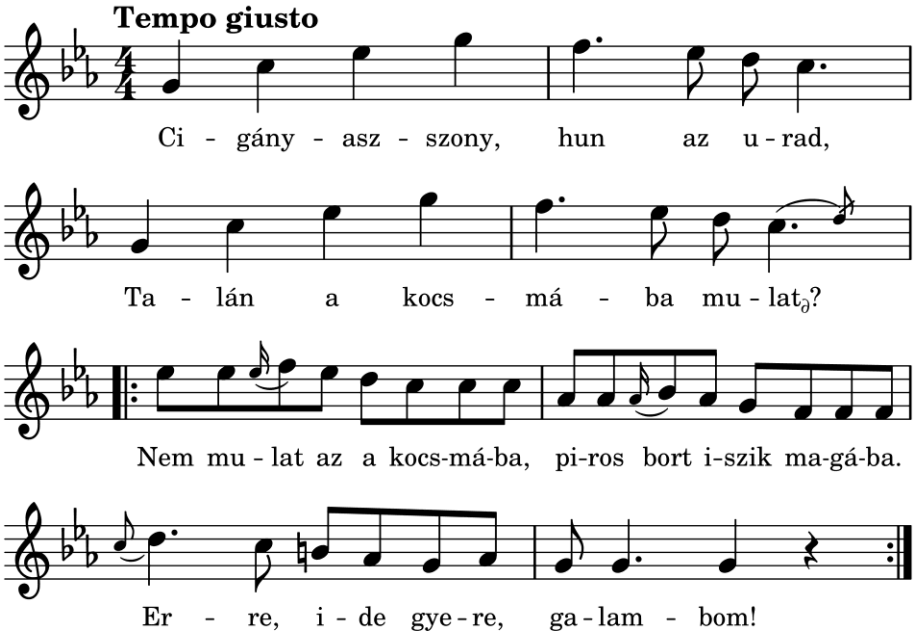
68. dallampélda: Hajdúnánás (Hajdú), Kiss Gizella (46), gy. Papp János, 1961.[535]

A publikált dallamok elemzésénél említettem egy érdekességet: a pásztordalként közismert dallam (*Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…*[536] szövegkezdetű típus) az egyik kötetben *öregek lakodalmi csárdása* megjelölést kapott.[537] A Papp János hagyaték feldolgozása során a hangfelvételeken többször is találkoztam hasonló megnevezésekkel olyan dallamok kapcsán, amelyeknek szövege egyébként semmilyen módon nem utalt a lakodalmi szokások mozzanataira. Jellemzően régi stílusú dalokkal kapcsolatban beszéltek az adatközlők arról, hogy az adott dallamot csak lakodalomban volt szokás énekelni. Arra a következtetésre jutottam, hogy ezek a megnevezések valójában generációs különbségre vezethetők vissza. A falvak fiatalabb lakóinak repertoárjában már az új stílusú dallamok foglaltak el nagyobb helyet a gyűjtések idején. A mulatságok, közösségi alkalmak többségében az idősebbeknek nem illett részt venni, vagy ha jelen is voltak, nem illett mulatni. A lakodalmakban viszont több generáció is találkozott és mindenki a maga kedve szerint szórakozhatott. Ezeken a közösségi alkalmakon tehát az idősebbek is elénekelhették azokat a dalokat, amelyekre ifjabb korukban sokat mulattak, sőt a lakodalomban táncoltak is ezekre a dallamokra. Mivel a fiatalabbak ezeket a népdalokat ritkábban hallották, nem tanulták meg azokat, kizárólag a lakodalmakban az idősebb generáció használatában találkoztak velük, ezáltal az ő fogalmi rendszerükben könnyen társulhattak ezek a mozzanatok egy komplex jelenséggé. Innen ered az *öregek lakodalmi csárdása* kifejezés. Ezt a gondolatmenetet támasztja alá Ratkó Lujza nyírségi szokás-elemzése is, miszerint a

[535] PAPP_MG_000032A/14 és PaJa_JK_015/014.
[536] Lásd a 11. és 113. dallampéldát.
[537] Lásd *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 19–20. és *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Parlando-rubato és negyedes alaplüktetésű pásztordalok, betyárdalok, balladák:* 67.

lakodalmakban külön helyet foglalt el az *idős emberek tánca*.[538] A táncos párokat a vőfély osztotta, a zenekar pedig lassabb tempóban játszotta a táncrend darabjait. *„Rendszerint más dallamokra is mulattak, mint a fiatalabbak. A régi nótákat kedvelték […].*"[539]

Ezen dallamok (*öregek lakodalmi csárdása*) sorához a *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…* variánsa mellett egy nagyon érdekes, az Alföldön igen ritka dallam is kapcsolódik (69. dallampélda). A kiváló vámospércsi énekestől, Pólyik Józsefnétől rögzített felvételek között található a *Cigányasszony, hun az urad…* szövegkezdetű népdal.[540]

69. dallampélda: Vámospércs (Hajdú), Pólyik Józsefné Rózsa Mária (67), gy. Papp János, 1971.[541]

A dallam a Rákóczi-dallamkörhöz tartozik, amit szaffikus strófaszerkezete és fríg hangsora is alátámaszt. Ez a dal Erdélyből, Csík vármegyéből *Árva vagyok, nincs*

[538] Ratkó 1996: 136–166. Ugyanennek a jelenségnek a hatása mutatható ki az Ipoly menti vonószenekarok repertoárjában, amelyet Agócs Gergely elemez. Az Ipoly mentén a dudazenének nagyon erős hagyománya volt, a vonósbandák viszonylag későn, a 19-20. század fordulóján terjedtek el ezen a területen. Az új stílus kibontakozása is erre az időszakra tehető, s feltehetően ebben a régióban az új stílus robbanásszerű terjedésében kiemelkedő szerepük volt a vonósbandáknak. A fiatalabb korosztály a vonószenekarok kíséretében a divatos, korszerű dallamokra szeretett szórakozni, míg az idősebb generáció tagjai vélhetően a dudát részesítették előnyben. Ezzel magyarázható, hogy a zenekarok repertoárjában az új stílusú magyar népdalok és a népies műdalok mellett nem kaptak helyet a régi stílusú dallamok; *„…az Ipoly mentén egyszerűen nem maradt elég idő a két zenei kultúra más régiókban tapasztalható összecsiszolódására."* Agócs 2010a: 93–95.
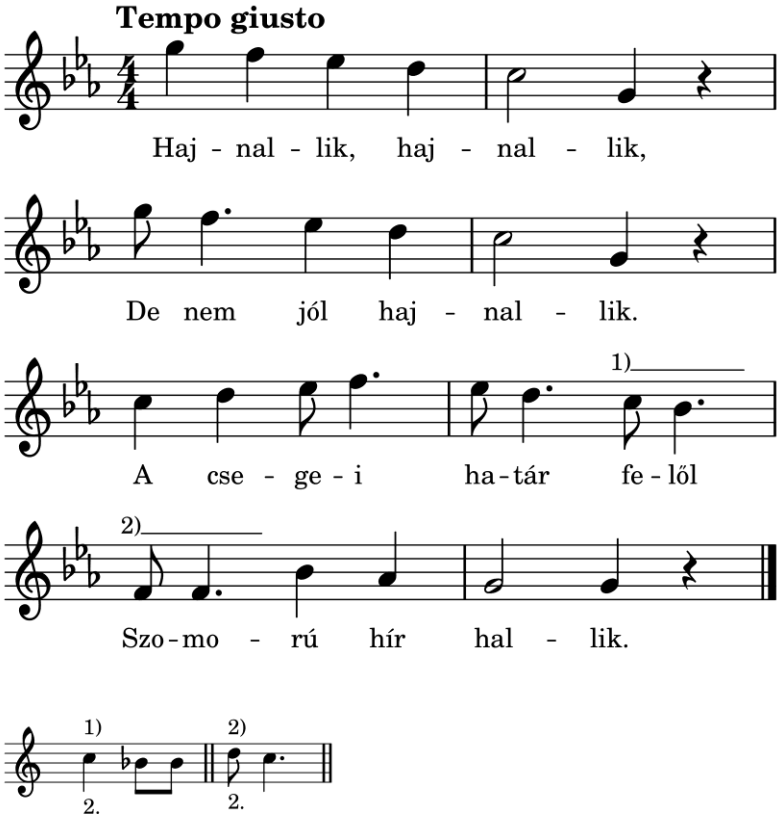
[539] Ratkó 1996: 153.

[540] Pólyik Józsefnétől származik az a párosító is, amelyről kimutatható a Nyírség felől érkező hatás. Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 151–152. Tehát a párosítónál és a lakodalmas dalnál is az énekes születési, származási helye (Nyíracsád, Buzita-tanya, Szabolcs vm.) ad magyarázatot a kistájak zenei anyagának keveredésére.

[541] PAPP_MG_000087A/05a–b és PaJa_JK_083/025.

gyámolom… szövegkezdettel ismert csárdás táncdallamként,[542] variánsa Gömör vármegyében is megtalálható *Sok irigyem a faluba…* szövegkezdettel.[543] Kalotaszegen ugyanennek a dallamtípusnak a közeli rokona ugyan szolmizálva *mi* hangra érkezik, de a dallam jellegét tekintve már nem fríg, hanem egy moll hangsor, amely az V. fokon zárul. Ez a dallam *Édesanyám rózsafája…* szövegkezdettel hajnaliként ismert e kistájon,[544] a Hajdúságban viszont ennek a dalnak nincs változata. Papp János gyűjtései közt a nyírségi területekről több változat is előkerült, gyakran szintén a lakodalomhoz kapcsolódóan. Egyes változatoknak a szövege is a lakodalmi szokásrend körébe tartozik.[545]

Az egyik hangfelvételen elhangzó információ szerint Tiszacsegén a lakodalmakat, bálokat hagyományosan a *Hajnallik, hajnallik…* szövegkezdetű *Megszólaló halott* balladával zárták le (70. dallampélda).[546] A szóban forgó balladatöredék fríg zárlatú, amely megegyezik a dallam legismertebb, a *Patria*-lemezeken található felvétel 1. versszakának zárlatával.[547]

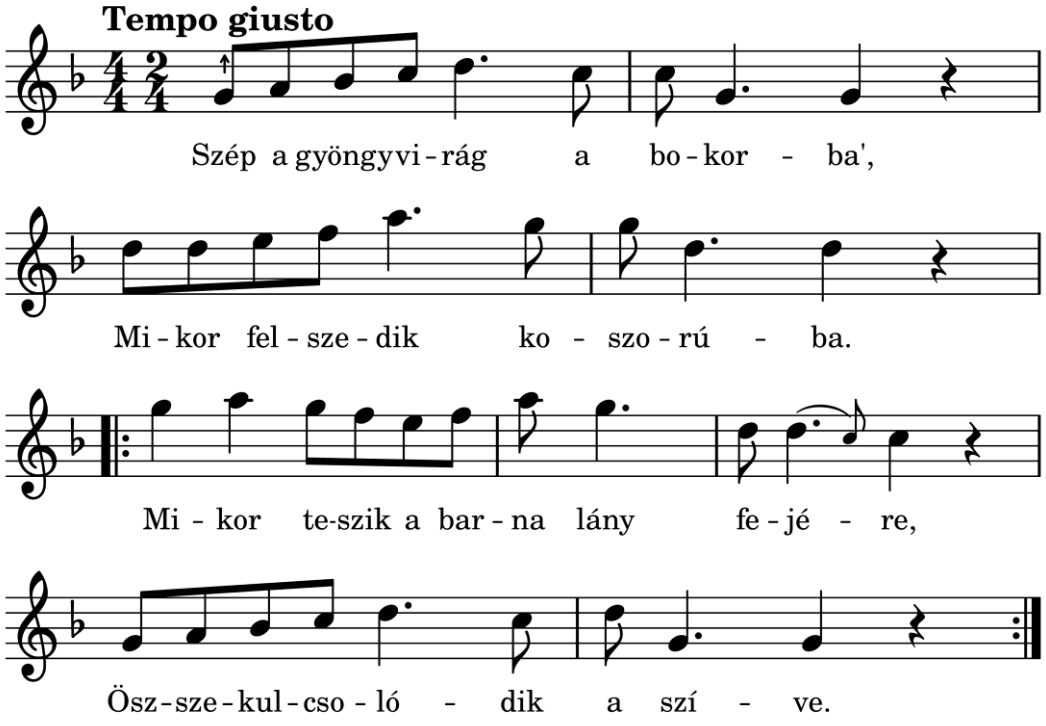

[542] *Hungaricana népzenei adatbázis*: lassú csárdás. https://zti.hungaricana.hu/hu/68987/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[543] Agócs 1992.
[544] *Kallós Zoltán gyűjtései*: http://db.zti.hu/kallos/mp3/6605e.mp3 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[545] PAPP_MG_000074A/018b–c; PAPP_MG_000076A/18a–b.
[546] PAPP_MG_000113A/16a–b *„Bál utó'ján, mikor vége vót, vagy lagzinak, akkor mindég a zenészek azt húzták, hogy Hajnallik, hajnallik… Mikor a végire jártak mán mink otthon is vótunk, sokan. […] Van annak több verse, csak nem jut eszembe."* Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet, 61 éves.
[547] Vö. Patria 2010.; Kodály 1952: 138/ 85. Lásd még a 13. dallampéldát.

2. Megöltek egy legényt
Hatvan forintjáér',
Belelökték a Tiszába *j*a
Piros pej lováér'.

70. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet (61), gy. Papp János, 1972.[548]

A tiszacsegei hangfelvételen elhangzó adattal egybevág, hogy ugyanerre a dallamra vendégküldő szövegeket is énekeltek a Hajdúságban. Papp János ennek a dallamtípusnak a változatait Tégláson és Vámospércsen is rögzítette *Haragszik a gazda…* szövegkezdettel, az adatközlők mindkét esetben a *lakodalmas* kategóriába sorolták az adott dalt.[549] Szintén mulatságokat lezáró szerepe lehetett a *hajnalozó nóta*ként emlegetett *Hajnaljon, hajnaljon…*[550] (a dallamtípus másik jellegzetes szövegkezdete: *Szól a fügemadár…*[551]) szövegkezdetű régi stílusú, valamint a *Szép a gyöngyvirág egy csokorba…* szövegkezdetű új stílusú dal változatainak. Utóbbi dallam igen változatos formákban jelenik meg, a variációk jellemzően a harmadik dallamsort érintik: a Debrecen-Kismacson rögzített változat izometrikus és a harmadik sor mintha egy dúr jellegű dallamból kölcsönzött dallamív lenne (lásd a 32. dallampéldát), ezzel szemben a szintén Debrecen Bánk és Nagy-Gugyori külterületein dokumentált változatok heterometrikusak, és a dallamsorok végig szervesen illeszkednek a moll jellegű hangsorba (71. dallampélda).
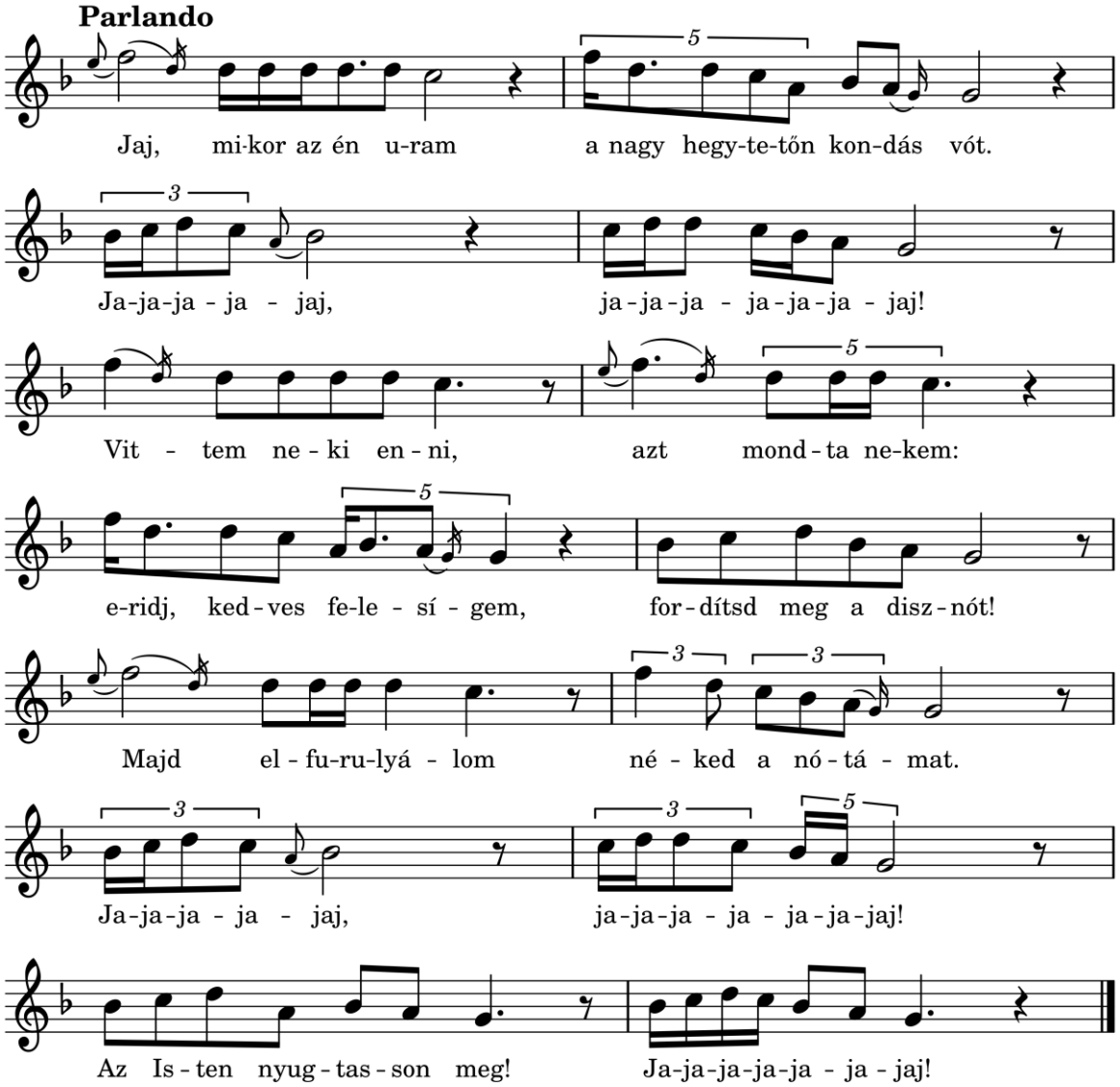

[548] PAPP_MG_000113A/16a–b és PaJa_JK_023/059.
[549] PAPP_MG_000087A/10a–b; PAPP_MG_000128A/21.
[550] PAPP_MG_000061A/08 és PaJa_JK_027/059.
[551] MNT VIII. 1992. XXXII. típus.

2. Haza, legény, haza, haza már,
Mert a piros hajnal hasad már.
Mert a piros hajnal, babám, aranyos,
Este csókollak meg, de nem most.

71. dallampélda: Debrecen-Bánk (Hajdú), Orbán Mihály (28), gy. Papp János, 1971.[552]
2. versszak: Debrecen, Nagy-Gugyori (Hajdú, Gulyás Sándor (37), gy. Papp János, 1971.[553]

Az emberi életfordulók utolsó fázisához, a halottas szokásokhoz a teljes magyar nyelvterületen temetési énekek és siratók is kapcsolódtak. A temetési vagy virrasztó énekek strófikus szerkezetű, egyházi eredetű dallamok. Papp János Tégláson egy görög katolikus, Balmazújvárosban pedig egy református temetési éneket rögzített.[554] A siratók vagy halottsiratók régi formái kötetlen szerkezetűek, improvizatív jellegűek. Papp János gyűjtései közt négy hajdúsági kötetlen siratót is találunk. A dokumentált siratók felidézése gyakran saját élményen alapul, a felvételeken saját korábban előadott siratásukat idézik fel az énekesek (például ahogyan az elvesztett közeli családtagot, az édesanyjukat vagy házastársukat búcsúztatták a temetés egyes mozzanatainál: virrasztás, koporsó lefedése, sírba eresztés stb.). Ettől eltérő módon egy hajdúsámsoni dallam esetében Farkas Imréné Máté Juliánna egy gyerekkori élményéből idézett, egy kondás feleségének a siratását rekonstruálta (72. dallampélda). A sámsoni sirató hangterjedelme kicsi, nem éri el az oktávot. A dallam kétféle dallamsorra tagolódik: az énekes a szövegrészeket az első, felülről leereszkedő zenei gondolatra illeszti. A másik, két alulról felfelé induló, majd alaphangra lefutó dallamív szövege legtöbbször csak jajszavakból áll.

[552] PAPP_MG_000063B/05 és PaJa_JK_057/066.
[553] PAPP_MG_000060A/13 és PaJa_JK_057/008; Az énekes intonációja bizonytalan, a 71. dallampéldával megegyező ívet követi. A 2. versszak szövege miatt kapta ez a változat a *hajnalozó* műfaji besorolást. Ugyanennek a dallamtípusnak a balmazújvárosi variánsát az adatközlő énekes szintén lakodalmas dalként azonosítja, de ott nem a mulatság lezárásakor énekelték, hanem korábban, az esküvőre menet. PAPP_MG_000120B/06.
[554] PAPP_MG_000128A/10; PAPP_MG_000026B/01b-c; PAPP_MG_000026B/04. Balmazújvároshoz két felvétel kapcsolódik, de ezek egy napon, egy gyűjtési helyszínen készültek, egyazon énekestől származnak, valójában ugyanannak a dalnak a különböző versszakai két külön jelzettel jelölt felvételen.

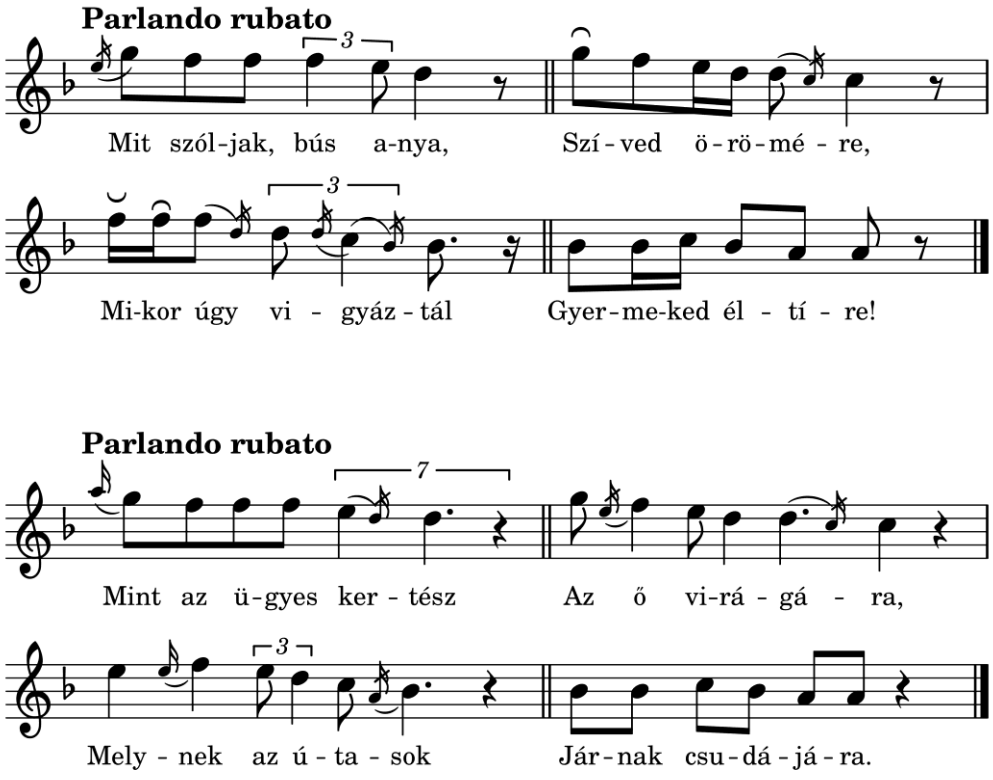

72. dallampélda: Hajdúsámson (Hajdú), Farkas Imréné Máté Juliánna (60), gy. Papp János, 1961.[555]
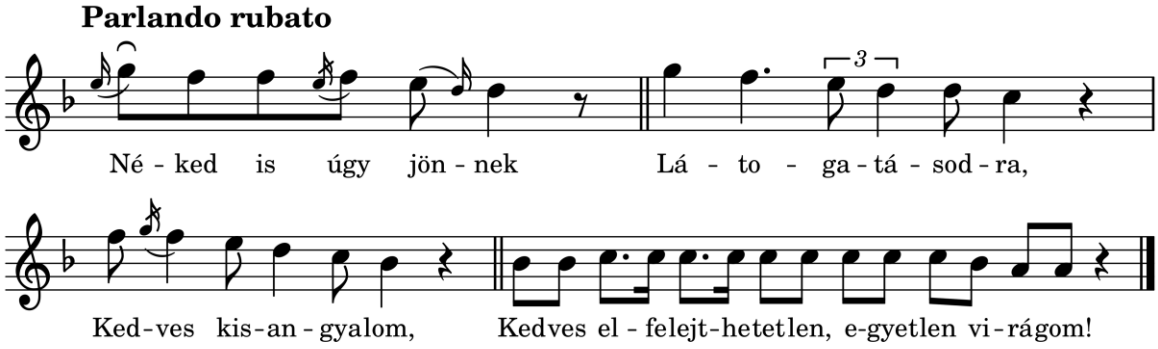
Előzőleg már említettem a strófikus siratókat.[556] Ezek hangterjedelme sem feltétlenül éri el az oktávot, de érzetben (a hajdúsági példákon belül) mégis nagyobb ambitusúnak tűnnek ezek a dallamok, mint a kötetlen siratók. A három strófikus példa egyazon típusba tartozik, de kétféle kadenciarenddel jelenik meg. A balmazújvárosi változatok lefutnak a tonalitás záróhangjára: 5 (4) b3 1.[557] Ezzel szemben a Hajdúszoboszlón rögzített sirató utolsó sora a tonalitás II. fokáig fut csak le: 5 (4) b3 2 (73. dallampélda).[558] A szomszédos kistájakon is megjelenik a dallamtípus mindkét változata. A dallamok rendszerezése szempontjából is mindenképpen érdemes kiemelni ennek a strófikus siratónak a két altípusát. Ha csupán a

[555] PAPP_MG_000025A/11 és PaJa_JK_028/040.
[556] Lásd *5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok. Siratók:* 59–60.
[557] PAPP_MG_000026B/02; PAPP_MG_000026B/03. Vö. 3. dallampélda.
[558] PAPP_MG_000109B/06a–b.

hajdúszoboszlói variánst ismernénk, akkor akár egy hanggal mélyebben is lejegyezhetnénk a dallamot, hogy a záróhang az egyezményes *G'* hang legyen, így a négy dallamsor kadenciája a következőképpen alakulna: 4 (b3) 2 1. Mivel azonban ismerjük mindkét változatot, kivételt kell tennünk a lejegyzés során, és a dallamunk nem *G',* hanem *A'* hangon zárul a kottában. Ennek az az oka, hogy ha minden esetben a *G'* záróhanghoz ragaszkodunk, akkor a látványosan egy tőről fakadó dallamok a rendszerezés során kadenciarendjük alapján igen távoli helyre kerülnek egymástól, tehát nem rajzolódik ki a változatok közti rokonság. Ennek a dallamtípusnak a variánsai *A Magyar Népzene Tára* V. és X. kötetében is megtalálhatók.[559] A strófikus szerkezet egyértelműen kirajzolódik, ugyanakkor a kötetlen siratók nyomai is felfedezhetők a hajdúszoboszlói változat 3. versszakának szövegbővülésében és a versszakok variabilitásában (73. dallampélda). Az ilyen bővülések természetesen a dallamsor módosulásával, recitativ elemek beépülésével járnak együtt. Az itt közölt hajdúszoboszlói példa Hajdúszoboszló monográfiájában is megjelent.[560]

[559] MNT V. 1966.; MNT X. 1997. Vö. *5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok. Siratók:* 60.
[560] Ujváry 1975a: 583–585.

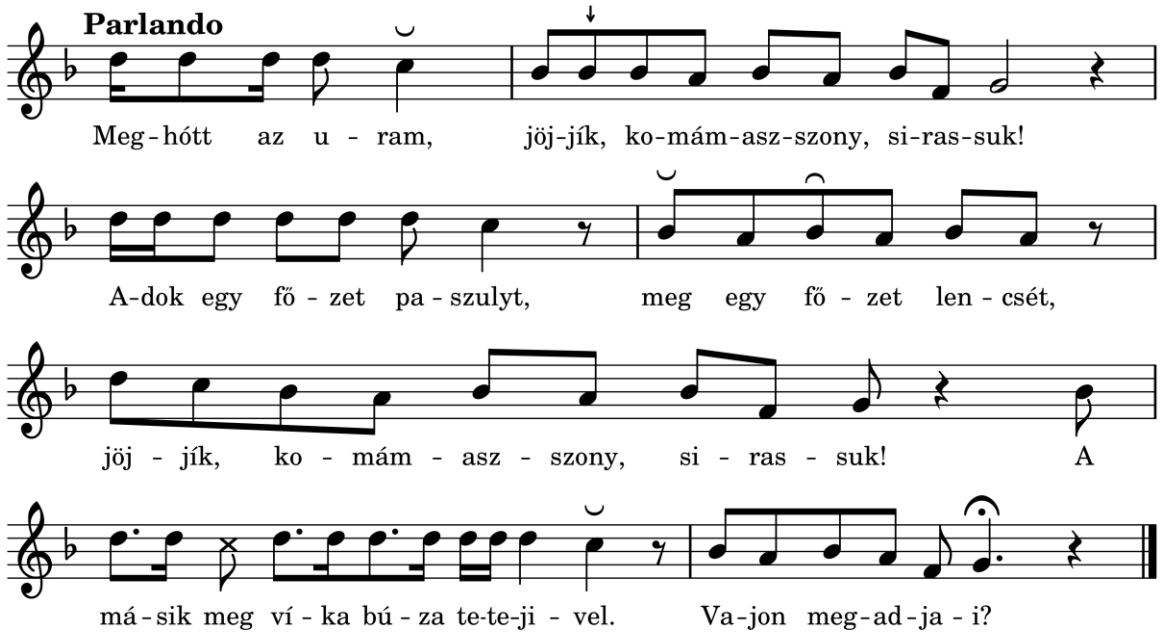

73. dallampélda: Hajdúszoboszló (Hajdú), özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter (85), gy. Papp János, 1972.[561]

Papp János gyűjtéseiben a szokásdalokhoz gyakran a szokáscselekményhez kapcsolódó információk is társulnak. Így van ez a hajdúszoboszlói sirató esetében is. A gyűjtő hosszas beszélgetést folytat az énekessel a helyi temetkezési és siratási szokásokról, a sirató személyéről. Ilyen beszélgetések nyomán rajzolódott ki Papp Jánosnak *A férfisiratókról* című tanulmánya is nyírségi és mákófalvi adatok alapján.[562] A Hajdúság területéről olyan információt nem rögzített, amely tovább bővítené az ismereteket a férfisiratókról, de a siratóasszonyok fogadásáról érdekes adat került felszínre. Nemcsak szóbeli információ, hanem magába a sirató szövegébe került bele a siratóasszony felfogadásának ténye (74. dallampélda). *„Itt-ott fizetett siratóasszonyokról is szól a hír."* – írja Kodály már 1937-ben.[563] A jelenség tehát nem ismeretlen, de ilyen siratóval nemigen találkozunk.[564] Nem a szokásos szövegelemek jelennek meg benne – úgymint a halott megszólítása, élete eseményeinek felidézése, a hátramaradott családtagok felsorolása stb. –, hanem a szöveg a siratóasszony felfogadásának mozzanatát örökíti meg. A kezdő motívum a haláleset megnevezése, ezt követően pedig a siratóasszony hívogatása és fizetségének mértéke jelenik meg a szövegben.

[561] PAPP_MG_000109B/06a–b és PaJa_JK_045/056.
[562] Papp 1973.; Lásd még *5.2.2.1. Papp János élete és munkássága:* 116.
[563] Kodály 1952: 55.
[564] A siratók különleges típusainak másik csoportját (a *menyasszonysiratók, katonasiratók* és *önsiratók* mellett) az *állatsiratók* alkotják. A *Magyar Népzene Tára V. Siratók* kötetének előszavában rövid leírást találunk az állatsiratókról, miszerint egyesek nemcsak emberi haláleset kapcsán sirattak, hanem őszinte fájdalmukat az állatok elhullásakor is így fejezték ki. Vö. MNT V. 1966: 45–50. A *Siratók* kötet jegyzet apparátusában az állatsiratókról néhány példát is közölnek a szerkesztők. MNT. V. 1966: 973. Papp János figyelmét ez a speciális műfaji csoport sem kerülte el, és a Nyírség területén gyűjtött példáival tovább gazdagodnak ismereteink a tárgykörben. *A Magyar Népzene Tárában* közölt két példa mellett Papp János hagyatékában a feldolgozás jelenlegi állapotában további hét állatsiratót találtam. Mind a kilenc dallam a Nyírség területéről származik (Bököny, Geszteréd, Nyírábrány, Nyíradony, Nyírbátor-Kispiricse). Az állatsiratókban lovat, borjút, tehenet, disznót siratnak női és férfi adatközlők. A felvételeken elhangzó beszélgetések alapján alátámasztást nyer, hogy leginkább az igazán szegény rétegek képviselőinek sajátsága ez a jelenség, hiszen olykor a család anyagi biztonságát rengette meg az egyetlen állatuk elvesztése. A módosabb rétegek az állatsiratást nem mindig nézték jó szemmel.

A dallam improvizatív, ereszkedő ívekből épül fel, az előadásmód pedig parlando, a dallamsorok ritmikája és hossza teljes mértékben alkalmazkodik a szöveghez.

74. dallampélda: Hajdúböszörmény (Hajdú), Bodnár Istvánné Kiss Róza (66), gy. Papp János, 1972.[565]

A fentiekhez hasonló szövegmotívumokra a siratóparódiákkal kapcsolatban találunk utalást *A Magyar Népzene Tára V. Siratók* kötetében: *„a) Ugyan megadja-e? (Igaz lesz-e?); b) Tetejivel (tele) adja-e (lesz-e)? (Szűken méri-e?)”*[566] A hajdúböszörményi sirató esetében viszont nem paródiáról van szó. Az énekes elmondása szerint egy saját élményen és emléken alapuló siratóéneket elevenített fel, tehát ebben az esetben a szövegben nem jelenik meg semmiféle komikum.

[565] PAPP_MG_000108B/07a–b és PaJa_JK_022/094.
[566] MNT V. 1966: 1090.

Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai

Az emberi életfordulók mellett a szokásdalok másik nagy csoportját a jeles napi ünnepek és szokások dalai alkotják. Papp János hajdúsági gyűjtéseiben ezen belül a karácsonyi ünnepkör emelkedik ki, ehhez kapcsolódik a legtöbb adat. A csillagozás szokása más vidékeken vízkereszt napjához kapcsolódik.[567] A Hajdúságban ettől eltérő időpontban, karácsony napjaiban jártak csillagozni a legények. A publikációkban Alsójózsáról származik egy adat, amely ezt támasztja alá,[568] és ugyanezt igazolja Papp János Hajdúdorogon rögzített felvétele is.[569] Hajdúdorogon a csillagozást délben kezdték, és estig, alkonyatig jártak köszönteni.[570] A csillagozók öltözete ünnepi volt, de az 1970-es években már nem volt különleges megkülönböztető jelük.[571] A köszöntésért cserébe pénzt kaptak a háziaktól.

A karácsonyi ünnepkör kiemelkedő szokása a betlehemezés.[572] Papp János 1971 és 1972 karácsonyán négy teljes betlehemest rögzített magnetofonszalagokra a következő négy településről: Vámospércs, Hajdúsámson, Józsa és Hajdúdorog. A teljesség azt jelenti ebben az esetben, hogy a gyűjtő nemcsak a dallamokat és a betlehemes játék részeit képező párbeszédes részeket és rigmusokat vette fel, hanem a szereplőkkel rövid beszélgetéseket is folytatott a szokásról: a betlehemes időpontjáról, módjáról, a szereposztásról, a felkészülésről hallhatók információk a szalagokon. Az adatközlők minden esetben tizenéves legények voltak (12–19 év közötti fiúk), akik a felvétel előtti napon tényleg jártak betlehemezni. Az 1970-es évek elején tehát ez a szokás még élő volt a Hajdúság településein. A vámospércsi betlehemesben a dallamok egy részéhez ritmikai kíséret is társul: az éneklés közben egy csörgős botot ütnek a földhöz *titi-tá* ritmusban, az egyik szereplő pedig ugyanezt a ritmust

[567] Tátrai–Karácsony Molnár 1997: 198.
[568] N. Bartha 1931: 9–10.
[569] *Az ég s földnek ura ma született…* PAPP_MG_000121B/06; PaJa_JK_033/21. A felvétel érdekessége, hogy két 79 éves asszony mellett egy 9 éves fiú, Orosz Sándor énekli a csillagozás dallamát, ő mondja el a csillagozáshoz tartozó köszöntő rigmust és a szokáshoz kapcsolódó információkat. A beszélgetésből az is kiderül, hogy a fiú a szokást még használta is a felvétel időpontjában, vagyis ő még 1972-ben járt csillagozni. Orosz Sándor Papp János legifjabb hajdúsági adatközlője.
[570] Ujváry Zoltán szokásleírása szerint a csillagosok karácsony *vilia* napján (a karácsonyt megelőző napon, december 24-én) délután indultak házról házra. A csillaggal járók rendszerint tíz-tizenkét éves legények voltak, akik párban jártak köszönteni. A forgatható csillagot favázra, papírból készítették el, a belsejébe gyertyát tettek. Hajdúdorogon a kántálók, csillagosok, betlehemesek és kecskések gyűjtőneve a *kóringyások*. Ujváry 1975b: 36–50. A kecskemaszkos alakoskodás Hajdúdorogon szintén a karácsonyi köszöntő szokások sorába tartozik. Ujváry Zoltán kutatási eredményei arra mutatnak, hogy ennek a szokásnak egyes elemei szláv gyökerekre vezethetők vissza. Vö. Ujváry 1966.
[571] Az alsójózsai adat szerint a 20. század első évtizedeiben még fehérbe öltöztek a csillagozók, fejükre pedig papírból készült süveget tettek. Vö. N. Bartha 1931: 9.
[572] A szokás jellegzetes a környéken, hatása napjainkban is érezhető. 2019-ben már a 29. Nemzetközi Betlehemes Találkozót rendezték meg Debrecenben, amely nemrég felkerült a Nemzeti Kulturális Örökség jó gyakorlatainak regiszterébe (2015). Ezek a rendezvények is új lehetőséget adnak a gyűjtésekre. 2009-ben például egy gazdag szövegfolklorisztikai forrásgyűjtemény jelent meg a találkozókon elhangzott szokásanyagból. Tömöry 2009.

erősíti *haha-ha* szótagok határozott ismételgetésével (75. dallampélda). A ritmikai kíséret a regölés szokására emlékeztet: *„a dunántúli változatokban a legények köcsögdudákkal, csörgős botokkal […] keresték fel elsősorban a lányos házakat.”*[573] A vámospércsi betlehemesben a *haha-ha* szótagok valószínűleg a köcsögduda hangját imitálják, amely jelenségnek párhuzamát más forrásokban nem találtam.[574] Külön érdekesség, hogy az *A bundának nincs gallérja…*[575] szövegkezdetű népies dallam egy-egy sajátos változata része a hajdúsámsoni és a vámospércsi betlehemesnek is. A hajdúsági variánsok négysorosak, mindkettőből hiányzik a dallamvégi bővülés (a negyedik sor felfutása, majd a harmadik-negyedik dallamsor megismétlése). Míg Hajdúsámsonban – a megszokott módon – 2/4-es lüktetésben éneklik a dalt,[576] az alábbi vámospércsi változat 4/4-es lüktetésű, a dallamhangok értéke duplájára nő, tehát ez a közismert dallam augmentált variációja.[577] A vámospércsi betlehemesben ehhez a szokatlan, augmentált énekléshez társul a vokális *köcsögduda-imitáció* és a csörgős bottal való ritmikai kíséret.
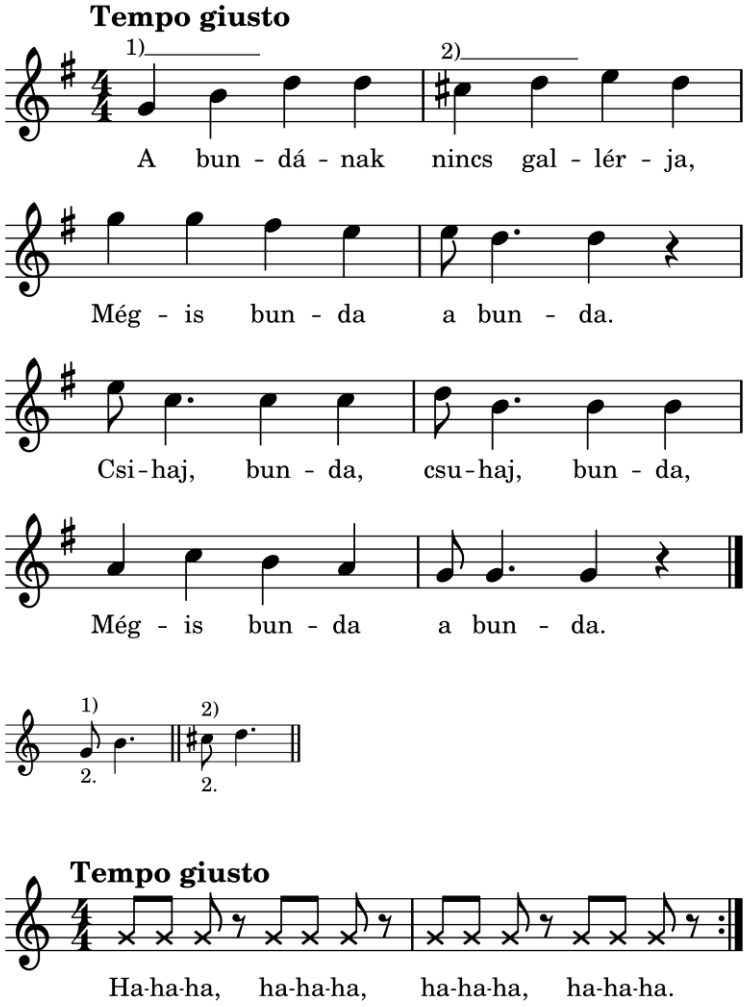
[573] Tátrai–Karácsony Molnár 1997: 238.

[574] A vámospércsi betlehemes dallam kíséretéhez ritmikailag hasonló megoldást láthatunk egy Lajtha László által gyűjtött peregi (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.) példában (*Icca bunda, rongyos bunda, mégis bunda ez a bunda…*). A támlapon olvasható jegyzet szerint a dallamot egy szólista énekli, a csoport többi tagja pedig *„kórusban a tonika alsó oktávában inkább csak morogva szinte csak ritmust énekel.”* A dallam ugyanakkor magában foglal egy ismétlődő, a dallam közepén kvintről szekundra, majd a lezárásnál alaphangról alsó kvintre leugró motívumot is. Véleményem szerint a szólista énekében megjelenő sorzáró motívumok a magyar duda kontrasípjának dallammozgását imitálják, a csoport ritmikus éneke pedig a duda bordósípjának orgonapontszerű kíséretét utánozza. (*Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search/11710?cou=14&col=5 Letöltés ideje 2022. augusztus 22.) Felvetődik az a lehetőség is, hogy a Békefi Antal gyűjtéseiben található bakonyi dallampéldák némelyike is rokonítható a vámospércsi betlehemessel. A bakonyi dallamok – a peregihez hasonlóan – egyértelműen a dudaimitációk körébe tartoznak, amit már maga Békefi is igazolt: *„’Bunda, bunda, szőrös bunda,/ Csiligári, csalogári cifra bunda.’ Míg itt az első szövegsor a bordósíp monoton zúgását utánozta, a második sor ezzel szemben a dallamjátszó síp szapora ’apraja’ – motívumát imitálta.”* Békefi 1978: 407. Vö. *4.4. A vokális zene kapcsolata a hangszeres és tánckultúrával:* 55.

[575] Béres 2009: 359. A dallam feltehetően diákdal, a betlehemesekben pedig ennek folklorizálódott változatai jelennek meg.

[576] PAPP_MG_000120B/16c_02; A hajdúsámsoni betlehemes dallamok éneklése közben is hallható ritmikai kíséret, de csak valamilyen hangkeltő eszközzel, tárggyal.

[577] PAPP_MG_000093A/01c_02.

2. Kifordítsa, befordítsa,
Mégis bunda a bunda.
Csihaj, bunda, csuhaj, bunda,
Mégis bunda a bunda.

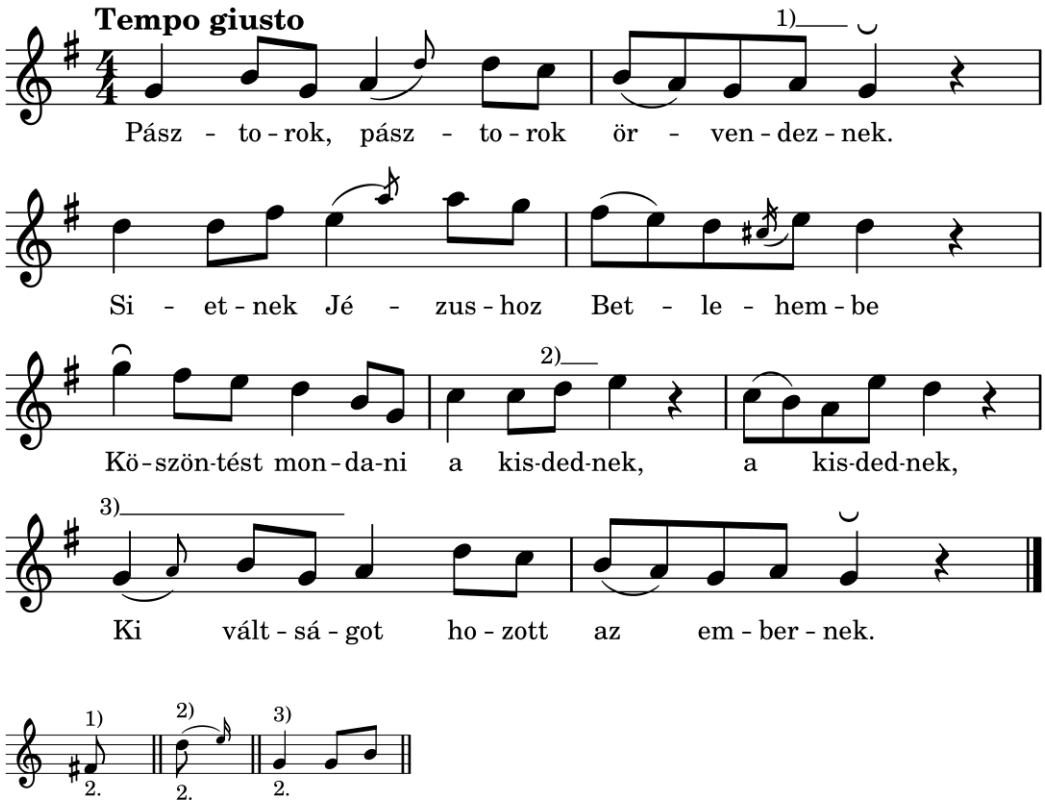
75. dallampélda: Vámospércs (Hajdú), Vadász Lajos (12), Drigán György (13), Szilágyi János (16), Vadász Elemér (15), Molnár Géza (16), gy. Papp János, 1971.[578]

A Papp-hagyaték dokumentációja szerint a Hajdúságban betlehemezni öt, illetve Hajdúdorogon hat legény járt. *„Az alföldi, felső-tiszai típusban az angyalokon, pásztorokon kívül a betyár vagy huszár és Heródes is szerepelhet.”*[579] A Papp János által rögzített betlehemesek közül kettőben (Hajdúsámson és Józsa) nincsenek ilyen különleges szereplők, a vámospércsi betlehemesben viszont valóban megjelenik a betyár és Heródes alakja is, a hajdúdorogi betlehemesben pedig egy angyal és két pásztor mellett három király szerepel.[580]

[578] PAPP_MG_000093A/01c_02 és PaJa_JK_083/036.
[579] Tátrai–Karácsony Molnár 1997: 205.
[580] Ez az adat egybevág Ujváry Zoltán hajdúdorogi gyűjtésével. Ujváry Zoltán megjegyzi továbbá, hogy e hat szereplő mellett megjelenhet az öreg juhász alakja is. Ez a hetedik szereplő viszont háttérbe szorult, kimaradt a betlehemes játékokból, feltehetően a hozzá tartozó tréfás, olykor vaskos szövegrészek miatt. Ujváry 1975b: 41.

Ezek az eltérések (a szereplők száma és a szerepek közti differencia) a felekezeti különbségekre vezethetők vissza: Hajdúdorog lakosságának többsége görög katolikus vallású, és ez a hagyományos kultúrára is hatással van.

A Hajdúság néprajzát vizsgáló korábbi kutatások látókörében kitüntetett helyet kapott Hajdúdorog népélete, hiszen a település közösségét a többi hajdúvárostól eltérő felekezeti háttere a folklór számos területén is jól kitapintható különállást alakított ki.[581] Egyházi népénekeik és szokásaik gyakran eltérnek a református többségű hajdúsági települések folklórjelenségeitől. Különbségek figyelhetők meg az általánosan elterjedt *karácsonyi köszöntők* esetében is.[582] A *Pásztorok, pásztorok…* szövegkezdetű karácsonyi kántáló dallamnak Hajdúdorogról származó változata követi a közismert, azonos szövegű karácsonyi ének dallamvonalát, mégis egészen más jelleget kap egy-egy motívum, és összességében az egész dallam is (76. dallampélda). A harmadik sor végén a szövegbővülés is váratlan fordulatot hoz, a dallamsorba új zenei motívum kerül, amely az 5-ös kadencián zárul.

[581] A témával foglalkozó szakirodalomból kiemelkedik Bartha Elek munkássága, aki a Hajdúság területén lefolytatott sokrétű vizsgálatai között Hajdúdorog folklórjának is sok figyelmet szentelt. A görög katolikus felekezet magyar folklorisztikai sajátosságaival foglalkozó monográfiájában a hajdúdorogi kutatási eredmények is fontos helyet foglalnak el. Lásd Bartha 1999.

[582] A *karácsonyi kántáló*k esetében a gyűjtő külön jelöli, hogy melyik felekezet, melyik korcsoport, vagy melyik nemzetiség tagjai jártak az adott dallammal köszönteni. Lásd még a 89. dallampéldát.

2. Angyalok szózata minket is hív,
Értse meg ezt tehát minden hű szív.
A kisded Jézuskát mi is áldjuk, mi is áldjuk,
Mint a hű pásztorok, magasztaljuk.

76. dallampélda: Hajdúdorog (Hajdú), Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna (79), gy. Papp János, 1972.[583]

A karácsonyi köszöntések után jött el István és János napja (december 26. és 27.). Papp János a névnapköszöntőkről is több hangfelvételt készített a Hajdúságban. Hajdúszoboszlóról egy verses János-köszöntőt,[584] Tiszacsegéről egy-egy István- és János-köszöntőt találunk a Papp- hagyatékban,[585] valamint egy beszélgetést, amely a tiszacsegei köszöntőkhöz kapcsolódik.[586] Az ötödik adat Püspökladányból származik, amely egy Sándor-köszöntő.[587] Egy teljes névnapköszöntő rigmusokból és énekes köszöntőből áll össze. A továbbiakban a tiszacsegei református János-köszöntővel szemléltetem a szokás menetét, mert a hajdúsági gyűjtésekben ez a legépebb változat (77. dallampélda). A legények 4-5 éves kortól 12 éves korig jártak köszönteni a névnapok estéjén (Tiszacsegén a katolikusoknál lányok és fiúk vegyesen jártak köszönteni). A beköszönő vers után várták, hogy a háziak fogadják-e a köszöntést.
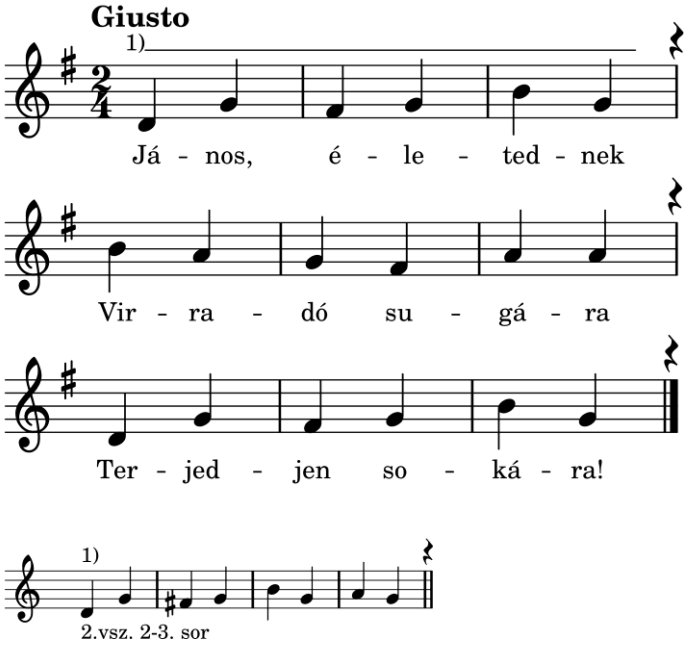
„Adjon Isten áldást, kíván békességet,
E házba mindenkinek örvendetességet.
Eljöttünk János estéjire,
Ha kigyelmeteknek nem lennénk terhére.
Elmondjuk-e?”[588]

Ha nem engedték be a köszöntőket, arra is volt válasz:

„Aki a kántálókat üresen bocsássa,
Hó’dvilág süssön a seggi lyukába!
Szívemből kívánom.”[589]

Igenlő válasz esetén a szobában, vagy az ablak alatt következett az ének.

[583] PAPP_MG_000121B/07a–b és PaJa_JK_033/022.
[584] PAPP_MG_000109B/07.
[585] PAPP_MG_000113A/17a–c; PAPP_MG_000113B/02a–e.
[586] PAPP_MG_000113B/01b; Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése:* 118. oldal ide vonatkozó jegyzete.
[587] PAPP_MG_000131A/11a–b.
[588] PAPP_MG_000113B/02a.
[589] PAPP_MG_000113B/02b.

2. Kívánom, hogy éljen,
var. Hogy ily számos esztendőket,
var. Névnapokat és időket.
Életed határa
Terjedjen sokára!

77. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Lévai Zsigmond (75), gy. Papp János, 1972.[590]
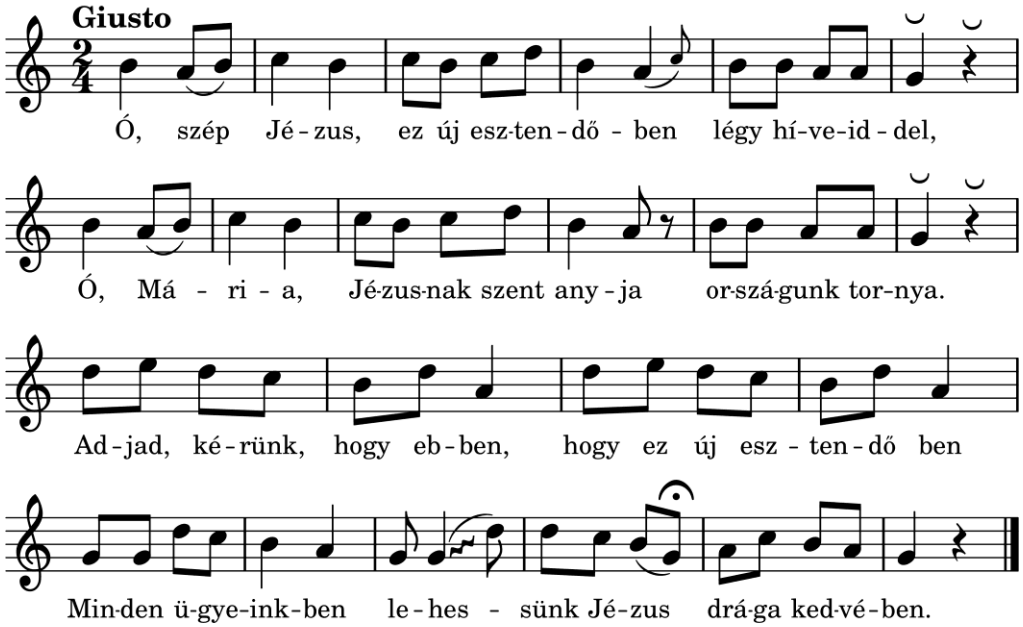
A jókívánságokért cserébe a köszöntő csoport tagjai pénzt kaptak. A háziak olykor nemcsak pénzt adtak, hanem kaláccsal vagy pálinkával is megkínálták a köszöntőket.[591] Ezután a legények újabb verset mondtak, majd továbbálltak a következő házhoz.

„Meghaladta már az ég bár sötét homályát,
Ragyogtassa mégis fénylő koronáját,
Hogy elhozta Isten éltednek óráját,
Hogy vígan számláljuk ma Szent János napját.
Örülj és örvendezz bár neved napjára,
Maj' felvirraszt az Úr piros hajnalára.
Nem bontakozik meg tested erős vára
Mer' az erősségnek rajta van az ára.
Drága áldásiddal az Úr koronázzon,
Az égből tirátok minden jókat rázzon!
Szívemből kívánom."[592]

[590] PAPP_MG_000113B/02c és PaJa_JK_023/063.
[591] A szokás fenti leírása a Papp János által rögzített felvételeken alapszik, az 1970-es évek visszaemlékezéseit tükrözi. Barna Gábor szerint Tiszacsegén felnőttek is jártak névnapot köszönteni. A köszöntők pálinkával való megkínálása tehát nem a gyerekekre, hanem valószínűleg a felnőttekre vonatkozik. Vö. Barna 1979: 151–152.
[592] PAPP_MG_000113B/02d.

A köszöntők nem csak rokonokhoz mentek el, hanem minden olyan házat is sorra jártak, ahol tudták, hogy István vagy János lakik. Az sem számított ilyenkor, hogy református vagy katolikus házhoz kopogtattak-e be, de a köszöntő csoportok minden esetben azonos felekezetű tagokból álltak össze. A névnapköszöntés körülbelül a II. világháborúig volt élő szokás a Hajdúságban.

Az újév köszöntéséhez is több hajdúsági példát találunk Papp János hagyatékában. Az öt változat zeneileg három csoportba sorolható: az egyik dallam egészen egyszerű, ütempáros szerkezetű,[593] két-két dallam pedig az *Új esztendő, vígságszerző…*,[594] illetve az *Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel…*[595] (78. dallampélda) szövegkezdetű köszöntők sorába tartozik. A strófikus dallamok eltérő típusainak jelenléte a kistájon felekezeti különbségekre vezethető vissza. Az első típus református közösségekben él, míg a másodikat jellemzően katolikusok éneklik. Utóbbiról így ír Paksa Katalin: *„A dallam 17. századi, műzenei eredetű, újévi és karácsonyi szövegekkel az egész magyar nyelvterületen ismert. Egyházi népénekként a katolikus templomokban ma is éneklik. A népi előadásban a dallam hajlékonyabbá és díszítetté vált, a legszebb ornamentáció a moldvai változatok sajátja."*[596] A Hajdúságban Tégláson egy egyszerűbb, Hajdúdorogon pedig az alábbi, gazdagabban díszített variáns maradt fenn ebből a típusból.

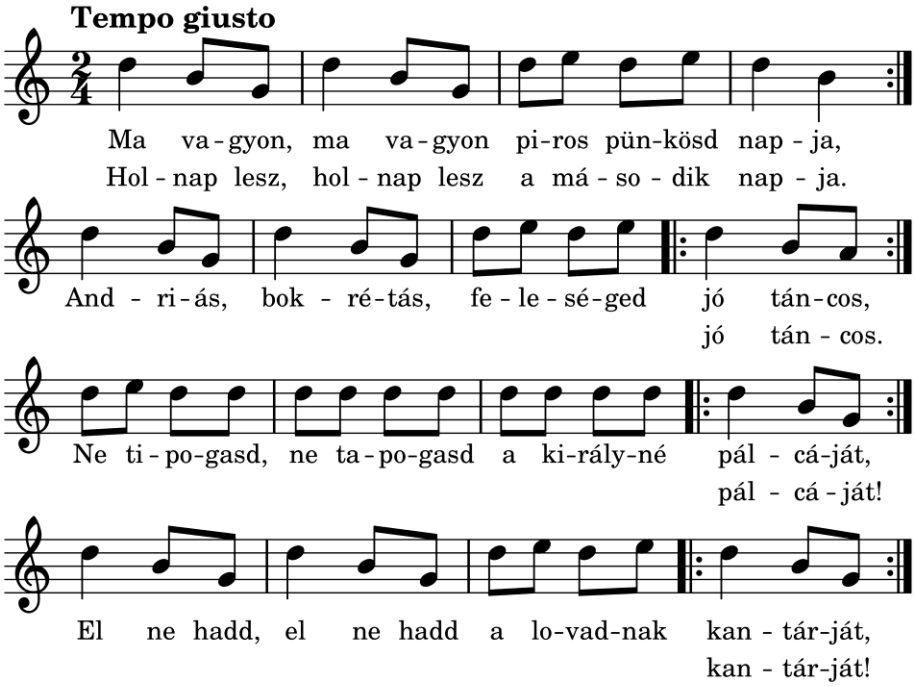

78. dallampélda: Hajdúdorog (Hajdú), Orosz Imréné Lelesz Juliánna (79), gy. Papp János, 1972.[597]

[593] PAPP_MG_000109B/08b–c.
[594] PAPP_MG_ 000086B/01b–c; PAPP_MG_108B/03; Vö. MNT I. 1951: 5/ 1.
[595] PAPP_MG_000121B/13a–b; PAPP_MG_000128A/31.
[596] Bodza–Paksa 2002: 171.
[597] PAPP_MG_000121B/13a–b és PaJa_JK_033/028.

A jeles napi szokások, szokásdalok között említést kell még tenni a pünkösdölőkről, vagy másnéven pünkösdi köszöntőkről. Barna Gábor munkája során nemcsak a Hajdúságban, hanem a Hortobágy teljes vidékén – azaz a Nagykunsághoz és az északi területekhez kapcsolódó részeken is – alapos kutatásokat végzett. A pünkösddel kapcsolatban így fogalmaz: *„A pünkösdi szokások országszerte legszínesebb népszokásaink közé tartoznak, mint ahogy maga a pünkösd is a legjelentősebb ünnepek egyike a népéletben és az egyházi ünnepek között is. […] Az általam vizsgált területen azonban e szokásoknak már csak halvány nyomai fedezhetők fel.”*[598] Valóban, a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó szokásokhoz képest alacsony az ide csatolható adatok száma, de Papp János felvételei között két énekes szokásdalt, valamint a szokáshoz kapcsolódó információkat is hallhatunk. Mindkét felvétel 1972-ből származik. Kuczora Róza, a hajdúszoboszlói énekes egy egyszerű szerkezetű, *mi-ré-dó-ré* dallammagvú köszöntőt énekelt el.[599] Elmondása szerint a szokásban nem voltak megkülönböztetett szereplők, a gyerekek a dallal házról házra jártak, és a köszöntésért cserébe kalácsot, pénzt kaptak. A pünkösdölés szokásának összetettebb formája maradt fenn Hajdúdorogon.[600] A görög katolikus köszöntő csoportban egy legény és három kislány volt. Az egyik kislány volt a *királyasszony*, akinek koszorú volt a fején, és egy delinkendővel letakarták úgy, hogy az arca nem látszott. A házakba belépve a *Ma vagyon, ma vagyon piros pünkösd napja…* szövegkezdetű szokásdalt énekelték el (79. dallampélda). Ezután a háziak felhajtották a *királyasszony* fején a kendőt, és megnézték. A másik három szereplő közül egyikük (feltehetőleg a legény) volt a *tarisznyás*. A köszöntésért kapott ajándék ennivalót az ő tarisznyájába tették, ha pedig pénzt kaptak, azt zsebbe rakták. Elköszönés után a csoport továbbállt a következő házhoz. A pünkösdölés az adatközlő énekes szerint az ő gyermekkorában még igen kedvelt szokás volt. Urgyán Mihályné Kolocsány Anna 1900-ban született, ezek szerint a 20. század első évtizedeiben még biztosan élt ez a szokás a Hajdúság területén.[601]

[598] Barna 1979: 106.
[599] PAPP_MG_000109A/14.
[600] PAPP_MG_000121B/15a–b.
[601] Ehhez hasonló adatok Polgár településről is származnak. Polgáron *„pünkösdölni általában öt kislány járt: a legkisebbnek a fejére virágból koszorút tettek, ő volt a pünkösdi királynő vagy menyasszony. A többiek négyszög alakban körülállták. Egyikük volt a vőfély, akinek a kezében vőfélybot volt: egy pálca, amire egy zsebkendőt kötöttek. Jártak házról házra, énekkel és tánccal köszönteni az ott lakókat.”* Tóth 2017: 99.

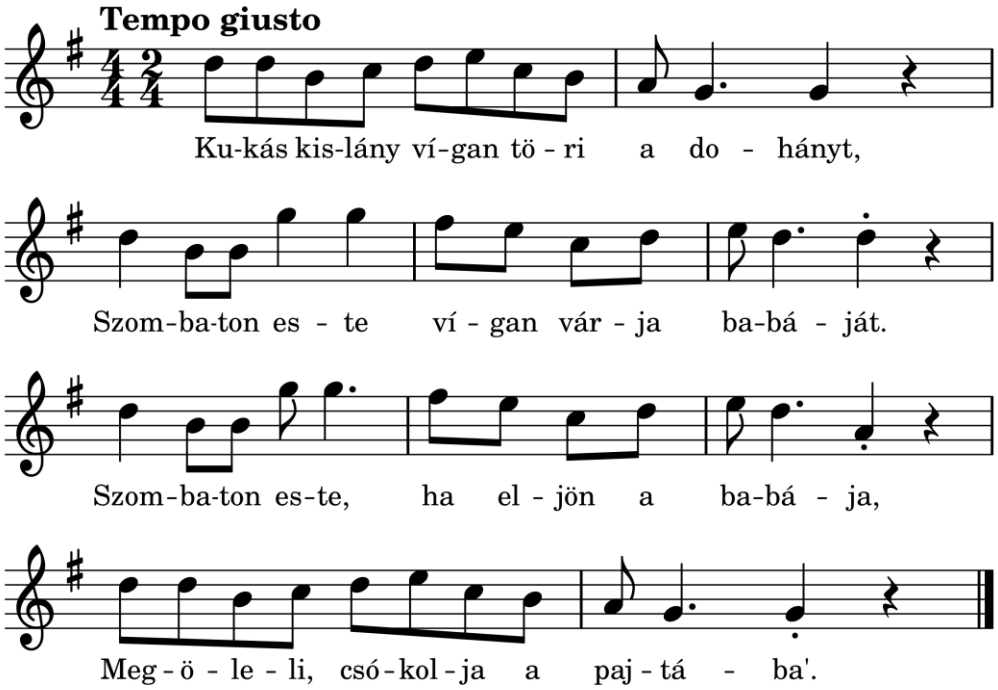

79. dallampélda: Hajdúdorog (Hajdú), Urgyán Mihályné Kolocsány Anna (72), gy. Papp János, 1972.[602]

A munkaszokásokhoz kapcsolódó dalok közül a Hajdúság területén leginkább aratódalokat találunk. A szövegben gyakran megjelenik a búza, az árpa, vagy magára az aratás tevékenységére való utalás. Egyik ilyen jellemző szövegkezdet: *Sokat arattam a nyáron…* (104–105. dallampélda). A mezőgazdasági munkálatokhoz kötődő summásdalok is előfordulnak a szóban forgó kistájon. A Nyírség egyik jellemző termesztett növénye a dohány, és a feldolgozásához kapcsolódó társasmunkát csomózónak, vagy dohánysimítónak hívták attól függően, hogy a munka melyik fázisánál tartottak. A Nyírséggel határos hajdúsági településeken is termesztettek dohányt, így Hajdúsámsonban és Vámospércsen is voltak csomózók. A monoton munka közben – a fonóhoz hasonlóan – gyakran énekeltek, és az itt dalolt népdalokat *csomózó nóta*nak is mondták. Némelyik *csomózó nóta* szövegét szorosan véve lírai dal, de az adatközlők mégis ehhez a munkaszokáshoz kapcsolták, más dallamok szövegében viszont megjelennek a dohányfeldolgozásra utaló szófordulatok. A *kukás* kifejezés is ide kapcsolódik. *„Az elnevezés alapja a kuka: horog, fakampó, amelyet a dohányzsineg két végére kötöttek, hogy szükség esetén a felfűzött dohányt a szárítóról gyorsan leszedhessék, és más, védettebb helyre akaszthassák.”*[603] A *kukás kislány* illetve a *kukás legény* szókapcsolatok Józsán és Hajdúböszörményben is megjelennek egy-egy népdalban.[604]

[602] PAPP_MG_000121B/15a–b és PaJa_JK_033/030.
[603] Takács 1980: 338.
[604] PAPP_MG_000018B/11 és PAPP_MG_000031B/09.

Mindkét dalszöveg új stílusú dallamhoz kapcsolódik, de ezek a dallamok különböző típusokba tartoznak (80. dallampélda).

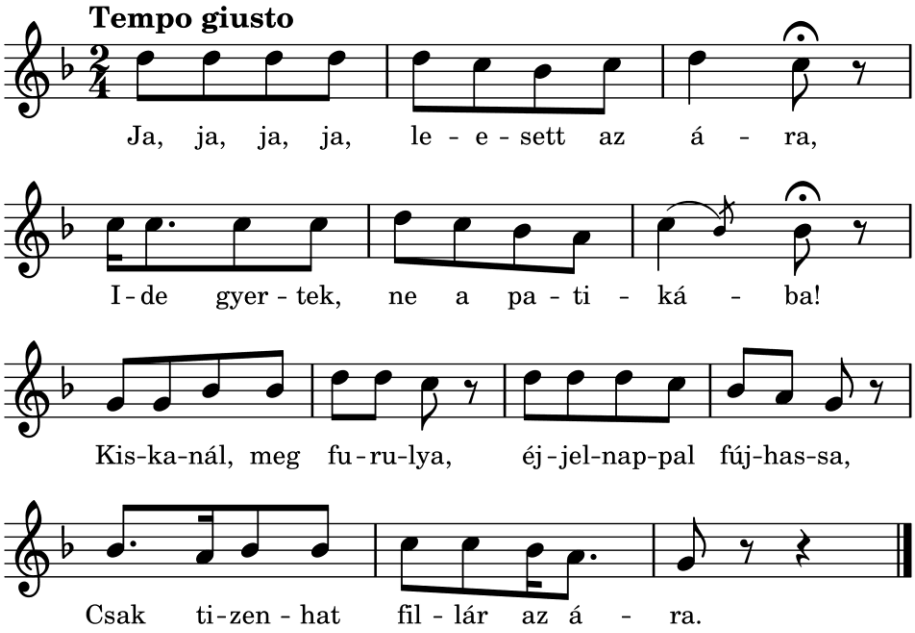

2. Kukás legény vígan töri a dohányt,
Szombaton este számolgassa póréját.
Számolgassa, kilencszáznak találja,
Ezt a kislányt elveszem nemsokára.

46. dallampélda: Józsa (Hajdú), Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64), gy. Papp János, 1961.[605]

Az alkalomhoz kötődő dallamok között mindenképpen említést kell tennem az árusdalokról. Papp János ezeket a vásári kikiáltáshoz kapcsolódó dallamokat *bazárdal*nak nevezte. Ez az elnevezés a hagyományőrző énekesek általi megfogalmazásra vezethető vissza, Vadász László hajdúszoboszlói adatközlő például így fogalmazott: *„Ezt a kis dalocskát még gyerekkoromba tanultam a vásárba, a bazárosoktól.”*[606] A *bazáros* megnevezés több énekes szóhasználatában is feltűnik. Papp János teljes gyűjtési területén érdeklődött az árusdalok felől, így a hajdúsági adatok mellett nemcsak a Nyírségből, hanem például a történelmi Abaúj-Torna vármegye területéről is rögzített árusdalokat.[607] Katona Imre csoportosítása

[605] PAPP_MG_000018B/11 és PaJa_JK_027/032.
[606] PAPP_MG_000047A/10.
[607] Külön érdekesség egy Baskó településen rögzített felvétel. Az árusdalok terjedelméhez képest ez a dal hosszúnak mondható. Egy férfi és egy női énekes felváltva énekel, majd az utolsó szakaszban ketten együtt dalolnak. Ami igazán figyelemre méltó, hogy az egyik zenei motívumot két szólamban éneklik. PAPP_MG_000013A/11a–b. A többszólamúság véletlenszerű megjelenése egy-egy hang erejéig előfordul a magyar népdalok felvételein olyan esetekben, amikor több énekes a dallam több érvényes változatát énekli egyszerre. Ezen a felvételen viszont nem zárható ki, hogy a többszólamúság szándékos. A szélesebb régióban többszólamú éneklésről a szlovák-magyar nyelvhatár mentén tudunk, Magyarbőd és Imreg településekről vannak ilyen felvételeink. *„A magyar nyelvterület északi-északkeleti szélének hagyományos zenei kultúrája az összes*

alapján az árusdalok a munka- és foglalkozásdalok csoportján belül helyezkednek el. *„A különféle árusdalok és vásári kikiáltások már városi-félnépi jellegűek, vajmi kevés közük van magához a költészethez: az áru dicséretét, az árak felsorolását stb. szolgálják.”*[608] A Papp János által gyűjtött dallamok is illenek ebbe a definícióba: rövid, figyelemfelkeltő és olykor tréfás dalocskákról van szó. A hajdúsági árusdalok különböző szöveg- és dallamindítások után egymáshoz hasonlóan zárulnak: a terchangról induló, majd néhány fellépés után az alaphangra lefutó, többnyire moll jellegű zenei motívummal, amelynek a szöveg az eladó tárgyak árára utal. A következő, nagypródi példa mindezeket a jellegzetességeket magán hordozza (81. dallampélda).

81. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (43), gy. Papp János, 1970.[609]

többi magyar régiótól különálló fejlődésirányt mutat. Ez a szembetűnő eltérés a szomszédos szláv népek, a szlovákok és a ruszinok vokális népzenéjéből átszűrődő többszólamú éneklésben ölt testet.” Agócs 2010a: 137. Az Abaúj-Torna vármegyei Baskó a szlovák-magyar nyelvhatártól ugyan távol fekszik, viszont a település lakosságának jelentős hányada ruszin nemzetiségi gyökerekkel bír. Ezt bizonyítja az is, hogy a községben ruszin nemzetiségi önkormányzat működik. KSH 2015: 167. Feltételezhető, hogy a többszólamúság megjelenése az itt élő ruszin nemzetiség népzenéjének hatása, vagy esetleg a vásárosok egyedi, figyelemfelkeltő megoldása lehet még, amelyet az adatközlő énekesek eltanultak tőlük az árusdallal együtt. Megnyugtatóan tisztázni ezt a kérdést több hasonló adat birtokában lehetne.

[608] Katona 1979: 363.

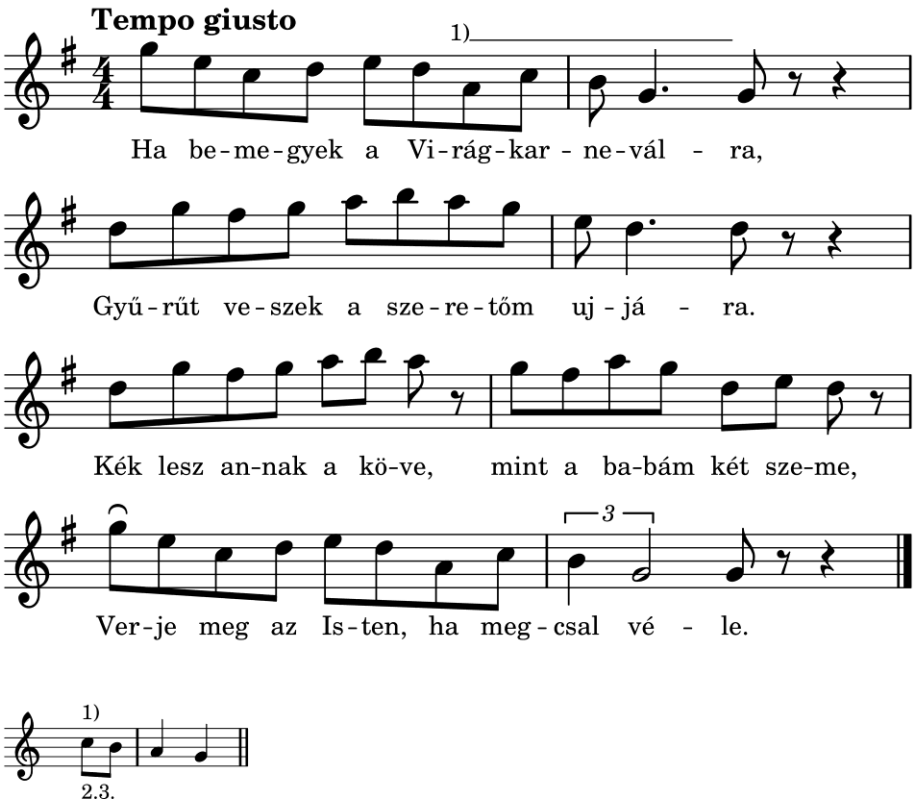
[609] PAPP_MG_000047B/04 és PaJa_JK_022/060.

Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai

Papp János hajdúsági gyűjtéseinek műfaji áttekintése után a zenei és formai jellemzők alapján vizsgálom a kistáj népzenei repertoárjában megjelenő sajátosságokat.

A szöveg aktualizálása, újjáéledése nem helyi jelenség, de a Hajdúságban is ugyanúgy tetten érhető, ahogyan a magyar nyelvterület más kistájain. Papp János 1971-ben kapott felkérést egy a Virágkarneválra készülő kötetben való publikálásra. A Virágkarnevál az újkori Debrecen kulturális és társadalmi eseményei között a mai napig kiemelkedő jelentőséggel bír. Papp János a kötethez 1971 tavaszán gyűjtött anyagot: körbejárta Debrecen külterületeit, és elsősorban olyan dallamok után kutatott, amelyek szövegében szerepel valamilyen virág neve. 1971. március 31-től április 21-ig nyolc gyűjtési napon nyolc különböző helyszínen tizenegy gyűjtési egységben 113 dallamot rögzített. A Debrecenben dokumentált dalok többsége a célnak megfelelően (a virágos tematikából következően) lírai dal. A gyűjtő ugyanakkor nem elégedett meg azzal, hogy csupán a szűkebb céljának megfelelő dalokat örökítse meg: Debrecen külterületein is kerültek elő pásztordalok, rabénekek, betyárdalok, balladák, katonadalok, népi játékok, mulatónóták, tréfás dalok, hajnalozók és summásdal is. A tervezett kötet az 1972-es Virágkarneválra jelent meg, amelybe a debreceni gyűjtésből 20 dallam került.[610] A népdalok szövegében való alkalmazkodásra, aktualizálásra a debreceni népdalok között találjuk az egyik szembeötlő példát: az egyik dalban maga a Virágkarnevál is megjelenik (82. dallampélda). A hasonló népdaszövegek elején más változatokban egy-egy vásár megnevezése szerepelhet (például: *'a berényi bazárba', 'a kövesdi vásárba'* stb.), amelyet itt az énekes a helyi jeles eseményhez igazodva alakított át. Az sem zárható ki, hogy egyedi megoldásról van szó, azaz az adatközlő a gyűjtő kérdezősködése miatt asszociált így, és erre az egy gyűjtési alkalomra költötte át a szöveget.

[610] Holló–Papp–Ujváry 1972.

2. Ha bemegyek debrecenyi csárdába,
Ráülök a rozmaringos díványra.
A rozmaring jó szagú, babám szíve szomorú,
Fején van a menyasszonyi koszorú.

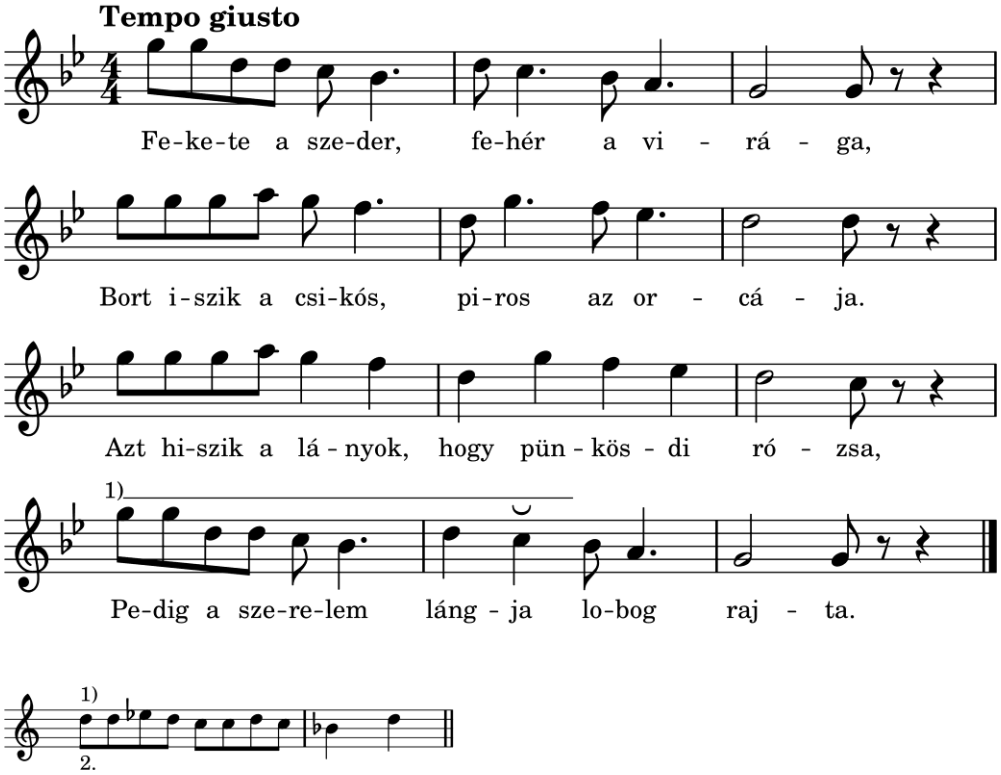
3. Ha bemegyek debrecenyi csárdába,
Rézfokosom vágom a gerendába.
Aki meri, vegye ki, azt csak betyár teheti,
Még az éjjel vérbe fürdik valaki.

82. dallampélda: Debrecen-Kismacs (Hajdú), Kovács Lajos (38), gy. Papp János, 1971.[611]

A dalszövegekben megjelenő helységnevek utalhatnak a dal eredetére, vagy legalábbis a daltanulás helyére. Gyakori, hogy általánosan elterjedt dallamok szövegében csak a helység neve változik, igazodik a dal használati helyéhez (lásd a 86. dallampéldát). Az énekes vagy az énekes közösség saját környezetéhez igazítja, aktualizálja a szöveget. A Hajdúság területén az aktualizálás ennél sajátosabb formája is megjelenik egyes lírai dalokban. A pásztorság jelenléte és hatása olyan hangsúlyos volt a hajdúsági társadalomban, hogy az a dalhagyományra is rányomta a bélyegét. Egyes esetekben országosan egységesen elterjedt dalszövegek módosult változatai jelennek meg: például az általánosan *legény* szóval dalolt lírai szöveget néhány helyi változatban *csikós*ra cserélik. Ennek az lehet az oka, hogy a pásztorok magukra vonatkoztatták, aktualizálták a szövegeket. Hasonló tartalmi változások a népi líra több területén is megjelennek. *„A korábban férfiak által énekelt dalok későbbi női adaptációja szinte törvényszerű folyamat: a leányválogatókat egy század múltán legényválogatókká alakították át, a katonadalokat pedig azon nyomban summásdalokká, s ez*

[611] PAPP_MG_000063A/31 és PaJa_JK_057/061.

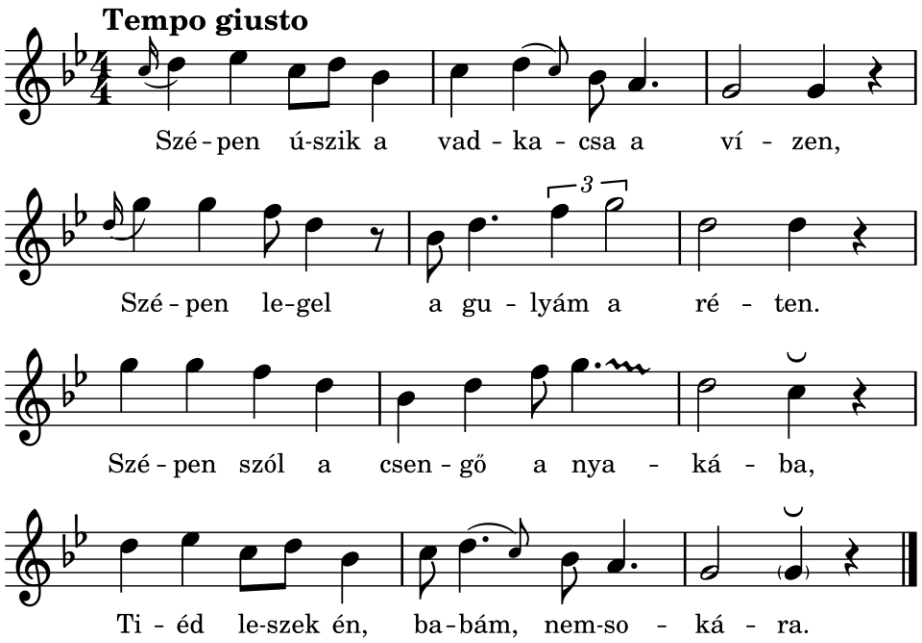
utóbbiakat már lányok énekelték."[612] Ezekben az esetekben egyetlen szó cseréje a dal műfaji besorolását is befolyásolhatja: a katonadalból summásdal válik (például *El kell menni katonának messzire…* és *El kell menni summáslánynak messzire…* szövegkezdetek).[613] A hajdúsági népdalok vizsgálatakor az látható, hogy nem feltétlenül változik meg az érintett dalok műfaja, de sokszor a pásztorkultúrához kapcsolódó kifejezések veszik át az általánosabb érvényű szavak helyét, így egy-egy dal karaktere kissé átalakulhat.[614] A következő dallampélda második sora országosan *Bort iszik a legény…,* vagy *Bort iszik a babám…* formában ismert,[615] de Papp János egy nagypródi[616] énekestől *Bort iszik a csikós…* szövegváltozattal gyűjtötte ezt a dalt (83. dallampélda). Ugyanez a jelenség figyelhető meg egy hajdúdorogi példában is, amikor egy ugyancsak általánosan elterjedt új stílusú dal szövegében egyetlen *ló* helyére egy egész *gulya* kerül (84. dallampélda).

[612] Katona 1979: 349.
[613] Vö. Vargyas 2002: 596/ 356.; Vargyas 2002: 600–601/ 362.
[614] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 153–154.
[615] Vö. *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search/8265?inc=fekete+a+k%C3%B6k%C3%A9ny Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[616] Hajdúböszörmény-Nagypród.

2. Kikötöm a lovam a csárda elébe,
Lehajtom a fejem a babám ölébe.
Lehajtom a fejem a babám ölébe,
Hullajtom a könnyemet a rózsás kötőjébe.

83. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Nagy Imre (57), gy. Papp János, 1970.[617]

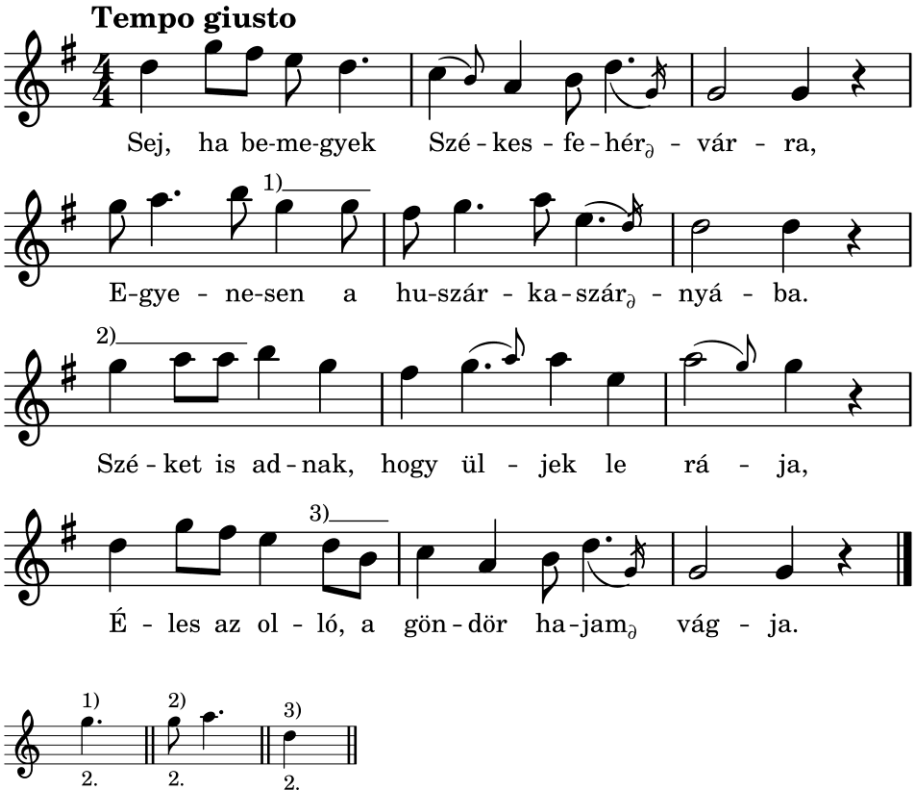

2. Tudod, Bözsikém, mikor hozzád jártam,
Azt a legényt mindig ott tanáltam.
Nem szólottam semmit ellenedre,
Tudod, Bözsikém, hadd jussak eszedbe.

84. dallampélda: Hajdúdorog (Hajdú), Kökényesi János (60), gy. Papp János, 1963.[618]

A Hajdúságban a szövegvariációk ilyen formája az úgynevezett *pusztaromantika* hatása is lehet. Az, hogy a pásztorkultúra különböző elemei ilyen meghatározó helyet foglalnak el a kistáj életében, egyrészt a nagyállattartás történelmi távlatokba nyúló hagyományaira vezethető vissza. Ugyanakkor olyan kulturális és társadalmi hatások is szerepet játszhatnak ebben, mint például a 19. században a nemzettudat felélesztésére tett törekvések. A magyar vagy magyarnak vélt jelképek és szimbólumok keresése és egyes motívumok fókuszba helyezése bizonyos aránytalanságokhoz vezetett. Ezek az aránytalanságok idővel rögzültek, amelynek a hatása sok esetben a mai napig tetten érhető.[619]

[617] PAPP_MG_000047B/08 és PaJa_JK_022/064.
[618] PAPP_MG_000037A/08b és PaJa_JK_033/001.
[619] A *pusztaromantika* gyökereit és a Hajdúságban érezhető hatásait részletesebben dolgozatom *6.2.* fejezetében fejtem ki. Lásd *6.2. A pusztaromantika sajátosságai.*

A szöveg aktualizálása nem minden esetben történt meg, sőt olykor a gyűjtési helyszíntől egészen távol eső helységnevek rögzültek a népdalok kezdősoraiban. A *Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra…* szövegkezdetű népdal (85. dallampélda) szövegében a dunántúli település neve azért maradhatott fenn, mert a legények valószínűleg ott, a katonáskodás alatt tanulták meg a dalt. Leszerelésük után hazahozták magukkal többek között ezt a népdalt is, és változatlan formában énekelték tovább. A katonaság élethelyzete az énekesek életében Székesfehérvárhoz kötődik, ezért nem éreztek késztetést a szöveg megváltoztatására. Papp János gyűjtésében ez a katonadal többször is szinte azonos formában jelenik meg.

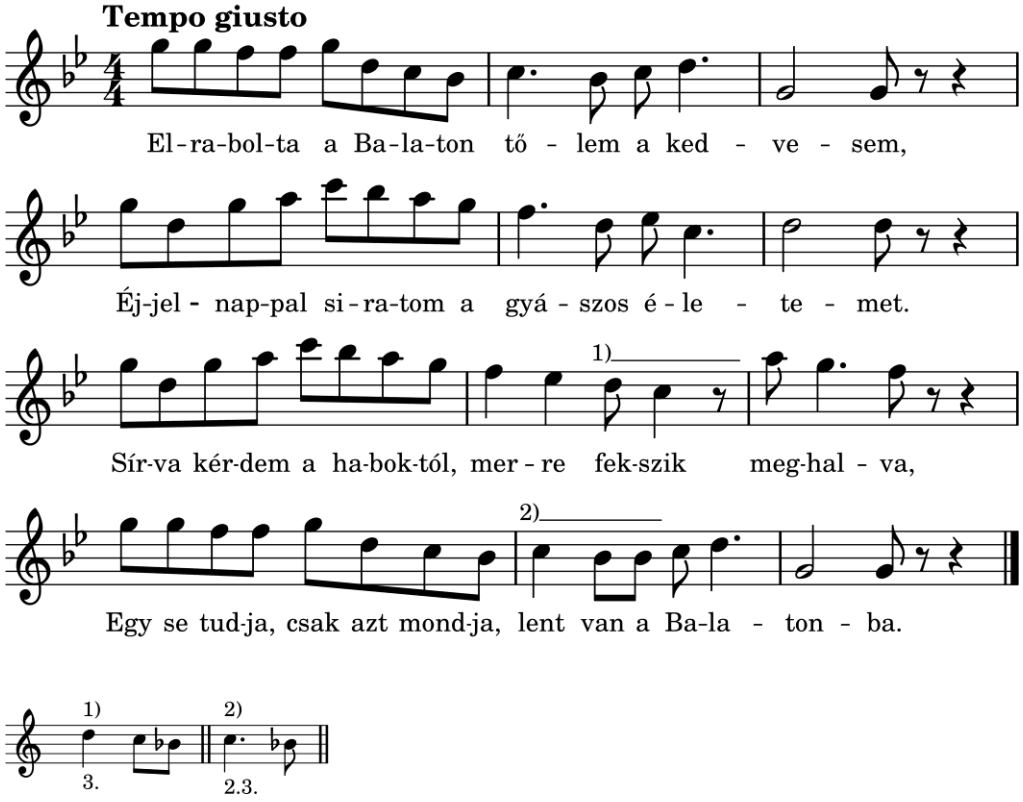

2. Göndör a hajam, lehullik a földre,
Gyere, babám, szedd fel a kötődbe.
Ahány szálat szedel a kötődbe,
Sej, annyi százszor jussak az eszedbe.

85. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (43), gy. Papp János, 1970.[620]

Feltehetően ugyanígy, a dunántúli katonai szolgálat idején tanulhattak meg a férfiak olyan dalokat is, amelynek a szövegében a Balaton jelenik meg. Egy a Hajdúságtól távoli földrajzi név szövegbe való ágyazásának másik oka az lehet, hogy országosan ismert, általánosan elterjedt népdalról van szó. A következő józsai példa esetében vélhetően az utóbbi

[620] PAPP_MG_000031B/15 és PaJa_JK_022/042.

indok áll fenn (86. dallampélda). Azért tartom valószínűnek, hogy nem a katonaságból hazahozott kulturális elemről van szó, mert az adatközlő énekes nem férfi (ugyanakkor ez a tény nem zárja ki teljesen a katonaság általi elsődleges, majd a szülőfaluban történő másodlagos átadás-átvételi folyamat lehetőségét sem). Ferenczi Istvánné Puskás Mária közlése szerint: *"Kint a határba' énekeltük, így jobban ment a munka."*[621] A népdalt tehát sokan ismerték, az egész közösség, vagy legalábbis egy korosztály közös repertoárjának a részét képezte. A második és a harmadik versszak kezdősorában már a gyűjtés helye jelenik meg: *Lányok, lányok, lányok, lányok, ti józsai lányok…* Amint fentebb említettem, ez a dal használati helyéhez aktualizált szövegvariálás jelensége, amely a teljes magyar nyelvterületen igen gyakori.[622]

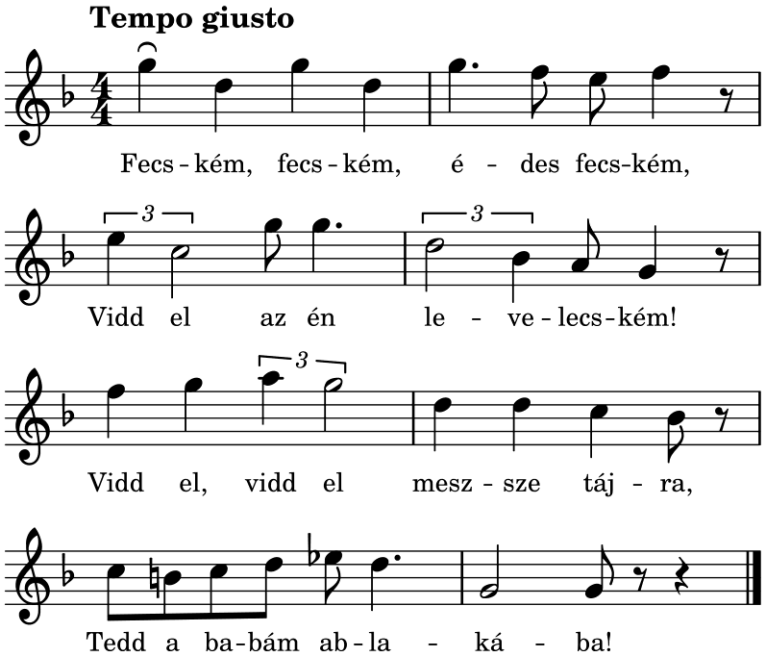

[621] PaJa_JK_027/039.
[622] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai:* 180.

2. Lányok, lányok, lányok, lányok, ti józsai lányok,
Nem lesz többet kerek aljú, fodros a ruhátok.
Meghalt mán a bécsi szabó, eltörött az ollója,
Nincsen, aki kerek aljú, fodros ruhát varrna.

3. Lányok, lányok, lányok, lányok, ti józsai lányok,
Az egekből, az egekből áldás szálljon rátok!
Úgy szálljon rátok az áldás, mint az égből a gyöngyharmat,
Te meg, csárdás kisangyalom, maradjál magadnak!

86. dallampélda: Józsa (Hajdú), Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64), gy. Papp János, 1961.[623]

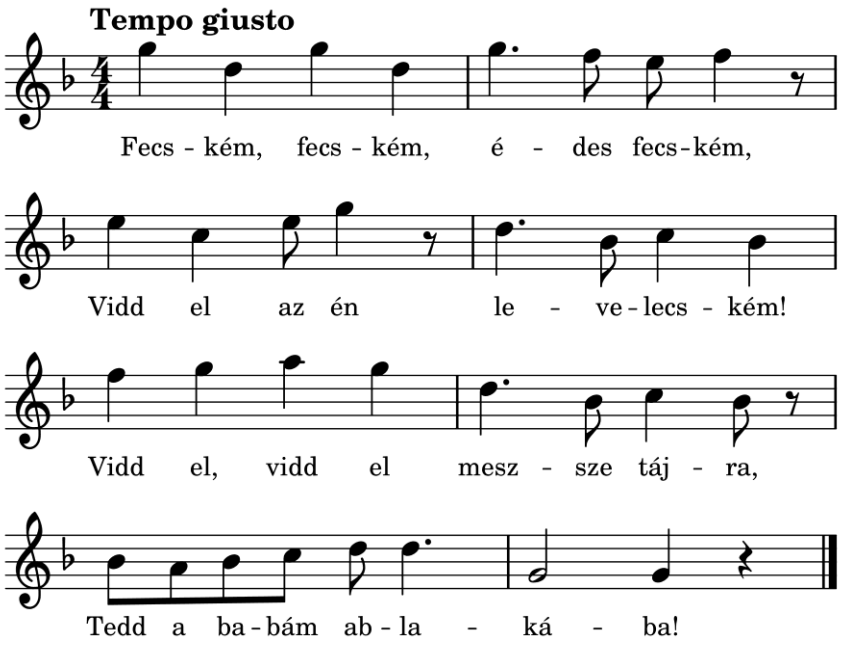
A *Fecském, fecském, édes fecském…* szövegkezdetű népdaltípus országosan ismert változatának harmadik dallamsorában gyakori a bővülés. A nyolcszótagos sorok közepére vagy egy indulatszó ékelődik (*csuhaj, tyuha*), vagy szóismétlés, egyéb szövegbetoldás (*messze-messze, olyan messze*) miatt tér el a harmadik sor hossza a többitől.[624] A szótagszám ezáltal jellemzően 8.8.10.8., azaz a dallam heteroszillabikus. Papp János hagyatékában két hajdúsági változat kapcsolódik ehhez a típushoz (87–88. dallampélda). Mind a tiszacsegei, mind a téglási variánsból hiányzik a bővülés, a hajdúsági változatok tehát izoszillabikusak (a szótagszám: 8.8.8.8.). A két változatban apró eltérések figyelhetők meg, a dallamhangok és a kadenciarend sem egyezik meg teljesen. Ezek alapján arra következtetek, hogy a dallamtípus a hajdúsági kultúra szerves részét képezte, és az egyes közösségekben különböző változatokban maradt fenn. Mindkét közölt példa hiteles, helyi variánsnak tekintendő.

[623] PAPP_MG_000019A/06 és PaJa_JK_027/039.
[624] Vö. *Bartók-rend*: http://systems.zti.hu/br/hu/search?sys=A&inc=fecsk%C3%A9m%2C+fecsk%C3%A9m Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

2. Ha kérdik, hogy honnan jöttél,
Kinek a postása lettél,
Mondjad, hogy egy szegény rabé,
Kis csegei katonájé.

87. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Lévai Zsigmond (75), gy. Papp János, 1972.[625]

2. Ha kérdik, hogy honnan jöttél,
Kinek a postása lettél,
Mondjad, hogy egy katonának,
A te kedves galambodnak.

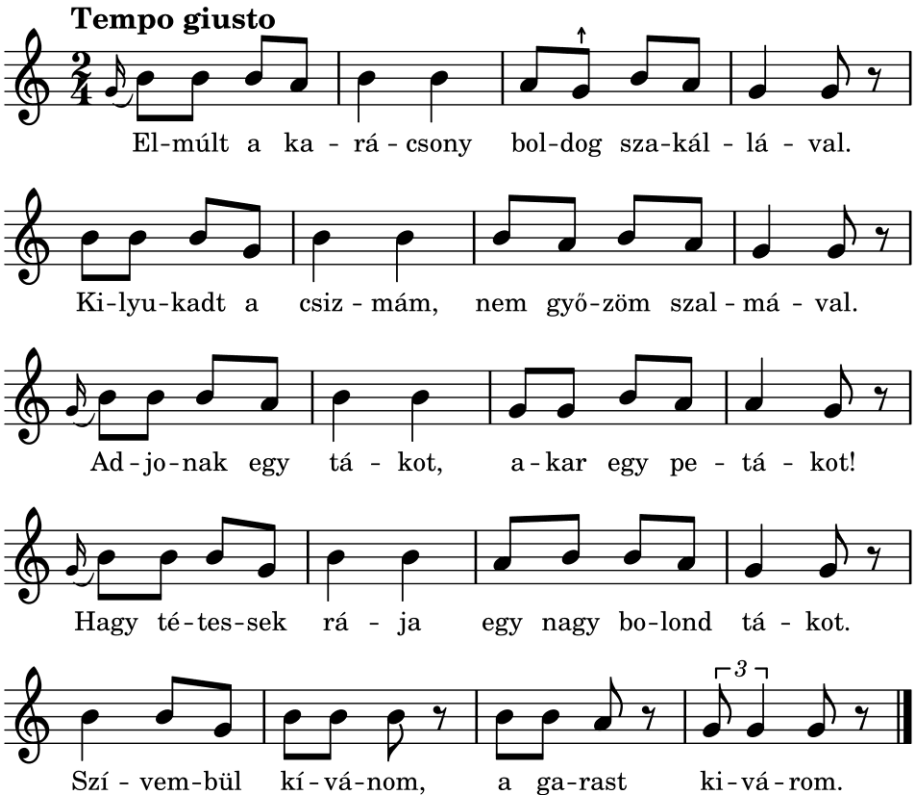
88. dallampélda: Téglás (Hajdú), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52), gy. Papp János, 1973.[626]

Zenei és formai jellemzők – a dallamok szerkezete

A hajdúsági népdalok szerkezete általában kötött, a formát tekintve a dallamok többnyire négysoros strófákba rendeződnek. A sorok szótagszáma a versszakokon belül lehet egységes és változó is, vagyis izo- és heteroszillabikus dallamra is sorakoznak a példák ezen a kistájon is. Amint ezt az előbbiekben kifejtettem, az egyik népdaltípusban a négysoros dallam öt- vagy akár hatsorossá is bővülhet.[627] Ahogy a magyar nyelvterület más kistájain, úgy a Hajdúságban is találunk különlegesebb dallamokat is: előfordulnak két- vagy háromsoros

[625] PAPP_MG_000113B/07a–b és PaJa_JK_023/069.
[626] PAPP_MG_000128A/27 és PaJa_JK_019/048.
[627] Lásd *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Parlando-rubato és negyedes alaplüktetésű pásztordalok, betyárdalok, balladák*: 67–68.; 12. dallampélda és *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek:* 130–132.; 44–45. dallampéldák.

versszakokból felépülő és szaffikus strófaszerkezetű dalok is. A népi játékdalok többsége és a szokásdalok egy része ütempáros szerkezetű, de egyes esetekben az ütempárok össze is tapadhatnak, szinte sorokat formálnak. A következő karácsonyi kántáló esetében nem is egészen egyértelmű, hogy ütempáros szerkezetről beszélhetünk-e, vagy már egy sztichikus formáról van szó (89. dallampélda). A sztichikus forma egysoros versszakokat jelent: *„egyetlen sort változatlanul vagy variálva ismétlő forma”*,[628] amely a magyar népzenében meglehetősen ritka megoldás. A hajdúszoboszlói példában két ütempár tapad össze, amelyek közül az első hangkészlete két hangból, a második pedig három hangból áll. A két ütempár kérdés-felelet viszonyban áll egymással. A teljes dallam hangkészlete *mi-ré-dó,* hangsora trichord. Az énekes (Kuczora Róza) ugyanezt a kántáló szöveget egy másik, *szó-lá-szó-mi* dallammagvú ütempáros szerkezetű dallammal is énekli. Az itt közölt példa mindenképp a sztichikus forma felé mutat, egyféle kapocs a kötött szerkezet felé, de jellegében még inkább az ütempáros szerkezetű dallamok közé sorolható.

479. dallampélda: Hajdúszoboszló (Hajdú), Kuczora Róza (60), gy. Papp János, 1972.[629]

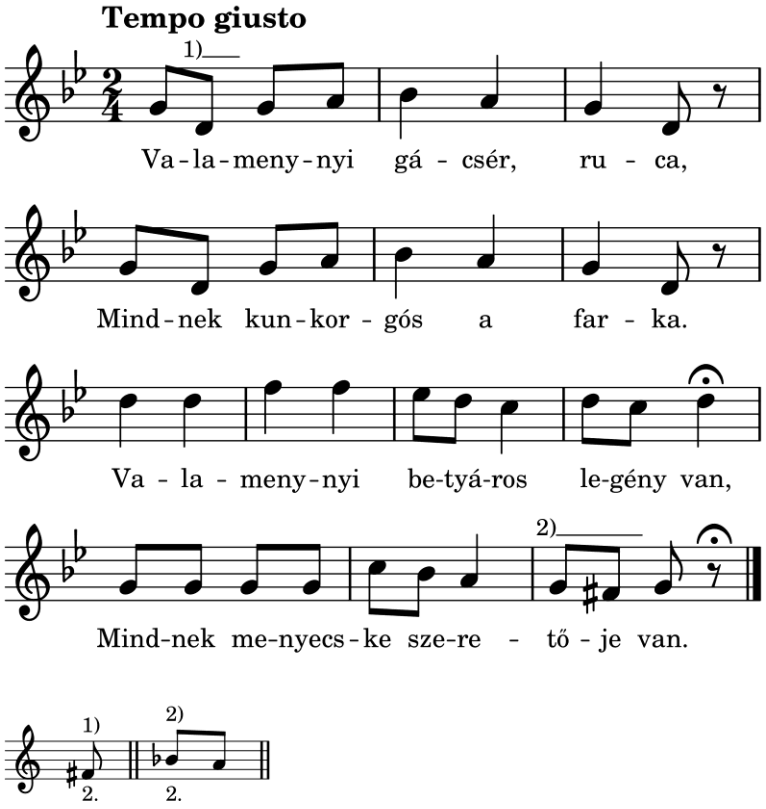
[628] Vargyas 1990: 183.

[629] PAPP_MG_000109B/09a–b és PaJa_JK_045/060.

A műfaji elemzésnél már kifejtettem, de ezen a ponton újra ki kell emelnem, hogy a siratók formailag igen változatosak a Hajdúság területén: mind a kötetlen, mind a kötött szerkezetű, strófikus siratókra találunk példákat, a kötött siratók dallamtípusait pedig többféle kadenciarend jellemzi.[630]

Zenei és formai jellemzők – ritmikai vonások

A továbbiakban néhány – elsősorban – ritmikai sajátosságra szeretném irányítani a figyelmet. Az itt közölt józsai példa (90. dallampélda) arra mutat rá, hogy a hajdúsági repertoárban a régi stílus gyakran szabad ritmikai megoldásai és az új stílusra jellemző alkalmazkodó ritmus mellett nyugat-európai eredetű ritmikai fordulatok is feltűnnek. A dallam lüktetése, dúros frázisai és sorzáró ritmikai képletei, valamint tonális és dallamvezetési sajátosságai arra engednek következtetni, hogy a magyar nyelvterületre jellemzően német közvetítéssel eljutott rezesbandák repertoárjából került a józsai magyarok használatába.

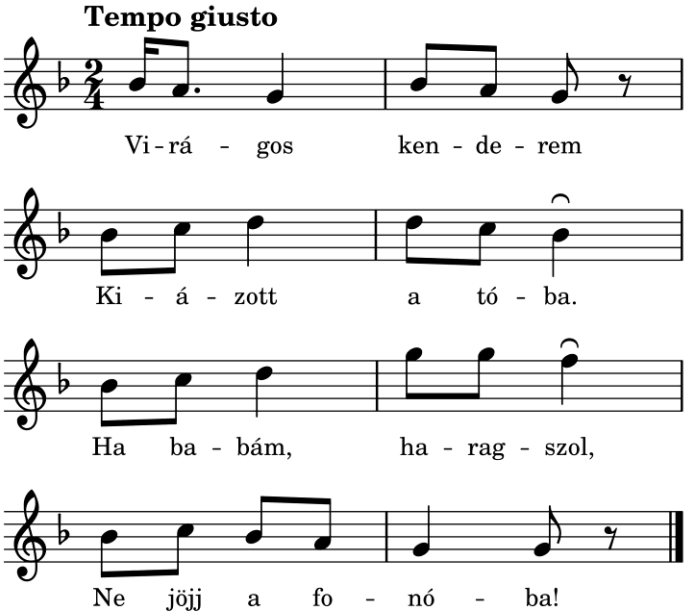

[630] Lásd *5.1.1. Kötetlen szerkezetű dallamok. Siratók:* 59–60. és *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 164–166.

2. Két malomra tartok számot,
De csak egytől szedek vámot.
Kopik a kő, majd megvágattatom,
Félrevágom betyáros kalapom.

90. dallampélda: Hajdúsámson, Liget-tanya (Hajdú), Hamza Imréné Petrohai Margit (47), gy. Papp János, 1961.[631]

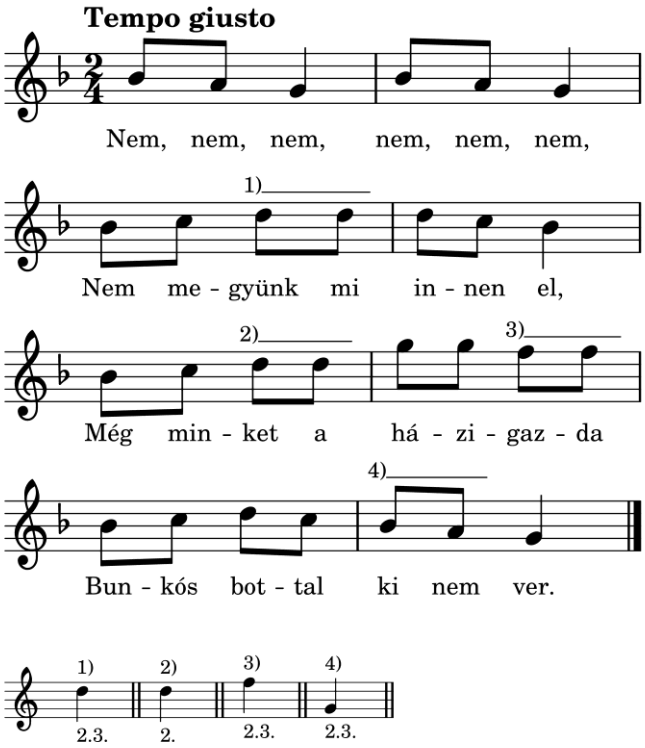
Az egyik, országosan elterjedt népdaltípus hajdúsági variánsaiban a metrumváltás jelenségét figyelhetjük meg (91–94. dallampélda), a típus egyik jellemző szövegkezdete: *Semmit sem vétettem...*[632] A régi stílusú dallam első, második és negyedik sora kis ambitusú, a harmadik sor nyílik ki az oktávig. Ez a dallamtípus 2/4-es lüktetésű, mérsékelt tempójú, és díszítetlen előadásmód jellemző rá. Papp János hagyatékában négy dallam tartozik ebbe a típusba, változatos szövegekkel. Ennek megfelelően a dalok műfaja is eltérő: lírai dal, katonadal és mulatónóta is kapcsolódik a népdaltípushoz. A négy hajdúsági példára illik az országosan elterjedt változat zenei jellemzőinek többsége, de nincs két egyforma megoldás. Az egyeki letisztult változathoz képest a hajdúböszörményi példában a szótagszám növekedésével több dallamsorban is ritmusaprózás keletkezik (91–92. dallampélda). Ami viszont igazán érdekfeszítő, az a dallamtípus téglási és balmazújvárosi variánsa (93–94. dallampélda). Ez a két dallam a típus többi tagjától eltérően 4/4-es lüktetésű. A ritmusértékek is megduplázódnak, azaz ezek a dallamtípus augmentált változatai. Tehát ugyanazt a jelenséget tapasztaljuk itt, mint a korábban kiemelt betlehemes dallammal (75. dallampélda) kapcsolatban: ugyanannak a dallamnak kétféle metrumú variánsa is megtalálható a Hajdúságban. A nyolcados alaplüktetés negyedessé válása az új stílusú csárdás és verbunk táncok elterjedésével is összefügg, valamint visszavezethető a jóval korábbi, ún. proporciós gyakorlatra: a *„16-17. századi zenében (és táncban) alkalmazott ritmusváltás: páros után páratlan – esetleg aszimmetrikus – ritmusban hangzik el ugyanaz a dallam, vagy lassú ritmus után gyorsan aprózva.”*[633] Esetünkben éppen fordítva, a rövidebb értékek nyúlnak meg, de az változatlan, hogy egyazon dallam különböző ritmusokkal tűnik fel.

[631] PAPP_MG_000021B/08 és PaJa_JK_028/023.
[632] Járdányi 1961a: 220.; Típusszám: 16-265-00-01x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=737 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[633] Vargyas 1990: 183.

2. Elejtem az orsót,
Nem lesz, ki feladja,
Bánatos szívemet,
ki megvigasztalja.

91. dallampélda: Egyek-Telekháza (Hajdú), Balázs Mátyásné Nádasdi Katalin (42), gy. Papp János, 1972.[634]
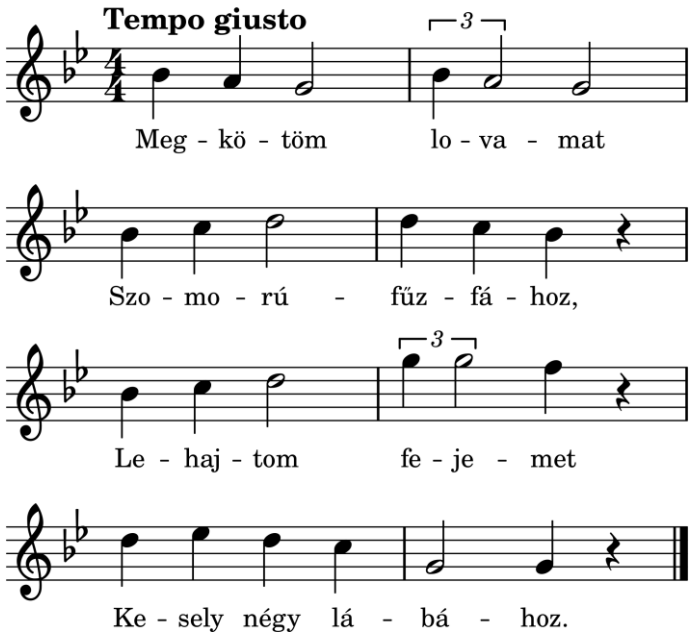

[634] PAPP_MG_000113A/07b–c és PaJa_JK_023/050.

2. Igyunk itt, mert van itt,
Jó gazda lakik itt.
Nem csordul, nem cseppen,
Elmulathatunk itt.

3. Haragszik a gazda,
Hogy mi itt mulatunk.
Vigye arrébb a házát,
De mink itt maradunk.

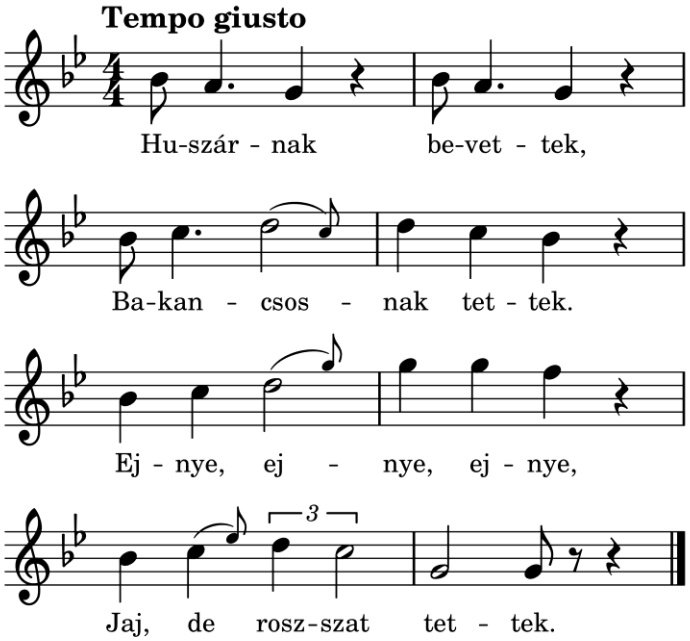
92. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (43), gy. Papp János, 1970.[635]

2. Lehajtom fejemet
A babám ölébe,
Hullajtom könnyemet
Rózsás kötőjébe.

93. dallampélda: Téglás (Hajdú), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52), gy. Papp János, 1973.[636]

[635] PAPP_MG_000047B/18 és PaJa_JK_022/074.
[636] PAPP_MG_000128A/06 és PaJa_JK_019/030.
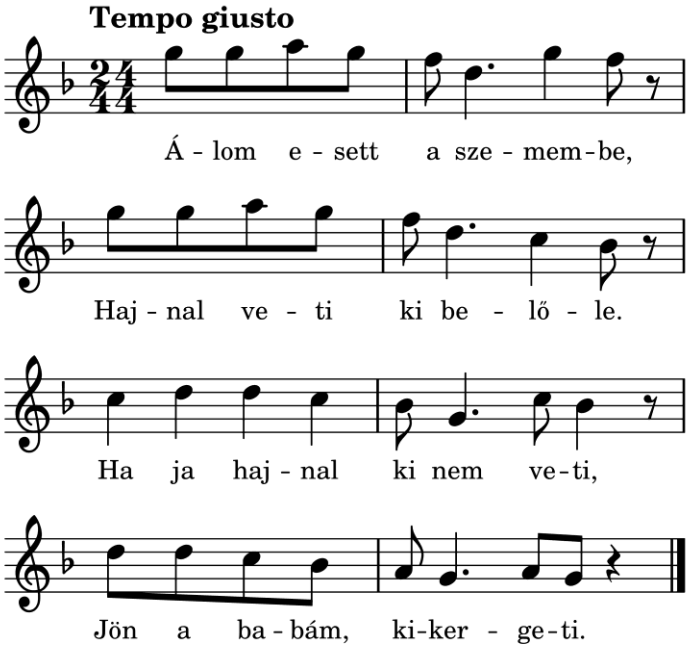

2. Kérem a kapitányt, Adjon egy paripát. Úgy gondját viselem, Nem lél benne hibát.	3. Erre *j*a kapitány Mindjár' azt felele: Ott van száz remonda[637], Válasszál belőle!	4. Ez a ló, az a ló, Ez a jó pej csikó. E' lesz jó, a' lesz jó, Huszár alá való.
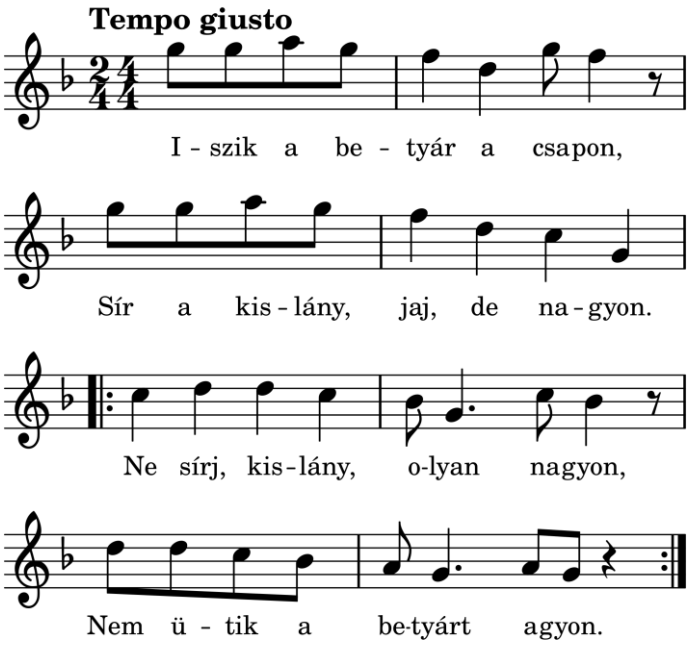
9448. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Tóth Imre (75), gy. Papp János, 1973.[638]

A ritmikai jellegzetességek, pontosabban a ritmikai érdekességek körét gazdagítja az egyes dallamokban megjelenő nyolcadoló záróritmus. Az ehhez hasonló ritmikai zárlatok megjelennek a Felföldön és az Alföldön is, de igazán nagy jelentőségük a Dunántúlon van. Ez a ritmikai zárlat a Dunántúlon nemcsak nyolcszótagos, hanem hat- és tízszótagos parlando-rubato dalokban is gyakran előfordul, továbbá különböző szótagszámú giusto dalokban is.[639] A hajdúsági repertoárban az egyik téglási énekes, Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona két különböző alkalommal eltérő versszakokkal énekelte az alább közölt dallamokat (95–96. dallampélda). A két változat a dallamot tekintve a második sor végén tér el egymástól, a variáció a fókadenciát is módosítja. Papp János megjegyzése a jegyzőkönyvben arra világít rá, hogy ez a dallamtípus egy jellemzően Erdélyben elterjedt dallamnak a rokona.[640] Járdányi Pál kategorizálása szerint ez a típus *„székely, mezőségi"*.[641] A Járdányi által közölt dallam záróritmusa eltér a hajdúsági variánsok zárlataitól. A téglási dallamváltozatok ezek alapján unikálisnak, helyi variánsnak tekintendők.

[637] Remonda: fiatal katonaló.
[638] PAPP_MG_000124B/16a–b és PaJa_JK_024/047.
[639] Vö. MNA 2014. A dunántúli zenei jellegzetességekről a DVD-ROMon olvasható tanulmányt Olsvai Imre írta (*Hangrendszerbeli, intonációs, ritmikai és előadásbeli sajátságok a Dunántúlon* című fejezet).
[640] PaJa_JK_019/031; Vö. Járdányi 1961a: 46.
[641] Járdányi 1961a: 228.

95. dallampélda: Téglás (Hajdú), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52), gy. Papp János, 1973.[642]

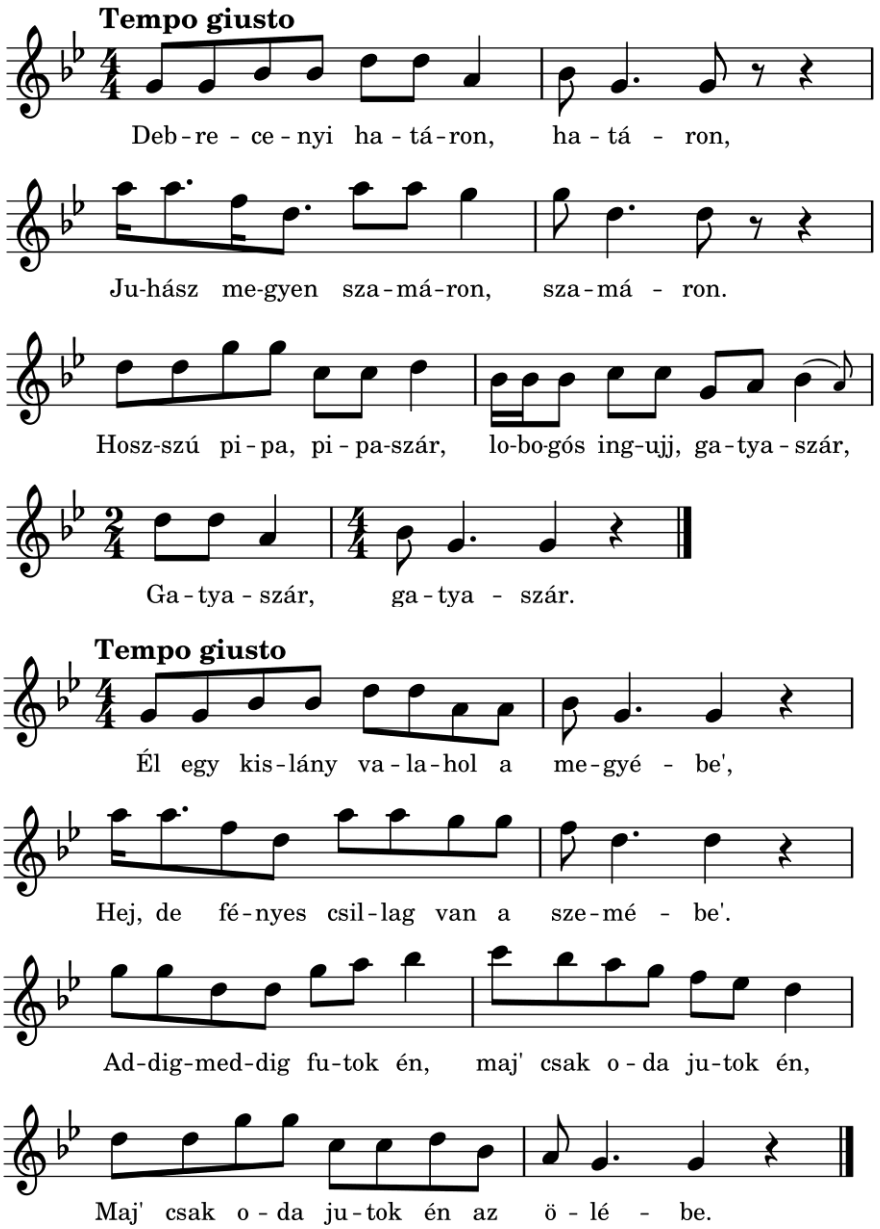

96. dallampélda: Téglás (Hajdú), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52), gy. Papp János, 1973.[643]

[642] PAPP_MG_000128A/07 és PaJa_JK_019/031.
[643] PAPP_MG_000128A/26 és PaJa_JK_019/047.

Zenei és formai jellemzők – a variálás

A hajdúsági dalanyagon belül a variálás különböző fokozatait is megfigyelhetjük. A ritmus szöveghez való alkalmazkodásától kezdve a dallam egy-két hangos változásán keresztül a nagyobb eltérésekig többféle variálódást találunk. Előfordul, hogy egy dallamon belül a különböző versszakokban több „jó” megoldás hangzik el, akár eltérő kadenciarenddel, de sokszor más-más dallammal, ami már az egyszerű variáció körén kívül esik, amint ezt a következő példa is mutatja (97. dallampélda).

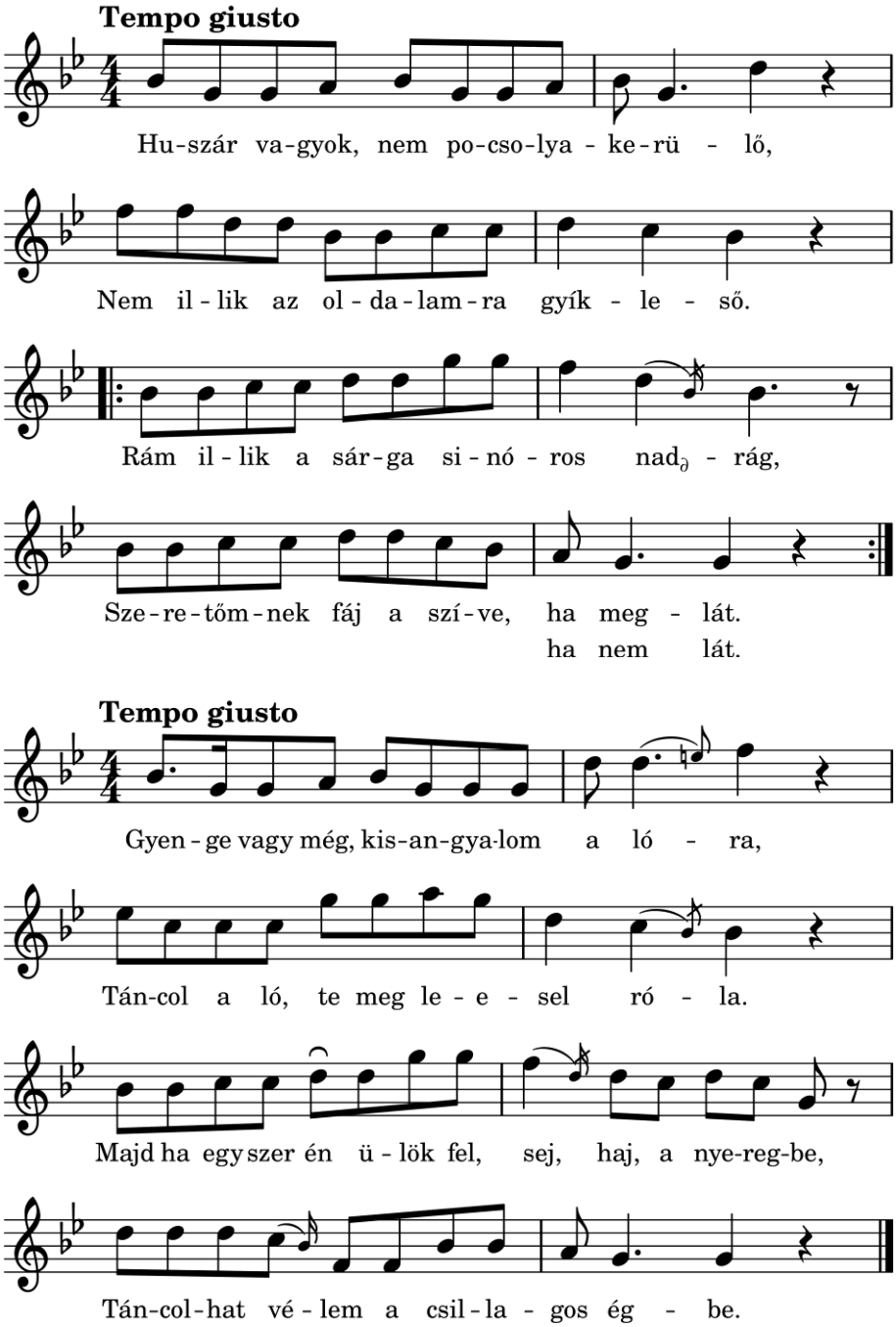

97. dallampélda: Józsa (Hajdú), Sipos Antal (46), gy. Papp János, 1961.[644]

[644] PAPP_MG_000019A/02 és PaJa_JK_027/035.

A változtatások egy része lehet akár tévesztés is, a dallam felidézésekor előforduló pontatlan megszólaltatás vagy kontamináció[645] (több dallam összeolvasztása, összeéneklése). A népdalok felidézése viszont minden esetben egy szerves egységből, a zenei anyanyelvből valósul meg, így sokszor nehéz megállapítani, hogy a szóban forgó felvétel esetében egyszeri tévesztésről, rögzült torzulásról, esetleg átmeneti formáról van-e szó. Ezt megnyugtató módon az adott dallamról való többszöri adatrögzítés tisztázhatta volna, akár ugyanattól az énekestől, akár az adott szűk környezetben több adatközlőtől való terepkutatás során. Mivel Papp János adatközlőinek többsége már nem él, erre már nincs lehetőség. Azt viszont a gyűjtő munkamódszeréről – a családtagjaival készült interjúk és a jegyzőkönyvek jegyzetei alapján – lehet tudni, hogy a hangfelvételeket a helyszínen visszajátszotta a hagyományőrző énekeseknek. Amennyiben olyan visszajelzést kapott, hogy a dallamban hiba van, vagy a felvétel nem volt elég jó minőségű, akkor a hibás felvételt törölte, a dalt újra elénekeltette és rögzítette, vagy kisebb eltérés esetén a jegyzőkönyvben jelölte a kívánt javításokat a szövegben és/vagy a dallamban.[646] Ezzel együtt a tévedés lehetőségével mind az énekesek, mind a gyűjtő oldaláról számolnunk kell, tehát a gyűjteményben romlott változatok vagy műzenei dallamok is találhatók.

A következő dallampéldánál vélhetően az első versszak éneklése során előforduló téves felidézés mozzanatát látjuk (98. dallampélda). *„A gyűjtések során egy-egy régen énekelt dallam felidézése nehézségekbe ütközhet, ilyenkor az első versszaknál esetlegességek, nem tipikus fordulatok kerülhetnek rögzítésre, vagy a korábban énekelt dallam megoldásai keveredhetnek az aktuális dallam fordulataival.”*[647]Az alábbi dal két versszaka hasonló zenei motívummal indul, de már a két versszak első sorainak lezárása is eltér egymástól, ami a további dallamvezetést is meghatározza. Az első versszak is érvényes dallamfordulatokat tartalmaz, de vélhetően a második versszak alakulatai felelnek meg a dallamideálnak. Katonadalként ez a változat <u>*Huszárosan vágatom a hajamat…*</u> szövegkezdettel a magyar nyelvterület több régiójában is – legnagyobb számban Erdélyben – ismert.[648]

[645] A kontamináció tágabb értelmezésben *„a folklorisztikai szövegkutatás minden olyan folklóralkotásának elnevezése, amelyben különböző szövegtípusok, részletek együttesen vagy keverten fordulnak elő.”* (Kovács 1980: 255.) A fogalom zenei kontextusban elsősorban nem a dalszövegek, hanem a dallamtípusok keveredését jelenti. Vö. Küllős 1980a: 255–256.
[646] Vö. *8. kép:* a 4. versszak lejegyzése alatti bejegyzés: *„Az énekes szóbeli javítása.”* PaJa_JK_057/080
[647] Tóth 2018b: 190.; Vö. Juhász 1998: 35–41.
[648] Típusszám: 11-075-00-00x. *Magyar népdaltípusok példatára*:
http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=3601 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

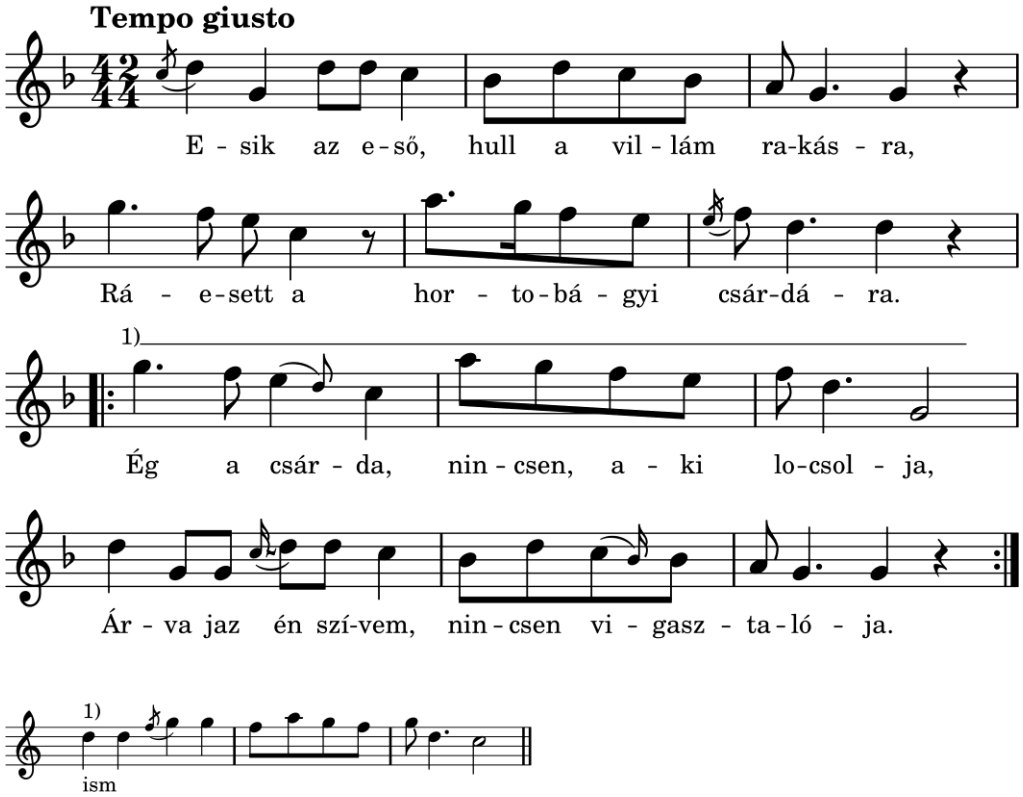

98. dallampélda: Debrecen, Beton-tanya (Hajdú), Vámos Ferenc (77), gy. Papp János, 1971.[649]

A következő példa esetében kontaminációról van szó (99. dallampélda). Az új stílusú dallamtípus második és harmadik sora jellemzően a kvint hangról indul, innen ugrik fel az oktávra.[650] Ezzel szemben a Papp János által gyűjtött kismacsi (Debrecen-Kismacs) variáns második és harmadik dallamsora az oktávról indul, és innen ereszkedik le. A dallamsorok ritmikája azonos az első és a negyedik soréval, illetve a dallamtípusra jellemző ritmizálással,

[649] PAPP_MG_000060B/18 és PaJa_JK_057/029.
[650] Vö. Bereczki 2013: 1799–1810/ 746.

de a dallam vezetése eltér attól. A népdal közepén található dallamsorok egy másik új stílusú dallamból való átvételek. Az énekes a versszak ismétlésekor már a típusra jellemző dallamsort énekli, tehát ebben az esetben a dallam felidézésének esetlegességéről is szó van. Ugyanakkor érezhető, hogy az oktávról induló dallamsorok sem teljesen idegen zenei motívumokat hordoznak, szervesen tudnak kapcsolódni a versszak szélső soraihoz. Elképzelhető, hogy ez a dallam is egy nagyobb földrajzi egységben elterjedt típust képviselhetett volna, ha a hagyományozódás keretein belül a közösségi szűrőkön áteresztve lett volna ideje beépülni a Hajdúság népzenei repertoárjába. Így viszont egyedi megoldásként kell tekintenünk erre a felvételre.

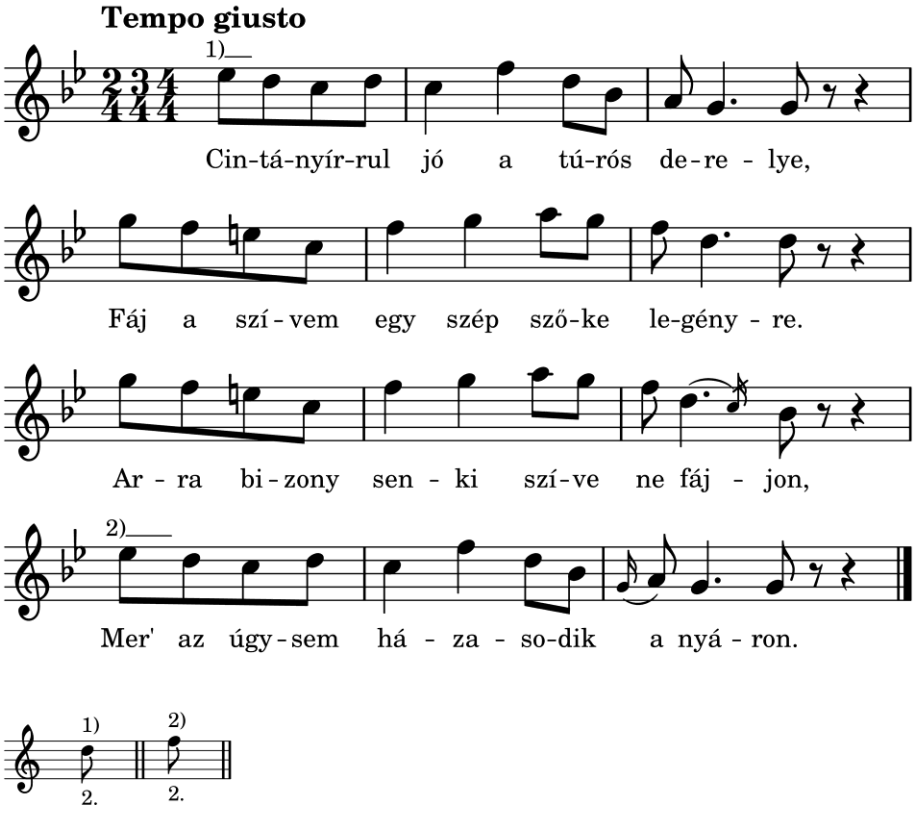

99. dallampélda: Debrecen-Kismacs (Hajdú), Gém Ferencné Király Erzsébet (32), gy. Papp János, 1971.[651]

Egyes új stílusú dalok esetében érezhető a felső kvintváltás nyoma, de a második és a harmadik dallamsor oly mértékben eltérő, hogy ezeket a sorokat már nem lehet egyértelműen az első sor variációjaként jelölni. Ezt példázza a *Cintányérrul jó a túrós derelye…* szövegkezdetű Bodaszőlőn rögzített dallam is (100. dallampélda). A dallamsorok közti hasonlóság hallás alapján olyan nagy mértékű, hogy Papp János a jegyzőkönyvekben a

[651] PAPP_MG_000063A/22 és PaJa_JK_057/052.

sorszerkezetet a következőképpen jelölte: $AA^5A^5{}_vA$.[652] A dallam lejegyzését vizsgálva azonban kiderül, hogy az első és második sor között a 11 szótagból csak háromnál van pontos kvint távolság, a sorok többi részében szekund, terc, kvart és szext különbségek figyelhetők meg. A két dallamsor közti eltérés tehát annyira szignifikáns, hogy azt ABBvA jelzéssel kell feltüntetnünk.

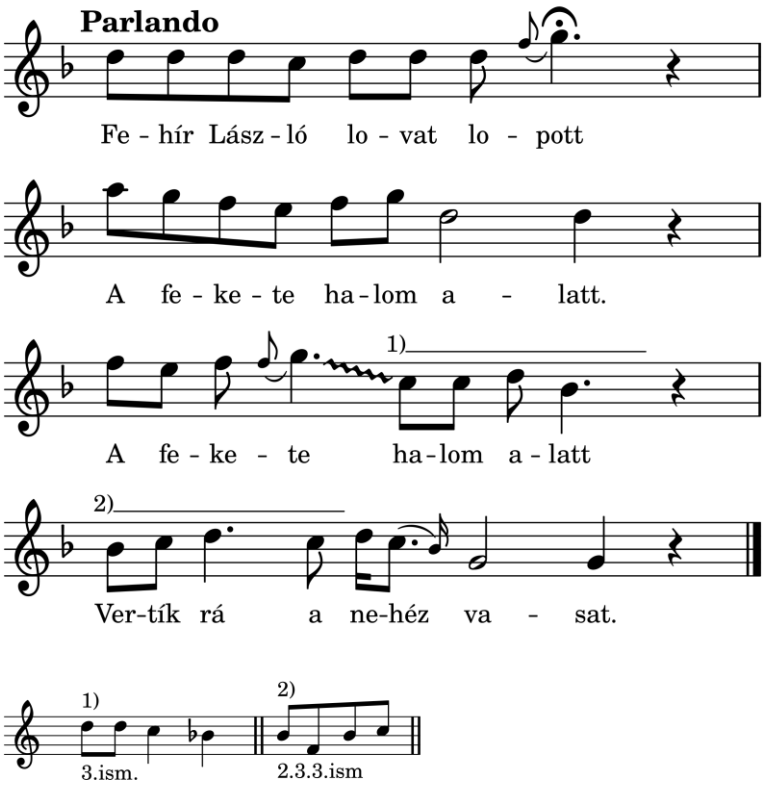

2. Repülnek már a vadlibák sorjába,
Fáj a szívem egy szép barna kislányra.
Arra bizony senki szíve ne fájjon,
Mer' az úgysem megyen fárjhez a nyáron.

100. dallampélda: Bodaszőlő (Hajdú), Flórián Mihály (74), gy. Papp János, 1971.[653]

A hajdúsági népdalok jelentős részében megfigyelhető, hogy ugyanannak a zenei gondolatnak több érvényes változata jelenik meg egy dalon belül. Ez a jelenség a régi és az új stílusú dallamokban egyaránt észlelhető. A variációképződésnek ez a foka is a zenei anyanyelv élő jelenlétére utal, amely a Hajdúság területén még az 1970-es években tetten érhető volt. A régi stílusú dallamok közül szemléletesen jelennek meg a különböző variációk a Debrecen-Szepesen rögzített balladatöredékben (101. dallampélda). A *Halálraítélt húga* balladatípus a *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű dallamtípussal kapcsolódik

[652] PaJa_JK_027/060.
[653] PAPP_MG_000061A/09 és PaJa_JK_027/060.

össze.[654] A *Fehér László* ballada három versszakában a harmadik és a negyedik dallamsorban is különböző zenei megoldások fordulnak elő.

2. Fehír Anna ezt megtudta,
Mindjár' kocsiba fogata:
- Fogd be, kocsis, jó hat lovad
Tüzes üveghintójába!

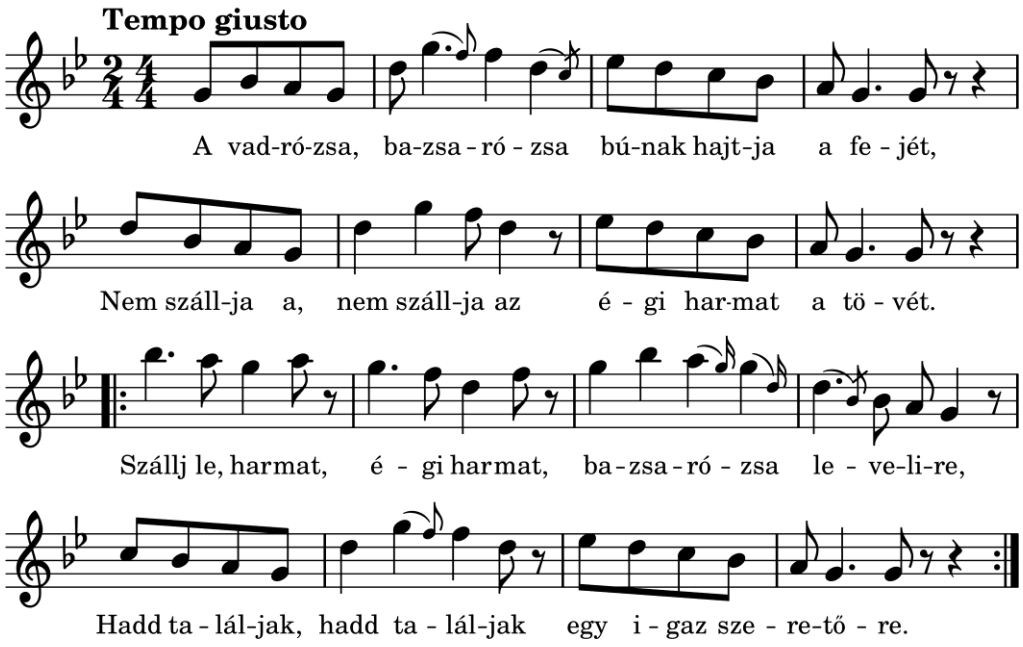
3. Fordítsd, kocsis, jó hat lovad
A tömlöcnek ajtajába!
||: Fejír László, ídes bátyám,
Aluszol-e, vagy meghaltál? :||

101. dallampélda: Debrecen-Szepes (Hajdú), Oláh József (58), gy. Papp János, 1971.[655]

A motívumok gazdag variálásának következő, ez esetben új stílusú példája szintén Debrecen egyik külterületéről, Szikgátról származik (102. dallampélda). Az első, a második és a negyedik dallamsor gyakorlatilag azonos, és mégis három különböző kezdőmotívumot tartalmaznak. Apró változásokról van szó, de éppen ettől lesz izgalmas a dallam, az egymástól eltérő kezdőhangok egyfajta díszítésként is értelmezhetők. A variációk nagyon szépen kirajzolják, hogy a magyar népdalokban akár egyetlen versszakon belül is milyen változatosságot lehet felmutatni. Külön növeli a súlyát ennek a két példának (101–102. dallampélda) az, hogy Papp János Debrecen külterületein rögzítette mindkettőt 1971 tavaszán. A hagyományos kultúra és a zenei anyanyelv tehát nem a legkisebb falvakban, hanem a

[654] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek*: 127–128.; és 10. dallampélda.
[655] PAPP_MG_000064A/19 és PaJa_JK_058/003.

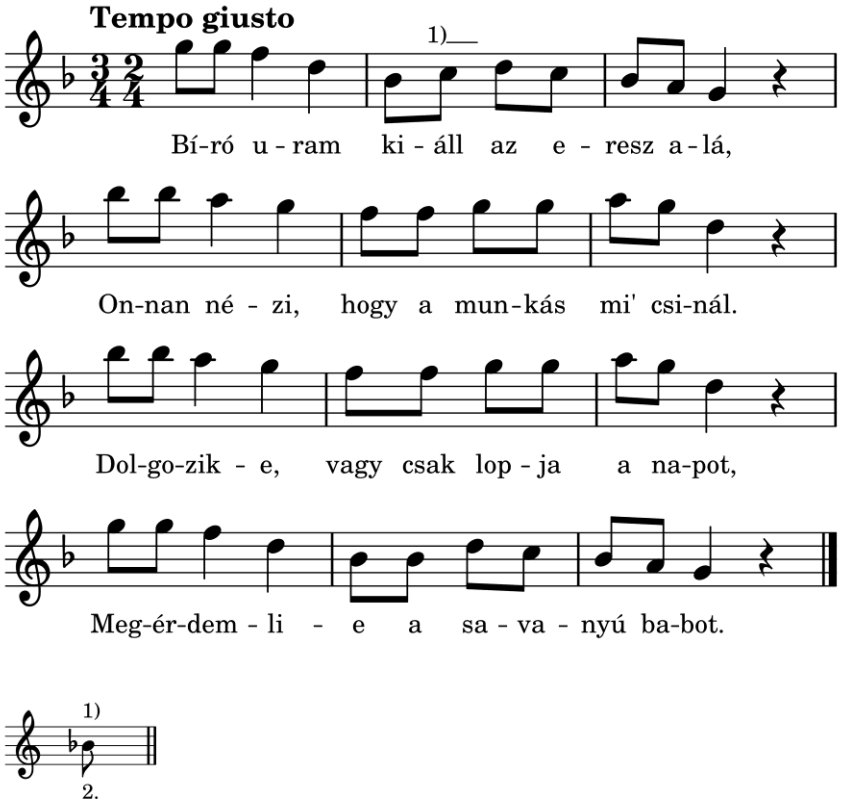
történelmi Hajdú vármegye legnépesebb településének tövében mutatott ekkora gazdagságot még a 20. század második felében is.

102. dallampélda: Debrecen-Szikgát (Hajdú), Macz Gábor (83), gy. Papp János, 1971.[656]

Ugyanez a variábilitás ritmikai értelemben is megfigyelhető egyes népdalok esetében. A következő új stílusú dallam (103. dallampélda) katona- és summásszöveggel a magyar nyelvterület nagy részén elterjedt, érdekes, váltakozó metrummal bír.[657] *„Az A sorokban alig, a B sorokban is csak kismértékben variálódó dallam. Ami ellenben a ritmust illeti, a változatok 45%-ában a sorok első ütemének utolsó hangja félhanggá és ezáltal maga az ütem 4/4-essé nyúlik. A kétféle ritmus gyakran ugyanazon a falun belül, sőt, akár ugyanannál az énekesnél is ingadozik."*[658] Papp János hajdúsági gyűjtéseiben egy vámospércsi és egy debreceni felvétel tartozik ehhez a dallamtípushoz.[659] A vámospércsi variáns dallamsorainak első ütemeiben nem jelenik meg a fent említett nyújtás, a dallam karaktere lendületes. A debreceni változat is ugyanígy indul, de a második versszakban 4/4-essé bővülnek a sorok első ütemei. Az énekes nem nyújtja meg a hangot, hanem a harmadik mérő után egy negyed értékű szünetet tart. A fentiek tükrében elmondható, hogy ez a két hajdúsági változat is igazolja Bereczki János e dallamtípussal kapcsolatos megfigyeléseit.

[656] PAPP_MG_000064A/09 és PaJa_JK_057/093.
[657] Vö. Bereczky 2013: 790–796/194.
[658] Bereczki 2013: 794.
[659] PAPP_MG_000086A/05; PAPP_MG_000064A/28.

2. Bíró uram, Isten verje meg magát,
Egye meg már maga a többi babját!
Dolgoztunk mi három hétig eleget,
A jó Isten rogyassza rá az eget.

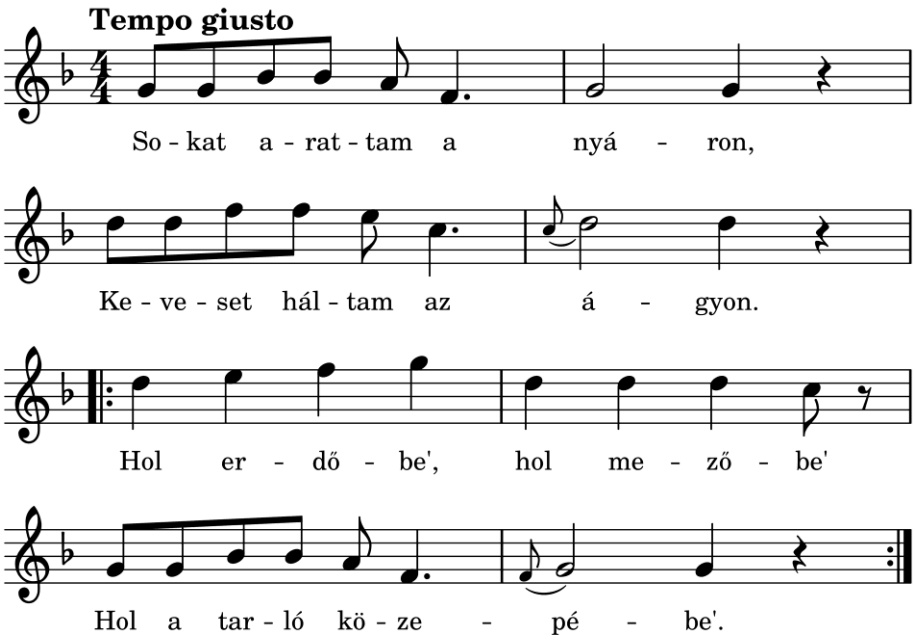
3. Bíró uram, istennyila lehetnék,
Bíró uram szobájába becsapnék.
Egyenest a bíró uram fejére,
Hogy ne menjen többé a répaföldre.[660]

103. dallampélda: Vámospércs (Hajdú), Kiss Imréné Nagy Julianna (28), gy. Papp János, 1971.[661]

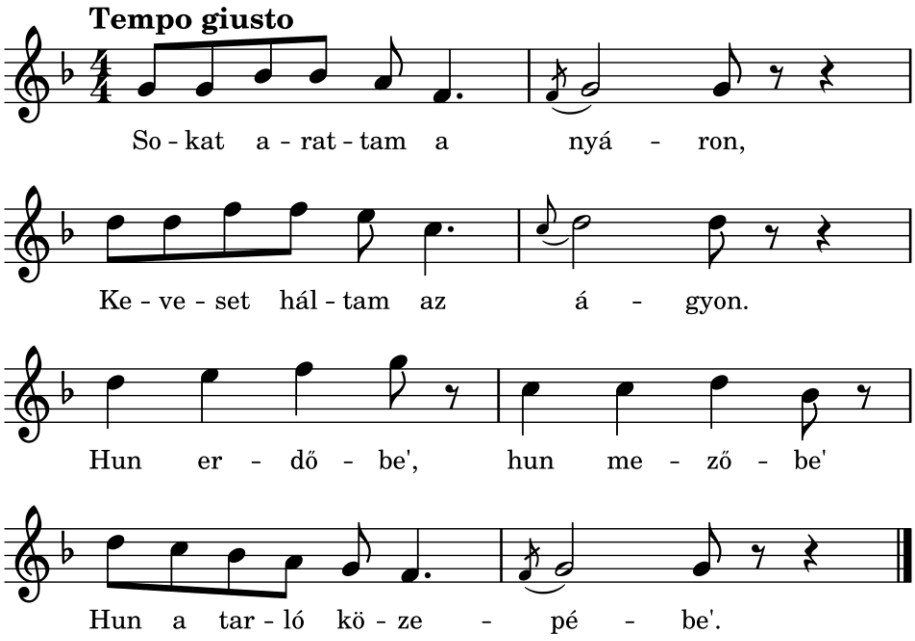
Korábban említettem, hogy az esetleges tévedések kiszűrésére, a dallamok hajdúsági dallamideáljának feltárására vagy megerősítésére az egy adatközlőtől való többszöri gyűjtés adhatna, illetve adhatott volna lehetőséget. Ezt a feltevést némileg cáfolja a következő dallampár példája (104–105. dallampélda). Papp János a *Sokat arattam a nyáron…* szövegkezdetű aratódalt Hajdúböszörményben ugyanattól a hagyományőrző énekestől két ízben is rögzítette: 1970. március 4-én, majd 1972. április 8-án. A két felvételen egyértelműen ugyanaz a dallam szerepel, de két eltérő változatban. Az első és a második sor (egy díszítőhangot leszámítva) azonos. A harmadik sorok második felében már jelentős az eltérés, a sorok kadenciája sem ugyanaz (4, illetve b3), és a negyedik sorok között is nagyobb változásokat figyelhetünk meg. Míg az 1970-ben gyűjtött variációnál az első sor pontos visszatérését látjuk, a két évvel később rögzített dallamban olyan nagy az eltérés, hogy a

[660] A harmadik versszak csak a jegyzőkönyvben lejegyezve található meg, a hangfelvételen nincs rögzítve. A versszak első sorában valószínűleg szövegtévesztés van, a szövegsor más változatokban a következő formákban szerepel: „Ha még/én egyszer istennyila/tüzes ménykő lehetnék”.
[661] PAPP_MG_000086A/05 és PaJa_JK_083/002.

gyűjtő ezt a dallamsort *C* jelzéssel illette. Mivel a dallam egyértelműen a visszatérő sorszerkezet egy variált megjelenését mutatja, meglátásom szerint a sorszerkezetet a következő módon érdemes jelölni: AA^5BA_{vv}. A 'variáns variánsa' jelölésből kiolvasható a jelentős variálódás, de így az is látszik, hogy az új stílusra jellemző sorszerkezetről van szó, vagyis a két dallam rokonsága a jelölésekből is kiolvasható (a mellékletben is). Ebben az esetben a két külön hangfelvétel tehát nem egy egységes dallamideált rajzolt ki, hanem a gyűjtő a népdal variálódásának hagyományos módját dokumentálta.

104. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (43), gy. Papp János, 1970.[662]

[662] PAPP_MG_000031B/13 és PaJa_JK_022/040.

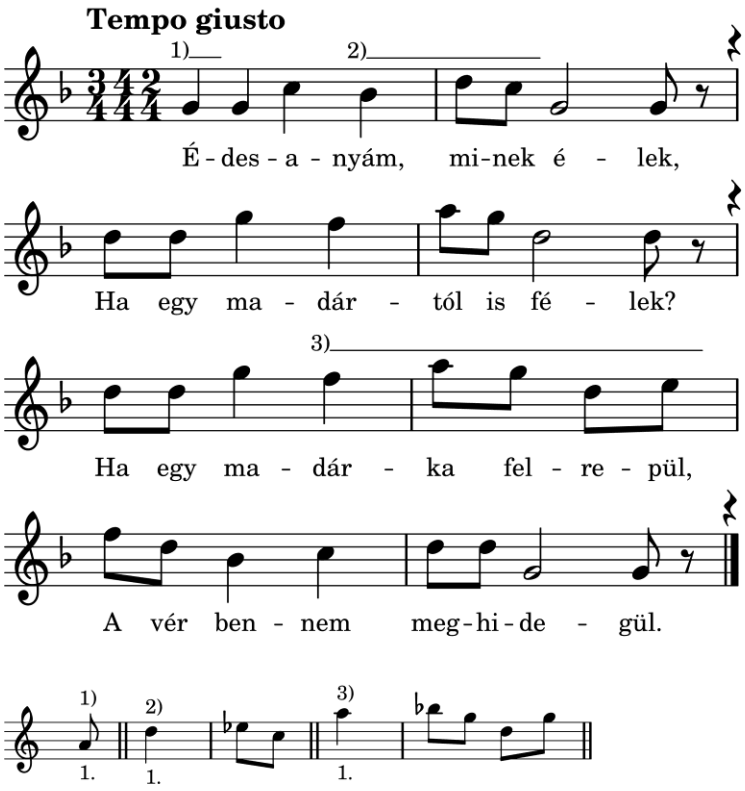
2. Jaj, Istenem, minek élek,
Minek születtem szegénynek?
Ha nem lettem vóna szegény,
Nem aratnék más kenyerén.

105. dallampélda: Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdú), Kovács István (46), gy. Papp János, 1972.[663]

A variálódásnak olyan formájával is találkozunk a hajdúsági repertoárban, amikor egyazon dallamtípus több különböző hangkészlettel, különböző hangsorral jelenik meg. A *Tisza partján elaludtam…* szövegkezdetű dallam moll és dúr jellegű hangsorokkal is megtalálható a Papp-hagyatékban (106–108. dallampélda). A dallam új stílusú, a magyar nyelvterületen széles körben elterjedt, de szép helyi változatait találjuk a Hajdúságban. Egyetlen zenei dallamsor gazdag variációit figyelhetjük meg a dalon belül, a dallam sorszerkezete: $AA^5A^5{}_vA_v$. Az első, józsai változat (106. dallampélda) hangsora *lá*-pentaton pien-hanggal. Az első versszakban hallható esetlegességek miatt a második versszak lejegyzését tekintettem indokoltnak.

[663] PAPP_MG_000110B/14b és PaJa_JK_022/097.

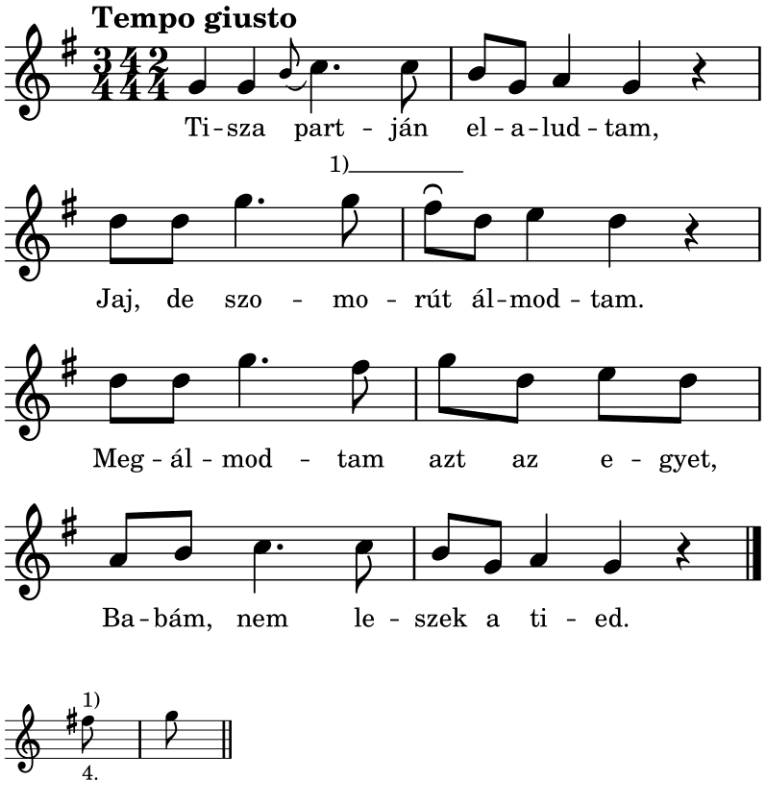
1. Tisza partján elaludtam,
Hej, de szomorút álmodtam.
Megálmodtam azt az egyet,
Babám, nem leszek a tied.

3. Édesanyám sok szép szava,
Kire nem hajtottam soha.
Hajtanék már, de már késő,
Most vagyok szerető nélkül.

106. dallampélda: Józsa (Hajdú), Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64), gy. Papp János, 1961.[664]

[664] PAPP_MG_000019A/10 és PaJa_JK_027/043.

2. Mikor osztán felíbredtem,
Kilenc zsandár áll előttem.
Jaj, Istenem, mit csináljak,
Szaladjak-i, vagy megálljak?

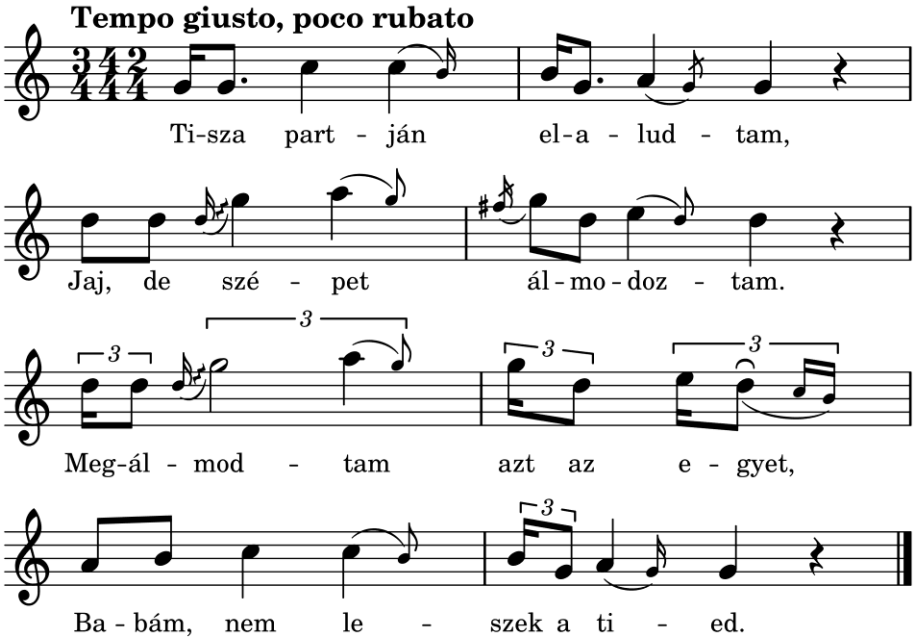
3. Ha szaladok, fűbe lűnek,
Ha megállok, megkötöznek.
- Zsandár urak, mit akarnak,
Talán vasalni akarnak?

4. - Nem akarunk megvasalni,
Szilaj csikót jöttünk venni.
- Szilaj csikó nem eladó,
Nem is zsandár alá való,
ism. Mer' ha azon zsandár ülne,
Sok szegíny legíny rab lenne.

107. dallampélda: Hajdúszoboszló (Hajdú), Vadász László (68), gy. Papp János, 1970.[665]

Papp János a hajdúszoboszlói változatot (107. dallampélda) is pentatonként jelöli, pedig a dallam dúr hangsorú. A felső kvintváltás és a dallamvezetés sajátosságai azonban valóban emlékeztetnek a pentaton zenei világra. A harmadik változat (108. dallampélda) nagyon hasonlít a hajdúszoboszlóira, de a hangterjedelem megnő azáltal, hogy a második és a harmadik dallamsor közepén a dallam kilép a pontos kvintváltásból. A balmazújvárosi dallam hangsora is dúr.

[665] PAPP_MG_000047A/08 és PaJa_JK_045/008.

2. Mikor aztán fölébredtem,
Kilenc zsandár áll előttem.
- Zsandár urak, mit akarnak,
Talán vasalni akarnak?

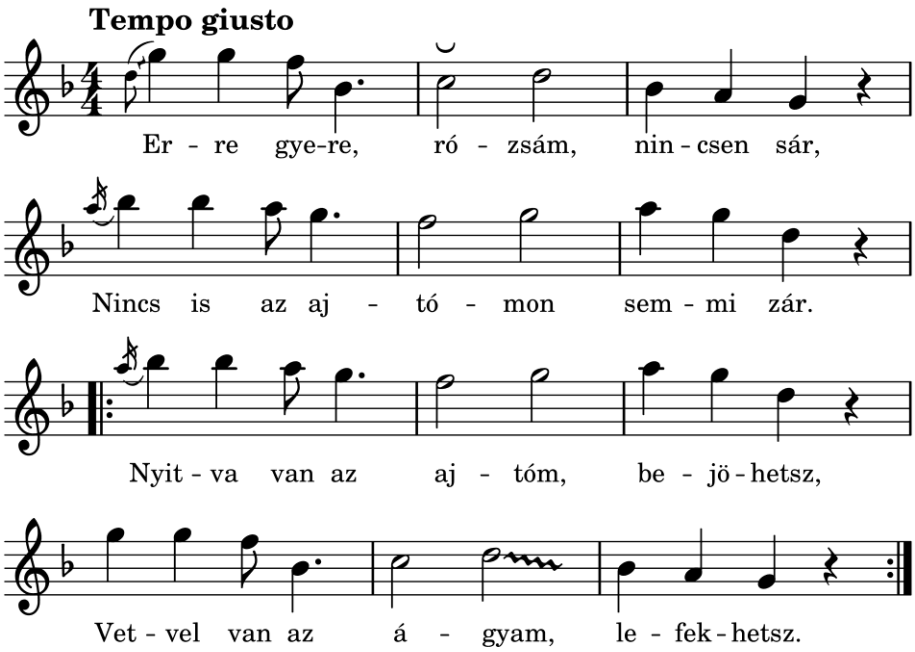
3. - Nem akarunk mi vasalni,
Szilaj csikót jöttünk venni.
- Szilaj csikó nem eladó,
Nem is zsandár alá való,
ism. Mer' ha arra zsandár ülne,
Még a madár is rab lenne.

498. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Kerekes Ferencné Gém Julianna (49), gy. Papp János, 1973.[666]

A helyi, hajdúsági változatokban érzékelhető egyféle pentatonizáló hajlam.[667] Ez a jelenség megfigyelhető például a Medvesalján is.[668] Általánosan elterjedt új stílusú dallamokban olyan motívumok jelennek meg, amelyek a funkciós gondolkodásmód helyett ismét a pentaton dallamvilágot idézik meg a kifejlett új stílus keretén belül. A következő dallam (109. dallampélda) második és harmadik dallamsorában a hangzatfelbontások helyett olyan fordulatok kerültek, amelyek a műzenei gondolkodást idéző változatoktól eltávolodva régiesebb hangzásvilágot idéznek.[669] A dallam a folklorizálódás során „megtisztult" a

[666] PAPP_MG_000124B/17 és PaJa_JK_024/048.
[667] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 158–159.
[668] Vö. Pelle 2006: 26.
[669] Vö. Bereczky 2013: 782–783/190.; Vö. 49–50. dallampélda.
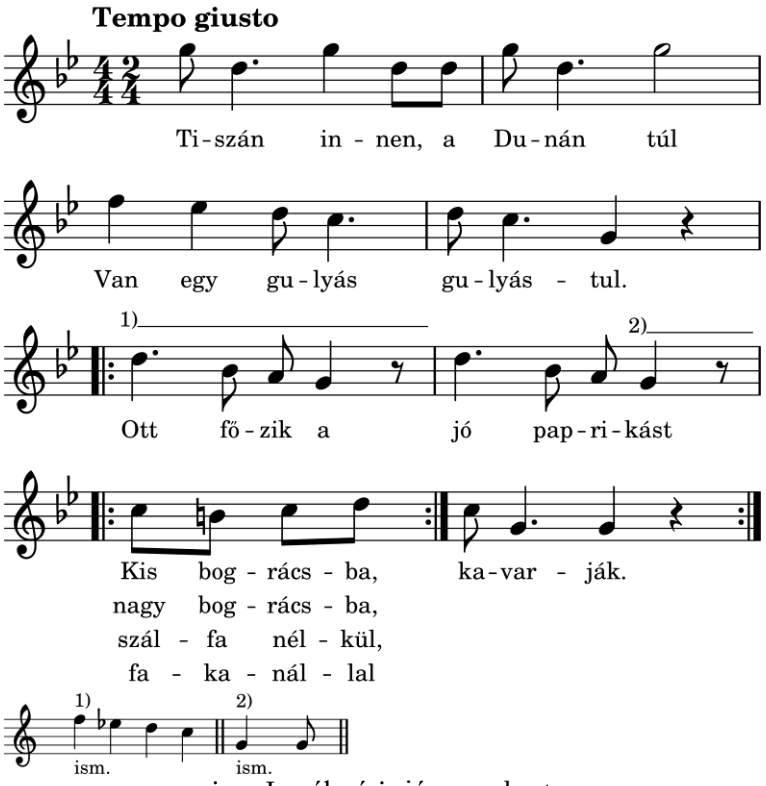
nehezebben kiénekelhető, bonyolult motívumoktól, ezáltal egy archaikusabb dallamív alakult ki.

509. dallampélda: Józsa (Hajdú), Tilmann Józsefné Rancsik Julianna (68), gy. Papp János, 1971.[670]

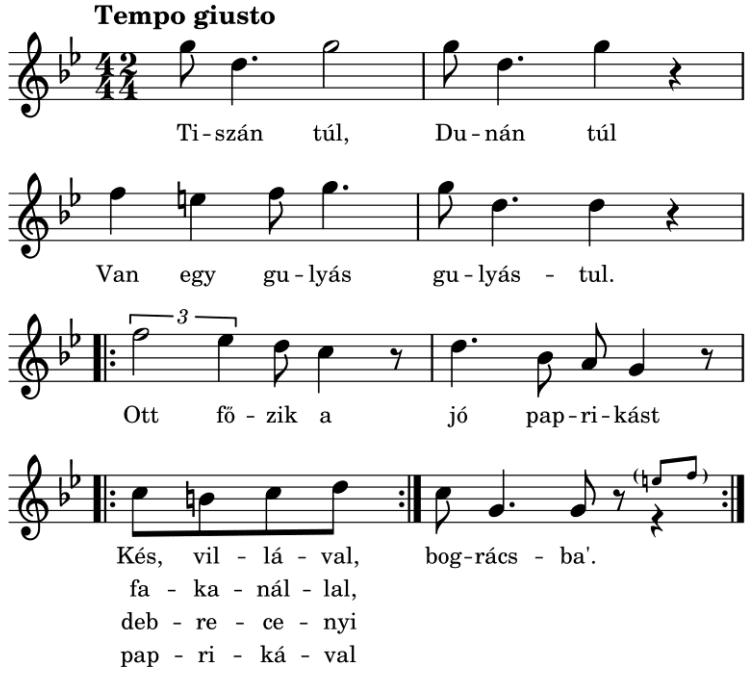
A *Tiszán innen, Dunán túl…* szövegkezdetű dallamnak (110–112. dallampélda) szintén ismerjük változatait más kistájakról is. Mindenképp érdemes kiemelni, hogy ez a dallam egyes esetekben olyan mértékben variálódik, hogy az a sorszerkezetet is befolyásolja. A belső bővülések különböző egységeket alakítanak ki, időnként elmossák a dallamsorok határait. A két tiszacsegei változat (110–111. dallampélda) sem teljesen egységes. Kadenciarendjükben és az első sor szótagszámában is van némi eltérés, de a belső bővülés mindkét esetben jól követhető, egyértelműen a negyedik sor részét képezi.

[670] PAPP_MG_000070A/05 és PaJa_JK_027/070.

ism. Isszák rá *ja* jó veres bort a
Mezőcsáti, kunhegyesi, kondorosi, tokajasi csobánbul.

110. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Juhász Mihály (73), gy. Papp János, 1963.[671]
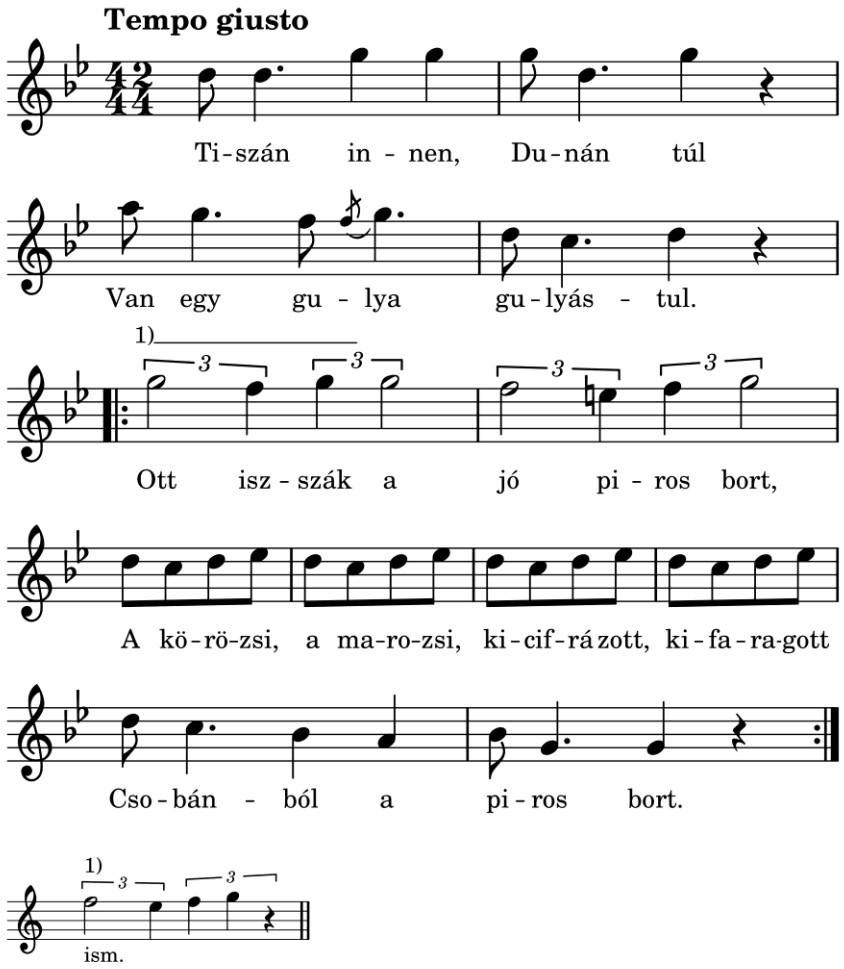

ism. (hiszen) Ott isszák a jó piros bort
Mezőcsáti, kunhegyesi, a ménesi, jászberényi, báránbéles kulacsbul.

111. dallampélda: Tiszacsege (Hajdú), Lévai Zsigmond (75), gy. Papp János, 1972.[672]

[671] PAPP_MG_000034B/08 és PaJa_JK_023/020.

A dallamtípus földesi változatában viszont már olyan mértékű a bővülés, hogy szinte ötsoros dallamról beszélhetünk (112. dallampélda). A negyedik sor nyolcados ritmikájú, motívumismétlő ütemei után a dallam lezárása 8 negyednyi egység, szemben a tiszacsegei változatok négynegyedes dallamzáró motívumával. Ez a szakasz tehát kétszeresére nő, hosszát tekintve megfelel az első három dallamsor terjedelmének. Mivel azonban a motívumismétlő ütemek itt is láthatóan bővülés eredményei, azokat nem önálló sorként, hanem a negyedik sor első részeként értelmezem ebben a variánsban is. A különös bővülést viszont a szótagszám jelölésénél is érdemesnek tartom kiemelni, a következő módon: 7.7.8.16+7. A negyedik sor két részre tagolódását tehát a részek hosszának külön kiírásával és a számok összeadásával jelölöm.

112. dallampélda: Földes (Hajdú), Máté Sándor (60), gy. Papp János, 1972.[673]

[672] PAPP_MG_000113B/03a–b és PaJa_JK_023/065.

[673] PAPP_MG_000101A/07a–b és PaJa_JK_090/006.

Hagyományőrző énekes egyéniségek

Papp János hajdúsági gyűjtései bemutatásának lezárásaként magukról az énekesekről szeretnék néhány gondolatot megfogalmazni. Papp János mindegyik gyűjtési egységben több adatközlő énekestől rögzített adatokat, de a rögzített dallamok száma nem egységes. Néhány énekestől csak egy-egy dallamot találunk, nagyobb tudású adatközlőktől viszont akár több alkalommal több dallamot is felvett és lejegyzett a gyűjtő. A kiemelkedő énekes egyéniségek tehetsége megmutatkozhat repertoárjuk nagyságában, vagy a régies előadásmódjukban. Ez a két jellegzetesség többnyire összefügg, de nem minden esetben. Idős énekesek előadásmódja lehet kivételes, de memóriájuk vagy teherbírásuk esetleg már megkopik a gyűjtés idejére, ezért nem biztos, hogy sok dallamot tudnak jól elénekelni. Erre példa a hajdúszoboszlói id. Farkas Lajos, akinek ízes éneklésmódja igazán figyelemreméltó, Papp János gyűjtésében mégis csak 8 dallamot találunk az ő repertoárjából. A rögzített dallamok számát tekintve a józsai Ferenczi Istvánné Puskás Mária az első az énekesek között, akitől 37 dallamot tartalmaz a Papp-hagyaték. Szintén harmincon felüli a hajdúböszörmény-nagypródi Kovács Istvántól, valamint a téglási Rakóczi Bálintné Dobrán Ilonától gyűjtött dalok száma. Mind előadásmódjuk, mind a dallamok számát tekintve figyelemreméltó az a három hagyományőrző énekes, akiktől több mint 20 népdalt ismerhetünk meg Papp János gyűjtésében: Kuczora Róza Hajdúszoboszlóról, Pólyik Józsefné Rózsa Mária Vámospércsről és H. Varga Gábor Hajdúböszörményből. A további énekesek közül a tiszacsegei Juhász Mihály és a nádudvari B. Nagy Ferenc nevét kell kiemelnem. B. Nagy Ferenc pásztor volt, külön érdekesség, hogy Papp János a gyermekei (Nagy Sándor, Ács Jánosné Nagy Eszter és Papp Istvánné Nagy Mária) énekét is rögzítette. Juhász Mihály az általa énekelt dallamok alapján feltételezhetően szintén pásztor volt. Érdekesség továbbá, hogy Papp János adatközlői között megtalálható a hajdúsámsoni Bányai Béni is, akinek a neve Szathmári Károly köteteiből is ismerős lehet.[674] Papp János gyűjtésében ugyan a Bányai Bénitől gyűjtött népdalok száma nem magas (mindössze 5 dallam), de ezek a felvételek kiegészítik Szathmári Károly munkáját, és össze is lehet vetni, hogy egyazon dallamot vizsgálva a két gyűjtés között vannak-e eltérések. A név szerint kiemelt hagyományőrző énekesek többsége a 19. század végén vagy a 20. század első évtizedében született, Papp János gyűjtéseinek idején (1960-as, 1970-es évek) ők képviselték az idősebb korosztályt. A hagyományos kultúra folyamatossága, élő jelenléte viszont az állandóan változó történelmi keretek között is fennállt. Ezt az a tény is bizonyítja, hogy két kiváló énekes is került a középkorúak közül: Rakóczi Bálintné Dobrán

[674] Szathmári 1987.; Szathmári 2002.

Ilona (Téglás) 1921-ben, Kovács István (Hajdúböszörmény-Nagypród) pedig 1926-ban született.

Papp János hajdúsági gyűjtése – összegzés

Papp János hajdúsági gyűjtőmunkája kétséget kizáróan a legkomplexebb munka, amelyet e kistájon ebben a témakörben elvégeztek. A hagyatékában található hajdúsági dallamkészlet elemzése alapján megállapítható, hogy a kistáj repertoárja igen változatos, széles műfaji keretek között mozog: lírai dalok, pásztor- és betyárdalok, rabénekek, balladák; az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz köthető dallamokon belül népi játékok, a fonóbeli *pócirká*hoz kötődő dallam, párosítók, katonadalok, lakodalmas dalok, siratók és halottas énekek, a jeles napokhoz kötődően elsősorban a karácsonyi ünnepkör szokásdalai, pünkösdölők, a munkaszokásokhoz kötődő dalokon belül pedig a summásdalok mellett aratódalok, *csomózó nóták* és árusdalok is jelen vannak a kistáj folklórjában.

A zenei jellegzetességeken belül kiemelendő, hogy olyan archaikus ritmikai sajátosságokkal is találkozunk a Hajdúságban, amilyenek a magyar népzene dunántúli dialektusára jellemzőek, illetve hogy egyazon dallamnak különböző ritmikai megoldásai is megjelennek (augmentáció). Igen speciális jelenség továbbá a *köcsögduda-imitáció*. A szövegek vizsgálata során megállapítottuk, hogy a tipikus pásztordalként ismert dallamok is társulhatnak a pásztorélet témáit mellőző lírai szöveggel. A kistájon dokumentált népdalok egy részében pentatonizáló hajlam nyomai találhatók.

Érdekes és tanulságos összevetni, hogy a Papp János által rögzített hajdúsági népdalkészletre vonatkozóan a publikált hajdúsági népdalok anyagához képest milyen hasonlóságokat vagy milyen eltéréseket figyelhetünk meg.[675] A dallamok csoportjai szerkezeti szempontból mindkét anyagban hasonló módon rajzolódnak ki: a kötetlen szerkezetű dalok közt kis számban recitatív siratókat és nagyobb számban ütemparós népi játékdalokat, szokásdalokat is találunk. A régi stílusú dallamok között is hasonló a típusok megjelenése. Papp János hajdúsági gyűjtésében számos olyan népdaltípus is található, amely 6, 8, 10 vagy több változattal is megjelenik. Egyértelműen kiemelkedik ezen dallamtípusok közül a *Debrecennek van egy vize…*,[676] valamint a *Lóra, csikós, lóra…* avagy *Hallottátok hírét*[677] szövegkezdetű 6 szótagos dallam. A publikált dallamoknál felsorolt csoportok és típusok közül egy kivételével mind megtalálható a Papp János-hagyaték hajdúsági

[675] Lásd *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok*.
[676] Lásd a 10., 42. és 101. dallampéldát.
[677] Lásd a 12. és 44–45. dallampéldát.

szegmensében. A több kiadványból is ismert *Elejbe, elejbe…* szövegkezdetű dallam[678] változatai nem kerültek elő. Megerősítést nyert ellenben több olyan dallam hajdúsági jelenléte, népszerűsége, amelyeket a magyar etnomuzikológiai szakirodalom, illetve a népzenei mozgalom módszertani segédanyagai eddig más kistájak (például Szatmár, Bodrogköz, Szilágyság, Kalotaszeg) jellegzetes dallamaiként mutattak be.

Mindkét – vagyis a publikált és a Papp János által gyűjtött – hajdúsági dallamkészletben magas az új stílusú dallamok száma és aránya. Ez a stílusok közötti megoszlás a magyar nyelvterület nagy részén megfigyelhető, a 20. században a visszatérő szerkezetű dallamokat szívesen énekelték a hagyományos kultúra hordozói.[679] Az általánosan elterjedt dallamok mellett szép helyi változatokat is találunk. A variánsok gazdagsága pedig azt mutatja, hogy a 20. század második felében még a hagyományos kultúra élő, lüktető erő volt a Hajdúságban.

Papp János számos kiváló énekest keresett fel a kistájon, ugyanakkor kutatása nem terjedt ki az egyéniségvizsgálatokra, egy-egy hajdúsági énekes teljes repertoárjának feltárására. Az imént említett énekes egyéniségektől rögzített dallamok száma nem csekély, de egy kiemelkedő énekes, egy nótafa dallamkészlete többszáz népdalt (és egyházi éneket, valamint népies műdalt) foglal, illetve foglalt magában.[680] Papp János és más, a kistájon korábban tevékenykedő népzenegyűjtők munkájának kiegészítéseként az utóbbi években a Hajdúságban élő hagyományőrző énekesek repertoárfeltáró vizsgálatait kezdtem meg.

Kutatásom egyik fontos kérdésére – nevezetesen, hogy a hajdúsági népdalrepertoár differenciált volt-e az egyes társadalmi csoportok mentén – Papp János gyűjtései sem a hangfelvételek, sem a jegyzőkönyvek tekintetében nem adják meg a választ. Mivel az adatközlők foglalkozására vagy egyéb társadalmi státuszára vonatkozó eligazítást nem kapunk, így csak egyéb járulékos információk alapján következtethetünk az adott dalok társadalmi szempontú érvényességi területére. Mindazonáltal a hipotézisben felvetett azon kérdésre, hogy a hajdúsági népzenei repertoár árnyaltabb-e a leegyszerűsített, sematikus képnél, választ ad ez a hagyaték.

[678] Joób 2001: -/30; Kodály 1952: 125/49; Patria 2010. és 14. dallampélda.
[679] Bartók 1936: 61.
[680] Barsi Ernő például 351 dallamot gyűjtött egyetlen sályi pásztortól, Tarjáni Andrástól. Vö. Barsi 1984: 91–93. Juhász Zoltán 213 dallamról számol be, amelyet Pál István tereskei pásztortól gyűjtöttek, és ez a szám a kötet megjelenését követően is tovább gyarapodott. Vö. Juhász 1998: 35.; Agócs 2017: 7.

5.3. A recens adatgyűjtés eredményei

A hajdúsági repertoár publikált és archívumi dallamkészletének vizsgálata mellett népzenei gyűjtőmunkát is végzek. Kutatásomban tehát többszínterű etnográfiai kutatást folytatok: a dokumentumelemzés mellett az empirikus úton gyűjtött adatokat is vizsgálom. A népzenekutatás mai napig vitathatatlan és elengedhetetlen színtere és kiindulópontja a terepmunka. A Hajdúság területén olyan idős embereket kerestem fel, akik környezetük szerint széles népzenei repertoárral rendelkeznek, elismert énekesek. Nem professzionális előadókról van szó, hanem olyan hagyományőrző énekesekről, akik még a 20. században a hagyományos kultúra kereteiben szocializálódtak, és a népi kultúra különböző elemeivel (például öltözködés, táplálkozás, lakáskultúra, népművészeti ágak) is így ismerkedtek meg. Az adatközlőket olyan szempont szerint is kerestem, hogy a hagyományos társadalmi berendezkedés minden rétegét képviseljék. A 21. században már olyan mértékben felbomlottak a népi kultúra keretei, hogy ez nem volt könnyű feladat. A pásztorok sajátos életvitele és viszonylagos elszigeteltsége a többségi társadalomtól a népzenegyűjtő szempontjából szerencsésnek mondható. Kialakult ugyanis egy olyan szilárd identitás ezekben az emberekben, amely napjainkig konzerválta a hagyományos kultúra elemeit. A pásztorok körében több kiváló énekestől is sikerült értékes népzenei felvételeket rögzítenem. A kitartó munka eredményeképpen pedig olyan énekeseket is találtam, akik a parasztok és az iparosok társadalmi rétegét és e társadalmi rétegek népzenei repertoárját tudják reprezentálni. Olyan kutatómunkát indítottam el, amely a kistájon eddig hiányzó népzenei egyéniségvizsgálatok alapját képezheti. A gyűjtés során a dokumentálás mellett az érdekel, hogy a 21. század első évtizedeiben élő hagyományőrző énekesek (és zenészek) repertoárjában milyen a hajdúsági dallamanyag napjainkban is aktív vagy passzív darabjainak aránya, illetve összetétele. A terepmunka strukturált interjúinak másik témája az archív forrásokban fellelhető dallamokra vonatkozó információk összegyűjtése. Ebben a fejezetben a 2015 óta végzett hajdúsági terepkutatás tapasztalatait elemzem.

5.3.1. Pásztorok repertoárja

A pásztorok képviselői közül legtöbb alkalommal id. Németi János balmazújvárosi juhásznál végeztem népzenei gyűjtést. A Németi-dinasztiában ma is folytonos a pásztorkodás: id. Németi János legidősebb gyermeke, ifj. Németi János és unokái is tovább viszik ezt a mesterséget. Fia nemcsak az állatok szeretetét, hanem jó énekhangját is örökölte édesapjától. A két balmazújvárosi pásztor dalait vizsgálva éneklési kultúrájuk, repertoárjuk összehasonlítására is lehetőség nyílik. A hortobágyi pásztorság kiemelkedő énekese továbbá 'Csinos' Molnár Imre, aki úgynevezett *jöttment*,[681] ugyanis a történelmi Borsod megyében, Tiszakeszi településen született, de évtizedek óta a Hortobágyon pásztorkodik. Az ő repertoárjának vizsgálatában éppen az a legfontosabb kérdés, hogy a szülői háztól magával hozott dalkincs hogyan kontaminálódik a hajdúsági népdalokkal.

5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya

Gyűjtőútjaim során több ízben találkoztam id. Németi Jánossal, a Balmazújvárosban élő idős pásztoremberrel és fiával, ifj. Németi Jánossal, akik mindketten remek énekesek. A terepmunka során vizsgálatom tárgya az adatközlők népdalrepertoárjának feltárása, előadói stílusjegyeik megfigyelése.

Ebben az alfejezetben az előadói stílusjegyek elemzése előtt a hagyományos kultúra azon kereteit ismertetem röviden, amelyben ezek a stílusjegyek kialakultak. A terepmunka során az énekesek családi hátterére vonatkozó strukturált interjúk mellett id. és ifj. Németi János életútja az énekelt dallamokhoz kapcsolódó kérdésekre adott válaszokból rajzolódott ki. Egy *„élettörténet önmagában nem létezik"*,[682] az mindig a beszélő és a hallgató/kutató közötti beszélgetés során, adott szituációban alakul ki, amely szituációt harmadik tényezőként a rögzítés eszköze(i) is befolyásol(ják).[683] Az élettörténeti megközelítést mindezen hatásokat figyelembe véve fontos információforrásnak, adatgyűjtési módszernek tekintem.

[681] Vö. Szabó: 1993: 190–196.
[682] Niedermüller 1988: 380.
[683] Bakó 2003: 78.

Külön hangsúlyt fektettem arra, hogy a gyűjtések során rögzített dallamok forrását is feltárjam abban az értelemben, hogy az adatközlő kitől, mikor, hogyan tanulta az adott népdalt. Ezáltal különválasztottam a hagyományos kultúra keretein belül átvett dallamokat azoktól, amelyeket más módszerrel, intézményes keretek között (iskola vagy népdalkör) tanult a Németi-család két kiemelt tagja. A daltanulási módszerek és az adatközlők hangszeres zenével való kapcsolatának kifejtése után térek rá id. Németi János repertoárjának áttekintésére, majd az előadói stílusjegyek elemzésére és a két énekes előadásmódjának összehasonlítására. Stílusbeli sajátosságaikat, az azokban megfigyelhető hasonlóságokat és különbségeket két népdaltípus általuk énekelt változataival mutatom be. Az elemzéshez felhasznált dallampéldák, valamint az idézett interjúrészletek saját gyűjtéseimből származnak.[684] Mivel eddig publikálatlan hangfelvételekről van szó, indokoltnak tartom több, az elemzés tárgyához tartozó dallam- és szövegváltozat közlését, amelyek lejegyzését magam végeztem.[685]

9. kép: Id. Németi János, Hortobágy Örökös Pásztora

Id. Németi János 1938. június 5-én született Balmazújvárosban[686] hatgyermekes család második gyermekeként (testvérei: Zsuzsánna, szül. 1935., Erzsébet 1943., István 1945., Sándor és Borbála 1950.). Nagyapja pásztor volt, kondás. Édesapja, Németi János (1913.) gazdálkodott is, de birkája is mindig

[684] 2016–2017 során rögzített adatok, a gyűjtések helyszíne Balmazújváros. Vö. *IV.2. Népzenei gyűjtések adattára:* 431–433.

[685] Az alfejezetben idézett dallampéldák közül néhány megjelent egy a tárgykört elemző tanulmányban, amelyben a kottagrafika is saját munkám. Tóth 2022b. Jelen disszertációban a kották megjelenítése egységes, ennek módjáról lásd az. *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok* fejezet ide vonatkozó jegyzetét*:* 58.

[686] Balmazújváros nagy kiterjedésű, mezővárosi jellegű település, amely Hajdú-Bihar megyében fekszik Debrecentől 23, Hajdúböszörménytől 14 km-re. A város lélekszáma meghaladja a 18.000 főt. Balmazújváros közigazgatási területén két természetes élővíz található: a Hortobágy folyó és a Kadarcs-Karácsonyfok-csatorna. Földrajzilag két alföldi táj, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik, kulturális értelemben a Hajdúsághoz kapcsolható, bár a 19. század elejéig közigazgatásilag Szabolcs vármegyéhez tartozott. A mai Balmazújváros és környéke már az Árpád-házi királyok idejében is lakott terület volt. Több kisebb település alakult meg, amelyek nevét a mai napig egy-egy határrész vagy dűlő őrzi (Bakóc, Darassa, Hímes stb.). A tatárjárás idején elpusztult, majd újratelepült helységet Mátyás király ruházta fel vásártartási és mezővárosi jogokkal. Mária Terézia idejére a virágzó mezőváros falusi rangra süllyedt vissza, majd 1798-ban a Semsey-család birtoka lett. A 19. század végén Újváros néven Szabolcs vármegyétől Hajdú vármegyéhez került és járási székhely lett. A 20. század során a világháborúkban újvárosi lakosok százai estek el. Az 1950-es évek kollektivizálását követően megalakult termelőszövetkezetek közül kettő – a Lenin és a Vörös Csillag Termelőszövetkezet – egészen az 1980-as évek végéig működött, a szövetkezetek a település legnagyobb foglalkoztatói voltak. Balmazújváros 1989. március 15-én ismét városi rangra emelkedett. Vö. Kasza–Süli-Zakar 1998: 339–342.

volt. Juhászként dolgozott nyugdíjas koráig. Édesanyja Dobi Zsuzsánna (1917.), a szülők 1933-ban esküdtek.

Szüleinek tanyája a Balmazújváros közelében fekvő Darassa pusztán volt (amit ő Daraksának nevez). Id. Németi János a II. világháború viszontagságait itt élte meg, és innen járt tanyasi iskolába, ami *„8 év vót, de hatot igazoltak.”*[687] Iskolába menet ugyanis át kellett kelni a Hortobágyon, amit az időjárás nem mindig engedett. A család 1947-ben átköltözött a – szintén Balmazújváros határában fekvő – Kisszegbe. Az iskolai évek után id. Németi János otthon dolgozott szülei földjén, itt tanulta ki a juhászmesterséget édesapjától. 1958-ban vonult be katonaságra, Baján szolgált két évig. 1959-ben zajlott a nagy tagosítás, amikor édesapja is belépett a Vörös Csillag Termelőszövetkezetbe (továbbiakban: TSZ), hiszen más választási lehetősége nem volt. Leszerelés után id. Németi János is folytatta a pásztoréletet a TSZ nyújtotta keretek közt.

1963. február 2-án vette feleségül Szabó Ilonát (1943.). Vőfélynek Fige Istvánt fogadták meg, aki egyben a lakodalomban muzsikáló rezesbanda vezetője is volt. Két gyermekük született: János (1964.) átvette apja mesterségét, és Ilona (1968.), aki bölcsődében dolgozik. Id. Németi Jánosnak jelenleg 10 unokája és 3 dédunokája van. 1965-ben vásároltak Balmazújvárosban egy telket öreg házzal, amelynek a helyére 1970-ben építettek új épületet. Az állatok mellől, a tanyáról ide jártak be feleségével télre lakni.

Id. Németi János TSZ-ben dolgozott mindenes munkásként, majd jószág mellé szegődött Pallagrátára. Ezután Ohat-Pusztakócson, majd a Vörös Csillag TSZ-ben volt juhász 18 évig. Onnan kilépve magángazdánál dolgozott, végül ún. magatarti juhász volt 1987-től nyugdíjas koráig, 2000-ig. Ezen évek alatt tehát az újvárosi határ minden szegletét bejárta, amit ő így fogalmaz meg: *„Az újvárosi fődön nem nagyon van olyan hely, ahova nem líptem.”*[688] A nyugdíjba vonulás után (2000.) a feleségével együtt hazaköltöztek, egy ideig a balmazújvárosi háznál tartottak állatokat. Felesége halála után 2006-ban az állatokat eladta, jelenleg egyedül él városi házában. 2007 augusztusa óta id. Németi János viselheti a Hortobágy Örökös Pásztora[689] címet, amelyet az elsők között érdemelt ki.

[687] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.01. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[688] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.03.29. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.
[689] Lásd *3.1. Pásztortársadalom:* 33.

10. kép: Ifj. Németi János

Id. Németi János első gyermeke, ifj. Németi János 1964. július 11-én született Debrecenben. Nemcsak édesapja, hanem mindkét nagyapja is pásztor volt, ő maga is ezt a mesterséget folytatja. Még az édesanyja is őrizte időnként a saját nyájukat. Ifj. Németi János megfogalmazása szerint édesanyja *„olyan szípen tudott legeltetni, hogy kevés embert láttam úgy még juhot legeltetni…”*[690] A pásztortudomány fortélyait János felmenőitől is elleste, de a kor igényeinek megfelelően már iskolát is végzett Debrecen-Pallagon, a jelenleg Debreceni Egyetem Balásházy János Gyakorló Középiskolája és Kollégiuma néven ismert intézményben.

Az iskolai nyári gyakorlatokat a Lenin TSZ-ben töltötte, majd az iskola elvégzése után ugyanitt állt munkába, egy ideig tehenészként dolgozott. Szolnokon volt katona másfél évig, *„agrárvégzettséggel repülőgépszerelő”*.[691] 1987-ben szerelt le, majd ismét a TSZ-be tért vissza. Ezúttal Margitapusztára került baromfitelepre, de ezt a munkát nem szerette.

Gyakran előfordul, hogy juhászként mutatják be, de jelenleg főleg szarvasmarhákat tart. Édesapjával együtt is dolgozott, majd az ő nyugdíjba vonulása után visszatért egy kft-hez. 2003 óta magatarti gazdaként[692] tartja saját racka juhait, marháit, lovait, és másoknak is vállal nyári legeltetésre gulyát.

Két házasságából hét gyermeke van, közülük három ’vér szerinti’. A lánya, Erzsébet zenetanár, a két fiú pedig az agrárszakmában tanult, illetve tanul, és édesapjuknak is segítenek a munkában.

A két balmazújvárosi pásztor életútjának rövid bemutatása után daltanulásuk módjait és a hangszeres zenével való kapcsolatukat ismertetem. Id. Németi János – ahogy ő mondja – a *danolást* édesapjától tanulta, aki furulyázott és citerázott is. A nagyapja is jó furulyás volt, hangszereit magának faragta bodzafából. A furulya mellett klarinéton is tudott játszani. Kondásbojtár korában *„este, mikor bezárták a disznókat, minden csapat disznónak elfútt egy nótát klárnéttal.”*[693]

[690] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[691] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[692] Az érvényben levő törvényi rendelkezések (SZJA tv. 3. § 18. pont) szerint őstermelő.
[693] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.01. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

Id. Németi János édesapja és édesanyja is gyakran énekeltek, s amint mondja, testvérei is *„szerettek danolászni”*.[694] Disznótorban, csigacsináláskor vagy lakodalmakban, amikor összejött a család és a szomszédok, mindenki együtt énekelt. A gyermekeknek ezek voltak az elsődleges daltanulási alkalmai. A dalokat auditív módon, ’hallásból’ tanulták meg, lényegében ellesték azokat, belenőttek a dalolásba. Id. Németi János így emlékszik erre: *„Szóval egymástól tanultuk ugye a nótákat, mer’ mán úgymond a gyerekkorba’ is nem vót rádió, nem vót semmi. Mit csináltunk? Danolásztunk.”*[695]

Később az iskolában is tanítottak id. Németi Jánosnak különböző dalokat. Ezek között akad más tájegységről való népdal is, de olyan is, amelyik ide, a Hajdúságba való. Mivel ezeket az iskolában tanulta, *„gyerekes daloknak”*[696] tartja őket, ebbe a saját maga által alkotott műfaji, esztétikai kategóriába sorolja a gyerekkorban tanult, de nem családi körből hozott dalokat. *„A magyar népdalkutatás műfaji kategóriái nagyrészt a kutatók által kialakított terminológiát tükrözik.”*[697] A hagyományőrző énekesek tudatában viszont szintén kialakult egy fogalomrendszer és egyfajta szaknyelvi terminológia, amelyet használnak akár a műfaji besorolások, akár az éneklés különböző jelenségeinek megfogalmazására.[698] A kutatások, elemzések során ezeket az ismereteket, fogalomrendszereket is érdemes figyelembe venni és a terepmunka során alkalmazni.

Id. Németi János fiatal korában a családi alkalmak mellett a csárdában is sokat nótázott együtt a kortársaival, egymástól is tanultak dalokat, és természetesen a katonaság sem múlhatott el dalolás nélkül. A hallás után tanulás mellett tudatos daltanulási folyamatok is megfigyelhetők a hagyományos kultúra keretei között is. Nótafáknál, kiváló énekeseknél gyakori jelenség például, hogy az általuk ismert dalok szövegeit, kezdősorait összegyűjtik egy daloskönyvbe.[699] Id. Németi János az általa ismert népdalokat egy ideig egy füzetben vezette, de ennek a füzetnek nyoma veszett. A Hajdúságban jelentős szerepe van Ecsedi István 1927-ben publikált kötetének is, amelynek egy másolatát mai napig őrzi id. Németi János.[700] Ő

[694] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.03.29. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.
[695] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.03.29. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.
[696] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.01. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[697] Agócs 1997: 61.
[698] Agócs Gergely Pál István nógrádi pásztorról szóló szakdolgozatában nemcsak a népzenetudomány által alkalmazott műfaji kategóriákba sorolta be a vizsgált népdalrepertoárt, hanem a hagyományőrző énekes tudatában élő csoportosítás is az érdeklődése fókuszába került. Kiderült, hogy Pál István dallamkészlete nagy részét be tudja sorolni különböző kategóriákba. Vö. Agócs 1997: 61–62.; Berecz András a hagyományőrző énekesekkel folytatott beszélgetések során sajátos kifejezésekre, fogalmakra lett figyelmes. Ezen a felismerésen elindulva módszeresen gyűjteni kezdte azokat a szavakat, szófordulatokat, amelyeket a falusi énekesek használnak. Vö. Berecz 1997.
[699] Vö. Katona 1977: 552–553.
[700] Ecsedi 1927.

maga és kortársai ebből a kiadványból tanultak szövegeket, újabb versszakokat a már ismert dallamokra.[701]

Az eddig felsorolt daltanulási folyamatok azok, amelyek a hagyományos falusi környezetből erednek, természetes alkalmakból vagy a kor sajátosságaiból fakadnak, a hagyományos kultúra átadás-átvételi folyamatainak részét képezik.[702] Id. Németi János repertoárjának jelentős részét gyermekkorában és legényként gyűjtötte össze. A dalolási alkalmak – úgymint hagyományos lakodalmak, csárdában való éneklés, stb. – ritkulásával eme repertoár egy része megfakult, bár id. Németi János mindig is dudorászott, ha olyan kedve támadt.

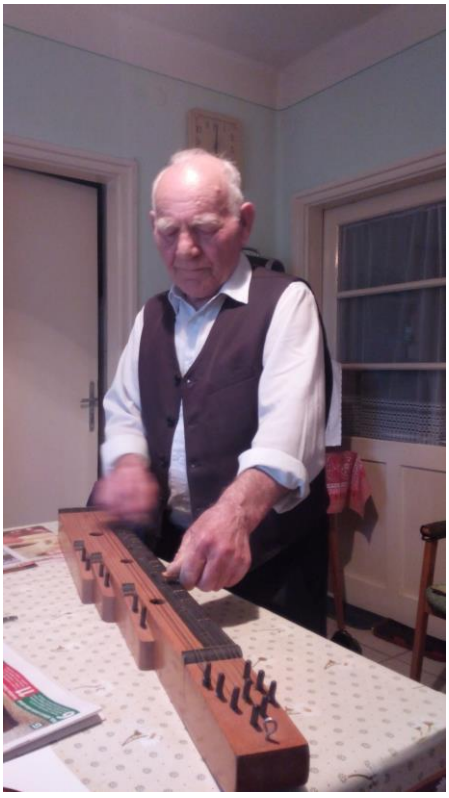
Id. Németi János nyugdíjas korában iratkozott be a Rákóczi Olvasó Népkörbe feleségével együtt. Itt alakult meg a Rákóczi Népdalkör, amelynek alapító tagjai közé tartozott a Németi házaspár is. Körülbelül 2012 óta id. Németi János a Kadarcs Népzenei Együttesnek is oszlopos tagja. Mindkét népdalkör elsősorban a helyi hagyományokra épít, hortobágyi, hajdúsági dalokat énekelnek. Érdekes jelenség, hogy ezeket a dalokat – illetve egy részüket – id. Németi János itt tanulta újra, azaz az évtizedekkel korábbról ismert, de már elfelejtett dalok ismét felszínre kerültek. Olyan is előfordult, hogy a népdalkör vezetője a próbán más (vélhetően nem balmazújvárosi) dallamváltozatot mutatott be, de végül a csoport az id. Németi János által énekelt variánst tanulta meg. Egyes dallamok esetében pedig id. Németi János új szövegeket tanult a már gyerekkorából ismert dallamokhoz, vagy régen hallott népdaloknak csak a szövegét tudta, és a *hangját* – azaz a dallamot – a próbákon tanulta meg teljes biztonsággal.

A népdalkörben nemcsak a szűkebb környezet dalait éneklik, hanem más tájegységek dalhagyományával is megismerkednek, így tanultak már vajdasági, felvidéki és erdélyi népdalokat is. Ezek a dalok id. Németi Jánost sokszor össze is zavarják, szokta is kérdezni a vezetőtől: *„Tán te kőtötted ezt a nótát?”*[703] A szöveg ugyanis sok esetben hasonló, de abban is vannak eltérések, a dallamvilág pedig merőben más lehet, mint amibe ő gyermekkorától fogva belenőtt.

A népdalcsokrokban id. Németi János gyakran kap szólista szerepet is, sőt, a Rákóczi Népdalkör vezetője már rábírta arra is, hogy ne csak a csoporttal vegyen részt a különböző népzenei találkozókon és minősítőkön, hanem egyedül is. Szólistaként tehát a KÓTA[704] által szervezett Országos Népzenei Minősítőn Páva Nagydíjat, a Vass Lajos Népzenei Szövetség

[701] A kottaolvasás id. Németi János társadalmi környezetében nem vert gyökeret, az ilyen kiadványokat csak szövegforrásként használták.
[702] Vö. *4.1. A daltanulás módjai*.
[703] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.08. Gy. Tóth Lilla.
[704] Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége.

versenyén pedig Kiemelt arany fokozatot érdemelt ki. Az utóbbi években több ízben énekelt a Kecskeméti Népzenei Találkozón is. Szívesen megy, ha hívják, bár magától eddig nem nevezett be egy versenyre sem. Kezdetben nem számított rá, hogy az énekléssel ennyi dolga lesz, csupán a nyugdíjazás miatt felszabadult idejét szerette volna kicsit kitölteni. Mint mondja: *„Arra én még álmomba' se gondoltam, hogy én itt hetenként kétszer gyakorolni járok, meg idemegyünk, meg amarra."*[705] Nagyot fordult tehát a világ id. Németi Jánossal, és pásztormesterségbeli tudásán kívül dalaiért is egyre többen megkeresik.

11. kép: id. Németi János citerázik

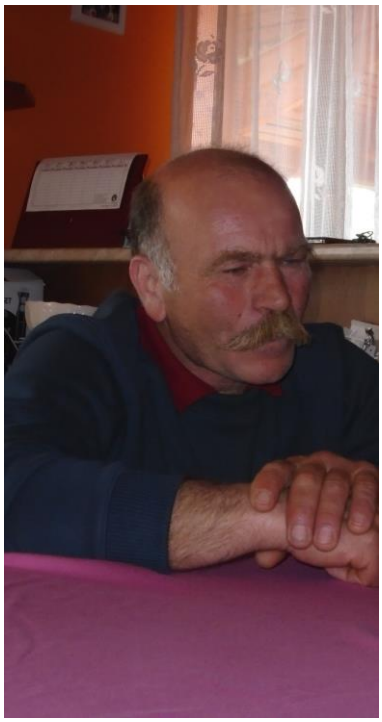
Id. Németi János életében fontos említést tenni a népi hangszerekről is. Azon túl, hogy a csárdában, vagy lakodalmak alkalmával a különböző vonós és rezesbandák is muzsikáltak neki és társainak, a családban is hallott muzsikaszót. Amint már említettem, nagyapja és édesapja is tudott különböző hangszereken játszani, ő maga pedig citerázni tanult meg gyermekkorában. Régi *egysoros* (diatonikus) citerájukat nagyon szerette. A hangszert édesapja egyik sógora készítette, aki ács volt. A citerán régen nyomóval, tollal játszottak. Id. Németi János mostani (kromatikus) citeráján a második érintősort nem használja, mai napig a diatonikus citerán való játékmódot alkalmazza. A hangszert jellemzően csak a maga kedvére szólaltatja meg. Általában olyan dallamokat játszik, amelyeket énekelni is szokott. Citerázás közben *danolni* nem tud, de emlékszik rá, hogy édesapja tudott. Énekelve-citerázva olykor egész estéket muzsikált végig a lócán, amire alkalomadtán táncoltak is. Az ilyen alkalmakat *tanyázás*nak vagy *citerabál*nak nevezték.[706]

Ifj. Németi János repertoárjában a családban hagyományozódott dallamok mellett szintén megjelennek az iskolai énekoktatásban és népdalkörben tanult dalok, valamint (nagy hangsúllyal) a tudatos önképzés során visszatanult népdalok is. Az utóbbi csoportba tartozó dallamokat és szövegeket azonban olyan hitelesen, stílusosan énekli, hogy a hagyományos kultúra – bár már tudatosan ápolt, mégis – szerves folytatásának kell tekintenünk. A dallamok elsődleges forrása a család, azok variálása nem lép túl a hagyományos kultúra keretein, a

[705] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.08. Gy. Tóth Lilla.
[706] Balogh 1969: 263.; Lásd még *4.2. Éneklési alkalmak:* 47–48.

tudatosan tanult szövegek forrása pedig kivétel nélkül helyi gyűjtések anyaga, elsősorban Ecsedi István kötete.[707]

Ifj. Németi Jánost gyermekkorában sok jó énekes vette körül a családban és a baráti körben egyaránt. Édesanyja is szívesen dalolt, de inkább csak a maga kedvére, legtöbbször édesapját, id. Németi Jánost hallotta énekelni. Így emlékszik vissza: *„Apu […] mióta gyerekkoromtól emlékszek, mindig énekelt. Akár a jószág, a juh mellett is, vagy ha motoroztunk, akkor is énekelt. Szabó nagyapám, ő is juhászember volt, édesanyámnak az édesapja. Őtőle is egy pár nótát hallottam gyerekkoromba. […] Meg az ő baráti köre, a Petrovicsok, az ilyen híres juhászdinasztia volt, […] azok nagyon jól tudtak énekelni.”*[708]

12. kép: ifj. Németi János énekel

Anyai nagyapja nagy hatással volt rá. Szabó István (1911.) végigjárta a pásztorok ranglétráját a kisbojtárságtól a nagybojtárságig az 1920-30-as években, s később ő is belépett a Vörös Csillag TSZ-be. Ifj. Németi János gyerekkorában gyakran járt nagyapjával az állatokhoz: *„…mentem vele segíteni, akkor az öreggel ketten vótunk, akkor ugyi, olyan kedve vót, akkor énekelgetett nagyapám ilyen régi pásztornótákat.”*[709] A hagyományozódás tehát nem csak, illetve talán nem is elsősorban apáról fiúra szállt, hanem nagyapáról fiúra. Ezt a generációs ugrást máshol is megfigyelhetjük, hiszen a szülőknek dolgozni kellett, és legtöbbször a nagyszülők vigyáztak a gyerekekre, így ők tudták közvetíteni és átadni a kulturális értékeket.[710] Amint a fentiekből kiderül, szintén jól emlékszik nagyapja barátjára, Petrovics László juhászra. A legveretesebb dallamokat, a legszebb szövegváltozatokat ifj. Németi János gyerekkorában ezektől az idős pásztoroktól hallotta. A tudatosságát pedig az jelzi, hogy felnőtt korában ezekre a dallamokra a szöveget újratanulta, vagy kiegészítette az Ecsedi-könyvből.

Ifj. Németi János a Kadarcs Népzenei Együttesnek 2010 óta tagja, időnként szólistaként is énekel a fellépéseken. A heti kétszer másfél órás próbák alatt számos dalt tanult meg a teljes Kárpát-medence területéről. Szereti ezeket a népdalokat is, de véletlenül sem

[707] Ecsedi 1927.
[708] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[709] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[710] Lásd *4.1. A daltanulás módjai* 45.

keveri össze, hogy melyik dallam hová való. A tudatában tehát élesen különválik a hajdúsági repertoár más régiók dalaitól.

A hangszeres zenével – édesapjához hasonlóan – neki sem csak passzív befogadóként van viszonya. Citerán próbálkozott, de nem tanult meg játszani rajta, általános iskolás korában viszont zeneiskolába járt trombitálni, amit középiskolai tanulmányai, illetve a kollégista életmód szakítottak félbe.

Ifj. Németi János életében a zene, az éneklés nem pusztán szórakozási forma: a dalokat nagy átéléssel adja elő, azokkal az érzéseit tudja kifejezni. A csárdásokat nem annyira szereti, inkább a hallgató nótákat énekli szívesen. Nagyon szépen fogalmazta meg a népi kultúra iskolai keretek között való átadásának problémáját: *„… azt nem tudja az a mai gyerek, aki elénekeli azt, hogy 'Kis Mariska' néni* [egy fiktív személy, aki a dalt énekli – T. L. L.] *mit érzett bele abba a népdalba, […] vagy egy táncba is mit érzett bele az, aki annak idején előadta. Mer' le tudja másolni, egyértelmű, de az érzéseket, azt nem tudja."*[711]

A kiszállásos terepmunkám során rögzített adatok legszélesebb korpuszát az id. Németi Jánosnál végzett gyűjtések adják. Az esettanulmányhoz a 2016-2017 során megvalósult gyűjtési egységeket jelöltem ki,[712] amelyek során mérvadó adatmennyiséget dokumentáltam. A vizsgálatához kijelölt öt gyűjtési alkalom alatt mintegy 120 különböző *nóta*t sikerült rögzítenem.[713] Ez a 120 *nóta* 221 hangfelvételt takar, és ez esetben 120 többé-kevésbé változatlan szövegfüzért jelent, amelyet id. Németi János egy adott zenei egységre énekelt a gyűjtések alkalmával. Azonos dallamtípushoz több szövegfüzér is kapcsolódhat, egyazon szövegfüzér pedig ritkán, de más-más dallammal is előkerült. Id. Németi János repertoárja igen sokszínű, ami a korábban leírt tanulási alkalmak sokféleségéből adódik. Ez a sokszínűség az általam rögzített dallamokból is kitűnik, bár az anyag még nyilván nem tartalmazza a teljes repertoárt, ennek feltárása további gyűjtőmunkát igényel.
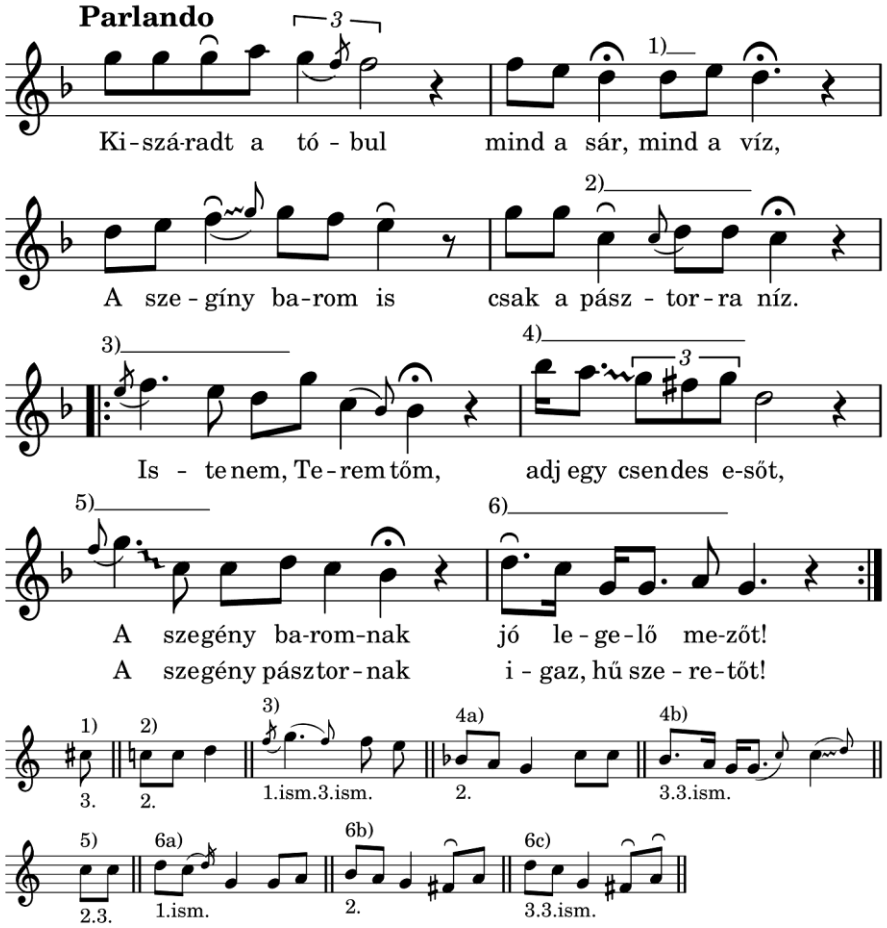
Az általa énekelt dalok első nagy csoportját a régi stílusú népdalok alkotják az imént említett 120 *nóta*ból ide sorolható 29 dallam nagyrészt az archaikus pentaton dallamvilághoz tartozik. A legnagyobb számban ezek között is a tájegységen kétségkívül legnépszerűbb dallamok jelentek meg: a *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű típus nyolc (négyet lásd

[711] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

[712] Vö. *IV.2. Népzenei gyűjtések adattára:* 431–432. Választásomat az indokolja, hogy a későbbi gyűjtési egységek vagy lényegesen kevesebb dallamot ölelnek fel, vagy tárgyuk elsősorban nem id. Németi János repertoárjának feltárására, hanem a Papp János-hagyaték Balmazújvároshoz kapcsolódó dallamainak vizsgálatára, azokhoz kapcsolódó kiegészítő információk dokumentálására irányult. Egyetlen esetben azért tettem kivételt, mert egy későbbi időpontban sikerült rögzítenem a *Nem bánom, hogy parasztnak születtem…* szövegkezdetű dal legteljesebb, és a hajdúsági dallamideálnak megfelelő változatát. Lásd a 125. dallampéldát.

[713] Id. Németi Jánostól eddig összesen közel 160 különböző *nóta*t dokumentáltam. A *nóta* kifejezés használatáról bővebben lásd *4.1. A daltanulás módjai:* 45. oldal ide vonatkozó jegyzete.

a 117–120. dallampéldában), a *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…* típus pedig öt változatban (egyet lásd a 113. dallampéldában). Tehát a régi stílusú dallamok több mint harmadát ez a két típus teszi ki. A régi stílusú dalok sorába tartozik a *Ha felülök a fekete halomra…* szövegkezdetű pásztordal is (114. dallampélda),[714] ezek mellett megjelenik még dudanóta, kvintváltó szerkezetű népdal,[715] és verbunkos zenei alapon nyugvó dallam is. A dalok szövegvilága szinte kivétel nélkül a pásztorélethez kapcsolódik, de találunk köztük lírai dalt, valamint betyárballadát vagy annak töredékét is.
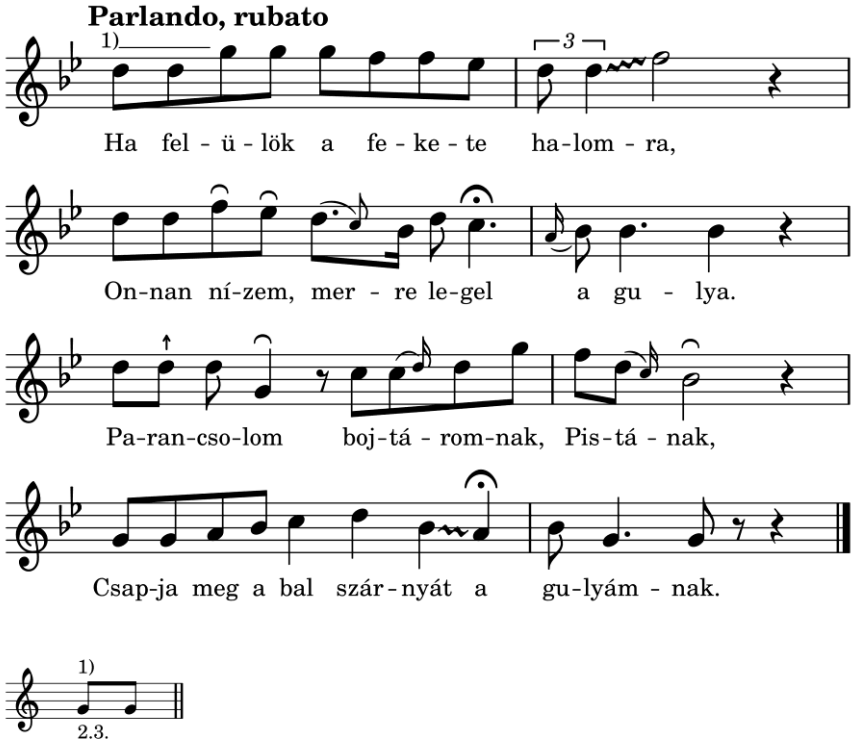

2. Istenem, országom, hol lesz meghalásom,
Erdőn-e vagy mezőn, vagy a pusztaságon?
Ha erdőn meghalok, megesznek a vadak,
Majd elénekelnek az égi madarak.

3. Nem tudok, megvallom, e világon élni,
Ezt a csekély időt búval eltőteni.
||: Búnevelő idő, ködnevelő felhő,
Jaj, de megemísztett ez a pár esztendő. :||

113. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[716]

[714] Vö. 47. dallampélda
[715] Tóth 2017: 28.
[716] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.

2. Megcsapta *j*a bal szárnyát a gulyámnak,
Mindjár' látom, hija van a marhának.
Sárga lovam pányvára van kikötve,
Kinek tetszik, menjen rajta, keresse.

3. Elkőtözött a daru, meg a gólya,
Senki sincs mán a pusztába' maradva.
A pusztába' magam járok egyedül,
Rajtam még a Jóisten se könyörül.
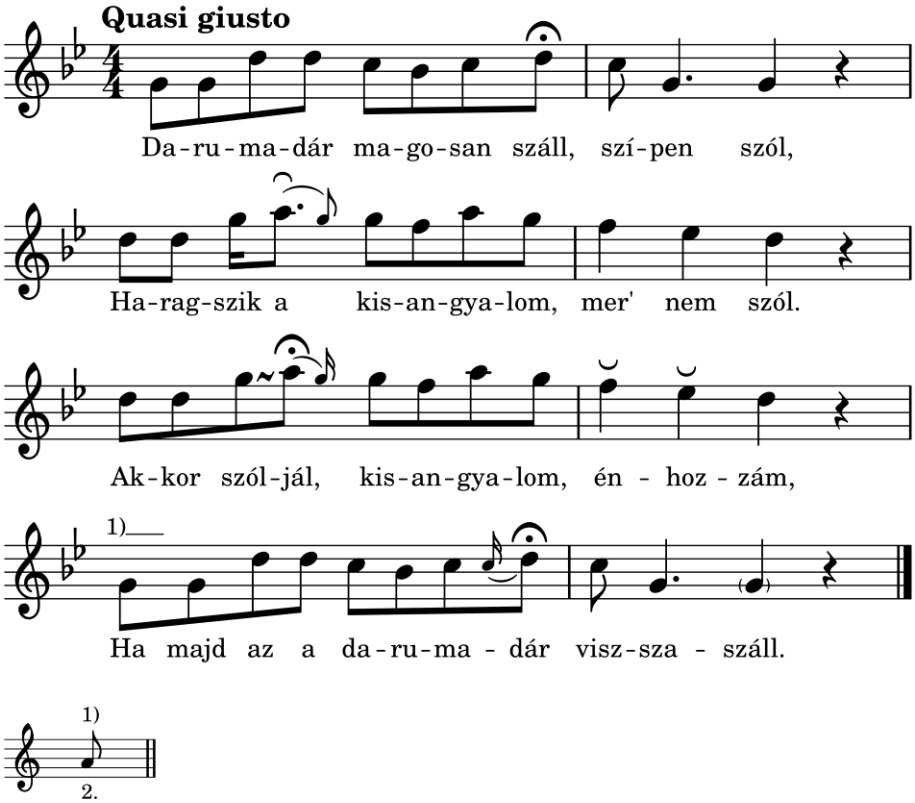
114. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[717]

A második és egyben legnagyobb csoportba az új stílusú népdalok tartoznak, mintegy 68 *nóta*. Ezen belül – a Bereczky János által kialakított típusrendet alapul véve[718] – 10 *nóta* tartozik a korai új stílusba, 12 az első átmeneti rétegbe, 46 *nóta* pedig a kifejlett új stílusba. A korai új stílushoz tartozó 10 dallam közül 9 folklorizálódott népies műdal. Ezek közül 4 felvétel a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* szövegkezdetű típushoz[719] tartozik (hármat lásd a 122–124. dallampéldában), némelyik teljesen elszakadva Petőfi Sándor: *Alku* című versétől, amely a dallamhoz kapcsolt legismertebb szöveg alapja.[720] Megjegyzem, hogy ezek

[717] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.; Lásd Tóth 2020: 638.
[718] Bereczky 2013.
[719] Típusszám: 10-039-01-00x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=3078 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[720] Vö. *5.1.3. Új stílusú népdalok. A korai új stílus dallamai:* 84–85.

az id. Németi János által erre a dallamtípusra énekelt szövegek más dallammal is fellelhetők hajdúsági gyűjtésekben.

Id. Németi János repertoárjának korai új stílusba tartozó dallamainál a pásztorszövegek mellett szerelmi témájú szövegek jelennek meg fele-fele arányban. A *Darumadár magasan száll, szépen szól…* szövegkezdetű népdal (115. dallampélda) a *Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs…* típushoz tartozik, amelynek a szakirodalomban csak hajdúsági variánsai találhatók.[721] A publikált nádudvari változathoz képest id. Németi János kevesebb díszítőhangot használ, és a második-harmadik dallamsor vezetésében lehetőleg kerüli még a kisebb ugrásokat is. Így a harmadik sor kadenciája itt 5-ös, míg a nádudvari változat leugrik az alaphangra. Mindezzel együtt a két dallampélda közeli rokona egymásnak.

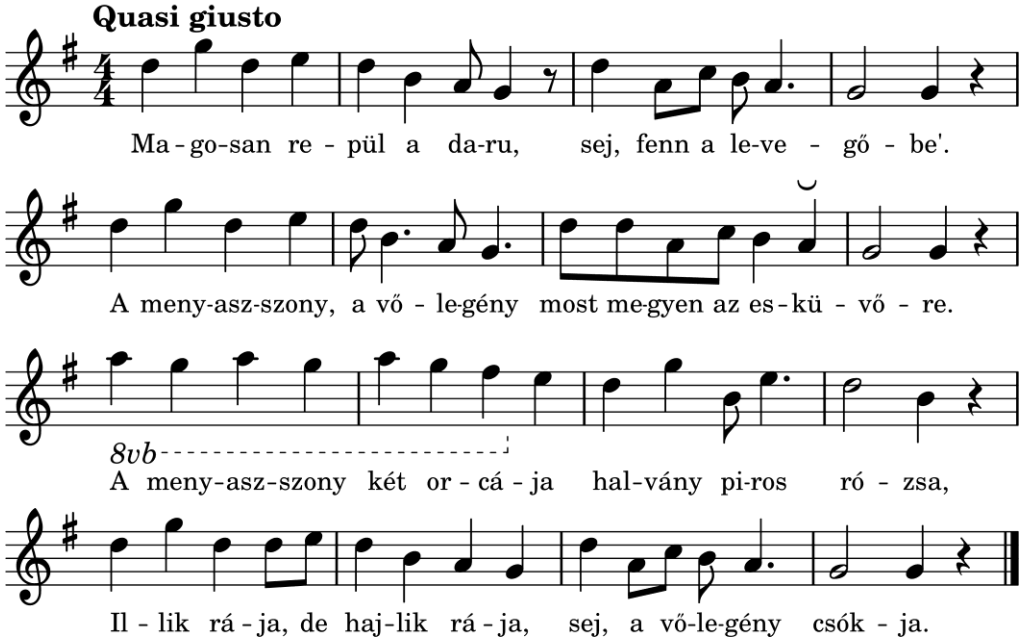

2. Az a daru nem száll vissza soha mán,
Az én szívem a tiedír' sose fáj.
Fájt ezelőtt árva szívem utánad,
Most mán pedig elepeszti a bánat.

115. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú) id. Németi János (78) gy. Tóth Lilla, 2016.[722]

[721] Vö. *5.1.3. Új stílusú népdalok. Kifejlett új stílusú népdalok:* 88–89.; 34. dallampélda.
[722] Magánarchívum: Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.08.

Az új stílus első átmeneti rétegébe 12 *nóta* sorolható, amelyből 4, azaz az alcsoport harmada folklorizálódott népies műdal. Műfajilag szintén pásztor- és szerelmi dalokat találunk itt. Az új stíluson belül a legnagyobb csoportot a kifejlett új stílusú dalok alkotják, 46 *nóta* tartozik ide. Dallamtípusokat tekintve is igen népes a csoport, 40 típust különítettem el, tehát igen ritka volt a dallamismétlődés. Ez köszönhető egyrészt az új stílusú dalok népszerűségének, a szerkezetből fakadó könnyű tanulhatóságnak és id. Németi János népdalköri tagságának is. A 46 *nóta* közül mindössze 2 folklorizálódott népies műdal, ami megmutatja az új stílus erejét, hogy mennyire élő volt még a hagyományos kultúra a 19-20. század fordulóján, illetve a 20. század elején. A szövegeknél a szerelmi témák kerülnek túlsúlyba, emellett természetesen pásztorélethez kapcsolódó és katonadalokat is találunk. Ebben a csoportban található az egyetlen alkalomhoz kötött népdal is id. Németi János repertoárjából, amely egy lakodalmi menetdal (116. dallampélda).

116. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla, 2016.[723]

Az általam rögzített népdalanyag harmadik nagy csoportját olyan *nóták* alkotják, amelyek műzenei eredetűek.[724] Ide tartozik tehát 17 népies műdal, de akad egy-egy induló és slágerdallam is. Utóbbiakat id. Németi János a katonaság idején tanulta. A népies műdalok, azaz magyar nóták egy része a szerző(k) által papírra vetett dalhoz képest változatlan formában hallható. Van, ahol a szövegben találhatók változások, néhány magyar nótánál

[723] Magánarchívum: Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.08.
[724] Ebből a csoportból nem közlök dallampéldát, mivel írásom elsődleges témaköre a hagyományos népdalkészlet vizsgálata.

pedig a dallamban, akár annak szerkezetében is. További gyűjtőmunkával lehetne feltárni, hogy ezek véletlenszerű változások-e, id. Németi János következetesen így énekli-e ezeket a dallamokat, vagy mástól is lehet ugyanilyen variációkkal hallani ezeket a népies műdalokat. Más szóval kiderülne, hogy a szóban forgó dallam elindult-e a folklorizálódás útján. Id. Németi János repertoárjának negyedik csoportjába azokat a népdalokat soroltam, amelyek más tájegységről származnak. Ezeknek kisebb részét az iskolában tanulta, a többivel pedig a népdalkörökben ismerkedett meg, illetve ismerkedik a próbák során.

Id. Németi János előadásmódjára jellemző, hogy minden dallamot nagyfokú szabadsággal, de alig díszítve, a szöveget előtérbe helyezve énekel el. Ezt nagyon jól kifejezi saját szóhasználata is, miszerint *elmondja a nótákat*. A *nóta* ebben az esetben jelenthet népdalt és népies műdalt is, bár alkalmanként ezeket is el tudja különíteni. Ez a stílusismeret a népdalversenyeken, népzenei találkozókon összegyűjtött tapasztalatain nyugszik, és meglehetősen bizonytalan. Némelyik dallamról jól tudja, hogy az műdal, s ezekről saját bevallása szerint *kifaggatta* a népzenei találkozók zsűritagjait. Máskor szintén egy népies műdallal kapcsolatban a következőt mondta: *„Ha sokan éneklik, akkor népdal tán, gondolatom szerint.”*[725]

Id. Németi János juhász és nótafa. Teljes repertoárjának rögzítése még előttünk álló feladat. Valószínűleg a népies műdalok aránya összességében jóval nagyobb, mint amit az itt tárgyalt anyag mutat, ugyanis a gyűjtőmunka során legfontosabb feladatként a népdalok rögzítése volt a célom.

Ifj. Németi János repertoárja ugyanabba a négy csoportba osztható, mint édesapja dallamai. A régi és az új stílusú dallamokban is jellemzően pásztorszövegeket hallottam tőle, ezeket énekli legszívesebben. A csárdásokat, giusto dallamokat csak közösségben szokta énekelni, ezekbe többnyire bele is akadt. A maga kedvére csak a hallgató nótákat fújja, amikor egyedül marad. *„Estefele szoktam főleg énekelni, olyankor már nem járnak az úton se…”*[726]
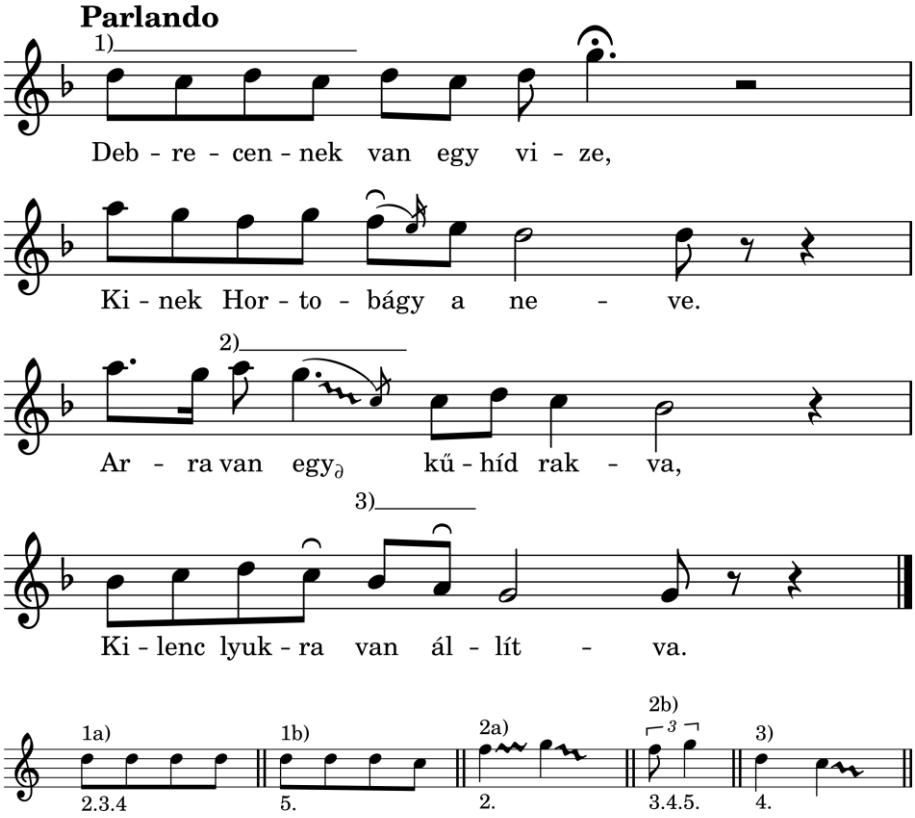
Saját elmondása szerint tud magyar nótákat, azaz népies műdalokat is énekelni, valamint a népdalkörben – és bizonyára az iskolai énekórái során is – sok olyan dalt tanult, amelyek más tájegységekhez köthetők. Egy teljes repertoár-felmérés során bizonyosan érdemes rögzíteni ezeket a dallamokat is. Jelenleg érdeklődésem viszont még elsősorban a

[725] Id. Németi János, Balmazújváros, 2016.04.01. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznem, hogy az anyag elemzése közben több esetben a folklorizálódás különböző fokain álló dallamok besorolása nem volt egyszerű, zenei szempontból nem minden esetben éles a határ a népdalok és a népies műdalok egyes darabjai között.
[726] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

Hajdúságot jellemző dallamok és szövegek gyűjtésére irányul, azokra a dallamokra, amelyeket János a hagyományos keretekben sajátított el.

Ifj. Németi János éneklési módjában még nagyobb hangsúlyt kap a szöveg, mint édesapjánál. Tudatosan keresi is a legteljesebb változatokat, a saját emlékeit kiegészíti a sokat emlegetett, 1927-ben kiadott Ecsedi-féle gyűjteményből.[727] A dallam csak egyféle támasz a szöveg elmondásához, keveset variál rajta, miközben akár 10-14 versszakot is végigdalol.

Kettejük éneklésének összehasonlításához azt a két népdaltípust választottam ki, amelyeket a legtöbb változatban hallottam tőlük. Az első a széles körben ismert *Debrecennek van egy vize…* szövegkezdetű típus (117–121. dallampélda),[728] amely a régi stílusú pásztordalok közé tartozik. A dallam az ambitus közepéről indul, majd az oktávot elérve fokozatosan ereszkedik a záróhangig.

2. Azon jár át gulya, ménes,
Csikós, gulyás, jaj, de kínyes.
Cifraszűr van a nyakába',
A babája a csárdába'.

4. Csárda előtt kis pejlovam
Gödröt vágott maga elé.
Rúg, vág, kapál, ágaskodik,
A gazdája jó bort iszik.
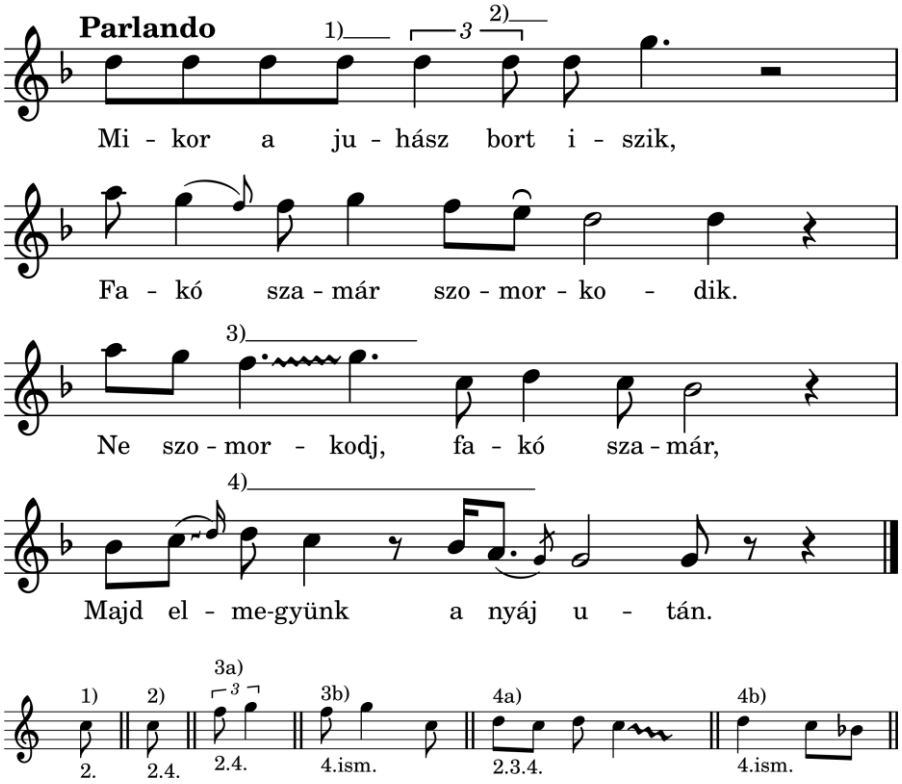
[727] Ecsedi 1927.
[728] Vö. *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Parlando-rubato és negyedes alaplüktetésű pásztordalok, betyárdalok, balladák:* 66. és 10. dallampélda.

3. Hortobágynak vize szőke,
Kis pejlovam, ne fílj tűle!
Hónap reggel nyóc órára,
Vigyél átal a csárdába!

5. Egyik iszik a Meggyesbe',
A másik a Cserepesbe',
A harmadik a Morgóba',
Gulya, mínes csavargóba.

117. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2016.[729]

Id. Németi János nyolcféleképpen kezdi meg, azaz nyolcféle szövegfüzérrel énekli ezt a dallamot, amelyből kettő tartalmi szempontból összekapcsolódik (118–119. dallampélda).

2. Van két hete, vagy mán három,
Mióta a gazdát várom.
Amoda jön, amint látom,
Fecskehasú szamárháton.

3. Jó estét, ídes bojtárom,
Csak azt kérdem, van-i károm.
Nincsen károm, de nem is lesz,
Míg e falka kezemen lesz.

4. Jó bojtárom, csak kérdem,
Van-i kenyér a tömlőbe'?
Van-i kenyér a tömlőbe', *ism.* Van itt kenyér a szűr ujjába',
Parázs hús a bográcsba'. Parázs hús a vasedínybe'?

118. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[730]

[729] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2016.03.29.
[730] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.

1. Van két hete, vagy mán három,
Mióta a gazdát várom.
Amoda jön, amint látom,
Fecskehasú szamárháton.
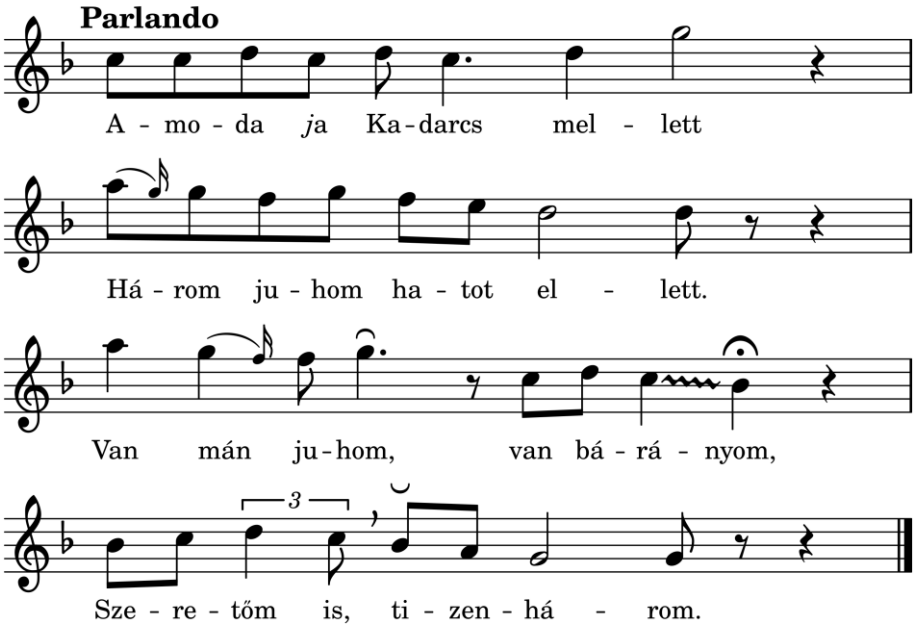
2. Jó napot, ídes bojtárom,
Csak azt kérdem, van-i károm.
Nincsen károm, de nem is lesz,
Míg ez a nyáj kezemen lesz.

3. Van-i juhhús a tömlőbe',
Vagy a vasfazikba főve?
Nincsen juhhús a tömlőbe',
Sem a vasfazikba főve.

4. Eridj, fogd meg azt a babost,
Azt a legszebbik harangost.
Ha kérdik, hogy hova tetted,
Mondjad, hogy azt elvesztetted.
ism. Kutyák itták meg a vérit,
Zsidó vitte el a bűrit.

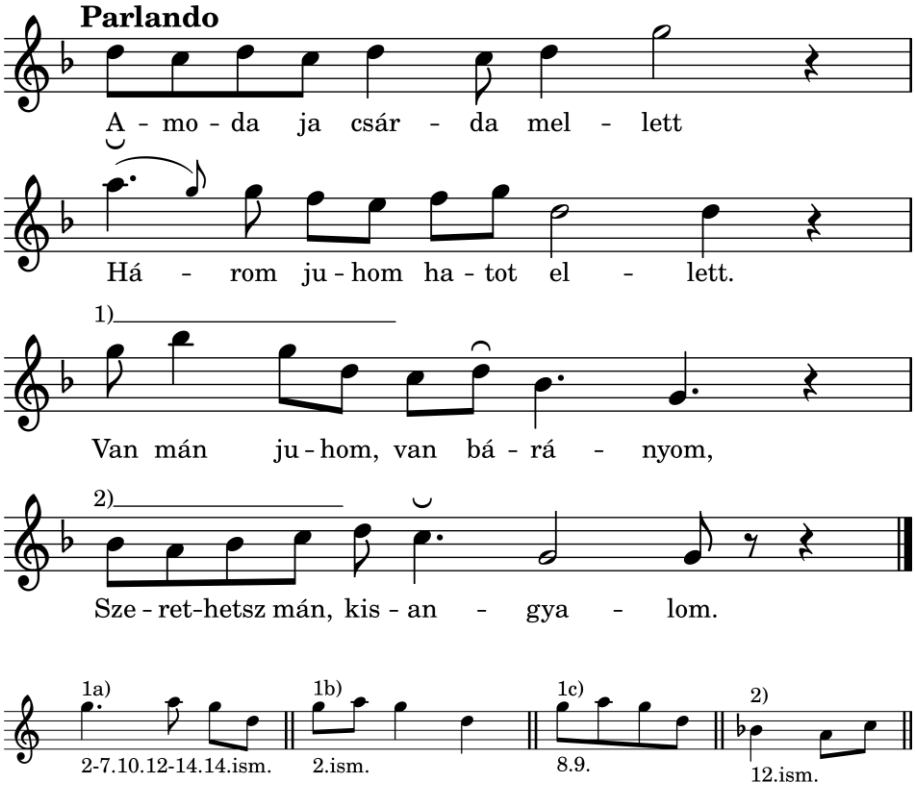
119. dallampélda, dallamvonala azonos az előző példával: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[731]

A fiától, ifj. Németi Jánostól öt változatot, ötféle szövegfüzért tudtam felvételen rögzíteni. Ezek közül a leghosszabb változatban (*Amoda ja csárda mellett…*) három szövegvariánst fűz egybe: édesapja két, előbb említett összetartozó szövegei elé az *Amoda ja Kadarcs mellett…* kezdetű strófa (120. dallampélda) változatát kapcsolja. Külön felhívom a figyelmet a 10. versszakban megjelenő prózai betoldásokra (121. dallampélda). Ez egy tréfás megoldás, amelynek célja a figyelemfelkeltés, a népdalszöveg e nélkül is jól értelmezhető lenne.

120. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[732]

[731] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.
[732] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.

2. Hortobágyi csárda előtt
Szürke szamár szomorkodik.
Szürke szamár szomorkodik,
A gazdája benn bort iszik.
ism. Ne szomorkodj, szürke szamár,
Majd elmegyünk a nyáj után.

3. Van két hete, vagy tán három,
Hogy a számadómat várom.
Amoda jön, amint látom,
Fecskehasú szamárháton.

4. - Adjon Isten, jó bojtárom!
Van-i károm, vagy hiányom?
- Nincsen károd, de nem is lesz,
Míg ez a nyáj kezemen lesz.

5. - Van-i kenyír a tömlőbe',
Vagy a szűrujjba bekötve?
- Nincsen kenyír a tömlőbe',
Sem a szűrujjba bekötve.

6. - Van-i juhhús a tömlőbe',
Vagy a bográcsba megfőve?
- Nincsen juhhús a tömlőbe',
Sem a bográcsba megfőve.

7. - Jaj, de szegínyek is vagytok,
Ha magam nem gondoskodok.
Nincsen húsod a tömlőbe',
Van előtted legelőbe.

8. Fogd meg nékem azt a babost,
Amoda a nagy harangost!
Megvan benne hat font faggyú,
Egy gubára való gyapjú.

9. Ha kérdik, hogy hová tetted,
Mondjad azt, hogy elvesztetted.
Kutyák igyák meg a vírit,
Zsidó vigye el a bűrit.

10. *De jön a gazda:* [próza – T. L. L.]
- Hallod-i, te juhászfattyú,
Hová lett a legszebbik juh?
Most jön a mese: [próza – T. L. L.]
- Gazdám, nem tehetek rúla,
Mer' az idő rám támada.

11. - Hát a kutyák, hun feküdtek?
- Mind a lábomnál hevertek.
Kűdtem űket, de nem mentek,
Éhesek vótak szegínyek.

12. De az idő csak támadott,
Nyájam szíjjelszakadozott,
Bészorított egy szigetbe,
Gyönge nádas közepibe.
ism. Ha jó ürüm nem lett vóna,
Mind odaveszett vóna.

13. De a Virág jól vezette,
A Sugár előre vitte,
Nagy nehezen esthajnalra
Mind együtt vót mán a falka.

14. Kutyám megyen farkas nyomán,
Magam megyek a nyáj után.
||: Két bojtárom a két szílin,
Szürke szamár az elejin. :||

121. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), ifj. Németi János (52), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2017.[733]

Az id. Németi János által énekelt változatok többségében a szövegek 2-5 versszak közötti terjedelműek. Ezen kívül énekelt még egy egyszakaszos variációt is. A dallamtípust teljesen szabadon, parlando előadásmódban énekli, a dallam ritmusát a szöveg ritmusa határozza meg azon a határon belül, amit a dallamsorok kohéziója ad. Eszerint a sorok elején rövidebb ritmusértékekkel találkozunk, a sorvégeken pedig hosszú, kitartott hangokkal. Ez a magyar parlando dallamok előadásmódjára általában jellemző, id. Németi Jánosnál pedig e kereteken belüli nagyfokú szabadságot, vagyis teljes mértékben a szöveghez alkalmazkodó ritmust figyelhetünk meg. A dallamon belül sok helyen variál egy-egy hangot, motívumot. Mivel a hagyományos zenei kultúrát anyanyelvi szinten ismeri, ez a variáló képessége teljesen természetes, ösztönös, és valószínűleg nem tudatos jelenség. Erre utal az is, hogy a variánsokat nem különböző szövegekhez kapcsolja, hanem egy füzéren belül is különbözően énekli ugyanazt a dallamsort. A variációkat a dallampéldák lejegyzéseiben is jelöltem.

Ugyanezt a dallamtípust ifj. Németi János hasonló szövegekkel énekli, mint édesapja, az egyik változat azonban kiemelkedik a többi közül. Az *Amoda ja csárda mellett…* (121. dallampélda) szövegkezdetű dal 14 versszaka szinte a balladákra emlékeztet, egy teljes történetet mond el, és még két prózában elhangzó sor is ékelődik az egyik strófába. Arról, hogy hogyan is tanulta a variánst, így nyilatkozott: *„Annak idején megszereztem én az [...] Ecsedi-könyvet, és abból is felelevenítettem, meg tanultam is egy párat belőle. […] Hallottam egy részit annak idején aputúl is, […] nagyapámék többel énekelték annak idején, és az Ecsedi-könyvet is elolvastam.”*[734] Ez a dal tehát egyik példája annak, hogy ifj. Németi János a hagyományozódás során megtanult népdalt tudatosan alakította tovább, de csakis olyan forrásból, ami szervesen kapcsolódik az adott dalhoz, illetve a tájegység kultúrájához.
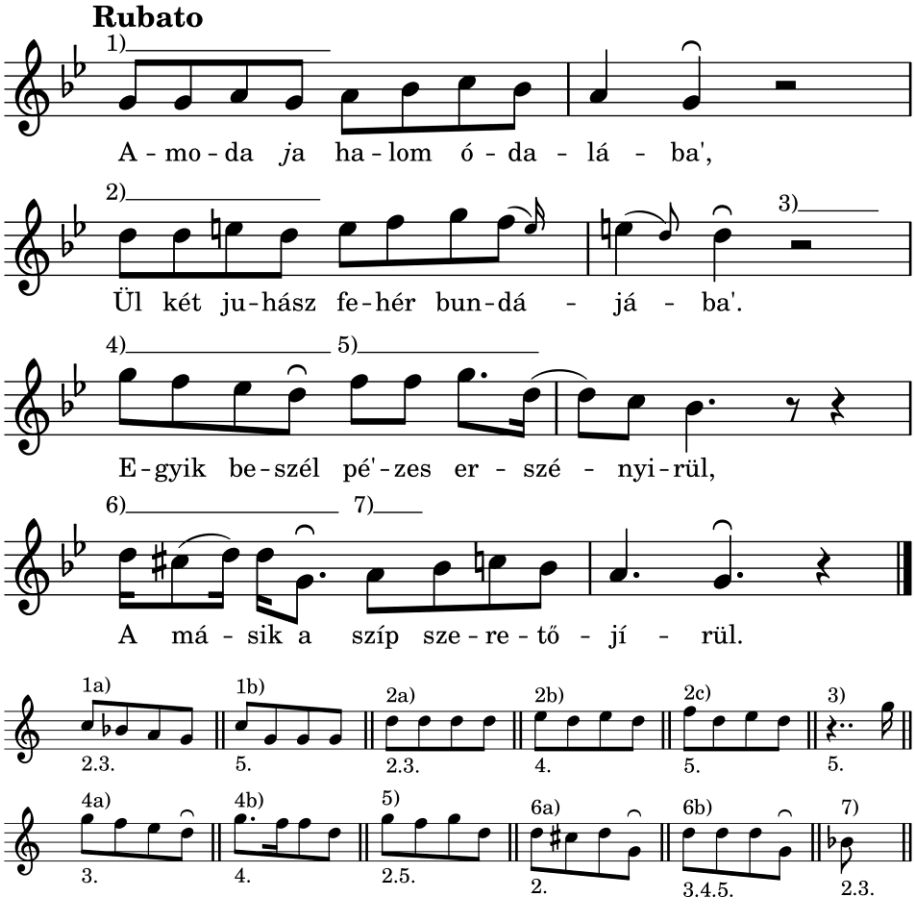
[733] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2017.04.02.
[734] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

Érdekes jelenség, hogy János a dallamnak egy olyan változatát énekli, amelyet édesapjától nem hallottam. A legszembetűnőbb változás a harmadik sor záróhangra való lefutása. Ezt a változatot viszont nem variálja, következetesen ugyanaz a dallam szólal meg minden versszakban. Egyetlen helyen, a második sor második hangjánál van néha eltérés, amikor a *lá-ti-lá-mi* motívum helyett *lá-dó'-lá-mi* szólal meg. Ez véleményem szerint abból adódik, hogy a második hang egyes esetekben nagyobb hangsúlyt kap, amely magasabb intonációval is párosul. Az előadásmód parlando, mint édesapjánál, de annál valamivel kisebb fokú szabadságot jelent, tehát a ritmus szöveghez alkalmazkodó, de kötöttebb, mint id. Németi János előadásában.

A másik kiemelt népdaltípus a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* szövegkezdetű dallam (122–124. és 126. dallampélda),[735] avagy az *'Alku' típusú*[736] népdal. A dallamtípus a korai új stílushoz tartozik, a teljes magyar nyelvterületen elterjedt, kedvelt dallam.[737] A közismert változat az új stílus egyik jellegzetes szerkezeti megoldását tükrözi: a második sorban az első sor dallamíve öt hanggal magasabban megismétlődik, a harmadik sor új zenei anyagot hoz, majd az első sor variálódva visszatér (sorszerkezet: AA^5BA_v).

Id. Németi János ezt a közismert dallamot *Amoda ja halom ódalába…* és *Leégett a csiri-biri hodály…* szövegkezdetekkel énekli (122–123. dallampélda), amelyek közül az első a Petőfi-vers előzőleg leírt, három versszakkal bővített változata.[738] A dallamot ugyanolyan gazdagon variálja, mint a régi stílusú dallamtípus változatait.

[735] Vö. 29. dallampélda.
[736] Katona 1965: 557–572.
[737] Bereczky 2013: 583.
[738] Lásd *5.1.3. Új stílusú népdalok. A korai új stílus dallamai:* 84–85.

2. Hallod-i, te szegíny juhászlegíny,
Teli pé'zzel ez a kövér erszény.
Megveszem a szegénysíget tűled,
Ráadásul add a szeretődet!

3. Ha ez a pé'z vóna csak foglaló,
Ezerannyi meg a borravaló,
E világot adnád ráadásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak.

4. Juhászlegény, nem veszem kedvedet,
Csak egy csókra add a szeretődet!
Hadd kacsintsak ragyogó szemébe,
Égi, égi fekete szemébe!

5. Hogyha babád hozzád hűtlen lenne,
Sem szeretőd, se pé'zed nem lenne.
(de) Akkor lennél csak igazán szegény,
Juhászlegény, szegény juhászlegény.

122. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2016.[739]

1. Leígett a csiri-biri hodály,
Beleígett kilenc juhászbojtár.
Kilenc juhász kilenc pár subája,
(a) Számadónak sallangos bundája.

2. *(a)* Számadónak nincsen semmi kárja,
Megveszi a füredi vásárba'.
De a szegény Jancsi juhászlegény,
Ő maga is beleígett szegény.

3. Barna kisján kerüli a hodályt,
Keresi a Jancsi juhászbojtárt.
Barna kisjány, hiába keresed,
Beleégett, ki téged szeretett.
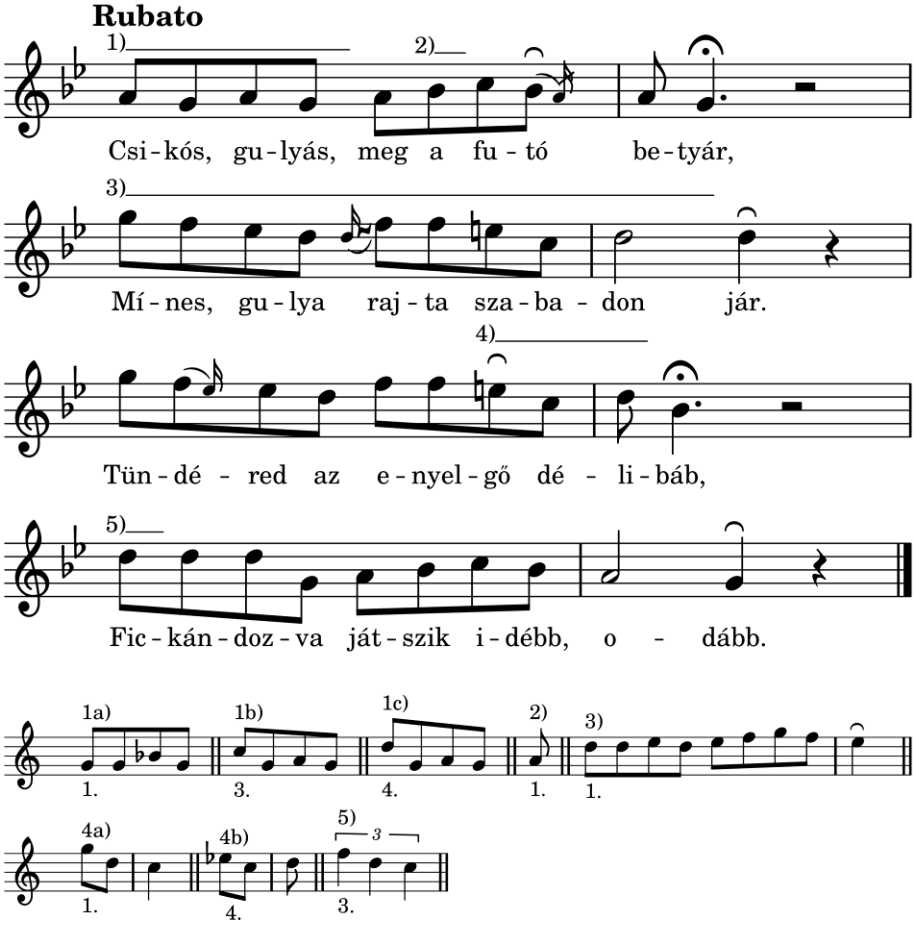
4. Mutassátok meg neki a sírját,
Hagy ültessek rája tearózsát,
Hogy teremjen rózsát, nem tövisket,
Mer ő éngem igazán szeretett.

123. dallampélda, dallamvonala azonos az előző példával: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2016.[740]

[739] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2016.03.29.
[740] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2016.03.29.

A másik két e típushoz tartozó felvétel közül a következő, <u>*Puszta, puszta, hortobágyi puszta…*</u> szövegkezdetű dallamban (124. dallampélda) már a szerkezet is megváltozik: a második dallamsor nem az elsőhöz hasonlít, hanem a harmadikhoz kezd idomulni.[741] A szövegbe műköltészeti elemek is beszűrődtek (például: enyelgő, fickándozva, csapong stb. szavak). Ennek az a magyarázata, hogy a szöveg egyes részei Szakál Lajos *Az utolsó gulyás* című költeményének folkorizálódott változatai.[742]

1. Puszta, puszta, hortobágyi puszta,
Nincsen annak se víge, se hossza,
Amilyen nagy az ég boltozatja,
Gulya, mínes szabadon járhatja.

3. Messze látszik a magas kútágas,
Tetejibe gomb helyett ül a sas.
Messzi csengők bánatosan sírnak,
Hajlongó nádak össze-összesúgnak.
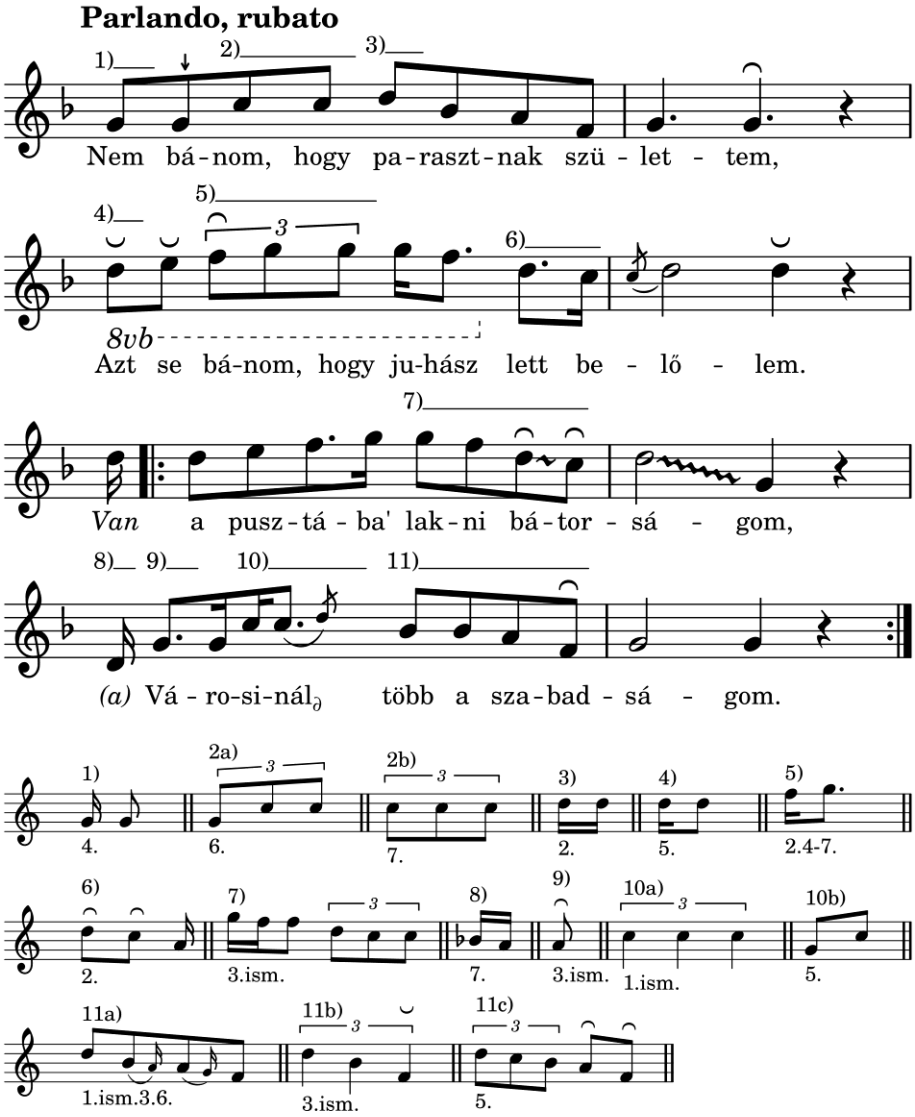
4. Tó szílibe vízi madársereg,
Sütkörőzve száz nyelven csicsereg.
Éhes sirály csapong a víz felett,
Sírva-ríva keres halkenyeret.

124. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (78), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[743]

[741] Az első versszakban hallható bizonytalanságok miatt a második versszakot jegyeztem le.
[742] Vö. Dankó 1961: 30.
[743] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2016.04.01.

Ugyanez a dallambeli, illetve szerkezeti változás figyelhető meg egy felvételen, amelyen id. Németi János a *Nem bánom, hogy parasztnak születtem…* kezdetű szövegfüzért kapcsolta a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* dallamtípushoz. Ebben az esetben viszont az adatközlő tévedéséről, pontosabban *dallamtapadás*ról van szó. A *dallamtapadás* alatt azt értem, amikor az énekes a gyűjtési alkalom során előzőleg énekelt dallamtípust folytatja egy olyan szövegfüzérrel, amelyet máskor következetesen egy ettől eltérő dallamtípushoz kapcsol. Ez a jelenség értelmezhető a kontamináció egyik formájaként, amellyel Papp János gyűjtéseinek kapcsán már esett szó.[744] Ebben az ez esetben viszont nem különböző dallamok összekombinálásáról van szó, hanem egyfajta memóriazavarról, amikor az egyik dallam megragad, letapad az énekesben, s ez a *dallamtapadás* gátolja a következő dallam felidézését. Egy későbbi gyűjtési alkalom során kértem id. Németi Jánost, hogy énekelje el a *Nem bánom, hogy parasztnak születtem…* szövegkezdetű dalt, illetve az ő szóhasználatával élve *nótát*. Kérésemnek eleget is tett, de más dallamtípusra énekelte a versszakokat (125. dallampélda), és nem is emlékezett rá, hogy valaha énekelte volna ezt a szövegfüzért a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* szövegkezdetű dallamtípusra. A fent említett (és hangfelvételen rögzített) változat tehát egyértelműen invariáns, amely egyéni, rögtönzött megoldásnak tekinthető. A gyűjtés közben, a dallam felidézése során a folyamat egy ponton megakadt, és az énekes két hasonló, de nem egymáshoz tartozó adatot összekapcsolt. A *Nem bánom, hogy parasztnak születtem…* kezdetű szövegfüzér valójában nem az eddig tárgyalt dallamtípushoz tartozik, hanem rendszerint az itt közölt – szintén új stílusú – dallamra éneklik.

[744] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a variálás:* 195–197.

ism. Helyin lakik énbennem a lélek,
Sem a vadtul, a zsiványtul se félek.

2. Korán reggel kitörülöm a csipám,
Fohászkodás után gyú'tom a pipám.
Járkálok a falkám közt sétálva,
Nincs-e károm, nincs-e megdézsmálva.

3. Hogyha látom, nincsen semmi károm,
Bőrszék helyett a bundámra tanyázok.
Kenyerembül karéjt kanyarítok,
Ganétűznél kenyeret pirítok.
ism. Az én nyájam beteríti a cserényem,
Két komondor kísérget éngem.
ism. Öt bojtárnak vagyok fejedelme,
Úgy becéznek: gazd'uram őkelme.

4. *(ha)* Elkíszül a bográcsos ebídem,
Körülülik vélem a cselédek.
Úgy jóllakunk fordított kásával,
Mint a báró csirkepaprikással.

5. Még azt mondják, nincs asztalom, székem,
(a) Bárónénak sincs annyi, mint nékem.
Asztalom a Nagyhortobágy partja,
Eszem, iszom, mikor a kedvem tartja.

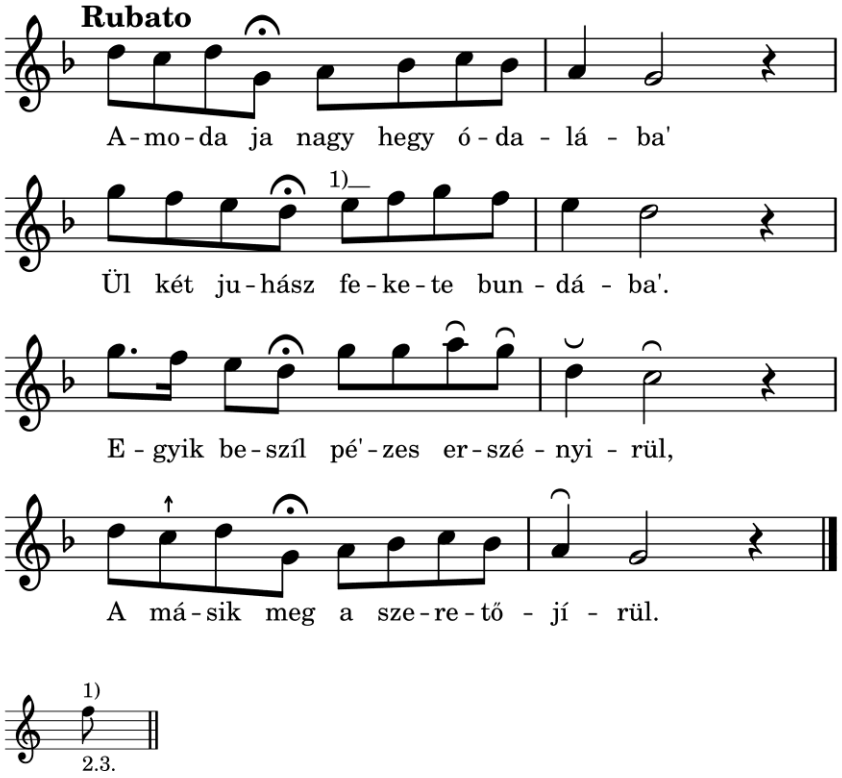
6. Mikor látom a fergeteg idejét,
Legyűröm a nagy kalapom szílit.
Nem árt annak sem eső, sem dara,
Még a jég is visszapattan rúla.

7. Megbecsülöm a pásztori gúnyámat,
Nem cserélem szűrömet, subámat.
Nem cserélem szűrömet subára,
(sem a) Plébános úr reverandájára.

125. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), id. Németi János (81), gy. Tóth Lilla, 2019.[745]

Ifj. Németi Jánostól egy kivételével ugyanazokat a szövegtípusokat rögzítettem, mint édesapjától: a *Puszta, puszta, hortobágyi puszta…*[746] kezdetű szövegfüzért nem énekelte a gyűjtések során. Ez egyben azt is jelenti, hogy ifj. Németi János a *Nem bánom, hogy parasztnak születtem…* kezdetű pásztorszöveget az itt tárgyalt *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* szövegű dallamtípushoz köti, ennek a típusnak a sajátos változatával énekelte végig a maga tízversszakos füzérét. A dallam érdekessége, hogy János a közismert változat szerinti 4. sort énekli az első sorban is, a második dallamsor pedig egyrészt ennek a kvinttel feljebbi variált ismétlése, másrészt a magas indítás miatt a harmadik sorhoz is hasonló (126. dallampélda). Tehát mind a négy dallamsor szinte ugyanarra a motívumra épül, ami a páva-dallamok építkezésére emlékeztet. A nagyívű, ereszkedő páva-dallamokban mind a négy dallamsor egyazon zenei gondolatra épül (szerkezetük: $A^5A^{5v}AA_v$).[747] Az új stílusú dallamok egy része visszavezethető a páva-dallamokra, hiszen mind a négy sor *„egyetlen völgyes vonalú pentaton sorból építkezik, csak éppen a felső kvintváltásban elrendezve. Formája* $AA^5A^{5k}A$*.”*[748] Mindez nem azt jelenti, hogy az ifj. Németi János által énekelt variáns rokon a páva-dallamokkal, hiszen az itt közölt dallampélda ’eredeti’ változatának, dallamideáljának szerkezete AA^5BA, és ez módosult olyan módon, hogy mind a négy dallamsor hasonló zenei motívumokat hordoz. Az így kialakult szerkezeti és dallamvezetésben megjelenő hasonlóság azonban tagadhatatlan. Ez a sajátos dallamváltozat ifj. Németi Jánosnál ugyancsak rögzült, azaz további variálás nélkül erre a dallamra énekel minden általa ismert szöveget. Apró változást csak belső szövegbővülések hoznak egy-egy alkalommal.

[745] Magánarchívum: Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2019.03.22.
[746] Lásd a 124. dallampéldát.
[747] Vö. *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Pentaton kvintáltó dallamok:* 77–78.
[748] Paksa 2002: 201.
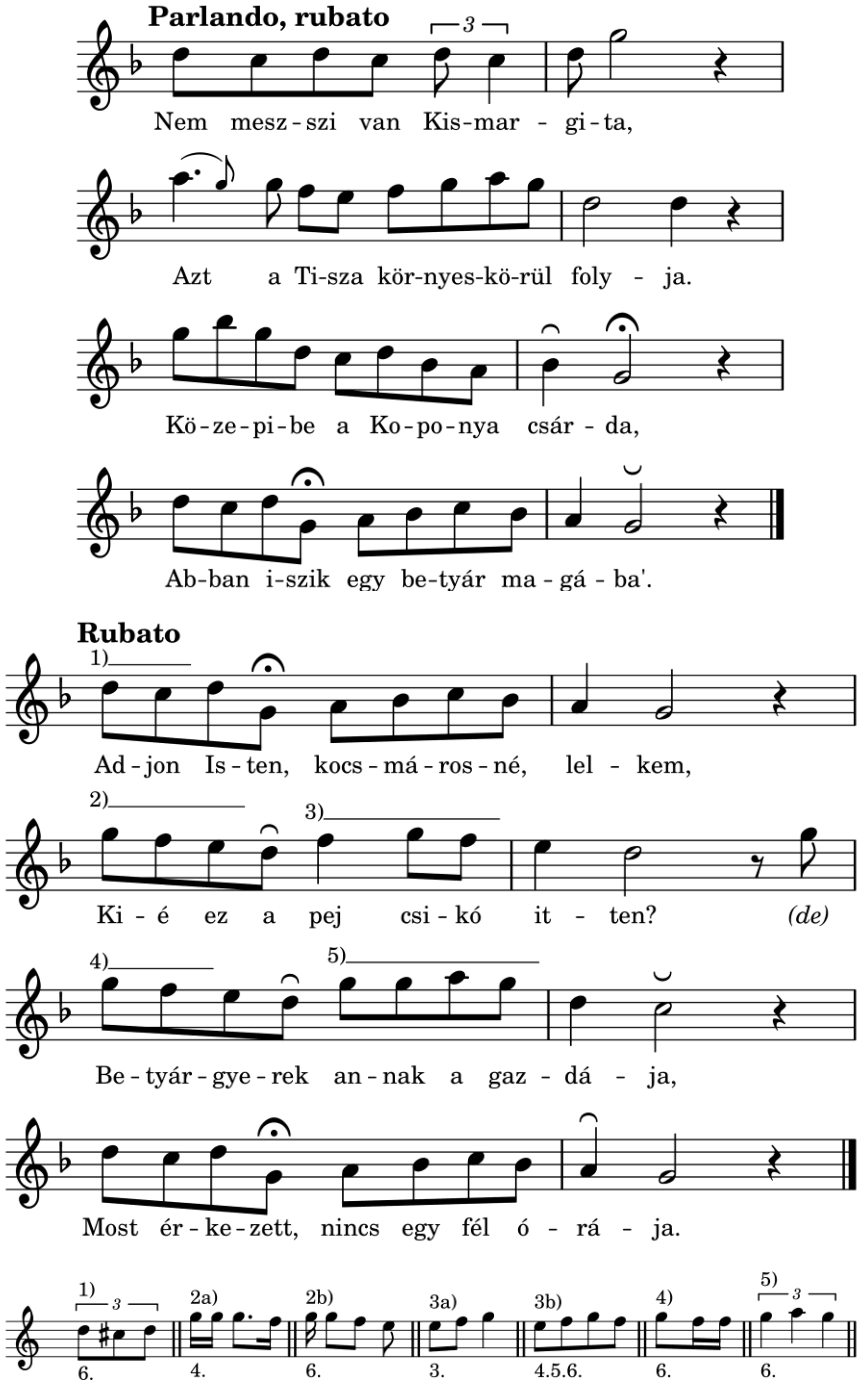

2. Hallod-i, te szegíny juhászlegíny,
Tele pé'zzel ez a kövér erszény.
Megveszem a szegínysíget tűled,
Ráadásul add a szeretődet!

3. Ha ez a pí'z vóna csak foglaló,
Százszor annyi meg a borravaló,
A világot adnák ráadásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak.

126. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), ifj. Németi János (52), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2017.[749]

Érdekes az utolsó ide vágó dallampélda, amellyel egy, a *dallamtapadáshoz* hasonló jelenséget szeretnék illusztrálni.[750] Amikor a *Nem messze van ide Kismargita…* szövegkezdetű balladára kérdeztem rá, többszöri próbálkozással is ugyanaz a keveréke szólalt meg a fenti két dallamtípusnak: a kezdésnél a *Debrecennek van egy vize…* motívumai szólaltak meg, majd János az első versszak közben tért át a *Juhászlegény, szegény juhászlegény…* sajátos változatára (127. dallampélda). A gyűjtés során a két típus kontaminálódása nem engedte felszínre bukkanni a ballada ismert dallamát,[751] hanem a különböző elemek szokatlan módon kapcsolódtak egymáshoz. Talán ehhez hasonló, véletlenszerű összekapcsolódásoknak köszönhetjük népdalkincsünk gazdagságát.[752]

[749] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2017.04.02.
[750] Vö. *5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya:* 236.
[751] Lásd a 18. dallampéldát
[752] Ortutay Gyula akadémiai székfoglaló előadásában (*Variáns, invariáns, affinitás*) fejti ki, hogyan hatnak egymásra a különböző változatok, és képesek új típus kialakítására. Ortutay: 1959.

3. Kűdje hát ki annak a gazdáját,
Jöjjön ki, oszt adja meg magát!
(de) Ki se megyek, meg sem adom magam,
Ha nem tetszik, vigyék el a lovam!

4. A lovamat nemigen sajnálom,
Csak a rávaló szerszámomat bánom.
Nyereg alatt a bugyellárisom,
Benne van vagy tízezer forintom.

5. Egyet adtam ezér' a pej lúér',
Másodikat rávaló szerszámír,
Harmadikat egy szíp barna jányír',
Negyediket véle hálásáér'.

6. *(az)* Ötödiket, hogy éngem szeressen,
(a) Hatodikat, hogy el ne felejtsen.
A hetediket meg arra szánom,
Jön a zsandár, borral megkínálom.

127. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), ifj. Németi János (52), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2017.[753]

[753] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Balmazújváros, 2017.04.02.

A Németi-család két bemutatott tagja élő példa arra, hogyan hagyományozódtak a kultúra elemei a családon belül. Mindketten ízes tájszólással beszélnek és énekelnek, de személyiségük eltéréseiből fakadóan nem egészen egyformán. Bár id. Németi János, az édesapa az idősebb, ő szereti jobban a vidám nótákat, a tréfát, míg ifj. Németi János a hallgatókra fogékonyabb, és kiemelt hangsúlyt fektet a szövegre, a mondanivalóra.[754] Mindezeket egybevéve, a velük való találkozások nem csak tudományos, hanem emberi szempontból is nagyon fontosak. Az erre nyitottak töltekezni tudnak a közös beszélgetések alkalmával, s ahogy id. Németi János fogalmazott: *„esetleg, még ha tudunk, valamit még mondunk az életrül.”*[755]

[754] Ecsedi-Oláh Petra szakdolgozatának fókuszába szintén id. és ifj. Németi János dalait és előadásmódját helyezte. A vizsgálatainak eredményei egybecsengenek a fent megfogalmazott következtetésekkel. Ecsedi-Oláh 2022.
[755] Cséke 2014.

5.3.1.2. 'Csinos' Molnár Imre – a „jöttment" repertoárja

Amikor egy egyéniségmonográfiának a repertoárfeltáró vizsgálata megindul, akkor nagyon jól körülhatárolhatóan megrajzolódik egyrészt a repertoár rétegezettsége, másrészt az egyes személyek dalkészletének a különbségei. Arra a megállapításra jutottam, hogy a 20. századi népzenei gyűjtések alkalmával a kiváló hajdúsági énekesek repertoárjának csupán egy-egy szűk szeletét rögzítettek a Hajdúságban korábban tevékenykedő kutatók.[756] Az egyes énekesek dallamkészletének összehasonlítására és akár egy településen belül a különböző időszakok repertoárjának változásvizsgálataira így nem nyílik lehetőség.

A recens kutatás során a Hajdúságban élő pásztorságot képviselő Molnár Imre repertoárja is a vizsgálat tárgykörébe esik. Molnár Imre 1951-ben a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tiszakeszin született (Borsod vm.), 'Csinos' ragadványnevét nem a családjából hozta, hanem termete miatt illetik ezzel a jelzővel. Bemutatkozáskor ő maga nem is használja, de környezetében így ismerik és emlegetik: 'Csinos' Molnár Imre.

Édesapja id. Molnár Imre (1926–1990) szintén pásztorkodott, a II. világháború előtt cselédkondás volt. Később földműveléssel foglalkozott, majd iparos (villanyszerelő) lett. Imre anyai ágon földműves családból származik. Édesanyja, Molnár Julianna (sz. 1931.) és felmenői cselédek voltak, dohánytermeléssel foglalkoztak, de anyai nagybátyja kizárólag pásztorként dolgozott. Szülei házasságából négy gyermek született: két lány és két fiú. Molnár Imre a saját szóhasználatával élve 14 évesen *állt ki* pásztornak,[757] rögtön azután, hogy kijárta az iskolát. Az 1960-as években Imre mezőgazdasági szakiskolát is végzett, mivel az adott társadalmi környezetben már nem tartották kielégítőnek a pásztortudomány hagyományban meggyökeresedett hierarchikus rendszerét és az abban való tanulást. Az 1970-es években néhány évet dolgozott a Hortobágyon, az ohati pusztán. Legtöbbet gulyásként szolgált, de később a Tiszakeszivel szomszédos Mezőcsáton 13 évet juhászként (és további két évet gulyásként) tevékenykedett. 1989-ben végleg a Hortobágyon telepedett le, a szocialista tervgazdálkodás keretében felépített Hortobágy községben[758] vásárolt magának házat.

[756] Lásd *4. Hagyományos vokális kultúra:* 43–44.
[757] 'Csinos' Molnár Imre, Hortobágy község, 2016.12.16. Gy. Tóth Lilla.
[758] Vö. Papp 2008: 129–131.

’Csinos’ Molnár Imre éneklési kedvét elsősorban családjából, főként édesapja révén hozta magával, repertoárjának jelentős részét pedig társas összejöveteleken (földműves munka közben, lakodalmakban, vásárokon) építette fel. Egy ízben így fogalmazta meg a daltanulással kapcsolatos élményeit: *„…mi nem tanultunk kottából. Ahogy előjött, úgy jött.”*[759] Vagyis a dalokat nem kottakép alapján énekelték, hanem úgy, ahogyan az emlékeikből fel tudták idézni. Ebben az eseteben is a hagyományos átadás-átvételi folyamatok működése figyelhető meg, amikor a fiatalabb generációk tagjai belenevelődnek a kultúrába: az egyes dallamokat, szövegeket olyan sokszor hallják, hogy egy idő után a közösség passzív hallgatóiból aktív énekesekké válnak.[760] Édesapja és ő maga is játszott harmonikán (tangóharmonikán), de a hangszer más családtagokhoz került, majd elromlott, és mára ez a hangszeres tudása feledésbe merült. ’Csinos’ Molnár Imre 2007 óta viseli a Hortobágy Örökös Pásztora címet.[761]

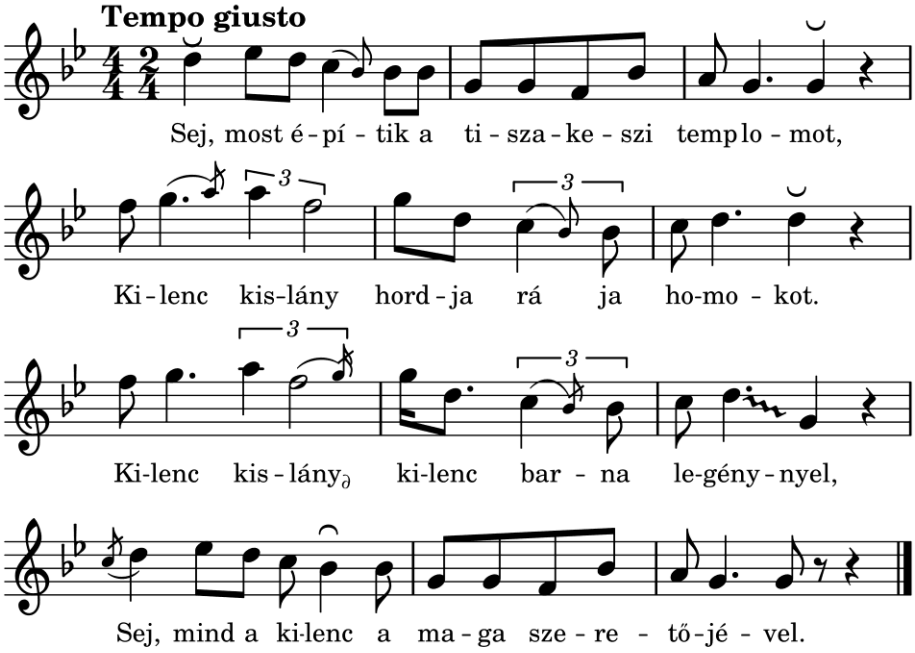

13. kép: ’Csinos’ Molnár Imre, Hortobágy Örökös Pásztora

Imre más kistájról költözött a Hajdúság területére, azaz Szabó László vizsgálatai szerint *jöttment*.[762] A jöttmentek többsége nem tud teljes mértékben szervesülni, beépülni a faluközösségbe. Kivételt jelenthet az, ha valaki speciális szaktudással bír, amivel kivívja a helyiek elismerését. *„Ez lehet speciális mesterség ([…] a paraszti munka egyes területeinek átlagot meghaladó, specialista szintig emelkedő végzése […], vagy egyéb területen kiemelkedő képesség: zenei tudás, kitűnő előadókészség, rendkívüli erő) és sorolhatnánk.”*[763] ’Csinos’ Molnár Imre mind a pásztortudományban való jártasságával, mind kiváló zenei adottságaival és előadókészségével felhívta magára a környezete figyelmét, és köztiszteletben álló tagja lett a helyi társadalomnak. Kivételes zenei érzékét bizonyítja, hogy a daltanulás folyamata nem zárult le, repertoárjának egyes dallamait saját bevallása szerint az utóbbi években sajátította el.

[759] ’Csinos’ Molnár Imre, Hortobágy község, 2016.10.05. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[760] Vö. *4.1. A daltanulás módjai*.
[761] Lásd *3.1. Pásztortársadalom:* 33.
[762] Vö. Szabó 1993: 187–208.
[763] Szabó 1993: 196.
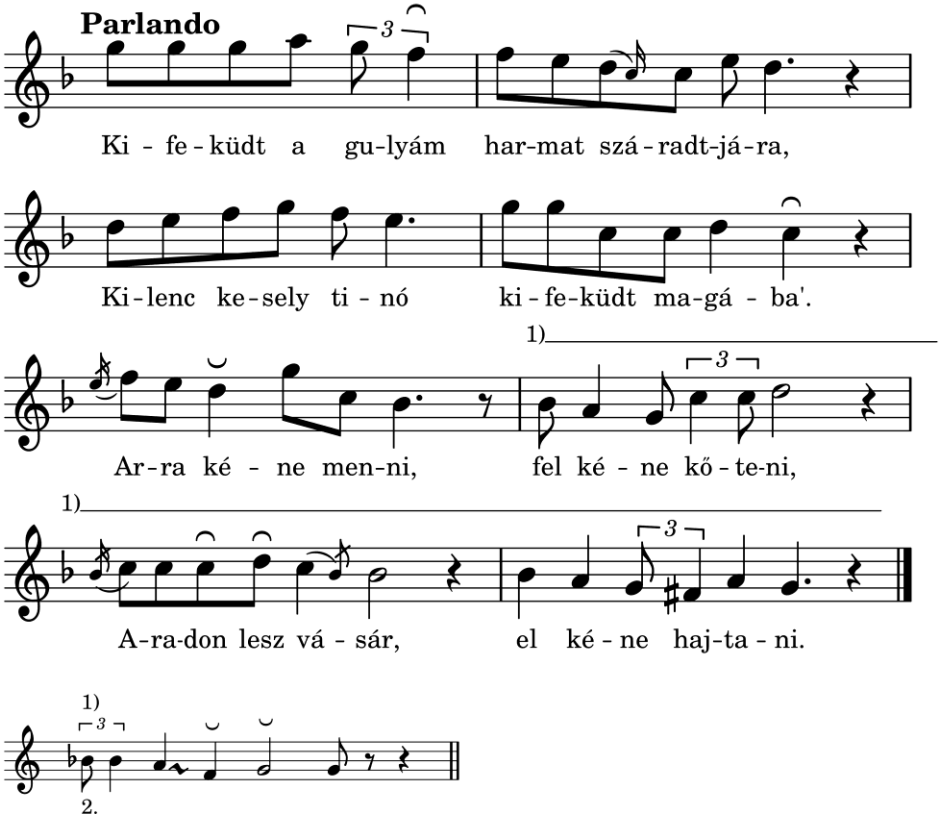
’Csinos’ Molnár Imre repertoárja sokrétű. A családból hozott (Tiszakeszi, Borsod vm.) dallamok mellett sorakoznak azok a dallamok, amelyeket a szintén Borsod megyei Mezőcsáton tanult legénykorában, valamint a hortobágyi pásztori szolgálat közben beépült népdalok. A dallamok egy részére a *Tisza-parti nóta* jelzőt használja.[764] Ez utalhat egyszerűen a szövegre, hiszen az ilyen dallamok első sorában jellemzően megjelenik a Tisza vagy a Tisza-part természeti képe. A *Tisza-parti nóta* népdalt és népies műdalt egyaránt jelenthet. A dalszövegre való utalás mellett azonban feltűnő, hogy az ilyen dallamokat Imre jellemzően gyerekkorában vagy fiatal felnőttként tanulta. Az ő fogalmi rendszerében tehát feltételezhetően úgy strukturálódik a saját repertoárja, hogy az otthonról (vagy Mezőcsátról) hozott dallamok a *Tisza-parti nóták*, a Hortobágyon tanult dallamok pedig *hortobágyi nóták*.[765] Az új stílusú dallamok sajátja, hogy minden településen aktualizálják a helyi lakosok a szöveget, és saját falujuk nevét éneklik az általánosan elterjedt szövegbe.[766] ’Csinos’ Molnár Imre az ilyen típusú népdalokat saját szülőfaluja nevével, tiszakeszi népdalként énekli (128. dallampélda).

128. dallampélda: Hortobágy (Hajdú), ’Csinos’ Molnár Imre (64), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2016.[767]

[764] ’Csinos’ Molnár Imre, Hortobágy község, 2016.10.05. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.
[765] Vö. *4.1. A daltanulás módjai:* 45. oldal ide vonatkozó jegyzete.
[766] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai:* 180.
[767] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hortobágy község, 2016.06.27.

’Csinos’ Molnár Imre a dalok egy részének tanulásának módjáról nem mindig tudott pontos emlékeket felidézni, a részletek a homályba vesznek. Ezeket a dallamokat jellemzően az ifjú korában gyakori közösségi alkalmak során sajátította el, nem kötődnek egy konkrét eseményhez. A népdalok másik részéhez kapcsolódva viszont akár meg is tudja nevezni, hogy kitől és körülbelül mikor tanulta az adott dalt. Dallamkészletében így az egyik, egy szatmári eredetű pásztortól tanult dallamot *eredeti szatmári dal* jelzővel illeti (129. dallampélda). Az említett dallam a *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…* [768] típusba tartozik. Ugyanezt a dallamtípust Imre *Lóra, csikós, lóra, elszaladt a ménes…* szövegkezdettel is ismeri, és a ’szatmári’ változatnál hosszabb szövegfüzérrel énekli. Ez a népdal azért szervesülhetett Imre repertoárjába, mert a dallamot már ismerte, és csak a szöveget illesztette rá az ismert zenei motívumokra. A dal-, pontosabban a szövegtanulást viszont a dallamismeret egyértelműen segítette. A szatmári eredetűként megjelölt népdal – amelynek második versszaka mindössze háromsoros – ezért épülhetett be könnyen repertoárjába.
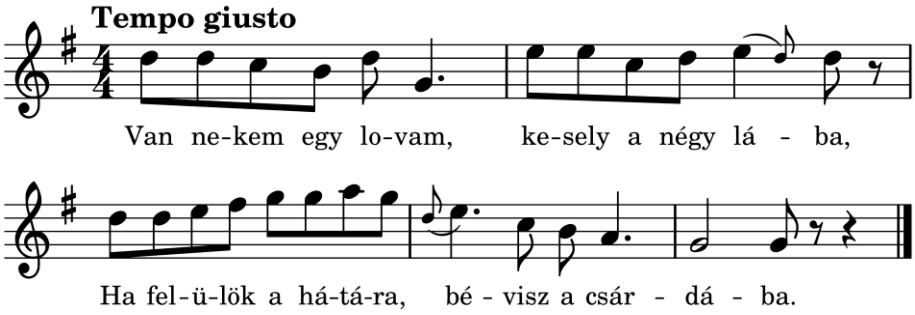

2. Kell nekem az ára subára, gubára,
Szőke szeretőmnek kamaslin csizmára,
Ami megmaradt meg törkölypálinkára.

12951. dallampélda: Hortobágy (Hajdú), ’Csinos’ Molnár Imre (64), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[769]

[768] Lásd a 11. és 113. dallampéldákat.
[769] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Hortobágy község, 2016.10.05.

Ugyanez a jelenség figyelhető meg az egyik katonadal esetében. A <u>*Van nekem egy lovam…*</u> szövegkezdetű népdalt ’Csinos’ Molnár Imre magabiztosan énekelte el (130. dallampélda), majd a dal eredetét firtató kérdésre azt válaszolta, hogy *„Gyönyörű Zsigátul”*[770] tanulta, de korábban is énekelték. Imre Gyönyörű Zsigmond vőféllyel számos hagyományőrző rendezvényen találkozott és mulatott együtt az utóbbi években. Valószínűsíthető, hogy ebben az esetben is egy korábbi dallamismeretre rakódott rá a dalszöveg ismerete.

2. Bevisz a csárdába, csárda közepébe.
Ott vár engem kilenc kislány tiszta feketébe’.

3. Azért vár az engem tiszta feketébe’,
Besorozott Ferenc Jóska három esztendőre.

4. Jaj, de sokat kaptam katona koromba,
Mert nem tudtam feltenni a nyerget a lovamra.

5. De most már fel tudom, fel is kantározom,
Sárga színű zabláját a szájába akasztom.

130. dallampélda: Hortobágy (Hajdú), ’Csinos’ Molnár Imre (64), gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit, 2016.[771]

A felnőtt korban tanult dallamok között olyanokat is találunk, amelyeket ’Csinos’ Molnár Imre csak töredékesen tudott felidézni, és amelyeket elmondása szerint Árvai Sándor éneke alapján ismer. Attól az Árvai Sándortól, aki szintén nem a Hajdúság területén született, hanem a Borsod megyei Kurityánból származik, de a Hortobágyon több évtizedet töltött el juhászként.[772] Árvai Sándor identitása és ezzel párhuzamosan népzenei repertoárja a környéken töltött évtizedek ellenére sem idomult egészen a hajdúsági, hortobágyi kultúrához. Ezt mutatja ünnepi öltözéke is: az általa viselt ruházati darabok az északi dialektus jellegzetességeit viselik magukon. Ezzel szemben ’Csinos’ Molnár Imre ünnepi viselete a

[770] ’Csinos’ Molnár Imre, Hortobágy község, 2016.10.05. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit; Gyönyörű Zsigmond táncos vőfély, az Országos Vőfély Szövetség tiszteletbeli tagja, a Földesen megrendezésre kerülő Kárpát-medencei Vőfélytalálkozók főszervezője.
[771] Magánarchívum: Tóth Lilla és Sáriné Szebenyi Judit gyűjtése, Hortobágy község, 2016.10.05.
[772] Lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 100–101.

hajdúsági pászorkultúra jegyeit hordozza, és ez a kulturális hasonulás életének minden vetületére vonatkozik. Árvai Sándor a gömöri kistáj jellegzetes dallam- és szövegtípusait énekli, amelyek erősen különböznek akár a Borsod Tisza-menti részének, akár a Hajdúságnak a jellemző variánsaitól. 'Csinos' Molnár Imre repertoárjában valószínűleg a zenei, dallami kapcsolódás hiánya miatt maradtak töredékesek az Árvai Sándortól megismert népdalok. Árvai Sándor éneklésében emellett nagyon gyakran megfigyelhető az archaikus, szabad dallamszerkesztési mód,[773] amely szintén megnehezíti dalainak elsajátítását.

A *Debrecennek van egy vize…*[774] típusba tartozó *András nap után az idő…* szövegkezdetű népdalról Imre a következő megjegyzést tette: *„Hát, a juhásznótákba nem vagyok úgy otthol."*[775] A szóban forgó szövegfüzér a juhászok életéről, legeltetési szokásairól és viszontagságairól szól. Imre ugyan szolgált juhászként is, de gulyásként dolgozott a legtöbbet, ez határozza meg az identitását. Nyilvánvaló, hogy a saját életére vonatkoztatható szövegek gyakrabban előkerülnek repertoárjában, ezek a szövegek mélyebben épültek be a tudatába és könnyebben előhívhatók.

'Csinos' Molnár Imre repertoárjában tehát egymásra rétegezve találhatók a különböző földrajzi területekről, mikroregionális keretekből elsajátított népdalok. A népdaltípusokat tekintve a Hajdúságban jellemző régi stílusú pásztordalok mellett betyárdalok, balladák, új stílusú katonadalok és lírai dalok sorakoznak, néhány szokásdal is előfordul. A dalokat sokszor más változatban ismeri, mint a Hajdúságban tősgyökeres id. Németi János, így saját bevallása szerint – bár sokszor mulatnak együtt – nem mindig tudnak közösen énekelni.

A pásztorok dalainak hasonló típusai terjedtek el egy nagy földrajzi kiterjedésű területen, amely a Közép- Tiszántúlt, a Felső-Tisza vidékét és Kelet-Felföldet öleli fel. Ezen a területen belül a dallamváltozatok és szövegvariánsok több mikroregionális keretet rajzolnak ki. A keretekben maguk a dalok használói is viszonylag nagy biztonsággal mozognak, és meg tudják állapítani az egyes mikrorégiók közti különbségeket. Erre utal 'Csinos' Molnár Imrének az a megjegyzése, hogy ő nem annyira szervesen hordozza ezt a hajdúsági-hortobágyi dalkultúrát, ugyanis ő máshol kezdte kiépíteni a saját dalkészletét, ugyanakkor sok dallamot nem a családból hozott, hanem a Hortobágyon tanult. Az összehasonlító vizsgálat tanulsága, hogy látjuk a mikroregionális különbségeket, amelyek szerint a Tisza jobb partján született, gyakorlatilag ugyanúgy a pásztorrendbe szocializálódott 'Csinos' Molnár Imre dalai kismértékben különböznek a hortobágyi, hajdúsági születésű pásztorok dallamkészletétől.

[773] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjteseinek elemzése. Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek:* 123–127.
[774] Lásd a 10. dallampéldát.
[775] 'Csinos' Molnár Imre, Hortobágy község, 2016.06.27. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.

5.3.2. Parasztok – a Rácz-testvérek példája

14. kép: Barna Imréné Rácz Mária

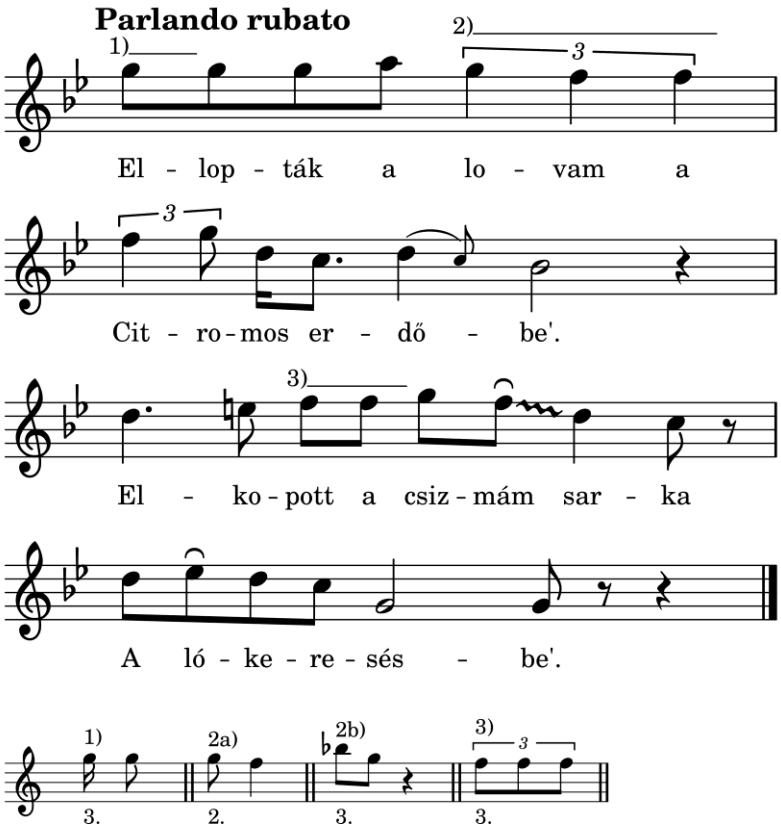
2020 tavaszán sikerült felkeresni egy olyan paraszti származású hajdúsági testvérpárt, akik az 1920-as években születtek és mindketten jó énekesek. Barna Imréné Rácz Mária (sz. 1928.) és öccse, Rácz Sándor (sz. 1929.) Martinkán élnek. A Debrecenhez közeli, attól keletre fekvő település már a 20. század elején is Hajdúsámsonhoz tartozott,[776] napjainkban Hajdúsámson-Martinka nevű közigazgatási egység. A Nyírséggel szomszédos terület lösztalaja leginkább a szőlőműveléshez és bortermeléshez nyújtott kedvező feltételeket.

A Rácz-testvérek idősebb tagja, Barna Imréné Debrecen határában született a Demke-tanyán. Öccse egy évvel később már Martinkán látta meg a napvilágot, s mai napig a szülőházában él. A Rácz-testvérek kiváló zenei érzéküket szüleiktől örökölték. Édesanyjuk is szépen énekelt, édesapjuk, Rácz Lajos pedig vőfély (a saját szóhasználatukban *vőfi*) volt. Vőfélykönyvébe több száz népdal és magyar nóta szövegét és ünnepi rigmusokat jegyzett le, de ennek a könyvnek nyoma veszett. Rácz Sándor és Barna Imréné tehát repertoárjuk jelentős részét családi körben sajátították el. Az otthoni dalolások vagy a *tanyázás*ok[777] alkalmával sok népdalt megtanultak. Barna Imréné citerázni is tudott, fiatal korában gyakran játszott a maga kedvére vagy tánc alá a *tanyázás*ok alkalmával. Az énekesek gazdag dallamkészletéhez biztosan hozzájárult az, hogy édesapjuk vőfélyként is tevékenykedett, hiszen a vőfélyek az átlagos tudásnál nagyobb repertoárt gyűjthettek össze a lakodalmakban. Szerepük nem merült ki a szertartások levezénylésében, a násznép összefogásában, hanem a jó hangulat kialakításában is igen fontos részt kellett vállalniuk, ehhez pedig jó emberismeretre és széles dalrepertoárra volt szükségük. Rácz Sándor dallamkészlete a családi alapok mellett sok darabbal bővült a katonaság során. A katonadalokat ma is szívesen énekli.

Rácz Sándor és Barna Imréné repertoárfeltáró vizsgálatának még a kezdeti szakaszában vagyunk. Az eddigi gyűjtési alkalmakon kettőjüktől összesen mintegy 80 különböző tétel, 80 *nóta* rögzítésére került sor. Egyes dalok mindkettőjük dalkészletében

[776] MKKSH 1913: 149.
[777] Lásd *4.2. Éneklési alkalmak:* 47–48.

megtalálhatók, más dallamokat csak külön-külön tudnak felidézni. A további terepkutatások lehetőséget teremthetnek az egyéni és a közösségi éneklés közötti hasonlóságok és különbségek vizsgálataira is. Természetesen számos népies műdalt is ismernek, a dokumentált dalok körülbelül harmada népies műdal, vagy népies műzenei elemeket hordozó dallam. A népdalok egy része töredékes, ami egyrészt az adatközlők korára vezethető vissza (a gyűjtések idején mindketten elmúltak 90 esztendősek), másrészt korukból és a paraszti közösség felbomlásából fakadóan ritkán énekelnek, így emlékeik megkoptak. Ugyanakkor repertoárjuk olyan régiségeket, régies dallamfordulatokat is megőrzött, amelyeket a korábbi gyűjtésekben is ritkán találunk meg e kistáj anyagában, vagy újabb helyi változatokat fedezhetünk fel éneklésük nyomán. A következő nagyívű ereszkedő dallam (131. dallampélda) a teljes magyar nyelvterületen elterjedt,[778] az egyes kistájak helyi variánsai viszont nagy változatosságot mutatnak. A dallamot mindkét Rácz-testvér tudja. Rácz Sándortól sikerült a teljesebb változatot rögzíteni, hosszabb szövegfüzérrel. A dalt szabadon, szövegszerűen énekelte.

[778] Járdányi 1961a: 65.; Járdányi 1961a: 229.

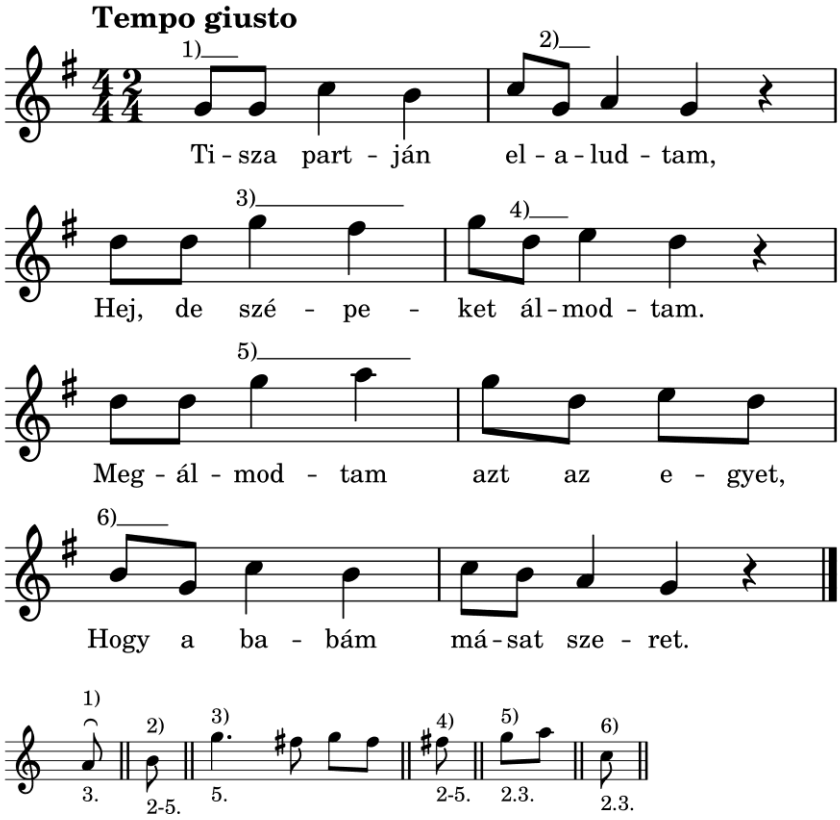
2. Ne keresd, ne keresd,
Be van már az fogva,
Debreceni nagy erdőbe'
Szól a csengő rajta.

3. *(mer')* Ismerem a lovam
Csengő szólásárul,
Megismerem a babámat a
Csinos járásárul.

131. dallampélda: Hajdúsámson-Martinka (Hajdú), Rácz Sándor (90), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2020.[779]

Az új stílusú dallamok csoportjában is újabb helyi variánsok kerültek felszínre. A *Tisza partján elaludtam…* szövegkezdetű dallam a Hajdúság területén igen nagy változatosságot mutat, moll és dúr jellegű hangsorokkal is éneklik.[780] Rácz Sándor és Barna Imréné közös éneklése nyomán egy újabb dúr jellegű variánst ismerhetünk meg (132. dallampélda). Az adat külön értéke a szövegfüzér: Papp János a gyűjtéseiben három- vagy négyversszakos dalszövegeket találunk, a Rácz-testvérek pedig öt strófából álló sorozatot énekelnek. A hajdúszoboszlói és a balmazújvárosi változatok (107–108. dallampélda) első versszaka és a második versszak első fele egyezik meg a Martinkán rögzített szövegfüzérrel, de ezek után más irányt vesznek a szövegvariánsok. Az alábbi lejegyzésben megjelenő változatok gyakran a fődallammal együtt érvényesek, vagyis a két énekes egy-egy hang vagy szó erejéig különböző megoldásokat énekelt. A különböző variánsok együttes megszólalásából érdekes, spontán kialakuló hangközök (gyakran tercek) tevődnek össze, de ebben az esetben nem beszélhetünk szándékos többszólamúságról.[781]

[779] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10.
[780] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a variálás:* 203–206.; 106–108. dallampélda.
[781] Vö. Vargyas 2022: 147.

2. Erre aztán felébredtem,
Kilenc csendőr áll előttem.
A tizedik azt kérdezi,
Hol az utazólevelem.

3. Várjál, csendőr, mind' megmondom,
Csak a lajbim kigombolom.
Előveszem revolverem,
Ez az utazólevelem.

4. Jaj, Istenem, mit csináljak,
Szaladjak-e, vagy megálljak?
Ha szaladok, fejbe lőnek,
Ha megállok, megkötöznek/vasra vernek

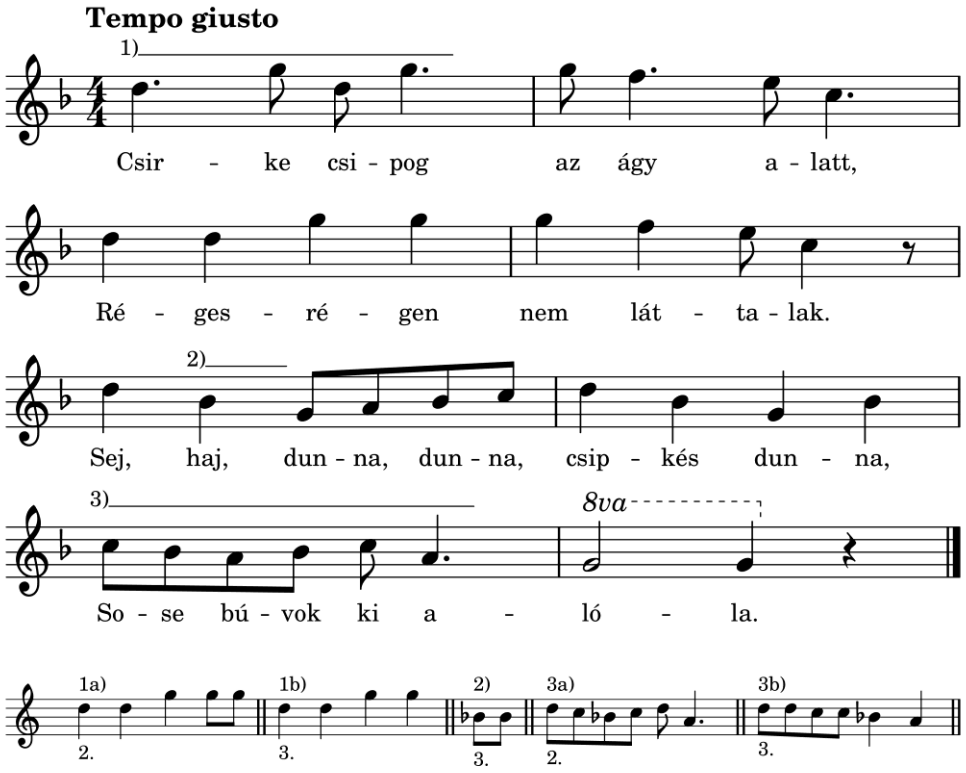
5. Zörög, csattog a vasajtó,
Jön a börtön(ajtó) nyitogató.
Nyitogatja a vasakat,
Rabok lábán lakatokat.

132. dallampélda: Hajdúsámson-Martinka (Hajdú), Barna Imréné Rácz Mária (91) és Rácz Sándor (90), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2020.[782]

Több esetben megfigyeltem, hogy Rácz Sándor és nővére ugyanazt a dalt különböző változatokban, a szövegben és/vagy a dallamban észlelhető kisebb variációkkal éneklik, de a népdalok lényeges motívumai mindig megegyeznek. Ha a dalokat nem szólisztikusan, hanem együtt éneklik el, akkor a variációk száma csökken, a közös dalolás ismétlésével pedig az énekesek egyre inkább idomulnak egymáshoz. Az egyéni éneklés mindig nagyobb teret enged a variációk és díszítések – hagyományos kulturális kereteken belül megvalósuló – invenciózus bemutatásának, mint a csoportos éneklés törvényszerűségei. Az utóbbi kereteit a közösségi gyakorlat szabja meg.[783]

[782] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10.
[783] Vö. Vargyas 2002: 151.

A Rácz-testvérek egy olyan dudanótát is fel tudtak idézni, amelyet más hajdúsági gyűjtések nem tartalmaznak (133. dallampélda). A három tréfás szövegű versszakot külön-külön énekelték el, a strófákat az itt látható sorrendben magam illesztettem össze.[784] Ez a dallamtípus a magyar nyelvterület több pontján is előkerült. A Felföldön a lakodalmi szokáskör dallamai közé soroljuk, a szövegében megjelenő motívumok (*dunna, ágy, öröm*) a menyasszonyfektetés mozzanatához kapcsolódnak.[785] A martinkai szövegváltozatok ugyanezeket az elemeket tartalmazzák, és a pajzán felhang is illik a lakodalom mulatságának felfokozott hangulatához. Feltételezhetjük tehát, hogy az alábbi dudanóta a Hajdúságban is a lakodalmi szokáskörbe tartozó dallam.

2. Széket tettem a lábad alá,
Úgy nézek a szoknyád alá.
Sej, haj, dunna, dunna, csipkés dunna,
Sose bújok ki alóla.

3. Lábad ujján nagy a köröm,
A lábad közt nagy az öröm.
Sej, dunna, dunna, dunna, csipkés dunna,
Kilátszik a lábad ujja.
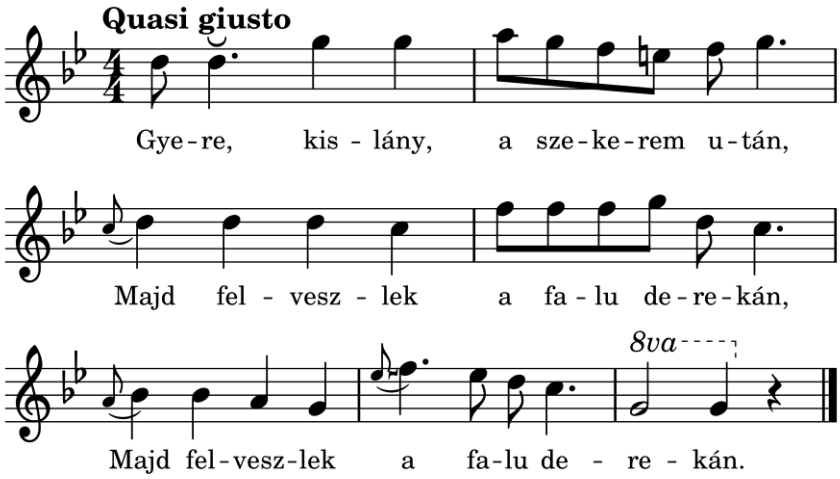
133. dallampélda: Hajdúsámson-Martinka (Hajdú), Barna Imréné Rácz Mária (91) és Rácz Sándor (90), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2020.[786]

[784] Az énekesek megerősítették, hogy a három versszak összetartozik, de a szövegek sorozatban való felidézése, tehát a dal végigdalolása egyiküknek sem sikerült.
[785] Vö. Agócs 2010b: 26–27. felvételek.
[786] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10.

Különösen felkeltette érdeklődésemet a Barna Imréné által énekelt egyik dallam (134. dallampélda). A háromsoros dallamtípust vizsgálva Bartók Béla arra a megállapításra jut, hogy a magyar népzenei *„dallamoknak vándorlás következtében keletkezhető elváltozására ez egyike a legtanulságosabb példáknak."*[787] Bartók megfigyelései alapján ugyanis ez a dallam egy négysoros folklorizálódott népies műdal különböző szomszéd népi kölcsönhatások révén történt többszöri módosulásai után alakult ki. A *Kertem alatt faragnak az ácsok…* szövegkezdetű népszerű dal[788] szlovákok körébe került változatának a 2. és a 3. dallamsorában ritmikai változás, ún. *tót ritmus-szűkítés* figyelhető meg. Az eltótosodott, majd magyarokhoz visszakerülő dallam újabb átalakulását az első sor elhagyása jelentette. A magyar dallam így nyerte el az itt bemutatott háromsoros formáját.[789]

A dallamtípus Moldva és Bukovina kivételével a teljes magyar nyelvterületen ismert *Árpa, árpa, de rövid a szára…* szövegkezdettel,[790] de többféle szöveggel is társul. A legtöbb variáns az Alföld területéről származik, de a hajdúsági adatok száma elenyésző. Recens vizsgálataim alapján viszont nyilvánvalóvá vált, hogy ezt a dallamtípust a Hajdúság területén minden társadalmi réteg képviselője ismeri/ismerte és használja, használta. A *Gyere, kislány, a szekerem után…*, valamint az *Esik eső, sár vagyon az utcán…* kezdetű lírai szövegfüzérek általánosan ismertek a régióban. Emellett jellemzően a férfiak éneklik a *Van két lovam, mind a kettő deres…* szövegkezdetű ún. *fuvaros nótát* is.[791] Tartalmában a *fuvaros nóta*val megegyező az a *kubikosdal*, amelyet Paulovics Géza dokumentált egy egyeki születésű férfitól (*Azért nincs a kubikosnak háza…*).[792] A szövegek közeli változatai egymásnak, de a kezdősorok különböző foglalkozásokra utaló kifejezéseket hordoznak, és ez okozza az eltérést az utóbbi két dal műfaji megjelölésében.[793] A dallamtípus változatainak többsége az oktávról indul, a hajdúsági variánsok kezdőhangja ezzel szemben minden esetben a kvint, s a dallam íve csak a harmadik dallamhangra éri el az oktávot.

[787] Bartók 1924: LXVII.
[788] Lásd Bereczky 2013: 2895–2898/ 1314.
[789] Vö. Bartók 1924: LXVII.
[790] Típusszám: 10-024-00-00x. *Magyar népdaltípusok példatára*: http://nepzeneipeldatar.hu/kereses/index.php?tid=3001 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[791] A *fuvaros nóta* kifejezést több hajdúsági adatközlő is használja a vizsgált dallam egyik szövegfüzérének meghatározására: a népdal id. Németi János és 'Csinos' Molnár Imre repertoárjának is része, valamint Pékó Miklós 'Szamóca' e kifejezés hallatán szintén az itt közölt háromsoros népdal dallamát hegedülte el.
[792] *Hungaricana népzenei adatbázis*: https://zti.hungaricana.hu/hu/27713/?list=eyJxdWVyeSI6ICJwYXVsb3ZpY3MgZWd5ZWsifQ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
[793] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a szöveg sajátosságai:* 180–181.

2. Nem megyek én, mer' sokan meglátnak,
Beárulnak az édesanyámnak,
Beárulnak az édesanyámnak.

3. Ne félj, kislány, nem látott meg senki,
Betakar a cifra subám széli,
Betakar a cifra subám széle.

4. Ha betakar, gyűrődik a ruhám,
Hazamegyek, megvér édesanyám,
Hazamegyek, megvér a jó anyám.

134. dallampélda: Hajdúsámson-Martinka (Hajdú), Barna Imréné Rácz Mária (91), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2020.[794]

Ebből a viszonylag kevés, de összességében releváns mennyiségű adatból is világosan kimutatható, hogy mekkora különbség van a pásztorok és a nem pásztorok dallamkészlete között. Rácz Sándor a repertoárjában levő pásztordalokat *hortobágyi nóta*ként nevezi meg, és teljesen tudatosan külön választja azokat saját környezete, illetve családja dalrepertoárjától. Ez a kifejezés az ő tudatában egy fontos zeneesztétikai kategória, amely nem csak a dallamokra vonatkozik, de nem is csak a szövegekre. A terepmunka során egy-egy jellemzően pásztordal bedúdolása után Rácz Sándor azonnal ebbe a *hortobágyi nóta* kategóriába sorolta a dallamot anélkül, hogy bármilyen szöveget kapcsolt volna hozzá.[795] Bizonyos dalokat fel

[794] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10.
[795] Rácz Sándor, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.04. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla; Rácz Sándor egy későbbi gyűjtés alkalmával ugyanezeknek a pásztordaloknak egy részét már nem a *hortobágyi nóta*, hanem a *juhásznóta* kategóriába sorolta. Rácz Sándor, Hajdúsámson-Martinka, 2021.08.14. Gy. Tóth Lilla; A *juhásznóta* szófordulat bizonyos esetekben egyfajta régiségre utaló kifejezés is lehet. *„A gömöri magyarok dallamkészletében fellelhető régi stílusú dallamok vonatkozó (alkalomhoz nem kötött, ereszkedő ívű, kvintváltó, parlando) részét a hagyományőrző énekesek a gyűjtések során az ösztönös zeneesztétikai érzék megnyilvánulásaként még akkor is rendre juhásznótáknak nevezték, amikor a dal szövegének nem volt semmilyen, a pásztorélethez kapcsolódó vonatkozása. Ez a tény rávilágít arra is, hogy a gömöriek által juhásznótának titulált dallamok valójában a vidék*

tudott idézni egy-két versszakkal, de az esetek többségében a dallam felismerése után elhárította az éneklést, mivel nem tudta feleleveníteni azt. A parasztság tudatában tehát egyértelműen kirajzolódik azon dallamoknak a köre, amelyeket ők kifejezetten a pásztorokhoz kötnek.

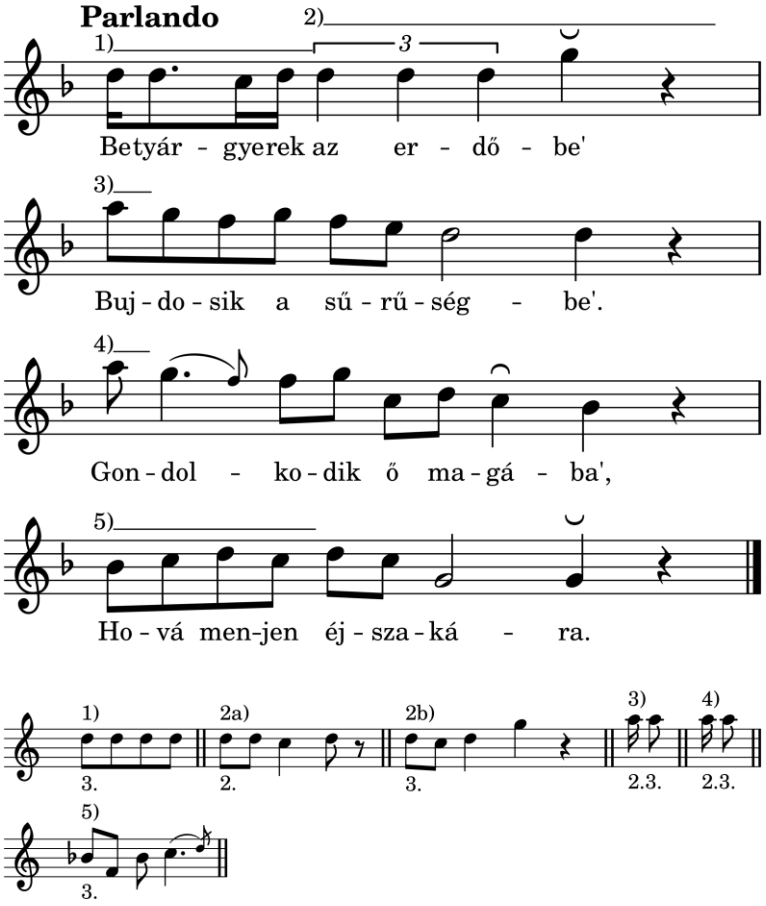
Rácz Sándor akkor találkozott pásztorokkal, amikor kaszálni járt, hogy a háztáji állatoknak legyen elég takarmány. A kaszálás szüneteiben volt alkalom közösen dalolni a közelben legeltető pásztorral, pásztorokkal.[796] Ilyen élethelyzetek során került Rácz Sándor repertoárjába az a néhány – töredékes – pásztordal, amelyet a mai napig el tud énekelni. Ez a különleges daltanulási alkalom tehát egy érdekes kapcsolódási pont a pásztorság és a parasztság között. A *Betyárgyerek az erdőbe…* szövegkezdetű népdalt (135. dallampélda) Rácz Sándor egy teljes, három versszakos szövegsorozattal énekli. Ez látszólag ellentmond az imént megfogalmazott gondolatoknak, hiszen a dallam a *Debrecennek van egy vize…*[797] szövegkezdetű dallamtípusba tartozik, amely a Hajdúság egyik legkedveltebb pásztordala. Az ellentmondás tényleg csak látszólagos, ugyanis a martinkai variánsban a dallamtípushoz betyárszöveg társul. Ebben az esetben tehát a szöveg, illetve a szövegfüzér határozza meg a zeneesztétikai kategóriát Rácz Sándor tudatában,[798] s a betyárszöveg nem minősül *hortobágyi nóta*nak.

régi zenei arculatát őrizték meg; azt a zenei világot, amely a múltban még a tájegység népzenéjére foglalkozástól függetlenül jellemző volt." Agócs 2010: 117.

[796] Rácz Sándor, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.04. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.

[797] Lásd a 10. dallampéldát

[798] Rácz Sándorhoz hasonlóan id. Németi János sajátos kifejezést használ az iskolában tanult dalokra (*gyerekes dalok*), 'Csinos' Molnár Imre pedig külön csoportba sorolja az otthonról hozott dalokat (*Tisza-parti nóta*) a Hortobágyon tanult dallamoktól. Vö. *5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya*: 218.; *5.3.1.2. 'Csinos' Molnár Imre – a „jöttment" repertoárja:* 244.

2. Megy babája ablakára,
(de) Bekopogtat betyár módra.
(de) Bekopogtat betyár módra:
- Idehaza-e a gazda?

3. Nincs idehaza *j*a gazda.
(de) Kerülj, betyár, az ajtóra!
(mer') Irigyeim mind alusznak,
Még a kutyák sem ugatnak.

135. dallampélda: Hajdúsámson-Martinka (Hajdú), Rácz Sándor (90), gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla, 2020.[799]

Rácz Sándor nővére, Barna Imréné nem énekel pásztordalokat és katonadalokat, ezekből semmilyen szöveg- vagy dallamfordulatot nem tud felidézni. Nyilván azért, mert fiatalabb korában sem énekelte ezeket a dalokat, legfeljebb hallotta a közvetlen környezetében élő férfiaktól. A lírai dalok és balladák egy részét viszont csak ő tudja énekelni, a szerelmi dalok többségét édesanyjától tanulta. Bizonyos dalokra vagy szövegekre tehát a testvérpár női tagja volt fogékonyabb.[800] A férfiak és a nők eltérő memorizálási mechanizmusaira utalhat az a jelenség is, amelyet a Rácz-testvérek együttműködése mutatott a gyűjtés során. Egyes dallamokat csak Rácz Sándor énekelt, viszont amikor a dal szövegével elakadt, a nővére,

[799] Magánarchívum: Agócs Gergely és Tóth Lilla gyűjtése, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10.
[800] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – pásztor- és betyárdalok, rabénekek:* 137.

Barna Imréné segítette ki a következő módon: előmondta a szöveget prózában, Rácz Sándor pedig folytatta a dalt anélkül, hogy a lüktetésből kiesett volna.[801]

A nemek tudásában való eltérések kirajzolódtak a hajdúböszörményi Tóth Jánosné Tóth Erzsébettel (sz. 1942. Hajdúböszörmény) folytatott irányított interjúm során is. Tóth Jánosnétól azokat a dalokat kérdeztem ki, amelyeket Papp János Hajdúböszörményben vagy Hajdúböszörmény-Nagypródon gyűjtött. Az adatközlő énekelni már keveset tudott, de a dalokkal kapcsolatban sok értékes információt tudtam feljegyezni tőle. A népdalok, pontosabban a pásztordalok egy részét egyáltalán nem ismerte. A pásztordalok másik csoportjába a katonadalokkal együtt olyan tételek tartoznak, amelyeket ő maga nem tud felidézni, de emlékszik rá, hogy édesapja tudta, gyakran énekelte ezeket a népdalokat. Tóth Jánosné a pásztor- és katonadalok csoportjaitól eltérően a lírai dalokat teljes egészében vagy töredékesen fel is tudta idézni. Ezeket a dallamokat a szűk családban, legtöbbször a nagymamájától tanulta még gyermekkorában. Tóth Jánosné repertoárjában emellett több általánosan elterjedt új stílusú népdal és népies műdal található.[802]

Mind a Rácz-testvérek, mind Tóth Jánosné Tóth Erzsébet (és más adatközlők) kikérdezése során felmerült az aktív és passzív dalkincs kérdése. A folklórjelenségek vizsgálatainál erre már Pjotr Grigorjevics Bogatirjov is felhívta a figyelmet.[803] *„Eszerint különbséget kell tenni aktív-kollektív és passzív-kollektív néprajzi tények között. Az elsőhöz tartoznak azok a jelenségek, amelyeket a közösség nem csupán befogad, de amelyeket maga is alkot. A második csoport jelenségeit egyének alkotják, de a közösség elfogadja."*[804] Az analógiát folytatva a népdalkészletben is megmutatkoznak azok a darabok, amelyeket a közösség minden tagja tudott és használt is, és vannak olyan népdalok, amelyeket csak egyes énekesek daloltak, de ezeket a többiek ismerték és a saját kulturális kereteikhez tartozó értékként ismerték fel. Szintén a passzív dallamkincsbe kerülhetnek át olyan dallamok, amelyeket az egyén korábban használt, de idővel ez az aktív használati mód eltűnt, és a dallam feledésbe merült, felidézése a gyűjtések alkalmával nehézségbe ütközik. Az aktív használat passzívba fordulása adódhat egy-egy műfaj sajátosságaiból, életkorhoz való kötöttségéből. Emellett befolyásoló tényező a hagyományos kultúra felbomlása is, amelynek

[801] Hasonló együttműködésre más gyűjtési helyzetekben házaspárok esetében is felfigyeltem, ahol ugyancsak a nő – ebben az esetben a feleség – volt a biztosabb szövegtudás hordozója, a férj pedig a dallamot ezzel a szövegtudással tudta kiegészíteni, és így állt össze a népdal teljes egésze. Az ilyen szituációknak ugyanakkor számos más oka is elképzelhető: adódhatnak például szocializációs különbségekből, amikor a nő is el tudná énekelni a dalt, de a domináns férfi mellé nem szeretne énekkel bekapcsolódni, vagy lehetnek akár egészségügyi okai is a női fél prózában való segítségnyújtásának (például felsőlégúti megbetegedés).
[802] Tóth Jánosné Tóth Erzsébet, Hajdúböszörmény, 2019.06.19. Gy. Tóth Lilla.
[803] Vö. Bogatirjov 1986.
[804] Voigt 1980: 330.

egyik lenyomata, hogy a népdalok többségét már nem használják, helyüket a passzív zenebefogadás veszi át.[805]

A paraszti réteg tagjainál a pásztordalok többnyire a passzív dalkincs részei, azaz ismerik ezeket a dalokat, de énekelni keveset tudnak közülük. Az aktív dalkincsbe sorolható pásztordalok jól elkülöníthető zeneesztétikai kategóriát képviselnek az énekesek tudatában, ahogyan ezt Rácz Sándor esetében is láttuk. Nem zárható ki továbbá, hogy egyes széles körben elterjedt dalok (például *Debrecennek van egy vize…*, *Bujdosik az árva madár…*) a *pusztaromantika* hatására kerültek a paraszti réteg repertoárjába.[806]

[805] Lásd *6.4. Jelenkori hatások és visszahatások:* 286–288.
[806] A pusztaromantika kialakulásáról és hatásairól bővebben lásd *6.2. A pusztaromantika sajátosságai*.

5.3.3. Kereskedők, iparosok, tisztségviselők – Erdei János repertoárja

15. kép: Erdei János otthonában

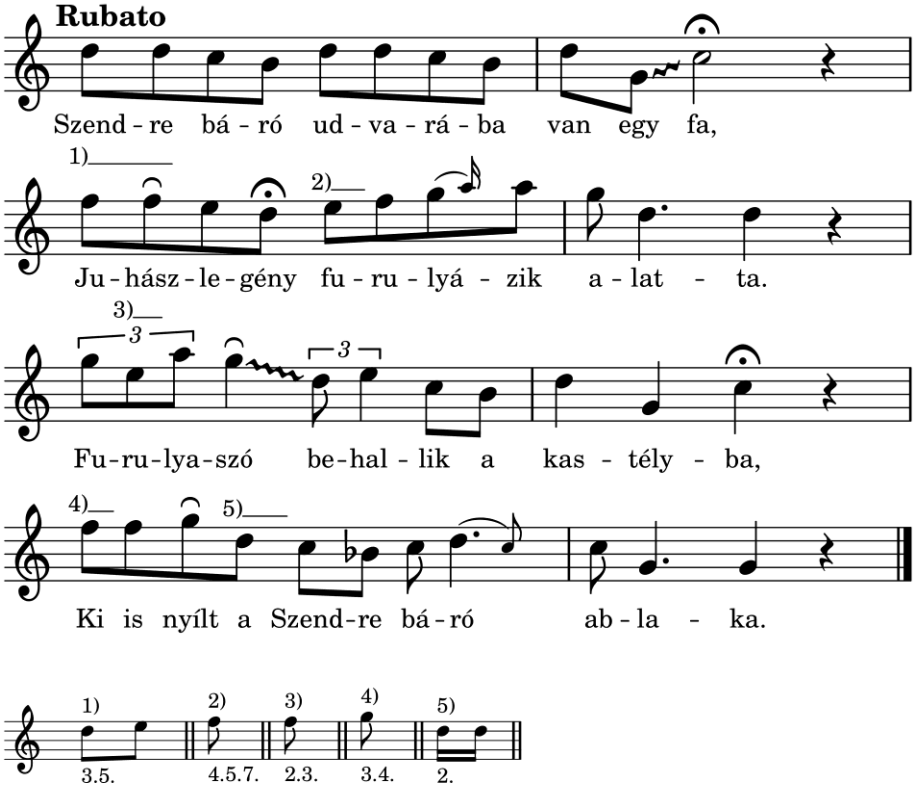
A Hajdúság nyugati részén fekvő Nádudvaron él Erdei János, aki életének aktív dolgozó éveit fuvarosként töltötte. Ugyanitt, egy nádudvari tanyán született 1937. június 12-én. Apai nagyapja pásztor volt, akinek tizennégy gyermeke közül három volt fiú. Erdei János édesapja, Erdei Pál és fiútestvérei is parasztként keresték a megélhetési lehetőségeket. Erdei Pál 1922-ben nősült meg, a felesége (Erdei János édesanyja) karcagi származású. Tíz gyermekük született, nyolc élte meg a felnőttkort. Erdei János 8 osztályt végzett el, testvéreivel együtt jártak be az iskolába attól körülbelül két kilométerre eső tanyájukról. Az iskola elvégzése után, 1951-ben állt fuvarosnak, s utolsó lovait 2019-ben adta el. Közel hetven évet dolgozott végig. Közben rövid ideig Mezőtúron töltötte katonai szolgálati idejét. Erdei János 1964-ben nősült meg,[807] házasságukból három gyermek született. Felesége szintén Nádudvarról származik, az ő édesapja juhász volt.

Erdei János életében a kultúra elemeinek hagyományos átadás-átvételi folyamatai mellett a tudatos hagyományápolás is megjelenik. Fontosak neki azok a tárgyak, amelyekkel kifejezheti erős helyi identitását: ünnepi viselete és otthonának berendezési tárgyai közt is sok jellegzetes hajdúsági, hortobágyi darabot találunk.

Erdei János nótás kedvű ember hírében áll. Napjainkban is keresi azokat a rendezvényeket, ahol kortársaival tud találkozni, és együtt, vagy csak a saját kedvére dalra fakadhat. Erőteljes hangszínnel, határozott hangvétellel és nagy hangerővel énekel. Erdei János repertoárjából az eddigi kutatás során népdalok és népies műdalok kerültek felszínre. Az énekes tudatosságára vall, hogy az általa ismert dalokat összegyűjti, azok kezdősorait feljegyzi. A terjedelmes listát áttekintve már a szövegkezdetek alapján is megállapítható, hogy túlsúlyban vannak a népies műdalok, magyar nóták. Erdei János gyakran hangsúlyozza is,

[807] A lakodalomban egy kabai zenekar játszott. Serdült Sándor és zenekara öttagú kétéltű banda volt: az utcán *rézdudákon*, vagyis rézfúvós hangszereken, játszottak, beltéren pedig a zenekar négy tagja vonós hangszereken muzsikált. Erdei János, Nádudvar, 2019.01.18. Gy. Tóth Lilla.

hogy ebben a műfajban is jártas, ugyanakkor stílusosan énekli a magyar népzene műfaji kereteibe eső dallamokat is. A két műfaj stíluselemeinek keveredése abban érezhető, hogy a népdalokat időnként nagyívű glissandókkal díszíti, amely megoldás a népzene stiláris keretein kívül esik. Erdei János népdalkészletéből a terepkutatás során 14 dallamot rögzítettem. A dalok többsége pásztordal (azon belül saját szóhasználata szerint *juhásznóta* és *kanásznóta*) és betyárdal (*betyárnóta*), de néhány katonadal és lírai dal is felszínre került. A *juhásznóta* kategóriát azokra a balladaszövegekre is alkalmazza, amelyekben a pásztorélet valamely eleme, vagy szereplője megjelenik. Ennek megfelelően Erdei János *juhásznóta*ként definiálja *A bárólány és a juhász* balladatípusba[808] tartozó <u>*Endre báró udvarába' van egy fa…*</u> szövegkezdetű dalt is (136. dallampélda), amelyet legénykorában tanult. A dallamnak a Papp János-hagyatékból idézett variánsa szintén nádudvari gyűjtésből származik (lásd az 53. dallampéldát).

2. Kinyílott a Szendre báró ablaka,
Kökényszemű kisasszony néz ki rajta.
A kisasszony így sóhajt fel magába:
Mért is lettem a Szendre báró leánya?

3. Szendre báró nyergelteti a lovát,
Kint a pusztán felkeresi a nyáját.
Megkérdezi a számadó juhászát,
Nem látta-e a nagyságos kisasszonyt.

4. Nem láttam én, báró uram, ha mondom.
Három napja oda van a bojtárom,
(3. dallamsor kimarad)
Bizonyára vele van a kisasszony.

5. Szendre báró hintót küld a lányáér',
Kilenc zsandárt meg a juhászbojtárér'.
Gyere, lányom, kastély van a számodra,
Neked, juhász, készül az akasztófa.

[808] Vargyas 1976b: 751–755.

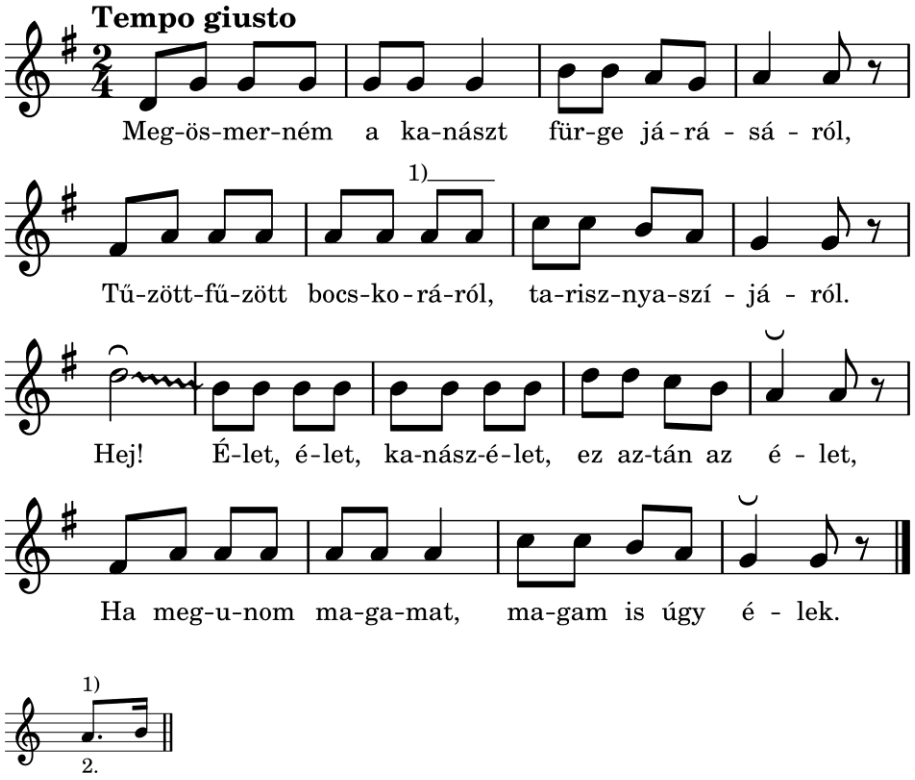
6. Az erdőbe most faragják azt a fát,
Amékre a juhászbojtárt akasszák.
Fújja a szél fekete göndör haját.
Mért szeretted el a báró leányát?

7. A faluba végigmenni nem merek,
Mert a lányok fekete gyászt viselnek.
Fekete gyász, hófehér a zsebkendőm,
Csak a juhász volt az igaz szeretőm.

136. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), Erdei János (81), gy. Tóth Lilla, 2019.[809]

Erdei János dalainak többsége parlando-rubato előadásmódú, de kedveli a feszesebb ritmusú dallamokat is. A következő példa kanásztánc ritmusú dallam, amelynek szövegében is megjelenik a disznópásztor alakja (137. dallampélda). A dallam Erdei János szóhasználatával élve *kanásznóta*. Ez a dallamváltozat nem mutat markáns eltéréseket az előbbiekben közölt, Hortobágy pusztán gyűjtött variánshoz képest (20. dallampélda). A második és a negyedik sorok kezdőhangjai ugyan eltérnek a két változatban (*A,* illetve *Fisz*), de ez a teljes dal karakterét, dallamvezetését alapvetően nem befolyásolja. A harmadik dallamsor ritmikai indítása mutatja a legnagyobb különbséget: míg a hortobágyi változatban egy negyed hang után két nyolcad tölti ki az első ütemet, addig Erdei János előadásában ugyanez a szakasz egyetlen, kissé nyújtott félértékű hang. A dallamsor indításának ez a különbsége adódhat az éneklés, a gyűjtés körülményeiből is. Ha a kanásztánc ritmusú dallam valóban tánckísérő funkcióban hangzik el, akkor a metrumban nem engedhetők meg aszimmetrikus kilengések, a tánclépések karakterisztikája determinálja, hogy a tánckíséret – akár hangszeres, akár vokális formában – egyenletes lüktetéssel szólaljon meg. Erdei János ezzel szemben a gyűjtési helyzetben ezt a *kanásznótá*t szólisztikusan adta elő, s a dallam funkciója (a kutatói érdeklődés kielégítő megválaszolása mellett) a saját örömére való éneklés volt. Az előadásmód ebben az esetben több szabadságot enged meg az énekesnek, ritmikai nyújtások vagy rövidülések is gyakrabban előfordulnak.

[809] Magánarchívum: Tóth Lilla gyűjtése, Nádudvar, 2019.01.18.

2. A búzába' a disznó, csak a füle látszik.
Hát a kanász mit csinál? A babájával játszik.
Hej! Élet, élet, kanászélet, ez aztán az élet,
Ha megunom magamat, magam is úgy élek.

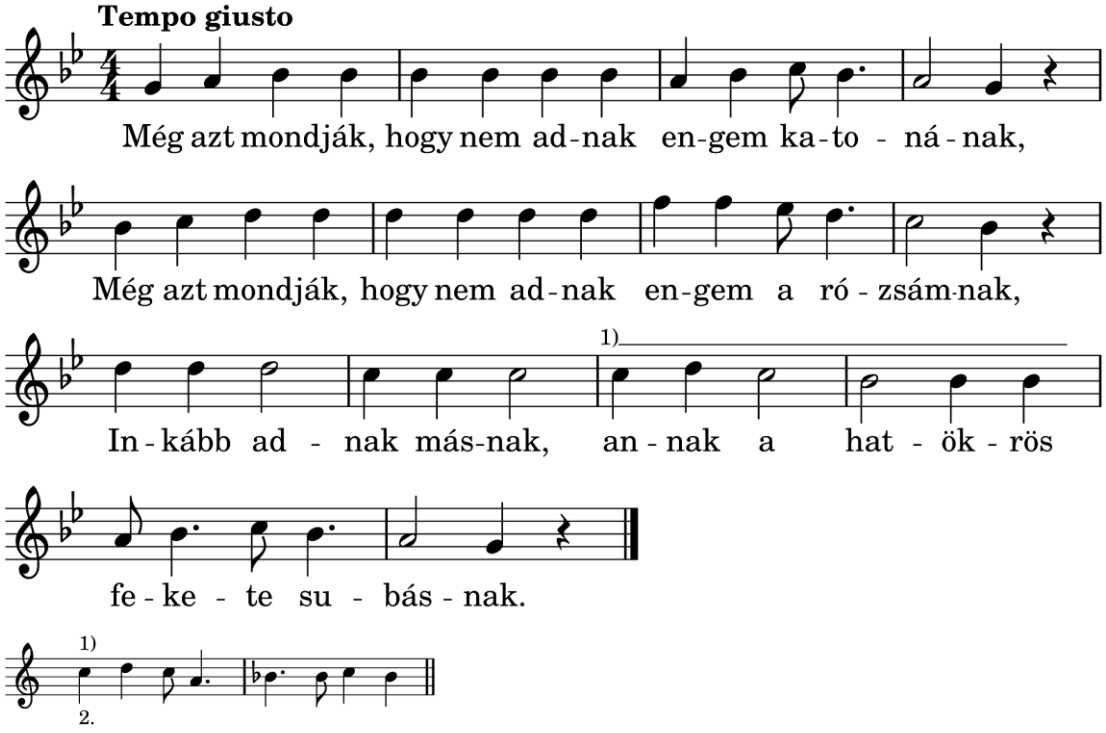
137. dallampélda: Nádudvar (Hajdú), Erdei János (81), gy. Tóth Lilla, 2019.[810]

Erdei János ugyan nem a pásztorréteg képviselője, mégis ismeri a pásztordalokat. Ahogyan a beszélgetésekből, irányított interjúkból megtudtam, ez azzal magyarázható, hogy sok időt töltött pásztorok társaságában, és családjában, felmenői közt is több pásztor volt. A pásztorság mellett a fuvarozó réteg – amelynek János is évtizedekig aktív tagja volt – munkájának jelentős részét is az állatok gondozása tette ki, s a két szakma között viszonylag nagy volt az átjárási lehetőség. Nem volt ritka, hogy kocsisokból pásztorok lettek, vagy éppen fordítva, volt pásztorok kocsisnak álltak. Erdei János személyes életútja még ezen felül is igen közel hozta őt a pásztorokhoz, és saját bevallása szerint körükben sok tétellel gyarapodott az ő dallamkészlete.

A recens gyűjtések anyagai mellett ezen a ponton említést kell tennem Szathmári Károly köteteiről.[811] A *Csillag ragyog…* és az *55 dal és év* az a két publikáció, amelyben az adatközlők születési adatain és lakhelyén túl a foglalkozásukra is találunk utalást.[812] A

[810] Magánarchívum: Tóth Lilla gyűjtése, Nádudvar, 2019.01.18.
[811] Szatmári 1987.; Szathmári 2002.
[812] Lásd *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 23–24.

hajdúszováti adatközlők közül egy tartozik az iparos rétegbe, Izsó Vince cipész, aki az 1983-as gyűjtés idején 88 esztendős volt. Izsó Vince repertoárjából Szathmári Károly három dallamot közöl, amelyek közül kettő a nagyívű ereszkedő pentaton zenei rétegbe sorolható. A *Rég megmondtam, bús gerlice…* szövegkezdetű dallam az ambitus közepén indul, innen lép fel az oktávig, majd ereszkedik le az alaphangra.[813] A letisztult régi stílusú dallam hangsora tiszta pentaton. A *Fekete föld termi a jó búzát…* szövegkezdetű dallam szintén régi stílusú, a páva-dallamok közé sorolható.[814] A harmadik dallam a bartóki *C osztály*ba tartozik (138. dallampélda).[815] A *Még azt mondják, hogy nem adnak engem katonának…* szövegkezdetű, szaffikus szerkezetű népdal első és második sora közti tercváltás idegen eredetre utal. A tercváltás és a harmadik sorban megjelenő szekvencia együttes megjelenése a cseh-morva-szlovák zenei ízlésben közkedvelt alakzat.[816] Ennek a dallamnak a második versszakát a martinkai Rácz-testvérek éneke alapján is rögzítettük, vagyis a paraszti réteg repertoárjában is szerepel,[817] ahogyan az Izsó Vince által énekelt régi stílusú dallamok is beleillenek ebbe a dallamkészletbe.

[813] Szathmári 1987: 27/ 18.
[814] Szathmári 1987: 43/ 33; Lásd a 23. dallampéldát.
[815] Szathmári 2002: 49/ 43.
[816] Vö. Bartók 1934: 6–9.
[817] Rácz Sándor és Barna Imréné Rácz Mária, Hajdúsámson-Martinka, 2020.03.10. Gy. Agócs Gergely – Tóth Lilla.

2. Hogyha nékem, hogyha nékem száz forintom volna,
Annak adnám, annak adnám, akinek nem volna.
De mivel hogy nincsne, fából az ajtó kilincsem,
Madzag a húzója.

138. dallampélda: Hajdúszovát (Hajdú), Izsó Vince (n/a), gy. Szathmári Károly, n/a.[818]

A fentiek alapján megállapítható, hogy Erdei János népdalkészlete a pásztorság, Izsó Vince dallamai (a megismert példák alapján) pedig a paraszti réteg repertoárjához idomult. Az iparos és kereskedő réteg nem feltétlenül alkotott olyan zárt vagy sajátos közösségeket, mint a parasztok és a pásztorok, s ennek megfelelően úgy tűnik, hogy népzenei repertoárjuk sem visel magán jól elkülöníthető vonásokat.

A recens adatgyűjtés eredményei – összegzés

A 20. századi gyűjtések adatait kiegészítve a recens gyűjtések igazolták, hogy a különböző társadalmi rétegek repertoárjában markáns különbségek rajzolódnak ki. A pásztorok dalkészletében jelentős szerepet foglalnak el a pásztor-, és betyárdalok, rabénekek, de ezek a műfajok nem kizárólagosak. A pásztorok is gyakran énekelnek lírai dalokat, a szokásdalok viszont csak szórványosan jelennek meg dalkészletükben. A pásztorok között nemcsak a tősgyökeres hajdúságiak, hanem az ide származottak is lehetnek a régió kultúrájának hiteles hordozói.

A paraszti réteg képviselői közül rendszerint csak azok ismerik és éneklik a pásztordalokat, akik életútjuk során szorosabb kapcsolatba kerültek ezzel a réteggel, továbbá a férfiak fogékonyabbak a pásztordalok és rokon műfajok tanulására, mint a nők. A kereskedők, iparosok rétege nem alkot zárt kulturális közösséget, így repertoárjuk sem egységes: egyes tagjai a pásztorok, mások pedig a parasztok dallamkészletéhez idomuló repertoárt alakítottak ki. A nem pásztor rétegek képviselői rendszerint ismernek néhány pásztordalt, de ezeket kevés variálással és rövid szövegfüzérekkel éneklik. Ezeknek a daloknak a paraszti réteg használatába való kerülése feltételezhetően a *pusztaromantika* hatásával magyarázható.

A recens gyűjtések a dallamtípusok és műfaji csoport megoszlásának vizsgálatán túl alkalmat adnak a hagyományos zenei kultúra használatára vonatkozó kérdések vizsgálatára is, úgymint a generációs eltérések, a hagyományőrző énekesek sajátos műfaji és zeneesztétikai kategóriái, a nemek tudásában és előadásmódjában megfigyelhető hasonlóságok és különbségek, a szólisztikus és a közösségi éneklés sajátosságai, valamint az aktív és passzív dalkincs tárgyköre.

[818] Szathmári 2002: 49/ 43.

5.4. A hajdúsági magyar népdalkészlet jellegzetességei és kapcsolódásai

A magyar népzene nagy egységein belül az egyes mikroregionális vagy tájegységi jellegzetességek valójában annyiban ragadhatók meg, amennyiben kimutathatóak helyi változatok (akár csak egyes apró mozzanatokban). „*Néha a különbség csak egy-egy, a megszokott vagy várható zenei megoldásoktól eltérő sorzárlatban, átmenő hangban, vagy némely hangszerkezelési sajátosságban mutatkozik, mégis a sok apró részlet egy jól körülírható, jellegzetes, kistáji zenei kultúrában adódik össze.”*[819] A Hajdúságról elmondható, hogy a régió zenei arculatát elsősorban nem az itt fellelhető dallamtípusok vagy egyes műfajok karakterizálják, hanem a népzenei felvételeken is dokumentált zenei és előadásmódbeli jellegzetességek, helyi változatok, a szomszédos kistájakon gyűjtött variánsokhoz képest észlelhető apró eltérések összessége.

Az előző alfejezetekben[820] felsorakoztatott dallampéldák és azok elemzései kirajzolják a Hajdúság zenei kultúrájában megjelenő specifikumok körét. A műfajok közül a lírai dalok, pásztor- és betyárdalok, rabénekek, régi és új stílusú balladák mellett számos olyan dallam is megjelenik, amelyek szokásokhoz kapcsolódnak. Egyedi vonásokat hordoz az emberi életfordulók, életszakaszok szokásai közül a fonóbeli *pócirka*, a lakodalmi szokáskörből pedig sajátos plagális rítusénekek maradtak fenn. A *Hajnallik, hajnallik…* szövegkezdetű balladának elsősorban a használati módja különleges: nemcsak alkalomhoz nem kötött dalként, hanem lakodalmi vagy bálzáró funkcióban is fennmaradt, ugyanakkor dallami szempontból is speciális a fríg zárlat megjelenése miatt. A siratóénekek kötetlen formában kis ambitusúak, míg strófikus változataik már elérik vagy megközelítik az oktáv hangterjedelmet. Igazán egyedi a siratóasszony felfogadását megéneklő hajdúsági siratóének.

A jeles napi szokásdalok nagy részében (betlehemes, karácsonyi kántáló, névnap- és újévi köszöntők, pünkösdölők) különbségek rajzolódnak ki a görög katolikus Hajdúdorog és Hajdú vármegye református dallamvilága, valamint gyakran a szokáscselekmények között is. A csillagozás menete (és időpontja) eltér más régiók szokásrendjétől, és unikális a betlehemesben megjelenő *köcsögduda-imitáció* is. A munkaszokások dalai közül legnagyobb jelentőséggel az aratódalok bírnak.

A régi stílusú dallamok között legkedveltebb népdaltípusok leginkább jellemző szövegkezdetei a következők: *Debrecennek van egy vize…*, *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…*, *Lóra, csikós, lóra…* (négy-, öt- és hatsoros változatokban egyaránt), *Ha felülök*

[819] Agócs 2008.
[820] *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok*; *5.2. Az archív dokumentumok forráselemzése*; *5.3. A recens adatgyűjtés eredményei.*

a fekete halomra…, *Bujdosik az árva madár…*, *Zúg az erdő, zúg a mező…*, *Hajnallik, hajnallik…*, *Ellopták a lovam…* Kevesebb variánssal rendelkező, de jellemzően vagy kizárólag ezen a kistájon megjelenő dallamtípusok szövegkezdetei: *Elejbe, elejbe…*, *Sok bort ittam életembe…*, *Tökhalomnál van az olcsó gomolya…* Ezeknek a népdaloknak a többsége pentaton zenei alapokon nyugvó dallamvilágból építkezik.

Bizonyos verbunkos és egyéb történeti énekek megjelenése a hajdúsági népdalrepertoárban a debreceni református kollégium kulturális kisugárzásának tulajdonítható. Az új népdalstílusnak korai, két átmeneti és kifejlett rétege is hangsúlyosan jelen van a régió népzenéjében, sőt sajátságos helyi típusai is kialakultak. Ezek szövegkezdetei: *Mit ér nékem a nánási határ…*, *Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs…*

A népdalok zenei jellegzetességei közül a variálás speciális formái emelkednek ki, amelyek korlátozódhatnak csupán a dallam sorkezdő motívumaira, megjelenhetnek a dallam különböző szegmenseiben, de akár a dallam szerkezetére is hatással lehetnek. Egyes új stílusú dallamoknál például a látszólag felső kvintáltást hordozó dallam középső sorai olyan mértékben variálódnak, hogy már új zenei gondolatként kell értelmeznünk őket. Máskor egy dallamfüzéren belül az adott dallamívnek több megoldása jelenik meg, vagy ugyanaz a dallam különböző szerkezetekben manifesztálódik (AA^5BA és A^5ABA). A variálás hatása az is, hogy ugyanannak a dallamtípusnak a kisrégión belül különböző variánsai jelennek meg. A különbségek kiterjedhetnek a dallam hangsorára (dúr és moll jellegű hangsorok), dallamára (eltérő motívumok a dallam egyes pontjain), ritmusára (augmentáció, bővülések vagy azok elhagyása), vagy ezek különféle kombinációira.

A hajdúsági dalokban megfigyelhető a pentatonizáló hajlam is, amikor a nagyobb hangközugrások, műzenei fordulatok helyét könnyebben kiénekelhető és – nem mellesleg – a pentaton zenei dallamvilághoz igazodó motívumok veszik át. A variálás különböző megoldásai és/vagy a pentatonizáló hajlam eredményeképpen a Hajdúságban helyi változatok alakultak ki (például a *Fecském, fecském…*, *Tiszán innen, Dunán túl…*, *A nánási sugár torony de magos…*szövegkezdetű típusok, a *Semmit sem vétettem…* szövegkezdetű típus augmentált változatai stb.)

A hajdúsági népdalok előadásmódja általában a szöveg ritmusához igazodik, ami a lüktetés keretein belül még a giusto dallamok esetében is érvényes. A dalok díszítetlenek vagy kevéssé díszítettek: a főhangokat jellemzően a főhang előtt vagy mögött megjelenő egyhangos díszítésekkel és rövid glissandókkal színesítik az énekesek. A hangvétel általában visszafogott, de a pásztordalok előadásmódja gyakran harsányabb, expresszív: a dalokat

ilyenkor indulatszavakkal, nagyobb hangsúlyokkal, dinamikai árnyalással gazdagítják. A dallamsorok indításánál megfigyelhető nagyobb hangsúlyok olykor hatással vannak az intonációra, megemelhetnek egy-egy hangot. A magasabb dallamhang rögzülhet is, így tehát az expresszív előadásmódnak dallamalakító szerepe is lehet. A népdalok szövegében gyakoriak a tájnyelvi alakok és a kiejtésben a diftongusok.

A különböző társadalmi rétegek repertoárja elkülöníthető egymástól, de éles határok nem húzhatók. A pásztorok a pásztor- és betyárdalokon kívül lírai dalokat, katonadalokat is szívesen énekelnek. A paraszti réteg dalai között alacsony arányban jelennek meg a pásztordalok, viszont számos alkalomhoz kötött dal szerepel a dallamkészletükben. Az iparos réteg tagjai zenei repertoárjuk tekintetében életmódjuktól függően idomulnak a pásztor- vagy a parasztkultúrához. Nyomon követhető, hogy a hagyományőrző énekesek tudatában a tudományos szakkifejezésektől eltérő, speciális zeneesztétikai fogalmak alakultak ki: *gyerekes dal*, *Tisza-parti nóta*, *hortobágyi nóta*.

A volt Hajdú vármegye határán fekvő települések kulturális átmenetet képeznek a szomszéd régiók felé, a mikroregionális határvonalak elmosódnak. A különbségek Vámospércs és – kisebb mértékben – Hajdúsámson esetében a leginkább kitapinthatóak, ahol a nyírségi dallamtípusok és a gazdagabb díszítésmód is megjelenik.

A hajdúsági népzene szervesen illeszkedik a magyar népzenei környezetbe, az egyes alkotóelemek, részletek beleillenek a magyar nyelvterület egészének hagyományos műveltségébe, ugyanakkor a dokumentumok feltárása most adott lehetőséget arra, hogy ennek a kulturális kisrégiónak a többitől elkülönülő finomságait, sajátos arculatát is megismerjük.

A vizsgált hajdúsági gyűjtések anyagából kirajzolódik, hogy a tájegység hagyományos dalkultúrája a műfajok megoszlása tekintetében nem mutat markánsan kitapintható különbséget más magyar régiók vokális hagyományához képest. A szomszédos tájegységeken is tapasztalható arányban vannak jelen a népi játékok, a szokásdalok, a pásztordalok, a rabénekek, a szerelmi líra, a balladák és egyéb műfajok. A dallamtípusok elterjedésének szempontjából szorosabb kapcsolódásokat a szomszédos kistájak felé lehet kimutatni (Nyírség, Szatmár, Nagykunság, Bihar), de mind a régi, mind az új stílusú dallamtípusok között a magyar nyelvterület nyugati és keleti irányban fekvő távolabbi régióiban is találunk rokonságot a hajdúsági népdalkészlet darabjaival. A pásztorság egyik általánosan érvényes attribútuma a mobilitás. A hajdúsági pásztortársadalom tagjai igen nagy területeket jártak be életük során, megfordulhattak a szomszédos néprajzi kistájakon túl akár még Gömörben vagy a Körösök vidékén is. A dallamok, népdaltípusok viszonylag egységes elterjedésében tehát valószínűleg kiemelkedő szerepük volt.

A hajdúk, hajdúvárosok múltbéli rendi különállása olyan csoporttudatot alakított ki,[821] aminek hatása van a folklórjelenségekre. A hajdúsági városok különleges jogállásának, és a hajdúk sajátos rendi helyzetének következtében a múltban egy a szomszédos tájegységektől eltérő gazdálkodási forma és társadalmi berendezkedés alakult ki. Ennek egyik következménye a debreceni pusztán állandósuló kiterjedt nagyállattartás. A hajdúsági nagyhatárú, nagy lakosságszámú településekkel szemben a szomszédos Szatmárban és Nyírségben a kishatárú apró falvak sűrű hálózatát látjuk.

Ha azt vizsgáljuk, hogy a hajdúsági magyar népdalnak melyik szomszédos tájegységgel van a legnagyobb rokonsága, akkor egyértelműen a Nagykunság emelkedik ki.[822] A két kistáj klimatikai körülményei, településszerkezete és társadalmi berendezkedése nagyon hasonló. A Nyírség homokbuckái, a tagoltabb térfelszín a Hajdúsághoz képest szignifikánsan eltérő földrajzi adottságokat jelentenek. Bár a bihari területeken ugyanolyan síkságokat találunk, mint a Hajdúságban, a vízhálózat miatt a két kistájnak különbözőek a földrajzi jellegzetességei (például a Sárrét vízjárta térsége, illetve a Bihar erdőkkel tagolt területei). A földrajzi kvalitásoknál viszont nagyobb kulturális eltérésekhez vezet az, hogy a Hajdúságot és a Bihart nem kapcsolja össze az a rendi különállásból adódó csoporttudat, az a mentalitás, ami a hajdúkat és a kunokat összeköti.[823] A Nagykunság és a Hajdúság között ezek a múltbéli hajdú és kun kiváltságok tehát egyfajta mentalitástörténeti párhuzamot alkottak, nem beszélve a településtípusok és a gazdálkodási formák nagyfokú hasonlóságáról. Ebben az értelemben a Tisza – bármilyen nagy sodrású és széles folyó – sem igazán mutatja magát kulturális határnak, tehát nem lehet azt mondani, hogy a Tisza jobb és bal partján nagyon markáns különbségek lennének a magyarok dallamkészletében.

A rendelkezésre álló népdalanyag alapján kirajzolódik, hogy a bihari és a nyírségi magyar népdal abban különbözik a hajdúsági magyar népdaltól, hogy ezeken a kistájakon megjelennek olyan díszítésmódok, dallamtípusok is, amelyeket a Hajdúságban csak nagyon szórványosan látunk dokumentálva.[824] A Nyírség kiemelkedő énekesei, a Keczán-testvérek (Kurtyán Györgyné Keczán Amália, sz. 1906., Lázár Mihályné Keczán Johanna, sz. 1916., Barnucz Imréné Keczán Irén, sz. 1918.) díszítéstechnikája különösen figyelemreméltó, ugyanakkor érdemes szem előtt tartani, hogy ők román származásúak, az éneklésmódjuk ezért a Nyírségben invariánsként értelmezhető.[825] A nyírségi énekesek díszítéstechnikája viszont

[821] Vö. Rácz 1973: 62–120.
[822] Vö. Kávási 1977.; Balogh 1996.; Kaposvári–Paulovics 1996.; Bodor 2000.
[823] Vö. Borsos 2011: 298–299.
[824] Vö. Bencze 1978.; Bencze 1982.; Bencze 2013.; Bencze 2017.; Joób 2002.; Joób 2014.; Joób 2015.; Paksa 1993.
[825] Lásd *2.3. Kutatástörténeti háttér:* 22.

akkor is eltérő képet és elegendő sajátosságot mutat a hajdúsági énekstílushoz képest, ha nem vesszük figyelembe a Keczán-testvérek teljesítményeit.

A különböző kistájak népzenéjében mutatkozó szembeötlő különbségek összefüggésben állnak a földrajzi adottságokkal és a társadalom rétegződésével. A különbségeket távolabbról szemlélve ugyanakkor ezek a régiók szervesen illeszkednek egy nagy, közép-tiszántúli egységbe.

6. Hatások és visszahatások

A részletes népzenei elemzés után szeretnék kitérni néhány olyan jelenségre, amelyek hatással lehetnek a Hajdúsággal kapcsolatban kialakult nézetekre és a kistájon zajló kulturális folyamatokra. A Hajdúságban regisztrált nemzetiségek aránya alacsony, de minden bizonnyal kölcsönösen hatott egymásra a többségi és a különböző kisebbségi csoportok kultúrája. Ez a kulturális kölcsönhatás indokol egy rövid áttekintést e témakörben. A fejezet tárgyához tartozik továbbá a 19-21. században megfigyelhető népzenei mozgalmak gyökereinek és hatásainak vizsgálata a magyar kulturális életnek és a Hajdúság népzenei arculatának tükrében.

6.1. Nemzetiségek a Hajdúságban

Írásom kutatási tárgyát a hajdúsági magyar vokális népzenei dallamok képezik, a nemzetiségek népzenéje kívül esik e tárgykörön. A nemzetiségekkel való együttélés ugyanakkor nyomokat hagyott mind a többségi, mind a kisebbségi csoportok kulturális életében, így nem lehet azokat teljesen figyelmen kívül hagyni. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint a magyarok mellett kis számban éltek a területen német, tót [szlovák – T. L. L.], oláh [román – T. L. L.], rutén, horvát, szerb, cigány és zsidó lakosok.[826] Ezek közül most három jelentősebb csoportról szólok.

A délszláv eredetű lakosságról az írott forrásokon[827] kívül a népi emlékezet is beszámol. A hajdúböszörményi Botos Antal elbeszélése szerint Vid falujában[828] egykor rácok éltek. Egy alkalommal a piacon egy cigányasszony egy magyar kisfiút nézve ezt mondta: *„Jaj, de furi kisgyerek, kár, hogy meg kell halnia."* A helyiek ezután kifaggatták a cigányasszonyt, aki elmondta, hogy a vidi rácok a magyar gyerekek lemészárlását tervezik. Annak érdekében, hogy ezt megakadályozzák, a hajdúvárosok lakossága összefogott, és ők rontottak a vidi rácokra: a lakosságot kiirtották, a falut felégették és a földet elosztották maguk között. Így lett Böszörménynek, Hadháznak és Nánásnak is 'vidi fődje'. Szoboszló határa túl messzire esett, ezért nekik nem jutott határrész, a dorogi lakosság pedig nem vett

[826] MSK 1913: 587–589.
[827] Vö. *2.2. Történeti áttekintés:* 13–14.
[828] Hajdúvid nem azonos a korábbi Vid faluval. A mai, egyébként Hajdúböszörményhez tartozó települést 1952-ben építették fel és telepítették be a környékbeli tanyák lakosaival. Kasza–Süli-Zakar 1998: 414.

részt a vérontásban, mert azonos vallásúakra nem voltak hajlandóak rátámadni.[829] A szakirodalom szerint ugyanakkor *„Vid sorsát valószínűleg az 1594-es krími tatárok támadása pecsételte meg. Ekkor a középkori falu elpusztult, elnéptelenedett.”*[830] Mivel Vid faluja már a hajdúk letelepítése előtt a tatárok támadásának áldozata lett, a mondában valójában több idősík mosódik össze.

A történeti források tehát nem támasztják alá Botos Antal történetét, amely ugyanakkor több érdekes információra is ráirányítja a figyelmet. A helyi mondában – amelyben a 'vidi főd' névhasználatú határrészek más-más településekhez kerülését magyarázzák – egyrészt a nemzetiségek közötti konfliktusok, feszültségek nyilvánulnak meg, másrészt a történet Hajdúdorog vallási különállását is hangsúlyozza. Jelen esetben a rác elnevezés gyűjtőfogalom lehet, amely minden olyan népcsoportot felölel, amely déli irányból érkezett a területre.[831] Hajdúdorog vallási különállását egyes kutatók azzal magyarázzák, hogy a 16. században Dorogot délről érkező, betelepített szerbek lakták, akik a keleti rítusú keresztény vallást hozták magukkal. Az 1581. évi urbárium Dorog lakosságát rácoknak nevezte, de ugyanebben a dokumentumban a családnevek többsége magyar eredetű.[832] A lakosság eredete és a betelepedések ideje nem tisztázott egyértelműen, vallási különállásuk viszont a mai napig fennáll: a református többségű Hajdúságban a hajdúdorogiak görög katolikusok. A település bel- és külterületein a földrajzi nevek is magyarok, és a későbbi századokban betelepülő népesség is elmagyarosodott. A vallási különbség ugyanakkor határozott nyomot hagyott a kultúra világias területein. A népdalok, főként a szokásdalok dallam- és szövegvilága eltér a többi hajdúsági település dalaitól.[833]

A Hajdúság területén Balmazújvárosban jelentős német származású lakosságot találunk. A nemzetiségi csoport tagjaiban a mai napig él a német származástudat, saját kulturális központtal rendelkeznek (Balmazújvárosi Német Hagyományok Háza). Az idősebb helyi magyarok is számontartják, hogy ki a német származású. Balmazújváros déli településrészének a neve is őrzi ezt a különállást: Németfalu. A Balmazújvárosi Németfalusiak Egyesülete és Balmazújváros Város Német Nemzetiségi Önkormányzata fogja össze a balmazújvárosi németség kulturális életét. A németfalusi közösség napjainkban is aktív, sajátos nemzetiségi identitásukat tudatosan tartják fenn. *„A kultúra számos szegmensére*
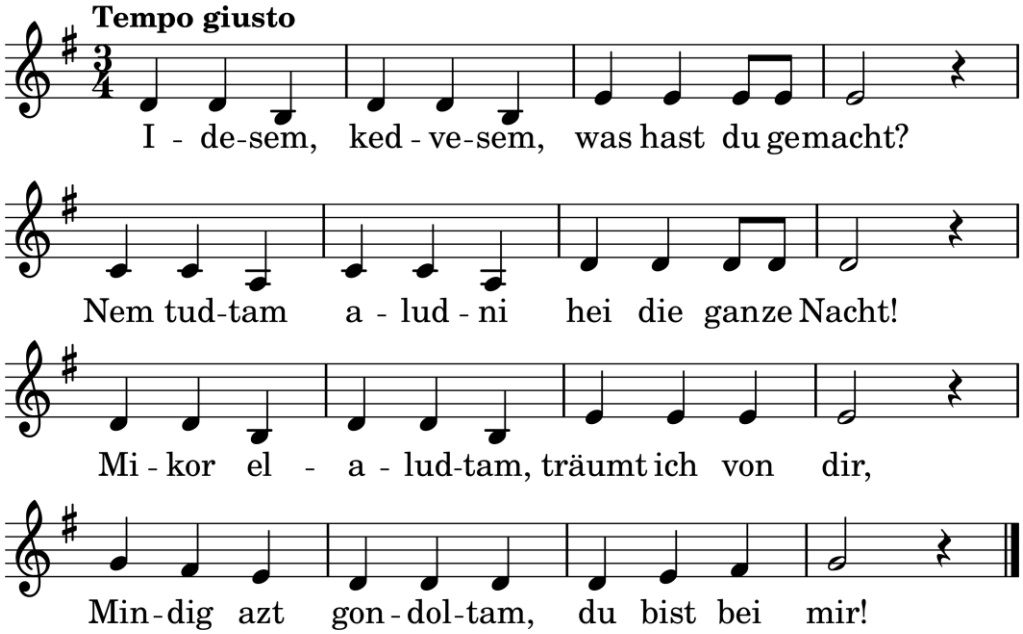
[829] Botos Antal Imre (79), Hajdúböszörmény, 2019.04.21. Gy. Tóth Lilla Az adatközlő szerint a helyi mondát (az ő szóhasználatában *legendát*) Hajdúnánáson is ebben a formában ismerik.
[830] Kasza–Süli-Zakar 1998: 414.
[831] A rácok többsége valószínűleg szerb eredetű, de *„a nevek szlovén és rutén eredetűekre ugyanígy bizonyíthatóak.”* Módy 1973: 56.
[832] Vö. Dávid 1970: 49.
[833] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – jeles napok, ünnepek, munkaszokások dalai:* 168–178.

kiterjedően valósul meg aktivitásuk. […] A közösség élményének megélésével együtt zajlik a tudásátadás, és ezzel együtt az örökségelemek átadásának folyamata is."[834]

A németek a 18. században települtek Balmazújvárosba az országon belüli migráció során. *„Az egyes falvak között is előfordult áttelepülés. A balmazújvárosi német betelepülés is sekunder, ill. tercier elvándorlás eredménye."*[835] A németek Balmazújvárosra több hullámban érkeztek, eredetük nem egységes. A németek is protestáns vallásúak, mint a helyi magyarság. Ez a felekezeti egyezés segítette a német kisebbség beilleszkedését, ugyanakkor a nemzetiségi nyelven megtartott istentiszteletek, szertartások, majd a kialakuló önálló egyházszervezet saját identitásuk megtartását erősítette. A 19. században az elöljárók az oktatásügyben is külön figyelmet fordítottak a német nemzetiségre.[836] A 19. század második felére a németség jórészt elmagyarosodott. *„A Hajdúságban a balmazújvárosi volt az egyetlen németajkú szórvány, s a németek elég meghatározó magyar tengerben éltek, hogy már az első s a második generáció megtanuljon magyarul."*[837] A német nevek egyre gyakrabban magyar alakban jelentek meg, és nőtt a vegyes házasságok száma is. Az elmagyarosodási folyamat nem állt meg, az iskola, majd az istentisztelet nyelve is magyar lett egész Balmazújvárosban. A német nyelv használata és szokásaik is lassan kikoptak a használatból vagy veszítettek jelentőségükből. Ugyanakkor a balmazújvárosi németek – jellemzően az idősebb generációjuk – az 1990-es évek óta újra elkezdték keresni a gyökereiket, felélesztени a szokásaikat, és tudatosan ápolják identitásuk ezen részét.[838]

A német népdalokban jellemző a páratlan lüktetés, amely a magyar népzenében viszont ritka jelenség. A balmazújvárosi németek által őrzött dalok egy része német nyelvű, vagy lehet úgynevezett *makaróni* stílusú szöveg, amikor egy dalon, egy versszakon belül több nyelv keveredik.[839] Esetünkben német és magyar elemekből tevődhet össze egy-egy dal szövege, mint például az *Idesem, kedvesem…* szövegkezdetű balmazújvárosi dallam esetében (139. dallampélda). A szöveg magyar kifejezéseiben még hajdúsági tájnyelvi elem is megjelenik: a kezdésnél az irodalmi *édesem* helyett *idesem* a szöveg. A dallam is német jellegzetességeket mutat: páratlan lüktetés (3/4), szekvencia és plagális zenei fordulatok jellemzik.
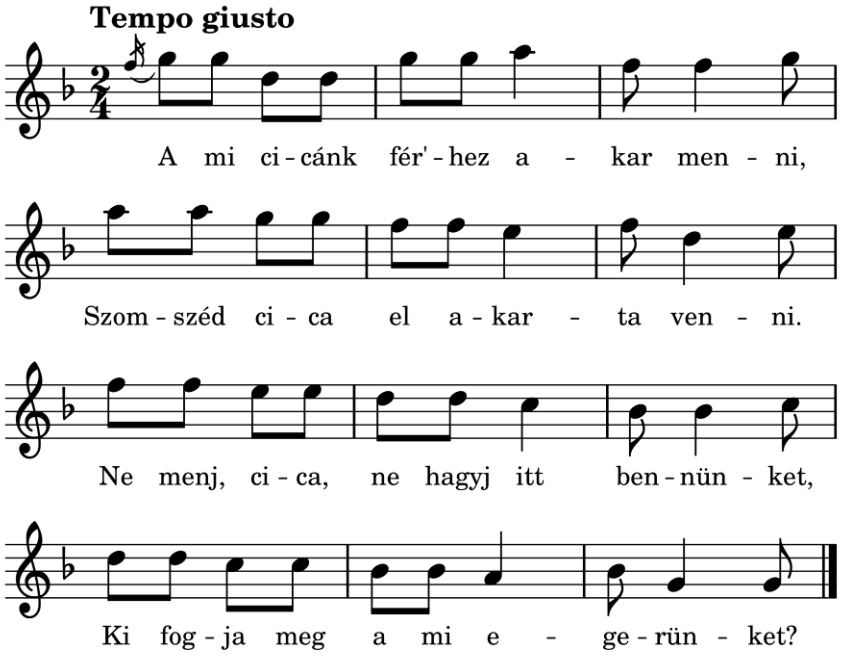
[834] Marinka 2019: 434–435.
[835] Katona 1997: 14.
[836] Vö. Katona 1997: 10–32.
[837] Katona 1997: 35.
[838] Katona 1997: 68.
[839] Vö. Küllős 1980b: 508.

139. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Balmazújvárosi Német Hagyományok Háza, gy. Lukácsné dr. Marinka Melinda – Tóth Lilla, 2019.[840]

A németfalusi lakodalmi tradíciók eltértek a magyarok szokásaitól. Ezt a népszokást, annak dalait a németek színpadra is állították, így őrizték meg az utókor számára. Papp János gyűjtésében két helyen is szerepel a lakodalmi seprűtánc dallama (140. dallampélda) és a szokás leírása: *„A lakodalom végén a vendégek párba, körbe állva táncolnak. A kör közepén egy férfi áll, egyedül táncol a seprűvel. A dal végén eldobja seprűjét, párt választ magának. A körbe az áll, aki pár nélkül maradt.”*[841] Az adatközlő énekesek mindketten balmazújvárosiak: Takács Péter és Molnár János. Származásukról a jegyzőkönyvben nincs adat, de id. Németi János Takács Pétert német kondásként azonosította, és a lakodalmi seprűtánc dallamát a németfalusi lakodalom részeként ismeri.[842]

[840] Magánarchívum: Lukácsné dr. Marinka Melinda és Tóth Lilla gyűjtése, Balmazújváros, 2019.03.22.
[841] PaJa_JK_24_031.
[842] Id. Németi János, Balmazújváros, 2019.03.22. Gy. Tóth Lilla.

2. Ha engemet valaki, valaki
Hordót fúrni hívna ki, hívna ki,
Kifúrnám a hordóját, hordóját,
Meginnám én a borát, a borát.

3. Ha engemet valaki, valaki
Répát ásni hívna ki, hívna ki,
Kiásnám a répáját, répáját,
El is venném a lányát, a lányát.

140. dallampélda: Balmazújváros (Hajdú), Takács Péter (60), gy. Papp János, 1970.[843]

Ez a dallam jellegzetesen magyar, részlegesen kvintváltó szerkezetű nagyívű ereszkedő népdal. Járdányi Pál vizsgálatai szerint leginkább a székely területeken, a Mezőségen és Dunántúlon terjedt el,[844] de ez nem zárja ki a dallam más magyar nyelvterületeken való előfordulását. Valószínűsíthető tehát, hogy a balmazújvárosi németek a magyaroktól vették át ezt a dallamot, és ezután került be lakodalmi szokásrendjükbe. Az sem kizárt, hogy a németeknek még a Balmazújvárosba való kerülése előtt más magyar régióban épült be ez a dallam repertoárjukba, majd magukkal hozták a Hajdúságba. A gyűjtések idejére mindenesetre a helyi magyarok használatában nem maradt fenn az *A mi cicánk férjhez akar menni…* szövegkezdetű dallam. A balmazújvárosi magyarok a fenti magyar eredetű népdalt a németfalusi kultúra elemeként, német nemzetiségi jellegzetességként tartják számon.

Ugyanakkor tagadhatatlan a német kultúra magyar néphagyományra gyakorolt hatása. A teljes magyar nyelvterületen jelen vannak olyan indulók és keringők, amelyek cseh-morva-

[843] PAPP_MG_000028B/11 és PaJa_JK_024/031. A 2. és a 3. versszak szövege csak lejegyezve.
[844] Járdányi 1961a: 68.; Járdányi 1961a: 229.

tót területeken át jutottak el a magyar nyelvterületre,[845] illetve vélhetően a rezesbandák közvetítésével épültek be a magyar hagyományba.[846] Német eredetre utaló dallamok találhatók a hajdúsági magyarok folklórjában is.[847] A ritmika mellett a plagális dallamjárás és a tercváltás is németes hatásra utal. A tipikus német zenei fordulatok jól megfigyelhetők az előbbiekben idézett makaróni szövegű népdalban (139. dallampélda).

A cigányság a magyar nyelvterületre több hullámban érkezett, csoportjaik az asszimiláció más-más fokát mutatják. A magyarországi cigányság különböző csoportjainak elkülönítése tehát azért fontos, mert az egyes csoportokra egymástól eltérő kulturális jegyek jellemzőek. A hajdúsági cigányság a gyűjtések idején, a 20. század folyamán már letelepedett, de korábbi vándorló életformájuk miatt az ő hagyományos kultúrájuk vizsgálata során más szempontokat kell figyelembe vennünk, mint a magyarságnál. *„A cigányok nagyfokú mobilitása miatt ugyanis a földrajzi szempontok háttérbe szorulhatnak, másodlagossá válhatnak. Sokkal fontosabb a törzsi-nemzetségi kötelék, amely nagy távolságokon átívelve gyakorlatilag egy csoportba tereli azokat a cigányokat, akik egy nemzetséghez tartozónak vallják magukat. Tehát ez a kötelék számukra, és az ő kultúrájuk megítélése szempontjából számunkra is sokkal fontosabb, mint hogy a gyűjtés idején éppen hol tartózkodtak.”*[848]

A magyarországi cigányság csoportjai közül a Hajdúság területén két különböző nagyobb közösség megjelenéséről van tudomásunk: az oláhcigányok és a romungrók csoportjáról. A hajdúsági oláhcigányok körében Püspökladányban, Tiszacsegén, Debrecenben, Földesen és Hajdúszováton végeztek népzenei gyűjtőmunkát, de a kistáj szinte minden településén élnek oláhcigányok. Egy hajdúhadházi gyűjtésben Kovalcsik Katalin gurvári cigány csoportot jelöl meg az adatközlők származásaként, ami az oláhcigányok egyik alcsoportja. A romungrók, azaz magyar cigányok régóta letelepedett életformát folytatnak a régióban, és az ő egyik jellemző mesterségük a zenélés. A Hajdúság területén oláhcigány muzsikusokról mint zeneszolgáltató specialistákról nincs tudomásunk. A *Hortobágy* című filmben is romungró cigányzenészeket láthatunk a csárdajeleneteknél,[849] valamint a *Patria*-gyűjtéseken hallható debreceni cigányzenekar is ennek a nemzetiségi csoportnak a tagjaiból áll.[850] A cigányzenekarok mint zeneszolgáltató specialisták nem a saját népzenéjüket játsszák, hanem a közönség igényeinek megfelelően magyar népzenét vagy népies műzenét muzsikálnak. Benczi Gyula debreceni cigányprímás a kérdésről így nyilatkozott: *„Mi,*

[845] Bartók 1934: 8.
[846] Vö. *5.1.2. Régi stílusú népdalok. A vegyes osztály dallamai:* 79–80.
[847] Vö. *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – ritmikai vonások:* 188.
[848] Tóth 2018b: 194.
[849] Höllering 1936.
[850] Patria 2010.

cigányok, ebbe a létező magyar zenei és énekkultúrába jöttünk bele, ezt vettük át, ezt tanultuk meg, és őrizzük a mai napig."[851] A cigányzenészek idővel nagy elismertségre tettek szert. Debrecenben az 1930-as években több mint harminc zenekar működött a különböző vendéglátó egységekben.[852] Harminc zenekar, amelyek legalább háromtagúak (hegedű – cimbalom – bőgő) voltak, ez adta egy banda gerincét, de inkább a hat-héttagú, vagy még nagyobb zenekarok voltak jellemzőek. A városi cigányzenekarok repertoárjában is éltek magyar népzenei dallamok is, és a különböző műfajokat a muzsikálás során más-más zenei stílusjegyekkel adták elő.[853] A városi és a falusi cigányzenekarok tagjai zeneszolgáltató specialisták, repertoárjuk és előadásmódjuk zenei stílusjegyei a mindenkori megrendelők igényeihez igazodnak. A paraszti réteg és a pásztorság is megkövetelték maguknak, hogy a zenészek azokat a dallamokat muzsikálják, amelyeket ők ismernek, amelyekre tudnak mulatni (énekelni és táncolni), és a zenészek mindezt hagyományos szociokulturális közegükben kialakult stiláris keretek között (tempó, hangvétel, hangmagasság stb.) tegyék. Az előadásmód sajátosságainak kérdésével kapcsolatban ismét Benczi Gyula debreceni cigányprímás szavait idézem: *„Az egyszerű muzsikálást szeretem. Különösen, ha népdalokat játszom. Azokat nem szabad cifrázni, azok éppen egyszerűségükben nagyon szépek."*[854] A debreceni virágzó zenei élet bizonnyal a kisebb városok, falvak kultúrájára is hatással volt. Ezért is sajnálatos és érthetetlen a hajdúsági instrumentális népzenei felvételek csekély száma. Ezt a hiányt az utóbbi években a kutatás fókuszába került egyeki cigányprímás, Pékó Miklós 'Szamóca' és a nagyhegyesi parasztprímás és citerás Győrfi Péter repertoárjának és előadásmódbeli sajátosságainak feltárásával szeretném pótolni, illetve csökkenteni.

[851] Taar 1998: 17.
[852] Taar 1998: 14. Napjainkban egyetlen állandó játszóhellyel bíró háromtagú cigányzenekarról van tudomásunk Debrecenben (Tordai Zoltán és zenekara).
[853] Az eltérő előadói gyakorlatok, stílusjegyek közötti különbségek összeütközése olykor feszültségekhez is vezetett. Ennek szemléletes példája Czinege János számadó szereplése Budapesten, a *Gyöngyösbokréta* mozgalom keretében rendezett műsorban. Czinege Jánost hosszas kérlelés után sikerült rávenni arra, hogy színpadon mutassa be ének- és tánctudását. A fellépőket Budapesten a kor híres cigányzenészei, Magyari Imre és zenekara kísérték. A próbán az éneklés után következett a tánc, de Czinege számadó olyannyira nem volt elégedett a zenekari kísérettel, hogy a karikás ostorral fenyegette meg a zenészeket. A konfliktus végül megoldódott, a fellépés sikeres volt. Béres 1982: 22–23.
[854] Taar 1998: 13.

6.2. A pusztaromantika sajátosságai

A zenei revival-ről szóló fejezetben először vissza kell tekintenünk a hangzó gyűjtések előtti időszakra. A recens, tehát a mai napon is fellelhető, gyűjthető anyagban egyértelmű, hogy megtalálhatók a pásztordalok, akár a hajdúvárosok földműves, földműves származású vagy iparos rétegénél is. Ez azzal magyarázható, hogy a korai gyűjtések hatására ez az anyag mint 'eredeti hajdúsági' dallamrepertoár volt fémjelezve. Fel kell vetni azt a kérdést, hogy a 19. század elejétől nyomon követhető *pusztaromantika* hogyan ébresztett a hajdúsági lakosságban olyan késztetéseket, hogy nekik valamilyen módon reflektálniuk kell identitásuk pilléreinek megalkotása közben arra, hogy a világ a térségre a pásztorokon keresztül figyel. Ez azért nagyon fontos, mert ezek a visszaható tényezők nagyon erősen átrajzolhatják azoknak a társadalmi rétegeknek a dallamrepertoárját is, amely rétegek egyébként nem voltak szoros vagy közvetlen kapcsolatban a pásztorokkal.

„A 19. században romantikus túlzással az Alföldet tartották a legmagyarabb tájnak, melynek határtalan síksága a keleti őshazára emlékeztet és a szabadság érzetét kelti."[855] A *Magyar Népzenei Antológia* ismertetőjének első mondata tömören összefoglalja azt a jelenséget, amelyet *pusztaromantiká*nak nevezünk, s amelynek hatása napjainkban is érezhető országhatáron belül és azon túl is. Az *igazán magyar*nak hirdetett táj számos költőt megihletett, a hortobágyi pusztához kapcsolódó lírai alkotások köteteket töltenek meg.[856] A prózai művek közül is számos példát hozhatnánk, a legismertebb Hortobágyon játszódó regény Jókai Mór *Sárga rózsa* című műve.[857] A *pusztaromantika* hatása érezhető Lükő Gábor: *Hortobágyon kivirult az ibolya* című kis kötetén is, amelynek alcíme: *A pusztai ember élete nótákban*.[858] Lükő Gábor a már sokat emlegetett Ecsedi-könyvből válogatott népdalok köré szinte egy történetet sző a hortobágyi pásztorok életéről. A kötet hangvétele közvetlen, mintha a szerző ismerőseinek mesélne a pusztai életformáról. A *pusztaromantika* hatása a képzőművészeti ágak területén is erőteljes. Sinkó Katalin tanulmányaiban elsősorban képzőművészeti példákon keresztül vizsgálja az Alföld, az alföldi csikós és a puszta motívumainak ábrázolásait és szimbolikáját.[859]

A 19. században Európa-szerte a nemzeti értékek felé fordult a figyelem. A reformkorban a nemzettudat ébredése az értelmiség irányából induló hosszas folyamat volt.

[855] Paksa–Németh 1994: 7.
[856] Például Zoltai 1911: 59–62.; Bényei 1972.
[857] Jókai 1993.
[858] Lükő 1942.
[859] Sinkó 1989: 127–160.; Sinkó 1991: 83–89.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában a németajkú lakosság szemében a magyar síkság az ősiség, a kelet jelképeként az ő saját identitásuk ellenpontjaként jelent meg, s a 19. század közepén születő festményeik is ezt a szemléletet tükrözték: *„…ezek a képek elsősorban nem a magyar, hanem a formálódó osztrák/német nemzettudat számára lehettek funkcionális szerepűek, amennyiben ez utóbbiak önmagukról vallott polgárosult értéktudatát támasztották alá, erősítették meg.”*[860] A sztereotipikus kép kialakításában közrejátszhatott az is, hogy a nagyállatokat lábon hajtó hajdúk alakja jól ismert volt Nyugat-Európában. Az idegennyelvi környezetben alakot öltő szemlélet a magyar nemzettudat fejlődésére is nagy hatással volt. *„Az alföldi pásztor, a csikós a hetvenes évekre* [1870-es évek – T. L. L.] *már nem etnográfiai különösség, hanem a mítosz maga.”*[861] Amint Sinkó Katalin is utal rá, erősítették ezt a folyamatot Hermann Ottó nézetei és kutatási eredményei is, aki a pásztorkodást a magyarok egyik ősfoglalkozásaként definiálta, amelynek többek között sajátos viselete, szokásrendje és szókincse maradt fönn.[862] A magyarság egyfajta sarkított azonosítása a pusztai életformával minden bizonnyal hatással volt az alföldi lakosság identitástudatára, s erősítette a pásztorkultúra iránti érdeklődést.[863] Így alakulhatott ki az a népzenekutatói szemlélet is, amely a helyi hagyományon belül elsősorban a pásztordalok felé fordult.

A *pusztaromantika* erőteljes hatással volt a turizmusra: a 20. század második felében a hortobágyi szálláshelyeken külföldi csoportok váltották egymást, ezzel párhuzamosan pedig a pásztorok rendszeresen utaztak külföldre csikósbemutatókat tartani. Az idegenforgalom *pusztaromantiká*val összefüggésbe hozható fellendülése nemcsak a Hortobágy területén, hanem Magyarország más pusztáin is megfigyelhető volt. Hugo Hartung 1954-ben megjelent regénye (*Ich denke oft an Piroschka – Sokat gondolok Piroskára*) a Csongrád megyei Hódmezővásárhelykutasipusztán (ma Székkutas) játszódik.[864] A romantikus történetben olvashatunk pusztáról, délibábról, csárdásról, tehát megjelenik minden Magyarországhoz köthető sztereotipikus elem. A regény külföldön olyan sikeres volt, hogy tévésorozat, rádiójáték és nagyjátékfilm is készült belőle, s ezek hatására a német turisták tömegei keresték fel a történet valódi színhelyeit. A helyi lakosok az írónak, Hugo Hartungnak még szobrot is

[860] Sinkó 1991: 87.
[861] Sinkó 1989: 88.
[862] Vö. Hermann 1898; Kósa 1980: 326–410.
[863] Az 1896-ban megrendezett Ezredéves Országos Kiállításon felépült ún. millenniumi faluban is érződik a *pusztaromantika* hatása. A Hortobágyról és a szomszédos régiókból szinte csak pásztorépítményeket mutattak be, és – a viseletbe öltöztetett bábuk mellett – eleven pásztorok is a kiállítás állandó szereplői voltak. Vö. Dóka 2017: 36–38. *„A pásztorélet bemutatása ezen túl is kedvelt témáját jelentette a rendezvénynek. Megjelent az ősfoglalkozásokat bemutató tárlatban, felbukkantak a pásztorok a paraszthá̧zak bábúi között, valamint alakjuk, viseleteik népi-romantikus jelleget adtak a kiállítás területén megrendezett tenyészállatbemutatóknak is.”* Dóka 2017: 38.
[864] Borzák: 2013.

emeltek. A *Piroska-mítosz* azóta is él Székkutason, a mítosz hatására a magyarokról kialakult etnokulturális sztereotípiák napjainkban is érzékelhetők külföldön.[865]

A hortobágyi puszta idegenforgalmi imázsalkotásának csúcsa az 1970-es évekre tehető. A puszta a németajkú területeken lett legerősebben pozicionálva, ami az egész jelenségkör kialakulásával, gyökereivel is összefüggésben lehet.[866] Jenes Barbara 2009-ben publikált tanulmánya igazolja, hogy a *pusztaromantika* hatása az országimázsban napjainkig felmerülő kérdés.[867] A Jenes által megfogalmazott kérdésre, hogy érdemes-e továbbra is építeni a még egyértelműen érzékelhető *pusztaromantika* hatásaira, a tapasztalatok szerint igenlő válasz született az országimázsért felelős intézmények vezetőinek körében.[868]

A hortobágyi puszta napjainkban is számos turisztikai és kulturális találkozónak ad otthont. Minden évben a legnagyobb rendezvények közé tartozik a Szent György-napi Kihajtási Ünnep és Kézműves Vásár, a Hortobágyi Lovasnapok, a Hortobágyi Hídivásár, az Országos Gulyásverseny és Pásztortalálkozó és a Szent Dömötör-napi Behajtási Ünnep, Darufesztivál és Kézműves Vásár. A Hajdúságban emellett az utóbbi évtizedben indult útjára a Böszörményi Csergetés, Hajdúnánáson a kihajtási és a behajtási ünnep, Balmazújvárosban A Magyar Kalap Ünnepe, valamint a debreceni Pásztoradvent.[869]. Amellett, hogy ezeken a rendezvényeken széles tömegek ismerkedhetnek meg a pásztorok életmódjával és kultúrájával, ez a megnövekedett érdeklődés magukat a pásztorokat is arra ösztönzi, hogy minél szorosabban ragaszkodjanak a régies értékekhez. Zenei repertoárjukban is a népdalok kerülnek előtérbe a népies műdalok helyett. Az idősebb generációk tagjai közt ez azt jelenti, hogy a gyermekkorban tanult régi dallamokat gyakrabban kezdik használni, a fiatalabb pásztorok pedig a rendezvények keretében is tanulhatnak népdalokat az idősebbektől. A turisztikai rendezvények ezáltal a kulturális javak átadás-átvételének új keretét adhatják.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a 19. századtól folyamatosan jelen levő, nemzettudatot befolyásoló kulturális hatások a hazai és a külföldi érdeklődést is a hortobágyi puszta felé irányították, s ez a helyi lakosság tagjaiban is megerősítette a pásztorkultúra fontosságát. A pásztorság életéhez kapcsolódó elemek beszivárogtak más társadalmi csoportok életébe is, ami népzenei repertoárjukra is befolyással lehetett.

---

[865] Vö. Marinka 2014: 74–75.

[866] A *pusztaromantika* maga is német nyelvterületen, ott pedig polgári környezetben vert gyökeret, s ezen az alapon könnyen kialakulhatott turisztikai érdeklődés is a magyar puszta iránt.

[867] Jenes 2009: 64–72.

[868] Ezt igazolja például az is, hogy 2019-ben a nemzetközi hírű Royal Windsor Horse Show-n is (a magyar lovasíjászok egy csoportja mellett) a hortobágyi csikósok delegációja képviselte hazánkat. A nemzetközi köztudatban meggyökeresedett *„puszta-csikós-gulyás”* (a kifejezés Jenes Barbara szóhasználata. Lásd Jenes 2009: 64–72.) elemeket még inkább nyomatékosítja, hogy a rendezvényen az angol királynő egy karikás ostort kapott ajándékba Magyarország nagykövetétől.

[869] Lásd Gencsi 2022: 100–107.

6.3. A 20. század népzenei mozgalmainak hatásai

A nemzetiségekkel való együttélés és a *pusztaromantika* hatásain kívül nem hagyhatjuk figyelmen kívül azokat a folyamatokat sem, amelyeket a 20. századi népművészeti, népzenei mozgalmak idéztek elő. A *Gyöngyösbokréta* mozgalomnak köszönhetően országszerte több olyan szokás és tánc is fennmaradt – bár rögzült formában –, amely a mozgalom nélkül feledésbe merült volna. Ilyen például Tiszapolgáron a csapásolás. *„Polgár kulturális életének meghatározó eleme volt az 1931-1944 között működő Gyöngyösbokréta mozgalom, melynek főszervezője Paulini Béla volt. Több alkalommal is bemutatkoztak a polgáriak táncaikkal az évről évre Budapesten augusztus 20. körül megrendezett bemutatókon (csapásolás, menyecsketánc). A hagyományőrzést elősegítő mozgalom hatására alakultak később néptánccsoportok, népdalkörök, népi zenekarok városszerte."*[870] A *Gyöngyösbokréta* mozgalom keretein belül rendezett budapesti bemutatókon a hajdúsági hagyományőrző egyének és csoportok is részt vettek. Egy alkalommal például a Hortobágy filmből is ismert[871] Czinege János hortobágyi csikósszámadó énekét és táncát ismerhették meg a rendezvény résztvevői.[872] A *Gyöngyösbokréta* mozgalom és az akkori bemutatók a későbbi gyűjtések egy részére is hatással voltak, hiszen az 1930-as években a bemutatók kedvéért újjáélesztett hagyományok és szokások gyakran ebben a színpadias formában rögzültek a falvak életében.[873]

A média szerepét sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Az országos hatókörű rádió adásain keresztül a népies műdalok könnyen beépültek a városok és falvak zenei repertoárjába. A népzenei mozgalom szempontjából az autentikus hagyományokat közvetítő népművelő műsorok mellett azokat a televíziós vetélkedőket emelem ki, amelyek 1969 és 1982 között szerepeltek a Magyar Televízió műsorán. A *Röpülj páva* és a *Nemzetközi Arany Páva Dalverseny* a magyar népzenei dallamokra (illetve egyéb nemzetek dalaira) irányították a figyelmet. A műsorfolyamokban feltűnő énekesek közül többen a népzenei élet meghatározó alakjai lettek.[874] Elsőként a Mezőkeresztesi Férfikar vette fel (a műsor címe után) a *pávakör* elnevezést, egészen pontosan a „Röpülj páva kör" nevet még a televíziós

[870] Tóth 2017: 11.
[871] Höllering 1936. Vö. *5.1.2. Régi stílusú népdalok. Parlando-rubato és negyedes alaplüktetésű pásztordalok, betyárdalok, balladák:* 77.; Czinege János számadóról 1964-ben Nagy László János is készített egy dokumentumfilmet. A filmből a pásztor életformáról látható képi jelenetek mellett Czinege számadóval hallható beszélgetés. Nagy 1964.
[872] Béres 1982: 22–23. Lásd még a *6.1. Nemzetiségek a Hajdúságban* című fejezet e témára vonatkozó jegyzetét: 276.
[873] A Gyöngyösbokréta mozgalomról bővebben: Jávorszky 2013: 10–35.; Dóka–Molnár 2011.
[874] A *Röpülj páva* adásaiban lett közismert többek között Halmos Béla, Sebő Ferenc, Budai Ilona, Faragó Laura.

műsor első évada alatt (1969-1970).[875] Az 1970-es években a népzenei vetélkedők hatására országszerte alakultak falusi pávakörök, amelyek jelentős része napjainkban is működik. A pávakörök aztán fontos szerepet töltöttek be a helyi identitástudat kiépülésében. Repertoárjukat tekintve minden pávakör elsősorban a helyi dallamváltozatokat hivatott megőrizni, ugyanakkor nyitnak más tájegységek dallamai felé is. Ezekbe az együttesekbe viszonylag ritkán lépnek be új tagok, ami azt is jelenti, hogy az átlagéletkor folyamatosan nő, s a pávaköri mozgalom taglétszáma az elhalálozások miatt csökkenő tendenciát mutat.

A *Gyöngyösbokréta* és a pávaköri mozgalom mellett napjainkban a legnagyobb hatása a táncházmozgalomnak van. Előzményei közt a hagyományos közösségek és a színpadi néptánc egymástól való elszakadását látjuk, s az igényt a kettő közti különbségek csökkentésére. Ehhez adódott hozzá a magyar hangszeres népzene iránti fokozott érdeklődés. A táncházmozgalom komplex szemléletű magyar népművészeti mozgalom, amely az 1970-es években Budapestről kiindulva terjedt el a magyar nyelvterületen.[876] Az első budapesti táncház (1972. május 6. Liszt Ferenc téri könyvklub), majd a mozgalom kibontakozása többek között a *Röpülj páva* műsoraiból közismertté vált Halmos Béla és Sebő Ferenc, valamint Martin György, Novák Ferenc és Tímár Sándor nevéhez kötődik. A táncházmozgalom hatása mára a szomszédos népek körében is érezhető. A mozgalom szellemi gyakorlatát jelentő *táncház módszer* 2011-ben az UNESCO szellemi kulturális örökség megőrzését célzó legjobb gyakorlatok listájára is felkerült.[877] A hangszeres népzene újjáéledése azt is jelentette, hogy a pávakörök mellett országszerte hangszeres népzenei együttesek is alakultak. A zenekarok autentikus népzenét és saját népzenei feldolgozásokat is műsorukra tűztek. A hangszeres együtteseknél már nem feltétlenül volt elsődleges a saját helyi identitás erősítése, a műsorukban szereplő dallamokat a magyar nyelvterület különböző tájegységeiről válogatták. Az országos ismertségű zenekarok mellett (például Sebő-együttes, Muzsikás, Kalamajka, Téka stb.) az 1970-es évektől a Hajdúságban is számos népzenei együttes tevékenykedett (például Délibáb együttes, Gereben együttes, Karikás Együttes stb.).[878]

A hagyományos kulturális keretek felbomlásával új színtérre került a kulturális javak átadása. A táncházmozgalom szereplői amatőr és hivatásos énekesek, zenészek és táncosok, akik eleinte csak tanfolyamok, népzenei táborok keretein belül sajátították el a hagyományos kultúra különböző elemeit és törvényszerűségeit, később pedig kialakultak a népzene- és néptáncoktatás intézményes keretei az alap-, a közép- és a felsőoktatás szintjén is.

[875] Vö. Juhász E. 2011: 167–174.
[876] A témakörről bővebben lásd Sándor 2006.; Jávorszky 2013.
[877] Vö. Csonka-Takács–Havay 2011.
[878] Vö. Bencze 1984.

6.4. Jelenkori hatások és visszahatások

A 20. század legnagyobb hatást keltő mozgalmai napjainkban is éreztetik hatásukat. A *Röpülj páva* című műsor 21. századi továbbgondolt változata a legújabb, média által sugárzott műsorfolyam. A *Fölszállott a páva* televíziós népzenei és néptáncos tehetségkutatós műsor 2012-ben indult útjára. Egyrészt ennek a műsornak is megfigyelhető a visszaható szerepe, hiszen szélesebb rétegek figyelmét sikerült ismét a néphagyományokra irányítania, ezáltal érezhetően nőtt az érdeklődés a népzene és néptánc iránt. Ahogy a 20. század utolsó harmadában a *Röpülj páva* műsorainak hatására kialakult a pávaköri mozgalom, úgy a 21. század második évtizedében a *Fölszállott a páva* évadai a néptánc területén mutatnak hasonló hatást. A jelenlegi országhatárokon belül, de azon túl is számos olyan néptáncegyüttes vagy néptánccsoport alakult, ahol nem gyermekek, hanem felnőttek kezdtek el néptáncot tanulni. Néhány együttesben ez belső folyamatok eredménye volt: a gyermekeiket évek óta néptánccsoportba járató szülők egy részében igény támadt a tánctudásra. Passzív nézői szerepből (és a fellépőruhák előkészítőiből) a táncházmozgalom aktív részeseivé szerettek volna válni. A kezdő felnőtt tánccsoportok nagyobb része viszont 2012 után alakult meg, amely folyamat a népzenei és néptáncos műsor hatásaként értékelhető. A műsor készítőinek célja az volt, hogy újra felhívják a figyelmet hagyományaink értékeire, mélységeire és gazdagságára. Ez a műsorfolyam valójában elsősorban nem verseny, hanem a hagyományos kultúrát reklámozó és népszerűsítő tevékenység. A kezdő felnőtt tánccsoportok száma, valamint a népzeneoktatás iránt tapasztalható érdeklődés növekedése alapján a *Fölszállott a páva* elérte a célját, a népművészeti 'kampány' sikeresként értékelhető.

Érdekes jelenség tárul fel, ha megvizsgáljuk, hogy a Hajdúság hagyományos értékeinek reprezentációjaként milyen anyag jelent meg a műsorban. A *pusztaromantika* hatása a mai napig tetten érhető, hiszen a versenyzők az évadok során a *Fölszállott a páva* televíziós adásaiban is túlnyomó többségben a pásztorkultúrát mutatták be.[879] Jóval kisebb

[879] Az eddigi évadok során a következő produkciók kerültek képernyőre a Hajdúság területéről:
- Majer Tamás (2012): *Hortobágyi pásztorbotoló*;
- Zsikó Zoltán (2012): *Hortobágyi pásztordalok*;
- Debreceni Népi Együttes (2014): *Táncok a Hortobágy széléről*;
- Zsikó Zoltán és zenekara (2014): *Hortobágyi pásztordalok*;
- Veres Hunor (2016): *Hortobágyi pásztordalok Törő Gábor repertoárjából*;
- Kicska Péter Milán (2016): *Van kenyerem, van szalonnám, hortobágyi citeramuzsika*;
- Debreceni Hajdú Táncegyüttes (2017): *Hortobágyi pásztortáncok és friss csárdás*
- Debreceni Hajdú Táncegyüttes (2018): *Nádudvari csárdás és pásztortánc;*
- Majer Tamás (2018): *Hortobágyi juhásztánc;*
- Laczkó Botond (2019): *Hortobágyi kétbotos pásztortánc;*
- Debreceni Hajdú Táncegyüttes Utánpótlás Csoportja (2019): *Öhön – táncok Hajdúságból*. A produkció címe a

számban olyan produkciók is megjelentek a műsorban, ahol nem a pásztorkultúra került előtérbe, bár ezek közül több nem szorosan a Hajdúsághoz, hanem az átmeneti területet képező Polgár településhez kapcsolódik.[880]

Felmerül a kérdés, hogy más, a műsorban többször megjelenített kistájak esetében is hasonló aránytalanságokat tükröz-e a bemutatott folklóranyag. Azt állapíthatjuk, meg, hogy például Gyimes, Zoboralja vagy a Hajdúsághoz közeli Szatmár hagyományaihoz képest a hajdúsági kultúra bemutatása a képernyőn egysíkú. Nem kerültek előtérbe még a karácsonyi ünnepkör szokásai sem, pedig ezek ebből a régióból is viszonylag jól dokumentáltak, és a nyilvános közgyűjtemények archívumaiban elérhetőek.

A média hatása mellett a népi kultúra intézményes oktatását sem szabad figyelmen kívül hagynunk. A 21. században is folyamatosan alakul ez az oktatási keretrendszer. Bolya Mátyás 2019-ben megjelent tanulmányában foglalta össze a művészetoktatásban megjelenő erősségeket, lehetőségeket, valamint a képzési rendszer fejlesztendő területeit.[881] A vizsgálat idején (2017) Magyarország területén 356 olyan intézményt tartott nyilván az Oktatási Hivatal, amelyben néptánc- és/vagy népzeneoktatás zajlott.[882] A népzeneoktatás sajátos módszertani lehetőségeiről a XXVII. Kecskeméti Népzenei Találkozó keretein belül megrendezett *A magyar népzene oktatása Kodály után 50 évvel* című konferencián született egy összegzés.[883] A különböző népzenei versenyek, népzenei minősítő rendszerek és kulturális rendezvények folyamatosan motiválják a táncházmozgalom szereplőit a saját környezetük, vagy más magyar kistájak hagyományos kultúrájának elsajátítására, színpadra állítására és publikálására.

Napjainkban a Hajdúság területén több pávakör, citerazenekar, népzenei együttes is működik. A hangszeres gyűjtések alacsony számából adódóan a hajdúsági magyar népzene bemutatása során a vonósbandák is elsősorban a vokális népzenei felvételekre támaszkodnak. A kistáj népzenéjét összefoglaló hangzó kiadványt először a Hétlépés Zenekar adott közre *Hortobágyi gulyaállás – Hortobágyi népdalok* címmel.[884] A lemezen elhangzó dalok szinte kivétel nélkül a pásztorélethez kötődnek. 2005-ben jelent meg a Szeredás Népzenei Együttes

válogatón: *Hajdúsági táncok és hortobágyi pásztorbotoló*.
A Hagyományok Háza „Páva Iroda" szíves közlése nyomán.
[880] - Kispendely Énekegyüttes (2016): *Népi játékok Tiszapolgárról*;
- Debreceni Hajdú Táncegyüttes (2017): *Tiszapolgári rukkoló bál*;
- Pendely Énekegyüttes (2017): *Hajdúböszörményi népdalok Papp János gyűjtéséből.*
A Hagyományok Háza „Páva Iroda" szíves közlése nyomán.
[881] Bolya 2019.
[882] Bolya 2019: 73.
[883] A konferencia előadásainak anyagából megjelent egy tanulmánykötet a Hagyományok Háza gondozásában. Tóth 2021a.
[884] Tószegi–Pásku–Dévai–Bíró: 2001.

Cuháré című kiadványa[885] (alcíme *Hajdúsági hangszeres népzene*), amely a hanglemez mellett egy könyvet is magában foglal. A kötetben a Hajdúság népzenéjéről szóló rövid összefoglalás után az öreg hajdúvárosokról szóló információk és helyi, pusztai történetek is helyet kaptak.[886] A lemezen elhangzó dalanyagban katonadalok és lírai dalok is megjelennek, utóbbiak például a lakodalmi szokásrendre utaló *Csigavígtaposáskor* címmel.[887] A dalválogatásban ugyanakkor itt is hangsúlyosan jelennek meg a pásztordalok, amelyre az előszóban is utalnak a szerkesztők: *„Lemezünk anyagának összeállításában arra törekedtünk, hogy minél színesebb átfogóbb képet nyújtsunk a Hajdúság zenéjéből. A dalok többsége a pásztorkodással kapcsolható össze, hiszen a pásztorok voltak a hagyományok továbbörökítői a nomád állattartó hortobágyi pusztán."*[888] Megfigyelésem szerint a táncházmozgalom és az oktatás szereplőire a *Cuháré* című hanglemez nagy hatást gyakorolt: számos koreográfia készült az itt hallható zenei összeállításokra, valamint népdalversenyeken is rendszeresen megszólalnak ezek a dalfüzérek változatlan formában. A régió népzenéjéről tematikus válogatást nyújt a Szeredás Népzenei Együttes *Rózsa Sándor felül a nyeregbe – Hajdúsági, hortobágyi és sárréti betyárballadák, betyárdalok és rabénekek* című kiadványa.[889] Ahogyan az alcímből is kiderül, a szerkesztő Kálmán Péter 'Cucás' a repertoárt nem csak a Hajdúság területéről válogatta. A kiadvány formátuma a *Cuhérá*val megegyező: a hanglemez a környék népzenéjéről és a lemez tematikáját felölelő műfajokról szóló írásokat, valamint szakirodalomjegyzéket is magában foglaló könyvhöz tartozik.

A felsorolt kiadványok mellett a régióban tevékenykedő többi zenekar repertoárjában is szerepelnek hajdúsági népzenei összeállítások. A vonósbandák játékstílusában két irány figyelhető meg. Az egyik irányzat képviselői a hajdúsági népzenei dallamok előadásában a hangszeres népzene szempontjából alaposan feltárt szatmári régió vonósbandáinak stílusát követik. A másik irányzatban a zenészek a vokális népzenei gyűjtések dallamait a népies műzenét játszó városi cigányzenekarok zeneesztétikai keretrendszerében próbálják elhelyezni. A fiatalabb generáció egy részénél ennek nagyon jól látható jegyei öltenek testet a viselkedésmodellek és öltözködésmodellek követésében is.

Fontosnak tartom, hogy a hajdúsági népdalról valósághű kép rajzolódjon ki, s ez a kép ne csak a néprajztudomány elméleti szintjén, hanem az alkalmazott néprajztudomány keretein belül a táncházmozgalom szereplői számára is kézzelfoghatóvá váljon. A népzenei

[885] Rőmer–Kálmán: 2005.
[886] A történetek avagy anekdoták részletek dr. Béres András: *Arra van egy kőhíd rakva…* című kötetéből. Vö. Béres: 1982.
[887] Vö. *4.3. Énekes szokások:* 49.
[888] Rőmer–Kálmán: 2005: 3.
[889] Kálmán: 2013.

kutatómunka mellett népzenét oktató pedagógusként, valamint gyakorló népdalénekesként és népzenészként a magyarországi népzenei kultúra több szeletére is rálátásom van. A különböző szerepek kiegészítik egymást, hiszen a kutatómunka eredményei mind az oktatásban, mind a színpadi és táncházi zenei tevékenység során beépíthetők a gyakorlatba. A másik irányból tekintve pedig a pedagógiai munka és az aktív zenélés elméleti alapját a saját vizsgálataim és népzenei terepmunkám adják. A különböző területek összefonódása sokrétű tevékenységekre nyújt lehetőséget.

A szokáscselekvések, s ezzel együtt az identitás tovább éltetésével, illetve a folyamatokban résztvevők szerepvállalásaival kapcsolatban Marinka Melinda ad tömör összefoglalást kötetében a lehetséges megközelítésekről.[890] Az egyik idézett modell Dan Lundberg nevéhez kötődik, akinek kifejezéseit Juhász Katalin adaptálta a magyar nyelvi környezetre.[891] Lundberg modellje szerint a folyamat szereplői három kategóriába sorolhatók: *doers – csinálók, knowers – tudorok, makers – terjesztők*. Az első kategória tagjai azok, akik a tevékenységet végzik, a második csoportba tartozó egyének elsősorban a kutatásban vállalnak szerepet, a *terjesztők* pedig a feltárt ismeretanyagot mutatják be és adják át különböző formákban.[892] *„A terjesztés végbemehet a közösségi alkalmakon, nyílt reális tereken, de akár egy csoportról szóló könyvben vagy a csoportkohéziót szolgáló virtuális felületeken.”*[893] Amennyiben a szerepköröket nem csak a hagyományos kulturális közösségek keretein belül értelmezzük, hanem közművelődési keretekbe adaptáljuk, úgy a hajdúsági népzene népdalrepertoárjának újrafogalmazásában mind a *csináló*, mind a *tudor*, mind a *terjesztő* kategóriában vannak vállalt feladataim, amelyeket folyamatosan végzek és építek. Ennek a munkának része többek között előadóként (azaz *doer – csináló* szerepkörben) a *Táncház – Népzene* lemezsorozat darabjain bemutatott két hajdúsági népdalcsokor.[894] A *Fölszállott a páva* 2017-es évadában képernyőre kerülő *Hajdúböszörményi népdalok Papp János gyűjtéséből* című összeállítást a Pendely Énekegyüttes mutatta be. Ez az összeállítás és egy debreceni népdalokból álló válogatás a Pendely Énekegyüttes-család önálló hanglemezén is megjelent.[895] A debreceni népi énekes növendékeinkből alakult énekegyütteseket Sáriné Szebenyi Judittal közösen vezetjük. A tanítványok repertoárjának kialakításában nagy hangsúlyt fektetünk a hazai népdalok oktatására, a helyi identitás erősítésére, amely a *maker – terjesztő* szerepkörbe eső tevékenység. Az említett fórumok (lemezsorozat, televíziós műsor)

[890] Marinka 2016: 159–161.
[891] Vö. Lundberg 2007.; Juhász K. 2011: 157–165.
[892] Vö. Marinka 2016: 160.
[893] Marinka 2016: 160.
[894] Lásd Tóth 2018a és Tóth 2019.
[895] Agócs–Sáriné Szebenyi–Tóth 2020.

közvetítésével ráadásul ezek az összeállítások nemcsak helyi, hanem országos – sőt az internetes elérhetőségeknek köszönhetően nemzetközi – nyilvánosságot kaptak. Az összeállítások alapját a kutatómunkám során előkerült Papp-hagyaték adta.[896] A kutatás és a disszertáció elkészítése jelenti a *knower – tudor* szerepkörben teljesített feladataimat. Célom összességében az, hogy a hajdúsági kultúra örökségesítésében vállalt szerepeim szerint mindhárom területen a valós értékeket és ne sematizált vagy *kitalált hagyományok*at közvetítsek.[897] Ez nem egyéni cél, hanem közösségi: a hajdúsági lakosság saját kulturális értékeinek visszaépítése, s ehhez a 21. századi technikai eszközök célravezető használata.[898]

A továbbiakban az éneklést mint magatartásformát szemlélem, és a hagyományos kultúra mai keretekben való tovább élésének lehetőségeit vizsgálom.[899] Az éneklés, a zene az ember életének része, gyökerei egészen távolra nyúlnak vissza. Régészeti vizsgálatok alapján a zenével kapcsolatos legkorábbi tárgyi emlékek 25-50 ezer évesre becsülhetők.[900] A zene, ezen belül elsősorban a vokális zene[901] az évszázadok folyamán minden kultúrában aktív tevékenységet feltételezett. Egészen a 20. századig, amikor a technikai fejlődés következtében a zene passzív felhasználása egyre nagyobb teret nyert a modern társadalmak kultúrájában.

> *„A tradíció éltetését bonyolult folyamatként kell értelmeznünk, melyben egy életforma fenntartásához szükséges társadalmi mechanizmusok, vagy éppen az adott életformában kialakult érzésvilág kifejezőeszközeinek (itt elsősorban a népművészet körében számon tartott jelenségekre gondolok) átörökítése dominál. Ebben a folyamatban viszont – mivel a folklorisztika a hagyományőrzés fogalma alatt általában a szájhagyomány által történő átadást/átvételt érti – nincsenek pontos és változatlan, receptszerűen követhető előírások. Ez azt jelenti, hogy a kulturális javak […] átörökítésénél a folyamat szereplői csakis a saját legjobb*

[896] Pedagógiai tevékenységünk során a hajdúsági népdalok mellett a szomszédos kistájak zenefolklórja is hangsúlyos szerepet kap. Ezzel összhangban Sáriné Szebenyi Judit kolléganőmmel a Papp János hagyatékának kiindulópontjaként szolgáló nyírábrányi népdalkészlet egy részét is feldolgoztuk. Az így kialakult összeállításokat a Papp János halálának 20. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepi műsorban mutattuk be: 2022. február 12. *Most jövök Ábránybul…* ünnepi megemlékezés, hangverseny és kiállításmegnyitó, Nyírábrány. A hangversenyen a Pendely Énekegyüttes-család és a Törköly zenekar (saját növendékeim és zenekarom) mellett az Ábrányi Emil Általános Iskola növendékei vettek részt, ezáltal a Nyírábrányban gyűjtött népdalrepertoár egyes darabjai visszakerültek a helyi fiatalok használatába. Az évforduló alkalmából rendezett kiállítás tanulmányát e sorok írója jegyzi. Lásd Tóth 2022a.

[897] Vö. Vajda 2016: 31–32.

[898] Az archív felvételek teljes rendezése után például reális célnak tekintem egy hajdúsági népzenei internetes adatbázis kialakítását.

[899] Vö. Tóth 2021d: 179–190.; Tóth 2021f; Tóth 2022c: 578–581.; Tóth 2022d: 77–92.

[900] Kelemen 1998: 8.

[901] A hangszeren való játék általában a specialisták sajátja, a többség az instrumentális zenének befogadója és használója: táncoltak rá, valamely szokás (például lakodalom) része volt, illetve daloltak rá..

tudásukra, emlékezetükre hagyatkozhatnak. Ebből kifolyólag a hagyományőrzést általában a tudatos változtatás igénye nélkül végrehajtott átörökítés folyamataként jellemezhetjük."[902]

Az értékek és jelenségek hagyományozódása ugyanakkor az eredeti funkciók megtartásával is számol. Az énekkultúra területén ezért az önképzőköri keretekben, a közművelődés és közoktatás viszonyrendszerében vagy intellektuális indíttatásból megvalósuló átadás-átvétel nem vezethet a hagyomány tovább éltetéséhez, hiszen itt többnyire az éneklés megváltozott funkciójával számolhatunk.

A népzenei gyűjtések során a kutatók a falusi környezetben a kiváló énekeseket keresték, az ő repertoárjuk darabjait rögzítették. A hagyományos zenei kultúra viszont nem egyes specialisták sajátja volt, hanem az egész közösség használta, formálta a népdalokat. Szemléletes példa erre Vargyas Lajos úttörő – és részletgazdagságában napjainkig egyedülálló – munkája, Áj falu zenei monográfiája.[903] Vargyas a 20. század derekán, 1940-ben végzett mélyreható gyűjtőmunkát a falu teljes lakossága körében. Áj falunak ekkor mindössze 404 lakosa volt. A közel 1200 összegyűjtött dallamot felölelő repertoár sokszínű: a régi és új stílusú népdalok mellett egyházi népénekek, népies műdalok, szlovák és cigány dalok is szerepelnek benne. Minden, amit a faluban énekeltek. A gazdag dalkészlet nemcsak Áj falu egészére vonatkozik, egyes énekesek repertoárja az 500 dallamot közelítette meg a vizsgálat idején.[904] Akadt olyan is, aki nem rendelkezett megfelelő zenei érzékkel, és nem dalolt, vagy csak másokkal együtt tudott énekelni.[905] Általánosságban elmondható, hogy a hagyományos kultúra keretei között a közösségek tagjainak mintegy 70-80 %-a legalább átlagos zenei érzékkel rendelkezett, az éneklése valódi zenei élményt nyújtott.

Napjaink gyakorlati tapasztalatai alapján úgy látom, hogy ez az arány megfordult. Jómagam főállásban a művészetoktatásban veszek részt, pedagógus kollégáim révén viszont a közoktatás és a felsőoktatás területeire is van rálátásom. Példaként szeretném felvázolni a felsőoktatáson belül az óvodapedagógia képzés levelező szakán megfigyelt tendenciát. Ezt a képzési formát jellemzően olyan gyakorló óvodapedagógusok választják, akiknek nincs a munkakörükhöz megfelelő felsőfokú végzettségük. Az utóbbi néhány év benyomásai lesújtó képet mutatnak ezen a szakon. A többszáz levelezős hallgató Magyarország különböző településeiről származik. A kamaraének-konzultációk és a vizsgák tapasztalatai alapján körülbelül a hallgatók kétharmada nem tud tisztán intonálni, átlagos zenei érzékkel sem

[902] Agócs 2004: 161. Agócs Gergely megfogalmazása rokonítható Anthony Giddens monolitikus szemléletével, aki szerint a hagyomány a *kollektív emlékezet*hez kötődik, amely nem zárja ki a változásokat és a megújulást, de mindenképpen egy megbonthatatlanul egységes rendszert jelent. Vö. Giddens 1994.
[903] Vargyas 2000.
[904] Vargyas 2000: 11–15.
[905] Vargyas 2000: 50–51.

rendelkezik. Olyan pedagógusokról van szó, akik a mindennapos munkájuk során a kisgyermekek zenei nevelésével is foglalkoznak. Ők tehát – elvileg – a mindennapos gyakorlatban énekelnek az óvodásoknak, vagy dalt tanítanak nekik. Az úgymond laikusoknál (akiknek munkakörébe nem tartozik bele az éneklés) feltehetőleg még kisebb a jó énekesek hányada. A hagyományos kultúrához viszonyítva tehát az arányok megfordultak. Modern társadalmunk tagjainak csupán 20-30%-a rendelkezik átlagos zenei érzékkel. A hangszeres tudással bíró személyek száma még ennél is alacsonyabb.

Mi lehet az oka ennek a drasztikus változásnak? A válasz röviden: megváltozott a társadalom viszonya a zenéhez. A civil társadalom zenére, pontosabban éneklésre irányuló tevékenységformáival (énekkarok, dalárdák, nótaklubok és pávakörök) jellemzően egy adott korosztályon belül, az 50 év fölöttiek körében találkozunk. Ezek a közösségek elsősorban belső motiváció hatására jöttek létre, mert az idősebb generációk tagjai számára még egyfajta szükséglet a közös éneklés. A fiatalabb korosztályokhoz tartozók többsége nem, vagy csak ritkán énekel. Az erre szakosodott énekes specialistákat hallgatják, mint egyfajta szolgáltatást. A technikai eszközök gyors fejlődésével ez egyre könnyebb, ma már elegendő, ha egy okostelefonnal rendelkezik valaki. A felhasználó egyetlen memóriakártyáról többórányi felvétel közül tud bárhol, bármikor válogatni, az internet segítségével pedig szinte a végtelen a zenei műsortár. A néphagyománnyal kapcsolatban gyakran emlegetett önellátás fogalma gazdasági és kulturális értelemben is megállja a helyét, ezzel szemben ma a fogyasztói társadalom korszakában élünk. A hagyományos közösség tagja a zenei kultúra hordozója, a modern társadalomban viszont egy-egy zenei termékcsomag fogyasztóját látjuk. A kultúra megélése és a kulturális javak fogyasztása közt óriási a különbség.

A hagyományos kultúra társadalmi keretei a 20. század folyamán felbomlottak, a közösségek kölcsönös bizalmat, valamint elköteleződést feltételező közegei szertefoszlottak. A közösségi alkalmakon nem tudnak együtt énekelni a résztvevők, mert nincs közös repertoárjuk. Már lakodalmakban és tábortüzeknél is ritka a spontán kialakuló énekes mulatság. Ezzel párhuzamosan a szoros családi kötelékek is meglazultak. Az otthonokban egyre ritkább az énekszó, ezt a funkciót elvben a közoktatásban, illetve köznevelésben kötelező ének-zene oktatás vette át. A zenei anyanyelvre épülő, világhírű Kodály-koncepció[906] azonban – amelyet a magyar zenei nevelésben alkalmaznak a tanárok – a gyakorlatban nem mindig teljesedik ki, sok esetben csonka formában jelenik meg az órákon. Kodály Zoltán nevelési eszméit röviden a következő pontokban lehet összefoglalni.

[906] Fontos megjegyezni, hogy a szó szoros értelmében vett Kodály-módszerről nem beszélhetünk. Kodály Zoltán ugyanis soha nem írt módszertant, ezt javaslatára és ösztönzésére egyik tanítványa, Ádám Jenő tette meg. A módszert tehát nem Kodály fogalmazta meg, de ő terjesztette és az ő szellemisége árad belőle. Lásd Ádám 1941.

1. A gyermekeknek zenei alapú nevelésben kell részesülniük. Példaként az antik görög kultúrát emeli ki: a magas szintű zenei oktatás tette lehetővé a görögök felemelkedését. A zene a testet és a lelket is karbantartja és fejleszti.

2. Csakis értékes zenei anyagot szabad a gyerekeknek tanítani. *„A tudat alatti magyarság első talpköve a nyelv. […] A tudat alatti magyarság másik talpköve a zene. Óvóban tán még fontosabb a nyelvnél is.”*[907] Tehát az óvodai és iskolai zenei nevelést a magyar népzenére kell alapozni, hiszen ennek komoly hatása van az identitás kialakulására. A magyar gyermek először a saját zenei anyanyelvében legyen jártas. Csak később tanítsunk neki más zenei nyelveket, de azoknak is csak a legjavát, az igazi értékeket.

3. A zenéhez legközelebb jutni saját hangunk által tudunk. Nem a hangszeres zeneoktatásra kell a hangsúlyt fektetni, hanem vokális alapokra kell helyezni az oktatást. Az éneklés mindenki számára hozzáférhető, és nincs annál maradandóbb zenei élmény, mint amelyet saját magunk fizikailag is megtapasztalunk.

4. A zeneoktatás során a zeneértés tudományába is be kell vezetni az ifjúságot. Úgy lehet a muzsikát igazán élvezni, ha értjük is azt. A zeneértés egyik mércéje a zenei írás-olvasás, amelynek kulcsa a relatív szolmizáció.[908]

Kodály Zoltán munkássága során időről időre felhívta a figyelmet a magyar oktatás és nevelés hiányosságaira. Hol az óvodai játékos tanulás fontosságát emelte ki, hol az általános iskolában szükséges napi éneklés hiányát, hol pedig a megfelelő képzettségű énektanárok igen alacsony számát firtatta. Sajnos ezekben a kérdésekben nem történt számottevő előrelépés az elmúlt évtizedekben sem. A Kodály életében kiépült ének-zene tagozatos általános iskolák száma drasztikusan csökkent, az általános tantervű iskolákban pedig a heti két énekóra helyett egy (esetleg másfél) óra maradt. Ráadásul a gyakorlatban az ének-zene órákon keveset énekelnek a gyermekek: a hangsúly áttolódik a zenetörténeti ismeretek felé, rosszabb esetben pedig más tantárgyak ismereteit oktatják ezeken az órákon is. Néhány éve felvetődött ugyan az ún. *mindennapos éneklés* bevezetése az általános iskolákban, de a koncepció kidolgozása elakadt. A diákok nem szeretnek énekelni, mert nem tudnak. Jogosan vetődik fel a kérdés: hogyan tudna énekelni valaki, akivel sem otthon, sem az óvodában, sem az iskolában nem énekeltek együtt rendszeresen; akinek nem mutatta meg senki, hogyan és mit érdemes dalolnia? Saját pedagógusi pályám során sok olyan személlyel találkozom, akik fiatal

[907] Kodály 2007: 95.

[908] A relatív szolmizáció önmagában nem Kodály Zoltán innovációja, de ő csiszolta ki, hangolta finomra ezt a rendszert. A relatív szolmizáció eredete a 11. században élt Guido d’Arezzo *Szent János himnuszára* vezethető vissza. A himnusz sorkezdő szótagjai a szolmizáció hat hangját adták ki: *ut re mi fa sol la*. Ezt a rendszert fejlesztette tovább Kodály az angol lelkipásztor, John Curwen kézjeleinek alkalmazásával, és nem utolsó sorban a nevelési eszméi kialakításával, gyakorlatba való bevezetésével. Vö. Fehér: 2012.

felnőttként keresik az énektanulás lehetőségét. Rendszerint jó adottságokkal rendelkező férfiakról és nőkről van szó, akiknél semmilyen szervi elváltozás vagy képességzavar nem akadályozza az éneklést. Hangképző szerveiket viszont nem használták rendszeresen a beszéden kívül más tevékenységformában. Emellett lelki gátak is kialakulhatnak az énektudás hiánya miatt.[909]

Miért születik meg az ének? Amikor a beszélt nyelv már nem elég a közölni kívánt tartalom kifejezésére, az ember más kifejezési formát keres. Ez az énekhang. A hangszalagok körüli izomzat irányítása magas fokú idegrendszeri összehangoltságot igényel. A hangszalagok finommotorikai fejlesztése a mozgásformák más területein is pozitív hatásokat vált ki. Tanulmányok sora irányul a zenei nevelés transzferhatásának vizsgálatára. Több kutatás igazolta, hogy a zenét tanuló diákok intellektuális, szociális és emocionális téren is gyorsabban fejlődnek az olyan gyermekekhez képest, akik nem részesülnek intenzív zenei nevelésben.[910] A tehetség az olyan szinkretikus rendszerekben, mint amilyen a hagyományos kultúra, általában egyszerre több területen jelentkezik. A jó énekes többnyire jó táncos is, vagy kézműves tudásával emelkedik ki a közösség tagjai közül. A transzferhatás tehát ebben a kulturális közegben is megmutatkozik. Az éneklés pozitív hatásait hosszan lehet sorolni: a testkép kialakulása, a helyes légzéstechnika elsajátítása, a hangképző szervek finommotorikai irányítása, az érthető, kifejező szövegmondás fejlesztése, stb. Az egyén életében kifejtett pszichoszociális hatások, a lelki oldások és kötések szerepe sem elhanyagolható. A közösségben pedig szintén fontos szerepet tölt be az éneklés. Az összetartozás élményét erősíti a közös tevékenység, a közös éneklés is. A különböző műfajú népdalok egyes csoportjai a társadalmi szerepek megszilárdulását is elősegítik: a nemi identitást, a férfi-női szerepek elkülönülését, egyes csoportok (például katonák, summások) egységességét.

A hagyományos kultúrában az *éneklés* kifejezést jellemzően csak az egyházi énekekre vonatkoztatják. A népdalokat, nótákat a parasztasszonyok *dalolják, fújják,* vagy *mondják.*[911] Mondják, hisz bár az éneklés, illetve dalolás egyféle emelkedettséget jelent a beszédhez képest, mégis a szöveg, a tartalom az elsődleges. A magyar népdalszövegek tematikája

[909] Személyes tapasztalatot szereztem e téren egy lakodalom során, néhány évvel ezelőtt. A vőfély szerette volna, ha a násznép dalolva érkezik a lánykikérésre. Ehhez egy általánosan elterjedt új stílusú magyar népdalt ajánlott. A népdalt az idősebb generációk tagjai ismerték, a fiatalabb korosztálynak csak egy része. A próba során, amikor mindenkinek lehetősége lett volna bekapcsolódni az éneklésbe a násznép egyik tagja meglepő kijelentést tett. Amikor meghallotta az énekhangom, ezt mondta: *„Ha te így tudsz énekelni, akkor én nem merek."* Vélt vagy valós hiányosságai visszatartották a közös énekléstől, mert a társaság egy tagja jobb adottságokkal vagy nagyobb tapasztalattal bírt. Véleményem szerint ez a jelenség összefügg az állandó versengéssel is, ami körbevesz bennünket. Verseny a legjobb érdemjegyért, a helyezésekért, az elismerésekért. Az átlagosság sokaknak már nem elég. Mások félnek a kudarcélménytől, így inkább kihátrálnak egy-egy kétséges kimenetelű helyzetből.
[910] Turmezeyné Heller 2010: 59–61.
[911] Berecz 1997.

szerteágazó. A hagyományos kultúra keretein belül minden élethelyzetben, minden fontosabb eseménynél rendelkezésre állt az eszköztár az öröm, a szomorúság, az ünnep vagy akár a gyász megéléséhez és feldolgozásához. A népdalszövegek sokszínűségét jól mutatja Katona Imre osztályozása:

I. „érzelmi dalok: virágének, szerelmi dal, búcsúdal, keserves stb.

II. mulattató dalok: bordal, mulatónóta, táncdal, gúnydal stb.

III. alkalmi énekek: bölcsődal, lakodalmi ének, munkadal, sirató stb.

IV. szertartásos énekek: népének, virrasztóének, halotti búcsúztató stb.

V. foglalkozási dalok: diákdal, bakternóta, koldusének, mesterdal, szolgadal, aratódal, summásdal, kubikosdal stb.

VI. történeti-társadalmi énekek: kuruc énekek, porcióénekek, '48-as dalok, katonadalok, betyárdalok, rabénekek stb."[912]

Hadd emeljek ki néhány példát a lírai folklórszövegek sorából! A szöveg kifejezheti az egyén viszonyát a szülőföldhöz:

Hazám, hazám, csëndës hazám,
Bárcsak határodat látnám!
Látom füstjit, de csak elig,
Hogy az égen lëngedëzik.[913]

Megjelenik az egyén természettel való kapcsolata is. Népdalaink gyakran természeti képpel kezdődnek:

Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz,
A szegény barom is csak a pásztorra níz.
Istenem, Teremtőm, adj egy csendes esőt,
A szegény baromnak jó legelő mezőt![914]

Az egyének egymáshoz való viszonya hol emelkedett, hol humoros felhanggal mutatkozik meg. Ez jelenthet szülő-gyermek vagy párkapcsolati viszonyt, de a különböző társadalmi rétegek képviselői közti feszültségek is felszínre törnek a népdalszövegekben:

Ha még egyszer tüzes ménykő lehetnék,
A ménesi irodába becsapnék.
Széjjelvágnám azt a magos irodát,
Meg azt a sok benne ugató kutyát.
Széjjelvágnám, intéző úr, magát is,
Meg azt a sok ingyenélő kutyát is.[915]

[912] Katona 1979: 353.
[913] Vargyas 2002: 387/ 047b.
[914] 113. dallampélda.
[915] Vargyas 2002: 589/ 0347.

Hosszasan sorolhatnám még a különböző példákat, de ez a néhány kiragadott részlet is jól rávilágít a népdalszövegek sokszínűségére. A kortárs, ún. mainstream szórakoztatóipar zenei termékei közül vajon hányféle példát tudunk felsorolni? A tapasztalat azt mutatja, hogy a tematika végletesen beszűkült egyetlen területre, a párkapcsolati viszonyt megjelenítő szövegvilágra. A dalszövegekben nem, vagy csak kivételes ritkaságként jelennek meg a különböző lélektani helyzetek (például szülő elvesztése, új társadalmi szerepkörbe kerülés házasság révén stb.), nem alkalmazkodott a kultúra a megváltozott életritmushoz. A kifejezés eszköztára tehát egysíkúvá vált, ami emocionális és intellektuális téren is negatív hatással van a társadalomra. Az éneklésre való igény még él az egyénekben, de a többség ennek a módját már nem tudja. A médiában gyakran találkozhatunk azzal a kifejezéssel, hogy valaki vagy valakik *ordítva éneklik* az aktuálisan kedvenc zeneszámot a koncerteken. Ez az ordítva éneklés – nevezzük most a sláger előadójával vagy annak felvételével történő artikulálatlan, belső intonációs kontrollt mellőző, többnyire hangos együtténeklésnek – viszont távol áll attól a dalolástól, amely a hagyományos zenei kultúrát karakterizálta. A napjainkra jellemző állandó háttérzaj (utcazaj, rádió vagy televízió) nem ad lehetőséget az elmélyülésre, egyre ritkább körülöttünk a csend. *„Hiszen a csend kell ahhoz, hogy létrejöjjön az az ihletett pillanat, amely az embert, az ember lelkét a dalolás felé indítja el. Igen, egyfajta minőségi csend kell ahhoz, hogy igényünk legyen az éneklésre, vagy akár a hangszeres zenélésre.”*[916]

A hagyományos kultúra társadalmi kereteinek szembetűnő változásait támasztja alá a balmazújvárosi Németi család tagjai körében végzett gyűjtőmunkám tapasztalata is. Míg id. Németi János juhász, nótafa több száz népdalt tud felidézni, fia, ifj. Németi János gulyás mindössze néhány tucatot, az unokák pedig ennél is kevesebbet. A Németi család még ezzel együtt is kiemelkedik a társadalom általános, végletekig erodálódott énekkultúrájából, hiszen életformájuk miatt a népdalok nagy részének átadás-átvétele még a hagyományban kialakult funkcióknak megfelelően történt. A terepkutatások során elsősorban a két idősebb generáció képviselőinek énekkultúráját vizsgáltam.[917] Mindkét pásztor daltanulási módjainak bemutatásánál a hagyományos kultúra átadás-átvételi folyamatai mellett megfigyelhető volt a közművelődési keretek (iskola, népdalkör) között elsajátított és tudatos önképzés során visszatanult népdalok vagy inkább népdalszövegek csoportja is.

Hadd emeljem ki ismét ifj. Németi János szavait,[918] aki a hagyományos kultúra iskolai keretek között való átadásának problémáját a következőképpen fogalmazta meg: *„… azt nem tudja az a mai gyerek, aki elénekli azt, hogy ’Kis Mariska’ néni* [egy fiktív személy, aki a dalt

[916] Agócs 2021: 11.
[917] Lásd *5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya.*
[918] Lásd *5.3.1.1. Id. Németi János és fia – a generációs különbségek esettanulmánya:* 222.

énekli – T. L. L.] *mit érzett bele abba a népdalba, (...) vagy egy táncba is mit érzett bele az, aki annak idején előadta. Mer' le tudja másolni, egyértelmű, de az érzéseket, azt nem tudja."*[919] A közművelődés és köznevelés keretei tehát új funkcióba helyezik az éneklést. A növendékeknek egy népdal eléneklése gyakran egy a sok iskolai feladat közül. Korábban kifejtettem, hogy Kodály Zoltán nevelési eszméi szoros összefüggésben állnak a hagyományos kultúra értékeivel. Mindez azonban mit sem ér, ha a gyakorlatban nem alkalmazzák megfelelően a kodályi eszméken alapuló módszertant.

Mit tud átmenteni a művészetoktatás a hagyományos kultúra értékrendszeréből? A cél az, hogy a gyermek a saját környezetében tapasztalható és a hagyományhoz köthető jelenségeket helyesen értelmezze. Ha a népdal a művelődési, tudományos vagy reprezentatív folklorizmus részeként éli tovább az életét, bármennyire azonos a hagyomány anyagában formálódott alakzataival (szöveg, dallam, előadásmód), de nem az eredeti társadalmi vagy egyéni funkciók mentén jelenik meg, akkor csak lenyomata lehet a hagyománynak, annak részét nem képezheti. A hagyományőrző énekesek egyre nehezebben elérhetők, énekük legtöbbször csak archív felvételekről hallható. A népzenei terepkutatás hangfelvételei ugyanakkor a legritkább esetben tartalmazzák azokat a járulékos információkat, amelyek a hagyomány szövetében kiépítették az egyén tudatában az énekkultúrát. A kutatás és az oktatás az éneket legtöbbször kizárólag annak dallama vagy szövegének esztétikája mentén kezeli. A hatékony zenepedagógiához viszont ez kevés, hiszen ha a növendéknek nincs mihez kötnie a népdal esztétikai ismérveit, akkor nem sikerülhet azt hatékonyan beilleszteni műveltségének aktív tartományaiba. A pedagógusokra, vezetőkre ezáltal nagyobb felelősség hárul, hiszen ők válnak a kulturális javak átadásának elsődleges közvetítőivé.

Saját pedagógiai gyakorlatomban folyamatosan keresem a kapcsolatot a hagyományőrző énekesekkel és hangszeres zenészekkel. Kollégáimmal együtt olyan idős embereket keresek, akiknek nem tananyagként, hanem szocializáció folyamán épült a tudatukba a hagyományos kultúra. A módszer – mondhatni – egyszerű: személyes kapcsolat kialakítása a növendékek és a hagyományőrző énekes között. Ezt a kapcsolatteremtést személyes találkozások, rendhagyó órák és tanulmányi utak keretein belül tudjuk megvalósítani. Az iskolához közel élő hagyományőrző énekeseket elhívjuk magunkhoz, ahol a legkisebbek is részt tudnak venni a foglalkozásokon. A nagyobb növendékekkel pedig (akik már a térképen is jól tudnak tájékozódni) rendszeresen szervezünk ún. gyűjtőutakat a magyar nyelvterület különböző pontjaira. Az ilyen találkozások során tapasztalt élmények exponenciálisan megnövelik az egyes dalokhoz fűződő érzelmi viszony kiépítésének

[919] Ifj. Németi János, Balmazújváros, 2017.04.02. Gy. Tóth Lilla – Sáriné Szebenyi Judit.

lehetőségeit. Ez megnyitja az utat abba az irányba, ahol a zene, az éneklés az egyén és a közösség számára az eredeti funkciókat tudja ellátni.[920]

Befejezésképpen egy hangszeres példán keresztül szeretnék rávilágítani arra, hogyan érvényesülhetnek a tradicionális műveltség eredeti funkciói a 20–21. században. Agócs Gergely és Juhász Zoltán 1992-ben talált rá az utolsó hagyományőrző dudásra, a Nógrád megyei Pál Istvánra, aki 1919-ben látta meg a napvilágot, és 2015-ben hunyt el. Pál István számos területen kiemelkedő tudással bírt: a dudálás mellett többek között a furulyázás, a népdalok, a népmese, a hagyományos gyógyítás és a pásztorkultúra iránt érdeklődők is sokat tanulhattak tőle.[921] A ’90-es évek elejéig mindössze néhány revival népzenész játszott dudán, tudásukat az archív felvételek alapján csiszolgatták. Pál István „felszínre kerülése” óta száznál is több dudás van Magyarországon. A megfelelő módszertannal és a népzenei táborokban, különböző tanfolyamokon és kurzusokon való személyes találkozások révén újraépült egy kulturális kifejezésmód. Ezt a mintát követem saját előadói és pedagógiai munkám során: a hajdúsági népzenei kultúra jelen kutatás során feltárt elemeit terjesztem, ezáltal a régióról kialakult kép egyre közelebb kerül a hagyományban meggyökeresedett arculathoz. A hagyományos tudás megszakított átadás-átvételi folyamatai egy másodlagos keretrendszerben, a művészetoktatás illetve a táncházmozgalom keretében bár új módszerekkel s részben új funkciók érvényesülésének érdekében, de ismét működésbe lépnek, s így újrakötik a folytonosság szálait.

[920] Vö. Tóth 2021b: 7; Tóth 2021c: 19–24.
[921] Agócs 1997.; Juhász 1998.; Agócs 2017.

7. Összegzés és kitekintés

Írásommal célom a hajdúsági népzenei értékek feltárása, a kistáj valós zenei arculatának megrajzolása volt. A dokumentumelemzések, az archívumokban lappangó hajdúsági gyűjtések és a saját terepmunkám általt feltárt dallamok alátámasztják a hipotézist, amely szerint a Hajdúság népzenei repertoárja jóval gazdagabb és árnyaltabb, mint azt az átfogó szakirodalom mutatja. Az összefoglaló munkákban jellegzetes hajdúsági dallamok jelennek meg, de rendre ugyanazt a néhány dallamtípust helyezik előtérbe, és a kistáj kulturális megjelenése ezáltal sematikusnak tűnhet. A *pusztaromantika* hatása is érezhető a pásztordalok túlreprezentálásában. A média felületein és a közművelődési keretekben is szignifikáns arányban jelennek meg a pásztorélethez kapcsolódó folklórelemek. A pásztorok sajátos, archaikus vonásokat a mai napig őrző életformája valóban hangsúlyos szerepet tölt be e kistáj kulturális arculatának kialakulásában, de a Hajdúság hagyományos kultúrájának valós képe megrajzolásakor a zenei vonatkozásokban sem hagyhatjuk figyelmen kívül a földműves és iparos réteg kultúráját. A hajdúsági dallamkészlet elemzése alapján megállapítható, hogy a kistáj repertoárja széles műfaji keretek között mozog: a lírai és pásztordalok mellett számos emberi életfordulóhoz és jeles napi szokáshoz kötődő népdal is található.

A *Bevezetés*ben megfogalmazott további kérdéseket[922] is – nagyrészt – meg lehetett válaszolni az elemzések során. A pásztordal elsősorban szövegével határozható meg a nép tudatában. A parlando pásztordalok szövegei jellegzetes dallamtípusokhoz kapcsolódnak, amely dallamtípusok tehát jellemzően pásztor- (és betyár-) szövegekkel jelennek meg a néphagyományban, de ez a dallam-szöveg párosítás nem kizárólagos. A tempo giusto kanásztánc-dallamok szövegében sem feltétlenül van utalás a pásztoréletre. A régi stílusú, ugrós típusú kanásztáncokat vagy kondástáncokat minden esetben régi stílusú dallamokra járták a pásztorok. Mind a táncban, mind a zenében archaikus vonások maradtak fenn, a szöveg pedig sok esetben kapcsolódik a pásztorkultúrához, de mulatószövegek is társulhatnak ezekhez a táncokhoz. Az is bizonyítást nyert, hogy a hajdúsági pásztorok repertoárja differenciált, a pásztordalok mellett számos műfajt magába foglal. A 20. századi gyűjtések adatközlőinek foglalkozására, társadalmi szerepére ritkán találhatók egyértelmű információk a jegyzőkönyvekben. Az archívumi dokumentumokból tehát nem rajzolódik ki, hogy az egyes társadalmi csoportok népdalkészlete különbözik-e egymástól, de a recens anyag vizsgálata ezt a kérdést is megnyugtatóan tisztázza: a megjelenő népdaltípusok és műfajok aránya eltérést

[922] *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei.*

mutat a paraszti és a pásztorréteg között. Az egyik ilyen markáns különbség például a szokásdalok, rítusénekek arányában tapasztalható. Mivel a pásztorok nem vettek részt szorosan a faluközösség mindennapi életében, az ő repertoárjuk például nagyon alacsony számú szokásdalt tartalmaz, míg a paraszti réteg számos dallamot őrzött meg ebből a műfajból. A pásztordalok kifejezik és erősítik a pásztorok identitástudatát, a szövegeken keresztül az énekesek kifejezik társadalmi státuszukat. A népdalszövegek ezáltal a társadalom szövetét képezik le. A hipotézis ugyanakkor csak részben igazolódik, hiszen a pásztordalok nem kizárólag a pásztorok repertoárjában találhatók meg, ahogyan például katonadalt sem csak férfiak énekeltek. Pusztán a dalszöveget vizsgálva nem határozható meg egyértelműen, hogy az énekes milyen társadalmi réteg tagja, milyen nemű vagy korú.

A Hajdúság pásztortársadalma – mint ahogy az más vidékeken is jellemző volt – a letelepedett földműves lakossághoz képest nagyfokú mobilitást mutat.[923] A laikusok talán nem is gondolják, hogy a múltban milyen nagy területeken mozogtak a magyar pásztorok. Néhány példa azt mutatja, hogy az egyik irányban a Hajdúságtól a Szatmárig terjedt ez a mozgás, a másik irányban pedig a borsodi palócságig. Ez magyarázza azt, hogy a hajdúsági magyar pásztordal típusai Gömörtől a Nagykunságig, valamint Szatmártól a Körösök vidékéig megtalálhatóak. A pásztorok ezért a szomszédos tájegységek irányában fontos közvetítő szerepet játszottak.

A helyi variánsok megjelenése mellett szintén a sajátos zenei arculatot alakítja az egyes dalok gyakoriságának, kedveltségének aránya. A Hajdúságban legkedveltebb dallamtípusok szövegkezdetei: *Debrecennek van egy vize…*, *Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz…*, *Lóra, csikós, lóra…*, *Ha felülök a fekete halomra…*, *Hajnallik, hajnallik…*. A letelepedett hajdúsági lakosság hagyományos dallamkészlete a szomszédos kistájak repertoárjához képest nagyobb eltéréseket mutat, mint a pásztordalok típusai. Ezekben a dallamrétegekben beszélhetünk autochton hajdúsági dallamkészletről. Felbukkannak a gyűjtésekben olyan dallamok, amelyekről máshonnan csak szórványos adataink vannak. Néhány olyan endemikusnak mondható dal is megfigyelhető, mint az *Elejbe, elejbe…*, *Sok bort ittam életembe…*, *Tökhalomnál van az olcsó gomolya…*, *Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs…*, *A nánási sugár torony de magos…*, *Mit ér nékem a nánási határ…* Az utóbbi dalok akár invariánsnak is tekinthetők,[924] mégis szépen illeszkednek abba a zenei világba, amit az összes többi, a Hajdúságban gyűjtött dallam kirajzol. Ebben ragadható meg leginkább

[923] Lásd *5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében:* 101.
[924] Vö. Ortutay 1981: 24–26.

a Hajdúság lényege. Az ilyen dallamokat nevezhetjük helyi specifikumoknak és jellegzetes dallamtípusoknak.

A hajdúsági népdalok egy részében megfigyelhető a pentatonizáló hajlam, az ilyen dalok szép példái a dallamok régi zenei ízlés irányába való alakulásának.[925] Mindezeket összevetve megállapítható, hogy a városias környezet ellenére élt a Hajdúságban egy erős hagyományos zenei kultúra, ez a társadalmi közeg is pozitívan hatott a népdal fennmaradására. Ugyanezt támasztja alá a népszokások élő hagyománya, az 1970-es években is működő betlehemes, kántálás, vagy csillagozás szokása, amely szokásokat tizenéves gyerekek gyakoroltak és éltettek. A felvételek hangvétele igazolja, hogy ezek a gyerekek a hagyományos kultúrát még szerves egységben kapták, annak nem csak egy-egy szeletét ragadták meg.

A Hajdúságban a nem pásztor rétegeknél is megjelennek olyan régi stílusú dallamalakzatok, amelyeknek helyi változatai mutatják, hogy itt is élt egy olyan autochton zenei műveltség, amely jelenségei segítségével kirajzolható a hajdúsági parasztság magyar népdalkincsének stílusa, illetve a jellege. A hipotézist visszaigazolják azok a vizsgálat során előkerült anyagok, amelyek adatait sorra véve látjuk, hogy a nem pásztor előadóknak is van olyan saját zenei műveltségük, amely különválasztható az általánosan elterjedt új stílusú magyar népdal alakzataitól. Ahogy ez feltételezhető volt, a vizsgálat során bizonyítást nyert, hogy a Hajdúságban nemcsak a pásztoroknak, hanem a régió paraszttársadalmának is volt sajátságos zenei műveltsége. A legfontosabb kérdés az volt, hogy a kettő eltér-e egymástól. Számos jel mutat arra (például a Rácz Sándor-féle *hortobágyi nóta* esztétikai kategória[926]), hogy a különböző társadalmi rétegek dallamkészlete jelentősen eltér egymástól. Ezért azokat a megállapításokat, amelyek szerint a Hajdúságot a pásztordalok karakterizálják, saját kutatásaim nem igazolják. Vizsgálataim eredményei azt mutatják, hogy a pásztordalok leginkább a hajdúsági pásztorok repertoárját karakterizálják, de még ott sem kizárólagosak.

Hajdúsági kutatásaim minden irányánál fontos szerepet kapott az egyéniségvizsgálat. Tudomásom szerint jelen pillanatban saját balmazújvárosi gyűjtéseim képviselik az egy előadótól (id. Németi János) rögzített vokális dalok számát tekintve a legaprólékosabb vizsgálatokat e kistájon. A 20. századi adatokat, eredményeket árnyalni lehet a 21. századi tudományos igényű feltáró munkával, a recens adatok elemzésével. A kutatómunka folytatásának, távlati céljának tekintem a megkezdett repertoárfeltáró vizsgálatok folytatását,

[925] Lásd *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Műfaji csoportok – az emberélet fordulóihoz és szakaszaihoz kötődő szokásdalok:* 158–159.; *5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése. Zenei és formai jellemzők – a variálás:* 206–207.
[926] Lásd *5.3.2. Parasztok – a Rácz-testvérek példája:* 254.

a hagyományőrző énekesek és zenészek lehetőleg teljes népzenei dallamkészletének rögzítését. Az utóbbi években végzett kutatómunka során több olyan hajdúsági és bihari paraszt- és cigányzenészt kerestünk fel kollégáimmal, akik a 20. század második felében voltak aktív zenészek, de még napjainkban is vitálisak. A vonósbandák teljes formájukban már nem találhatók meg, de fontos és hiánypótló gyűjtéseket folytatunk ezekkel a zenészekkel. A terepkutatás mellett reprezentatív fórumokon, hagyományőrző gálaműsorok keretében a néprajztudomány képviselői mellett szélesebb társadalmi réteg, a táncházmozgalom szereplői is megismerhetik ezeket a zenészeket. A hagyományőrző zenészek körében végzett népzenei gyűjtőmunka folytatása során olyan felvételek készítésére nyílik lehetőség, amelyre eddig nem volt példa ezen a kistájon.

Munkám akkor fog célt érni, ha a kutatás tapasztalatait át lehet ültetni a gyakorlatba, az elméleti vizsgálatok az alkalmazott néprajztudomány és a közművelődés területén eresztenek gyökeret. Más szavakkal a most felszínre került gyűjtések anyagait érdemes visszatanítani a hajdúsági településeken lakó fiatalabb és idősebb generációk tagjainak, hogy a népdalok saját kulturális közegükben tudjanak újra létezni. Mindebből kiderült, hogy Papp János hagyatékának és a többi eddig feldolgozatlan gyűjtés dallamainak közlésre érdemes tételeit mielőbb publikálni kell és akár egyéni úton, akár közoktatási, művészetoktatási vagy egyéb közművelődési keretek között visszakapcsolni a hajdúsági magyar műveltség vérkeringésébe.

8. Summary in English

On the folk music tradition of the Hajdúság region various concise publications are available and provide a clear cut, solid outline. According to these publications we may find two distinct types of folk songs: the old style shepherd songs and the new style folk songs. We could agree with this typology however there are quite a few questions still to consider.

How is it possible that those songs characterize a small region that are connected to one single group of a traditional society, to the shepherds, making up only 10–14% of the entire social structure of the region? Do the so called shepherd songs appear only as part of the shepherds' musical tradition or had they also been used by other social groups? How can we possibly define the notion of the shepherd song? Is it only their texts that make them stand apart from other subgenres or their musical features also differ? Do we never meet examples of songs representing other musical layers in the Hajdúság region?

Similar to the area where Hungarian language is spoken in the Carpathian Basin the composition of society is very complex therefore the overall image of its musical tradition is also difficult to simplify. In the Hungarian language region shepherds are represented in a higher percentage in the Hajdúság region than in other areas but they are still not the majority compared to the Hungarian language speaking population. The isolated life style of shepherds also makes us doubt whether their songs had been so influential –being the majority – that they pushed all other traditions into oblivion. It is much more likely that when collecting these songs it was the researchers' attitude that defined the focus: they turned towards the musical tradition of shepherds with more interest as this group seemed to be more exotic, older and more special. After recording the shepherd's songs first they did not search for other types of songs systematically but instead they focused on the variants of these songs.

My research area is dedicated to studying the territory of the Hajdú county in terms of geography, economy and social ethnography. The historical framework of my research spans from the first folk collection of the 20th century (Hajdúsámson, 1906, collector: Béla Bartók) to the formation of the first 'peacock' circles [they were singer groups organized within the context of public education] (the mid 1970s) since we suspect the least external influence to the song repertoire during these times as compared to later decades. I will study the Hungarian song repertoire of the Hajdúság region therefore I exclude the repertoire of ethnic minorities and the instrumental folk music of the Hajdúság from my paper.

When studying the folk music repertoire of the Hajdúság region I start from seven hypotheses:

- I presume that the folk melody repertoire of the Hajdúság is more layered and more complex than it is described in the reference literature dedicated to the region's folk tradition.
- I presume that old style folk songs are not represented exclusively by one genre only, e.g., by the shepherd songs.
- I presume that by custom research it is possible to reveal a significant aspect of the melodies carrying older musical features (for instance by studying thoroughly the Betlehem games or wedding ceremonies).
- When reading monographies introducing Hungarian folk music we come across the statement that the musical folklore of the Hajdúság region is dominated by the shepherd's songs. I presume that shepherd songs were spread not only among shepherds but also among other social groups (peasants, merchants, etc.)
- I presume that in the first half of the 20th century certain social groups of the Hajdúság region such sociocultural factors existed that supported the survival and further variations of traditional musical culture.
- I presume that the folk song repertoire of the Hajdúság region and the image created by professional publications as well as formed in public opinion on the folk song repertoire of the Hajdúság region were influenced by external factors such as the *Romanticism of the Puszta*, events organized by the communists related to folk music, by television and other media programs.
- I presume that through the current mapping of the entire folk song scene by studying the melody repertoire of individuals it is possible to add new hues to the already existing research outcomes of the 20th century.

In the introductory part of my thesis, besides formulating the hypotheses, I list the methods used for my research. During my research I applied various approaches to be able to address the problems. The application of the various methodologies were implemented as a triangulation. The methods of my research are basically of a qualitative type: document analysis, observation, interviews and the comparative method.

The 2nd chapter provides a concise picture on the Hajdúság region. After introducing the geographical location and its regional history I sketch the history of folklore research of

the region applying to my own research. I introduce the social groups of the Hajdúság region in a separate chapter (in the 3rd chapter): the social groups of the shepherds, peasants, craftsmen, merchants, and officers, their characteristics and their hierarchy. The introduction of the social ethnography will focus on the early half of the 20th century since this is the historical period of my research when traditional culture was still functioning as an organic whole. In the 4th chapter I introduce the characteristic features of the vocal musical tradition. The basic layer of traditional musical culture was specified by the great individual pioneers of Hungarian folk music researchers in the vocal achievements. They identified these sung values as an expression of the musical sensibility of the folk. I introduce the context in which the folk songs are comprised as an organic unit of a complex cultural media: the method of learning songs, the events for singing, singing traditions, and the connection between the culture of vocal music and instrumental music.

The 5th chapter constitutes the center of my thesis in which I present the outcomes of my research. I begin with the detailed introduction of folk song repertoire of the Hajdúság region by analyzing the melodies previously published. From the history of research we can see very well that compared to all research conducted in other smaller regions we meet a very limited number of melodies from the Hajdúság region when turning the pages of those textbooks that are most often used by applied folk musicologists – e.g. performers of the folk music movement and the actors in folk music education. Local publications and those volumes concentrating exclusively on the folk music of the Hajdúság region greatly support the development of a true picture.

The key aspect of the overall analysis is the grouping of the types based on their structural features. Along these types there are three main units: the first unit consists of melodies having free structures and songs that are related to them structurally. The second unit consists of songs having a strophic structure; within this group we find two big subgroups of old and new style folk songs. These two units are followed by the listing and presenting of the main group types and folk song types within the grand units. Vocal melodies published from the Hajdúság region are included in *Appendix III*.

In order to continue my research intensely and to become absorbed in the work I started a multifocal research. I collected and arranged the 20th century folk music collection of the Hajdúság region as it first came into my focus. There are a significant number of melodies preserved in museums and folklore archives that have not yet been published. Part of the melodies that were recorded in the 20-21st century are available in online data bases, however their analysis and processing has not yet taken place. During my research I organized this

group of documents then I created a folk music data base (*Appendix IV, Folk Music Data Base of the Hajdúság Region*). This data base provides an important basis for my future research and it may also become the source of scientific works later to come. During the analysis of these data one researcher of the folk music tradition of the Hajdúság region emerges, János Papp. His collections are unique in terms of both quantity and in geographical terms, his legacy is suitable for presenting the folk song repertoire of the Hajdúság region in a representative way.

The research conducted by János Papp in the Hajdúság region took place between 1961 and 1976. His legacy contains 771 recordings and notes from 33 various settlements, suburbs and farms in the Hajdúság region. *Appendix V.* includes the list of items that can be researched from this area.

In the chapter dedicated to the life and work of János Papp I draw a broad picture about his collections from the region. I highlight the most interesting and most characteristic examples of melodies and I present the tendencies that can be pointed out based on his data. The repertoire of melodies found in his legacy proves that it is very varied and contains a vast realm of genres. Among the region's folklore we find shepherd and 'betyár' songs, prisoners' songs, ballads; among the melodies connected to the turning points and periods of life there are folk games, pair games, soldiers' songs, wedding songs, songs of mourning, and songs for the dead; in connection to festivities there are mainly songs from Christmas time or Pentacost customs, songs connected to different types of work such as summary songs, melodies sung at the 'pórcirka' [folk tradition with masks], sung in the 'fonó' [a place for weaving communities] or songs sung by the merchants at markets or at households.

Among the characteristic features of the music we must highlight the fact that we meet such archaic rhythmic peculiarities in the Hajdúság region that otherwise characterize Hungarian folk music dialects in the western part of Hungary, between the Danube and the Alps, and the fact that several rhythmic solutions of the same melody can appear. When analyzing the texts we found that songs typically known as shepherd songs can be sung with a lyric text lacking details about the shepherd's life. Traces of pentatonic tendencies can be heard in part of the recordings from this region. Pentatonic tendencies are manifestations of adaptations; these types of folk melodies are good examples for the changes that can take place to get adjusted to the old musical taste. Summarizing all these findings we may conclude that although the Hajdúság region underwent urbanization processes, a strong traditional musical culture was still alive. This idea is supported by the living tradition of the

folk customs, the customs of ‘Betlehemes’, chanting and ‘csillagozás’ still practiced in the 1970s.

Besides conducting research in archives my work was completed by field work as I consider research and field work collection of recent material equally important. During collecting on site I had the opportunity to clarify questions that emerged in connection to the period I intended to study (1906-1973). The other part of the methodological basis of my research consisted of searching out and visiting the old tradition keeper singers and musicians of the region, I asked for their repertoire and arranged the material recorded during the visit (systemization, analysis, notation). I launched a type of research work that may become the basis for future individual research work about this region so far missing.

Among the shepherds there are several great singers living in the Hajdúság region. I visited János Németi, the elderly (born in 1938) most frequently, a shepherd from Balmazújváros. His son, János Németi, the younger (born in 1964) is also a shepherd and he not only inherited the love of animals from his father but also his voice. By analyzing the songs of the two shepherds form Balmazújváros, I had the opportunity to compare their repertoire and singing culture.

A noted singer of the Hortobágy shepherds is Imre Molnár ’Csinos’ (born in 1951) who is a so called outsider (*jöttment* in Hungarian meaning those who come and go but whose roots are elsewhere) as he was born in the historical Borsod county, in the village of Tiszakeszi, however he has been working as a shepherd in the Hortobágy area for decades now. When analyzing his repertoire the most important question is connected exactly to this fact: to what extent his songs he brought along from his birth village are contaminated with the folk songs of the Hajdúság.

I received a more detailed picture on the folk music repertoire of the two siblings’ songs, both born in the 1920s, who belong to the peasantry in the Hajdúság region. Mária Rácz Imréné Barna (born in 1928) and her younger brother Sándor Rácz (born in 1929) live in Hajdúsámson-Martinka. During the collection process I not only recorded their repertoire but also mapped the active and passive realms of their song repertoires.

The social group of craftsmen and merchants are represented by János Erdei (born in 1937) who lives in Nádudvar, the western part of the Hajdúság region. He spent his active years working as a wagoner. Conscious tradition keeping is present in his life. János Erdei’s folk song repertoire is adapted to the repertoire of the shepherds that, besides his origins, can be traced back to the fact that he spent a lot of time in the company of shepherds. The social group of merchants and craftsmen did not necessarily form a closed of specific community as

we find among shepherds and peasants consequently it seems that their folk song repertoire does not carry distinct features either.

When analyzing the set of melodies of the Hajdúság region I could outline that the definition of the shepherd songs in the mind of the people can be identified with their texts. Parlando shepherd songs are connected to characteristic melody types that usually occur together with shepherd and (betyár) texts in the folk tradition but this coupling of melody and text is not restrictive. In the texts of tempo giusto pig shepherd dance songs we do not necessarily find references to the lives of shepherds. Among the non-peasant social groups in the Hajdúság region old style melody patterns appear whose local variants clearly show us that an autochton folk culture was alive in this area through which the style and character of the folk song repertoire of the Hungarian peasantry can be outlined. Listing the data provided by these documents found during the research process confirm the hypothesis that non-shepherd performers do have their musical culture of their own and it can be separated from the generally dispersed patterns of the new style Hungarian folk songs. As it was assumed in the beginning and became confirmed during the research, in the Hajdúság region not only shepherds but the peasantry had their own specific musical culture. Several signs refer to the fact that the set of melodies of the different social groups significantly differ from each other. Therefore those statements according to which the Hajdúság region is characterized by the shepherd songs are not confirmed by my own research outcomes. The results of my research show that shepherd songs mainly characterize the repertoire of the shepherds of the region but they are not exclusive even among them. When outlining the true picture of the traditional culture of the Hajdúság region we may not ignore the culture of the peasantry and of the craftsmen when discussing musical culture.

In many cases, during the analysis of the data, I could confirm that folk songs of the Hajdúság region are connected in several ways to the traditional folk music culture of the neighboring regions. Closer ties can be confirmed in the case of immediate neighbors (Nyírség, Szatmár, Nagykunság, Bihar) however among both old style and new style folk song melodies we find connections to the pieces of the folk song repertoire of the Hajdúság region in further regions spanning from the west to the east territories. The folk music of the Hajdúság region therefore fits organically into the Hungarian folk music environment, but at the same time its specific features can be found as well. Within the greater units of Hungarian folk music taxonomy the individual micro regional characteristics can be pinpointed in as much as local variants can be traceable (even in small sequences). These small differences are added up in a sensible unit, in a result where the musical features of a small region are

revealed. It is true of the Hajdúság region as well that the image of the region's musical character is not marked by the melody types or by the genres found but – as it is documented by folk music recordings – by the overall picture of the specific features of the musical and performance styles, the variants, and the minuscule differences sensed when compared to materials collected in other small regions.

Following the detailed folk music analysis I discuss a few factors that might be influencing our opinions and the ongoing cultural processes concerning the Hajdúság region. The number of nationalities registered in the Hajdúság region is very small but certainly the cultures of various ethnic groups did exercise influence upon each other. This cultural interference justifies a short account of this topic. Among the ethnic groups of the Hajdúság region musical interferences can be revealed in connection to the co-habitation with Gypsies and Germans – this later group living in Balmazújváros.

In the closing chapter I examine the roots and influence of 19-21st century folk music movements in the context of Hungarian cultural life and the musical features of the Hajdúság region. The cultural impact influencing the continuous/rising national consciousness being present from the 19th century redirected national and international attention to the Hortobágy 'puszta'. This growing interest reinforced the importance of the shepherd culture in the eyes of the local inhabitants. The so called 'puszta' Romanticism certainly had an effect on the identity of the locals and strengthened their interest in the culture of shepherds. Elements related to the lives of shepherds penetrated into the lives of other social groups as well and it might have influenced their musical culture. During the 20th century the *Gyöngyösbokréta* movement also had a strong impact on traditional culture. Due to *Gyöngyösbokréta* – although in a rigidified form – several customs and dances survived country-wide that would have faded into oblivion without the movement.

We may not ignore the role of media in these processes. Via radio programs aired nationwide folk style popular songs could easily be integrated into the music repertoire of villages and towns. I underline those educational programs broadcast in Hungarian Television channels that were broadcasting authentic music of the folk tradition: folk music and folk dance contests such as *Röpülj páva* (Fly, Peacock), the *International Golden Peacock Song Contest*, later called *Fölszállott a páva*. In our days the greatest influence is exercised by the *dance house movement*. The *dance house movement* is a Hungarian folk art movement with a complex approach that was spread in the territories of Hungarian speakers in the Carpathian Basin from the 1970s initially starting from Budapest. With the disintegration of traditional cultural frames the transmission of cultural values were relocated to new venues. Actors in the

dance house movement were lay and professional singers, musicians and dancers who, in the beginning, learned the different elements and rules of traditional culture in courses and in folk music camps. Later the institutional framework was also established for teaching folk music and folk dance in elementary, middle and high schools as well as in higher education.

I think it is important to have a realistic image about the folk songs of the Hajdúság region and this should become a down-to-earth image not only at the level of the theories in ethnography but within the context of applied ethnography, and also for the actors in the *dance house movement*. Besides conducting research in folk musicology, as a teacher of folk music and as a practicing folk singer and folk musician I acquired an wider overview of several aspects of Hungarian folk music culture. The various roles played in my work complement each other for the outcomes of my research can be integrated both into my educational and into my stage and dance house music activities. Looking at the scene from another perspective pedagogical work and the theoretical foundations of my being active as a musician are provided by my own research and folk music collecting activities. The interlacement of the various fields ensures me opportunities to be active in many fields.

My aim with my thesis is to reveal the values of the folk music culture of the Hajdúság region and to outline the true musical scene of this region. In each of the directions applied in my research individuality studies fostered an important role. By using the 21st century scientific explorations and by analyzing recent data, 20th century data may gain new hues. I consider pursuing my research, as a long term aim, a research I began by revealing the repertoire and by the recording of the possibly entire folk musical melody sets of tradition keeping singers and musicians. During the music collection work among tradition keeping musicians I had the possibility to record songs that were unprecedented so far in this region.

My work will fulfill its aim when my research outcomes can be implemented in practice, and theoretical analysis grows its roots into the ground of applied ethnography and public education. In other words, the collected data introduced now deserves to be re-taught to members of the younger and older generations living in the Hajdúság region in order to incite them to organically re-include these folk songs into their own cultural environment. The legacy of János Papp and the other melodies from the so far unresearched collections should be published as fast as possible as they should be reconnected into the blood stream of the Hungarian culture of the Hajdúság region either via individuals or within the context of art education or other public educational forms.

Hivatkozott irodalom

Rövidítések:

MKKSH	Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal
MNA	*Magyar Népzenei Antológia* (hangzóanyagok, videók)
MNT	*A Magyar Népzene Tára*
MSK	*Magyar Statisztikai Közlemények*
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
Patria	*PATRIA. Magyar Népzenei felvételek 1936-1963.*
DMNA	Déri Múzeum Néprajzi Adattára, Debrecen
DENIA	Debreceni Egyetem Néprajzi Intézetének Archívuma
HMNA	Hajdúsági Múzeum Néprajzi Adattára, Hajdúböszörmény
TTRE Levéltár	Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára

I. APAFI Mihály

1670 *Botos Mihály nemesi oklevele* (fordította: H. Fekete Péter), Gyulafehérvár

ÁDÁM Jenő

1941 *Módszeres énektanítás* (Nemzetnevelők Könyvtára V. - A népiskola könyvei) Budapest: Országos Közoktatási Tanács

AGÓCS Gergely

1992 *Szlovákiai magyar népzene III. Osgyán.* Magánkiadás

1997 *Egy szürke meg egy hamuszín galamb. A hagyományos szellemi kultúra egy nógrádi magyar pásztor életében.* Szakdolgozat. Budapest: ELTE-BTK Folklore Tanszék

2004 A társadalmi dimenziók és a hagyomány megkerülhetetlensége. *Mester és tanítvány. Oktatáspolitika – konzervatív pedagógiai folyóirat.* 3. szám 158–165.

2008 A Felső-Bodrogköz hangszeres zenei hagyománya. *Folkszemle*, 2008 június https://archivum.folkradio.hu/folkszemle/agocs_bodrogkoz/index.php Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

2010a *A szlovákiai magyarok hagyományos hangszeres zenei kultúrája.* Doktori disszertáció. Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar

2010b *Medvesalji népzene. „Savanyáék" Fülekről.* (Új Pátria 32/50). Budapest: Fonó Budai Zeneház – Hagyományok Háza

2010c *Bodrogközi népzene. Pólyány – Nyakáék.* (Új Pátria 39/50). Budapest: Fonó Budai Zeneház – Hagyományok Háza

2017 *Pál István mesél. Egy nógrádi magyar pásztorember mesekincse.* Budapest: Hagyományok Háza

2021 Zenei anyanyelvünk – Kodály után ötven évvel. In Tóth Lilla (szerk.): *A magyar népzene oktatása Kodály után ötven évvel. A XXVII. Kecskeméti Népzenei Találkozón megrendezett konferencia előadásai.* 9–15. Budapest: Hagyományok Háza

AGÓCS Gergely – SÁRINÉ SZEBENYI Judit – TÓTH Lilla (szerk.)
2020 *Pendely: Debrecenbe' nyílik a virág…* (A Pendely Énekegyüttes-család hanglemeze). FA 451-2. Budapest: Fonó Budai Zeneház

ALBERT Ernő
1989 *Édesanyám sok szép szava.* Bukarest: Kriterion Könyvkiadó

A Magyar Népzene Tára (MNT)
1951 *I. Gyermekjátékok.* (sajtó alá rendezte Kerényi György) Budapest: Akadémiai Kiadó
1953 *II. Jeles napok.* (sajtó alá rendezte Kerényi György) Budapest: Akadémiai Kiadó
1955-56 *III. A–B Lakodalom.* (sajtó alá rendezte Kiss Lajos) Budapest: Akadémiai Kiadó
1959 *IV. Párosítók.* (sajtó alá rendezte Kerényi György) Budapest: Akadémiai Kiadó
1966 *V. Siratók.* (sajtó alá rendezte Kiss Lajos és Rajeczky Benjamin) Budapest: Akadémiai Kiadó
1973 *VI. Népdaltípusok 1*. (sajtó alá rendezte: Járdányi Pál és Olsvai Imre) Budapest: Akadémiai Kiadó
1987 *VII. Népdaltípusok 2*. (sajtó alá rendezte: Olsvai Imre) Budapest: Akadémiai Kiadó
1992 *VIII. A–B Népdaltípusok 3.* (sajtó alá rendezte: Vargyas Lajos) Budapest: Akadémiai Kiadó
1995 *IX. Népdaltípusok 4.* (szerk. Domokos Mária) Budapest: Akadémiai Kiadó
1997 *X. Népdaltípusok 5.* (szerk. Paksa Katalin) Budapest: Akadémiai Kiadó
2011 *XI. Népdaltípusok 6.* (szerk. Domokos Mária) Budapest: Akadémiai Kiadó
2011 *XII. Népdaltípusok 7.* (szerk. Paksa Katalin) Budapest: Akadémiai Kiadó

BABBIE, Earl
2000 *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó

BAKÓ Boglárka
2003 Az életrajzi módszer haszna, avagy „…hosszú élettel annyi minden összevissza kerül, hogy nem is gondolná az embör…" In Kovács Nóra – Szarka László (szerk.): *Tér és terep. Tanulmányok az etnicitás és az identitás kérdésköréből.* 77–93. Budapest: Akadémiai Kiadó

BALOGH István
1969 *Hajdúság.* Budapest: Gondolat Kiadó
1973 *A cívisek világa.* Budapest: Gondolat Kiadó

BALOGH Márton
1996 *Daloló Túrkeve – Az oltártól az asztalig.* Túrkeve: Túrkeve Város Önkormányzata

BALOGHNÉ KALLÓ Anna
2010 *„A tűznek nem szabad kialudni” Kalotaszegi népi kultúra*. Budapest: Kairosz Kiadó

BÁRDOS Lajos (szerk.)
1952 *Gyöngyvirág. 92 magyar népdal.* Budapest: Editio Musica Budapest

BARTHA Elek
1999 *Görög katolikus ünnepeink szokásvilága.* (Studia Folkloristica et Ethnographica 41.) Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

BARNA Gábor
1979 *Néphit és népszokások a Hortobágy vidékén.* Budapest: Akadémiai Kiadó
1989 A pásztorok művészete. In Gazda László – Varga Gyula (szerk.): *Hajdú-Bihar megye népművészete.* Budapest: Európa Könyvkiadó

BARTÓK Béla
1924 *A magyar népdal.* Budapest: Rózsavölgyi és társa
1931 Cigányzene? Magyar zene? *Ethnographia*. XLII. 2. 49–62.
1934 *Népzenénk és a szomszéd népek népzenéje.* Budapest: Somló Béla Könyvkiadó
1936 Miért és hogyan gyűjtsünk népzenét? In Szigethy Gábor (sorozatszerk.): *Bartók Béla: A népzenéről.* 47–76. Budapest: Magvető Kiadó

BARSI Ernő
1984 *Zene egy sályi pásztor életében.* Budapest: Akadémiai Kiadó
1992 *Az alsóőri Lisztné Ferber Mária és dalkincse*. Győr: Domus Hungarica
2011 *Egy sályi szántó-vető ember: Horváth Dániel dalkincse.* Győr: Magyar Kultúra Kiadó

BASILIDES Ábris
1968 *Élet a pusztán*. Zenei rendező: SÁROSI Bálint. Budapest: a Néprajzi Múzeum megbízásából, MAFILM 8.

BÉKEFI Antal
1971 A bakonyi pásztorok zenei élete. Első közlemény. In Uzsoki András (szerk.): *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 10.* 383–421. Veszprém
1978 A bakonyi pásztorok zenei élete II. Népi hangszerek, hangszeres zene. In Kralovánszky Alán – Palágyi Sylvia (szerk.): *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 13. Történelem.* 355–438. Veszprém

BENCZE Lászlóné dr. MEZŐ Judit
1978 *Szivárványos az ég alja. Bihari népdalok.* Berettyóújfalu: A Bihari Múzeum Közleményei 4.
1982 *A ladányi torony tetejébe… Hortobágyi és sárréti népdalok.* Püspökladány: Nagyközségi Tanács kiadása
1984 Hangszeres népzenei együttesek a Hajdúságban. In Széll Jenő (szerk.): *Húzzad, húzzad muzsikásom… A hangszeres népzene feltámadása.* 41–51. Budapest: Múzsák Közművelődési Kiadó
1985 *Népdalcsokrok citerára*. Budapest: Citerabarátok klubja
2008 *Fellegzik az idő…* BS-CD-09 Budapest: Dialekton Népzenei Kiadó

2009 *Hallottátok hírit…* BS-CD-12 Budapest: Dialekton Népzenei Kiadó
2013 *Vetettem violát. Bihari népdalok.* Lejegyezte és szerkesztette: Balogh Sándor. CD-melléklettel. BS-CD-16 Budapest: Dialekton Népzenei Kiadó
2017 *Lóra, csikós, lóra. Hortobágyi, sárréti és hajdúsági népdalok.* Budapest: Dialekton Népzenei Kiadó

BENCSIK János
1988 *Fejezetek Tiszacsege történetéből.* Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

BÉNYEI József
1971 A megbecsülés küszöbén. Népdalkincsünk szalagon. *Hajdú-Bihari Napló* 1971. szeptember 11. 5. l.
1972 *Hortobágy mellyéke. Versek Hajdú-Biharról.* Válogatta és szerkesztette: Bényei József, Debrecen: Hajdú-Bihar Megyei Tanács V. B. Művelődésügyi Osztálya

BERECZ András
1997 *…Bú hozza, kedv hordozza… Magon kőtt énekesek iskolája 1.* Budapest: Jel Kiadó

BERECZKY János
2013 *A magyar népdal új stílusa I–IV.* Budapest: Akadémiai Kiadó

BÉRES András
1981 Hajdú-bihari tánchagyományok. In Nagy Judit (szerk.): *Síppal, dobbal…* 11-37. Budapest: Népművelési Intézet
1982 *Arra van egy kőhíd rakva…* Budapest: Mezőgazdasági Könyvkiadó

BÉRES József
2009 *Szép magyar ének.* Budapest: Akovita

BÉRES Júlia
2013 A Hortobágy mint tájegység. In: *Interdiszciplinaritás a régiókutatásban IV.* Debrecen: Debreceni Akadémiai Bizottság

BODOR Anikó
2000 Túrkeve népdalai. In Örsi Julianna (szerk.): *Túrkeve földje és népe III.* 289–322. Túrkeve: Túrkeve Város Képviselőtestülete

BODROGI Tibor – DÖMÖTÖR Tekla (szerk.)
1981 *Ortutay Gyula: A nép művészete.* Budapest: Gondolat Kiadó

BODZA Klára – PAKSA Katalin
2001 *Magyar Népi Énekiskola I.* Budapest: Hagyományok Háza
2002 *Magyar Népi Énekiskola II.* Budapest: Hagyományok Háza

BODZA Klára – VAKLER Anna
1999 *Magyar Népi Énekiskola III.* Budapest: Hagyományok Háza
2005 *Magyar Népi Énekiskola IV.* Budapest: Hagyományok Háza
2007 *Magyar Népi Énekiskola V.* Budapest: Hagyományok Háza

BOGATIRJOV, Pjotr Grigorjevics
1986 Aktívan-kollektív, passzívan-kollektív, produktív és improduktív néprajzi tények. In Voigt Vimos – Verebélyi Kincső (szerk.): *Folcloristica VIII. A néphagyomány alakulása.* 206–208. Budapest: ELTE Bölcsészettudományi Kar Folklore Tanszék

BOLYA Mátyás
2019 *A magyar népzenészképzés szakterületi megújítása. Felmérés és koncepció: Képzési szintek szerinti harmonizáció, tudásátadási módszerek és tananyagcsaládok fejlesztése, dinamikus tartalomszolgáltatás megvalósítása infokommunikációs környezetben.* ISBN 978-615-5167-19-5 Budapest: MTA BTK Zenetudományi Intézet

BORÓK Imre
2010 *Az 1660-as Szejdi-járás és a hajdúvárosok.* Hajdúböszörmény Város Önkormányzata

BORSOS Balázs
2011 *A magyar népi kultúra régiói 1. Dunántúl, Kisalföld, Alföld.* Budapest: M-érték Kiadó

BORZÁK Tibor
2013 Piroska elmulasztott csókja. In Szabad Föld, 2013. 03. 12. https://szabadfold.hu/lakohelyem/piroska-elmulasztott-csokja-243055/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

BOTOS Ferenc
1931-1949 *Botos-család gazdasági naplója.* Kézirat. Magánarchívum. Hajdúböszörmény

BOTOS Márton
1961 *Botos család története.* Kézirat. Békésszentandrás

BŐDI Erzsébet
1982 *Bevezetés a magyar néprajzi terepmunka módszertanába*. Jegyzet. Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

BURAI István
1981 *Balmazújváros régi hagyományos zenekarainak története és dalkészlete.* Pályamű (kézirat)

CSÉKE Zsolt (rendező)
2014 *Még mondunk valamit az életről. Portréfilm Németi Jánosról.* Balmazújváros: Kamera a hátizsákban produkció

CSENKI Imre (szerk.)
1977a *Cigány népdalok és táncok I. A dallamokat Csenki Imre, a szövegeket Csenki Sándor gyűjtötte.* Budapest: Zeneműkiadó
1977b *Cigány népdalok és táncok II. A dallamokat Csenki Imre, a szövegeket Csenki Sándor gyűjtötte.* Budapest: Zeneműkiadó

CSENKI Imre – CSENKI Sándor
1980 *Cigány népballadák és keservesek.* Budapest: Európa Könyvkiadó

CSISZÁR Imre
2018 A hajdúnánási kollektivizálás történeti kutatása és a megválaszolásra váró kérdések. In Bartha Elek – Keményfi Róbert – Marinka Melinda (szerk.): *Regionális néprajzi kutatások a Kárpát-medencében.* 140–160. Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék

dr. CSONKA-TAKÁCS Eszter – HAVAY Viktória (szerk.)
2011 *A táncház módszer mint a szellemi kulturális örökség átörökítésének magyar modellje. Felterjesztési anyag és dokumentáció az UNESCO szellemi kulturális örökség megőrzését célzó legjobb gyakorlatok regiszterébe.* Szentendre: Szabadtéri Néprajzi Múzeum

CZÖVEK Judit
2002 *Ha mi meghalunk… Zoborvidéki virrasztóénekek.* Pozsony: Kalligram

DANKÓ Imre
1961 *Szakál Lajos.* (A Gyulai Erkel Ferenc Múzeum kiadványai 28.) Gyula
1979 Vándorlás és árucsere (Vázlat és irodalmi tájékozódás a kárpátmedencei árucsere és migráció kapcsolatának kérdéséhez). In Dankó Imre (szerk.): *A Déri Múzeum Évkönyve 1978.* (A Debreceni Déri Múzeum Kiadványai LIX.) 251–289. Debrecen

DÁVID Zoltán
1970 Hajdúdorog népesedéstörténete. In Komoróczy György (szerk.): *Hajdúdorog története.* (Hajdú-Bihar megyei Múzeumok Közleményei 13.) 41–78. Hajdúdorog: Községi Tanács Végrehajtó Bizottsága

DEÁK BÁRDOS György
1954 *Muskátli. 97 magyar népdal.* Budapest: Editio Musica Budapest

DÉGH Linda:
1960 Az egyéniség perspektívái. *Ethnographia*. 71. 28–42.

DENZIN, Norman Kent
1989 *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods.* New York: McGraw-Hill

DÉVAINÉ KLUKA Adrienne – UJVÁRY Zoltán
1990 *Dalol Kocsis Julianna - Gömör Néprajza XXV.* Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

DMNA (Déri Múzeum Néprajzi Adattárának forrásai)
DMNA Béres 4., 6., 16–17., 19., 25–27., 31–32., 43.
BÉRES András népzenei gyűjtései (1953–1969). Hangfelvétel.
2923/99 NAGY Ferencné BALOGH Anna: *Téglási népdalok, katonadalok.* 1968.

DOBSZAY László
1984 *A magyar dal könyve.* Budapest: Akadémiai Kiadó

DÓKA Krisztina
2017 „Népünnep” és nemzeti ünneplés (1896): Népszokás- és néptáncbemutatók az Ezredéves Országos Kiállításon. In *Tánctudományi Közlemények*. 34–51. 9. évfolyam 2. szám.

DÓKA Krisztina – MOLNÁR Péter (szerk.)
2011 A Gyöngyösbokréta. Írások és dokumentumok a mozgalom történetéből. In *Folkszemle*, 2011. május. https://web.archive.org/web/20150627132220/http://folkradio.hu/folkszemle/gyongyosbokreta/index.php Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

DÓRA Áron
2016 Holttengeri Marszüaszok. A mezőségi magyar furulyazene társadalmi-gazdasági háttere és stilisztikai elemzése. In Juhász Zoltán (szerk.): *„Ha még egyszer születnék, akkor is csak juhász lennék” Tanácskozás a pásztorművészetről.* (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei 10.) 129–162. Budapest: Magyar Művészeti Akadémia. https://www.mma.hu/documents/10180/6864573/pasztor-02-jav.pdf/aaa1f6ad-fb48-41e1-8a73-ef13e240e859 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

DÖMÖTÖR Tekla
1977 Átmeneti rítusok. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon 1. kötet.* 166. Budapest: Akadémiai Kiadó

dr. ECSEDI István
1914 *A Hortobágy puszta és élete.* Debreczen: Debreczen Szab. Kir. Város Könyvnyomda-vállalata (Reprint: 2011, Budapest: Históriaantik Könyvkiadó)
1927 *Hortobágyi pásztor- és betyár-nóták. A dallamokat lejegyezte és magyarázta Bodnár Lajos*. Debrecen

ECSEDI-OLÁH Petra
2022 *Apáról fiúra. Németi János énekmódjának és repertoárjának öröklődése.* Szakdolgozat. Budapest: Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

ENYEDI József – KRÍZA Ildikó (szerk.)
1988 *Madárlátta kenyér. Hajdúhadház népköltészete.* Budapest: MTA Néprajzi Kutató Csoport

ERDEI Ferenc
1941 *A magyar paraszttársadalom.* Budapest: Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda

FARKAS L. Ferenc (szerk.)
1940 *Debrecen sz. kir. város és Hajdú vármegye gazda-családjai.* Debrecen: Nagy Károly Grafikai Műintézete

FEHÉR Anikó
2012 A Kodály-módszer. *Parlando*, 2012/ 6.

FÉL Edit – HOFER Tamás – K. CSILLÉRY Klára
1980 Népművészet. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet* 742–749. Budapest: Akadémiai Kiadó

GAZDA Klára
1980 *Gyermekvilág Esztelneken.* Bukarest: Kriterion Kiadó

GAZDA László – VARGA Gyula (szerk.)
1989 *Hajdú-Bihar megye népművészete.* Budapest: Európa Könyvkiadó

GENCSI Zoltán
2022 *Pásztorkönyv. A puszták egettartó embereinek éltetésére.* Debrecen: Magánkiadás

GIDDENS, Anthony
1994 Living in a Post-Traditional Society. In Beck, Ulrich – Giddens Anthony – Lash, Scott (szerk.): *Reflexive Modernization. Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*. 56–109. Stanford, Cal.: Stanford University Press

GUNDA Béla
1979 *Ethnographica Carpatho-Balcanica*. Budapest: Akadémiai Kiadó

GYÖRFFY István
1983 *Alföldi népélet. (Válogatta, szerkesztette, a bevezetést és a jegyzeteket írta Selmeczi Kovács Attila)* Budapest: Gondolat Kiadó

HÉRA Gábor – LIGETI György
2014 *Módszertan. Társadalmi jelenségek kutatása.* Budapest: Osiris Kiadó

HERMANN Ottó
1898 *Az ősfoglalkozások. Halászat és pásztorélet.* Budapest: Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság
1980 A magyar állattartás köztörténete. Visszapillantás. In Kósa László (szerk.): *Hermann Ottó: Halászélet, pásztorkodás. (Válogatta, szerkesztette, a bevezetést és a jegyzeteket írta: Kósa László).* 342–349. Budapest: Gondolat Kiadó

HMNA (Hajdúsági Múzeum Néprajzi Adattárának forrásai)
00081. *A csigapergetésben előfordúló nóták*
00362. PAPP János: *Adatok Hajdúböszörmény népdalaihoz*. 1970.

HOLLÓ László – PAPP János – UJVÁRY Zoltán
1972 *Ej-haj, gyöngyvirág…,* Debrecen: A Déri Múzeum Baráti Köre

HORSA István
2015 *Annus néni daloskönyve. Az ördöngösfüzesi Hideg Anna élete és dalai.* Komárom: Őseink nyomában Közhasznú Alapítvány

HORVÁTH Péter
2018 *Néprajz – néptánc – regionalitás. A néptánckultúra interdiszciplináris kutatásának sajátosságai Hajdúság, Hortobágy és Bihar térségében.* Doktori értekezés. Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

HÖLLERING, Georg (rendező)
1936 *Hortobágy c. film. Móricz Zsigmond „Komor ló" c. novellája alapján.* Zenei rendező: Lajtha László, Budapest: Hunnia Filmgyár A film részlete: https://www.youtube.com/watch?v=26wa2ji7rBQ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

JAGAMAS János
1984 *Magyaró énekes népzenéje. Egy Felső-Maros menti falu magyar néphagyományaiból.* Bukarest: Kriterion Könyvkiadó

JÁRDÁNYI Pál
1961a *Magyar népdaltípusok I*. Budapest: Akadémiai Kiadó
1961b *Magyar népdaltípusok II*. Budapest: Akadémiai Kiadó

JÁVORSZKY Béla Szilárd
2013 *A magyar folk története. Népzene, táncház, világzene.* Budapest: Kossuth Kiadó, Hagyományok Háza

JENES Barbara
2009 A 'pusztaromantika' helye a magyar országimázsban. Kilátások az Országmárka Tanács megalakulása kapcsán. In *Marketing és Menedzsment* 2009/2. szám, 64–72.

JÓKAI Mór
1993 *Sárga rózsa.* Budapest: Unikornis Kiadó

dr. JOÓB Árpád
2001 *Debrecennek van egy vize… Hajdú-Bihar megye neves nótafái.* ED-CD 037 Budapest: Etnofon Kiadó
2002 *Zörög az akácfalevél. Népdalok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből.* Nyíregyháza: Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei Önkormányzat Megyei Pedagógiai, Közművelődési Intézete és Továbbképző Központja
2014 *A fülöpi bíró háza. Válogatás Gulyás Istvánné dalaiból.* Debrecen: Méliusz Juhász Péter Könyvtár
2015 *Nyíradonyi hegytetőn. Válogatás neves nyírségi énekesek dalaiból.* (Nyíradonyi monográfia sorozat). Nyíradony: Nyíradony Város Önkormányzata

JUHÁSZ Erika
2011 Hagyomány és/vagy rekreáció. Változások a pávaköri mozgalom hagyományhoz való viszonyában. In Diószegi László – Juhász Katalin (szerk.): *Hagyomány – örökség – közkultúra. A magyar népművészet helye és jövője a Kárpát-medencében.* 167–174. Budapest: Teleki László Alapítvány

JUHÁSZ Katalin
2011 Tevékenységformák és interpretációk modelljei: hagyomány és tudomány; hagyomány és kreativitás. In Diószegi László – Juhász Katalin (szerk.): *Hagyomány – örökség – közkultúra. A magyar népművészet helye és jövője a Kárpát-medencében.* 157–165. Budapest: Teleki László Alapítvány

JUHÁSZ Zoltán
1998 *Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége.* Budapest: Hagyományok Háza

KALLÓS Zoltán
1973 *Új guzsalyam mellett.* Bukarest: Kriterion Könyvkiadó

KÁLMÁN Péter 'Cucás' (szerk.)
2013 *Szeredás: Rózsa Sándor felül a nyeregbe. Hajdúsági, hortobágyi és sárréti betyárballadák, betyárdalok és rabénekek.* Sáránd: Szeredás 2000 Bt.

KAPOSVÁRI Gyula (szerk.) – dr. PAULOVICS Géza
1996 *Jászkunsági gyerek vagyok… Jász-Nagykun-Szolnok megyei népdalok.* Szolnok

KARDOS János
1935 *Csikós élet.* Debrecen: Tiszántúli Könyv- és Lapkiadó Rt. (Reprint: 2014, Hajdúböszörmény: Hajdúsági Múzeum)

dr. KASZA Sándor – dr. SÜLI-ZAKAR István (szerk.)
1998 *Hajdú-Bihar megye kézikönyve.* Csiszér Bt.-Ceba Holding Kft.

KATONA Imre
1965 „Alku" típusú népdalaink. *Ethnographia*. LXXVI. 4. 557–572.
1977 Daloskönyv. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon I. kötet* 552–553. Budapest: Akadémiai Kiadó
1979 Líra. In Ortutay Gyula (szerk.): *A magyar folklór.* 324–374. Budapest: Tankönyvkiadó
1981 Pásztordal. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon IV. kötet.* 205. Budapest: Akadémiai Kiadó

KATONA Mária
1997 *Két évszázada Balmazújvároson. A balmazújvárosi németek története.* (Újvárosi Dolgozatok 5.), Balmazújváros: Helytörténeti Múzeum

KÁVÁSI Sándor
1977 *„Túri vásár sátor nélkül" Mezőtúri dallamok.* (Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 2.) Mezőtúr: Mezőtúri Városi Tanács

KELEMEN Imre
1998 *A zene története 1750-ig.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó

KISS Áron
2000 *Magyar gyermekjáték-gyűjtemény (reprint kiadás)*. Budapest: Holnap Kiadó (Első kiadás: 1891)

KISS Ferenc
2006 Számvetés – a népzenei mozgalom három évtizede. In Sándor Ildikó (szerk.): *A betonon is kinő a fű. Tanulmányok a táncházmozgalomról.* 67–106. Budapest: Hagyományok Háza

KISS Lajos
1982 *Lőrincréve népzenéje. Karsai Zsigmond dalai*. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat

KODÁLY Zoltán
1952 *A magyar népzene.* A példatárat szerkesztette: Vargyas Lajos, Budapest: Editio Musica Budapest
2007 Zene az ovodában (sic!). In Kodály Zoltán: *Visszatekintés I. Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok.* Sajtó alá rendezte és bibliográfiai jegyzetekkel ellátta Bónis Ferenc. 92–116. Budapest: Argumentum. (Eredetileg: *Magyar Zenei Szemle*, I. évf. 2. szám, 1941. március, 6–21.)

KÓSA László
1980 *Hermann Ottó: Halászélet, pásztorkodás. (Válogatta, szerkesztette, a bevezetést és a jegyzeteket írta: Kósa László).* Budapest: Gondolat Kiadó
1998 *Paraszti polgárosulás és a népi kultúra táji megoszlása Magyarországon (1880–1920).* Harmadik, bővített kiadás, Budapest: Planétás Kiadó

KOVÁCS Ágnes
1980 Kontamináció. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet.* 255. Budapest: Akadémiai Kiadó

KOVÁCSNÉ KENYERES Márta
2011 *Balmazújváros népzenei élete régen és ma.* Szakdolgozat. Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola Ének-Zene Tanszék

KŐVÁRY László
1882 Ujfalvy Krisztina és kiadatlan versei. In *Figyelő 12.* 228–236.

Központi Statisztikai Hivatal (KSH)
2015 *Magyarország Közigazgatási Helynévkönyve 2015. január 1.*

KUNKOVÁCS László
2013 *Pásztoremberek*. Budapest: Cser Kiadó
2018 *Nánási vásárok, nánási pásztorok.* Budapest: Püski Kiadó

KURUCZ Ildikó
2013 A paraszti társadalom egyes jellemzőinek kontinuitása a Kádár-korban. *Acta Sociologica – Pécsi Szociológiai Szemle (elektronikus különszám)*. 6. évf. 1. szám.
https://journals.lib.pte.hu/index.php/actasociologica/article/view/3599/3340
Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

KÜLLŐS Imola
1980a Kontaminált dal. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet.* 255–256. Budapest: Akadémiai Kiadó

1980b Makaronizmus. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet.* 508–509. Budapest: Akadémiai Kiadó
1982 Szerelmi dal. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon V. kötet.* 14–16. Budapest: Akadémiai Kiadó

LAJTHA László
1954a *Szépkenyerűszentmártoni gyűjtés.* Budapest: Zeneműkiadó Vállalat
1954b *Széki gyűjtés.* Budapest: Zeneműkiadó Vállalat
1955 *Kőrispataki gyűjtés.* Budapest: Zeneműkiadó Vállalat

LÁZÁR Katalin
1997 *Népi játékok.* Budapest: Planétás Kiadó
2008 *Gyertek, gyertek játszani IV. Játékközlés: Alföld.* Budapest: Eötvös József Könyvkiadó

dr. LÉVAI Béla
2003 „Túlsó városszélen van a messzilátó”. *Bodazeleméri helyi újság* 2003. december 2.

LUNDBERG, Dan
2007 *Bjårskpip in Blossom. On the Revitalization Process of a Folk Music Instrument.* STM-Online vol.10 (2007), http://musikforskning.se/stmonline/vol_10/lundberg/index.php?menu=3 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

LÜKŐ Gábor
1942 *Hortobágyon kivirult az ibolya. A pusztai ember élete nótákban.* Kolozsvár: Exodus Kiadó

Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal (MKKSH)
1913 *A Magyar Szent Korona országainak helységnévtára*. Budapest: Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal

Magyar Népzenei Antológia (MNA)
1989 *Magyar Népzenei Antológia IV. Alföld.* Paksa Katalin – Németh István (szerk.) Hungaroton LPX 18 159-63
2014 Digitális összkiadás. Richter Pál (szerk.) ISBN 978-963-08-3285-4

Magyar Statisztikai Közlemények (MSK)
1912 *A Magyar Szent Korona országainak 1910. évi népszámlálása. I. Első rész. A népesség főbb adatai.* Budapest: Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal
1913 *A Magyar Szent Korona országainak 1910. évi népszámlálása. II. Második rész. A népesség foglalkozása.* Budapest: Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal

MARINKA Melinda
2014 Identitás – hungarikum – gasztronómia. Egy népművészeti tábor néprajzi vizsgálatának tapasztalatai. In Bartha Elek (szerk.): *Néprajzi Látóhatár.* XXIII. évf. 2014. 1–2. szám. 50–80. Debrecen: Györffy István Néprajzi Egyesület

2016 *Sváb visszatérők. Újjáéledő hagyomány és lokális kötődés a szatmári svábok körében.* (Studia Folkloristica et Ethnographica 66.) Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék
2019 Egy református német közösség az Alföldön. In P. Szászfalvi Márta–Kavecsánszki Máté (szerk.): *Pietas et Scientia. Tanulmányok P. Szalay Emőke tiszteletére.* 423–436. Debrecen: Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék, Tiszántúli Református Egyházkerület, MTA_DE Néprajzi Kutatócsoport

MESTERHÁZY Károly
1973 Hajdúböszörmény földjének története a népvándorlás és a honfoglalás korában. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 14–28. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

MEZŐSI József
1983 Hagyományos házépítési technológiák Hajdúdorogon. In Nyakas Miklós (szerk.): *A Hajdúsági Múzeum Évkönyve V.* 155–191. Hajdúböszörmény: Hajdúsági Múzeum

MKKSH Lásd Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal

MNA Lásd *Magyar Népzenei Antológia*

M. NEPPER Ibolya
1973 Hajdúböszörmény határának népei és kultúrája az őskortól az i. u. III. század végéig. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 9–13. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

M. NEPPER Ibolya – SŐREGI János – ZOLTAI Lajos
1981 *Hajdúsági halmok.* Hajdúböszörmény: Városi Tanács (Hajdúböszörmény) és a Hajdúsági Múzeum

MÓDY György
1973 Hajdúböszörmény és földjének története a XIII. századtól a hajdúk letelepítéséig. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 29–61. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

MSK Lásd *Magyar Statisztikai Közlemények*

NAGY László János
1964 *„gróf" Czinege.* Amatőrfilm

NAGY Miklós
1987 *Egy bükkszéki palóc asszony népdalai.* Budapest–Eger: OKK Néptáncosok Szakmai Háza és Dobó István Vármúzeum

dr. N. BARTHA Károly
1931 *Magyar néphagyományok. I.* Debrecen: Debreceni Tisza István Tudományos Társaság

NIEDERMÜLLER Péter
1988 Élettörténet és életrajzi elbeszélés. *Ethnographia* XCIX, 1988/3–4. 376–389.

OLSVAI Imre
1979 Zene. In Ortutay Gyula (szerk.): *A magyar folklór.* 443–476. Budapest: Tankönyvkiadó

ORTUTAY Gyula
1940 *Fedics Mihály mesél.* Budapest: Egyetemi Magyarságtudományi Intézet
1981 Variáns, invariáns, affinitás. In Bodrogi Tibor–Dömötör Tekla (szerk.): *Ortutay Gyula: A nép művészete*. 9–53. Budapest: Gondolat Kiadó

OROSZ István
1973 A hajdúböszörményi mezőgazdasági termelés és agrártársadalom fejlődése 1784–1889. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 343–390. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa
2015 A Hortobágy szerepe Debrecen állattartásában. In Papp Klára (szerk.): *A főnix és a bárány városa. Tanulmányok Debrecen múltjából.* 109–120. Debrecen: Debreceni Egyetem Történelmi Intézet

ÖKRÖS László
1947 Az alföldi népzenekutatás története. In *Tiszatáj* I. évf. 6–7. sz. 1947. aug.–szept. 27–33.

PAKSA Katalin
1993 *A magyar népdal díszítése.* Budapest: MTA Zenetudományi Intézet
1999 *Magyar népzenetörténet.* Budapest: Balassa Kiadó

PAKSA Katalin – NÉMETH István
1994 *Magyar Népzenei Antológia, Alföld.* Budapest: MTA Zenetudományi Intézet

PÁLÓCZY Krisztina
2013 „Ha a rezesbanda ráreccsenti, az már valami…” Rézfúvós zenekarok a falvak zenei életében. In *Korall* 2013/51, 61–85.

PAPP János
1957–1978 *Papp János gyűjtései* (ELKH BTK Zenetudományi Intézet forrásai, jogelőd: MTA Népzenekutató Csoport, illetve MTA Zenetudományi Intézet). Hangfelvétel, kézirat. PAPP_MG_000001–000136; PaJa_JK_001–108.
1965 *Egy individuum és dallamanyagának struktúrája*. Doktori értekezés. DENIA 862.
1970 *Adatok Hajdúböszörmény Népdalaihoz*. Kézirat. HMNA 00362.
1972a Népzenei Mozaikok I-V. In *Hajdú-Bihari Napló*. 1972.01.01. 10. l.
1972b Népzenei Mozaikok I-V. In *Hajdú-Bihari Napló*. 1972.03.05. 10. l.
1972c Népzenei Mozaikok I-V. In *Hajdú-Bihari Napló*. 1972.03.12. 10. l.
1972d Népzenei Mozaikok I-V. In *Hajdú-Bihari Napló*. 1972.03.19. 10. l.
1972e Népzenei Mozaikok I-V. In *Hajdú-Bihari Napló*. 1972.03.26. 10. l.
1973 A férfisiratókról. Különlenyomat a Debreceni Déri Múzeum 1971. évi könyvéből (megjelenés éve: 1973) In *A debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1971*. 333–361. Debrecen: Déri Múzeum
1977 Egy nyírségi nótafa. In *Múzeumi Kurír 23. szám* (III. kötet 3. szám) 30–42. Debrecen: Hajdú-Bihar megyei Múzeumbarátok Köre

1978 A család és a környezet szerepe egy individuum dalkészletének gyarapodásában. In *Tanítóképző Főiskolák Tudományos Közleményei XIII.* 181–210. Debrecen
2001 Népdalgyűjtéseim Hajdúböszörményben és a megyében. Különlenyomat. In *Böszörményi Szemle* II. 1–2. szám, 92–98. Hajdúböszörmény: Sillye Gábor Művelődési Központ

PAPP József
1975 A kender szerepe Tiszacsege társadalmi életében. In Dankó Imre (szerk.): *A debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1973.* 243–257. Debrecen: Déri Múzeum
2008 *Hortobágy*. (Magyar Néprajzi Könyvtár). Debrecen: Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Egyetem Néprajzi Kutatócsoport, Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszéke és Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Igazgatósága

Patria
2010 Lásd SEBŐ Ferenc (szerk.)

PELLE Andrea
2006 *Sej, Bást falu sáros, Óbásttal határos. Medvesalji népdalok.* Gyurcsó István Alapítvány Könyvek 37. Dunaszerdahely

PESOVÁR Ferenc
1990 Táncélet és táncos szokások. In Dömötör Tekla – Hoppál Mihály (szerk.): *Magyar Néprajz VI. Népzene, néptánc, népi játék.* 195–250. Budapest: Akadémiai Kiadó

PÉTER László
1947 *Egyéniség a népi kultúrában.* (A Kálmány Lajos Kör Füzetei 2.) Szeged

PETŐFI Sándor
1890 *Leiró költeményei és népdalai 1842–1849.* Budapest: Athenaeum R. Társulat

POZSONYI József
2014 *Pásztordinasztiák Balmazújvároson*. Balmazújváros: Balmazújváros Város Önkormányzata

P. SZALAY Emőke
1983 Egy ritka hajdúböszörményi kismesterség. Hódos Sándor fazekas. In Nyakas Miklós (szerk.): *A Hajdúsági Múzeum Évkönyve V.* 211–217. Hajdúböszörmény: Hajdúsági Múzeum

RÁCZ István
1973 A hajdúszabadság birtokában. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története*. 62–120. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

RÁDULY János
1979 *Elindultam hosszú útra. A kibédi Majlát Józsefné Ötvös Sára népballadái.* Bukarest: Kriterion Könyvkiadó

RAJECZKY Benjámin
1969 *Magyar népzene I.* Hungaroton LPX 10095-98

1972 *Magyar népzene II.* Hungaroton LPX 18001-04
1982 *Magyar népzene III.* Hungaroton LPX 18050-53

RATKÓ Lujza
1996 *„Nem úgy van most, mint vót régen…" A tánc mint tradíció a nyírségi paraszti kultúrában.* Nyíregyháza-Sóstófürdő: Sóstói Múzeumfalu Baráti Köre

RISKÓ Kata
2017 A folklórmozgalmak szerepe a szilicei tréfás verbuválás hagyományában. In *Ethnographia* 128/2017. 1. sz. 74–91.

RŐMER Judit – KÁLMÁN Péter 'Cucás' (szerk.)
2005 *Szeredás: Cuháré. Hajdúsági hangszeres népzene.* Budapest: Szeredás Bt.

SÁNDOR Ildikó (szerk.)
2006 *A betonon is kinő a fű. Tanulmányok a táncházmozgalomról.* Budapest: Hagyományok Háza

SÁNTHA Kálmán
2010 A trianguláció és az MTMM-mátrix kapcsolata a pedagógiai kutatásban. In *Iskolakultúra* 2010/7–8. 54–62.
2017 A trianguláció-tipológiák és a MAXQDA kapcsolata a kvalitatív vizsgálatban. In *Vezetéstudomány / Budapest Management Review* XLVIII. évf. 2017. 2. sz. 33–40.

SÁRINÉ SZEBENYI Judit
2011 *„Nyíradonyi zöld erdőbe' születtem…" Lázár Mihályné Keczán Johanna énekes asszony dalkincsének feldolgozása a Déri Múzeum anyaga alapján.* Debrecen: Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Néprajzi Tanszék

SÁROSI Bálint
1970 *Cigányzene…* Budapest: Gondolat Kiadó
1973 *Zenei anyanyelvünk.* Budapest: Gondolat Kiadó
1998 *Hangszerek a magyar népzenében.* Budapest: Planétás Kiadó
2019 A kutatásról. In Sárosi Bálint: *Dudások, cigányzenészek. A hangszeres magyar népzenei hagyomány.* Harmadik, javított kiadás. 5–9. Dunaszerdahely: Nap Kiadó

SEBŐ Ferenc (szerk.)
2010 (Patria) *PATRIA. Magyar Népzenei felvételek 1936–1963*. DVD-ROM melléklettel. Budapest: Hagyományok Háza

SIIKALA, Anna-Leena
1998 Etnikus hagyományok és átalakuló társadalmak. In Csonka-Takács Eszter (szerk.): *EFI Communicationes.* 6. Budapest: Európai Folklór Intézet

SINKÓ Katalin
1989 Az Alföld és az alföldi pásztorok felfedezése a külföldi és a hazai képzőművészetben. In *Ethnographia* 100. évfolyam 127–160.

1991 Az Alföld és az alföldi pásztor mint orientális téma a hazai és külföldi festészetben. In Hofer Tamás (szerk.): *Népi kultúra és nemzettudat. Tanulmánygyűjtemény.* (A Magyarságkutatás könyvtára VII.) 83–89. Budapest: Magyarságkutató Intézet

SZABADFALVI József
1979 Hortobágyi pásztorkodás. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon II. kötet.* 579–582. Budapest: Akadémiai Kiadó
1984a Pásztormigráció Felső-Tiszántúl és az Északi-középhegység között. In Ujváry Zoltán (szerk.): *Szabadfalvi József: Tanulmányok a magyar pásztorkodás köréből.* Studia Folkloristica et Ethnographica 10. 149–155. Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék
1984b A gazdasági év vége és az őszi pásztorünnepek. In Ujváry Zoltán (szerk.): *Szabadfalvi József: Tanulmányok a magyar pásztorkodás köréből.* Studia Folkloristica et Ethnographica 10. 170–225. Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

SZABÓ László
1992 *Tanítás és kutatás. Pályarajz Ujváry Zoltánról.* Szolnok
1993 *Társadalomnéprajz.* Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke

SZATHMÁRI Károly
1987 *Csillag ragyog… 100 hajdúszováti népdal.* Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék
2002 *55 dal és év.* Debrecen: Ethnica Kiadás

SZEKERES Gyula
1987 *Kerékgyártómesterség Hajdúböszörményben.* Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék
2002 *„Az élet három szüksége…" A Születés, a Házasság és a Halál körüli szokások a hajdúvárosokban.* Hajdúböszörmény: Hajdúsági Múzeum

SZEKFÜ András
2014 *Magánkalóz a filmdzsungelben – Georg Höllering, a Hortobágy film rendezője.* DVD-melléklettel. Budapest: Gondolat Kiadó

SZENDREY István
1973 A város népesedése. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 256–283. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

SZILÁGYI Miklós
2001 *Néprajzi forráskritika.* Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó

SZŰCS Sándor
1982 Régi vándor dudásokról, hegedűsökről. In Bencze Lászlóné: *Szivárványos az ég alja. Bihari népdalok* (Bihari dolgozatok, A Bihari Múzeum Közleményei 4.) 197–204. Berettyóújfalu

TAAR Ferenc
1998 *Híres debreceni cigányprímások.* Debrecen: szerző kiadás

TAKÁCS András – FÜGEDI János
1992 *Gömöri népi táncok.* Pozsony: Madách Kiadó

TAKÁCS Lajos
1980 Kukás. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet*. 338. Budapest: Akadémiai Kiadó

TAR Csilla
2015 Népzenei gyűjtések. Magánarchívumban levő hangfelvételek

TARI Lujza
2007 Kodály Zoltán, az egykori Mohi és a régi magyar műdalok. In *Magyar Zene 45*. 4. szám 357–372.

TÁTRAI Zsuzsanna – KARÁCSONY MOLNÁR Erika
1997 *Jeles napok, ünnepi szokások.* Budapest: Mezőgazda Kiadó és Planétás Kiadó

TÓSZEGI Imre – PÁSKU György – DÉVAI János – BÍRÓ Zoltán
2001 *Hétlépés: Hortobágyi gulyaállás. Hortobágyi népdalok.* Debrecen: IN-TEAM Hangstúdió és Kiadó

TÓTH Lilla
2017 *Szédeli borsó… Népi játékok és szokások Polgárról*. Budapest: Hagyományok Háza
2018a Hajdúböszörményi népdalok. In Árendás Péter (szerk.): *Táncház – Népzene 2018.* (CD) HHCD0117/ 15. Budapest: Hagyományok Háza
2018b A mérgeskígyó ballada-variánsok dallamainak összehasonlítása. In Bálint Péter – Bálint Zsuzsa (szerk.): *„azé kűdött az Isten ide hozzátok, hogy segíjjek rajtatok”. Példázatok és folklórszövegek hermeneutikája.* (Fabula Aeterna VI.) 185–196. Hajdúböszörmény: Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar, Alkalmazott Narratológiai Műhely
2018c „Bemegyek az inaktelki csárdába…” Kalló Katalin népdalrepertoárja. In *Folkmagazin* XXV/6. 32–37.
2019 Hajdúsági lakodalmas dalok. In Árendás Péter (szerk.): *Táncház – Népzene 2019.* (CD) HHCD0118/ 2. Budapest: Hagyományok Háza
2020 Népzenei gyűjtések a Hajdúság területén. In Bihari Erika – Molnár Dániel – Szikszai-Németh Ketrin (szerk.): *Tavaszi szél – Spring Wind 2019 Tanulmánykötet* III. kötet. (ISBN 978-615-5586-62-0 Doktoranduszok Országos Szövetsége, 631–644. http://dosz.hu/__doc/dokumentumfile/2019/11/Tavaszi_Szel_-_Spring_Wind_2019_Tanulmanykotet_-_III._kotet.pdf Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
2021a *A magyar népzene oktatása Kodály után ötven évvel. A XXVII. Kecskeméti Népzenei Találkozón megrendezett konferencia előadásai.* (szerk.) Budapest: Hagyományok Háza
2021b Előszó. In Tóth Lilla (szerk.): *A magyar népzene oktatása Kodály után ötven évvel. A XXVII. Kecskeméti Népzenei Találkozón megrendezett konferencia előadásai.* 7–8. Hagyományok Háza, Budapest
2021c A népiének-oktatás módszerei a Debreceni Zenedében. In Tóth Lilla (szerk.): *A magyar népzene oktatása Kodály után ötven évvel. A XXVII. Kecskeméti Népzenei Találkozón megrendezett konferencia előadásai.* 17–24. Budapest: Hagyományok Háza

2021d Az éneklés mint magatartásforma. In S. Szabó Márta (szerk.): *Bárdos Szimpóziumok – 16 zenei írás*. (Online és papír alapú megjelenés), 179–190. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó
2021e Népdalgyűjtés göröngyös utakon: Papp János élete és munkássága. In *Honismeret* 80–87. XLIX. évfolyam, 2021/3.
2021f Az éneklés mint magatartásforma. In *Folkszemle* https://folkradio.hu/folkszemle/cikk/51/az-enekles-mint-magatartasforma Letöltés ideje: 2022. augusztus 22. A *Bárdos Szimpóziumok – 16 zenei írás* (S. SZABÓ Márta szerk., Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó, 179-190.) című kötetben megjelent tanulmány másodközlése
2022a *Most jövök Ábránybul… Papp János élete és munkássága* című kiállítás tanulmánya, Nyírábrány, 2022. február 12 – március 14.
2022b A pásztordalok hagyományozódása és változásai a balmazújvárosi Németi családban. In Keményfi Róbert (főszerk.) – Szabó Henriett (szerk.): *Néprajzi Látóhatár* XXIX. évf. 2020. 3–4. szám, 24–57. Debrecen: Györffy István Néprajzi Egyesület
2022c Singing as a type of behavior. In: Bene Sándor – Dobos István (szerk.): *Folytonosság és megszakítottság a magyar kultúrában: A doktoriskolák VI. nemzetközi magyarságtudományi konferenciája.* 572–581. Budapest: Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság
2022d Spev ako forma správania. In *Etnologicke Rozpravy* 29. 77–92.

dr. TÖMÖRY Márta (szerk.)
2009 *„…hanem vagyok Úristen követje…" A téli ünnepkör dramatikus szokásaiból – Nemzetközi Betlehemes Találkozók szövegei.* Budapest: Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus

TTRE Levéltár (Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltárának forrása)
304/2018. *Papp János személyi anyaga*

TURMEZEYNÉ HELLER Erika
2010 *A zenei tehetség felismerése és fejlesztése.* Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége

UHRIN Klára
2016 A Felső-Tisza-vidéki pásztorság dallam és szövegalkotása. In Juhász Zoltán (szerk.): *„Ha még egyszer születnék, akkor is csak juhász lennék" Tanácskozás a pásztorművészetről.* (A Magyar Művészeti Akadémia konferenciafüzetei 10.) 163–178. Budapest: Magyar Művészeti Akadémia. https://www.mma.hu/documents/10180/6864573/pasztor-02-jav.pdf/aaa1f6ad-fb48-41e1-8a73-ef13e240e859 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

UJVÁRY Zoltán
1966 Kecskemaszkos szokás Hajdúdorogon. In Dr. Béres András (szerk.): *Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1965* (A Debreceni Déri Múzeum kiadványai XLVIII.). Debrecen
1968 *Népdalok és balladák egy al-dunai székely közösségből.* (Közlemények a Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Intézetéből, 21. szám), Debrecen
1975a Hajdúszoboszló népélete. In Dankó Imre (szerk.) *Hajdúszoboszló monográfiája*. 533–598. Hajdúszoboszló: Hajdúszoboszló Város Tanácsa

1975b Karácsonyi szokások Hajdúdorogon. In Ujváry Zoltán (szerk.): *Varia Folkloristica* 36–50.(A Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Közleményei 25.) Debrecen
1977a *Gömöri népdalok és népballadák.* Miskolc: Hermann Ottó Múzeum
1977b *Szállj el, fecskemadár. Gömöri népballadák Holló László illusztrációival. A balladákat gyűjtötte és a bevezetőt írta Ujváry Zoltán.* Debrecen
1980 *Szállj el, fecskemadár. Gömöri magyar népballadák és népdalok.* Budapest: Helikon Kiadó
1982 *Játék és maszk. Dramatikus népszokások II.* Debrecen: Bihari Múzeum
1987 *Gömöri népballadák Holló László illusztrációival* (Gömör Néprajza XI.) Debrecen: Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék

VAJDA András
2016 Hagyomány, örökség, érték. A hagyomány használatának változó kontextusai. In Jakab Albert Zsolt – Vajda András (szerk.): *Érték és közösség. A hagyomány és az örökség szerepe a változó lokális regiszterekben.* 21–58. Kolozsvár: Kriza János Néprajzi Társaság

VARGYAS Lajos
1952 *Hogyan gyűjtsünk népzenét?* Budapest: Művelt Nép Könyvkiadó
1976a *A magyar népballada és Európa I*. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat
1976b *A magyar népballada és Európa II*. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat
1990 Magyar Népzene. In Dömötör Tekla – Hoppál Mihály (szerk.): *Magyar Néprajz VI. Népzene, Néptánc, Népi játék.* Budapest: Akadémiai Kiadó
2000 *Egy felvidéki falu zenei világa – Áj 1940.* Budapest: Planétás Kiadó és Európa Folklór Intézet
2002 *A magyarság népzenéje*. (Második, javított kiadás. Paksa Katalin szerk. Első kiadás: 1981.) Budapest: Planétás Kiadó

VELIKY János
1973 A mezőgazdaság és az agrártársadalom szerkezete a XX. század elején. In Szendrey István (szerk.): *Hajdúböszörmény története.* 391–399. Debrecen: Hajdúböszörmény Városi Tanácsa

VEREBÉLYI Kincső
2002 *Korok és stílusok a magyar népművészetben.* Budapest: Osiris Kiadó

VIKÁR Béla
1906 *A magyar népköltés remekei I.* Budapest: Lamper R. Könyvkereskedése (Wodianer F. és fiai) Részvénytársaság

VOIGT Vilmos
1980 Közösségi jelleg. In Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar Néprajzi Lexikon III. kötet.* 330. Budapest: Akadémiai Kiadó

ZOLTAI Lajos
1911 *Hortobágy. A legnagyobb magyar puszta ismertető leírása térképpel és 23 szövegképpel.* Debreczen: Debreczen Szab. Kir. Város Könyvnyomda-vállalata (Reprint: 2013, Budapest: Históriaantik Könyvkiadó)

Interneten elérhető adatbázisok

Bartók-rend (ELKH BTK Zenetudományi Intézet adatbázisa):
http://systems.zti.hu/br/hu Letöltés ideje 2022. augusztus 22.

Hagyományok Háza Folklór Adatbázis:
http://folkloredb.hu/fdb/index.php Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Hungaricana népzenei adatbázis elemei (ELKH BTK Zenetudományi Intézet adatbázisa):
https://zti.hungaricana.hu/hu/ Letöltés időpontja: 2022. augusztus 22.

Kallós Zoltán gyűjtései (ELKH BTK Zenetudományi Intézet adatbázisa):
http://db.zti.hu/kallos/kallos.asp?VBSdbClickClass_1=VBSdbGridNext&VBSdbIndex_1=-1 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Magyar népdaltípusok példatára:
http://nepzeneipeldatar.hu/ Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Néprajzi Múzeum Hangtár online adatbázis:
http://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.12.php?bm=2&kv=346255
Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Néprajzi Múzeum Kéziratgyűjtemény online adatbázis:
http://gyujtemeny.neprajz.hu/neprajz.06.01.php?bm=1&as=3415&kv=468414
Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Publikált népzenei hangfelvételek internetes adatbázisa:
http://db.zti.hu/24ora/dalok.asp?VBSdbClickClass_1=VBSdbFilter
Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

Mellékletek

I. melléklet: Kép- és ábrajegyzék

Kép száma	**Megnevezés**	**Készítette/Forrás**	**Készítés helye, ideje**	**Oldal-szám**
1.	Hajdú vármegye közigazgatási térképe 1910.	Forrás: http://lazarus.elte.hu/hun/maps/1910/hajdu.jpg	Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.	13.
2.	*"Danolta Tanka Gábor harmincëggyéves tiszacsegei földmíves."* Gy. Balla Péter, 1937.09.09. Lejegyezte: Bartók Béla Támlap a *Bartók-rend*ben	Forrás: http://systems.zti.hu/br/hu/search/806?inc=el%C3%A9be	Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.	18.
3.	Citerák a hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeumban	Fényképezte: Tóth Lilla	Hajdúböszörmény Hajdúsági Múzeum, 2017. március 17.	32.
4.	Részlet a Botos-család gazdasági naplójából (1931-1949)	Digitális másolat: Tóth Lilla	Debrecen, 2016. november 10.	36.
5.	Tóth János kovácsmester 1946. évi bérlevele	A Botos-család gazdasági naplójának melléklete (1931-1949). Digitális másolat: Tóth Lilla	Debrecen, 2016. november 10.	40.
6.	ifj. Tóth Jánosnénak címzett postautalvány szelvénye (1946. december)	A Botos-család gazdasági naplójának melléklete (1931-1949). Digitális másolat: Tóth Lilla	Debrecen, 2016. november 10.	41.
7.	Papp János	A Papp-család archívuma. Digitális másolat: Tóth Lilla	Debrecen, 2020. június 15.	108.

8.	Részlet Papp János jegyzőkönyveiből, az 45. dallampélda eredeti lejegyzése	Papp János debreceni lejegyzéseit tartalmazó jegyzőkönyv részlete; PaJa_JK_057/080; Digitális másolat: Zenetudományi Intézet	n/a	112.
9.	id. Németi János, Hortobágy Örökös Pásztora	Fényképezte: Tóth Lilla	Hortobágy, Szent György-napi Kihajtási Ünnep, 2016. április 23.	215.
10.	ifj. Németi János	Fényképezte: Farkas József	Budapest, Fonó Budai Zeneház, Pásztorünnep, 2018. március 10.	217.
11.	id. Németi János citerázik	Fényképezte: Tóth Lilla	Balmazújváros, 2016. április 8.	220.
12.	ifj. Németi János énekel	Fényképezte: Sáriné Szebenyi Judit	Balmazújváros, 2017. április 2.	221.
13.	'Csinos' Molnár Imre, Hortobágy Örökös Pásztora	Fényképezte: Sáriné Szebenyi Judit	Hortobágy, 2015. október 1.	243.
14.	Barna Imréné Rácz Mária	Fényképezte: Tóth Lilla	Hajdúsámson-Martinka, 2020. március 4.	248.
15.	Erdei János otthonában	Fényképezte: Tóth Lilla	Nádudvar, 2019. január 18.	259.

Ábra száma	Megnevezés	Az adatok forrása	Készítette	Oldal-szám
1.	Hajdú vármegye népességének vallási megoszlása, 1910-es népszámlálás adatai	MSK 1913: 296–299.	Tóth Lilla	27.
2.	Hajdú vármegye lakosságának megoszlása anyanyelv szerint, 1910-es népszámlálás adatai	MSK 1913: 298–299.	Tóth Lilla	27.
3.	Hajdúböszörmény birtokmegoszlása 1911-ben	Veliky 1973: 395.	Tóth Lilla	34.
4.	Hajdúsági népzenei felvételek területi megoszlása	*IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár.*	Tóth Lilla	99.
5.	A Hajdúság területén 1906–1973 között magyar népzenei dallamokat gyűjtő kutatók	Google térkép: https://www.google.com/maps/@47.5869188,21.5782907,10.14z és *IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár.*	Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.; Tóth Lilla	105.
6.	Papp János népzenei gyűjtései 1978-ig	Papp János gyűjtései (BTK Zenetudományi Intézet forrásai) PAPP_MG_000001-000136; PaJa_JK_001-108.	Tóth Lilla	110–111.

II. melléklet: Szövegközi dallampéldák mutatói

II.1. Szövegközi dallampéldák a közlés sorrendjében

Dallam-példa	**Szövegkezdet**	**Gyűjtés helye**	**Oldal-szám**
1.	Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik	Püspökladány	54.
2.	Juli, lelkem, Juli	Hajdúdorog	59.
3.	Istenem, Istenem	Balmazújváros	60.
4.	Jóska, tojóska	Debrecen-Nyulas	61.
5.	Haj, széna, széna	Nádudvar	62.
6.	Csip-csip csóka	Püspökladány	63.
7.	Hajlik a meggyfa	Tiszacsege	63.
8.	Hajlik a meggyfa levele	Hajdúnánás	64.
9.	Keljetek fel, pásztorok, örömet hirdetünk	Mikepércs	65.
10.	Debrecennek van egy vize	Hortobágy puszta	66.
11.	Poródon a Békás, Réten a Tirimpó	Bodaszöllő	67.
12.	Hallottátok híréit	Józsa	68.
13.	Hajnallik, hajnallik	Tiszacsege	69.
14.	Elejbe, elejbe	Tiszacsege	69.
15.	Tökhalomnál van az ócsó gomolya	Püspökladány	70.
16.	Az én ídes, kedves apám fakó lovának a…	Hortobágy puszta	71.
17.	Zúg az erdő, zúg a nádas	Hajdúhadház	72.
18.	Leígett a Hortobágyi hodály	Hortobágy puszta	73.
19.	Bujdosik az árva madár	Tiszacsege	73.
20.	Megismerni a kondást firge járásárúl	Hortobágy puszta	75.
21.	Húzd rá, te cigány	Hortobágy	75.
22.	Hortobágyon kivirult az ibolya	Nádudvar	76.
23.	Fekete föld termi a jó búzát	Hajdúszovát	78.
24.	Akki kondás akar lenni	Nagyhortobágy	79.
25.	Ez a világ úgysem sok, használják az okosok	Hajdúszovát	80.

26.	Kisszováti lányok, hova jártok	Hajdúszovát	81.
27.	Hortobágyi gulyaállás	Püspökladány	84.
28.	A nánási utca ligetes, ligetes	Hajdúnánás	84.
29.	Amoda a nagy hegy ódalába'	Hortobágy puszta	85.
30.	Új a csizmám, új a csizmám, új a csizmám, el akarom viselni	Hortobágy puszta	86.
31.	Sárga lovam, sárga	Nádudvar	87.
32.	Szép a gyöngyvirág egy csokortba	Debrecen-Kismacs	88.
33.	Mit ér nékem a nánási határ	Hajdúböszörmény	89.
34.	Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs	Nádudvar	89.
35.	Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak	Debrecen-Telekháza	90.
36.	Sűrű erdő, magos fa	Hajdúböszörmény	121.
37.	Ha, te, csóka, csicsóka	Inaktelke (Kolozs vm.)	122.
38.	Kukorica csutája	Berzence (Somogy vm.)	123.
39.	Itthon van-e a kondás, vagy a felesége	Tiszacsege	125.
40.	Felülök a fakó szamárra	Tiszacsege	126.
41.	Sok bort ittam életembe	Balmazújváros	127.
42.	Idesanyám rózsafája	Balmazújváros	128.
43.	Lúra, csikós, lúra, elszaladt a mínes	Nagyhegyes	129–130.
44.	Feljött a holdvilág	Hortobágy-Máta	131.
45.	Felült már a csikós	Debrecen-Szepes	132.
46.	Elszaladt az aranygulya	Balmazújváros	133.
47.	Ha felülök a fekete halomra	Nádudvar	135.
48.	Kutya világ, mikor írem vígedet	Hajdúböszörmény	136.
49.	Hortobágyi pusztán fúj a szél	Tiszacsege	138.
50.	Erre gyere, erre, nincsen sár	Tiszacsege	138.
51.	Hortobágyon juhászbojtár vagyok én	Egyek-Telekháza	139.
52.	Fehér László lovat lopott	Egyek-Telekháza	141–142.
53.	Túl a Tiszán a szendrei határba	Nádudvar	143.
54.	Lánc, lánc, Eszterlánc	Püspökladány	145.
55.	Tüzet viszek, nem látjátok	Hajdúszoboszló	146.
56.	Csősz, csősz	Földes	146.
57.	Bújj, bújj, zöld ág	Tetétlen	147.

58.	Levelet viszek	Hajdúböszörmény	148.
59.	Fecskét látok	Hajdúböszörmény	149.
60.	Tente, baba, tente	Földes	149–150.
61.	Két szem szilva, duráncai	Tiszacsege	151.
62.	Rózsa Mari lepedője	Vámospércs	152.
63.	Zúg az erdő, zúg a mező	Józsa	153.
64.	A csikósok, a gulyások	Hajdúnánás	154.
65.	Házunk előtt hármat fordult a kocsi	Hajdúsámson, Liget-tanya	155.
66.	Debrecenbe' zöld erdőbe születtem	Hajdúszoboszló	156.
67.	Feltették már nékem a koszorút	Hajdúböszörmény-Nagypród	157.
68.	A nánási sugár torony de magos	Hajdúnánás	158–159.
69.	Cigányasszony, hun az urad	Vámospércs	160.
70.	Hajnallik, hajnallik	Tiszacsege	161–162.
71.	Szép a gyöngyvirág a bokorba’	Debrecen-Bánk és Debrecen, Nagy-Gugyori	162–163.
72.	Jaj, mikor az én uram	Hajdúsámson	164.
73.	Mit szóljak, bús anya	Hajdúszoboszló	165–166.
74.	Meghótt az uram, jöjjík, komámasszony, sirassuk	Hajdúböszörmény	167.
75.	A bundának nincs gallérja	Vámospércs	170.
76.	Pásztorok, pásztorok örvendeznek	Hajdúdorog	171–172.
77.	János, életednek	Tiszacsege	173.
78.	Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel	Hajdúdorog	174.
79.	Ma vagyon, ma vagyon piros pünkösd napja	Hajdúdorog	176.
80.	Kukás kislány vígan töri a dohányt	Józsa	177.
81.	Ja, ja, ja, ja, leesett az ára	Hajdúböszörmény-Nagypród	178.
82.	Ha bemegyek a Virágkarneválra	Debrecen-Kismacs	180.
83.	Fekete a szeder, fehér a virága	Hajdúböszörmény-Nagypród	181–182.
84.	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Hajdúdorog	182.
85.	Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra	Hajdúböszörmény-Nagypród	183.
86.	Elrabolta a Balaton tőlem a kedvesem	Józsa	184–185.

87.	Fecském, fecském, édes fecském	Tiszacsege	185–186.
88.	Fecském, fecském, édes fecském	Téglás	186.
89.	Elmúlt a karácsony	Hajdúszoboszló	187.
90.	Valamennyi gácsér, ruca	Hajdúsámson, Liget-tanya	188–189.
91.	Virágos kenderem	Egyek-Telekháza	190.
92.	Nem, nem, nem, nem, nem, nem	Hajdúböszörmény-Nagypród	190–191.
93.	Megkötöm lovamat	Téglás	191.
94.	Huszárnak bevettek	Balmazújváros	192.
95.	Álom esett a szemembe	Téglás	193.
96.	Iszik a betyár a csapon	Téglás	193.
97.	Debrecenyi határon, határon	Józsa	194.
98.	Huszár vagyok, nem pocsolyakerülő	Debrecen, Beton-tanya	196.
99.	Esik az eső, hull a villám rakásra	Debrecen-Kismacs	197.
100.	Cintányérról jó a túrós derelye	Bodaszőlő	198.
101.	Fehér László lovat lopott	Debrecen-Szepes	199.
102.	A vadrózsa, bazsarózsa búnak hajtja a fejét	Debrecen-Szikgát	200.
103.	Bíró uram kiáll az eresz alá	Vámospércs	201.
104.	Sokat arattam a nyáron	Hajdúböszörmény-Nagypród	202.
105.	Sokat arattam a nyáron	Hajdúböszörmény-Nagypród	202–203.
106.	Tisza partján elaludtam	Józsa	204.
107.	Tisza partján elaludtam	Hajdúszoboszló	205.
108.	Tisza partján elaludtam	Balmazújváros	206.
109.	Erre gyere, rózsám, nincsen sár	Józsa	207.
110.	Tiszán innen, Dunán túl	Tiszacsege	208.
111.	Tiszán túl, Dunán túl	Tiszacsege	208.
112.	Tiszán innen, Dunán túl	Földes	209.
113.	Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz	Balmazújváros	223.
114.	Ha felülök a fekete halomra	Balmazújváros	224.
115.	Darumadár magosan száll, szípen szól	Balmazújváros	225.
116.	Magosan repül a daru, sej, fenn a levegőbe	Balmazújváros	226.
117.	Debrecennek van egy vize	Balmazújváros	228–229.

118.	Mikor a juhász bort iszik	Balmazújváros	229.
119.	Van két hete, vagy mán három	Balmazújváros	230.
120.	Amoda ja Kadarcs mellett	Balmazújváros	230.
121.	Amoda ja csárda mellett	Balmazújváros	231–232.
122.	Amoda ja halom ódalába	Balmazújváros	234.
123.	Leígett a csiri-biri hodály	Balmazújváros	234.
124.	Puszta, puszta, hortobágyi puszta	Balmazújváros	235.
125.	Nem bánom, hogy parasztnak születtem	Balmazújváros	236–237.
126.	Amoda ja nagy hegy ódalába	Balmazújváros	239.
127.	Nem messzi van Kismargita	Balmazújváros	240.
128.	Sej, most építik a tiszakeszi templomot	Hortobágy	244.
129.	Kifeküdt a gulyám harmat száradtjára	Hortobágy	245.
130.	Van nekem egy lovam	Hortobágy	246.
131.	Ellopták a lovam	Hajdúsámson-Martinka	249–250.
132.	Tisza partján elaludtam	Hajdúsámson-Martinka	251.
133.	Csirke csipog az ágy alatt	Hajdúsámson-Martinka	252.
134.	Gyere, kislány a szekerem után	Hajdúsámson-Martinka	254.
135.	Betyárgyerek az erdőbe	Hajdúsámson-Martinka	256.
136.	Szendre báró udvarába van egy fa	Nádudvar	260–261.
137.	Megösmerném a kanászt	Nádudvar	262.
138.	Még azt mondják, hogy nem adnak engem katonának	Hajdúszovát	263–264.
139.	Idesem, kedvesem, was hast du gemacht	Balmazújváros	273.
140.	A mi cicánk férjhez akar menni	Balmazújváros	274.

II.2. Betűrendes mutató

Szövegkezdet	Gyűjtés helye (Település)	Dallam-példa	Oldal-szám
A bundának nincs gallérja	Vámospércs	75.	170.
A csikósok, a gulyások	Hajdúnánás	64.	154.
Akki kondás akar lenni	Nagyhortobágy	24.	79.
A mi cicánk férjhez akar menni	Balmazújváros	140.	274.
Amoda a nagy hegy ódalába'	Hortobágy puszta	29.	85.
Amoda ja csárda mellett	Balmazújváros	121.	231–232.
Amoda ja halom ódalába	Balmazújváros	122.	234.
Amoda ja Kadarcs mellett	Balmazújváros	120.	230.
Amoda ja nagy hegy ódalába	Balmazújváros	126.	239.
A nánási sugár torony de magos	Hajdúnánás	68.	158–159.
A nánási utca ligetes, ligetes	Hajdúnánás	28.	84.
A vadrózsa, bazsarózsa búnak hajtja a fejét	Debrecen-Szikgát	102.	200.
Az én ídes, kedves apám fakó lovának a…	Hortobágy puszta	16.	71.
Álom esett a szemembe	Téglás	95.	193.
Betyárgyerek az erdőbe	Hajdúsámson-Martinka	135.	256.
Bíró uram kiáll az eresz alá	Vámospércs	103.	201.
Bujdosik az árva madár	Tiszacsege	19.	73.
Bújj, bújj, zöld ág	Tetétlen	57.	147.
Cigányasszony, hun az urad	Vámospércs	69.	160.
Cintányérról jó a túrós derelye	Bodaszőlő	100.	198.
Csip-csip csóka	Püspökladány	6.	63.
Csirke csipog az ágy alatt	Hajdúsámson-Martinka	133.	252.
Csősz, csősz	Földes	56.	146.

Darumadár magosan száll, szípen szól	Balmazújváros	115.	225.
Debrecenbe’ zöld erdőbe születtem	Hajdúszoboszló	66.	156.
Debrecennek van egy vize	Balmazújváros	117.	228–229.
Debrecennek van egy vize	Hortobágy puszta	10.	66.
Debrecenyi határon, határon	Józsa	97.	194.
Elejbe, elejbe	Tiszacsege	14.	69.
Ellopták a lovam	Hajdúsámson-Martinka	131.	249–250.
Elmúlt a karácsony	Hajdúszoboszló	89.	187.
Elrabolta a Balaton tőlem a kedvesem	Józsa	86.	184–185.
Elszaladt az aranygulya	Balmazújváros	46.	133.
Erre gyere, erre, nincsen sár	Tiszacsege	50.	138.
Erre gyere, rózsám, nincsen sár	Józsa	109.	207.
Esik az eső, hull a villám rakásra	Debrecen-Kismacs	99.	197.
Ez a világ úgysem sok, használják az okosok	Hajdúszovát	25.	80.
Fecském, fecském, édes fecském	Téglás	88.	186.
Fecském, fecském, édes fecském	Tiszacsege	87.	185–186.
Fecskét látok	Hajdúböszörmény	59.	149.
Fehér László lovat lopott	Debrecen-Szepes	101.	199.
Fehér László lovat lopott	Egyek-Telekháza	52.	141–142.
Fekete a szeder, fehér a virága	Hajdúböszörmény-Nagypród	83.	181–182.
Fekete föld termi a jó búzát	Hajdúszovát	23.	78.
Feljött a holdvilág	Hortobágy-Máta	44.	131.
Feltették már nékem a koszorút	Hajdúböszörmény-Nagypród	67.	157.
Felülök a fakó szamárra	Tiszacsege	40.	126.
Felült már a csikós	Debrecen-Szepes	45.	132.
Gyere, kislány a szekerem után	Hajdúsámson-Martinka	134.	254.
Ha bemegyek a Virágkarneválra	Debrecen-Kismacs	82.	180.
Ha felülök a fekete halomra	Balmazújváros	114.	224.

Ha felülök a fekete halomra	Nádudvar	47.	135.
Hajlik a meggyfa	Tiszacsege	7.	63.
Hajlik a meggyfa levele	Hajdúnánás	8.	64.
Hajnallik, hajnallik	Tiszacsege	13.	69.
Hajnallik, hajnallik	Tiszacsege	70.	161–162.
Haj, széna, széna	Nádudvar	5.	62.
Hallottátok híréit	Józsa	12.	68.
Ha, te, csóka, csicsóka	Inaktelke (Kolozs vm.)	37.	122.
Házunk előtt hármat fordult a kocsi	Hajdúsámson, Liget-tanya	65.	155.
Hortobágyi gulyaállás	Püspökladány	27.	84.
Hortobágyi pusztán fúj a szél	Tiszacsege	49.	138.
Hortobágyon juhászbojtár vagyok én	Egyek-Telekháza	51.	139.
Hortobágyon kivirult az ibolya	Nádudvar	22.	76.
Húzd rá, te cigány	Hortobágy	21.	75.
Huszárnak bevettek	Balmazújváros	94.	192.
Huszár vagyok, nem pocsolyakerülő	Debrecen, Beton-tanya	98.	196.
Idesanyám rózsafája	Balmazújváros	42.	128.
Idesem, kedvesem, was hast du gemacht	Balmazújváros	139.	273.
Istenem, Istenem	Balmazújváros	3.	60.
Iszik a betyár a csapon	Téglás	96.	193.
Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik	Püspökladány	1.	54.
Itthon van-e a kondás, vagy a felesége	Tiszacsege	39.	125.
Ja, ja, ja, ja, leesett az ára	Hajdúböszörmény-Nagypród	81.	178.
Jaj, mikor az én uram	Hajdúsámson	72.	164.
János, életednek	Tiszacsege	77.	173.
Jóska, tojóska	Debrecen-Nyulas	4.	61.
Juli, lelkem, Juli	Hajdúdorog	2.	59.
Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak	Debrecen-Telekháza	35.	90.
Keljetek fel, pásztorok, örömet hirdetünk	Mikepércs	9.	65.

Két szem szilva, duráncai	Tiszacsege	61.	151.
Kifeküdt a gulyám harmat száradtjára	Hortobágy	129.	245.
Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz	Balmazújváros	113.	223.
Kisszováti lányok, hova jártok	Hajdúszovát	26.	81.
Kukás kislány vígan töri a dohányt	Józsa	80.	177.
Kukorica csutája	Berzence (Somogy vm.)	38.	123.
Kutya világ, mikor írem vígedet	Hajdúböszörmény	48.	136.
Lánc, lánc, Eszterlánc	Püspökladány	54.	145.
Leígett a csiri-biri hodály	Balmazújváros	123.	234.
Leígett a Hortobágyi hodály	Hortobágy puszta	18.	73.
Levelet viszek	Hajdúböszörmény	58.	148.
Lúra, csikós, lúra, elszaladt a mínes	Nagyhegyes	43.	129–130.
Magosan repül a daru, sej, fenn a levegőbe	Balmazújváros	116.	226.
Ma vagyon, ma vagyon piros pünkösd napja	Hajdúdorog	79.	176.
Még azt mondják, hogy nem adnak engem katonának	Hajdúszovát	138.	263–264.
Meghótt az uram, jöjjík, komámasszony, sirassuk	Hajdúböszörmény	74.	167.
Megismerni a kondást firge járásárúl	Hortobágy puszta	20.	75.
Megkötöm lovamat	Téglás	93.	191.
Megösmerném a kanászt	Nádudvar	137.	262.
Mikor a juhász bort iszik	Balmazújváros	118.	229.
Mit ér nékem a nánási határ	Hajdúböszörmény	33.	89.
Mit szóljak, bús anya	Hajdúszoboszló	73.	165–166.
Nem bánom, hogy parasztnak születtem	Balmazújváros	125.	236–237.
Nem messzi van Kismargita	Balmazújváros	127.	240.
Nem, nem, nem, nem, nem, nem	Hajdúböszörmény-Nagypród	92.	190–191.
Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel	Hajdúdorog	78.	174.

Pásztorok, pásztorok örvendeznek	Hajdúdorog	76.	171–172.
Poródon a Békás, Réten a Tirimpó	Bodaszöllő	11.	67.
Puszta, puszta, hortobágyi puszta	Balmazújváros	124.	235.
Rózsa Mari lepedője	Vámospércs	62.	152.
Sárga lovam, sárga	Nádudvar	31.	87.
Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra	Hajdúböszörmény-Nagypród	85.	183.
Sej, most építik a tiszakeszi templomot	Hortobágy	128.	244.
Sokat arattam a nyáron	Hajdúböszörmény-Nagypród	104.	202.
Sokat arattam a nyáron	Hajdúböszörmény-Nagypród	105.	202–203.
Sok bort ittam életembe	Balmazújváros	41.	127.
Sűrű erdő, magos fa	Hajdúböszörmény	36.	121.
Szendre báró udvarába van egy fa	Nádudvar	136.	260–261.
Szép a gyöngyvirág a bokorba’	Debrecen-Bánk és Debrecen, Nagy-Gugyori	71.	162–163.
Szép a gyöngyvirág egy csokortba	Debrecen-Kismacs	32.	88.
Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Hajdúdorog	84.	182.
Tente, baba, tente	Földes	60.	149–150.
Tisza partján elaludtam	Balmazújváros	108.	206.
Tisza partján elaludtam	Hajdúsámson-Martinka	132.	251.
Tisza partján elaludtam	Hajdúszoboszló	107.	205.
Tisza partján elaludtam	Józsa	106.	204.
Tiszán innen, Dunán túl	Földes	112.	209.
Tiszán innen, Dunán túl	Tiszacsege	110.	208.
Tiszán túl, Dunán túl	Tiszacsege	111.	208.
Tökhalomnál van az ócsó gomolya	Püspökladány	15.	70.
Túl a Tiszán a szendrei határba	Nádudvar	53.	143.
Tüzet viszek, nem látjátok	Hajdúszoboszló	55.	146.

Új a csizmám, új a csizmám, új a csizmám, el akarom viselni	Hortobágy puszta	30.	86.
Valamennyi gácsér, ruca	Hajdúsámson, Liget-tanya	90.	188–189.
Van két hete, vagy mán három	Balmazújváros	119.	230.
Van nekem egy lovam	Hortobágy	130.	246.
Virágos kenderem	Egyek-Telekháza	91.	190.
Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs	Nádudvar	34.	89.
Zúg az erdő, zúg a mező	Józsa	63.	153.
Zúg az erdő, zúg a nádas	Hajdúhadház	17.	72.

II.3. Földrajzi mutató

Hajdú vármegye

Település neve	**Dallampéldák sorszáma**
Balmazújváros	3., 41–42., 46., 94., 108., 113–127., 139–140.
Bodaszőlő	11., 100.
Debrecen-Bánk	71.
Debrecen, Beton-tanya	98.
Debrecen, Nagy-Gugyori	71.
Debrecen-Kismacs	32., 82., 99.
Debrecen-Nyulas	4.
Debrecen-Szepes	45., 101.
Debrecen-Szikgát	102.
Debrecen-Telekháza	35.
Egyek-Telekháza	51., 52., 91.
Földes	56., 60., 112.
Hajdúböszörmény	33., 36., 48., 58–59., 74.
Hajdúböszörmény-Nagypród	67., 81., 83., 85., 92., 104–105.
Hajdúdorog	76., 78–79., 84.
Hajdúhadház	17.
Hajdúnánás	8., 28., 64., 68.
Hajdúsámson	72.
Hajdúsámson, Liget-tanya	65., 90.
Hajdúsámson-Martinka	131–135.
Hajdúszoboszló	55., 66., 73., 89., 107.
Hajdúszovát	23., 25–26., 138.
Hortobágy	21., 128–130.
Hortobágy-Máta	44.
Hortobágy puszta	10., 16., 18., 20., 29–30.
Józsa	12., 63., 80., 86., 97., 106., 109.
Mikepércs	9.

Nádudvar 5., 22., 31., 34., 47., 53., 136–137.
Nagyhegyes 43.
Nagyhortobágy 24.
Püspökladány 1., 6., 15., 27., 54.
Téglás 88., 93., 95–96.
Tetétlen 57.
Tiszacsege 7., 13–14., 19., 39–40., 49–50., 61., 70., 77., 87., 110–111.
Vámospércs 62., 69., 75., 103.

Kolozs vármegye

Település neve

Inaktelke 37.

Somogy vármegye

Település neve

Berzence 38.

II.4. Kadenciamutató

Kadencia	**Sorszám**
Kétsoros dallam	
(1) 1	68.
Háromsoros dallamok	
8 (4) 1	134.
1 (2) 1	77.
Négysoros dallamok	
8 (8) 5 1	1.
4 (8) VII 1	17.
8 (6) 4 1	140.
8 (5) 8 1	112.
8 (5) 5 1	40.
8 (5) b3 1	10., 42., 101., 117–120., 135.
8 (5) 1 1	111., 121.
8 (5) 1 1 //1 (5) 4 1	127.
7 (5) b3 1	62.
7 (5) 1 1	41.
6 (5) 1 1	52.
5 (5) 3 1	75.
4 (5) 5 1	53.
4 (5) 4 1	18–19., 46., 136.
1 (5) 8 1	85., 130.
1 (5) 7 1	86.
1 (5) 6 1	27., 106.
1 (5) 5 1	28., 32–33., 49–50., 63., 76., 82., 103., 107–109., 115., 132.
1 (5) 5 1 // 8 (1) 5 1	39.
1 (5) 4 1	71., 83–84., 104., 126.
1 (5) 3 1	61., 64.

1 (5) b3 1 29., 100., 105., 122–124.
1 (5) b3 1 // 1 (5) 5 1 97.
1 (5) 2 1 80.
1 (5) 1 1 31., 34–35., 51., 99., 125., 128.
7 (4) 5 1 14.
5 (4) 5 1 43., 113., 129.
5 (4) b3 2 73.
5 (4) b3 1 3.
5 (4) 1 1 11., 66.
4 (4) b3 1 133.
4 (4) VII 1 69.
b3 (4) VII 1 65.
1 (3) 1 1 26.
8 (b3) 4 1 16.
8 (b3) b3 1 48.
7 (b3) 4 1 131.
7 (b3) b3 1 47., 88., 95., 114.
5 (b3) b3 1 // 7 (b3) 1 1 98.
4 (b3) 1 1 81.
1 (b3) 7 1 91–94.
1 (b3) b3 1 138.
1 (b3) 1 1 21.
2 (2) 2 1 25.
8 (1) 1 1 110.
7 (1) b3 1 44., 87., 96.
5 (1) b3 1 24.
5 (1) 2 1 22.
5 (1) 1 1 23.
4 (1) 1 1 36., 38.
3 (1) 3 1 9.
2 (1) 2 1 20., 137.
1 (1) 3 1 116.
1 (1) b3 1 13., 70.
1 (1) 2 1 78.

1 (1) 1 1 30., 102.
4 (VII) VII 1 37.
VI (V) VI 1 139.
V (V) 5 1 90.
V (V) 2 1 67.
V (V) VI 1 60.

Ötsoros dallam

7 4 (5) VII 1 12.

Hatsoros dallamok

4 8 (5) 4 1 1 45.
b10 (b3) b3 1 8 8 15.

II.5. Szótagszámmutató

Szótagszám	**Sorszám**
Kétsoros dallam	
11.11.	68.
Háromsoros dallamok	
6.6.6.	77.
10.10.10.	134.
Négysoros dallamok	
5.5.8.8.	21.
6.6.6.6.	3., 14., 44., 73., 91., 93–94.
6.6.8.6.	13., 60., 70., 130.
6.6.10.6.	31.
6.7.8.7.	92.
6.7.8.19.	111.
7.6.8.6.	131.
7.7.7.7.	37–38.
7.7.7.10.	36.
7.7.8.16+7.	112.
8.6.8.6.	63–64.
8.6.8.8.	17.
8.7.8.7.	75.
8.7.8.19.	110.
8.8.8.8.	10., 19., 24., 27., 42., 46., 52., 61–62., 87-88., 95–96., 101., 104–108., 117–121., 132., 135.
8.8.10.10.	90.
8.8.11.11.	41.
8.8.8+8.9.	69.
8.10.10.10. // 10.10.10.10.	127.
9.8.11.11.	40.

9.9.9.9. 49–50., 109.
9.9.11.9. 32., 71.
10.10.10.10. 18., 23., 29., 67., 122–124., 126., 140.
10.10.7+7.4. 26.
10.10.7+7.9. 81.
10.10.10+4.10. 76.
10.10.7+8.6. // 11.11.7+7.11. 97.
10.11.11.11. 33., 125.
11.10.10.11. 84.
11.11.10.10. 139.
11.11.11.11. 22., 34., 48., 51., 53., 66., 100., 103., 114–115., 136.
11.11.11.11. // 11.11.14.11. 98.
11.11.11.12. 85.
11.11.12.11. 47.
11.11.14.11. 82.
11.12.11.11. 65.
11.12.12.11. 80.
12.11.11.13. 99.
12.12.12.12. 11., 28., 43., 83., 113., 129.
12.20.7+7.8. 1.
13.11.11.13. 128.
13.11.14.13. 35.
13.13.19.13. 39.
13.7+7.6+6.12. 9.
13.14.15.13. 137.
13.14.17.13. 20.
14.14.6+6.6. 138.
14.14.12.12. 25.
14.14.15.15. 86.
15.15.14.16. 78.
15.15.16.15. 102.
15.16.14.16. 116.
19.19.11.20. 30.
27.11.11.12. 16.

Ötsoros dallam

6.6.6.6.6.	12.

Hatsoros dallamok

6.6.6.6.6.6.	45.
11.11.11.11.6.7.	15.

Kötetlen szerkezetű dallamok

Ütempárosak	4–8., 54–59., 79., 89.
Recitatívak	2., 72., 74.

III. melléklet: Publikált hajdúsági népdalok jegyzéke

(*5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok* című fejezet melléklete)

A melléklet azon hajdúsági népdalok adatait tartalmazza, amelyek a vizsgálat fókuszába kerültek. Minden olyan papír alapon megjelent, kottával publikált dallam szerepel a jegyzékben, amely a kutatás során felszínre került. Ez egyben azt is jelenti, hogy a kotta nélküli hajdúsági szövegközléseket nem foglalja magában a táblázat, ezek az adatok ugyanis – a szótagszámtól eltekintve – nem szolgálnak többlet információval a zenei elemzések szempontjából. A kottás kiadványok anyagát egészítik ki továbbá dr. Joób Árpád: *Debrecennek van egy vize… Hajdú-Bihar megye neves nótafái* című hanglemezének hajdúsági adatközlőktől származó dallamai.[927]

A táblázat 640 adatsort tartalmaz. Az adatok szerzők, illetve kiadványok szerint alfabetikus sorrendben vannak elrendezve, a hivatkozások megegyeznek az értekezésben alkalmazott jelölésekkel. A jegyzékben szereplő szakirodalom pontos filológiai adatai a *Hivatkozott irodalomban* találhatók.[928]

Az adatsorban a dallam sorszáma és a szakirodalmi hivatkozás után a szövegkezdet következik, továbbá a dallam legfontosabb zenei jellemzői (előadásmód, strófák száma, szerkezet, szótagszám, kadencia, műfaj) találhatók. A zenei elemzéseket magam végeztem, a jelölésekben a népzenetudomány által használt formákat alkalmaztam. Az adatsorok további részében a gyűjtési adatokat (gyűjtés helye, ideje, adatközlő énekes neve, életkora, gyűjtő neve) tüntettem fel, a hiányzó információkat *n/a* (azaz nincs adat) jelzi. A következő oszlopban megjegyzések találhatók, amely rendszerint a forrásban szereplő információkat, ritkább esetben saját meglátásaimat jegyeztem ide. Az utolsó oszlopba akkor került adat, ha a publikációban zenei jegyek alapján valamilyen típusba sorolva található az adott dallam, erre *A Magyar Népzene Tára köteteiben*, illetve Bereczky János: *A magyar népdal új stílusa* című munkájában megjelent dallamoknál került sor.[929] Ezekben az esetekben a forrás saját jelölései, megnevezései szerepelnek a mellékletben. Egy-egy dallamra sok információ vonatkozik. Az összetartozó adatok egy helyen való megjelenítése, tehát az átláthatóság indokolja a melléklet formátumát, a dupla oldalakon való szemléltetését.

[927] Joób 2001.
[928] Lásd *Hivatkozott irodalom:* 307–327.
[929] MNT I. 1951.; MNT III. B 1956.; MNT V. 1966.; MNT VI. 1973.; MNT VII. 1987.; MNT VIII. A–B 1992.; MNT IX. 1995.; MNT X. 1997.; MNT XI. 2011.; MNT XII. 2011.; Bereczky 2013.

Egyes dallamok több publikációban is megjelentek. Ezeket mindig külön bejegyeztem a táblázatba, tehát néhány dallam többször is szerepel a mellékletben. Minden esetben az adott forrás jelöléseit és információit vezettem fel az adatsorokba, ami azt eredményezi, hogy ugyanannak a dallamnak a gyűjtési adatai eltérő részletességgel szerepelhetnek.

A táblázatban szereplő adathalmazban való eligazodást különböző mutatókkal segítem. A dallamokat szövegkezdetük és gyűjtési helyük szerint is sorba rendeztem, a zenei jegyek alapján pedig kadenciamutató és szótagszámmutató is készült.[930] A négy mutató a táblázat után található. A mutatókban a számozás a táblázat adatsoraiban szereplő sorszámokra utal.

A *Publikált hajdúsági népdalok jegyzéke* című melléklettel a rendszerezésen túl az a célom, hogy felhívjam a figyelmet olyan regionális publikációk dallamanyagára is, amelyek perifériális kiadási helyeiknél fogva nem kerültek be sem a tudomány, sem az alkalmazott folklorisztika látókörébe. A táblázat amellett, hogy elemzésem alapját szolgálta,[931] nagy segítségül szolgálhat a téma iránt érdeklődő kutatók, népzeneoktatók és revival előadók számára.

[930] Lásd *III.1. Betűrendes mutató*; *III.2. Földrajzi mutató*; *III.3. Kadenciamutató*; *III.4. Szótagszámmutató*.
[931] Lásd *5.1. A Hajdúságban megjelenő népdaltípusok*.

Sorszám	Forrás (Szerző v. mű Évszám: Oldalszám/ Dallam sorszáma)	Szövegkezdet	Előadásmód	Strófák száma	Szerkezet	Szótagszám	Kadencia	Műfaj	Helység	Dátum (gyűjtés ideje)	Énekes neve	Életkor	Gyűjtő neve	Megjegyzés	Típus (a forrás besorolása szerint)
1.	Bárdos 1952: 77/ 56.	Poródon a Békás, Réten a Tirimpó	n/a	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 2 1	Lakodalmas	Bodaszőlő	1943.	n/a	n/a	Kovács László	Öregek lakodalmi csárdása	
2.	Bárdos 1952: 78/ 57.	Eger felől, sej-haj, Eger felől tornyosodik a felhő	n/a	1	AABA	17.17.16.17.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Bodaszőlő	1943.	n/a	n/a	Kovács László		
3.	Bencze 1974: 15-16/ 1.	Lúra, csikós, lúra	Parlando	12	AB^5CB	6.6.6.6.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
4.	Bencze 1974: 17/ 2.	Kiszáradt a tóbúl mind a sár, mind a víz	Parlando	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
5.	Bencze 1974: 21/ 5.	Esteledik, alkonyodik	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
6.	Bencze 1974: 23/ 7.	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
7.	Bencze 1974: 24-26/ 8.	Debrecennek van egy vize	Parlando	12	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
8.	Bencze 1974: 27-28/ 9.	Mikor a juhász bort iszik	Parlando	7	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
9.	Bencze 1974: 31/ 12.	Ha felülök a fekete halomra	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
10.	Bencze 1974: 32/ 13.	Megbotlott a fakó szamaram lába	Parlando, rubato	2	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
11.	Bencze 1974: 33/ 14.	Az én ídes kedves apám fakó lova bal hátulsó lábán a	Parlando, rubato	2	ABCD	25.11.11.12.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
12.	Bencze 1974: 36/ 16.	Tökhalomnál van az ócsó gomolya	Parlando	1	ABCDEF	11.11.11.11.6.7.	b10 (b3) b3 1 8 8	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
13.	Bencze 1974: 39/ 17.	Hortobágyon kivirult az ibolya	Giusto	4	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
14.	Bencze 1974: 50/ 23.	Esik eső, nagy sár van a faluba	Giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Betyárdal	Püspökladány	n/a	Számadó Józsefné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
15.	Bencze 1974: 52-53/ 25.	Zavaros a Tisza	Lassú giusto	10	ABCAv	6.6.8.6.	VII (b3) 1 1	Ballada	Nádudvar	n/a	Majoros József	67	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
16.	Bencze 1974: 54/ 26.	Rongyos csárda, két oldalán ajtó	Giusto	2	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 8 1	Betyárdal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
17.	Bencze 1974: 55/ 27.	Fáj a vállam, mer' megverte a zsandár	Giusto	2	AABC	11.11.11.12.	3 (3) 3 1	Betyárdal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
18.	Bencze 1974: 62/ 30.	Mikor a kocsisnak	Parlando	4	A^5B^5ABv	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Szolgadal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
19.	Bencze 1974: 71/ 35.	El kell menni katonának messzire	Giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
20.	Bencze 1974: 72/ 36.	Sárga lovam, sárga	Giusto	3	AA^5A^5vAv	6.6.10.6.	1 (5) 1 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
21.	Bencze 1974: 78-79/ 42.	Felszántatom, felszántatom	Giusto	5	ABCD	8.8.8.8.	1 (5) 6 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
22.	Bencze 1974: 80-81/ 43.	Kaszárnya, kaszárnya	Giusto	6	ABBvAv	6.6.10.6.	2 (5) 3 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Oláh Sándor	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
23.	Bencze 1974: 82/ 44.	Korán reggel feltekintek a polcra	Giusto	3	ABCA	11.11.15.11.	1 (b3) V 1	Katonadal	Földes	n/a	Tóth Gábor	34	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
24.	Bencze 1974: 84/ 46.	Repülj, madár, repülj	Giusto	6	ABCD	6.6.8.6.	5 (2) VI 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		

25.	Bencze 1974: 86/ 48.	Szerbiába megfújták a trombitát	Giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
26.	Bencze 1974: 87/ 49.	Rózsa, rózsa, százlevelű rózsa	Giusto	3	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 2 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Eszenyi Imre	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
27.	Bencze 1974: 89/ 51.	Nádudvari dobogós híd alatt	Giusto	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
28.	Bencze 1974: 90/ 52.	Budapesti kikötőben áll egy hadihajó	Giusto	3	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
29.	Bencze 1974: 91/ 53.	Sírnak-rínak a mezei pacsirták	Giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
30.	Bencze 1974: 95/ 54.	A ladányi, a ladányi torony tetejébe	Giusto	2	ABBvA	14.10.12.14.	1 (5) 4) 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Gombgyár női kara	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
31.	Bencze 1974: 96/ 55.	Búza, búza, de szép tábla búza	Giusto	4	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
32.	Bencze 1974: 98/ 57.	Rózsa, rózsa, labdarózsa levele	Giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (2) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
33.	Bencze 1974: 99/ 58.	Sűrű csillag ritkán ragyog az égen	Giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Kaba	n/a	Uj Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
34.	Bencze 1974: 100/ 59.	Százforintos selyemkendőm el akarom viselni	Giusto	3	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Számadó Józsefné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
35.	Bencze 1974: 102-103/ 61.	Este, este, de szerelmes kedd este	Giusto	7	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Ulveczky Ferencné	40	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
36.	Bencze 1974: 104/ 62.	Este későn ragyognak a csillagok	Giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
37.	Bencze 1974: 105/ 63.	Piros alma leesett a sárba	Giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
38.	Bencze 1974: 106/ 64.	Rászállott a, rászállott a vadgalamb a vetésre	Giusto	4	AABC	15.15.11.11.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
39.	Bencze 1974: 108/ 66.	Esik a förgeteg	Giusto	5	ABCD	6.6.10.6.	5 (8) 5 1	Lírai dal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
40.	Bencze 1974: 111/ 69.	Magosan van, magosan van a Fiastyúk az égen	Giusto	2	AABA	15.15.15.15.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Nádudvar	n/a	Vona Józsefné	34	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
41.	Bencze 1974: 117/ 72.	Sűrű sötét felhő vándorol a nagy égen	Giusto	3	ABBvA	13.11.11.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
42.	Bencze 1974: 118/ 73.	Jaj, de széles, jaj, de hosszú ez az út	Giusto	2	ABBvA	11.12.13.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Gáll Gyuláné	21	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
43.	Bencze 1974: 119/ 74.	Virág ököm ha kihajtom a rétre	Giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
44.	Bencze 1974: 120/ 75.	Nem használ a, nem használ a kövesút az ökörnek	Giusto	2	ABBvA	15.11.11.15.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kiss Irén	20	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
45.	Bencze 1974: 121/ 76.	Este van már, nyolcat ütött az óra	Giusto	2	ABBvA	11.11.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Földes	n/a	Tóth Gáborné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
46.	Bencze 1974: 122/ 77.	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Földes	n/a	Sápi Gáborné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
47.	Bencze 1974: 123/ 78.	Sej, haj, szép a páva, mert aranyos a tolla	Giusto	4	ABBvA	13.11.11.14.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
48.	Bencze 1974: 124/ 79.	El, el, elmegyek, nem maradok e tájon	Giusto	2	ABBvA	12.11.11.12.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
49.	Bencze 1974: 125/ 80.	Árok, árok, de mély árokba estem	Giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
50.	Bencze 1974: 126/ 81.	Viszi a víz a ladányi rétet	Giusto	3	ABBvA	10.11.10.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		

51.	Bencze 1974: 127/ 82.	Hortobágyi gulyaállás	Giusto	4	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
52.	Bencze 1974: 128/ 83.	De szeretnék csillag lenni az égen	Giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Gáll Gyuláné	21	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
53.	Bencze 1974: 129/ 84.	Várad felől, csuhaj, Várad felől kerekedik egy felhő	Giusto	1	AABA	17.17.16.18.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Földes	n/a	Tóth Gáborné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
54.	Bencze 1974: 130/ 85.	Este, este, késő este kilencet üt az óra	Giusto	1	AA^5BAv	15.15.18.19.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Kaba	n/a	Uj Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
55.	Bencze 1974: 132/ 87.	Fekete a kökény, fehér a virága	Giusto	2	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
56.	Bencze 1974: 133/ 88.	Apró szeme van a gyönge kukoricának	Giusto	2	ABBvAv	13.11.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
57.	Bencze 1974: 135/ 90.	A ladányi sugár torony, jaj, de messzire kilátszik	Giusto	2	AABA	16.17.15.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kárai Sándorné	38	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
58.	Bencze 1974: 139-140/ 93.	Hallottátok, mi volt kilencvennégybe	Giusto	9	ABBA	11.12.12.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
59.	Bencze 1974: 145/ 95.	Félre bánat, félre bú	Giusto	2	ABCDE	7.7.7.7.7.	8 5 (3) 8 1	Mulatónóta	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
60.	Bencze 1974: 147/ 97.	Sej, a tanya közepébe van egy rezgő nyárfa	Giusto	2	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Ulveczky Ferencné	40	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
61.	Bencze 1974: 148/ 98.	Sárga pikét a kötőm	Giusto	3	ABCD	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
62.	Bencze 1974: 149/ 99.	Ledőlött, ledőlött a szénaboglya teteje	Giusto	1	ABBA	14.13.15.13.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kárai Sándorné	38	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
63.	Bencze 1974: 150/ 100.	Ki látott már télen gólyát szállni	Giusto	2	ABBvA	10.10.11.11.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kiss Irén	20	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
64.	Bencze 1974: 151/ 101.	Sárga búzát öntöttem a garatba	Giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
65.	Bencze 1974: 152/ 102.	Fekete cserepes a mi házunk teteje	Giusto	3	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
66.	Bencze 1974: 154/ 104.	Utca, utca, ez az utca, a ladányi utca	Giusto	2	ABBvA	14.10.10.14.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
67.	Bencze 1974: 155/ 105.	Árpa, árpa, de rövid a szára	Giusto	2	ABBvA	10.10.11.11.	1 (2) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Császár Józsefné	24	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
68.	Bencze 2017: 10-11/ 1.	Lúra, csikós, lúra	Parlando	12	AB^5CB	6.6.6.6.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07177_00-09-45	
69.	Bencze 2017: 12/ 2.	Kiszáradt a tóbúl mind a sár, mind a víz	Parlando	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
70.	Bencze 2017: 15/ 5.	Esteledik, alkonyodik	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
71.	Bencze 2017: 17/ 7.	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
72.	Bencze 2017: 18-19/ 8.	Debrecennek van egy vize	Parlando	12	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07150A_00-47-36	
73.	Bencze 2017: 20/ 9.	Mikor a juhász bort iszik	Parlando	7	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07177_00-06-18	
74.	Bencze 2017: 23/ 12.	Ha felülök a Fekete halomra	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07177_00-21-24	
75.	Bencze 2017: 24/ 13.	Megbotlott a fakó szamaram lába	Parlando, rubato	2	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
76.	Bencze 2017: 25/ 14.	Az én ídes kedves apám fakó lova bal hátulsó lábán a	Parlando, rubato	2	ABCD	25.11.11.12.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07165_1-2_00-19-	

77.	Bencze 2017: 28/ 16.	Tökhalomnál van az ócsó gomolya	Parlando	1	ABCDEF	11.11.11.11.6.7.	b10 (b3) b3 1 8 8	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
78.	Bencze 2017: 29/ 17.	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	4	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
79.	Bencze 2017: 38/ 23.	Esik eső, nagy sár van a faluba	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Betyárdal	Püspökladány	n/a	Számadó Józsefné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07165_1-2_00-29-	
80.	Bencze 2017: 40/ 25.	Zavaros a Tisza	Lassú giusto	10	ABCAv	6.6.8.6.	VII (b3) 1 1	Ballada	Nádudvar	n/a	Majoros József	67	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
81.	Bencze 2017: 41/ 26.	Rongyos csárda, két oldalán ajtó	Tempo giusto	2	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 8 1	Betyárdal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli.	
82.	Bencze 2017: 42/ 27.	Fáj a vállam, mer' megverte a zsandár	Tempo giusto	3	AABC	11.11.11.12.	3 (3) 3 1	Betyárdal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli.	
83.	Bencze 2017: 46/ 30.	Mikor a kocsisnak	Parlando	4	A^5B^5ABv	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Szolgadal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-30-18	
84.	Bencze 2017: 52/ 35.	El kell menni katonának messzire	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	Ács Jánosné	36	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07139A_00-32-19	
85.	Bencze 2017: 53/ 36.	Sárga lovam, sárga	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	6.6.10.6.	1 (5) 1 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07177_00-05-32	
86.	Bencze 2017: 59/ 42.	Felszántatom, felszántatom	Tempo giusto	5	ABCD	8.8.8.8.	1 (5) 6 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
87.	Bencze 2017: 60/ 43.	Kaszárnya, kaszárnya	Tempo giusto	6	ABBvAv	6.6.10.6.	2 (5) 3 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Oláh Sándor	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
88.	Bencze 2017: 61/ 44.	Korán reggel feltekintek a polcra	Tempo giusto	3	ABCA	11.11.15.11.	1 (b3) V 1	Katonadal	Földes	n/a	Tóth Gábor	34	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
89.	Bencze 2017: 63/ 46.	Repülj, madár, repülj	Tempo giusto	6	ABCD	6.6.8.6.	5 (2) VI 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
90.	Bencze 2017: 65/ 48.	Szerbiába megfújtják a trombitát	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
91.	Bencze 2017: 66/ 49.	Rózsa, rózsa, százlevelű rózsa	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 2 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Eszenyi Imre	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam népies műdal.	
92.	Bencze 2017: 68/ 51.	Nádudvari dobogós híd alatt	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli.	
93.	Bencze 2017: 69/ 52.	Budapesti kikötőben áll egy hadihajó	Tempo giusto	3	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Nádudvar	n/a	B. Nagy Ferenc	70	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
94.	Bencze 2017: 70/ 53.	Sírnak-rínak a mezei pacsirták	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-25-45	
95.	Bencze 2017: 72/ 54.	A ladányi, a ladányi torony tetejébe	Tempo giusto	2	ABBvA	14.10.12.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	A Gombgyár dalosai	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
96.	Bencze 2017: 73/ 55.	Búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	4	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
97.	Bencze 2017: 75/ 57.	Rózsa, rózsa, labdarózsa levele	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (2) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam népies műdal.	
98.	Bencze 2017: 76/ 58.	Sűrű csillag ritkán ragyog az égen	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Kaba	n/a	Uj Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
99.	Bencze 2017: 77/ 59.	Százforintos selyemkendőm el akarom viselni	Tempo giusto	3	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Számadó Józsefné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_0011-35	
100.	Bencze 2017: 79/ 61.	Este, este, de szerelmes kedd este	Tempo giusto	7	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Ulveczky Ferencné	40	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07165_1-2_00-06-	

101.	Bencze 2017: 80/ 62.	Este későn ragyognak a csillagok	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-09-49	
102.	Bencze 2017: 81/ 63.	Piros alma leesett a sárba	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07165_1-2_00-05-18	
103.	Bencze 2017: 82/ 64.	Rászállott a, rászállott a vadgalamb a vetésre	Tempo giusto	4	AABC	15.15.11.11.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07176B_00-24-04	
104.	Bencze 2017: 84/ 66.	Esik a förgeteg	Tempo giusto	5	ABCD	6.6.10.6.	5 (8) 5 1	Lírai dal	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
105.	Bencze 2017: 87/ 69.	Magosan van, magosan van a Fiastyúk az égen	Tempo giusto	2	AABA	15.15.15.15.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Nádudvar	n/a	Vona Józsefné	34	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07176A_00-43-40	
106.	Bencze 2017: 91/ 72.	Sűrű sötét felhő vándorol a nagy égen	Tempo giusto	3	ABBvA	13.11.11.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-36-41	
107.	Bencze 2017: 92/ 73.	Jaj, de széles, jaj, de hosszú ez az út	Tempo giusto	2	ABBvA	11.12.13.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Gáll Gyuláné	21	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176A_00-32-19	
108.	Bencze 2017: 93/ 74.	Virág ököm ha kihajtom a rétre	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-34-00	
109.	Bencze 2017: 94/ 75.	Nem használ a, nem használ a köves út az ökörnek	Tempo giusto	2	ABBvA	15.11.11.15.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kiss Irén	20	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
110.	Bencze 2017: 95/ 76.	Este van már, nyolcat ütött az óra	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Földes	n/a	Tóth Gáborné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07159A_00-00-11	
111.	Bencze 2017: 96/ 77.	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Földes	n/a	Sápi Gáborné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_00-02-23	
112.	Bencze 2017: 97/ 78.	Sej, haj, szép a páva, mert aranyos a tolla	Tempo giusto	4	ABBvA	13.11.11.14.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Szabó Imre	19	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-27-09	
113.	Bencze 2017: 98/ 79.	El, el, elmegyek, nem maradok e tájon	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.11.12.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07165_1-2_00-04-18	
114.	Bencze 2017: 99/ 80.	Árok, árok, de mély árokba estem	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-31-05	
115.	Bencze 2017: 100/ 81.	Viszi a víz a ladányi rétet	Tempo giusto	3	ABBvA	10.11.10.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-21-24	
116.	Bencze 2017: 101/ 82.	Hortobágyi gulyaállás	Tempo giusto	4	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-17-06	
117.	Bencze 2017: 102/ 83.	De szeretnék csillag lenni az égen	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Gáll Gyuláné	21	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
118.	Bencze 2017: 104/ 84.	Várad felől, csuhaj, Várad felől kerekedik egy felhő	Tempo giusto	1	AABA	17.17.16.18.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Földes	n/a	Tóth Gáborné	28	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07159A_00-01-21	
119.	Bencze 2017: 104/ 85.	Este, este, késő este kilencet üt az óra	Tempo giusto	1	AA^5BAv	15.15.18.19.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Kaba	n/a	Uj Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		

120.	Bencze 2017: 106/ 87.	Fekete a kökény, fehér a virága	Tempo giusto	2	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Keserű Józsefné	22	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07165_1-2_00-42-33	
121.	Bencze 2017: 107/ 88.	Apró szeme van a gyönge kukoricának	Tempo giusto	2	ABBvAv	13.11.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Perei János	33	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
122.	Bencze 2017: 109/ 90.	A ladányi sugár torony, jaj, de messzire kilátszik	Tempo giusto	2	AABA	16.17.15.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kárai Sándorné	38	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07165_1-2_00-07-15	
123.	Bencze 2017: 114-115/ 93.	Hallottátok, mi volt kilencvennégybe	Tempo giusto	9	ABBA	11.12.12.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-41-45	
124.	Bencze 2017: 119/ 95.	Félre bánat, félre bú	Tempo giusto	2	ABCDE	7.7.7.7.7.	8 5 (3) 8 1	Mulatónóta	Nádudvar	n/a	Törös István	60	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
125.	Bencze 2017: 121/ 97.	Sej, a tanya közepébe van egy rezgő nyárfa	Tempo giusto	2	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Ulveczky Ferencné	40	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
126.	Bencze 2017: 122/ 98.	Sárga pikét a kötőm	Tempo giusto	3	ABCD	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
127.	Bencze 2017: 123/ 99.	Ledőlött, ledőlött a szénaboglya teteje	Tempo giusto	1	ABBA	14.13.15.13.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kárai Sándorné	38	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07165_1-2_00-08-23	
128.	Bencze 2017: 124/ 100.	Ki látott már télen gólyát szállni	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.11.11.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Kiss Irén	20	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam népies műdal.	
129.	Bencze 2017: 125/ 101.	Sárga búzát öntöttem a garatba	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam a népies műdal jegyeit viseli. ZTI_Mg_07176B_00-19-10	
130.	Bencze 2017: 126/ 102.	Fekete cserepes a mi házunk teteje	Tempo giusto	3	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Lövei Ilona	15	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07176B_00-18-08	
131.	Bencze 2017: 128/ 104.	Utca, utca, ez az utca, a ladányi utca	Tempo giusto	2	ABBvA	14.10.10.14.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Nagy Mihályné	50	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	A dallam népies műdal. ZTI_Mg_07176B_00-35-43	
132.	Bencze 2017: 129/ 105.	Árpa, árpa, de rövid a szára	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.11.11.	1 (2) 2 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Császár Józsefné	24	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
133.	Bencze 2017: 132/ 106.	Lóra, csikós, lóra	Parlando	6	A^5B^5ABv	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	n/a	Szűcs Lukács	69	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
134.	Bencze 2017: 134/ 108.	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	n/a	Tanka Gábor	71	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
135.	Bencze 2017: 135/ 109.	Kivertík a gulyát, mínest	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	53	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
136.	Bencze 2017: 137/ 111.	Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik	Tempo giusto	2	AAvBC	12.20.7+7.8.	8 (8) 5 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	54	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
137.	Bencze 2017: 138/ 112.	Leígett a hortobágyi hodály	Parlando	2	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	53	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
138.	Bencze 2017: 139/ 113.	Bújdosik az árva madár	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	n/a	Tanka Gábor	71	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		

139.	Bencze 2017: 141/ 115.	Ha bemegyek Debrecenybe	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Rabének	Debrecen	n/a	özv. Makó Imréné	55	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
140.	Bencze 2017: 143/ 117.	Híres Kassa felől	Parlando	3	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Vámospércs	n/a	Pólyik Józsefné	73	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
141.	Bencze 2017: 146/ 120.	Édesanyám akkor kezdett siratni	Tempo giusto	2	ABCA	11.11.11.11.	1 (5) b3 1	Katonadal	Püspökladány	n/a	Tarsoly Károlyné	54	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit	ZTI_Mg_07159A_00-14-47	
142.	Bencze 2017: 147/ 121.	Sárga városháza	Tempo giusto	3	AA^5vBAv	6.6.8.6.	1 (5) 1 1	Katonadal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
143.	Bencze 2017: 148/ 122.	El kell menni, sej, haj, vagy el is kellett volna	Lassú giusto	3	ABBvA	13.11.12.13.	1 (5) 1 1	Katonadal	Tiszacsege	n/a	Szűcs Lukács	69	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
144.	Bencze 2017: 151/ 125.	Vámospércsi suszterlegény csinálta a csizmámat	Tempo giusto	2	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) 8 1	Katonadal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
145.	Bencze 2017: 152/ 126.	Akkor szép az erdő, mikor zöld	Lassú giusto	4	AA^5A^5vAv	9.9.11.9.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Tiszacsege	n/a	Csoport	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
146.	Bencze 2017: 153/ 127.	Kimegyek én Pírcsrül	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
147.	Bencze 2017: 154/ 128.	Tisza, Tisza, minek az a Tisza	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.11.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	n/a	Vígh Mihály	73	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
148.	Bencze 2017: 157/ 131.	Búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
149.	Bencze 2017: 158/ 132.	Elveszett a lovam	Lassú giusto	3	ABCAv	6.6.10.6.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Tiszacsege	n/a	Vígh Lukácsné	65	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
150.	Bencze 2017: 161/ 135.	Sej, tanya, tanya, tanya, szénégető tanya	Tempo giusto	1	ABBvA	13.10.12.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
151.	Bencze 2017: 169/ 143.	Rozmaring, citruska	Lassú giusto	4	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Pólyik Józsefné	73	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
152.	Bencze 2017: 171/ 145.	Debrecenyi zöld erdőbe születtem	Tempo giusto	2	AABC	11.11.11.11.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Tiszacsege	n/a	Balogh Sándorné	64	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
153.	Bencze 2017: 172/ 146.	Sej, búra, búra, búbánatra születtem	Lassú giusto	3	ABBvAv	13.11.12.14.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Tiszacsege	n/a	Vígh Lukácsné	65	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
154.	Bencze 2017: 175/ 149.	Barázdába szépen szól a pacsirta	Tempo giusto	2	ABBvA	11.12.12.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
155.	Bencze 2017: 176/ 150.	Kocsis legény, ha felül a lovára	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
156.	Bencze 2017: 177/ 151.	Sej, új a kendőm, el akarom viselni	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.11.13.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
157.	Bencze 2017: 179/ 153.	Esik az eső, hull a villám rakásra	Tempo giusto	3	ABBvA	12.11.11.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
158.	Bencze 2017: 180/ 154.	Vámospércsi torony, jaj, de messze ellátszik	Tempo giusto	2	ABBvA	13.13.13.13.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Vámospércs	n/a	Asszonyok	n/a	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
159.	Bencze 2017: 185/ 159.	Most jöttem én a hortobágyi pusztáról	Lassú giusto	2	ABBvA	12.11.13.12.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	özv. Makó Imréné	55	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
160.	Bencze 2017: 186/ 160.	Van kenyerem, szalonnám	Tempo giusto	2	ABCD	7.7.7.7.	8 (b3) 1 1	Lírai dal	Püspökladány	n/a	Törő Gábor	57	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
161.	Bencze 2017: 190/ 164.	Hajlik, hajlik tengeri nádicska	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	n/a	Székely Gáborné	35	Bencze Lászlóné dr. Mező Judit		
162.	Bereczky 2013: 823/ 208	A nánási utca ligetes, ligetes	n/a	2	ABBA	12.12.12.12.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.	Kiss Gizella	47	Papp János	PJ-Mg 32/A-12	Korai új stílus: régi ritmika, kötetlen sorzárlat, nagy ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök

163.	Bereczky 2013: 925-926/ 263 B	Nem akar a vezérürüm legelni	Rubato	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Püspökladány	1964.	Törő Gábor	48	Kiss Lajos	AP 4649e	Első átmeneti réteg: régi ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
164.	Bereczky 2013:1160-1161/ 405 A	Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába	Rubato	2	AABA	19.19.11.19.	1 (1) 1 1	Betyárdal	Debrecen-Nagyhortobágy	1960.	Forrás Károly	62	Borsai Ilona, Sztanó Pál	AP 3915a	Első átmeneti réteg: régi ritmika, sablonos sorzárlat, nagy ambitus, magas szótagszám - 12 mérősök
165.	Bereczky 2013: 1516-1517/ 580 C	Szép a gyöngyvirág egy csokorba	n/a	3	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.	Gém Ferencné Király Erzsébet	32	Papp János	PJ-Mg 63/A-13	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
166.	Bereczky 2013: 1608-1609/ 641 F	De szép kocsi, de szép ló van benne	n/a	6	ABBvAv	10.10.13.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Földes	1972.	Tóth Gáborné Lakatos Juliánna	29	Papp János	PJ-Mg 101/A-2	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
167.	Bereczky 2013: 1612-1614/ 641 H	Búza, búza, de szép tábla búza	n/a	2	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Téglás	1969.	Tóth Gáborné Hajcsák Juliánna, Bereczki Sándorné Buri Juliánna	57, 55	Kiss Lajos	AP 8197j	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
168.	Bereczky 2013: 1670-1671/ 673 B	Mit ér nékem a nánási határ	n/a	2	ABBvAv	10.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1963.	Szabó József	36	Paulovics Géza	AP 5041a	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
169.	Bereczky 2013: 1702-1703/ 695	Haza, legény, haza, haza már	n/a	1	ABBvA	9.9.11.9.	1 (b3) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Nagyhortobágy	1960.	Forrás Károly	62	Borsai Ilona, Sztanó Pál	AP 3915b	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök

170.	Bereczky 2013:1771-1772/ 731	Édesanyám is volt nékem, de már nincs	n/a	4	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Telekháza (Egyek-Telekháza)	1972.	Hunyadi István	50	Papp János	PJ-Mg 113/B-9	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 10 mérősök
171.	Bereczky 2013:1908-1909/ 804	Debrecenyi templom előtt, csuhaja	n/a	3	ABBvAv	11.11.8.11.	1 (2) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1906.	Legény	n/a	Bartók Béla	Lsz 78052	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
172.	Bereczky 2013: 1968-1969/ 842	Patkó Sándor úri nemzetből való	n/a	2	AA^5BA	11.11.13.11.	1 (5) 1 1	Betyárdal	Hajdúsámson	1906.	Legény	n/a	Bartók Béla	Lsz 77815	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
173.	Bereczky 2013: 2112-2113/ 922	Bárcsak lányokat is soroznának	n/a	1	AA^5BA	10.10.8.10.	1 (5) 3 1	Katonadal	Balmazújváros	1973.	Kányási Istvánné Szabó Mária	75	Papp János	PJ-Mg 124/B-15	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
174.	Bereczky 2013: 2143/ 941 A	Zöld búzában van egy keskeny gyalogút	n/a	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Józsa	1975.	Veréb Sándorné Himmel Borbála	53	Forrai Magdolna	Lsz 16610	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
175.	Bereczky 2013: 2300-2301/ 1016 C	Zöld erdőbe, de magas, zöld erdőbe de magas a kaszárnya	n/a	3	AABA	18.18.14.18.	1 (1) 5 1	Katonadal	Nádudvar	1969.	Két férfi és öt asszony	36-67	Sárosi Bálint	AP 7410d	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, magas szótagszám - 12 mérősök
176.	Bereczky 2013: 2349-2350/ 1037	Akkor szép a huszár, ha felül a lovára	n/a	2	AA^5BA	13.12.13.13.	1 (1) 5 1	Katonadal	Hajdúhadház	1959.	Fekete József	53	Kiss Lajos	AP 2449a	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, magas szótagszám - 12 mérősök

177.	Bereczky 2013: 2475/ 1095	Őrmester úr, sej, haj, számolok a ruhámmal	n/a	1	ABBA	13.11.11.13.	1 (b3) b3 1	Katonadal	Hajdúsámson	1906.	Legény	n/a	Bartók Béla	Lsz 50937	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, magas szótagszám - 12-13-14 mérősök
178.	Bereczky 2013: 2574-2575/ 1137 A	Debrecenyi, debrecenyi bíró udvarába	n/a	2	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Hajdúsámson	1906.	Legény	n/a	Bartók Béla	Lsz 51336	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, kis ambitus, magas szótagszám - 16 mérősök
179.	Bereczky 2013: 2660-2661/ 1184	Mëgismerëm a tanyasi mënyecskét	n/a	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Balmazújváros	1961.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos	AP 4069b	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, nagy ambitus, közepes szótagszám - 8 mérősök
180.	Bereczky 2013: 3192-3193/ 1452 A	Kiesett a, kiesett a szivar a zsebemből	n/a	2	ABBvA	14.10.10.14.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Püspökladány	1954.	Magyar Pál	67	Bartók János	Lsz 55767	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, nagy ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
181.	Bereczky 2013: 3236-3237/1473 c	Újvárosi zöld erdő, újvárosi zöld erdőbe van egy fa	n/a	2	ABBA	18.11.11.18.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Balmazújváros	1961.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos	AP 4069c	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, nagy ambitus, közepes szótagszám - 12 mérősök
182.	Bereczky 2013: 3370-3371/ 1530	Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak	n/a	2	ABBvA	13.11.14.13.	1 (5) 1 1	Katonadal	Debrecen-Telekháza (Egyek-Telekháza)	1972.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet	46	Papp János	PJ-Mg 113/A-12	Kifejlett új stílus: új ritmika, sablonos sorzárlat, nagy ambitus, közepes szótagszám - 12-13-14 mérősök
183.	Bodza - Paksa 2001: 191/ 149.	Debrecennek van egy vize	Rubato	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	n/a	n/a	n/a	n/a		
184.	Bodza - Paksa 2002: 90/ 41.	Nem messze van ide Kismargita	Parlando, rubato	6	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Tiszacsege	1938.	Tanka Gábor	31	Balla Péter		
185.	Bodza - Vakler 2007: 70/ 37.	Zúg az erdő, zúg a nádas	Giusto	4	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Hajdúhadház	1959.	Fekete József	43	Kiss Lajos		
186.	Deák Bárdos 1954: 8/ 2.	A bodai laposon, laposon	n/a	2	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Boda	n/a	n/a	n/a	Kovács László		
187.	Deák Bárdos 1954: 9/ 3.	A hadházi híd alatt, híd alatt	n/a	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Boda	n/a	n/a	n/a	Kovács László		
188.	Deák Bárdos 1954: 16/ 10.	Az én babám lilaszín szoknyája	n/a	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Boda	n/a	n/a	n/a	Kovács László		

189.	Deák Bárdos 1954: 43/ 37.	Esik az eső, hull a villám rakásra	n/a	2	ABBvA	12.11.11.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Boda	n/a	n/a	n/a	Kovács László		
190.	Deák Bárdos 1954: 63/ 55.	Húzd rá, te cigány	n/a	3	ABCD	5.5.8.8.	1 (b3) 1 1	Bordal	Hortobágy	n/a	n/a	n/a	Bárdos Lajos		
191.	Deák Bárdos 1954: 100/ 84.	Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra	n/a	2	ABBvA	11.10.11.12.	1 (5) 8 1	Katonadal	Boda	n/a	n/a	n/a	Kovács László		
192.	Ecsedi 1927: 27/ 1.	Óh te zsíros Kánahán, Hortobágy mejjíke	Tempo giusto	1	AAAA	13.13.13.14.	1 (1) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
193.	Ecsedi 1927: 28/ 2.	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
194.	Ecsedi 1927: 36/ 26.	Hej! Tökhalomnál van az ócsó gomolya	Parlando	1	ABCDEF	12.11.11.11.6.7.	b10 (b3) b3 1 b10 8	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
195.	Ecsedi 1927: 37-38/ 27.	Kiszáradt a tóbúl mind a sár, mind a víz	Parlando rubato	1	ABCDD	12.12.12.12.12.	5 (4) 5 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
196.	Ecsedi 1927: 38/ 28.	Hajtyák a birgenyt vásárra	Parlando rubato	1	ABCD	8.9.8.8.	5 (1) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
197.	Ecsedi 1927: 39/ 29.	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	1	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
198.	Ecsedi 1927: 42/ 40.	Megismerni a kondást fírge járásárúl	Tempo giusto	1	ABCB	13.14.17.13.	2 (1) 2 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
199.	Ecsedi 1927: 44-45/ 45.	A csikósok, a gulyások kík lajbiba járnak	Tempo giusto	2	ABCD	8.6.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
200.	Ecsedi 1927: 45-46/ 46.	A kondásnak zsíros inge, tarka kötős felesíge	Tempo giusto	1	AABC	16.16.21.13.	1 (1) 2 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
201.	Ecsedi 1927: 46/ 47.	Esteledik, alkonyodik	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
202.	Ecsedi 1927: 47/ 48.	Nem tom mi baja lehet a rózsámnak	Parlando rubato	1	ABCD	11.12.11.11.	5 (1) 5 1	Lírai dal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
203.	Ecsedi 1927: 48/ 51.	Karcag alatt van egy kis fejír ház	Parlando	2	ABCD	10.10.10.10.	3 (1) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Hibás lejegyzés, vagy hibásan énekelt dallam. Lásd: MNT X. 1997: 266-267/ 215.	
204.	Ecsedi 1927: 49/ 52.	És az eső, fú a szél	Tempo giusto	2	ABCDEF	7.7.3.7.7.3.	8 8 (5) 4 5 1 *(Lejegyzés szerint: 8 8 (5) 4 5 8)*	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Oktávtörés	
205.	Ecsedi 1927: 50/ 53.	Az én ídes, kedves apám fakó lovának a bal hátulsó lábán a patkószeg de fínyes	Recit	1	ABCD	27.11.11.12.	8 (b3) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
206.	Ecsedi 1927: 50-51/ 54.	Megbotlott a fakó szamaram lába	Parlando rubato	1	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
207.	Ecsedi 1927: 51-52/ 56.	Esik az eső, fú a szél	Tempo giusto	1	ABCBv	8.9.14.14.	5 (1) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
208.	Ecsedi 1927: 52/ 57.	Idesanyám is vót nékem, de mán nincs	Parlando rubato	1	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
209.	Ecsedi 1927: 53/ 58.	Hortobágyi pusztán sokat jártam	Tempo giusto	1	ABCD	10.10.10.11.	4 (4) 8 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
210.	Ecsedi 1927: 53-54/ 59.	Jaj! Beh szípen esik az eső	Tempo giusto	2	AB^5CB	9.9.11.9.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
211.	Ecsedi 1927: 54-55/ 60.	Új a csizmám, új a csizmám, új a csizmám, el akarom viselni	Parlando quasi rubato	1	AABA	19.19.11.20.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		

212.	Ecsedi 1927: 55/ 61.	Nincs szegínyebb a szegínynél	Tempo giusto	1	ABCD	8.8.8.8.	5 (1) 1 1 *(Lejegyzés szerint: 5 (1) 1 8)*	Szolgadal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Oktávtörés	
213.	Ecsedi 1927: 55/ 62.	Húzd rá, te cigány	Tempo giusto	1	ABCD	5.5.8.8.	1 (b3) 1 1	Mulatónóta	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
214.	Ecsedi 1927: 69-71/ 1.	Lúra, csikós, lúra! Elszaladt a mínes	Parlando	9	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
215.	Ecsedi 1927: 72-73/ 2.	Nem akar a vezérürüm legelni	Tempo giusto	7	AA^5BAv	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
216.	Ecsedi 1927: 73-80/ 3.	Nem bánom, hogy parasztnak születtem	Tempo giusto	30	ABCD	10.11.10.10.	4 (1) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
217.	Ecsedi 1927: 80-82/ 4.	Csikós vagyok Hortobágyon, nem gulyás	Parlando	4	ABCD	10.10.10.10.	b3 (2) V 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
218.	Ecsedi 1927: 82-83/ 5.	Ez a fejős juhászok nótája	Parlando	3	AA^5vA^5vA v	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
219.	Ecsedi 1927: 83-84/ 6.	Fija vagyok az apámnak	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	VI (b3) 8 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
220.	Ecsedi 1927: 84-87/ 7.	Megöltek egy kocsist	Parlando rubato	9	AABC // ABCD	6.6.8.6. // 8.6.8.6.	5 (5) VI 1 // V (2) VI 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
221.	Ecsedi 1927: 88-89/ 8.	Hortobágyi gulyás legín	Parlando	3	AB^5CBv	8.8.8.8.	7 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
222.	Ecsedi 1927: 89-90/ 9.	Leígett a Hortobágyi hodály	Parlando	4	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
223.	Ecsedi 1927: 90-91/ 10.	Pipa összeveszett a gazdájával	Parlando	4	AA^5BA	11.11.10.10.	1 (5) 4 1	Mulatónóta	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
224.	Ecsedi 1927: 91-92/ 11.	Amoda a nagy hegy ódalába	Parlando rubato	5	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
225.	Ecsedi 1927: 92-93/ 12.	Falu vígen áll egy nyárfa magába'	Parlando	6	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1 *(Lejegyzés szerint: 4 (5) 5 8)*	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Oktávtörés	
226.	Ecsedi 1927: 94/ 13.	Jó estét, jó estét	Tempo giusto	7	ABCD // ABCD	6.6.6.6.	2 (8) b10 8 //7 (4) 1 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
227.	Ecsedi 1927: 95-96/ 14.	Puszta, puszta, hortobágyi puszta	Parlando, quasi rubato	6	AA^4BC *(Lejegyzés szerint: A^5ABC*	10.10.10.10.	2 (5) 5 1 *(Lejegyzés szerint: 9 (5) 5 8)*	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Oktávtörés	
228.	Ecsedi 1927: 96-97/ 15.	Hortobágyi pusztán fú a szél	Tempo giusto	3	ABBvC	9.9.9.9.	1 (III) 2 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
229.	Ecsedi 1927: 98/ 17.	Be van az én szűröm ujja kötve	Tempo giusto	3	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
230.	Ecsedi 1927: 105/ 22.	Nem csak az a gazda	Tempo giusto	5	AA^5BAv	6.6.6.6.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
231.	Ecsedi 1927: 111-114/1.	Nem loptam én íletembe	Rubato	17	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
232.	Ecsedi 1927: 114-115/ 2.	Nem messzi van ide Kismargita	Parlando	7	ABCD	10.10.10.10.	5 (4) 5 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
233.	Ecsedi 1927: 116/ 3.	Megtetszik, hogy ki a betyár	Parlando	1	ABCB	8.8.8.8.	5 (1) 5 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
234.	Ecsedi 1927: 116-117/ 4.	Isten teremtette a betyárokat	Tempo giusto	1	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
235.	Ecsedi 1927: 117-118/ 5.	Híres betyár vagyok, Patkó az én nevem	Parlando	5	ABCD	12.12.12.12.	5 (5) 8 8	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
236.	Ecsedi 1927: 118-119/ 6.	Rongyos csárda, két ódalán ajtó	Tempo giusto	2	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 1 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		

237.	Ecsedi 1927: 119-120/ 7.	Hej! Zavaros a Tisza	Tempo giusto	13	ABCAv	6.6.8.6.	VII (b3) 4 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
238.	Ecsedi 1927: 121-123/ 8.	Fejír László lovat lopott	Parlando rubato	14	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
239.	Ecsedi 1927: 123/ 9.	Megéhezik a vármegye lova	Tempo giusto	1	ABCD	10.10.10.10.	5 (4) 8 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
240.	Ecsedi 1927: 123-124/ 10.	Ingyen iszik bort a betyár	Tempo giusto	1	ABCD	8.8.8.8.	3 (3) 4 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
241.	Ecsedi 1927: 124/ 11.	Járásbíró, szógabíró, csendbiztos	Parlando	1	ABCD	11.11.11.19.	7 (b10) 7 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Népies műdal	
242.	Ecsedi 1927: 125/ 12.	Betyár vagyok, Csillag Bandi a nevem	Tempo giusto	1	ABCD	11.11.11.15.	5 (1) 4 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
243.	Ecsedi 1927: 125-126/ 13.	Hej! de bajos, kinek nincs idesanyja	Parlando	3	ABBvAv	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Betyárdal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
244.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	De jó szagú a muskátli levele	Tempo giusto	2	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Macz Gábor	83	Papp János		
245.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Hej, rozmaring, rozmaring	Tempo giusto	2	AB^5CB	7.7.7.7.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Kovács Lajosné Györfi Margit	35	Papp János		
246.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Debrecenbe nyílik a virág	Tempo giusto	2	A^5B^5AvB	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Kovács Lajos	38	Papp János		
247.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	A kalapom debreceni fajta	Tempo giusto	2	ABCD	10.13.6.9.	5 (1) 7 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Kovács Lajosné Györfi Margit	35	Papp János		
248.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Bagoly Sándor	41	Papp János		
249.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Debrecenbe van a rózsám tanyája	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Oláh József	58	Papp János		
250.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Szép a rozmaring egy bokorba	Tempo giusto	2	ABBA	9.9.9.9.	1 (b3) b3 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Kovács Lajosné Györfi Margit	35	Papp János		
251.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Debreceni kert alatt, kert alatt	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Macz Gábor	83	Papp János		
252.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Kiskertembe rozmaringot ültettem	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.12.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Nagy István	65	Papp János		
253.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Tele van a város kék ibolyával	Tempo giusto	2	ABBvA	11.12.13.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Nagy István	65	Papp János		
254.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Szép a gyöngyvirág egy csokorba	Tempo giusto	2	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Gulyás Sándor	37	Papp János		
255.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Végigmentem debreceni főutcán	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Czinege János	47	Papp János		
256.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Márton Gyula	53	Papp János		
257.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Rózsát ültettem a gyalogútra	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Németh Gábor	58	Papp János		
258.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Debrecenbe kinyíltak a virágok	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Virág Mihály	38	Papp János		
259.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Felszántatom debreceni főutcát	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Bagoly Sándor	41	Papp János		
260.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Az én babám kapuja, kapuja, kapuja	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	13.13.13.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Oláh József	58	Papp János		
261.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Udvarom közepén van egy magas diófa	Tempo giusto	1	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Búza László	37	Papp János		
262.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	A bocskai utca	Tempo giusto	2	ABCAv	6.8.10.6.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen	n/a	Németh Gábor	58	Papp János		
263.	Holló - Papp - Ujváry 1972: n/a	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Debrecen	n/a	Kovács Lajosné Györfi Margit	35	Papp János		

264.	Joób 2001: -/ 01	Debrecennek van egy vize	n/a	5	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
265.	Joób 2001: -/ 02	Lúra csikós, lúra	n/a	6	ABCD	6.6.6.6.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád	Az 1. versszak zenei megoldásai eltérnek a többi strófától.	
266.	Joób 2001: -/ 03	Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz	n/a	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
267.	Joób 2001: -/ 04	Ha felülök a fekete halomra	n/a	3	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
268.	Joób 2001: -/ 05	Az én édes kedves apám fakó lova bal hátulsó lábán a patkószeg, de fényes	n/a	2	ABCD	25.11.11.12.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
269.	Joób 2001: -/ 06	Tökhalomnál van az olcsó gomolya	n/a	1	ABCDEF	11.11.11.11.6.7.	b10 (b3) b3 1 8 8	Pásztordal	Püspökladány	1981.	Törő Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
270.	Joób 2001: -/ 12	Nem gyalog jöttem én ide	n/a	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Mulatónóta	Nádudvar	1981.	B. Nagy Ferenc	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
271.	Joób 2001: -/ 13	Csütörtökön virradóra	n/a	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Betyárdal	Nádudvar	1981.	B. Nagy Ferenc	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
272.	Joób 2001: -/ 14	Kiszáradt a tóbul	n/a	4	ABCD	6.6.6.7.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	1981.	B. Nagy Ferenc	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
273.	Joób 2001: -/ 15	Leégett a hortobágyi hodály	n/a	4	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Nádudvar	1981.	B. Nagy Ferenc	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
274.	Joób 2001: -/ 16	Felverem a rézsarkantyúm taréját	n/a	3	AABC	11.11.11.11.	3 (3) 3 1	Katonadal	Nádudvar	1981.	B. Nagy Ferenc	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
275.	Joób 2001: -/ 27	Mikor a juhász bort iszik	n/a	5	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
276.	Joób 2001: -/ 28	Hajnallik, hajnallik	n/a	11	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		

277.	Joób 2001: -/ 29	Bujdosik az árva madár	n/a	4	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
278.	Joób 2001: -/ 30	Elejbe, elejbe	n/a	2	ABCD	6.8.6.8.	7 (4) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
279.	Joób 2001: -/ 31	Nem messze van ide Kismargita	n/a	6	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
280.	Joób 2001: -/ 32	A csegei bírónak	n/a	4	ABCD	7.7.7.7.	6 (3) 4 1	Betyárdal	Tiszacsege	1981.	Tanka Gábor	n/a	Dévai János, Rőmer Ottó, Szabó Viola, Joób Árpád		
281.	Kodály 1952: 125/ 49.	Elejbe, elejbe	Tempo giusto	2	ABCD	6.8.6.8.	7 (4) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1938.	n/a	n/a	Lajtha László		
282.	Kodály 1952: 138/ 85.	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Tiszacsege	1938.	n/a	n/a	Balla Péter		
283.	Kodály 1952: 183/ 186.	Bujdosik az árva madár	Rubato	3	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	1938.	n/a	n/a	Balla Péter		
284.	Kodály 1952: 267/ 380.	Szépen szól a kis pacsirta	Tempo giusto	3	ABCD	8.6.8.6.	1 (6) 5 1	Katonadal	Sámson	1906.	n/a	n/a	Bartók Béla	A "Hunyadi László-nyitány" egyik motívumának első fele.	
285.	Kodály 1952: 286/ 431.	Csuhaha, lehajlott a diófának az ága	Tempo giusto	1	AA^5BA	14.14.13.14.	1 (5) 5 1	Katonadal	Sámson	1906.	n/a	n/a	Bartók Béla		
286.	Kodály 1952: 294/ 452.	Debrecenyi nagy kaszárnya, csuhaja, sárgára van meszelve	Tempo giusto	1	AABA	18.18.16.18.	1 (1) 5 1	Katonadal	Sámson	1906.	n/a	n/a	Bartók Béla		
287.	Lázár 1997: 95/ 55.	Hüvelykujjam körtefa	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (ujjasdi)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné	49	Demetrovics József		
288.	Lázár 1997: 198/ 249.	Süss fel, nap	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (naphívogató)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné	49	Demetrovics József		
289.	Lázár 2008: 274/ 57.	Csiróka-maróka	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (tenyeresdi)	Püspökladány	1971.	Boruzs Andrásné	45	Bencze Lászlóné	MTA ZTI lelt. sz. 45055.	
290.	Lázár 2008: 275/ 60.	Csip-csip csóka	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (kézcsipkedő)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné Gyurinka Margit	49	Demetrovics József	MTA ZTI lelt. sz. 45096.	
291.	Lázár 2008: 275/ 61.	Csip-csip csóka	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (kézcsipkedő)	Püspökladány	1971.	Pócsi Imréné	38	Bencze Lászlóné	MTA ZTI lelt. sz. 45106.	
292.	Lázár 2008: 288/ 88.	Túrót ettem, elejtettem	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (páros forgó)	Püspökladány	1971.	Fórián Sándorné	50	Bencze Lászlóné	MTA ZTI lelt. sz. 45958.	
293.	Lázár 2008: 309/145.	Csön-csön gyűrű	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (gyűrűsdi)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné Gyurinka Margit	49	Demetrovics József	MTA ZTI lelt. sz. 47759.	
294.	Lázár 2008: 316-317/ 156.	Haj, széna, széna	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (párválasztó körjáték)	Nádudvar	1956.	özv. Nagy Imréné Forgó Erzsébet	65	n/a	MTA ZTI lelt. sz. 48395.	
295.	Lázár 2008: 318/ 158.	Hajlik a meggyfa levele	n/a	-	Ütempáros	-	-	Népi játék (párválasztó körjáték)	Hajdúnánás	1952.	Gaál Gyuláné	37	Kerényi György	MTA ZTI lelt. sz. 53546.	

296.	Lázár 2008: 324/ 166.	Gólya, gólya, gelice	n/a	-	Ütemparós	-	-	Népi játék (állat-mondóka)	Püspökladány	1971.	Ulveczki Ferencné	42	Bencze Lászlóné	MTA ZTI lelt. sz. 49311.	
297.	Lázár 2008: 325/ 169.	Csicsíjja, babája	n/a	-	Ütemparós	-	-	Népi játék (bölcsődal)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné Gyurinka Margit	49	Demetrovics József	MTA ZTI lelt. sz. 49564.	
298.	Lázár 2008: 326/ 170.	Gingalló, gingalló	n/a	-	Ütemparós	-	-	Népi játék (bölcsődal)	Püspökladány	1971.	Demetrovics Józsefné Gyurinka Margit	49	Demetrovics József	MTA ZTI lelt. sz. 49607.	
299.	Lázár 2008: 332/ 191.	Egyedem-begyedem, tengertánc	n/a	-	Ütemparós	-	-	Népi játék (kiolvasó)	Püspökladány	1971.	Boruzs Andrásné	45	Bencze Lászlóné	MTA ZTI lelt. sz. 49960.	
300.	Lükő 1942: 3.	Debrecennek van egy vize	Hallgató	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
301.	Lükő 1942: 4.	Óh te zsíros Kánahán, Hortobágy mejjíke	Lassú lépésben	1	AAAA	13.13.13.14.	1 (1) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
302.	Lükő 1942: 5.	Kiszáradt a tóbúl mind a sár, mind a víz	Hallgató	1	ABCDD	12.12.12.12.12.	5 (4) 5 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
303.	Lükő 1942: 6.	Jaj be szípen esik az eső	Tempo giusto	2	AB^5CB	9.9.11.9.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
304.	Lükő 1942: 7-8.	Letörött a kutam gémje	Hallgató	6	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	Ecsedi István kötetében ez a szöveg a Debrecennek van egy vize… típushoz van jelölve	
305.	Lükő 1942: 8.	Hortobágyi pusztán legel a nyájam	Hallgató	1	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1 *(Lejegyzés szerint: 4 (5) 5 8)*	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Ecsedi István kötetében ez a dallam Endre báró balladájához kötődik (Falu vígen áll egy nyárfa magába'). Oktávtörés	
306.	Lükő 1942: 9.	Hortobágyi gulyás legín	Hallgató	3	AB^5CBv	8.8.8.8.	7 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
307.	Lükő 1942: 9-10.	Leígett a hortobágyi hodály	Parlando	4	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
308.	Lükő 1942: 10-11.	És az eső, fú a szél	Lépésben	2	ABCDEF	7.7.3.7.7.3.	8 8 (5) 4 5 1 *(Lejegyzés szerint: 8 8 (5) 4 5 8)*	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Oktávtörés	
309.	Lükő 1942: 11-12.	Esik eső, esik, a lovam kinn ázik	Hallgató	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Ecsedi István kötetében ez a dallam Lúra, csikós, lúra! Elszaladt a mínes… szövegkezdet-hez kötődik.	
310.	Lükő 1942: 13-14.	Megismerni a kondást fírge járásárúl	Lépésben	5	ABCB	13.14.17.13.	2 (1) 2 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
311.	Lükő 1942: 14-15.	Pipa összeveszett a gazdájával	Hallgató	4	AA^5BA	11.11.10.10.	1 (5) 4 1	Mulatónóta	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		

312.	Lükő 1942: 15.	Nem bánom, hogy parasztnak születtem	Lépésben	30	ABCD	10.11.10.10.	4 (1) 1 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
313.	Lükő 1942: 24.	Ez a fejős juhászok nótája	Hallgató	3	AA^5vA^5vAv	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
314.	Lükő 1942: 26.	Karcag alatt van egy kis fejír ház	Hallgató	2	ABCD	10.10.10.10.	3 (1) 5 1	Pásztordal	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István	Hibás lejegyzés, vagy hibásan énekelt dallam. Lásd: MNT X. 1997: 266-267/ 215.	
315.	Lükő 1942: 30-32.	Fejír László lovat lopott	Hallgató	13	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Hortobágy puszta	n/a	n/a	n/a	dr. Ecsedi István		
316.	MNT I. 1951: 1/ 1.	E, ke, há, né	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kiszámoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
317.	MNT I. 1951: 2/ 3.	Liva, liba	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
318.	MNT I. 1951: 2/ 4.	Jóska, tojóska	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
319.	MNT I. 1951: 2/ 5.	Mihály, lötyög a háj	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
320.	MNT I. 1951: 2/ 6.	Kényes, kelefényes	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (csúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
321.	MNT I. 1951: 3/ 9.	Jóska, tojóska	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
322.	MNT I. 1951: 4/ 11.	Hoppon maradt vőlegény	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (párválasztó társasjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
323.	MNT I. 1951: 4/ 12.a	Mirges pulyka mirgibe	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (csúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
324.	MNT I. 1951: 4/ 12.b	Hosszuszárú galuska	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (páros szökdelő)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
325.	MNT I. 1951: 4-5/ 13.	Sári néni utazik	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (szökdelő körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
326.	MNT I. 1951: 5/ 14.	Cigán, cigán, cigaró	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (csúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
327.	MNT I. 1951: 5-6/ 15.	Az én cicám olyan rest	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (fogócska)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
328.	MNT I. 1951: 6/ 16.	Ki játszik ilyet	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (játékba hívó)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
329.	MNT I. 1951: 7/ 18.	Sándor, kenyérhajon táncol	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
330.	MNT I. 1951: 7-8/ 19.	Éva, vigyen el a héja	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
331.	MNT I. 1951: 8/ 20.	Balázs, hátán van egy darázs	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (névcsúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
332.	MNT I. 1951: 8/ 21.	Csősz! Lopják a szőülőüt	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (fogócska)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
333.	MNT I. 1951: 8/ 22.	Ni, gólya	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (csúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
334.	MNT I. 1951: 9/ 24.	Jöhet a bába	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (rejtő-kereső)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
335.	MNT I. 1951: 9/ 25.a	Szürke lovat látok	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (állatmondóka)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.

336.	MNT I. 1951: 9-10/ 25.b	Kinél van a labda	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (rejtő-kereső)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
337.	MNT I. 1951: 10/ 26.	Katicabogárka	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (állatmondóka)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
338.	MNT I. 1951: 9-10/ 28.	Csiga-biga, gyere ki	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (állatmondóka)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
339.	MNT I. 1951: 12/ 31.	Április bolondja	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (csúfoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
340.	MNT I. 1951: 12/ 32.	Egy, kettő, három	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kiszámoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
341.	MNT I. 1951: 12-13/ 33.	Lementem én a pincébe	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kiszámoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
342.	MNT I 1957: 13/ 34.	Egy üveg alma	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (hintáztató)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.A.
343.	MNT I. 1951: 14/ 36.	Tüzet viszek ne lássátok	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kendős játék)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		I.B.
344.	MNT I. 1951: 76/ 156.	Csön-csön gyűrű	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (rejtő-kereső, gyűrűsdi)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		II.A.
345.	MNT I. 1951: 93-94/ 187.	Érik a meggyfa	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (párválasztó körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		II.A.
346.	MNT I. 1951: 94/ 188.	Hajlik a meggyfa	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (párválasztó körjáték)	Tiszacsege	n/a	n/a	n/a	Balla Péter		II.A.
347.	MNT I. 1951: 113/ 224.	Fehér liliomszál	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (párválasztó körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		II.A.
348.	MNT I. 1951: 138-139/ 271.	Búj, búj, zőüd ág	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (bújó-vonuló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		II.A.
349.	MNT I. 1951: 139/ 272.	Ámdám démusz	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kiszámoló)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		II.A.
350.	MNT I. 1951: 263-264/ 492.	Mos' viszik, mos' viszik	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (leánykérő játék)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		V.A
351.	MNT I. 1951: 426/ 714.	Lánc, lánc, eszterlánc	n/a	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (kifordulós körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		VII.D.
352.	MNT I. 1951: 534-535/ 897.	Kártya, kártya, páros kártya	n/a	1	AB	8.8.	(3) 1	Népi játék (páratlan)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		X.B.
353.	MNT I. 1951: 603-604/ 1007.	A váradi kapitány üzenetet küldött	n/a	3 // -	AABBv // Ütemparos	13.13.12.12. // -	1 (1) 5 1 // -	Népi játék (párválasztó társasjáték)	Debrecen	1933.	özv. Bakk Andrásné	n/a	Arató Kálmán		X.B.
354.	MNT I. 1951: 618/ 1036.	Elvesztettem zsebkendőmet, megver anyám érte	n/a	1	AABAv	14.14.14.14.	1 (1) 5 1	Népi játék (kendős játék)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos		X.B.
355.	MNT I. 1951: 625/ 1051.	Megy a gyűrű vándorútra, eggyik kézből a másikba	n/a	1	AA	16.16.	(1) 1	Népi játék (rejtő-kereső, gyűrűsdi)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Idegen eredetű	XI.B.
356.	MNT I. 1951: 626/ 1053.	Ződ fű, ződ ág a lábom alatt	n/a	1	AB	9.11.	(5) 1	Népi játék (párválasztó körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Idegen eredetű	XI.B.

357.	MNT I. 1951: 636/ 1072.	Nyuszi ül a fűbe, ülbe szundikálba	n/a	1	ABC	6+6.7+7.13.	3 (1) 1	Népi játék (párválasztó körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Idegen eredetű	XI.C.
358.	MNT I. 1951: 677/ 1135.	Körben áll egy kislányka	n/a	2	ABCAv	7.7.9.7.	V (1) 3 1	Népi játék (párválasztó körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Tandal	XII.A.
359.	MNT I. 1951: 681/ 1145.	Ajtóu, ablak nyitva van, bejöhet akárki	n/a	1	AABAv	13.13.6+6.14.	1 (1) 3 1	Népi játék	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Tandal	XII.A.
360.	MNT I. 1951: 867/ 1139 j. b)	Dombon törik a dijót, a dijót	n/a	1	AAB	10.10.8+8.	5 (5) x	Népi játék (guggolós körjáték)	Debrecen-Nyulas	1864-79.	Gyermekek	n/a	Kiss Lajos	Tandal	XII.A.
361.	MNT II. 1953: 12/ 13.	Új esztendő, az új idő	Tempo giusto	3	ABCD	8.5.8.5.	3 (5) 5 1	Jeles napi (újévköszöntő)	Hajdúszoboszló	1951.III.	Márton Gábor	26	Kiss Lajos		
362.	MNT II. 1953: 437/ 358. I.	Szájjatok le, szájjatok	n/a	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
363.	MNT II. 1953: 437/ 358. II.	Mennyből az angyal	n/a	1	ABCD	5+5.3+3.5+5.3+3.	1 (5) 2 1	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László	Egyházi népének	
364.	MNT II. 1953: 438-439/ 358. III.	Ül a juhász a mezőbe	n/a	1	AAvBC	8.8.7.7.	7 (7) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
365.	MNT II.1953: 439-440/ 358. IV.	Fel nagy örömre, mos' született	n/a	1	ABCA	9.9.9.9.	1 (V) V 1	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László	Egyházi népének	
366.	MNT II. 1953: 441/ 358. V.	Huccu bunda, táncoljunk	n/a	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
367.	MNT II. 1953: 442/ 358. VI.	Nosza, pajtás, fogd az ajtót	n/a	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
368.	MNT II. 1953: 442/ 358. VII.	Nosza, nosza, jó gazda	n/a	1	AABC	7.7.6.6.	2 (2) 4 1	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
369.	MNT II. 1953: 442/ 358. VIII.	Indújjunk, ballagjunk	n/a	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László		
370.	MNT II. 1953: 442-443/ 358. IX.	Isten áldja meg	n/a	1	ABCD	5.6.6.6.	2 (5) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Debrecen-Nyulas	1940.	n/a	n/a	Kovács László	Egyházi népének	
371.	MNT II. 1953: 575/ 388. I.	Kerub, szeráf angyalok, mennybe zengedezzetek	Tempo giusto	2	AABCD	14.14.7+8.9+7.6.	3 (3) 2 VII 2	Jeles napi (betlehemes)	Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	1952.XII.	Lelesz György és családja (Lelesz Görgy, Lelesz Imre, Rusz László, Rusz István)	42, 13, 8, 12, 10	Kiss Lajos	Egyházi népének	
372.	MNT II. 1953: 577/ 388. II.	Szent, szent, szent az Úr	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	3 (2) 1 1	Jeles napi (betlehemes)	Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	1952.XII.	Lelesz György és családja (Lelesz Görgy, Lelesz Imre, Rusz László, Rusz István)	42, 13, 8, 12, 10	Kiss Lajos		
373.	MNT II. 1953: 577/ 388. III.	Pásztorok, pásztorok, keljünk fel	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	5 (2) 2 1	Jeles napi (betlehemes)	Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	1952.XII.	Lelesz György és családja (Lelesz Görgy, Lelesz Imre, Rusz László, Rusz István)	42, 13, 8, 12, 10	Kiss Lajos		

374.	MNT II. 1953: 578/ 388. IV.	Isten áldja meg	Tempo giusto	1	ABCD	5.6.6.6.	VII (4) 4 1	Jeles napi (betlehemes)	Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	1952.XII.	Lelesz György és családja (Lelesz Görgy, Lelesz Imre, Rusz László, Rusz István)	42, 13, 8, 12, 10	Kiss Lajos	Egyházi népének	
375.	MNT II. 1953: 598/ 419.	Csordapásztorok	Parlando	3	ABCD	5.6.5.6.	VII (4) 4 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.	Egyházi népének	
376.	MNT II. 1953: 638/ 491.	Kelj fel, keresztyén lélek	Lento	1	ABCB	7.7.7.7.	5 (1) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.	Egyházi népének	
377.	MNT II. 1953: 668/ 544.	Nosza, pajtás, fogd az ajtót	Élénken	1	ABBvC	8.8.8.5.	6 (2) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
378.	MNT II. 1953: 747/ 676.	Keljetek fel, pásztorok, örömet hirdetünk	Élénken	1	ABCD	13.7+7.6+6.12.	3 (1) 3 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
379.	MNT II. 764/ 704.	Betlehembe gyer pajtás, gyer pajtás	n/a	6	ABc+c	7+3.7+3.6.6.	5 (1) 1 1	Jeles napi (karácsonyi)	Tiszacsege	n/a	n/a	n/a	Balla Péter		
380.	MNT II. 791/ 744.	Keljünk fel hát	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
381.	MNT II. 1953: 1123-1124/ 388.j.	Isten áldja meg	Quasi giusto	1	ABCD	5.6.6.6.	VII (4) 4 1	Jeles napi (betlehemes)	Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	1952.XII.	id. Lelesz György	42	Kiss Lajos	Egyházi népének	
382.	MNT II. 1140-1141/ 558-559.j. a)	Hej, víg juhászok, csordások	Andantino	5	AA^3BC	8.8.8.8.	1 (3) 3 1	Jeles napi (csillagozás)	Alsójózsa	n/a	Nagy Gyula, Egri József, Fodor Jóska	13-15	Barati J, Ignát M.		
383.	MNT III. A 1955: 99/ 74.	Most gondold meg, barna kislány, elejét, utóját	Tempo giusto	1	AABBv	14.14.13.14.	3 (3) 3 1	Lakodalmas	Hajdúszoboszló	1951.VII.	Kerekes Béláné Szarvas Erzsébet	30	Kiss Lajos		
384.	MNT III. B 1956: 215/ 210.	A mi cicánk férhëz akar mënni	Tempo giusto	1	A^5B^5AB	10.10.10.10.	8 (5) 4 1	Lakodalmas	Hajdúszoboszló	1954. VI.	Kerekes Béláné Szarvas Erzsébet	30	Kiss Lajos	Táncos társasjáték	LX
385.	MNT III. B 1956: 331-332/ 344.	Ajtó megett kék nyoszoja, jaj, dë alhatnám	Tempo giusto	1	AABC	13.13.13.13.	3 (3) 3 1	Lakodalmas	Hajdúszoboszló	1955. III.	Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	69	Kiss Lajos	Újasszony-tánc	
386.	MNT IV. 1959: 196/ 228.	János bácsi, fogjék ke be	Tempo giusto	3	ABCD	8.5.8.5.	1 (5) 3 1	Párosító	Hajdúsámson	1906.VIII.	Legény	n/a	Bartók Béla		
387.	MNT V. 1966: 965-966/ 131.A.j.	Juli, lelkem, Juli	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúdorog	1959.V.	Pesel Imréné Kovács Teréz	82	Sztareczky Zoltán		IV.B
388.	MNT V. 1966: 966/ 131.B.j.	Drága jao Isteněm	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúhadház	1959.II.	Steczkó Istvánné Bartha Margit	55	Kiss Lajos		IV.B
389.	MNT V. 1966: 983. és 1100/ 140.A.j.	Jaj, mikor az én uram	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúsámson	1961.IV.	Farkas Imréné Máté Julianna	60	Papp János		IV.A
390.	MNT V. 1966: 749/ 206.	Bejöttem a házba	Rubato	4	ABCD	6.6.6.6.	4 (b3) 2 1	Sirató	Hajdúszoboszló	n/a	Gombos Istvánné Sándor Julianna	n/a	Ecsedi István		VI.
391.	MNT V. 1966: 750-757/ 207.	Isteněm, Isteněm	Rubato parlando	30	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 1	Sirató	Balmazújváros	1961.VII.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos		VI.
392.	MNT V. 1966: 758/ 208.	Megkondút a harang	Parlando	1	AABC	6.6.6.6.	b3 (b3) 2 1	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Ádám Mihályné Szabó Zsófia	71	Kiss Lajos		VI.
393.	MNT V. 1966: 1043/ 208.A.j.	Erepült a madár	Parlando	1	ABCBv	6.6.6.6.	b3 (1) b3 1	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Olajos Gergelyné	82	Kiss Lajos		VI.
394.	MNT V. 1966: 758/ 209.	Jaj, Isteněm, Isteněm	Parlando	3	ABCD	7.6.5.6.	4 (VII) 5 1	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Papp Lászlóné Pálóczi Zsófia	87	Kiss Lajos		VI.

395.	MNT V. 1966: 1043-1044/ 209.A1.j.	Erepült a madár	Parlando	5	ABCD	6.6.6.6.	4 (VII) 5 1	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Papp Lászlóné Pálóczi Zsófia	87	Kiss Lajos		VI.
396.	MNT V. 1966: 1044/ 209.A2.j.	Letörött a mi fejünk koronája	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Papp Lászlóné Pálóczi Zsófia	87	Kiss Lajos		
397.	MNT V. 1966: 759/ 210.	Elindult a posta	Parlando	2	ABCD	6.6.6.6.	4 (VII) 4 1	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Papp Lászlóné Pálóczi Zsófia	87	Kiss Lajos		VI.
398.	MNT V. 1966: 759-760/ 211.	Kedves ëgy jóu párom	Parlando	1 //-	ABCD // Recitativ	6.6.6.6. // -	4 (VII) 4 1 // -	Sirató	Hajdúnánás	1960.VII.	Molnár Lászlóné T. Pénzes Zsófia	73	Kiss Lajos		VI.
399.	MNT VI. 1973: 568-569/ 654.	Szépen legel a báróné gujája	n/a	3	A^5B^5AvBv	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Ballada	Tiszacsege	1963. VII.	Juhász Mihály	63	Papp János		XIV.
400.	MNT VI. 1973: 574-575/ 662.	Mit nékem egy almát kétfele vágni	n/a	3	A^5B^5AvBv	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Boda	1970. XI.	Flórián Mihály	74	Papp János		XIV.
401.	MNT VII. 1987: 353/ 271.	Kútágasra rászállott ëgy gója	Poco rubato	1	ABCD	10.10.10.10.	1 (b3) 4 1	Lírai dal	Hortobágy környéke	1927. I.	Férfi	n/a	Ecsedi István		XXVI.
402.	MNT VII. 1987: 434/ 353.	Valamennyi cigánylány	Léptetve	2	A^5BAvC	8.8.8.8.	8 (b3) 7 1	Lírai dal	Tetétlen	1915.	n/a	n/a	Radóné Kenesei Ilona		XXXI.
403.	MNT VII. 1987: 475-476/ 401.	Hajnaljon, hajnaljon	n/a	2	ABCD	7.7.6.6.	9 (b3) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Bodaszőllő	1970. XI.	Flórián Mihály	74	Papp János		XXXII.
404.	MNT VII. 1987: 695/ 191.j. o)	Amoda áll ëgy tajiga magába	Poco rubato	1	A^5A^5vAvAv	11.11.11.11.	7 (7) b3 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1928.	Férfi	n/a	Ecsedi István	Debrecen-MF 29c = AP 8326o	XXIII.
405.	MNT VIII. A 1992: 133-135/ 76.	Volt nekem négy ökröm	Parlando, poco rubato	9	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970. III.	Kovács István	43	Papp János	AP 6902c	XXXVII
406.	MNT VIII. A 1992: 141-143/ 81.	Hallottátok hírét	Parlando rubato	9	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Józsa	1961. III.	Jónás László	17	Papp János	AP 6897a	XXXVII
407.	MNT VIII. A 1992: 149-150/ 86.	Elibe, elibe	Parlando rubato	2	ABCDE	6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Lírai dal	Téglás	1969. VIII.	Sipos János	76	Kiss Lajos	AP 8199g	XXXVII
408.	MNT VIII. A 1992: 534-535/ 428.	Édës volt az anyám teje	Poco parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Téglás	1969. VIII.	Sipos Sándorné Hajdú Anna	83	Kiss Lajos	AP 8195i	XLVI
409.	MNT VIII. A 1992: 753/ 651.	Újvároson esik az eső	n/a	2	A^5B^5AB	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Balmazújváros	1970. III.	Takács Péter	60	Papp János	AP 6899b	LI
410.	MNT VIII. A 1992: 1047-1048/ 971.	Feleségem olyan vagyon	n/a	9	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 4 4 1	Mulatónóta	Szék (Szolnok-Doboka) - Debrecen	1960. I.	Fogarasi Márton	62	Varga Gyula	AP 9243a; Az énekes áttelepült Székről 1945-ben.	LV
411.	MNT VIII. A 1992: 1116-1117/ 1038.	A mi cicánk férjhez akar mënni	n/a	1	A^5B^5AB	10.10.10.10.	7 (5) b3 1	Lakodalmas	Balmazújváros	1961. VII.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos	AP 4045b	LX
412.	MNT VIII. A 1992: 1117-1118/ 1039.	A mi cicánk férjhez akar menni	n/a	1	A^5B^5AB	10.10.10.10.	8 (6) 4 1	Lakodalmas	Balmazújváros	1970. III.	Takács Péter	60	Papp János	AP 6899c	LX
413.	MNT VIII. A 1992: 1118/ 1040.	A mi cicánk férhëz akar mënni	n/a	1	A^5B^5AB	10.10.10.10.	8 (5) 4 1	Lakodalmas	Hajdúszoboszló	1955. III.	Kerekes Béla	40	Kiss Lajos	Lsz. 5451	LX
414.	MNT VIII. B 1992: 1582-1583/ LV/F	Böszörménybe nincs oly asszony	n/a	2	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 5 4 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény	1892.	Böszörményi Géza	n/a	Kún László		LV
415.	MNT VIII. B 1992: 1594/ LVII/I	Volt nekem szeretőm	Mérsékelve	4	AB^5CB	6.6.6.6.	8 (5) 6 1	Lírai dal	Debrecen	1870/1871?	n/a	n/a	n/a		LVII
416.	MNT IX. 1995: 1021/ 163j.d)	Es' az eső, fúj a szél	n/a	2	$A^5B^5C^5ABC$	7.7.3.7.7.3.	8 7 (5) 4 b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970. II.	Vadász László	68	Papp János	AP 6901k	LXXI
417.	MNT X. 1997: 95-96/ 9.	Bejöttem a házba	Parlando, poco rubato	4	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 2	Sirató	Hajdúszoboszló	1929.	Gombos Istvánné Sándor Julianna	n/a	Ecsedi István		XCII
418.	MNT X. 1997: 138-139/ 55.	Lóra, csikós, lóra, elszaladt a ménës	Parlando	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Balmazújváros	1957. VIII.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos		XCVI

419.	MNT X. 1997: 147/ 67.	Amerre én járok, még a fák is sírnak	Poco parlando	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Lírai dal	Téglás	1969. VIII.	Sipos Sándor	83	Kiss Lajos		XCVI
420.	MNT X. 1997: 194/ 122.	Bort iszik a zsidó, kilötyög a monya	Parlando, rubato	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1925.	Béres Lajos	52	Ecsedi István		XCVI
421.	MNT X. 1997: 194-195/ 123.	Hallottátok hírit Bereg vármegyének	Parlando, rubato	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúszoboszló	1970. II.	Farkas Lajos	72	Papp János		XCVI
422.	MNT X. 1997: 195-196/ 124.	Amerre én járok, még a fák is sírnak	Rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1926-1927.	Asszony	n/a	Ecsedi István		XCVI
423.	MNT X. 1997: 200/ 127.	És a hideg eső, csomóba a guja	Rubato	4	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Debrecen-Hortobágy	1892.	Böszörményi Géza	n/a	Kún László		XCVI
424.	MNT X. 1997: 214-215/ 145.	Jó lú vót a fakó, jó ló is ellette	Rubato	5	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1963.	Ungvári István	64	Paulovics Géza		XCVI
425.	MNT X. 1997: 216/ 146.	Lóra, csikós, lóra, elszaladt a ménes!	Rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1925.	Férfi	n/a	Ecsedi István		XCVI
426.	MNT X. 1997: 217/ 148.	Megyek Vásárhejre, megnízem a ppajtást	Rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény	1925. X.	Tóth Sándor	58	Ecsedi István		XCVI
427.	MNT X. 1997: 219-220/ 152.	Lóra, csikós, lóra, nem a csárda felé!	Rubato	5	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 2 1	Pásztordal	Debrecen-Hortobágy	1957. VII.	Széles János	31	Mathia Károly		XCVI
428.	MNT X. 1997: 234/ 168.	Kiszáradt a tóbul mind a víz, mind a sár	Parlando, rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (1) 5 1	Pásztordal	Tiszacsege	1938.	Tanka Gábor	31	Balla Péter		XCVI
429.	MNT X. 1997: 235-236/ 171.	Kiszáradt a tóbul mind a sár, mind a víz	Poco rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (1) 5 1	Pásztordal	Téglás	1969. VIII.	Bereczky Sándorné Buri Juliánna	55	Kiss Lajos		XCVI
430.	MNT X. 1997: 238-239/ 174.	Kiapadt a rétbűl/tóból	Parlando, rubato	5	AB^5CB	6.6.6.6.	8 (4) b3 1	Pásztordal	Hajdúhadház	1959. II.	Fekete József	53	Kiss Lajos		XCVII
431.	MNT X. 1997: 246-247/ 187.	Kiapadt a tóba	Poco parlando	16	A^5B^5AB	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1954. VI.	Petrovics János	42	Kiss Lajos		XCVII
432.	MNT X. 1997: 247-248/ 189.	Ködellik a Mátra	Parlando, rubato	9	ABCD	6.6.6.6.	8 (5) b3 1	Betyárdal	Nádudvar	1959. VIII.	B. Nagy Ferenc	57	Kiss Lajos		XCVII
433.	MNT X. 1997: 251/ 194.	Mikor a szógának	Rubato	4	A^5B^5ABv	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúsámson-Ligetpuszta	1961. III.	Agárdi Sándorné Hamza Anna	28	Papp János		XCVII
434.	MNT X. 1997: 251-252/ 195.	Lóra, csikós, lóra	Rubato	5	A^5BAC	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Hortobágy	1955. VIII.	Loós István	29	Mathia Károly		XCVII
435.	MNT X. 1997: 255-256/ 200.	Poródon a Békás	Rubato	2	A^5BAC	6.6.6.6.	7 (8) b3 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1970. III.	Rácz Jánosné Molnár Julianna	46	Papp János		XCVII
436.	MNT X. 1997: 266-267/ 215.	Karcag alatt van egy kis fejír ház	Rubato	1	ABCD	10.10.10.10.	5 (b3) 5 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1925.	Vígh Mihály	42	Ecsedi István		XCIX
437.	MNT X. 1997: 451/ 454.	(Kincsem, komámasz-szo-szo-ro-szo rossz asszony)	n/a	-	ABCD	8 mérős	5 (4) 2 1	Táncdallam	Debrecen	1953. V.	Mikó Balázs "Trócsik" (hegedű)	n/a	Avasi Béla		CXIII
438.	MNT X. 1997: 540/ 572.	Kékellik a Máta	Rubato	8	AB^5CBv	6.6.6.6.	5 (b3) 1 1	Betyárdal	Debrecen-Hortobágy	1957. VII.	Kovács József	22	Mathia Károly		CXVII
439.	MNT X. 1997: 941/ 1-12. VAR.	Istenëm, Istenëm	Parlando, rubato	5	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 1	Sirató	Balmazújváros	1961. VII.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	68	Kiss Lajos		XCII
440.	MNT X. 1997: 974/ 172j.k)	Lóra, csikós, lóra, nem a csárda felé!	Rubato	2	ABC	12.12.6.	5 (b3) 1	Pásztordal	Debrecen-Hortobágyi halastó	1960. VIII.	Forrás Károly	62	Borsai Ilona	AP 3913d	XCVI
441.	MNT X. 1997: 976/ 173. VAR. b)	Bort iszik a juhász	Parlando, rubato	1	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 1	Pásztordal	Hajdúdorog	1959. V.	Szilágyi Miklós	86	Sztareczky Zoltán	Ügyetlen dallammal. Lsz. 1088.	XCVII
442.	MNT X. 1997: 978-979/ 181-199. VAR c)	Lóra, csikós, lóra	Parlando, rubato	27	A^5BAC	6.6.6.6.	7 (5) b3 2	Pásztordal	Tiszacsege	cca. 1955.	Férfi (pásztor)	n/a	Balla Péter	Kopott, műdalos, romlott dallam. AP 6554a, f	XCVII

443.	MNT XI. 2011: 131/ 47.	Amott, a hegyek aljában	Rubato	1	ABBvC	8.8.8.8.	8 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1925. XII.	Rácz Ferenc	69	Kodály Zoltán		CXXVIII
444.	MNT XI. 2011: 520-522/ 516.	Fehér László lovat lopott	Parlando	19	ABCD	8.8.8.8.	6 (5) b3 1	Ballada	Egyek	1961. III.	Mag István	31	Paulovics Géza		CXLIV
445.	MNT XII. 2011: 374-375/ 345.	Tudtad, tudtad, mégse mondtad	n/a	4	ABCD	8.8.8.8.	5 (1) 2 1	Dudanóta (Mulatónóta)	Püspökladány	1959. III.	Varga Gáspár	54	Víg Rudolf		CLXVII
446.	MNT XII. 2011: 583-584/ 592.	Aki kondás akar lenni	n/a	3	AAvBBv	8.8.8.8.	4 (1) 2 1	Pásztordal	Balmazújváros	1952. IV.	Nádasdi István	69	Bartók János	Kanásztánc	CLXX
447.	MNT XII. 2011: 1011-1012/ 378. VAR. b)	Aki kondás akar lënni	n/a	4	AAvBBv	8.8.8.8.	5 (1) b3 1	Dudanóta (Pásztordal)	Nagyhortobágy	1958. VII.	Saliga József	52	Mathia Károly	Kopott dallam. Lsz.11.028.	CLXVII
448.	MNT XII. 2011: 1017/ 406j. c)	Gicci, kondás, elaludtál!	n/a	1	AABB	8.8.8.8.	1 (1) 1 1	Dudanóta (Pásztordal)	Hajdúszovát	1970.	Bányai Béni	75	Zámbó István	Romlott, zsugorodott dallam. Lsz. 67.067.	CLXVII
449.	MNT XII. 2011: 1079/ 643j. h)	Aki kondás akar lënni'	n/a	-	ABCD	8.8.8.8.	4 (1) b3 1	Dudanóta	Debrecen	n/a	n/a (duda)	n/a	n/a		CLXXII
450.	N. Bartha 1931: 9-10/ 1.	Hej, víg juhászok, csordások	Andantino	5	AA^3BC	8.8.8.8.	1 (3) 3 1	Jeles napi (csillagozás)	Alsójózsa	n/a	Nagy Gyula, Egri József, Fodor Jóska	13-15	Barati J, Ignát M.		
451.	N. Bartha 1931: 11/ 2.	Kelj fel, keresztyén lélek	Lassan	1	ABCB	7.7.7.7.	5 (1) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.	Egyházi népének	
452.	N. Bartha 1931: 12/ 2.	Csordapásztorok	Parlando	3	ABCD	5.6.5.6.	VII (4) 4 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.	Egyházi népének	
453.	N. Bartha 1931: 12-13/ 2.	Keljetek fel, pásztorok, örömet hirdetünk	Élénken	1	ABCD	13.7+7.6+6.12.	3 (1) 3 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
454.	N. Bartha 1931: 13-14/ 2.	Keljünk fel hát	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
455.	N. Bartha 1931: 15/ 2.	Nosza, pajtás, fogd az ajtót	Élénken	1	ABBvC	8.8.8.5.	6 (2) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Mikepércs	n/a	Kamarai Antal	50	Vigvári L.		
456.	Paksa - Németh 1994: 222/ 187.	Hallottad-e hírit Bereg vármegyének	Rubato	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúböszörmény	1963.	Ungvári István	64	Paulovics Géza	AP6726d	
457.	Paksa - Németh 1994: 227/ 192.	Zúg az erdő, zúg a nádas	Giusto, poco rubato	4	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Hajdúhadház	1959. II.	Fekete József	53	Kiss Lajos	AP2448a	
458.	Paksa - Németh 1994: 236/ 202.	Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs	Poco rubato	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Nádudvar	1969. IV.	Kun István	52	Sárosi Bálint	AP7410g	
459.	Sebő 2010. DVD-ROM	Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába	Rubato	2	AABA	19.19.11.19.	1 (1) 1 1	Betyárdal	Tiszacsege	1937.09.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr011Bb	
460.	Sebő 2010. DVD-ROM	Bújdosik az árva madár	Rubato	3	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	1937.09.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr011Aa	
461.	Sebő 2010. DVD-ROM	Búval terítették	Rubato	7	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 1	Sirató	Tiszacsege	1937.09.09	Szűcs Mihályné Szabó Julianna	68	Balla Péter	Gr012Ab	
462.	Sebő 2010. DVD-ROM és Sebő 2010: 89.	Elejbe, elejbe	Tempo giusto	2	ABCD	6.8.6.8.	7 (4) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1938.01.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr001Bc	
463.	Sebő 2010. DVD-ROM	Fehér László lovat lopott	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Ballada	Tiszacsege	1937.09.09	Szűcs Mihályné Szabó Julianna	68	Balla Péter	Gr011Ba	
464.	Sebő 2010. DVD-ROM	Fehér László lovat lopott	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Tiszacsege	1937.09.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr012Aa	
465.	Sebő 2010. DVD-ROM és Sebő 2010: 87.	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Tiszacsege	1938.01.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr001Ba	
466.	Sebő 2010. DVD-ROM	Kiszáradt a tóbul mind a víz, mind a sár	Parlando, rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (1) 5 1	Pásztordal	Tiszacsege	1937.09.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr011Ab	

467.	Sebő 2010. DVD-ROM és Sebő: 2010: 87-88.	Nem messze van ide Kismargita	Parlando	3+4	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Tiszacsege	1938.01.09	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr001Bb	
468.	Szathmári 1987: 9/ 1.	A szováti kertek alatt	Tempo giusto	4	AA^5vBA	8.8.11.8.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
469.	Szathmári 1987: 10/ 2.	Az én babám rózsaszín ruhája	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1954.	Nucz Lajos	46	Szathmári Károly		
470.	Szathmári 1987: 11/ 3.	Elvitte a víz az egri hegyet	Tempo giusto	2	ABBA	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
471.	Szathmári 1987: 12-13/ 4.	Feljött már az esthajnali csillag	Tempo giusto	5	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Széni Istvánné Szanka Juliánna	66	Szathmári Károly		
472.	Szathmári 1987: 14/ 5.	Gyenge a nád zöld korába? Lehajlik a földre	Tempo giusto	1	AA^5BA	14.14.14.14.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
473.	Szathmári 1987: 15/ 6.	Ha kimegyek a sárándi dülőbe	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
474.	Szathmári 1987: 16/ 7.	Haloványan süt a nap, ha lenyugszik	Tempo giusto	3	AABAv	11.11.11.11.	1 (1) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
475.	Szathmári 1987: 17/ 8.	Hol jártál, te, rózsám, ilyenkor, ilyen korán?	Tempo giusto	2	ABCD	13.13.6+6.4.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly	Szaffikus forma	
476.	Szathmári 1987: 18/ 9.	Kisszováti lányok, hova jártok?	Tempo giusto	2	AA^3BC	10.10.7+7.4.	1 (3) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly	Szaffikus forma	
477.	Szathmári 1987: 19/ 10.	Kisszováton learatták az árpát	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
478.	Szathmári 1987: 20/ 11.	Már minálunk rostán szórják a búzát	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.14.11.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
479.	Szathmári 1987: 21/ 12.	Mély a Tiszának a széle	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
480.	Szathmári 1987: 22/13.	Mért nincs minden lánynak kút a kapujába	Tempo giusto	2	AABC	12.12.10.13.	3 (3) 3 8	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly	Plagális dallamjárás	
481.	Szathmári 1987: 23/ 14.	Nem aluszom, csak bujdosom, maradásom sincsen	Tempo giusto	2	AABC	14.14.14.14.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
482.	Szathmári 1987: 24/ 15.	Néném asszony, kösse meg a kutyáját	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Kapus Antal	72	Szathmári Károly		
483.	Szathmári 1987: 25/ 16.	Nincs édesebb igazán, igazán a veresbélű dinnyénél	Tempo giusto	1	AABA	18.17.18.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
484.	Szathmári 1987: 26/ 17.	Rászállott a, rászállott a vadgalamb a búzára	Tempo giusto	3	AABC	15.15.11.11.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
485.	Szathmári 1987: 27/ 18.	Rég megmondtam, kis gerlice	Rubato	2	ABBC	8.8.8.8.	5 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1983.	Izsó Vince	88	Szathmári Károly		
486.	Szathmári 1987: 28/ 19.	Sárga kukoricaszár	Tempo giusto	2	AB^5CB	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
487.	Szathmári 1987: 29/ 20.	Sárgalábú kis pacsirta	Tempo giusto	3	AA^5BA	8.8.10.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
488.	Szathmári 1987: 30/ 21.	Szárnya, szárnya, szárnya a madárnak	Tempo giusto	2	AAvBAv	10.10.14.10.	5 (1) 7 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
489.	Szathmári 1987: 31/ 22.	Szegény vagyok, szegénynek születtem	Parlando	2	AABC	10.11.10.10.	1 (1) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		

490.	Szathmári 1987: 32/ 23.	Szépen úszik a vad kacsa a vízen	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1951.	Tóth Béla	53	Szathmári Károly		
491.	Szathmári 1987: 33/ 24.	Túl a Tiszán fehér kendő integet	Tempo giusto	2	AABC	11.11.8.11.	V (V) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	K. Nagy Lajos	78	Szathmári Károly		
492.	Szathmári 1987: 34/ 25.	Végigmentem, sej, a debrecenyi nagy utcán	Tempo giusto	1	ABBvA	13.11.13.13.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
493.	Szathmári 1987: 35/ 26.	A szováti bírónak	Tempo giusto	4	ABCD	7.7.9.7.	6 (3) 4 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
494.	Szathmári 1987: 36-37/ 27.	Barna Pistát arra kérte babája	Tempo giusto	5	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Ballada	Hajdúszovát	1952.	Mészáros István	27	Szathmári Károly		
495.	Szathmári 1987: 38/ 28.	Béres lettem, béres	Parlando	4	ABCD	6.6.6.6.	4 (2) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
496.	Szathmári 1987: 39/ 29.	Debrecenyi városháza	Rubato	4	AABBv	8.8.8.8.	4 (4) 1 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
497.	Szathmári 1987: 40/ 30.	Eltörött a kútam gémje	Poco rubato	1	AA^5BAv	8.8.8.8.	1 (5) 2 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1952.	Fazekas Mihály	48	Szathmári Károly		
498.	Szathmári 1987: 41/ 31.	Esik a hó, csúszik a szánkán	Tempo giusto	4	AABC	9.9.9.11.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
499.	Szathmári 1987: 42/ 32.	Ezt a tábla búzát learatták	Tempo giusto	4	AABC	10.10.10.14.	V (V) 5 1	Aratódal	Hajdúszovát	1952.	Kádár János	50	Szathmári Károly		
500.	Szathmári 1987: 43/ 33.	Fekete föld termi a jó búzát	Rubato	3	A^5A^5vAAv	10.10.10.10.	5 (1) 1 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1983.	Izsó Vince	88	Szathmári Károly		
501.	Szathmári 1987: 44-45/ 34.	Füstöt lökött a Citrahát	Parlando	8	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1954.	Nucz László	47	Szathmári Károly		
502.	Szathmári 1987: 46/ 35.	Göndör Sándor az aradi pusztába	Poco rubato	3	ABCA	11.11.11.11.	V (3) 5 V	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Kádár Kálmán	43	Szathmári Károly		
503.	Szathmári 1987: 47/ 36.	Kaszás csillag jár az égen	Tempo giusto	2	ABBvC	8.8.8.8.	1 (3) 6 1	Aratódal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
504.	Szathmári 1987: 48/ 37.	Kis pej lovam bal hátsó kesely lábán a patkószegje de fényes	Parlando	3	ABCD	19.11.11.15.	8 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
505.	Szathmári 1987: 49-50/ 38.	Kisszováti gyerek vagyok	Tempo giusto	5	ABCD	8.7.8.7.	1 (5) 6 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Király István	42	Szathmári Károly		
506.	Szathmári 1987: 51/ 39.	Kékellik a Mátra	Poco rubato	4	A^5B^5ABv	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1953.	Balogh László	41	Szathmári Károly		
507.	Szathmári 1987: 52/ 40.	Magyarország körös-körül füstölög	Tempo giusto	2	ABAvC	11.11.11.11.	1 (3) 3 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
508.	Szathmári 1987: 53/ 41.	Még azt mondják, asztalom sincs nekem	Parlando	3	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
509.	Szathmári 1987: 54/ 42.	Megállj, német, majd megbánod még	Tempo giusto	2	AABC	9.9.12.8.	5 (5) 1 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
510.	Szathmári 1987: 55/ 43.	Mindenféle áristomot ismerek	Tempo giusto	3	ABCD	11.11.11.11.	V (1) VI 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly	Műzenei elemek	
511.	Szathmári 1987: 56/ 44.	Nem akar a vezérüröm legelni	Parlando	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1954.	Nucz László	47	Szathmári Károly		
512.	Szathmári 1987: 57/ 45.	Nem jól látom az idő járását	Parlando	3	ABBAv	10.10.10.10.	VII (4) 4 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
513.	Szathmári 1987: 58-59/ 46.	Nem messze van ide Kismargita	Parlando	6	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Hajdúszovát	1954.	Nucz Lajos	46	Szathmári Károly		
514.	Szathmári 1987: 60/ 47.	Nem messze van ide kis Margita	Parlando	5	ABCD	10.10.10.10.	5 (4) 5 1	Ballada	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		

515.	Szathmári 1987: 61/ 48.	Patkó Sándor első szava az volt	Tempo giusto	1	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 3 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Kapus Antal	72	Szathmári Károly		
516.	Szathmári 1987: 62/ 49.	Ránk vetette a nagy adót a német	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
517.	Szathmári 1987: 63/ 50.	Rózsa Sándor szereti a táncot	Tempo giusto	3	ABCD	10.10.10.10.	5 (3) 2 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
518.	Szathmári 1987: 64/ 51.	Sokat arattam a nyáron	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	1 (5) 3 1	Aratódal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
519.	Szathmári 1987: 65/ 52.	Szilasi Miskának minek a bokréta?	Tempo giusto	2	AABBv	12.12.12.12.	1 (1) 4 1	Ballada	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
520.	Szathmári 1987: 66/ 53.	Víg Miska is felült Bársony lovára	Tempo giusto	3	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Ballada	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
521.	Szathmári 1987: 67/ 54.	Zavaros a Tisza	Tempo giusto	6	ABCAv	6.6.8.6.	VII (b3) 4 1	Ballada	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
522.	Szathmári 1987: 68/ 55.	Zavaros a Tisza, nem akar higgadni	Tempo giusto	2	AA^5BAv	12.21.16.12.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
523.	Szathmári 1987: 69/ 56.	A kabai városháza kőből van kirakva	Tempo giusto	1	AABA	14.14.18.14.	1 (1) 1 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
524.	Szathmári 1987: 70/ 57.	A szováti bíró kapujába	Tempo giusto	1	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Sain János	83	Szathmári Károly		
525.	Szathmári 1987: 71/ 58.	Az a kislány megy a kútra, korsó van a karján	Tempo giusto	3	AABAv	14.14.12.14.	1 (1) 8 1	Katonadal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		
526.	Szathmári 1987: 72/ 59.	Dombon van a kisangyalom tanyája	Tempo giusto	2	ABCA	11.11.9.11.	1 (5) 3 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
527.	Szathmári 1987: 73/ 60.	El kell menni katonának messzire	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
528.	Szathmári 1987: 74/ 61.	Édesanyám háza vége de sárga	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
529.	Szathmári 1987: 75/ 62.	Hajlik, hajlik, hajlik a meggyfa ága	Tempo giusto	2	ABBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		
530.	Szathmári 1987: 76/ 63.	Havas eső esik	Tempo giusto	2	AA^5BA	6.6.10.6.	1 (5) 1 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	K. Nagy Lajos	78	Szathmári Károly	Idegen eredet	
531.	Szathmári 1987: 77/ 64.	Házam előtt járnak el a huszárok	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		
532.	Szathmári 1987: 78/ 65.	Huszár vagyok, kedves rózsám, az is maradok	Tempo giusto	2	AABC	13.13.7.5.	3 (3) 3 8	Katonadal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly	Plagális dallamjárás, Szaffikus forma	
533.	Szathmári 1987: 79/ 66.	Kis kalapom felakasztom a szegre	Poco rubato	3	ABBvAv	11.11.13.15	1 (8) 8 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
534.	Szathmári 1987: 80/ 67.	Ki pej lovam a fedeles rajcsurba	Tempo giusto	4	ABCD	11.11.11.11.	5 (b3) b3 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
535.	Szathmári 1987: 81/ 68.	Mikor engem a főorvos vizitál	Tempo giusto	1	ABBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
536.	Szathmári 1987: 82/ 69.	Mikor megyek a falumból kifelé	Tempo giusto	2	AA5A5vB	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
537.	Szathmári 1987: 83/ 70.	Most töltöttem be a huszadik évet, dik évet	Tempo giusto	3	AABC	14.14.14.14.	1 (1) V 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
538.	Szathmári 1987: 84/ 71.	Nem jó ember, nem jó ember a mostani kapitány	Tempo giusto	3	AA^5BC	15.15.11.13.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
539.	Szathmári 1987: 85/ 72.	Szép a huszár, ha felül a lovára	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952.	Széni Istvánné Szanka Juliánna	66	Szathmári Károly		

540.	Szathmári 1987: 86/ 73.	Szépen szól a fülemüle hajnalba	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
541.	Szathmári 1987: 87/ 74.	Tisza partján mennek a huszárok	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 6 1	Katonadal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
542.	Szathmári 1987: 88/ 75.	Csillag ragyog fenn az égen, magosan	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
543.	Szathmári 1987: 89/ 76.	Esik a fergeteg	Tempo giusto	3	ABCD	6.6.10.6.	5 (8) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	n/a	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		
544.	Szathmári 1987: 90/ 77.	Fekete szem, piros orca	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.9.8.	5 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
545.	Szathmári 1987: 91/ 78.	Ha bemegyek a debreceni vásárba	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.14.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
546.	Szathmári 1987: 92/ 79.	Három ürü nem nagy falka	Tempo giusto	2	AABC	8.8.10.9.	3 (3) 5 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952. v. 1982.	Szathmári Károlyné Vincze Róza	48 v. 78	Szathmári Károly		
547.	Szathmári 1987: 93/ 80.	Haza, rózsa, haza, haza már	Tempo giusto	3	ABCD	9.9.10.9.	5 (3) 6 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
548.	Szathmári 1987: 94/ 81.	Hej, fosztóka, kukorica fosztóka	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.17.15.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
549.	Szathmári 1987: 95/ 82.	Léta, Vértes mind nyúl vóna	Tempo giusto	1	ABCC	8.8.8.8.	5 (1) 1 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
550.	Szathmári 1987: 96/ 83.	Lyukas a kend háza vége	Tempo giusto	3	ABCD	8.8.8.8.	4 (V) b3 1	Bordal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
551.	Szathmári 1987: 97/ 84.	Már mi innen, kedves rózsám, haza megyünk	Tempo giusto	3	AABC	12.12.6+6.4.	1 (1) 1 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
552.	Szathmári 1987: 98/ 85.	Nem vagyok én senkinek se adósa, adósa	Tempo giusto	1	ABCCv	14.26.12.12.	5 (4) 2 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
553.	Szathmári 1987: 99/ 86.	Ropogós a csizmám, babám, akit vettél	Tempo giusto	2	ABCD	12.7.10.7.	V (2) 3 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
554.	Szathmári 1987: 100/ 87.	Szegeleten van a mi házunk	Tempo giusto	3	ABBvAv	9.9.11.9.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
555.	Szathmári 1987: 101/ 88.	Terem, terem, terem, terem, nékem terem jó kenderem	Tempo giusto	1	AABC	16.16.12.8.	1 (1) 6 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
556.	Szathmári 1987: 102/ 89.	Ugyan, édes komámasszony	Tempo giusto	2	$A^5A^5B^5AAB$	8.8.7.8.8.7.	5 5 (5) 1 1 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
557.	Szathmári 1987: 103/ 90.	A gúnárom fekete	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
558.	Szathmári 1987: 104/ 91.	A szováti kutya farka	Tempo giusto	1	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 4 4 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
559.	Szathmári 1987: 105/ 92.	Búsulok is, bánkódok is	Tempo giusto	2	AABC	8.8.12.12.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952.	Bányai Béni	74	Szathmári Károly		
560.	Szathmári 1987: 106/ 93.	Erre gyere, rózsám, erre nincsen sár	Tempo giusto	1	AA^5A^5vAv	11.9.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
561.	Szathmári 1987: 107/ 94.	Három hordó borom van	Tempo giusto	3	ABBvC	7.7.10.15.	V (3) 2 1	Bordal	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
562.	Szathmári 1987: 108/ 95.	Kihajtottam a libámat a zöld pázsitra	Tempo giusto	3	AB	13.13.	(1) 1	Ballada	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
563.	Szathmári 1987: 109/ 96.	Mondd meg nékem, te kis madár, mikor lesz nyár?	Tempo giusto	2	AABC	12.12.12.8.	1 (1) 1 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952.	Bernáth László	82	Szathmári Károly		
564.	Szathmári 1987: 110/ 97.	Most jöttem én Párizsból	Tempo giusto	2	ABBvC	7.9.11.11.	7 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
565.	Szathmári 1987: 111/ 98.	Nem cserélek tajték pipát az úrral	Tempo giusto	1	ABCD	11.11.11.11.	5 (4) 2 1		Hajdúszovát	1952.	Sain János	83	Szathmári Károly	Kontamináció	

566.	Szathmári 1987: 112/ 99.	Rózsás végi nagy gát karja de magos	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	8 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
567.	Szathmári 1987: 113/ 100.	Új a csizmám, szegre van akasztva	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1982.	Galgóczi Vincze	80	Szathmári Károly		
568.	Szathmári 2002: 7/ 1.	A bakancsom ki akartam cserélni	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.18.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
569.	Szathmári 2002: 8/ 2.	A csárdába magam iszom egyedül	Parlando	2	ABCD	11.11.12.11.	VII (b3) V 1	Bordal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
570.	Szathmári 2002: 9/ 3.	A csillagok, ha beszélni tudnának	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Széni Istvánné Szanka Juliánna	n/a	Szathmári Károly		
571.	Szathmári 2002: 10/ 4.	Akkor szórtam átkot a világra	Parlando	2	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
572.	Szathmári 2002: 11/ 5.	Annak a kislánynak rövid a szoknyája	Tempo giusto	2	AABAv	12.12.16.12.	1 (1) 6 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
573.	Szathmári 2002: 12/ 6.	Azért, hogy egy kicsit ragyás	Tempo giusto	2	AA^2BC	8.8.8.8.	1 (2) 3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kádár János	n/a	Szathmári Károly		
574.	Szathmári 2002: 13/ 7.	Azért, hogy én bé vagyok sorozva	Tempo giusto	2	AA^5BA	10.10.18.10.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
575.	Szathmári 2002: 14/ 8.	Általmennék én a Tiszűn ladikon, ladikon, de ladikon	Tempo giusto	2	AABA	18.18.14.18.	1 (1) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	K. Nagy Lajos	n/a	Szathmári Károly		
576.	Szathmári 2002: 15/ 9.	Barna kislány de szemetes a házatok eleje	Tempo giusto	2	AA^5BA	15.15.15.15.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
577.	Szathmári 2002: 16/ 10.	Befagyott a Tekeresbe a víz	Tempo giusto	1	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
578.	Szathmári 2002: 17/ 11.	Bécs városa nyugatról keletre hidegen fúj a szél	Rubato	1	AABC	16.16.10.10	1 (1) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly	Műzenei elemek	
579.	Szathmári 2002: 18/ 12.	Bogár Imre hova ily' szaporán	Tempo giusto	2	AA^5vBC	10.10.9.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
580.	Szathmári 2002: 19/ 13.	Bort ittak az ősapáink hajdanán	Tempo giusto	2	ABCD	11.15.15.15.	VI (1) V 1	Bordal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
581.	Szathmári 2002: 20/ 14.	De szeretnék hajnalcsillag lenni	Tempo giusto	3	AA^5vBA	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly		
582.	Szathmári 2002: 21/ 15.	Elmegyek az esküvődre	Tempo giusto	2	AA^5A^5vAv	8.8.11.8.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kapus Antal	n/a	Szathmári Károly		
583.	Szathmári 2002: 22/ 16.	Elment Julcsa tegnap a vásárra	Tempo giusto	2	AABA	10.10.10.10.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kapus Antal	n/a	Szathmári Károly		
584.	Szathmári 2002: 23/ 17.	Erre gyere, rózsám, erre nincsen sár	Tempo giusto	1	AA^5A^5vAv	11.9.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
585.	Szathmári 2002: 24/ 18.	Esik eső, jaj, de szépen csepereg	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	b3 (b3) V 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952-1992.	Nucz Lajos	n/a	Szathmári Károly		
586.	Szathmári 2002: 25/ 19.	Esteledik a faluban, haza kéne menni	Tempo giusto	2	ABBvA	14.14.14.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly		
587.	Szathmári 2002: 26/ 20.	Ez a világ úgy sem sok, használják az okosok	Parlando	3	AABBv	14.14.12.12.	2 (2) 2 1	Történeti ének (lírai dal)	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
588.	Szathmári 2002: 27/ 21.	Édesanyám vett nekem kalapot	Tempo giusto	2	AA^5A^5vAv	10.10.11.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
589.	Szathmári 2002: 28/ 22.	Fekete faluban fehér torony látszik	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	12.12.12.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
590.	Szathmári 2002: 29/ 23.	Felkötöm a rézsarkantyúm, már én innét elmegyek	Tempo giusto	1	AABBv	15.15.17.15.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly	Műzenei elemek	
591.	Szathmári 2002: 30/ 24.	Gyöngyharmat a réten	Tempo giusto	4	ABCAv	6.6.6.6.	1 (8) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
592.	Szathmári 2002: 31/ 25.	Ha felül a huszár a piros pej lovára	Tempo giusto	2	AA5BA	13.13.13.13.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		

593.	Szathmári 2002: 32/ 26.	Hajnalodik, harmatozik	Tempo giusto	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 6 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Sain János	n/a	Szathmári Károly	Nagy ugrások	
594.	Szathmári 2002: 33/ 27.	Hallottátok hírét Bereg vármegyének	Rubato	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
595.	Szathmári 2002: 34/ 28.	Házunk előtt bólintgatós akácfa	Tempo giusto	2	ABCA	11.11.19.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
596.	Szathmári 2002: 35/ 29.	Hideg sincsen mégis befagyott a tó	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
597.	Szathmári 2002: 36/ 30.	Ifjú varjú a kereszten csak azt kiabálja	Tempo giusto	3	AAvBC	14.13.13.10.	2 (2) 5 1	Tréfás dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
598.	Szathmári 2002: 37/ 31.	Irigylik a, irigylik a bajuszomat	Tempo giusto	2	AABC	12.12.16.8.	1 (1) 5 1	Tréfás dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kapus Antal	n/a	Szathmári Károly		
599.	Szathmári 2002: 38/ 32.	Jaj, Istenem, hogy van annak a szíve	Tempo giusto	2	ABCD	11.11.11.11.	2 (b3) 4 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
600.	Szathmári 2002: 39/ 33.	Kelet felől, csuhaj kelet felől jön egy fekete felhő	Tempo giusto	1	AABA	17.17.16.18.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly		
601.	Szathmári 2002: 40/ 34.	Kétfelé vált a mi utunk, semmi közünk egymáshoz	Tempo giusto	1	AA^5BA	15.15.15.15.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
602.	Szathmári 2002: 41/ 35.	Kihajtom a libám a rétre	Tempo giusto	2	ABBvA	9.9.11.9.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly		
603.	Szathmári 2002: 42/ 36.	Kimentem én a kiskertbe	Tempo giusto	3	AA^2BC	8.8.8.8.	1 (2) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
604.	Szathmári 2002: 43/ 37.	Kimentem én a szőlőbe, helyre tyü-tyü-tyü	Tempo giusto	3	AABC	13.13.11.13.	3 (3) 1 1	Tréfás dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly		
605.	Szathmári 2002: 44/ 38.	Kisszováti lányok, hova jártok	Tempo giusto	2	AA^3BC	10.10.7+7.4.	1 (3) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly	Szaffikus forma	
606.	Szathmári 2002: 45/ 39.	Kisszováti vásártéren csuhaja	Tempo giusto	4	AA^5A^5vA	11.11.8.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kozák Sándor	n/a	Szathmári Károly		
607.	Szathmári 2002: 46/ 40.	Majd ősszel, szüret után	Tempo giusto	3	ABCD	7.10.9.11.	5 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Szathmári Károlyné	n/a	Szathmári Károly		
608.	Szathmári 2002: 47/ 41.	Már Kisszovát körül fel van kerítve	Tempo giusto	1	AAvBC	11.11.10.10.	1 (1) 6 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kapus Antal	n/a	Szathmári Károly		
609.	Szathmári 2002: 48/ 42.	Megégett, megégett	Tempo giusto	4	ABCD	6.6.10.6.	1 (4) V 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Kapus Antal	n/a	Szathmári Károly	Népies műdal	
610.	Szathmári 2002: 49/ 43.	Még azt mondják, hogy nem adnak engem katonának	Tempo giusto	2	AA^3b+bc	14.14.6+6.6.	1 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Izsó Vince	n/a	Szathmári Károly	Idegen eredet	
611.	Szathmári 2002: 50/ 44.	Mikor kezdtem abfűrolni, fegyver volt az első	Tempo giusto	2	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
612.	Szathmári 2002: 51/ 45.	Mikor még a bajszom csak egy csipet volt	Tempo giusto	2	ABCA	11.11.11.11.	3 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly	Népies műdal	
613.	Szathmári 2002: 52/ 46.	Mikor nékem Horváth Jóska szépen hegedül	Tempo giusto	1	AABC	13.13.7+7.5.	3 (3) 3 8	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly	Plagális dallamjárás, Szaffikus forma	
614.	Szathmári 2002: 53/ 47.	Pusztán születtem a pusztán lakom	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
615.	Szathmári 2002: 54/ 48.	Réztepsibe sül a pite	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.10.13.	VII (III) 1 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly	Népies műdal	
616.	Szathmári 2002: 55/ 49.	Sarkon van a Fógel József kocsmája	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (3) 3 1	Mulatónóta	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly	Műzenei elemek	
617.	Szathmári 2002: 56/ 50.	Sárga csikó, csengő rajta	Tempo giusto	4	ABC	8.8.7.	5 (5) 1	Népi játék	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly	Idegen eredet	
618.	Szathmári 2002: 57/ 51.	Sem nem sörtül, sem nem bortól dalolok	Tempo giusto	1	AA^5BA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		

619.	Szathmári 2002: 58/ 52.	Tisza partján mandulafa virágzik	Tempo giusto	3	ABCB	11.11.11.11.	3 (1) 3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly		
620.	Szathmári 2002: 59/ 53.	Udvarom, udvarom	Tempo giusto	2	ABCD	6.6.6.6.	VII (b3) 7 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Galgóczi Vincze	n/a	Szathmári Károly		
621.	Szathmári 2002: 60/ 54.	Vasárnap délután megyek a piacra	Tempo giusto	1	AABC	12.12.12.12.	3 (3) 2 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bányai Béni	n/a	Szathmári Károly	Idegen eredet	
622.	Szathmári 2002: 61/ 55.	Zavaros a Tisza vize, nem tiszta	Tempo giusto	2	AABAv	11.11.11.11.	1 (1) V 1	Betyárdal	Hajdúszovát	1952-1992.	Bernáth László	n/a	Szathmári Károly	Plagális dallamjárás	
623.	Tóth 2017: 28.	Mán Polgáron esik az eső	Quasi giusto	2	AB^5CB	9.9.11.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla		
624.	Tóth 2020: 638/ 1.	Ha felülök a fekete halomra	Parlando	1	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla		
625.	Tóth 2020: 638/ 2.	Kutya világ, mikor írem vígemet	Parlando	1	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970. 02.28.	H. Varga Gábor	80	Papp János		
626.	Tóth 2020: 638/ 4.	Sűrű erdő, magos fa	Poco rubato	1	ABCD	7.7.7.10.	4 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1961. 04.05.	H. Varga Gábor	71	Papp János		
627.	Tóth 2022b: 41/ I.ID.01.	Debrecennek van egy vize	Parlando	5	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla		
628.	Tóth 2022b: 42/ I.ID.02.	Esteledik, alkonyodik	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 04.01.	id. Németi János	77	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
629.	Tóth 2022b: 43/ I.ID.03.	Mihály nap után az üdő	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla		
630.	Tóth 2022b: 44/ I.ID.04.	Mikor a juhász bort iszik	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 04.01.	id. Németi János	77	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
631.	Tóth 2022b: 45/ I.ID.06.	Amoda ja Kadarcs mellett	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 04.01.	id. Németi János	77	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
632.	Tóth 2022b: 46/ I.ID.07.	A Hortobágy félódalán	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 04.01.	id. Németi János	77	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
633.	Tóth 2022b: 47/ I.IFJ.01.	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 1 1	Pásztordal	Balmazújváros	2017. 04.02.	ifj. Németi János	52	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
634.	Tóth 2022b: 48/ I.IFJ.04.	Amoda ja csárda mellett	Parlando	14	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 1 1	Pásztordal	Balmazújváros	2017. 04.02.	ifj. Németi János	52	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit		
635.	Tóth 2022b: 50/ II.ID.01.	Amoda ja halom ódalába	Rubato	5	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla	Folklorizálódott népies műdal	
636.	Tóth 2022b: 51/ II.ID.03.	Nem bánom, hogy parasztnak születtem	Rubato	7	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) 4 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 03.29.	id. Németi János	77	Tóth Lilla	Folklorizálódott népies műdal	
637.	Tóth 2022b: 53/ II.ID.04.	Puszta, puszta, hortobágyi puszta	Rubato	4	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	2016. 04.01.	id. Németi János	77	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit	Folklorizálódott népies műdal	
638.	Tóth 2022b: 54/ II.IFJ.01.	Amoda ja nagy hegy ódalába	Rubato	3	AA^5A^5vAv	10.10.10.10.	1 (5) 4 1	Pásztordal	Balmazújváros	2017. 04.02.	ifj. Németi János	52	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit	Folklorizálódott népies műdal	
639.	Tóth 2022b: 56/ III.IFJ.01.	Nem messzi van Kismargita	Parlando, rubato // Rubato	6	ABCD // AA^5A^5vAv	8.10.10.10. // 10.10.10.10.	8 (5) 1 1 // 1 (5) 4 1	Ballada	Balmazújváros	2017. 04.02.	ifj. Németi János	52	Tóth Lilla, Sáriné Szebenyi Judit	Kontamináció	
640.	Vargyas 2002: 531/ 0262	Nem messze van ide Kismargita	Parlando	3	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Tiszacsege	1938.	Tanka Gábor	31	Balla Péter	Gr 1 /Bb	

III.1. Betűrendes mutató

Szövegkezdet	**Sorszám**
A bakancsom ki akartam cserélni	568.
A bocskai utca	262.
A bodai laposon, laposon	186.
A csárdába magam iszom egyedül	569.
A csegei bírónak	280.
A csikósok, a gulyások kík lajbiba járnak	199.
A csillagok, ha beszélni tudnának	570.
A gúnárom fekete	557.
A hadházi híd alatt, híd alatt	187.
A kabai városháza kőből van kirakva	523.
A kalapom debreceni fajta	247.
A kondásnak zsíros inge, tarka kötős felesíge	200.
A ladányi sugár torony, jaj, de messzire kilátszik	57., 122.
A ladányi, a ladányi torony tetejébe	30., 95.
A mi cicánk férjhez/férhëz akar menni/mënni	384., 411-413.
A nánási utca ligetes, ligetes	162.
A szováti bíró kapujába	524.
A szováti bírónak	493.
A szováti kertek alatt	468.
A szováti kutya farka	558.
A váradi kapitány üzenetet küldött	353.
A Hortobágy félódalán	632.
Ajtó megett kék nyoszoja, jaj, dë alhatnám	385.
Ajtóu, ablak nyitva van, bejöhet akárki	359.
Aki kondás akar lenni/lënni	446-447., 449.
Akkor szép a huszár, ha felül a lovára	176.
Akkor szép az erdő, mikor zöld	145.
Akkor szórtam átkot a világra	571.
Általmennék én a Tiszán ladikon, ladikon, de ladikon	575.
Ámdám démusz	349.
Amerre én járok, még a fák is sírnak	419., 422.
Amoda a/ja nagy hegy ódalába	224., 638.
Amoda áll ëgy tajiga magába	404.
Amoda ja csárda mellett	634.
Amoda ja halom ódalába	635.
Amoda ja Kadarcs mellett	631.
Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába	164., 459.
Amott, a hegyek aljában	443.
Annak a kislánynak rövid a szoknyája	572.
Április bolondja	339.
Apró szeme van a gyönge kukoricának	56., 121.
Árok, árok, de mély árokba estem	49., 114.
Árpa, árpa, de rövid a szára	67., 132.
Az a kislány megy a kútra, korsó van a karján	525.

Az én babám kapuja, kapuja, kapuja 260.
Az én babám lilaszín szoknyája 188.
Az én babám rózsaszín ruhája 469.
Az én cicám olyan rest 327.
Az én édes/ídes kedves apám fakó lova/lovának a bal hátulsó lábán a patkószeg, de fényes/fínyes 11., 76., 205., 268.
Azért, hogy egy kicsit ragyás 573.
Azért, hogy én bé vagyok sorozva 574.

Balázs, hátán van egy darázs 331.
Barázdába szépen szól a pacsirta 154.
Bárcsak lányokat is soroznának 173.
Barna kislány de szemetes a házatok eleje 576.
Barna Pistát arra kérte babája 494.
Be van az én szűröm ujja kötve 229.
Bécs városa nyugatról keletre hidegen fúj a szél 578.
Befagyott a Tekeresbe a víz 577.
Bejöttem a házba 390., 417.
Béres lettem, béres 495.
Betlehembe gyer pajtás, gyer pajtás 379.
Betyár vagyok, Csillag Bandi a nevem 242.
Bogár Imre hova ily' szaporán 579.
Bort iszik a juhász 441.
Bort iszik a zsidó, kilötyög a monya 420.
Bort ittak az ősapáink hajdanán 580.
Böszörménybe nincs oly asszony 414.
Budapesti kikötőben áll egy hadihajó 28., 93.
Búj, búj, zőüd ág 348.
Bujdosik/Bújdosik az árva madár 138., 277., 283., 460.
Búsulok is, bánkódok is 559.
Búval terítették 461.
Búza, búza, de szép tábla búza 31., 96., 148., 167.

Cigán, cigán, cigaró 326.
Csicsíjja, babája 297.
Csiga-biga, gyere ki 338.
Csikós vagyok Hortobágyon, nem gulyás 217.
Csillag ragyog fenn az égen, magosan 542.
Csip-csip csóka 290-291.
Csiróka-maróka 289.
Csordapásztorok 375., 452.
Csön-csön gyűrű 293., 344.
Csősz! Lopják a szőülőüt 332.
Csuhaha, lehajlott a diófának az ága 285.

Csütörtökön virradóra 271.

De jó szagú a muskátli levele 244.
De szép kocsi, de szép ló van benne 166.

De szeretnék csillag lenni az égen 52., 117.
De szeretnék hajnalcsillag lenni 581.
Debrecenbe kinyíltak a virágok 258.
Debrecenbe nyílik a virág 246.
Debrecenbe van a rózsám tanyája 249.
Debreceni kert alatt, kert alatt 251.
Debrecennek van egy vize 6-7., 71-72., 134., 183., 193., 264., 300., 627., 633.
Debrecenyi nagy kaszárnya, csuhaja, sárgára van meszelve 286.
Debrecenyi templom előtt, csuhaja 171.
Debrecenyi városháza 496.
Debrecenyi zöld erdőbe születtem 152.
Debrecenyi, debrecenyi bíró udvarába 178.
Dombon törik a dijót, a dijót 360.
Dombon van a kisangyalom tanyája 526.
Drága jao Istenëm 388.

E, ke, há, né 316.
Édës volt az anyám teje 408.
Édesanyám akkor kezdett siratni 141.
Édesanyám háza vége de sárga 528.
Édesanyám is volt nékem, de már nincs 170.
Édesanyám vett nekem kalapot 588.
Eger felől, sej-haj, Eger felől tornyosodik a felhő 2.
Egy üveg alma 342.
Egy, kettő, három 340.
Egyedem-begyedem, tengertánc 299.
El kell menni katonának messzire 19., 84., 527.
El kell menni, sej, haj, vagy el is kellett volna 143.
El, el, elmegyek, nem maradok e tájon 48., 113.
Elejbe, elejbe 278., 281., 462.
Elibe, elibe 407.
Elindult a posta 397.
Elmegyek az esküvődre 582.
Elment Julcsa tegnap a vásárra 583.
Eltörött a kútam gémje 497.
Elveszett a lovam 149.
Elvesztettem zsebkendőmet, megver anyám érte 354.
Elvitte a víz az egri hegyet 470.
Erepült a madár 393., 395.
Érik a meggyfa 345.
Erre gyere, rózsám, erre nincsen sár 560., 584.
És a hideg eső, csomóba a guja 423.
És/Es' az eső, fú/fúj a szél 204., 308., 416.
Esik a fergeteg/förgeteg 39., 104., 543.
Esik a hó, csúszik a szánkán 498.
Esik az eső, fú a szél 207.
Esik az eső, hull a villám rakásra 157., 189.
Esik eső, esik, a lovam kinn ázik 309.

Esik eső, jaj, de szépen csepereg 585.
Esik eső, nagy sár van a faluba 14., 79.
Este későn ragyognak a csillagok 36., 101.
Este van már, nyolcat ütött az óra 45., 110.
Este, este, de szerelmes kedd este 35., 100.
Este, este, késő este kilencet üt az óra 54., 119.
Esteledik a faluban, haza kéne menni 586.
Esteledik, alkonyodik 5., 70., 201., 628.
Éva, vigyen el a héja 330.
Ez a fejős juhászok nótája 218., 313.
Ez a világ úgy sem sok, használják az okosok 587.
Ezt a tábla búzát learatták 499.

Fáj a vállam, mer' megverte a zsandár 17., 82.
Falu vígen áll egy nyárfa magába' 225.
Fehér/Fejír László lovat lopott 238., 315., 444., 463., 464.
Fehér liliomszál 347.
Fekete a kökény, fehér a virága 55., 120.
Fekete cserepes a mi házunk teteje 65., 130.
Fekete faluban fehér torony látszik 589.
Fekete föld termi a jó búzát 500.
Fekete szem, piros orca 544.
Fel nagy örömre, mos' született 365.
Feleségem olyan vagyon 410.
Feljött már az esthajnali csillag 471.
Felkötöm a rézsarkantyúm, már én innét elmegyek 590.
Félre bánat, félre bú 59., 124.
Felszántatom debreceni főutcát 259.
Felszántatom, felszántatom 21., 86.
Felverem a rézsarkantyúm taréját 274.
Fija vagyok az apámnak 219.
Füstöt lökött a Citrahát 501.

Gicci, kondás, elaludtál! 448.
Gingalló, gingalló 298.
Gólya, gólya, gelice 296.
Göndör Sándor az aradi pusztába 502.

Gyenge a nád zöld korába? Lehajlik a földre 472.
Gyöngyharmat a réten 591.

Ha bemegyek a debreceni vásárba 545.
Ha bemegyek Debrecenybe 139.
Ha felül a huszár a piros pej lovára 592.
Ha felülök a fekete/Fekete halomra 9., 74., 267., 624.
Ha kimegyek a sárándi dülőbe 473.
Haj, széna, széna 294.
Hajlik a meggyfa 346.

Hajlik a meggyfa levele 295.
Hajlik, hajlik tengeri nádicska 161.
Hajlik, hajlik, hajlik a meggyfa ága 529.
Hajnaljon, hajnaljon 403.
Hajnallik, hajnallik 276., 282., 465.
Hajnalodik, harmatozik 593.
Hajtyák a birgenyt vásárra 196.
Hallottad-e hírit Bereg vármegyének 456.
Hallottátok hírét/hírit Bereg vármegyének 421., 594.
Hallottátok hírét 406.
Hallottátok, mi volt kilencvennégybe 58., 123.
Haloványan süt a nap, ha lenyugszik 474.
Három hordó borom van 561.
Három ürü nem nagy falka 546.
Havas eső esik 530.
Haza, legény, haza, haza már 169.
Haza, rózsa, haza, haza már 547.
Házam előtt járnak el a huszárok 531.
Házunk előtt bólintgatós akácfa 595.
Hej! de bajos, kinek nincs idesanyja 243.
Hej! Tökhalomnál van az ócsó gomolya 194.
Hej! Zavaros a Tisza 237.
Hej, fosztóka, kukorica fosztóka 548.
Hej, rozmaring, rozmaring 245.
Hej, víg juhászok, csordások 382.. 450.
Hideg sincsen mégis befagyott a tó 596.
Híres betyár vagyok, Patkó az én nevem 235.
Híres Kassa felől 140.
Hol jártál, te, rózsám, ilyenkor, ilyen korán? 475.
Hoppon maradt vőlegény 322.
Hortobágyi gulyaállás 51., 116.
Hortobágyi gulyás legín 221., 306.
Hortobágyi pusztán fú a szél 228.
Hortobágyi pusztán legel a nyájam 305.
Hortobágyi pusztán sokat jártam 209.
Hortobágyon kivirult az ibolya 13., 78., 197., 263.
Hosszuszárú galuska 324.
Huccu bunda, táncoljunk 366.
Huszár vagyok, kedves rózsám, az is maradok 532.
Húzd rá, te cigány 190., 213.
Hüvelykujjam körtefa 287.

Idesanyám is vót nékem, de mán nincs 208.
Ifjú varjú a kereszten csak azt kiabálja 597.
Indújjunk, ballagjunk 369.
Ingyen iszik bort a betyár 240.
Irigylik a, irigylik a bajuszomat 598.
Isten áldja meg 370., 374., 381.

Isten teremtette a betyárokat 234.
Istenëm, Istenëm 391., 439.
Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik 136.

Jaj be/Beh szípen esik az eső 210., 303.
Jaj, de széles, jaj, de hosszú ez az út 42., 107.
Jaj, Istenem, hogy van annak a szíve 599.
Jaj, Istenëm, Istenëm 394.
Jaj, mikor az én uram 389.
János bácsi, fogjék ke be 386.
Járásbíró, szógabíró, csendbiztos 241.
Jó estét, jó estét 226.
Jó lú vót a fakó, jó ló is ellette 424.
Jóska, tojóska 318., 321.
Jöhet a bába 334.
Juli, lelkem, Juli 387.

Karcag alatt van egy kis fejír ház 203., 314., 436.
Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak 182.
Kártya, kártya, páros kártya 352.
Kaszárnya, kaszárnya 22., 87.
Kaszás csillag jár az égen 503.
Katicabogárka 337.
Kedves ëgy jóu párom 398.
Kék ibolya búnak hajtja a fejét 248.
Kékellik a Máta/Mátra 438., 506.
Kelet felől, csuhaj kelet felől jön egy fekete felhő 600.
Kelj fel, keresztyén lélek 376., 451.
Keljetek fel, pásztorok, örömet hirdetünk 378., 453.
Keljünk fel hát 380., 454.
Kényes, kelefényes 320.
Kerub, szeráf angyalok, mennybe zengedezzetek 371.
Kétfelé vált a mi utunk, semmi közünk egymáshoz 601.
Ki játszik ilyet 328.
Ki látott már télen gólyát szállni 63., 128.
Ki pej lovam a fedeles rajcsurba 534.
Kiapadt a rétből/tóból 430.
Kiapadt a tóba 431.
Kiesett a, kiesett a szivar a zsebemből 180.
Kihajtom a libám a rétre 602.
Kihajtottam a libámat a zöld pázsitra 562.
Kimegyek én Pírcsrül 146.
Kimentem én a kiskertbe 603.
Kimentem én a szőlőbe, helyre tyü-tyü-tyü 604.
Kincsem, komámasz-szo-szo-ro-szo rossz asszony' 437.
Kinél van a labda 336.
Kis kalapom felakasztom a szegre 533.
Kis pej lovam bal hátsó kesely lábán a patkószegje de fényes 504.

Kiskertembe rozmaringot ültettem 252.
Kiszáradt a tóbul 272.
Kiszáradt a tóbul/tóbúl mind a sár, mind a víz 4., 69., 195., 266., 302., 429.
Kiszáradt a tóbul mind a víz, mind a sár 428., 466.
Kisszováti gyerek vagyok 505.
Kisszováti lányok, hova jártok 476., 605.
Kisszováti vásártéren csuhaja 606.
Kisszováton learatták az árpát 477.
Kivertík a gulyát, mínest 135.
Kocsis legény, ha felül a lovára 155.
Korán reggel feltekintek a polcra 23., 88.
Ködellik a Mátra 432.
Körben áll egy kislányka 358.
Kútágasra rászállott ëgy gója 401.
Kutya világ, mikor írem vígemet 625.

Lánc, lánc, eszterlánc 351.
Ledőlött, ledőlött a szénaboglya teteje 62., 127.
Leégett/Leígett a hortobágyi/Hortobágyi hodály 137., 222., 273., 307.
Lementem én a pincébe 341.
Léta, Vértes mind nyúl vóna 549.
Letörött a kutam gémje 304.
Letörött a mi fejünk koronája 396.
Liva, liba 317.
Lóra/Lúra, csikós, lóra/lúra 3., 68., 133., 265., 434., 442.
Lóra/Lúra, csikós, lóra/lúra, elszaladt a ménes/ménës/mínes 214., 418., 425.
Lóra, csikós, lóra, nem a csárda felé! 427., 440.

Lyukas a kend háza vége 550.

Magosan van, magosan van a Fiastyúk az égen 40., 105.
Magyarország körös-körül füstölög 507.
Majd ősszel, szüret után 607.
Mán Polgáron esik az eső 623.
Már Kisszovát körül fel van kerítve 608.
Már mi innen, kedves rózsám, haza megyünk 551.
Már minálunk rostán szórják a búzát 478.
Még azt mondják, asztalom sincs nekem 508.
Még azt mondják, hogy nem adnak engem katonának 610.
Megállj, német, majd megbánod még 509.
Megbotlott a fakó szamaram lába 10., 75., 206.
Megégett, megégett 609.
Megéhezik a vármegye lova 239.
Mëgismerëm a tanyasi mënyecskét 179.
Megismerni a kondást fírge járásárúl 198., 310.
Megkondút a harang 392.
Megöltek egy kocsist 220.
Megtetszik, hogy ki a betyár 233.

Megy a gyűrű vándorútra, eggyik kézből a másikba 355.
Megyek Vásárhejre, megnízem a ppajtást 426.
Mély a Tiszának a széle 479.
Mennyből az angyal 363.
Mért nincs minden lánynak kút a kapujába 480.
Mihály, lötyög a háj 319.
Mihály nap után az üdő 629.
Mikor a juhász bort iszik 8., 73., 275., 630.
Mikor a kocsisnak 18., 83.
Mikor a szógának 433.
Mikor engem a főorvos vizitál 535.
Mikor kezdtem abfűrolni, fegyver volt az első 611.
Mikor még a bajszom csak egy csipet volt 612.
Mikor megyek a falumból kifelé 536.
Mikor nékem Horváth Jóska szépen hegedül 613.
Mindenféle áristomot ismerek 510.
Mirges pulyka mirgibe 323.
Mit ér nékem a nánási határ 168.
Mit nékem egy almát kétfele vágni 400.
Mondd meg nékem, te kis madár, mikor lesz nyár? 563.
Mos' viszik, mos' viszik 350.
Most gondold meg, barna kislány, elejét, utóját 383.
Most jöttem én a hortobágyi pusztáról 159.
Most jöttem én Párizsból 564.
Most töltöttem be a huszadik évet, dik évet 537.

Nádudvari dobogós híd alatt 27., 92.
Nem akar a vezérüröm/vezérürüm legelni 163., 215., 511.
Nem aluszom, csak bujdosom, maradásom sincsen 481.
Nem bánom, hogy parasztnak születtem 216., 312., 636.
Nem csak az a gazda 230.
Nem cserélek tajték pipát az úrral 565.
Nem gyalog jöttem én ide 270.
Nem használ a, nem használ a köves út/kövesút az ökörnek 44., 109.
Nem jó ember, nem jó ember a mostani kapitány 538.
Nem jól látom az idő járását 512.
Nem loptam én íletembe 231.
Nem messze/messzi van ide kis Margita/Kismargita 184., 232., 279., 467., 513., 514., 640.
Nem messzi van Kismargita 639.
Nem tom mi baja lehet a rózsámnak 202.
Nem vagyok én senkinek se adósa, adósa 552.
Néném asszony, kösse meg a kutyáját 482.
Ni, gólya 333.
Nincs édesebb igazán, igazán a veresbélű dinnyénél 483.
Nincs szegínyebb a szegínynél 212.
Nosza, nosza, jó gazda 368.
Nosza, pajtás, fogd az ajtót 367., 377., 455.

Nyuszi ül a fűbe, ülbe szundikálba 357.
Óh te zsíros Kánahán, Hortobágy mejjíke 192., 301.

Őrmester úr, sej, haj, számolok a ruhámmal 177.

Pásztorok, pásztorok, keljünk fel 373.
Patkó Sándor első szava az volt 515.
Patkó Sándor úri nemzetből való 172.
Pipa összeveszett a gazdájával 223., 311.
Piros alma leesett a sárba 37., 102.
Poródon a Békás 435.
Poródon a Békás, Réten a Tirimpó 1.
Puszta, puszta, hortobágyi puszta 227., 637.
Pusztán születtem a pusztán lakom 614.

Ránk vetette a nagy adót a német 516.
Rászállott a, rászállott a vadgalamb a búzára 484.
Rászállott a, rászállott a vadgalamb a vetésre 38., 103.
Rég megmondtam, kis gerlice 485.
Repülj, madár, repülj 24., 89.
Réztepsibe sül a pite 615.
Rongyos csárda, két oldalán/ódalán ajtó 16., 81., 236.
Ropogós a csizmám, babám, akit vettél 553.
Rozmaring, citruska 151.
Rózsa Sándor szereti a táncot 517.
Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele 256.
Rózsa, rózsa, labdarózsa levele 32., 97.
Rózsa, rózsa, százlevelű rózsa 26., 91.
Rózsás végi nagy gát karja de magos 566.
Rózsát ültettem a gyalogútra 257.

Sándor, kenyérhajon táncol 329.
Sárga búzát öntöttem a garatba 64., 129.
Sárga csikó, csengő rajta 617.
Sárga kukoricaszár 486.
Sárga lovam, sárga 20., 85.
Sárga pikét a kötőm 61., 126.
Sárga városháza 142.
Sárgalábú kis pacsirta 487.
Sári néni utazik 325.
Sarkon van a Fógel József kocsmája 616.
Sej, a tanya közepébe van egy rezgő nyárfa 60., 125.
Sej, búra, búra, búbánatra születtem 153.
Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra 191.
Sej, haj, szép a páva, mert aranyos a tolla 47., 112.
Sej, tanya, tanya, tanya, szénégető tanya 150.
Sej, új a kendőm, el akarom viselni 156.
Sem nem sörtül, sem nem bortól dalolok 618.

Sírnak-rínak a mezei pacsirták 29., 94.
Sokat arattam a nyáron 518.
Sűrű csillag ritkán ragyog az égen 33., 98.
Sűrű erdő, magos fa 626.
Sűrű sötét felhő vándorol a nagy égen 41., 106.
Süss fel, nap 288.

Szájjatok le, szájjatok 362.
Szárnya, szárnya, szárnya a madárnak 488.
Százforintos selyemkendőm el akarom viselni 34., 99.
Szegeleten van a mi házunk 554.
Szegény vagyok, szegénynek születtem 489.
Szent, szent, szent az Úr 372.
Szép a gyöngyvirág egy csokorba 165., 254.
Szép a huszár, ha felül a lovára 539.
Szép a rozmaring egy bokorba 250.
Szépen legel a báróné gujája 399.
Szépen szól a fülemüle hajnalba 540.
Szépen szól a kis pacsirta 284.
Szépen úszik a vad kacsa/vadkacsa a vízen 46., 111., 490.
Szerbiába megfújták a trombitát 25., 90.
Szilasi Miskának minek a bokréta? 519.
Szürke lovat látok 335.

Tele van a város kék ibolyával 253.
Terem, terem, terem, terem, nékem terem jó kenderem 555.
Tisza partján mandulafa virágzik 619.
Tisza partján mennek a huszárok 541.
Tisza, Tisza, minek az a Tisza 147.
Tökhalomnál van az olcsó/ócsó gomolya 12., 77., 269. (194.)
Tudtad, tudtad, mégse mondtad 445.
Túl a Tiszán fehér kendő integet 491.
Túrót ettem, elejtettem 292.
Tüzet viszek ne lássátok 343.

Udvarom közepén van egy magas diófa 261.
Udvarom, udvarom 620.
Ugyan, édes komámasszony 556.
Új a csizmám, szegre van akasztva 567.
Új a csizmám, új a csizmám, új a csizmám, el akarom viselni 211.
Új esztendő, az új idő 361.
Újvárosi zöld erdő, újvárosi zöld erdőbe van egy fa 181.
Újváros on esik az eső 409.
Utca, utca, ez az utca, a ladányi utca 66., 131.

Ül a juhász a mezőbe 364.

Valamennyi cigánylány 402.
Vámospércsi suszterlegény csinálta a csizmámat 144.
Vámospércsi torony, jaj, de messze ellátszik 158.
Van kenyerem, szalonnám 160.
Várad felől, csuhaj, Várad felől kerekedik egy felhő 53., 118.
Vasárnap délután megyek a piacra 621.
Végigmentem debreceni főutcán 255.
Végigmentem, sej, a debrecenyi nagy utcán 492.
Víg Miska is felült Bársony lovára 520.
Virág ökröm ha kihajtom a rétre 43., 108.
Viszi a víz a ladányi rétet 50., 115.
Volt nékem egy szép szeretőm, de már nincs 458.
Volt nekem négy ökröm 405.
Volt nekem szeretőm 415.

Zavaros a Tisza 15., 80., 521.
Zavaros a Tisza vize, nem tiszta 622.
Zavaros a Tisza, nem akar higgadni 522.
Ződ fű, ződ ág a lábom alatt 356.
Zöld búzában van egy keskeny gyalogút 174.
Zöld erdőbe, de magas, zöld erdőbe de magas a kaszárnya 175.
Zúg az erdő, zúg a nádas 185., 457.

III.2. Földrajzi mutató

Helység	**Sorszám**
Alsójózsa	382., 450.
Balmazújváros	173., 179., 181., 391., 409., 411-412., 418., 439., 446., 623-624., 627-639.
Boda	186-189., 191.
Bodaszőlő	1-2.
Debrecen	139., 159., 244-263., 353., 415., 437., 449.
Debrecen-Hortobágy	423., 427., 434., 438.
Debrecen-Hortobágyi halastó	440.
Debrecen-Kismacs	165.
Debrecen-Nagyhortobágy	164., 169.
Debrecen-Nyulas	316-345., 347-352., 354-360., 362-370.
Debrecen-Telekháza (Egyek-Telekháza)	170., 182.
Egyek	444.
Földes	23., 45-46., 53., 88., 110-111., 118., 166.
Hajdúböszörmény	168., 404., 414., 424., 426., 435., 456., 625-626.
Hajdúböszörmény-Boda	400.
Hajdúböszörmény-Bodaszőllő	403.
Hajdúböszörmény-Nagypród	405.
Hajdúdorog	387., 441., 443.
Hajdúhadház	176., 185., 388., 430., 457.
Hajdúnánás	162., 295., 392-398.
Hajdúsámson	171-172., 177-178., 386., 389.
Hajdúsámson-Ligetpuszta	433.
Hajdúszoboszló	361., 383-385., 390., 413., 416-417., 420-422., 425., 431., 436.
Hajdúszovát	448., 468-622.
Hortobágy	190.
Hortobágy környéke	401.
Hortobágy puszta	192-243., 300-303., 305-315.
Józsa	174., 406.
Kaba	33., 54., 98., 119.
Kalocsa, Pest megye (érvényességi hely: Hajdúdorog)	371-374., 381.
Mikepércs	375-378., 380., 451-455.
Nádudvar	3-8., 10., 13., 15-17., 19-20., 24., 27-28., 39-40., 59., 68-73., 75., 78., 80-82., 84-85., 89., 92-93., 104-105., 124., 175., 270-274., 294., 432., 458.
Nagyhortobágy	447.
Püspökladány	9., 11-12., 14., 18., 21-22., 25-26., 29-32., 34-38., 41-44., 47-52., 55-58., 60-67., 74., 76-77., 79., 83., 86-87., 90-91., 94-97., 99-103., 106-109., 112-117., 120-123., 125-132., 135-137., 141., 160-161., 163., 180., 183., 264-269., 287-293., 296-299., 445.
Sámson	284-286.
Szék (Szolnok-Doboka) - Debrecen	410.

Téglás 167., 407-408., 419., 429.
Tetétlen 402.
Tiszacsege 133-134., 138., 143., 145., 147., 149., 152-153., 184., 275-283., 346., 379., 399., 428., 442., 459-467., 640.
Vámospércs 140., 142., 144., 146., 148., 150-151., 154-158.
n/a 304.

III.3. Kadenciamutató

Kadencia	**Sorszám**
Kétsoros dallamok	
(5) 1	356.
(3) 1	352.
(1) 1	355., 562.
Háromsoros dallamok	
5 (5) 1	617.
5 (5) x	360.
5 (b3) 1	440.
3 (1) 1	357.
Négysoros dallamok	
7 (b10) 7 1	241.
8 (8) 5 1	136.
7 (8) b3 1	435.
5 (8) 5 1	39., 104., 543.
4 (8) VII 1	185., 457.
2 (8) b10 8 // 7 (4) 1 1	226.
1 (8) 8 1	533.
1 (8) 5 1	591.
7 (7) 5 1	364.
7 (7) b3 1	404.
8 (6) 4 1	412.
1 (6) 5 1	284.
9 (5) 5 1	244., 399-400.
8 (5) 6 1	415., 593.
8 (5) 5 1	463.
8 (5) 4 1	6-7., 11., 71-72., 76., 201., 231., 268., 271., 384., 413.
8 (5) b3 1	3., 5., 8., 68., 70., 73., 134-135., 139., 183., 193., 238., 264-265., 270., 272., 275., 300., 315., 432., 464., 501., 627-632.
8 (5) 1 1	633-634.
8 (5) 1 1 // 1 (5) 4 1	639.
7 (5) 4 1	221., 306.
7 (5) b3 2	442.
7 (5) b3 1	18., 83., 133., 210., 245-246., 303., 408-409., 411., 431., 433-434., 506., 623.
6 (5) b3 1	444.
5 (5) 8 8	235.
5 (5) 5 1	485.
5 (5) 2 1	61., 126., 486.
5 (5) 1 1	479., 509., 544., 607.
5 (5) VI 1 // V (2) VI 1	220.
4 (5) 5 1 *(Lejegyzés szerint: 4 (5) 5 8)*	225., 305.

4 (5) 4 1	137-138., 184., 199., 222., 273., 277., 279., 283., 304., 307., 460., 467., 513., 640.
3 (5) 5 1	361., 612.
2 (5) 5 1	370.
2 (5) 5 1 *(Lejegyzés szerint: 9 (5) 5 8)*	227.
2 (5) 3 1	22., 87.
1 (5) 8 1	14., 37., 46., 52., 55., 64., 66., 79., 102., 111., 117., 120., 129., 131., 144-145., 180., 191., 218., 230., 243., 257., 313., 490., 536., 539., 542., 567., 571., 589., 602., 606., 614.
1 (5) 7 1	42., 44., 107., 109., 167., 248., 477., 554.
1 (5) 6 1	21., 51., 56., 86., 116., 121., 478., 505., 541.
1 (5) 5 1	27., 31., 47., 49., 54., 58., 62., 92., 96., 112., 114., 119., 123., 127., 147-148., 162-163., 165-166., 168., 181., 186-187., 251-252., 256., 263., 285., 468., 470., 472-473., 475., 498., 508., 516., 529., 531., 535., 545., 568., 574., 576., 579., 582., 592., 601., 618.
1 (5) 4 1	29-30., 41., 43., 45., 48., 65., 94-95., 106., 108., 110., 113., 130., 157., 179., 189., 223., 249., 254., 258-262., 311., 487., 511., 528., 560., 584., 586., 588., 636., 638.
1 (5) 3 1	63., 128., 173., 386., 469., 471., 518., 526.
1 (5) b3 1	34., 99., 141., 149., 156., 224., 492., 581., 596., 635., 637.
1 (5) 2 1	19., 25-26., 35-36., 84., 90-91., 100-101., 158., 188., 208., 255., 363., 497., 522., 524. 527., 538., 540., 548., 570., 595
1 (5) 1 1	20., 33., 50., 85., 98., 115., 142-143., 150., 153-155., 159., 170., 172., 174., 182., 215., 253., 458., 482., 494., 530., 577.
8 (4) 5 1	504., 566.
8 (4) b3 1	430.
7 (4) 5 1	278., 281., 462.
5 (4) 8 1	239.
5 (4) 5 1	4., 69., 214., 232., 309., 418-426., 456., 514., 594.
5 (4) b3 2	417.
5 (4) b3 1	266., 391., 439., 441., 461.
5 (4) 2 1	1., 427., 437., 552., 565.
4 (4) 8 1	209.
4 (4) 1 1	496.
1 (4) V 1	609.
VII (4) 4 1	374-375., 381., 452., 512.
6 (3) 4 1	280., 493.
5 (3) 6 1	547.
5 (3) 2 1	517.
3 (3) 5 1	546.
3 (3) 4 1	240.
3 (3) 3 8	480., 532., 613.
3 (3) 3 1	17., 82., 274., 383., 385.
3 (3) 2 1	621.
3 (3) 1 1	604.
1 (3) 6 1	503.
1 (3) 3 1	382., 450., 507., 616.
1 (3) 1 1	476., 605.
V (3) 5 V	502.

V (3) 2 1 561.
9 (b3) 4 1 403.
8 (b3) 7 1 402.
8 (b3) 4 1 205-206.
8 (b3) b3 1 10., 75., 443., 520., 625.
8 (b3) 1 1 160.
7 (b3) b3 1 9., 74., 234., 267., 564., 624.
5 (b3) 5 1 436.
5 (b3) b3 1 534.
5 (b3) 1 1 438.
4 (b3) 2 1 390.
b3 (b3) 2 1 392.
b3 (b3) V 1 585.
2 (b3) 4 1 599.
1 (b3) 4 1 401.
1 (b3) b3 1 169., 177., 250., 610.
1 (b3) 1 1 190., 213.
1 (b3) V 1 23.. 88.
VI (b3) 8 1 219.
VII (b3) 7 1 620.
VII (b3) 4 1 237., 521.
VII (b3) 1 1 15., 80.
VII (b3) V 1 569.
6 (2) 5 1 377., 455.
5 (2) 2 1 373.
5 (2) VI 1 24., 89.
4 (2) 1 1 495.
3 (2) 1 1 372.
b3 (2) V 1 217.
2 (2) 5 1 597.
2 (2) 4 1 368.
2 (2) 2 1 587.
1 (2) 5 1 171., 603.
1 (2) 4 1 32., 97.
1 (2) 3 1 573.
1 (2) 2 1 67., 132.
V (2) 3 1 553.
5 (1) 7 1 247., 488.
5 (1) 5 1 196., 202., 207., 233., 376., 428-429., 451., 466.
5 (1) 4 1 242.
5 (1) b3 1 447.
5 (1) 2 1 13., 78., 197., 445.
5 (1) 1 1 379., 500., 549.
5 (1) 1 1 212.
(Lejegyzés szerint: 5 (1) 1 8)
4 (1) b3 1 449.
4 (1) 2 1 446.
4 (1) 1 1 216., 312., 626.
3 (1) 5 1 203., 314.

3 (1) 3 1 — 378., 453., 619.
b3 (1) b3 1 — 393.
2 (1) 2 1 — 198., 310.
1 (1) 8 1 — 16., 81., 525.
1 (1) 6 1 — 555., 572., 608.
1 (1) 5 1 — 38., 57., 103., 122., 175-176., 286., 354., 481., 483-484., 559., 578., 590., 598.
1 (1) 5 1 // - — 353.
1 (1) 4 1 — 489., 519., 575.
1 (1) 3 1 — 359., 515.
1 (1) b3 1 — 146., 151., 276., 282., 465., 474.
1 (1) 2 1 — 28., 60., 93., 125., 152., 178., 200., 583., 611.
1 (1) 1 1 — 2., 40., 53., 105., 118., 164., 192., 211., 229., 236., 301., 448., 459., 523., 551., 563., 600.
1 (1) V 1 — 537., 622.
VI (1) V 1 — 580.
V (1) 3 1 — 358.
V (1) VI 1 — 510.
4 (VII) 5 1 — 394-395.
4 (VII) 4 1 — 397.
4 (VII) 4 1 // - — 398.
4 (V) b3 1 — 550.
1 (V) V 1 — 365.
V (V) 5 1 — 499.
V (V) 1 1 — 491.
1 (III) 2 1 — 228.
VII (III) 1 1 — 615.

Ötsoros dallamok

7 4 (5) VII 1 — 140., 405-407.
5 (4) 5 1 1 — 195., 302.
8 5 (3) 8 1 — 59., 124.
3 (3) 2 VII 2 — 371.

Hatsoros dallamok

8 8 (5) 5 4 1 — 414.
8 8 (5) 4 5 1 — 204., 308.
(Lejegyzés szerint: 8 8 (5) 4 5 8)
8 8 (5) 4 4 1 — 410., 558.
8 7 (5) 4 b3 1 — 416.
5 5 (5) 1 1 1 — 556.
b10 (b3) b3 1 b10 8 — 194.
b10 (b3) b3 1 8 8 — 12., 77., 269.

III.4. Szótagszámmutató

Szótagszám	**Sorszám**
Kétsoros dallamok	
8.8.	352.
9.11.	356.
13.13.	562.
16.16.	355.
Háromsoros dallamok	
8.8.7.	617.
10.10.8+8.	360.
12.12.6.	440.
6+6.7+7.13.	357.
Négysoros dallamok	
5.5.8.8.	190., 213.
5.6.5.6.	375., 452.
5.6.6.6.	370., 374., 381.
6.6.6.6.	3., 18., 68., 83., 133., 226., 230., 265., 390-393., 395., 397., 407., 415., 417., 430-435., 438-439., 441-442., 461., 495., 506., 591., 620.
6.6.6.6. // Recitativ	398.
6.6.6.7.	272.
6.6.8.6.	15., 24., 80., 89., 142., 146., 151., 237., 276., 282., 465., 521.
6.6.8.6. // 8.6.8.6.	220.
6.6.10.6.	20., 22., 39., 85., 87., 104., 149., 530., 543., 609.
6.8.6.8.	278., 281., 462.
6.8.10.6.	262.
7.6.5.6.	394.
7.7.6.6.	368., 403.
7.7.7.7.	160., 245., 280., 376., 451.
7.7.7.10.	626.
7.7.9.7.	358., 493.
7.7.10.15.	561.
7.9.11.11.	564.
7.10.9.11.	607.
7.11.7.11.	61., 126., 486.
8.5.8.5.	361., 386.
8.6.8.6.	284.
8.6.8.8.	185., 199., 457.
8.7.8.7.	505.
8.8.7.7.	364.
8.8.8.5.	377., 455.
8.8.8.8.	5-8., 21., 51., 70-73., 86., 116., 134-135., 138-139., 183., 193., 201., 212., 219., 221., 231., 233., 238., 240., 264., 270-271., 275., 277., 283., 300., 304., 306., 315., 382., 402., 408., 443-450., 460., 463-464., 479., 485., 496-497., 501., 503., 518., 549-550., 573., 593., 603., 627-634.

8.8.9.8. 544.
8.8.10.8. 487.
8.8.10.9. 546.
8.8.10.13. 615.
8.8.11.8. 468., 582.
8.8.12.12. 559.
8.9.8.8. 196.
8.9.14.14. 207.
8.10.10.10. // 10.10.10.10. 639.
9.9.9.9. 228., 246., 250., 365., 409.
9.9.9.11. 498.
9.9.10.9. 547.
9.9.11.9. 145., 165., 169., 210., 254., 303., 554., 602., 623.
9.9.12.8. 509.
5+5.3+3.5+5.3+3. 363.
7+3.7+3.6.6. 379.
10.10.8.10. 173.
10.10.9.11. 579.
10.10.10.10. 16., 26., 31., 37., 81., 91., 96., 102., 137., 148., 167., 184., 186., 188., 203., 217-218., 222., 224., 227., 229., 232., 236., 239., 257., 273., 279., 307., 313-314., 384., 401., 411-413., 436., 467., 469-471., 500., 508., 512-515., 517., 524., 541., 571., 577., 581., 583., 614., 635-638., 640.
10.10.10.11. 209.
10.10.10.12. 567.
10.10.10.14. 499.
10.10.11.10. 147.
10.10.11.11. 63., 67., 128., 132.
10.10.11.14. 588.
10.10.12.10. 27., 92., 187., 251.
10.10.13.10. 166.
10.10.7+7.4. 476., 605.
10.10.14.10. 488.
10.10.18.10. 574.
10.11.10.10. 50., 115., 216., 312., 489.
10.11.11.11. 168.
10.13.6.9. 247.
11.9.12.11. 560., 584.
11.10.11.12. 191.
11.11.8.11. 171., 491., 606.
11.11.9.11. 526.
11.11.10.10. 223., 311., 608.
11.11.11.11. 9-10., 13., 19., 29., 32-33., 35-36., 43., 46., 49., 52., 74-75., 78., 84., 94., 97-98., 100-101., 108., 111., 114., 117., 141., 152., 155., 163., 170., 179., 197., 206., 208., 215., 225., 234., 244., 249., 256., 258-259., 263., 267., 274., 305., 399-400., 404., 458., 474., 477., 490., 494., 502., 507., 510-511., 516., 520., 527-529., 534-536., 539-540., 542., 565-566., 570., 585., 596., 599., 612., 616., 619., 622., 624-625.
11.11.11.12. 17., 82.
11.11.11.15. 242.
11.11.11.19. 241.

11.11.12.11.	45., 110., 252., 569.
11.11.13.11.	14., 25., 64., 79., 90., 129., 172., 174., 243., 248., 473., 531., 618.
11.11.13.15	533.
11.11.14.11.	478.
11.11.15.11.	23., 88., 255., 482.
11.11.17.15.	548.
11.11.18.11.	568.
11.11.19.11.	595.
11.12.11.11.	202.
11.12.12.11.	58., 123., 154.
11.12.13.11.	42., 107., 253.
11.15.15.15.	580.
12.7.10.7.	553.
12.11.11.12.	48., 113.
12.11.11.13.	156-157., 189.
12.11.13.12.	159.
12.11.14.11.	545.
12.12.10.13.	480.
12.12.6+6.4.	551.
12.12.12.8.	563.
12.12.12.12.	1., 4., 55., 69., 120., 162., 214., 235., 266., 309., 418-429., 456., 466., 519., 589., 594., 621.
12.12.16.8.	598.
12.12.16.12.	572.
12.20.7+7.8.	136.
12.21.16.12.	522.
13.10.10.13.	65., 130., 261.
13.10.12.13.	150.
13.11.11.13.	41., 106., 177.
13.11.11.14.	47., 112.
13.11.12.12.	56., 121.
13.11.12.13.	143.
13.11.12.14.	153.
13.11.13.13.	492.
13.11.14.13.	182.
13.12.13.13.	176.
13.13.7.5.	532.
13.13.11.13.	604.
13.13.6+6.4.	475.
13.13.12.12. // -	353.
13.13.6+6.14.	359.
13.13.13.13.	158., 260., 385., 592.
13.13.13.14.	192., 301.
13.13.7+7.5.	613.
13.7+7.6+6.12.	378., 453.
13.14.17.13.	198., 310.
14.10.10.14.	66., 131., 180.
14.10.12.14.	30., 95.
14.13.13.10.	597.

14.13.15.13. 62., 127.
14.14.6+6.6. 610.
14.14.12.12. 587.
14.14.12.14. 28., 93., 178., 525., 611.
14.14.13.14. 285., 383.
14.14.14.14. 60., 125., 354., 472., 481., 537., 586.
14.14.18.14. 523.
14.26.12.12. 552.
15.11.11.15. 44., 109.
15.11.13.15. 34., 99., 144.
15.15.11.11. 38., 103., 484.
15.15.11.13. 538.
15.15.15.15. 40., 105., 576., 601.
15.15.17.15. 590.
15.15.18.19. 54., 119.
16.16.10.10 578.
16.16.12.8. 555.
16.16.21.13. 200.
16.17.15.17. 57., 122.
17.17.16.17. 2.
17.17.16.18. 53., 118., 600.
18.11.11.18. 181.
18.17.18.17. 483.
18.18.14.18. 175., 575.
18.18.16.18. 286.
19.11.11.15. 504.
19.19.11.19. 164., 459.
19.19.11.20. 211.
25.11.11.12. 11., 76., 268.
27.11.11.12. 205.

Ötsoros dallamok

6.6.6.6.6. 140., 405-406.
7.7.7.7.7. 59., 124.
12.12.12.12.12. 195., 302.

Hatsoros dallamok

7.7.3.7.7.3. 204., 308., 416.
8.8.6.8.8.6. 410., 414., 558.
8.8.7.8.8.7. 556.
11.11.11.11.6.7. 12., 77., 269.
12.11.11.11.6.7. 194.
14.14.7+8.9+7.6. 371.

Hangszeren játszott dallam

Hegedűn 437.

Kötetlen szerkezetű dallamok

Ütempárosak 161., 287-299., 316-351., 362., 366-367., 369., 372-373., 380., 454., 557.

Recitatívak 387-389., 396.

IV. melléklet: Hajdúsági népzenei adattár

(*5.2.1. Elsődleges kép az archív források tükrében* című fejezet melléklete)

IV.1. Népzenegyűjtők adattára

Az intézményi és magánarchívumokban fellelhető hajdúsági népzenei forrásokat a gyűjtők szerinti csoportosítással kezdem. A népzenegyűjtők alfabetikus sorrendben követik egymást. Ezen belül a gyűjtési egységek településenként szintén ABC-rendben következnek. Olyan esetekben, amikor egy gyűjtő ugyanazon a helyen több alkalommal gyűjtött, kronológiai sorrendet alkalmaztam. A helyszínek megnevezése a gyűjtő által megjelölt alakban szerepel az adattárban, amely nem minden esetben egyezik meg az 1913-as Helységnévtárban[932] szereplő elnevezésekkel. Az erre vonatkozó, azaz a néprajztudomány által használt földrajzi nevekre való pontos utalások az adattár második szakaszában (*2. Népzenei gyűjtések adattára*) találhatók. Mivel a kutatás során vizsgált terület Hajdú vármegye területével megegyezik, ezért a települések után nem adok külön vármegyei megjelölést.[933] A gyűjtés helye és az érvényességi terület nem minden esetben egyezik meg. Érvényességi terület alatt azt a települést értem, amely helyen az adott dallam használatban volt, vagyis amely környezetben az adatközlő megtanulta és használta, használja azt. Ez a hely gyakran az adatközlő szülőhelye. Az érvényességi terület és a gyűjtés helye közötti eltérésnek számos oka lehet: például az adatközlő költözése, munkavégzés vagy katonaság miatti távolléte a szülőhelyétől, vagy a megrendezett népzenei gyűjtés helyszínének gyűjtő általi választása. Erre a jelenségre az érvényességi terület mellett a használat helye kifejezést is alkalmazzák a kutatók és az adatbázisok.[934] Azokban az esetekben, ahol az érvényességi terület nem egyezik meg a gyűjtés helyével, ezt külön feltüntetem. Az érvényességi terület minden esetben vastagon szedve található az adattárban. Egyes adatközlőktől gyűjtött dallamok esetében nem egyértelmű az érvényességi terület kérdésköre. Jellemzően pásztorokról van szó, akiknek születési helye nem a Hajdúság területére esik, de több

[932] MKKSH 1913.
[933] Lásd *2.1. Földrajzi elhelyezés:* 12.
[934] *Érvényességi terület* kifejezés példája a *Hagyományok Háza Folklór Adatbázis*ában (*Dallam* kiválasztása után jelenik meg): http://folkloredb.hu/fdb/mviewer.php?gyid=C357814F-8022-4F8E-AB4E-B73A7D8FB7F5&filter=1103,:E0300EF6-CE22-498D-B45F-7AE9FC8F4FE3:,3,1004,:3F9A5CC2-8E8D-4C24-BB4C-BC809E64EC34:,3 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.
Használat helye kifejezés példája a Zenetudományi Intézet *Hungaricana népzenei adatbázis*ában: https://zti.hungaricana.hu/hu/69016/?list=eyJxdWVyeSI6ICJoYWpkXHUwMGZhIHNcdTAwZTFyb3NpIn0 Letöltés ideje: 2022. augusztus 22.

évtizedes kötődésük van e kistáj kultúrájához. Ilyen esetekben az érvényességi terület megnevezése vastagon és dőlten szedve található, valamint a vármegyei besorolást is feltüntetem.

Az érvényességi terület jelölését követi a gyűjtés ideje. Az adattárban olyan gyűjtések is szerepelnek, amelyek kívül esnek az írásom vizsgálatának elsődleges történeti keretén (1906–1973).[935] Ennek oka a teljességre való törekvés a gyűjtések rendezése kapcsán, azaz egy teljes áttekintés a Hajdúság területén történt népzenei gyűjtésekről. Hiányzó információ jelölése az adattárban: *n/a* – azaz *nincs adat*. A gyűjtési adatok után a hangzóanyagok, vagy népzenei lejegyzések archívumi jelzetszámai, ritkábban leltári számai következnek.[936] Több gyűjtő esetén utalások találhatók a többi kutató személyére is. Végül a gyűjtés anyagának legfontosabb ismérveit közlöm, amely alapvetően kétféle információra vonatkozik: a nemzetiségre, amely nemzetiség tagjai használták az adott zenei egységet és a dallam(ok) énekes vagy hangszeren való megszólaltatására (például *magyar vokális dallamok,* vagy *cigány vokális és instrumentális dallamok*). Szándékosan nem az adatközlő(k) nemzetisége kifejezést használom, hiszen egy hivatásos vagy félhivatásos zenész több nemzetiségnek is muzsikált. Egy cigányzenész tudott játszani magyaroknak és cigányoknak is, de akár más dallamok is a repertoárja részét képezhették, ha volt rá igény, ha volt rá fizetőképes kereslet.[937] Ezért ebben a kérdésben nem az a mérvadó, hogy milyen nemzetiségű az adatközlő, hanem az, hogy melyik nemzetiség használja az adott dallamot. Mivel az értekezésem fókuszában a magyar vokális dallamok állnak, a más nemzetiségektől gyűjtött, valamint a hangszeres példák túlmutatnak a mostani kutatás körén.[938] Egy teljes, vagy arra törekvő regionális népzenei adattárban viszont mindenképpen szerepelniük kell a cigány, a német, valamint a hangszeres dallamoknak is. Amennyiben a hangfelvételeken a zenei anyagok mellett szöveges információk is találhatók, azt külön jelzem (például *magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk*).

[935] Lásd *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei:* 4–5.
[936] Rövidítések az adattárban, amelyek a forrás helyére utalnak: **DMNA** Déri Múzeum Néprajzi Adattára, Debrecen; **HH** Hagyományok Háza, Budapest; **HMNA** Hajdúsági Múzeum Néprajzi Adattára, Hajdúböszörmény; **NM H** Néprajzi Múzeum Hangtár; **ZTI** Zenetudományi Intézet, Budapest.
[937] Bővebben lásd Sárosi 1970: 182–207; Sárosi 1998: 126–138.
[938] Lásd: *1. Bevezetés – a kutatás ismérvei:* 5.

Agócs Gergely: **Balmazújváros** 2011.02.10. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Kovácsné Kenyeres Márta. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2016.03.29. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2021.07.07–11. Gyűjtés helye: Váralja (Tolna vm.). A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Egyek** 2019.11.27. Gyűjtés helye: Hajdúböszörmény. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális (vonósbanda) dallamok. **Hajdúböszörmény-Bodaszőlő** 2016.02.26. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar néprajzi információk. **Hajdúböszörmény-Bodaszőlő** 2016.03.02. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar néprajzi információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. (másik helyszín). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. (harmadik helyszín). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.10. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Püspökladány** 2011.07.05. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. További gyűjtő lásd még: Molnár Ábel. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2016.06.27. Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2021.07.07–11. Gyűjtés helye: Váralja (Tolna vm.). Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Zsáka (Bihar vm.)*** 2018.10.09. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar instrumentális (hegedűk, brácsa) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Apostol Elek: **Hajdúnánás** 1960.07.26. (ZTI_Mg_01100B, ZTI_Mg_01144A; ZTI_AP_03511d-03514g; ZTI_JK_042). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő

lásd még: Kiss Lajos. Apostol Elek református lelkész a gyűjtés helyi előkészítésében vett rész.

Balla Péter: **Tiszacsege** 1937.01.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. (NM H 13798Ba–Bc, Gr_001Ba–Bc). További gyűjtők lásd még: Bartók Béla, Lajtha László. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1937.09.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. (NM H 13808Aa–13809Ab, Gr_011Aa–012Ab). További gyűjtők lásd még: Bartók Béla, Lajtha László. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** cca. 1955-56. (ZTI_Mg_01619B; ZTI_AP_06554a-06555d; ZTI_JK_0146). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Bárdosi Ildikó: **Balmazújváros** 2005.08.07. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_022). Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2006.06.05. Gyűjtés helye: Hortobágy. (HH_CD_BaII_MD_031-32). További gyűjtő lásd még: Molnár Miklós. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2006.07.13. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_033). Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2007.08.03. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_026). Magyar vokális dallamok. **Földes** 2007.08.02. (HH_CD_BaII_MD_026). Magyar vokális dallamok. **Földes** 2008.08.12. (HH_CD_BaII_MD_027). Magyar vokális dallamok. **Hortobágy** 2006.07.11. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_021). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Hortobágy** Gyűjtés ideje: n/a. (HH_CD_BaII_MD_035). Magyar vokális dallamok. ***Kurityán (Borsod vm.)*** 2006.06.05. Gyűjtés helye: Hortobágy. (HH_CD_BaII_MD_031-32). További gyűjtő lásd még: Molnár Miklós. Magyar vokális dallamok. ***Kurityán (Borsod vm.)*** 2006.07.04. Gyűjtés helye: Hortobágy. (HH_CD_BaII_MD_034). Magyar vokális dallamok. ***Kurityán (Borsod vm.)*** 2006.07.12. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_021, HH_CD_BaII_MD_025). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 2006.07.13. Gyűjtés helye: Földes. (HH_CD_BaII_MD_033). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 2006.07.13. (HH_CD_BaII_MD_034). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1995.05.27. (HH_CD_BaII_Kz_029a–b). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1995.06.08. (HH_CD_BaII_Kz_028a–b). Magyar vokális dallamok. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2006.07.12. Gyűjtés helye: Földes. Érvényességi terület: Hortobágy község. Magyar vokális dallamok.

Bartók Béla: **Debrecen** 1906. (NM H 4824, NM H 4844, NM H 4925b, NM H 5538, NM H 5562; Msz 237, Msz 257, Msz 338b, Msz 951, Msz 975). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke** 1906. (NM H 4680, NM H 4788, NM H 4883a, NM H 4942, NM

H 5453–5457, NM H 5563–5566; Msz 93, Msz 201, Msz 296a, Msz 355, Msz 866–870, Msz 976–979). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1906. (NM H 4729, NM H 4833a–b; Msz 142, Msz 2246a–b). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1906.08. (BR_01415, BR_01788, BR_02347, BR_04607, BR_05106, BR_05633, BR_05891, BR_05940, BR_05951, BR_05981, BR_07191, BR_10827). Magyar vokális dallamok. **Hajdú vármegye** 1906. (NM H 4908, NM H 4929; Msz 321, Msz 342). Magyar vokális dallamok. **Sámson** 1906.08. (BR_01965, BR_02511, BR_04367, BR_05119, BR_05274, BR_05326, BR_06061-06062, BR_06119, BR_06484, BR_06576, BR_06615, BR_06965-6966, BR_07120, BR_07556, BR_07666, BR_07801, BR_07930, BR_08071, BR_08228, BR_08260, BR_08385, BR_08440, BR_08498, BR_08743, BR_08782, BR_08989, BR_09014, BR_09067, BR_09147-09148, BR_09177, BR_09179, BR_09246, BR_09307, BR_09353, BR_09550, BR_09592, BR_09635, BR_09648, BR_09754, BR_09770, BR_10015, BR_10054, BR_10067, BR_12449). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1937.01.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. (NM H 13798Ba–Bc, Gr_001Ba–Bc). További gyűjtők lásd még: Balla Péter, Lajtha László. Magyar vokális dallamok **Tiszacsege** 1937.09.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. (NM H 13808Aa–13809Ab, Gr_011Aa–012Ab). További gyűjtők lásd még: Balla Péter, Lajtha László. Magyar vokális dallamok.

Bencze Lászlóné dr. Mező Judit: **Debrecen** Gyűjtés ideje: n/a. Gyűjtés helye: Tiszacsege. (ZTI_Mg_07157; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar instrumentális dallamok. **Hajdúdorog** 1981.11.02. (ZTI_Mg_07136; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúdorog** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_ 09241e–09241h). További gyűjtők lásd még: Béres András, Varga Gyula. Magyar vokális dallamok. **Hajdúnánás** 1981.04.04. (ZTI_Mg_07139B-4; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális és instrumentális dallamok. A felvétel egy püspökladányi népzenei fórumon készült. A hangfelvételen hallható dallamok revival összeállítások a környék népdalaiból. **Mikepércs** 1960.10.05. Gyűjtés helye: Debrecen. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_ 09241i). További gyűjtők lásd még: Béres András, Varga Gyula. Magyar vokális dallam. **Nádudvar** 1969. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09240e–09241d; ZTI_JK_0269). További gyűjtő lásd még: Béres András. Magyar vokális dallamok és kapcsolódó információk. **Nádudvar** 1971.04. (ZTI_Mg_07176A; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális és instrumentális dallamok. A felvétel egy sárrétudvari

népzenei fórumon készült. **Nádudvar** 1981. (ZTI_Mg_07136; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar (?)** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07171; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07177; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** 1971.04. (ZTI_Mg_07176B; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. A felvétel egy sárrétudvari népzenei fórumon készült. **Püspökladány** 1972.07.15. (ZTI_Mg_02886B, ZTI_Mg_02287A–B; ZTI_AP_08966|–08972f; ZTI_JK_0238). További gyűjtő lásd még: Kovács Ágnes. Magyar népi játékok és a játékokhoz kapcsolódó információk. Kovács Ágnes részt vett a gyűjtésben, de feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi. **Püspökladány** 1977.03.25. Gyűjtés helye: Tiszacsege. (ZTI_Mg_07172; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07165; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. Megjegyzés a jegyzőkönyvben: *„A ladányi daloskönyv anyaga.”* **Püspökladány** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07177; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1976.02.26. (ZTI_Mg_07183; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1976.03.11. (ZTI_Mg_07183; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Tiszacsege** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07157; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális és instrumentális dallamok. A felvétel egy tiszacsegei népdal- és nótaversenyen készült. **Tiszacsege** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_07177; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Vámospércs** 1976.12.06. (ZTI_Mg_07174; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok. **Vámospércs** 1976.12.20. (ZTI_Mg_07174; ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ). Magyar vokális dallamok.

Béres András: **Balmazújváros** 1960. (DMNA Béres 27.; HH_CD_DM_Mg_0027a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Debrecen** 1957.12.24. (DMNA Béres 6.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Debrecen** 1960. (DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b). Magyar vokális dallamok. **Debrecen** 1967. (DMNA Béres 31.; HH_CD_DM_Mg_0031a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Földes** 1953. (DMNA Béres 26.; HH_CD_DM_Mg_0026a–b). Magyar vokális és instrumentális dallamok, és próza. **Hajdúdorog** 1958.01.25. (DMNA Béres 6.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Hajdúdorog** 1959.

(DMNA Béres 43.). Magyar vokális dallamok. **Hajdúdorog** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_ 09241e–09241h). További gyűjtők lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Varga Gyula. Magyar vokális dallamok. **Hajdúhadház** 1959. (DMNA Béres 16.; HH_CD_DM_Mg_0016a–b). Magyar vokális és instrumentális dallamok és próza. **Hajdúszoboszló** 1959. (DMNA Béres 25.; HH_CD_DM_Mg_0025a). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1959. (DMNA Béres 43.). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1961. (DMNA Béres 25.; HH_CD_DM_Mg_0025b). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Hortobágy** 1967. (DMNA Béres 32.; HH_CD_DM_Mg_0032a–b). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Hortobágy-Ohat** 1959. (DMNA Béres 17.; HH_CD_DM_Mg_0017a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Mikepércs** 1957. (DMNA Béres 4.; HH_CD_DM_Mg_00004a–b). Magyar vokális dallamok és próza. **Mikepércs** 1960.10.05. Gyűjtés helye: Debrecen. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_ 09241i). További gyűjtők lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Varga Gyula. Magyar vokális dallam. **Nádudvar** 1969. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09240e–09241d; ZTI_JK_0269). További gyűjtő lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Magyar vokális dallamok és kapcsolódó információk. **Tetétlen** 1960. (DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1960. (DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b). Magyar vokális dallamok.

Borsai Ilona: **Hortobágy-Halastó, Szásztelek** 1960.08. (ZTI_Mg_01091B, ZTI_Mg_01137A; ZTI_AP_03912c-03915d; ZTI_JK_0070). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő lásd még: Sztanó Pál.

Burai István: **Balmazújváros** 1940-es évek. (DMNA Zenei 6.A–B.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b). Magyar instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 1981.09.12. (DMNA Zenei 7.A–B.; HH_CD_DM_Mg_0007a–b). Magyar instrumentális (rezesbanda) dallamok.

Csenki Imre: **Püspökladány** 1959.03.12-13. (ZTI_Mg_00891–00892; ZTI_AP_07825a–ZTI_AP_07853h). További gyűjtők lásd még: Sztanó Pál, Víg Rudolf. Cigány vokális dallamok. Megjegyzés: az adatközlők gyakran említik Csenki Sándor népzenegyűjtő nevét.

Csenki Sándor: **Püspökladány** 1959.03.12-13. (ZTI_Mg_00891–00892; ZTI_AP_07825a–ZTI_AP_07853h). További gyűjtők lásd még: Csenki Imre, Sztanó Pál, Víg Rudolf.

Cigány vokális dallamok. Megjegyzés: Csenki Sándor ekkor már nem élt, de az adatközlők gyakran említik, hogy az adott dalt 18-20 évvel korábban neki énekelték.

Dévai János: **Nádudvar** 1980.02.26. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Rőmer Ottó. Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** 1980.02.26. Gyűjtés helye: Nádudvar. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Rőmer Ottó. Magyar instrumentális dallamok. **Püspökladány** 1980.03. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Rőmer Ottó. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1980.03. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Rőmer Ottó. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1980.03.11. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Rőmer Ottó. Magyar vokális dallamok.

Dorogi Márton: **Püspökladány** 1950-es évek. (ZTI_Mg_03768A; ZTI_AP_14091a–14092o; ZTI_JK_3768). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Ecsedi István: **Debrecen** cca. 1925-1927. (DMNA FH_19; HH_CD_DM_FH_19; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1925.07.15. (DMNA FH_12; HH_CD_DM_FH_12; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1925.10.24. (DMNA FH_15; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1925.10.25. és 1925.11.09. (DMNA FH_05; HH_CD_DM_FH_05; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1925.12.31. (DMNA FH_22; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1926.09.20. (1926.11.16.?). (DMNA FH_01; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08321; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1927.01.02. (DMNA FH_13; HH_CD_DM_FH_13, HH_CD_DM_FH_13_2; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1927.01.02. (1928.01.02.?). (DMNA FH_02; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** 1927.04.12. (DMNA FH_11; HH_CD_DM_FH_11; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_03; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke,**

Hortobágy puszta cca. 1925-1927. (DMNA FH_04; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_06; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_08; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_14; HH_CD_DM_FH_14; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_18; HH_CD_DM_FH_18; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_21; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_23; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_25; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_27; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_28; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_29; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_30; HH_CD_DM_FH_30; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Debrecen környéke, Hortobágy puszta** cca. 1925-1927. (DMNA FH_31; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallam. **Hajdúböszörmény** 1925.10.24. (DMNA FH_10; HH_CD_DM_FH_10; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1928. (DMNA FH_20; HH_CD_DM_FH_20; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** cca. 1925-1927. (DMNA FH_26; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1925.07.25. (DMNA FH_17; HH_CD_DM_FH_17; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** cca. 1925-1927. (DMNA FH_07;

HH_CD_DM_FH_07; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** cca. 1925-1927. (DMNA FH_16; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** cca. 1925-1927. (DMNA FH_24; HH_CD_DM_FH_24; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325; ZTI_JK_0216). Magyar vokális dallamok.

Győrfi Péter: **Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes)** cca. 2009. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok. Az adatközlő saját magáról készítette a felvételeket.

Halkovics János: **Püspökladány** 1964.03.25.(?) (ZTI_Mg_01650A–B; ZTI_AP_014405-014410; ZTI_JK_0127). További gyűjtő lásd még: Víg Rudolf. Cigány vokális dallamok. Halkovics János a jegyzőkönyvet készítette.

Höllering, Georg: **Hortobágy** 1936. Magyar vokális és instrumentális dallamok. Georg Höllering 1936-ban megjelent *Hortobágy* című filmjének zenei rendezője Lajtha László volt.

Kallós Zoltán: **Hajdúhadház** 1984.02.18. (ZTI_Mg_04776B; ZTI_AP_13695e–13696e; ZTI_JK_4776). További gyűjtő lásd még: Kovalcsik Katalin. Cigány (gurvári) vokális dallamok. A jegyzőkönyv megjegyzése alapján a Gulyás-testvérek filmfelvételt is készítettek a hangfelvétellel egy időben.

Kapronyi Teréz: **Hajdúdorog** 1973.(?) (ZTI_Mg_03497A–B; ZTI_AP_11196s–11200z; ZTI_JK_0250). További gyűjtő lásd még: Lakatos László. Magyar (egyházi) vokális és instrumentális dallamok. A gyűjtőcsoport tagjainak feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Kisbán Eszter: **Tiszacsege** 1980.07.06. (ZTI_Mg_04082B; ZTI_AP_14161d–14164a2; ZTI_JK_4082). További gyűjtők lásd még: Pálfy Gyula, Papp József, Vad László. Cigány vokális dallamok. Filmfelvétel kísérőzenéje (ZTI Ft. 1061.). A gyűjtőcsoportban Kisbán Eszter feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Kiss Lajos: **Balmazújváros** 1961.07.07. (ZTI_Mg_00747A, ZTI_AP_04045b-d, ZTI_AP_04046a-e, ZTI_AP_04069a-e; ZTI_JK_0041). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő lásd még: Papp János. **Hajdúhadház** 1959.02.20. (ZTI_Mg_00882A; ZTI_AP_2445-2448, ZTI_AP_2449a-c; ZTI_JK_0042). Magyar vokális dallamok. **Hajdúhadház** 1969.08.13. Gyűjtés helye: Téglás. (ZTI_Mg_02046A; ZTI_AP_08196c, ZTI_AP_08196g, ZTI_AP_08196i, ZTI_AP_08197b, ZTI_AP_08197h, ZTI_AP_08198c; ZTI_JK_0176). Magyar vokális dallamok. **Hajdúnánás** 1960.07.26. (ZTI_Mg_01100B, ZTI_Mg_01144A; ZTI_AP_03511d-

3514g; ZTI_JK_0042). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő lásd még: Apostol Elek. **Nádudvar** 1959.08.09. (ZTI_Mg_01026A, ZTI_Mg_01027A; ZTI_AP_03198b-03200a; ZTI_JK_0064). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Püspökladány** 1964.03.30. (ZTI_01459B; ZTI_AP_04649d–04649g). Magyar vokális dallamok. **Téglás** 1969.08.13. (ZTI_Mg_02046A–B; ZTI_AP_08195g–08200f; ZTI_JK_0176). Magyar vokális dallamok.

Kodály Zoltán: **Debrecen** 1953.06.02-03. (NM H 13978Aa–13982B, Gr_181Aa–185B). További gyűjtők lásd még: Lajtha László, Rajeczky Benjámin. Magyar instrumentális dallamok.

Kovács Ágnes: **Püspökladány** 1972.07.15. (ZTI_Mg_02886B, ZTI_Mg_02287A–B; ZTI_AP_08966|–08972f; ZTI_JK_0238). További gyűjtő lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Magyar népi játékok és a játékokhoz kapcsolódó információk. Kovács Ágnes részt vett a gyűjtésen, de feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Kovácsné Kenyeres Márta: **Balmazújváros** 2009.07.20. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2010.05. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2010.05.26. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2011.02.10. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2011.04. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2011.04. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok.

Kovalcsik Katalin: **Egyek** 1989.05.01. (ZTI_Mg_05608A–B; ZTI_AP_16485-16488; ZTI_JK_5608). Cigány (beás) vokális dallamok és próza. **Hajdúhadház** 1984.02.18. (ZTI_Mg_04776B; ZTI_AP_13695e–13696e; ZTI_JK_4776). További gyűjtő lásd még: Kallós Zoltán. Cigány (gurvári) vokális dallamok. A jegyzőkönyv megjegyzése alapján a Gulyás-testvérek filmfelvételt is készítettek a hangfelvétellel egy időben.

Lajtha László: **Debrecen** 1953.06.02-03. (NM H 13978Aa–13982B, Gr_181Aa–185B). További gyűjtők lásd még: Kodály Zoltán, Rajeczky Benjámin. Magyar instrumentális dallamok. **Hortobágy** 1936. Magyar vokális és instrumentális dallamok. Georg Höllering 1936-ban megjelent *Hortobágy* című filmjének zenei rendezője Lajtha László volt. **Tiszacsege** 1937.01.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. (NM H 13798Ba–Bc, Gr_001Ba–Bc). További gyűjtők lásd még: Balla Péter, Bartók Béla. Magyar vokális dallamok **Tiszacsege** 1937.09.09. Gyűjtés helye: Magyar Rádió

stúdiója, Budapest. (NM H 13808Aa–13809Ab, Gr_011Aa–012Ab). További gyűjtők lásd még: Balla Péter, Bartók Béla. Magyar vokális dallamok.

Lakatos László: **Hajdúdorog** 1973.(?) (ZTI_Mg_03497A–B; ZTI_AP_11196s–11200z; ZTI_JK_0250). További gyűjtő lásd még: Kapronyi Teréz. Magyar (egyházi) vokális és instrumentális dallamok. A gyűjtőcsoport tagjainak feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Molnár Ábel: **Püspökladány** 2011.07.05. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Molnár Miklós: **Balmazújváros** 2006.06.05. Gyűjtés helye: Hortobágy. (HH_CD_BaII_MD_031-32). További gyűjtő lásd még: Bárdosi Ildikó. Magyar vokális dallamok. ***Kurityán (Borsod vm.)*** 2006.06.05. Gyűjtés helye: Hortobágy. (HH_CD_BaII_MD_031-32). További gyűjtő lásd még: Bárdosi Ildikó. Magyar vokális dallamok.

Nagy Ferencné Balogh Anna: **Téglás** 1968. (DMNA 2923/99.) Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Németh István: **Hajdúnánás** 1985.08.29. Gyűjtés helye: Kecskemét. (ZTI_MG_4987B; ZTI_AP_15273i–15274i; ZTI_JK_4987). Magyar vokális és instrumentális dallamok. A felvétel a X. Kecskeméti Népzenei Találkozó műsorán készült.

Pálfy Gyula: **Tiszacsege** 1980.07.06. (ZTI_Mg_04082B; ZTI_AP_14161d–14164a2; ZTI_JK_4082). További gyűjtők lásd még: Kisbán Eszter, Papp József, Vad László. Cigány vokális dallamok. Filmfelvétel kísérőzenéje (ZTI Ft. 1061.). A gyűjtőcsoportban Pálfy Gyula a filmfelvételeket készítette.

Papp János: **Balmazújváros** 1961.06.21. (ZTI PAPP_MG_000026A–B; ZTI PaJa_JK_024). Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 1961.07.07. (ZTI_Mg_00747A, ZTI_AP_4045b-d, ZTI_AP_4046a-e, ZTI_AP_4069a-e; ZTI_JK_0041). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő lásd még: Kiss Lajos. Megjegyzés: Papp János a gyűjtés helyi előkészítésében vett rész. **Balmazújváros** 1963.07.17. (ZTI PAPP_MG_000026B, PAPP_MG_000027A–B; ZTI PaJa_JK_024). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 1970.03.16. (ZTI PAPP_MG_000028B; ZTI PaJa_JK_024). Magyar és német vokális dallamok. **Balmazújváros** 1972.12.20. (ZTI PAPP_MG_000120B; ZTI PaJa_JK_024). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 1973.01.16. (ZTI PAPP_MG_000124B; ZTI PaJa_JK_024). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz

kapcsolódó információk. **Bodasződ** 1971.11.20. (ZTI PAPP_MG_000061A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Bánk** 1971.04.05. (ZTI PAPP_MG_000063B; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen, Beton-tanya** 1971.04.03. (ZTI PAPP_MG_000060B, PAPP_MG_000063A; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Bocskaikert** 1971.04.03. (ZTI PAPP_MG_000060B; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Kismacs** 1971.04.04. (ZTI PAPP_MG_000063A–B; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Kismacs** 1971.04.21. (ZTI PAPP_MG_000064A; ZTI PaJa_JK_058). Magyar vokális dallamok. **Debrecen, Nagy-Gugyori:** 1971.03.31. (ZTI PAPP_MG_000060A; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen-Pallag** 1971.04.02. (ZTI PAPP_MG_000060B; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Pallag** 1971.04.03. (ZTI PAPP_MG_000063A; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallam. **Debrecen-Szepes** 1971.04.06. (ZTI PAPP_MG_000063B; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Szepes** 1971.04.20. (ZTI PAPP_MG_000064A; ZTI PaJa_JK_058). Magyar vokális dallamok. **Debrecen-Szikgát** 1971.04.15. (ZTI PAPP_MG_000064A; ZTI PaJa_JK_057). Magyar vokális dallamok. **Egyek** 1961.07.26. (ZTI PAPP_MG_000034A; ZTI PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok. **Egyek-Telekháza** 1972.10.31. (ZTI PAPP_MG_000113A; ZTI PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Egyek-Telekháza** 1972.11.06. (ZTI PAPP_MG_000113B, PAPP_MG_000114A; ZTI PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Földes** 1972.01.14. (ZTI PAPP_MG_000105A; ZTI PaJa_JK_090). Magyar vokális dallamok. **Földes** 1972.02.05. (ZTI PAPP_MG_000107B; ZTI PaJa_JK_090). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúböszörmény** 1961.03.19. (ZTI PAPP_MG_000022A; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1961.04.05. (ZTI PAPP_MG_000022A–B; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1970.02.28. ZTI PAPP_MG_000022B, PAPP_MG_000027B; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1972.03.06. (ZTI PAPP_MG_000108A–B; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúböszörmény-Nagypród** 1970.03.04. (ZTI PAPP_MG_000027B, PAPP_MG_000031B, PAPP_MG_000048B; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény-Nagypród** 1970.03.06. (ZTI PAPP_MG_000047A–B;

ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény-Nagypród** 1972.04.08. (ZTI PAPP_MG_000110B; ZTI PaJa_JK_022). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúdorog** 1963.01.12. (ZTI PAPP_MG_000037A–B; ZTI PaJa_JK_033). Magyar vokális dallamok. **Hajdúdorog** 1972.12.25. (ZTI PAPP_MG_000121A; ZTI PaJa_JK_033). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúdorog** 1972.12.31. (ZTI PAPP_MG_000121B; ZTI PaJa_JK_033). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúhadház** 1970.02.28. (ZTI PAPP_MG_000049A; ZTI PaJa_JK_019). Magyar vokális dallamok. **Hajdúhadház** 1972.03.07. (ZTI PAPP_MG_000108B; ZTI PaJa_JK_019). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúnánás** 1961.06.18. (ZTI PAPP_MG_000032A; ZTI PaJa_JK_015). Magyar vokális dallamok. **Hajdúnánás** 1976.09.11. (ZTI PAPP_MG_000131A; ZTI PaJa_JK_015). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Hajdúsámson** 1961.03.12. (ZTI PAPP_MG_000021A; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1961.03.15. (ZTI PAPP_MG_000021A–B; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1961.03.26. (ZTI PAPP_MG_000021B; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1961.04.09**.** (ZTI PAPP_MG_000025A; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1971.03.02. (ZTI PAPP_MG_000059A; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1972.12.25. (ZTI PAPP_MG_000120B; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson, Liget-tanya** 1961.03.11. (ZTI PAPP_MG_000021A; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson, Liget-tanya** 1961.03.25. (ZTI PAPP_MG_000021B; ZTI PaJa_JK_028). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1970.02.04. (ZTI PAPP_MG_000047A; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1970.02.05. (ZTI PAPP_MG_000047A; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1971.02.13. (ZTI PAPP_MG_000052A; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1972.03.10. (ZTI PAPP_MG_000109A; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúszoboszló** 1972.03.13. (ZTI PAPP_MG_000109A–B; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúszoboszló** 1972.03.14. (ZTI PAPP_MG_000109B; ZTI PaJa_JK_045). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúszovát** 1961.04.07. (ZTI PAPP_MG_000027A; ZTI

PaJA_JK_030). Magyar vokális dallamok. **Hajdúvid** 1972.09.30. (ZTI PAPP_MG_000111A; ZTI PaJa_JK_033). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hortobágy-Máta** 1961.07.02. (ZTI PAPP_MG_000034A; PaJa_JK_023). Magyar vokális dallam. **Hortobágy-Máta** 1970.03.21. (ZTI PAPP_MG_000049A; PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok. **Józsa** 1961.03.13. (ZTI PAPP_MG_000018A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Józsa** 1961.03.17. (ZTI PAPP_MG_000018A–B; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Józsa** 1961.03.23. (ZTI PAPP_MG_000019A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Józsa** 1961.04.10. (ZTI PAPP_MG_000019B; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Józsa** 1971.08.21. (ZTI PAPP_MG_000069B, PAPP_MG_000070A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Józsa** 1972.12.25. (ZTI PAPP_MG_000121A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Józsa** 1973.01.02. (ZTI PAPP_MG_000122A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallam. **Kaba** 1973.01.27. (ZTI PAPP_MG_000124B; ZTI PaJa_JK_093). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Kaba** 1973.01.30. (ZTI PAPP_MG_000125A; ZTI PaJa_JK_093). Magyar vokális dallamok. **Mikepércs** 1961.03.10. (ZTI PAPP_MG_000018A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Mikepércs** 1961.03.12. (ZTI PAPP_MG_000018A; ZTI PaJa_JK_027). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 1961.07.04. (ZTI PAPP_MG_000035A; ZTI PaJA_JK_007). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 1970.02.07. (ZTI PAPP_MG_000035A–B; ZTI PaJA_JK_017). Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 1972.03.13. (ZTI PAPP_MG_000109A; ZTI PaJA_JK_007). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nagyhegyes** 1961.04.06. (ZTI PAPP_MG_000026A; ZTI PaJa_JK_024). Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** 1975.08.17. (ZTI PAPP_MG_000130A; ZTI PaJa_JK_080). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Téglás** 1961.09.01. (ZTI PAPP_MG_000040A; ZTI PaJa_JK_019). Magyar vokális dallamok. **Téglás** 1973.03.06. (ZTI PAPP_MG_000127B, PAPP_MG_000128A; ZTI PaJa_JK_019). Magyar vokális dallamok. **Téglás** 1973.03.08. (ZTI PAPP_MG_000128A; ZTI PaJa_JK_019). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Tetétlen** 1972.01.05. (ZTI PAPP_MG_000100B, PAPP_MG_000101A; ZTI PaJa_JK_093). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Tiszacsege** 1963.07.19. (ZTI PAPP_MG_000034A–B; ZTI PaJa_JK_023). Magyar

vokális dallamok. **Tiszacsege** 1970.02.10. (ZTI PAPP_MG_000034B, PAPP_MG_000048B; ZTI PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1972.11.04. (ZTI PAPP_MG_000113A–B; ZTI PaJa_JK_023). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Tiszántúl** 1958-1970. Válogatás Papp János gyűjtéseiből. (ZTI_Mg_02283B, ZTI_Mg_02284A–B; ZTI_AP_06895a–06905m; ZTI_JK_0194). Magyar vokális dallamok. **Földes** 1972.01.06. (ZTI PAPP_MG_000101A; ZTI PaJa_JK_090). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Vámospércs** 1971.11.05-06. (ZTI PAPP_MG_000086A–B, PAPP_MG_000087A; ZTI PaJa_JK_083). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Vámospércs** 1971.12.25. (ZTI PAPP_MG_000092B, PAPP_MG_000093A; ZTI PaJa_JK_083). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Papp József: **Tiszacsege** 1980.07.06. (ZTI_Mg_04082B; ZTI_AP_14161d–14164a2; ZTI_JK_4082). További gyűjtők lásd még: Kisbán Eszter, Pálfy Gyula, Vad László. Cigány vokális dallamok. Filmfelvétel kísérőzenéje (ZTI Ft. 1061.). A gyűjtőcsoportban Papp József a fotódokumentációt készítette.

Paulovics Géza: **Egyek** 1961.03.26. Gyűjtés helye: Baja (Bács-Bodrog vm.). **(**ZTI_Mg_01192B37–ZTI_Mg_01192B39**;** ZTI_Mg_01196A40–ZTI_Mg_01196A42b; ZTI_AP_04010e–ZTI_AP_04012a; n/a). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1963. (ZTI_Mg_02939; ZTI_AP_06726d-f; ZTI_JK_0243). Magyar vokális dallamok. **Hajdúböszörmény** 1963.06.15. (ZTI_Mg_01422B, ZTI_Mg_01423A; ZTI_AP_05041b-05042d; ZTI_JK_0109). Magyar vokális dallamok. **Hajdúsámson** 1960.12.11. (ZTI_Mg_01137B; ZTI_AP_03833m-1834g; ZTI_JK_0073). Magyar vokális dallamok. **Hajdúszoboszló** 1959.09.01. (ZTI_Mg_01021A–B; ZTI_AP_04252k-l, ZTI_AP_04153a–b; ZTI_JK_0062). Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nagyhegyes** 1961.07.11. (ZTI_Mg_01236A; ZTI_AP_4080a-g). Magyar vokális dallamok.

Rajeczky Benjámin: Debrecen 1953.06.02-03. (NM H 13978Aa–13982B, Gr_181Aa–185B). További gyűjtők lásd még: Kodály Zoltán, Lajtha László. Magyar instrumentális dallamok.

Rőmer Ottó: **Nádudvar** 1980.02.26. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Dévai János. Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** 1980.02.26. Gyűjtés helye: Nádudvar. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Dévai

János. Magyar instrumentális dallamok. **Püspökladány** 1980.03. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Dévai János. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1980.03. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Dévai János. Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1980.03.11. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Dévai János. Magyar vokális dallamok.

Sáriné Szebenyi Judit: **Balmazújváros** 2016.04.01. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2017.04.02. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2018.07.28. Gyűjtés helye: Tiszafüred (Heves vm.). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen-Haláp** 2021.08.28. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nagyhegyes** 2019.01.04. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nagyhegyes** 2019.04.17. Gyűjtés helye: Debrecen. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális és instrumentális (hegedű) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2016.10.05. Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Tóth Lilla. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Sárosi Bálint: **Nádudvar** 1969.04.19. (ZTI_Mg_01962–01963; ZTI_AP_07409e–07410i; ZTI_JK_0164). Magyar vokális dallamok. **Püspökladány** 1969.04.18. (ZTI_Mg_01911A; ZTI_AP_07406a–07407e; ZTI_JK_0164). Magyar vokális és instrumentális dallamok és a hangszerekhez kapcsolódó információk. **Püspökladány** 1969.04.19. (ZTI_Mg_01911A, ZTI_Mg_01962; ZTI_AP_07407f–07409d; ZTI_JK_0164). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Püspökladány** 1969.04.20. (ZTI_Mg_01963; ZTI_AP_07410j–07411p; ZTI_JK_0164). Magyar vokális és instrumentális dallamok és a hangszerekhez kapcsolódó információk. **Püspökladány** 1971.03.26. (ZTI_Mg_02321A; ZTI_AP_07502j; ZTI_JK_0164). Magyar vokális és instrumentális dallam.

Sebő Ferenc: **Püspökladány** 1975.02.07. (HH_CD_SF_Mg_S_029a). Magyar vokális dallamok.

Szathmári Károly: **Hajdúszovát** 1943. (NM EA 3415). Magyar vokális dallamok és a betlehemes szokáshoz kapcsolódó információk, rajzok.

Sztanó Pál: **Hortobágy-Halastó, Szásztelek** 1960.08. (ZTI_Mg_01091B, ZTI_Mg_01137A; ZTI_AP_03912c-3915d; ZTI_JK_0070). Magyar vokális dallamok. További gyűjtő lásd még: Borsai Ilona. Sztanó Pál a felvételeket készítette. **Püspökladány** 1959.03.12-13. (ZTI_MG_00891–00892; ZTI_AP_07825a–ZTI_AP_07853h). További gyűjtők lásd még: Csenki Imre, Csenki Sándor, Víg Rudolf. Cigány vokális dallamok.

Tar Csilla: **Balmazújváros** 2013.08.28. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2013.09.09. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2014.11.18. Magyar instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2014.11.20. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális dallamok. **Balmazújváros** 2015.08.24. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2015.08.26. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2015.08.28. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2015.09.02. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2015.11.23. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2015.11.30. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2016.03.27. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális dallamok.

Tóth Lilla: **Balmazújváros** 2016.03.29. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2016.04.01. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális dallamok. **Balmazújváros** 2016.04.08. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2016.09.25. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2017.03.04. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a

dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2017.04.02. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2018.07.02. Gyűjtés helye: Szenna (Somogy vm.). A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2018.07.28. Gyűjtés helye: Tiszafüred (Heves vm.). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2019.03.22. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Balmazújváros** 2019.03.24. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen** 2017.03.13. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen** 2017.03.27. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen** 2017.04.10. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Debrecen-Haláp** 2021.08.28. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Egyek** 2019.06.01. Gyűjtés helye: Debrecen. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális (hegedű) dallamok. **Hajdúböszörmény** 2019.06.19. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúböszörmény-Bodasző** 2016.02.26. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar néprajzi információk. **Hajdúböszörmény-Bodasző** 2016.03.02. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar néprajzi információk. **Hajdúsámson** 2020.03.06. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar instrumentális (kolompok és csengők) felvételek. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. (másik helyszín). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.04. (harmadik helyszín). A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2020.03.10. A gyűjtők magánarchívumában.

További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hajdúsámson-Martinka** 2021.08.14. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Hortobágy, Vókonya-puszta** 2016.08.28. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok. **Nádudvar** 2019.01.18. A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nádudvar** 2019.01.18. (másik helyszín) A gyűjtő magánarchívumában. Magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordal, lírai dalok. **Nagyhegyes** 2019.01.04. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális és instrumentális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Nagyhegyes** 2019.04.17. Gyűjtés helye: Debrecen. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális és instrumentális (hegedű) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2016.06.27. Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Tiszakeszi (Borsod vm.)*** 2016.10.05. Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Sáriné Szebenyi Judit. Magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. ***Zsáka (Bihar vm.)*** 2018.10.09. A gyűjtők magánarchívumában. További gyűjtő lásd még: Agócs Gergely. Magyar instrumentális (hegedűk, brácsa) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Vad László: **Tiszacsege** 1980.07.06. (ZTI_Mg_04082B; ZTI_AP_14161d–14164a2; ZTI_JK_4082). További gyűjtők lásd még: Kisbán Eszter, Pálfy Gyula, Papp József. Cigány vokális dallamok. Filmfelvétel kísérőzenéje (ZTI Ft. 1061.). A gyűjtőcsoportban Vad László a hangfelvételeket készítette.

Varga Gyula: **Ágotapuszta** 1982. (DMNA Zenei 17.B. 262-530, HH_CD_DM_Kz_17b). Magyar vokális és instrumentális dallamok. **Debrecen (?)** 1975.05.14. (DMNA Zenei 19.A., HH_CD_DM_Kz_19a). Magyar instrumentális dallamok. **Debrecen** 1985. (DMNA Zenei 23.B.). Magyar vokális dallamok. **Egyek** Gyűjtés ideje: n/a. (DMNA Zenei 35.A–B.). Magyar néprajzi anyag. **Hajdúdorog** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_ 09241e–09241h). További gyűjtők lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Béres András. Magyar vokális dallamok. **Hajdúszovát** cca.

1960. (DMNA Zenei 43.A–B., HH_CD_DM_Kz_43a–b; ZTI_Mg_2704A–B; ZTI_AP_10649a-10651g; ZTI_JK_045). Cigány vokális és instrumentális dallamok. **Hajdúszovát** Gyűjtés ideje: n/a. (DMNA Zenei 38.A–B.). Magyar vokális dallamok. **Mikepércs** 1960.10.05. Gyűjtés helye: Debrecen. (ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09241i). További gyűjtők lásd még: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Béres András. Magyar vokális dallam. **Püspökladány** 1982. (DMNA Zenei 38.A–B.). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1975. (DMNA Zenei 19.A., HH_CD_DM_Kz_19a). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1981. (DMNA Zenei 36.A.). Magyar vokális dallamok. **Tiszacsege** 1985. (DMNA Zenei 23.A.). Magyar vokális dallamok. **Vámospércs** 1985. (DMNA Zenei 23.A.). Magyar vokális dallamok.

Víg Rudolf: **Debrecen** 1959.04. (ZTI_Mg_00912B–00913A; ZTI_AP_07864b–ZTI_AP_07903i; ZTI_JK_0053). Cigány vokális dallamok. **Debrecen** 1965.10.27. (ZTI_Mg_01615A–B; ZTI_AP_13936c–ZTI_AP_13939g; ZTI_JK_0063). Cigány vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. **Püspökladány** 1959.03.12-13. (ZTI_MG_00891–00892; ZTI_AP_07825a–ZTI_AP_07853h). További gyűjtők lásd még: Csenki Imre, Csenki Sándor, Sztanó Pál. Cigány vokális dallamok. **Püspökladány** 1959.08.18. (ZTI_Mg_01050A–B; ZTI_AP_07993h–ZTI_AP_08013e; ZTI_JK_0063). Cigány vokális dallamok. **Püspökladány** 1964.03.25.(?) (ZTI_Mg_01650A–B; ZTI_AP_14405-14410; ZTI_JK_0127). További gyűjtő lásd még: Halkovics János. Cigány vokális dallamok. **Püspökladány** 1965.10.25. (ZTI_Mg_01614B; ZTI_Mg_01615A; ZTI_AP_13932b–ZTI_AP_13936b; ZTI_JK_0063). Oláh cigány vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk.

Volly István: **Hajdúszoboszló** 1937. (ZTI_Mg_03871A; ZTI_JK_3871). Magyar vokális dallamok.

Ismeretlen: **Hajdúszovát** Gyűjtés ideje: n/a. (ZTI_AP_05801–05802). Magyar vokális dallamok.

IV.2. Népzenei gyűjtések adattára

A hajdúsági népzenei források rendszerezésének alapját ebben az adattárban a gyűjtési egységek képezik, amelyek alfabetikus, azon belül kronológiai sorrendben követik egymást. Az érvényességi terület vastagon szedve és aláhúzva a gyűjtők által megjelölt elnevezéssel szerepel, majd – amennyiben eltérés mutatkozik – zárójelben jelölöm az 1913-as Helységnévtárban[939] szereplő földrajzi megnevezést is. Az adattár rendjében ezeknél a néprajztudomány által egyezményesen használt földrajzi neveknél visszautalások találhatók a gyűjtésben szereplő helynevekre (például **Hajdúböszörmény-Pród:** lásd Hajdúböszörmény-Nagypród), amellyel az adattárban való keresés megkönnyítése a célom. A földrajzi megnevezéseknél kivételt képeznek Ecsedi István gyűjtésének egyes egységei. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján a gyűjtés helye nem szűkíthető le egyértelműen, így ezekben az esetekben „Debrecen környéke" kifejezést alkalmaztam. Az adattár első szakaszában kifejtetteknek megfelelően ebben a rendszerben sem használok vármegyei megjelölést a településnevek után.[940] A vastagon és dőlten szedett helységnevek azoknak a pásztoroknak a szülőhelyei, akik több évtizedes hortobágyi munkájuk mellett kulturálisan is beilleszkedtek a régióba,[941] egy esetben pedig olyan gyűjtési helyszínt jelöltem így, ahol hajdúsági és bihari adatközlők is szerepelnek a felvételen (*Zsáka, Bihar vm.*).

Egy gyűjtési egység rövid ismertetésénél az érvényességi terület jelölését a gyűjtés ideje, és a gyűjtés helye követi. A gyűjtés helyét csak akkor jelölöm külön, ha az eltér az érvényességi helytől.[942] A hangzóanyag archívumi jelzetszáma és az eredeti adathordozó megnevezése után a jegyzőkönyv jelzetszámát is jelölöm.[943] Hiányzó információ esetén ez esetben is *n/a*, azaz *nincs adat* jelölést használok. A gyűjtő(k) és adatközlő(k), valamint az utóbbiak születési adatainak és/vagy életkorának feltüntetése után a gyűjtésen található zenei felvételek rövid felsorolása következik. A gyűjtésekről feltárt információk különböző mélységűek. Egyes gyűjtéseknél a nemzetiség jelölésén és a megszólaltatás módján (vokális vagy instrumentális, hangszer megnevezése) túl a dallamok számát és azok műfaját is jelölöm. A jegyzőkönyvek és a hangfelvételek alapján további fontos információ lehet az adatközlő foglalkozása, vagy a dallamokhoz kapcsolódó szokásleírások, játékcselekmények

[939] MKKSH 1913.
[940] Lásd *IV.1. Népzenegyűjtők adattára alfejezet* bevezető szakasza.
[941] Lásd *IV.1 Népzenegyűjtők adattára alfejezet* bevezető szakasza.
[942] Lásd *IV.1 Népzenegyűjtők adattára alfejezet* bevezető szakasza.
[943] A források helyére az adattár első felében alkalmazott módon hivatkozok. Lásd *IV.1. Népzenegyűjtők adattára alfejezet* bevezető szakasza.

elhangzása, amelyeket szintén feltüntetek a gyűjtési egység ismertetésében. Ezekkel a részletes információkkal a további kutatások elősegítése és megalapozása a célom. Kutatásom jelenlegi szakaszában nem azonos mélységűek a gyűjtésekről rendelkezésre álló adatok. Egyes esetekben a további feldolgozómunka irányában fennálló lehetőséget is jelzem.[944]

Ágotapuszta (Püspökladány-Ágotapuszta): Gyűjtés ideje: **1982.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 17.B. 262-530, HH_CD_DM_Kz_17b. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: Nagy István. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (tárogató, kolomp) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Alsójózsa: lásd Józsa.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1940-es évek.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 6.A–B.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Burai István. Adatközlők: balmazújvárosi hagyományőrző együttes tagjai, Takács Ferenc (trombita). Rögzített anyag: magyar instrumentális (trombita) dallamok. A dallamok előtt és után a dallamokhoz és a lakodalmi szokásokhoz kapcsolódó információk hallhatók. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1960.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 27.; HH_CD_DM_Mg_0027a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Dobi Gábor, Simon Andrásné, özv. Szilágyi Gáborné. Rögzített anyag: magyar vokális dallamok és próza. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1961.06.21.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000026A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Kiss Jánosné Oláh Katalin (68 éves, sz. 1893.). Rögzített zenei anyag: 8 magyar vokális dallam; pásztordal, aratódal, lírai dalok, lakodalmi ivónóta, temetési ének, strófikus siratók.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1961.07.07.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_00747A, ZTI_AP_4045b-d, ZTI_AP_4046a-e, ZTI_AP_4069a-e. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0041. Gyűjtő: Kiss Lajos.

[944] Ezekben az esetekben a gyűjtési egység ismertetésének végén a következő mondat szerepel: *A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.*

Adatközlők: Ecsedi Mihályné Kányási Julianna (63 éves, sz.1898.), Kiss Jánosné Oláh Katalin (68 éves, sz.1893.), Zsúpos Gáborné Oláh Juliánna (62 éves, sz. 1899.). Rögzített zenei anyag: 13 magyar vokális dallam; lakodalmas dalok, lírai dalok, pásztordalok, betyárdal, strófikus sirató. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról. A gyűjtés helyszíni előkészítője Papp János volt. Megjegyzés: Kiss Lajos saját kezű kottalejegyzésének támlapjai szerint a gyűjtés nem 1961.07.07-én, hanem 1957 augusztusában történt.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1963.07.17.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000026B, PAPP_MG_000027A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Fige István (69 éves, sz. 1894.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam, 1 magyar instrumentális (harsona) dallam; pásztordalok, lírai dal. Az adatközlő vőfély és zenész.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1970.03.16.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000028B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Szarvas Bálint (74 éves, sz. 1896.), Takács Péter (60 éves, sz. 1910.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar és német vokális dallam; betyárdal, lírai dal, lakodalmi seprűtánc. Takács Péter német nemzetiségű, kondás.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1972.12.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000120B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Molnár János (47 éves, sz. 1925.), Pokrócz Györgyné Fodor Róza (42 éves, sz. 1931.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; aratódalok; lírai dalok, lakodalmi seprűtánc. A lakodalmi seprűtánc dallama után beszélgetés hallható a kapcsolódó szokásról.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1973.01.16.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000124B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Dobi Imre (78 éves, sz. 1894.), Kányási Istvánné Szabó Mária (75 éves, sz. 1898.), Kányási Mihály (82 éves, sz. 1891.), Kerekes Ferencné Gém Juliánna (49 éves, sz. 1923.), Tóth Imre (75 éves, sz. 1898.). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális dallam; lírai dalok, ballada, lakodalmi seprűtánc, pásztordalok, katonadalok, betyárdal, mulatónóta. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról, a daltanulás módjáról, idejéről.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **1981.09.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 7.A–B.; HH_CD_DM_Mg_0007a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Burai István. Adatközlők: Kordás Sándor és zenekara (rezesbanda). Rögzített anyag: magyar instrumentális dallamok. A dallamok előtt és után a dallamokhoz és a lakodalmi szokásokhoz kapcsolódó információk hallhatók. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2005.08.07.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_022. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: férfi (? János). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Fülöpről (Szabolcs vm.) származó és ismeretlen adatközlők is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2006.06.05.** Gyűjtés helye: Hortobágy. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_031-32. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó, Molnár Miklós. Adatközlő: Szabó Gábor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Kurityánból (Borsod vm.) származó adatközlő is szerepel. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2006.07.13.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_033. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Nádudvarról (Hajdú vm.) és Bárándról (Bihar vm.) származó adatközlők, valamint revival népzenészek is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2007.08.03.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_026. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Szabó Gábor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Fülöpről (Szabolcs vm.) és Mikoláról (Szatmár vm.) származó adatközlők, valamint revival népzenészek is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2009.07.20.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: n/a. Gyűjtő: Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: Rőth Gábor (sz. cca. 1940.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok, betyárballada, pásztordalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2010.05.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: n/a. Gyűjtő: Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: Varga Jánosné Cselei Margit (sz. 1923.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok, ballada, katonadal.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2010.05.26.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: n/a. Gyűjtő: Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: Koroknai Gábor (sz. 1934.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok, bordal.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2011.02.10.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: Berecz József (sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; pásztordalok, ballada, betyárdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2011.04.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: n/a. Gyűjtő: Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: id. Németi János (sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; lírai dalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2011.04.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: n/a. Gyűjtő: Kovácsné Kenyeres Márta. Adatközlő: Vincze Jánosné Sárándi Katalin (sz. 1927.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; summásdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2013.08.28.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: Fésüs István. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2013.09.09.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: Fésüs István. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok, keringő, betyárdal, katonadal. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2014.11.18.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: Fésüs István. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2014.11.20.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: Fésüs István. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok; pásztordal, lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.08.24.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.08.26.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, katonadal, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.08.28.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.09.02.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.11.23.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2015.11.30.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: id. Németi János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2016.03.27.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tar Csilla. Adatközlő: Fésüs István. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok; lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2016.03.29.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 37 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2016.04.01.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 66 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, balladák, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2016.04.08.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 43 magyar vokális és instrumentális (citera) dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, lakodalmi szokásdalok, pásztordalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2016.09.25.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 34 magyar vokális és instrumentális (citera) dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2017.03.04.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 41 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2017.04.02.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlő: ifj. Németi János (gulyás, sz. 1964.). Rögzített zenei anyag: 20 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2018.07.02.** Gyűjtés helye: Szenna (Somogy vm.). A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlők: id. Németi János (juhász, sz. 1938.), ifj. Németi János (gulyás, sz. 1964.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2018.07.28.** Gyűjtés helye: Tiszafüred (Heves vm.). A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2019.03.22.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, ballada.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2019.03.24.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 17 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, szokásdal.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2021.07.07-11.** Gyűjtés helye: Váralja (Tolna vm.). A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Agócs Gergely. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 19 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, szokásdal. A felvételeken Tiszakesziről (Borsod vm.) származó adatközlő is szerepel.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2022.01.22.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Ecsedi-Oláh Petra. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, népies műdalok.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2022.03.12.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Ecsedi-Oláh Petra. Adatközlő: id. Németi János (juhász, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 27 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, ballada.

Balmazújváros: Gyűjtés ideje: **2017.03.14.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Ecsedi-Oláh Petra. Adatközlő: ifj. Németi János (gulyás, sz. 1964.). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, ballada.

Balmazújváros-Hortobágyi halastó: lásd Hortobágy-Halastó, Szásztelek.

Bodaszőlő: lásd Hajdúböszörmény-Bodaszőllő.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1906.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Jegyzőkönyv jelzetszáma: NM H 4824, NM H 4844, NM H 4925b, NM H 5538, NM H 5562; Msz 237, Msz 257, Msz 338b, Msz 951, Msz 975. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_19; HH_CD_DM_FH_19; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó:

fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Vértessy István. Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; pásztordalok, katonadal, lírai dalok.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1953.06.02-03.** Hangzóanyag jelzetszáma: NM H 13978Aa–13982B, Gr_181Aa–185B. Eredeti adathordozó: gramofonlemez. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtők: Kodály Zoltán, Lajtha László, Rajeczky Benjámin. Adatközlők: Bordás Gyula (prímás, 59 éves), Budai Antal (csellós), Budai Károly (kontrás, 51 éves), Janny József (prímás, 27 éves), Trocsik Mikó Balázs (sz. 1903.). Rögzített zenei anyag: 19 magyar instrumentális (vonósbanda) dallam; lassú, kesergő, csárdások, egyéb táncdallamok.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1957.12.24.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 6.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített anyag: magyar vokális dallamok és próza; betlehemes. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1959.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_00912B–00913A; ZTI_AP_07864b–ZTI_AP_07903i. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0053. Gyűjtő: Víg Rudolf. Adatközlők: Balogh Gyuláné (70 éves), Lakatos Anna (41 éves), Lakatos Borbála „Pucurka” (53 éves), Lakatos Erzsébet (sz. 1940.), Lakatos Gabriella (sz. 1925.), Lakatos Julianna (sz. 1925), Lakatos Kálmánné (53 éves), Molnár Rezsőné (sz. 1925.), Oláh Gábor György (15 éves). Rögzített zenei anyag: 34 cigány vokális dallam. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1960.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: Bagoly Imréné Kovács Julianna (31 éves). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1965.10.27.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01615A–B; ZTI_AP_13936c–ZTI_AP_13939g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0063. Gyűjtő: Víg Rudolf. Adatközlők: Lakatos Gizella „Borinka”, Lakatos Julianna, Lakatos Kálmán, Molnár Margit „Manci”, Rostás József „Józsi”. Rögzített zenei anyag: cigány vokális dallamok és a

dallamokhoz kapcsolódó információk. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1967.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 31.; HH_CD_DM_Mg_0031a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Bagoly Imréné Kovács Julianna, Fekete Andrásné Bogdán Mária. Rögzített anyag: magyar vokális dallamok és próza. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen (?): Gyűjtés ideje: **1975.05.14.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 19.A., HH_CD_DM_Kz_19a. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (cimbalom) dallamok. A felvétel egy biharkeresztesi népzenei fórumon készült. Elképzelhető, hogy az érvényességi hely nem Debrecen, a feljegyzések nem egyértelműek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **1985.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 23.B. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: „Hajdina". Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvétel egy népzenei fórumon készült. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **2017.03.13.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlők: Farkas József (sz. 1954.), Kiss Gábor (sz. 1946. Balmazújváros), Matkó Sándor Béláné Jakobinyi Mária (sz. 1933. Hajdúböszörmény). Rögzített zenei anyag: 32 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, balladák, népies műdalok. A felvételeken Nagylétáról (Bihar vm.), Tahitótfaluból (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.), valamint Gégényből és Balkányból (Szabolcs vm.) származó adatközlők is szerepelnek.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **2017.03.27.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Kiss Gábor (sz. 1946. Balmazújváros). Rögzített zenei anyag: 33 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordal, népies műdalok. A felvételeken Tahitótfaluból (Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.) származó adatközlő is szerepel.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **2017.04.10.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlők: Kiss Gábor (sz. 1946. Balmazújváros), Tóthné Molnár Erzsébet (sz. 1949. Vámospércs). Rögzített zenei anyag: 26 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordal,

ballada, népies műdalok. A felvételeken Nagylétáról (Bihar vm.), valamint Gégényből, Petneházáról és Balkányból (Szabolcs vm.) származó adatközlők is szerepelnek.

Debrecen: Gyűjtés ideje: **n/a.** Gyűjtés helye: Tiszacsege. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07157. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Kanczel János (citera). Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (citera) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A felvétel egy tiszacsegei népdal- és nótaversenyen készült.

Debrecen-Bánk: Gyűjtés ideje: **1971.04.05.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000063B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Czinege János (47 éves, sz. 1923.), Fekete Lajos (44 éves, sz. 1927.), Nagy István (65 éves, sz. 1907.), Nyika László (47 éves, sz. 1923.), Orbán Mihály (28 éves, sz. 1942.). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok, rabének.

Debrecen, Beton-tanya (Debrecen-Parlagpuszta): Gyűjtés ideje**: 1971.04.03.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000060B, PAPP_MG_000063A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Vámos Ferenc (77 éves, 1894.). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam, pásztordalok, lírai dalok, katonadalok, betyárdal.

Debrecen-Bocskaikert (Hajdúhadház-Bocskaykert): Gyűjtés ideje: **1971.04.03.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000060B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Németh Gábor (58 éves, sz. 1913.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordal.

Debrecen-Haláp: Gyűjtés ideje: **2021.08.28.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlők: Csige Imre (sz. 1945.), Csige Imréné Kádár Ilona (sz. 1950.), Hajdú Istvánné Kádár Katalin (sz. 1949.), Kerékgyártó Jánosné Kádár Juliánna (sz. 1947.), Kovács Tamásné Kunkli Mária (sz. 1958.), Ladányi Benedek (ének, citera, sz. 2003.), Ladányi Istvánné Miskolci Mária (sz. 1957.), Major Péter (sz. 1943.), Major Péterné Kádár Piroska (sz. 1953.), Szincsák Istvánné Kádár Margit (sz. 1955.), Tóth Andrásné Kádár Róza (sz. 1951.). Rögzített zenei anyag: 78 magyar vokális és instrumentális (citera) dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, mulatódalok, pásztordalok, ballada, népies műdalok.

Debrecen-Kismacs (Debrecen-Macs): Gyűjtés ideje: **1971.04.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000063A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Gém Ferencné Király Erzsébet (32 éves, sz. 1939.), Kovács Lajos (38 éves, sz. 1933.), Kovács Lajosné Györfi Margit (35 éves, sz. 1936.), Virág Mihály (38 éves, sz. 1933.). Rögzített zenei anyag: 30 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok, pásztordalok, rabének, mulatónóta, ballada.

Debrecen-Kismacs (Debrecen-Macs): Gyűjtés ideje: **1971.04.21**. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000064A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_058. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Gém Ferencné Király Erzsébet (32 éves, sz. 1939.), Kovács Lajos (38 éves, sz. 1933.), Kovács Lajosné Györfi Margit (35 éves, sz. 1936.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordal.

Debrecen környéke: Gyűjtés ideje: **1906.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Jegyzőkönyv jelzetszáma: NM H 4680, NM H 4788, NM H 4883a, NM H 4942, NM H 5453–5457, NM H 5563–5566; Msz 93, Msz 201, Msz 296a, Msz 355, Msz 866–870, Msz 976–979. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: 13 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1925.07.15.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_12; HH_CD_DM_FH_12; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Gombos Istvánné Sándor Julianna. Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; strófikus siratók.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1925.10.24.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_15; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Tóth Sándor, Víg Mihály, nő (?). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, ballada. A 07-es számú fonográfhengeren (DMNA FH_07) Vígh Mihály nevű 42 éves adatközlő hajdúszoboszlói, a 10-es fonográfhengeren (DMNA FH_10) pedig Tóth Sándor 58 éves hajdúböszörményi csikós énekel. Feltételezhető, hogy az adatközlők megegyeznek az előbb feltüntetett azonos nevűekkel.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1925.10.25. és 1925.11.09.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_05; HH_CD_DM_FH_05; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Víg Mihály (41 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordal, ballada. A 07-es számú fonográfhengeren (DMNA FH_07) Vígh Mihály nevű 42 éves adatközlő hajdúszoboszlói. Feltételezhető, hogy a két adatközlő egyezik.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1925.12.31.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_22; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Vígh Mihály. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam, egy része nem hallható; pásztordal, lírai dal. A 07-es számú fonográfhengeren (DMNA FH_07) Vígh Mihály nevű 42 éves adatközlő hajdúszoboszlói. Feltételezhető, hogy a két adatközlő egyezik.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1926.09.20. (1926.11.16.?)** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_01; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08321. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi. Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; lírai dalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1927.01.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_13; HH_CD_DM_FH_13, HH_CD_DM_FH_13_2; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1927.01.02. (1928.01.02.?)** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_02; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1927.04.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_11; HH_CD_DM_FH_11; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Rimóczi

Lajos (vándorhegedűs, 67 vagy 71 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_03; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: férfi. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dal, ballada.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_04; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: férfi. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_06; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08322. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: férfi. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_08; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: férfi. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_14; HH_CD_DM_FH_14; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Nagy László, T. Nagy Sándor. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_18; HH_CD_DM_FH_18; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Szenczi. Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; új stílusú dal, népies műdalok.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_21; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi, nő. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dal, népies műdal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_23; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Csoban/Csókai (?) János (?). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; mulatónóták, betyárdal, árusdal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_25; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: n/a. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; lírai dalok, bordal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_27; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi, nő. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; lírai dalok. A fonográfhenger dobozán szereplő adatok nem egyeznek meg a valós tartalommal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_28; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: férfi. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam, egy része nem hallható; sirató, pásztordal. A fonográfhenger dobozán szereplő adatok nem egyeznek meg a valós tartalommal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_29; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Ságh József. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dal.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_30; HH_CD_DM_FH_30;

ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Kurta Gyula (50 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; ballada, betyárdal. Az adatközlő a felvétel szerint valószínűleg pocsaji származású.

Debrecen környéke, Hortobágy puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_31; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Kurta (?) József (30? éves). Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális dallam; rabének.

Debrecen-Macs: lásd Debrecen-Kismacs.

Debrecen-Máta: lásd Hortobágy-Máta.

Debrecen, Nagy-Gugyori: Gyűjtés ideje: **1971.03.31.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000060A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Gulyás Sándor (37 éves, sz. 1934.), Gulyás Sándorné Patka Julianna (66 éves, sz. 1905.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; népi játék, lírai dalok, ballada, pásztordal, rabének. A népi játék dallama után beszélgetés hallható a kapcsolódó játékcselekményről.

Debrecen-Nagyhegyes: lásd Nagyhegyes.

Debrecen-Nagyhortobágy: lásd Debrecen környéke, Hortobágy puszta, Hortobágy, Vókonya-puszta.

Debrecen-Ohat: lásd Hortobágy-Ohat.

Debrecen-Pallag (Debrecen-Parlagpuszta): Gyűjtés ideje: **1971.04.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000060B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Márton Gyula (53 éves, sz. 1919.), Márton Gyuláné Bagdi Jolán (43 éves, sz. 1927.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; lírai dalok.

Debrecen-Pallag (Debrecen-Parlagpuszta): Gyűjtés ideje: **1971.04.03.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000063A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Szalontai József (52 éves, sz. 1919.). Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális dallam; pásztordal.

Debrecen-Parlagpuszta: lásd Debrecen-Pallag; Debrecen, Beton-tanya.

Debrecen-Szepes: Gyűjtés ideje: **1971.04.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000063B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv

jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bagoly Sándor (41 éves, sz. 1930.), Kőnig András (55 éves, sz. 1916.). Rögzített zenei anyag: 9 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok, ballada.

Debrecen-Szepes: Gyűjtés ideje: **1971.04.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000064A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_058. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bagoly Sándor (41 éves, sz. 1930.), Kőnig András (55 éves, sz. 1916.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dalok, ballada.

Debrecen-Szikgát: Gyűjtés ideje: **1971.04.15.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000064A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_057. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Macz Gábor (83 éves, sz. 1889.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; mulatónóták, lírai dalok, katonadalok, pásztordalok.

Egyek: Gyűjtés ideje: **1961.03.26.** Gyűjtés helye: Baja (Bács-Bodrog vm.). Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01192B37–ZTI_Mg_01192B39**;** ZTI_Mg_01196A40–ZTI_Mg_01196A42b; ZTI_AP_04010e–ZTI_AP_04012a. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlő: Mag István (31 éves). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; lírai dalok, kubikosdal, lakodalmas dal, balladák.

Egyek: Gyűjtés ideje: **1961.07.26.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000034A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bódi Kálmán (61 éves, sz. 1899.), Czinege Lajos (66 éves, sz. 1894.), Mikula Margit (40 éves, sz. 1920.). Rögzített zenei anyag: 9 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, katonadalok, ballada, lírai dalok, lakodalmas dalok.

Egyek: Gyűjtés ideje: **1989.05.01.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_05608A–B; ZTI_AP_16485-16488. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_5608. Gyűjtő: Kovalcsik Katalin. Adatközlők: Borsos József (sz. 1948.), Borsos Józsefné Nyerencz Margit (sz. 1954.), Serbán Ilona (sz. 1953.), Serbán Mihály (sz. 1937.), Serbán Mihályné Roskó Mária (sz. 1939.), Rostás Gábor (sz. 1956.). Rögzített zenei anyag: 35 cigány (beás) vokális dallam és próza; táncdallamok, karácsonyi köszöntő. Az adatközlők többsége nem Egyeken, hanem a környező településeken született, később költöztek Egyekre.

Egyek: Gyűjtés ideje: **2019.06.01.** Gyűjtés helye: Debrecen. A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Pékó Miklós ’Szamóca’ (hegedű, sz. 1943.). Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (hegedű) dallamok.

Egyek: Gyűjtés ideje: **2019.11.27.** Gyűjtés helye: Hajdúböszörmény. A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez (audio és video felvételek). Gyűjtő: Agócs Gergely. Adatközlő: Pékó Miklós ’Szamóca’ (sz. 1943. Püspökladány, Egyeken él, hegedű). Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (vonósbanda) dallamok. A felvételeken Kápolnáról és Egerből (Heves vm.) származó adatközlők is szerepelnek: Báder Péter Aladár (sz. 1965. Eger – Heves vm., Kápolnán él – Heves vm., négyhúros brácsa), Báder János (sz. 1948. Kápolna – Heves vm., Balmazújvárosban él, cimbalom), Báder János ’Johnny’ (sz. 1994. Eger – Heves vm, Kápolnán él – Heves vm., bőgő).

Egyek: Gyűjtés ideje: **n/a**. Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 35.A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített magyar néprajzi anyag: párválasztás, lakodalom, betlehemes. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Egyek-Ohat: lásd Hortobágy-Ohat.

Egyek-Telekháza: Gyűjtés ideje: **1972.10.31.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000113A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Balázs Mátyásné Nádasdi Katalin (42 éves, sz. 1930.), Nádasdi Lajos (40 éves, sz. 1932.), Nagy Mihály (48 éves, sz. 1924.), Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet (46 éves, sz. 1926.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; lírai dalok, summásdal, ballada, katonadal. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásról, a daltanulás módjáról, idejéről.

Egyek-Telekháza: Gyűjtés ideje: **1972.11.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000113B, PAPP_MG_000114A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Holácsik Jánosné Pénzes Erzsébet (44 éves, sz. 1928.), Hunyadi István (50 éves, sz. 1922.), Hunyadi Istvánné Bucsa Anna (39 éves, sz. 1933.), Kanyok Józsefné Nagy Margit (46 éves, sz. 1926.), Nagy Mihály (25 éves, sz. 1948.), Nagy Mihály (48 éves, sz. 1924.), Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet (46 éves, sz. 1926.). Rögzített zenei anyag: 17 magyar vokális dallam; lírai dalok, balladák, summásdal, karácsonyi

kántáló, népi játékok, pásztordalok. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról, játékcselekményekről, a daltanulás módjáról, idejéről.

Felsőjózsa: lásd Józsa.

Földes: Gyűjtés ideje: **1953.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 26.; HH_CD_DM_Mg_0026a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített anyag: magyar vokális és instrumentális dallamok és próza; lakodalmas. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Földes: Gyűjtés ideje: **1972.01.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000101A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_090. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Csiki Menyhért (40 éves, sz.1931.), Máté Sándor (60 éves, sz. 1912.), Tóth Gábor (35 éves, sz. 1937.), Tóth Gáborné Lakatos Juliánna (29 éves, sz. 1943.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a daltanulás módjáról, idejéről.

Földes: Gyűjtés ideje: **1972.01.14.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000105A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_090. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: ifj. Bíró Márton (35 éves, sz. 1937.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; ballada, lírai dal.

Földes: Gyűjtés ideje: **1972.02.05.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000107B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_090. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Orbán Jánosné Tóth Rozália (75 éves, sz. 1897.). Rögzített zenei anyag: 8 magyar vokális dallam; altatók, népi játékok, lakodalmas dalok, lírai dal, katonadal. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról, játékcselekményekről, a daltanulás módjáról, idejéről.

Földes: Gyűjtés ideje: **2007.08.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_026. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlők: Domokos Lajosné, Kovács Zsigmond. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Fülöpről (Szabolcs vm.) származó és ismeretlen adatközlők is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Földes: Gyűjtés ideje: **2008.08.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_027. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Domokos Lajosné. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1925.10.24.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_10; HH_CD_DM_FH_10; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Tóth Sándor (csikós, 58 éves). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; betyárdalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1928.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_20; HH_CD_DM_FH_20; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Kardos János (számadó csikós, 68 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; lírai dalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_26; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08326. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Kardos János (számadó csikós, 68 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; bordal, lírai dalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje**: 1961.03.19.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000022A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács Lajos (62 éves, sz. 1899.), Sóvágó Imre (57 éves, sz. 1903.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; lírai dal, pásztordalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1961.04.05.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000022A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Fehér László (gulyás, 48 éves, sz. 1912.), Rab Zsigmond (57 éves, sz. 1903.), Szabó Sándor (73 éves, sz. 1888.), H. Varga Gábor (71 éves, sz. 1890.). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dalok, népies műdal, rabének, katonadal, ballada. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1963.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_02939; ZTI_AP_06726d–f. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0243. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlő: Ungár/Ungvári István (sz. 1899.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1963.06.15.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01422B, ZTI_Mg_01423A; ZTI_AP_05041b–05042d. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag.

Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0109. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlők: Szabó József (36 éves), Ungvári István (64 éves). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdalok, lírai dalok.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1970.02.28.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000022B, PAPP_MG_000027B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: H. Varga Gábor (80 éves, sz. 1890.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; mulatónóták, lírai dalok, betyárdalok, pásztordalok, rabének. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **1972.03.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000108A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Bodnár Istvánné Kis Róza (66 éves, sz. 1906.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; altatódalok, népi játékok, karácsonyi kántálók, újévköszöntő, siratók. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról, játékcselekményekről, a daltanulás módjáról, idejéről. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény: Gyűjtés ideje: **2019.06.19.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Tóth Jánosné Tóth Erzsébet (sz. 1942.). Rögzített zenei anyag: 36 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, népies műdal.

Hajdúböszörmény-Bodaszőlő: Gyűjtés ideje: **2016.02.26.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: Vona Sándor (kanász, 87 éves, sz. 1929.). Rögzített magyar néprajzi anyag: pásztorkodás, kanászság, családtörténet, pásztornóták, zenészek.

Hajdúböszörmény-Bodaszőlő: Gyűjtés ideje: **2016.03.02.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: Vona Sándor (kanász, 87 éves, sz. 1929.). Rögzített magyar néprajzi anyag: családtörténet, pásztorkodás, hajcsárok, mulatságok, lakodalom, zenészek.

Hajdúböszörmény-Bodaszőllő (gyűjtő jelölése szerint: Bodaszőlő): Gyűjtés ideje: **1971.11.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000061A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő:

Papp János. Adatközlő: Flórián Mihály (74 éves, sz. 1896.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; katonadalok, lírai dalok.

Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdúböszörmény-Pród): Gyűjtés ideje: **1970.03.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000027B, PAPP_MG_000031B, PAPP_MG_000048B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács István (43 éves, sz. 1926.), Kovács Istvánné Szakácsi Anna (43 éves, sz. 1926.), Rácz Jánosné Molnár Juliánna (46 éves, sz. 1923.). Rögzített zenei anyag: 19 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dalok, kukásdal, aratódal, hajnalozó, katonadalok, népies műdal. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdúböszörmény-Pród): Gyűjtés ideje: **1970.03.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000047A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács István (43 éves, sz. 1926.), Kovács Istvánné Szakácsi Anna (43 éves, sz. 1926.), Nagy Imre (57 éves, sz. 1913.), Oláh Imre (67 éves, sz. 1903.), Percze Sándorné Antal Juliánna (40 éves, sz. 1930.), Rácz Jánosné Molnár Juliánna (46 éves, sz. 1923.), Szanyi Sándor (47 éves, sz. 1923.). Rögzített zenei anyag: 32 magyar vokális dallam; lírai dalok, betyárdalok, pásztordal, katonadalok, lakodalmas dalok, vásári nóták/ bazárdalok, rabének, mulatónóták. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény-Nagypród (Hajdúböszörmény-Pród): Gyűjtés ideje: **1972.04.08.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000110B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_022. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács István (46 éves, sz. 1926.), Kovács Istvánné Szakácsi Anna (46 éves, sz. 1926.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; aratódalok, lírai dal, népi játék. A népi játék dallama után beszélgetés hallható a kapcsolódó játékcselekményről. Megjegyzés: a gyűjtésben szereplő dallamok lejegyzései megtalálhatók a Hajdúsági Múzeumban is, leltári szám: HMNA 00362.

Hajdúböszörmény-Pród: lásd Hajdúböszörmény-Nagypród.

Hajdúböszörmény-Vid: lásd Hajdúvid.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1958.01.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 6.; HH_CD_DM_Mg_0006a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv

jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített anyag: magyar vokális dallamok és próza; betlehemesek, kecskések, kóringyások, karácsonyi énekek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1959.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 43. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1963.01.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000037A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_033. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bencze Györgyné Veress Mária (60 éves, sz. 1903.), Kiss Ferencné Bogdán Júlia (45 éves, sz. 1918.), Kökényesi János (60 éves, sz. 1903.), Nyikita Györgyné Czipa Sára (57 éves, sz. 1906.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; lírai dalok, mulatónóták, katonadalok.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1972.12.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000121A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_033. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Farkas László (14 éves, sz. 1959.), Holosinovszki György (14 éves, sz. 1959.), Orosz János (14 éves, sz. 1959.), Pogácsás Mihály (14 éves, sz. 1959.), Szanics László (14 éves, sz. 1959.), Urgyán Mihály (14 éves, 1958). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; betlehemes. A betlehemes játék előtt és után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásról.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1972.12.31.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000121B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_033. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna (79 éves, sz. 1895.), Orosz Imréné Lelesz Juliánna (79 éves, sz. 1895.), Orosz Sándor (9 éves, sz. 1964.), Urgyán Mihályné Kolocsány Anna (72 éves, sz. 1900.). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; karácsonyi csillagozás, karácsonyi kántálók, újévköszöntő, katonadal, altatódal, népi játékok, pünkösdi köszöntő, siratő. A dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról, játékcselekményekről, a daltanulás módjáról, idejéről.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1973.(?)** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03497A–B; ZTI_AP_11196s–11200z. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0250. Gyűjtők: Kapronyi Teréz, Lakatos László. Adatközlők:

pap, diakónus, nép. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (harmónium) dallamok; egyházi népénekek (görög katolikus). A felvétel kenyéráldáson készült, a szertartás közben egyes dallamokhoz harmónium-kíséret társul. A gyűjtőcsoport tagjainak feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **1981.11.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07136. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Orosz Mihályné Pogácsás Mária (sz. 1910.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; egyházi népénekek, virrasztóénekek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúdorog: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09241e–09241h. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Béres András, Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; betyárdalok, lírai dal, kubikosdal. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúhadház: Gyűjtés ideje: **1959.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 16.; HH_CD_DM_Mg_0016a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Fekete József, Pénzel Istvánné, Szatmári Ferenc, vőfély, táncosok, zenekar. Rögzített anyag: magyar vokális és instrumentális dallamok és próza; lakodalmas. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúhadház: Gyűjtés ideje: **1959.02.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_00882A; ZTI_AP_2445-2448, ZTI_AP_2449a-c. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0042. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Fekete József (53 éves, sz. 1906.), G. Nagy Gábor (17 éves, sz. 1942.), Steczkó Istvánné Bartha Margit (57 éves, sz. 1901.), Szuna József (54 éves, sz. 1905.). Rögzített zenei anyag: 23 magyar vokális dallam; pásztordalok, balladák, lakodalmas dal, betyárdalok, népies műdal, lírai dalok, katonadal, siratő.

Hajdúhadház: Gyűjtés helye: Téglás. Gyűjtés ideje: **1969.08.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_02046A; ZTI_AP_08196c, ZTI_AP_08196g, ZTI_AP_08196i, ZTI_AP_08197b, ZTI_AP_08197h, ZTI_AP_08198c. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0176. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Fekete László (sz. 1926.), Várfalvi Mária (sz. 1948.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok.

Hajdúhadház: Gyűjtés ideje: **1970.02.28.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000049A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_019. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bartha Margit (67 éves, sz. 1902.), Fábián Lajos (80 éves, sz. 1891.), Gábor Bálint (69 éves, sz. 1901.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; ballada, mulatónóta, lírai dalok, katonadal.

Hajdúhadház: Gyűjtés ideje: **1972.03.07.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000108B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_019. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Tiba Gáborné Péntek Juliánna (35 éves, sz. 1957.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; népi játékok. A dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó játékcselekményekről.

Hajdúhadház: Gyűjtés ideje: **1984.02.18.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_04776B; ZTI_AP_13695e–13696e. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_4776. Gyűjtők: Kallós Zoltán, Kovalcsik Katalin. Adatközlők: Balog Anna (sz. 1956.), Lakatos Andrásné Lakatos Balog Anna (sz. 1930.), Vadász Ferenc (sz. 1964.), Vadász Sándorné Rostás Anna (sz. 1960.). Rögzített zenei anyag: 6 cigány (gurvári) vokális dallam. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A jegyzőkönyv megjegyzése alapján a Gulyás-testvérek filmfelvételt is készítettek a hangfelvétellel egy időben.

Hajdúhadház-Bocskaykert: lásd Debrecen-Bocskaikert.

Hajdúnánás: Gyűjtés ideje: **1960.07.26.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01100B, ZTI_Mg_01144A; ZTI_AP_3511d-3514g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0042. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Ádám Mihályné Szabó Zsófia (75 éves, sz. 1884.), Molnár Lászlóné T. Pénzes Zsófia (sz. 1883.), Olajos Antal (36 éves, sz. 1924.), Olajos Gergelyné Kovács Klára (82 éves, sz. 1878.), Papp Lászlóné Pálóczi Zsófia (87 éves, sz. 1873.). Rögzített zenei anyag: 20 magyar vokális dallam; siratók, pásztordal, lírai dalok, párosító, népies műdal, mulatónóta, árusdal. A gyűjtés helyi előkészítője Apostol Elek református lelkész volt.

Hajdúnánás: Gyűjtés ideje: **1961.06.18.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000032A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_015. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Darócz István (41 éves (sz. 1920.), Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna (80 éves, sz. 1881.), Kiss Gizella (46 éves, sz. 1914.), Tóth Lajosné Dankó Margit (41 éves, sz. 1920.). Rögzített

zenei anyag: 12 magyar vokális dallam; ballada, lírai dalok, pásztordalok, katonadal, népies műdal, mulatónóta.

Hajdúnánás: Gyűjtés ideje: **1976.09.11.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000131A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_015. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Molnár Lajos (51 éves, sz. 1926.), Molnár Lajosné Nyírkos Ilona (38 éves, sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam, 1 magyar instrumentális dallam (citera); lírai dalok, katonadal, ballada, népi játékok, pásztordal.

Hajdúnánás: Gyűjtés ideje: **1981.04.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07139B-4. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: hajdúnánási népzenei együttes (pávakör). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera, tekerő) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A felvétel egy püspökladányi népzenei fórumon készült. A hangfelvételen hallható dallamok revival összeállítást mutatnak a környék népdalaiból.

Hajdúnánás: Gyűjtés ideje: **1985.08.29.** Gyűjtés helye: Kecskemét. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_MG_4987B; ZTI_AP_15273i–15274i. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_4987. Gyűjtő: Németh István. Adatközlők: Hajdúsági Dózsa TSZ Ifjúsági Citerazenekara. Rögzített zenei anyag: 19 magyar vokális és instrumentális (furulya, citeraegyüttes, kanál) dallam; népi játékok, pásztordalok. A felvétel a X. Kecskeméti Népzenei Találkozó műsorán készült.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1906.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Jegyzőkönyv jelzetszáma: NM H 4729, NM H 4833a–b; Msz 142, Msz 2246a–b. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúsámson (a gyűjtő jelölése szerint Sámson): Gyűjtés ideje: **1906.08.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Leltári szám: BR_01965, BR_02511, BR_04367, BR_05119, BR_05274, BR_05326, BR_06061-06062, BR_06119, BR_06484, BR_06576, BR_06615, BR_06965-6966, BR_07120, BR_07556, BR_07666, BR_07801, BR_07930, BR_08071, BR_08228, BR_08260, BR_08385, BR_08440, BR_08498, BR_08743, BR_08782, BR_08989, BR_09014, BR_09067, BR_09147-09148, BR_09177, BR_09179, BR_09246, BR_09307, BR_09353, BR_09550, BR_09592, BR_09635, BR_09648, BR_09754, BR_09770, BR_10015, BR_10054, BR_10067, BR_12449. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: legény. Rögzített zenei

anyag: 47 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1906.08.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Leltári szám: BR_01415, BR_01788, BR_02347, BR_04607, BR_05106, BR_05633, BR_05891, BR_05940, BR_05951, BR_05981, BR_07191, BR_10827. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: legény. Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok, ballada, betyárdal. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1960.12.11.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01137B; ZTI_AP_03833m–1834g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0073. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlők: Bíró Sándorné Kiss Piroska (73 éves), Rácz János (74 éves), Szilágyi Gábor (59 éves). Rögzített zenei anyag: 8 magyar vokális dallam; betyárdal, lírai dalok, katonadal.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1961.03.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000021A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Farkas András (22 éves, sz. 1938.), Hamar Istvánné Tar Piroska (28 éves, sz. 1933.), Tóth Józsefné Farkas Juliánna (32 éves, sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; bordal, balladák, szolgadal.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1961.03.15.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000021A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bredóka Sándorné Huszti Juliánna (25 éves, sz. 1935.), Hamar Istvánné Tar Piroska (28 éves, sz. 1933.), Pikó Gábor (54 éves, sz. 1907.), Tóth Józsefné Farkas Juliánna (32 éves, sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 8 magyar vokális dallam; lírai dalok, árusdal, ballada, párosító, katonadal.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1961.03.26.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000021B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Pikó Gábor (54 éves, sz. 1907.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dalok.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1961.04.09.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000025A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Farkas Imréné Máté Juliánna (60 éves, sz. 1901.), Hamar Istvánné Tar Piroska (28 éves, sz. 1933.), Tóth

Józsefné Farkas Juliánna (32 éves, sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 13 magyar vokális dallam; lírai dalok, rabénekek, népies műdal, balladák, katonadalok, sirató.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1971.03.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000059A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Fekete József (44 éves, sz. 1927.), Hamar Istvánné Tar Piroska (38 éves, sz. 1933.), Tar Imréné Árva Julianna (71 éves, sz. 1900.), Tóth Józsefné Farkas Juliánna (43 éves, sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; lírai dalok, mulatónóta, rabének, ballada, pásztordal.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **1972.12.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000120B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács Mihály (13 éves, sz. 1960.), Sarkadi Ferenc (16 éves, sz. 1956.), Sarkadi Imre (13 éves, sz. 1960.), Sarkadi Károly (14 éves, sz. 1958.), Zámbó Ferenc (15 éves, sz. 1957.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; betlehemes. A betlehemes játék előtt és után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról.

Hajdúsámson: Gyűjtés ideje: **2020.03.06.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Sáfián László (juhász, n/a). Rögzített zenei anyag: magyar instrumentális (kolompok és csengők) felvételek.

Hajdúsámson, Liget-tanya: Gyűjtés ideje: **1961.03.11.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000021A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Ádám Borbála (18 éves (sz. 1942.), Agárdi Sándorné Hamza Anna (28 éves, sz. 1933.), Hamza Imre (67 éves, sz. 1894.), Nagy Piroska (13 éves, sz. 1947.), Répási Mária (12 éves, sz. 1948.). Rögzített zenei anyag: 14 magyar vokális dallam; lírai dalok, népi játék, szolgadal.

Hajdúsámson, Liget-tanya: Gyűjtés ideje: **1961.03.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000021B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_028. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Agárdi Sándor (32 éves, sz. 1929.), Hamza Imréné Petrohai Margit (47 éves, sz. 1913.), Hamza Rozália (16 éves, sz. 1945.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; katonadal, lírai dalok.

Hajdúsámson-Martinka: Gyűjtés ideje: **2020.03.04.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: Bodó

Sándorné Jáger Etelka (sz. 1941.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; katonadal, lírai dal.

Hajdúsámson-Martinka: Gyűjtés ideje: **2020.03.04.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: Rácz Sándor (sz. 1929.). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; katonadalok, lírai dalok, pásztordalok, balladák, népies műdal.

Hajdúsámson-Martinka: Gyűjtés ideje: **2020.03.04.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: özv. Barna Imréné Rácz Mária (sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 20 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, ballada, népies műdal.

Hajdúsámson-Martinka: Gyűjtés ideje: **2020.03.10.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: özv. Barna Imréné Rácz Mária (sz. 1928.), Rácz Sándor (sz. 1929.). Rögzített zenei anyag: 47 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; katonadalok, lírai dalok, mulatódalok, rabének, betyárdal, ballada, népies műdalok.

Hajdúsámson-Martinka: Gyűjtés ideje: **2021.08.14.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlők: özv. Barna Imréné Rácz Mária (sz. 1928.), Rácz Sándor (sz. 1929.). Rögzített zenei anyag: 44 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; katonadalok, lírai dalok, mulatódalok, pásztordalok, rabének, betyárdal, ballada, népies műdalok.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1925.07.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_17; HH_CD_DM_FH_17; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Béres Lajos (52 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_07; HH_CD_DM_FH_07; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08323. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: Víg Mihály (42 éves). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordalok.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_16; ZTI_Mg_02487A; ZTI_AP_08324. Eredeti adathordozó: fonográfhenger.

Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlő: férfi. Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dal.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **cca. 1925-1927.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA FH_24; HH_CD_DM_FH_24; ZTI_Mg_02487B; ZTI_AP_08325. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0216. Gyűjtő: Ecsedi István. Adatközlők: Farkas András (67 éves), nő. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordal, egyházi népének.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1937.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03871A. Eredeti adathordozó: fonográfhenger. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_3871. Gyűjtő: Volly István. Adatközlő: Molnár János. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; egyházi népénekek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1959.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 25.; HH_CD_DM_Mg_0025a. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1959.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 43. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1959.09.01.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01021A–B; ZTI_AP04252k–l, ZTI_AP_04153a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0062. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlők: Abuczki Jánosné Győrffi Piroska (54 éves), Ceglédi Károly (65 éves), Molnár Edit (19 éves). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadal, ballada. Megjegyzés: 2 dallam romlott alakban szerepel a magnetofonszalagon, az AP jelzésű lemezekre ezért már nem másolták azokat.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1961.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 25.; HH_CD_DM_Mg_0025b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Tóth Bálint (juhász) és egy hegedűs. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (hegedű) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1970.02.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000047A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv

jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Vadász László (68 éves, sz. 1902.), Végh Sándor (69 éves, sz. 1900.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; pásztordalok, katonadalok, ballada, betyárdal, árusdal.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1970.02.05.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000047A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Czeglédi Antal (49 éves, sz. 1921.), id. Farkas Lajos (72 éves, sz. 1897.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; pásztordalok, rabének, bújdosódal.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1971.02.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000052A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kuczora Róza (60 éves, sz. 1911.), Péteri József (77 éves, sz. 1894.). Rögzített zenei anyag: 21 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, rabének.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1972.03.10.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000109A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Farkas Lajosné B. Nagy Julianna (69 éves, sz. 1903.), Kuczora Róza (60 éves, sz. 1911.). Rögzített zenei anyag: 9 magyar vokális dallam; népi játékok, pünkösdi köszöntő. A dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó játékcselekményekről és a pünkösdi köszöntés szokásáról.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje: **1972.03.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000109A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: id. Farkas Lajos (74 éves, sz. 1897.), özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter (85 éves, sz. 1886.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam, 1 prózai felvétel; pásztordal, mulatónóta, altatódal, népi játékok, strófikus sirató, névnapköszöntő versek. A hangfelvételen beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról és játékcselekményekről.

Hajdúszoboszló: Gyűjtés ideje**:** **1972.03.14.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000109B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_045. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kuczora Róza (60 éves, sz. 1911.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; újévköszöntő, karácsonyi kántálók, betyárdal. A dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról.

Hajdúszovát: Gyűjtés ideje: **1943.** Eredeti adathordozó: kézzel írt kézirat. Jegyzőkönyv jelzetszáma: NM EA 3415. Gyűjtő: Szathmári Károly. Adatközlők: n/a. Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; betlehemes. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A betlehemes ismertetéséhez leírás és rajzok is kapcsolódnak.

Hajdúszovát: Gyűjtés ideje: **cca. 1960.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 43.A–B., HH_CD_DM_Kz_43a–b; ZTI_Mg_2704A–B; ZTI_AP_10649a-10651g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_045. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlők: cigányzenekar (a tagokról n/a), Juhász Józsefné (sz. 1924.09.04.), Nagy Gusztáv (sz. 1932.), Nagy Lajos (23 éves), Nagy Lajosné (sz. 1931.12.10.), Nagy Vince (sz. 1906.), Nagy Vincéné (53 éves), Rácz Béla (24 éves), Rácz Kálmánné Balog Aranka (n/a), Rostás Sándorné (26 éves). Rögzített zenei anyag: 24 cigány vokális és instrumentális (vonósbanda) dallam; keservesek, táncdallamok.

Hajdúszovát: Gyűjtés ideje: **1961.04.07.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000027A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJA_JK_030. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bak Józsefné Parti Margit (54 éves, sz. 1906.), Bányai Béni (83 éves, sz. 1878.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dalok, történeti ének.

Hajdúszovát: Gyűjtés ideje: **n/a**. Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 38.A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; betlehemes. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúszovát: Gyűjtés ideje: **n/a**. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_AP_05801–05802. Eredeti adathordozó: n/a. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: n/a. Adatközlők: hajdúszováti kórus. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; népdalok, kórusművek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdú vármegye: Gyűjtés ideje: **1906.** Eredeti adathordozó: helyszíni lejegyzés. Jegyzőkönyv jelzetszáma: NM H 4908, NM H 4929; Msz 321, Msz 342. Gyűjtő: Bartók Béla. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; lírai dalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hajdúvid (Hajdúhadház-Hadházvid): Gyűjtés ideje: **1972.09.30.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000111A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_033. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Béres Mihály (79 éves, sz. 1894.), Béres Mihály (51 éves, sz. 1921.), Sári Sándor (41 éves,

sz. 1931.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; lírai dalok, betyárdal, szolgadal. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a dalról, a daltanulás módjáról, idejéről.

Hortobágy (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1936.** Hangzóanyag jelzetszáma: n/a. Eredeti adathordozó: n/a. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtők: Lajtha László. Adatközlők: énekesek, furulyás, vonósbanda/cigánybanda, Czinege János (csikós számadó), Koós József (dudás, sz. Borsosberény, Nógrád vm.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (vonósbanda, rezesbanda, duda, furulya) dallamok. Megjegyzés: Georg Höllering 1936-ban megjelent *Hortobágy* című filmje néprajzi értelemben forrásértékű elemeket is tartalmaz. A film zenei rendezője – és feltételezhetően az elhangzó népzenei dallamok gyűjtője – Lajtha László volt. A film Móricz Zsigmond *Komor ló* című novellája alapján készült.

Hortobágy (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **1967.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 32.; HH_CD_DM_Mg_0032a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális dallamok. A felvétel egy pásztortalálkozón készült. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hortobágy (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **2006.07.11.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_021. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Erős László (ének, citera). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok. A felvételeken Aradványpusztáról (Szabolcs vm.) és Balkányból (Szabolcs vm.) származó adatközlők is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hortobágy (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_035. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Szabó Gábor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hortobágy-Halastó, Szásztelek (Balmazújváros-Hortobágyi halastó): Gyűjtés ideje: **1960.08.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01091B, ZTI_Mg_01137A; ZTI_AP_03912c-3915d. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0070. Gyűjtők: Borsai Ilona, Sztanó Pál. Adatközlők: Forrás Károly (62 éves), Forrás Károlyné Réz Margit (60 éves), Kanyári János (26 éves). Rögzített zenei anyag: 17 magyar vokális dallam, 1 prózai felvétel; pásztordalok,

betyárdalok, balladák, sirató (próza), lírai dal. Megjegyzés: Forrás Károly Mezőgyánban (Bihar vm.) született, a felesége, Forrás Károlyné Debrecen-Ohaton. A gyűjtést Borsai Ilona vezette, a felvételeket Sztanó Pál készítette.

Hortobágy-Máta (Debrecen-Máta): Gyűjtés ideje: **1961.07.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000034A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Szabó Gábor (31 éves, sz. 1930.). Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális dallam; pásztordal.

Hortobágy-Máta (Debrecen-Máta): Gyűjtés ideje: **1970.03.21.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000049A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Balogh Sándor (52 éves, sz. 1918.). Rögzített zenei anyag: 8 magyar vokális dallam; pásztordalok, szolgadal, balladák, betyárdal, panaszdal. Az adatközlő lakóhelye: Balmazújváros.

Hortobágy-Ohat (Debrecen-Ohat, Egyek-Ohat): Gyűjtés ideje: **1959.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 17.; HH_CD_DM_Mg_0017a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Bartha István (kondás, 55 éves), Patai Ferenc (gulyás, 71 éves), Patai János (kondás, 56 éves). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és próza. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Hortobágy, Vókonya-puszta (Debrecen-Nagyhortobágy): Gyűjtés ideje: **2016.08.28.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlők: Erdei János, Eszenyi Tibor, 'Csinos' Molnár Imre (sz. 1951.), Németi János (sz. 1938.). Rögzített zenei anyag: 42 magyar vokális dallam; lírai dalok, pásztordalok, népies műdalok.

Hortobágy: lásd még *Kurityán (Borsod vm.)* és *Tiszakeszi (Borsod vm.)*.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1961.03.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000018A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Jónás László (17 éves, sz. 1943.), Juráskó Piroska (13 éves, sz. 1947.), Mezei Margit (13 éves, sz. 1947.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; lírai dalok, rabének.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1961.03.17.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000018A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64 éves, sz. 1897.). Rögzített zenei anyag: 18 magyar vokális dallam;

balladák, rabének, mulatódal, lírai dalok, pásztordalok, betyárdalok, katonadalok, bújdosódal, kukásdal.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1961.03.23.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000019A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64 éves, sz. 1897.), Sipos Antal (46 éves, sz. 1914.). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális dallam; bordal, pásztordal, lírai dalok. 1 magyar vokális dallam csak lejegyezve: lírai dal.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1961.04.10.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000019B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Ferenczi Istvánné Puskás Mária (64 éves, sz. 1897.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; árusdal, mulatónóta, lírai dalok.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1971.08.21.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000069B, PAPP_MG_000070A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bújdosó András (80 éves, sz. 1891.), Tillmann Józsefné Rancsik Juliánna (68 éves, sz. 1903.). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam; katonadal, lírai dalok, népi játék, ballada. A népi játék dallama után beszélgetés hallható a kapcsolódó játékcselekményről.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1972.12.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000121A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács László (15 éves, sz. 1957.), Kovács Pál (12 éves, sz. 1960.), Kiss János (19 éves, sz. 1953.), Németh Gyula (14 éves, sz. 1958.), Szabó József (17 éves, sz. 1955.). Rögzített zenei anyag: 2 magyar vokális dallam; betlehemes. A betlehemes előtt és után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásról.

Józsa (Alsójózsa, Felsőjózsa): Gyűjtés ideje: **1973.01.02.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000122A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Farkas Sándorné Szabó Eszter (25 éves, 1947.). Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális dallam; lírai dal.

Kaba: Gyűjtés ideje: **1973.01.27.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000124B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_093.

Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Ludman Sándorné Molnár Margit (58 éves, sz. 1914.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; lírai dalok, mulatónóta. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a dalról, a daltanulás módjáról, idejéről.

Kaba: Gyűjtés ideje: **1973.01.30.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000125A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_093. Gyűjtő: Papp János. Adatközlő: Ludman Sándorné Molnár Margit (58 éves, sz. 1914.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dalok, katonadal, mulatónóta, betyárdal.

Kurityán (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2006.06.05.** Gyűjtés helye: Hortobágy. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_MD_031-32. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó, Molnár Miklós. Adatközlő: Árvai Sándor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. Árvai Sándor több évtizeden keresztül szolgált a Hortobágyon pásztorként. A felvételeken Balmazújvárosból (Hajdú vm.) származó adatközlő is szerepel. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Kurityán (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2006.07.04.** Gyűjtés helye: Hortobágy. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_MD_034. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Árvai Sándor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. Árvai Sándor több évtizeden keresztül szolgált a Hortobágyon pásztorként. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Kurityán (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2006.07.12.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_MD_021, HH_CD_BaII_MD_025. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Árvai Sándor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. Árvai Sándor több évtizeden keresztül szolgált a Hortobágyon pásztorként. A felvételeken Tiszakeszirről (Borsod vm.) származó és ismeretlen adatközlő is szerepel. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Martinka: lásd Hajdúsámson-Martinka.

Mikepércs: Gyűjtés ideje: **1957.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 4.; HH_CD_DM_Mg_00004a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag/ papírszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlők: Gombos Sándor (77 éves). Rögzített anyag: magyar vokális dallamok és próza. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Mikepércs: Gyűjtés ideje: **1960.10.05.** Gyűjtés helye: Debrecen. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09241i. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Béres András, Varga Gyula. Adatközlő: Gombos Sándor. Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális dallam; katonadal. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Mikepércs: Gyűjtés ideje: **1961.03.10.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000018A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Béres Piroska (18 éves, sz. 1943.), Kelemen László (39 éves, sz. 1922.), Kovács Jolán (15 éves, sz. 1945.), Varga Erzsébet (14 éves, sz. 1946.), Varga Margit (16 éves, sz. 1944.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; ballada, lakodalmas dal, lírai dalok, katonadal. 1 magyar vokális dallam csak lejegyezve: lírai dal.

Mikepércs: Gyűjtés ideje: **1961.03.12.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000018A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_027. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Béres Piroska (18 éves, sz. 1943.), Kelemen László (39 éves, sz. 1922.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; lírai dalok, árusdal.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1959.08.09.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_1026A, ZTI_Mg_1027A; ZTI_AP_3198b-3200a. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0064. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Berkes Aladár (prímás, sz. 1925.), Kiss Antal (református lelkész, sz. 1903.), B. Nagy Ferenc (számadó gulyás, sz. 1902.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam, 2 magyar instrumentális (hegedű) dallam; pásztordalok, lírai dal, betyárdalok, mulatónóta, katonadal, verbunkok. Megjegyzés: Kiss Antal Hajdúnánáson született.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1961.07.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000035A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJA_JK_007. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Nagy Ferenc (59 éves, sz. 1902.), Nagy Sándor (34 éves, sz. 1927.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordal, betyárdalok, katonadal. Nagy Ferenc számadó gulyás volt, neve B. Nagy Ferencként is ismert. Nagy Sándor az ő fia volt.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1969.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03320b; ZTI_AP_09240e–09241d. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0269. Gyűjtők: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit, Béres András.

Adatközlők: B. Nagy Ferenc. Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; pásztordalok. Egyes dallamok után beszélgetés hallható a kapcsolódó információkról.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1969.04.19.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_1962–1963; ZTI_AP_07409e–07410i. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0164. Gyűjtő: Sárosi Bálint. Adatközlők: Énekes csoport (Ács Jánosné 36 éves, Kun István 52 éves, Kun Istvánné 42 éves, Pap Istvánné 40 éves, Székely Lajosné 59 éves, Tompa Ferencné 45 éves), Kun István (52 éves), B. Nagy Ferenc (számadó gulyás, 67 éves). Rögzített zenei anyag: 13 magyar vokális dallam; pásztordalok, katonadalok, betyárdalok. Az egyik pásztordal után beszélgetés hallható a dalról, a daltanulás módjáról.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1970.02.07.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000035A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJA_JK_017. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Ács Jánosné Nagy Eszter (37 éves, sz. 1933.), Nagy Ferenc (68 éves, sz. 1902.), Papp Istvánné Nagy Mária (40 éves, sz. 1929.). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, lírai dalok, ballada, katonadal. Nagy Ferenc számadó gulyás volt, neve B. Nagy Ferencként is ismert. Ács Jánosné és Papp Istvánné Nagy Ferenc lányai.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1971.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07176A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (citera) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A felvétel egy sárrétudvari népzenei fórumon készült.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1972.03.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000109A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJA_JK_007. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Nagy Ferenc (70 éves, sz. 1902.), Papp Istvánné Nagy Mária (43 éves, sz. 1929.). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, népi játék. Az egyik pásztordal és a népi játék után beszélgetések hallhatók a dalról, a daltanulás módjáról, idejéről, illetve a kapcsolódó játékcselekményről.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1980.02.26.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Gyűjtők: Dévai János, Rőmer Ottó. Adatközlő: B. Nagy Ferenc (78 éves). Rögzített zenei anyag: 24 magyar vokális dallam és lakodalmi táncszók; pásztordalok, lírai dalok, katonadalok, mulatónóták.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **1981.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07136. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlő: B. Nagy Ferenc (sz. 1902.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **2006.07.13.** Gyűjtés helye: Földes. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_033. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlők: Molnár Imre, Molnár Imréné. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvételeken Balmazújvárosból (Hajdú vm.) és Bárándról (Bihar vm.) származó adatközlők, valamint revival népzenészek is szerepelnek. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **2006.07.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaIl_MD_034. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Molnár Imre. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **2019.01.18.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Erdei János (kocsis, sz. 1937.). Rögzített zenei anyag: 14 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, ballada.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **2019.01.18.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Tóth Lilla. Adatközlő: Ács Jánosné Nagy Eszter (sz. 1933.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordal, lírai dalok.

Nádudvar (?): Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07171. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: B. Nagy Ferenc (sz. 1902.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Nádudvar: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07177. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: B. Nagy Ferenc (sz. 1902.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes): Gyűjtés ideje: **1961.04.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000026A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_024. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Nemes András (60 éves, sz. 1900.), Nemes Andrásné Szilágyi Klára (61 éves, sz. 1899.), Nemes Józsefné Boruzs Margit (32 éves, sz. 1928.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; pásztordal, lírai dalok, aratódal, katonadalok, népies műdal.

Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes): Gyűjtés ideje: **1961.07.11.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01236A; ZTI_AP_4080a–g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Paulovics Géza. Adatközlők: Nemes Andrásné Szilágyi Klára (61 éves). Rögzített zenei anyag: 7 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dalok, lakodalmas dal, katonadal, ballada.

Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes): Gyűjtés ideje: **cca. 2009.** A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Gyűjtő: Győrfi Péter. Adatközlő: Győrfi Péter (sz. 1934.). Rögzített zenei anyag: 31 magyar vokális és instrumentális (citera) dallam; lírai dalok, pásztordalok. Az adatközlő saját magáról készítette a felvételeket.

Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes): Gyűjtés ideje: **2019.01.04.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlő: Győrfi Péter (sz. 1934.), Győrfi Péterné Zsupos Juliánna (sz. 1944.). Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális és instrumentális (hegedű) dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok.

Nagyhegyes (Debrecen-Nagyhegyes): Gyűjtés ideje: **2019.04.17.** Gyűjtés helye: Debrecen. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlők: Győrfi Péter (sz. 1934.), Győrfi Péterné Zsupos Juliánna (sz. 1944.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (hegedű) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, lakodalmi szokásdalok.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1950-es évek**. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_03768A; ZTI_AP_14091a–14092o. Eredeti adathordozó: papírszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_3768. Gyűjtő: Dorogi Márton. Adatközlők: férfi, nő. A gyűjtésben és a jegyzőkönyvben nincs információ az adatközlők nevéről és születési adatairól. Rögzített zenei anyag: 29 magyar vokális dallam; lírai dalok, ballada, pásztordalok, summásdalok, műzenei dallam. Beszélgetések hallhatók egyes dalokról

és a betyárokról. A népzenei gyűjtés anyaga másolat, Csenki Imre közvetítésével került a Zenetudományi Intézet archívumába.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1959.03.12-13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_00891–00892; ZTI_AP_07825a–ZTI_AP_07853h. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtők: Csenki Imre, Sztanó Pál, Víg Rudolf. Adatközlők: Ferkovics Erzsébet „D'iza", Kovács Ilona „Aranka", Kovács Lajos „Bocskor", Kovács Lajosné Ráfael Erzsébet „Vorzsa", Mácsai Makula Pál „Butykos", Mácsai Makula Teréz, Malomvári „Makula" Gusztáv, Mezei Istvánné Makula Veronka „Baba", Nagy Rudolfné Mágai Gizella „Giza", Rostás Gusztáv, Rostás Péter „Miklós", Varga Gáspár „Bakro", Varga János „Macsaj". Rögzített zenei anyag: cigány vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. Az adatközlők a bemondásnál gyakran említik, hogy az adott dallamot Csenki Sándornak is énekelték 18-20 évvel korábban.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1959.08.18.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01050A–B; ZTI_AP_07993h–ZTI_AP_08013e. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0063. Gyűjtők: Víg Rudolf. Adatközlők: Farkas Gyula „Dupla" (sz.1920.), Horváth Ferenc (sz. 1934.), Kovács Antal „Petrus" (sz. 1923.), Kovács Mariska (81 éves), Makula Lajos „Elemér" (sz. 1936.), Makula Lajosné Mezei Mária „Maris" (sz. 1937.), Mezei „Vendel" Gyula" (sz. 1925.), Mezei Zoltán (sz. 1923.). Rögzített zenei anyag: cigány vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1964.03.25. (?)** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01650A–B; ZTI_AP_14405–14410. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0127. Gyűjtő: Víg Rudolf (a jegyzőkönyvet készítette: Halkovics János). Adatközlők: Kovács Antal, Makula Lajos, Makula Veronka, Mezei István, Mezei Piroska, Nádas Imre, Nagy Irma. A jegyzőkönyv nem tartalmaz információt az énekesek életkoráról, vagy születési adatairól. Rögzített zenei anyag: 46 cigány vokális dallam; keservesek, táncdallamok. A felvételeken szólóének, vagy pergetéssel kísért szólóének hallható. Megjegyzés: a jegyzőkönyv utólag készült, így az ott szereplő dátum feltételezhetően nem a gyűjtés idejét jelzi.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1964.03.30.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_01459B; ZTI_AP_04649d–04649g. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.).

Rögzített zenei anyag: 4 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, betyárballada. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1965.10.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01614B; ZTI_Mg_01615A; ZTI_AP_13932b–ZTI_AP_13936b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0063. Gyűjtő: Víg Rudolf. Adatközlők: Makula Kati „Rega", Makula Lajosné Mezei Mária „Mariska", Mezei László, Tóth Péterné Mácsai Éva. Rögzített zenei anyag: oláh cigány vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1969.04.18.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01911A; ZTI_AP_07406a–07407e. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0164. Gyűjtő: Sárosi Bálint. Adatközlők: Baranyai Sándor (58 éves), citeraegyüttes (Boruzs András 48 éves, Csökmei István 24 éves, Gali Sándor 61 éves, Keserű József 58 éves, Keserű Péter, 65 éves), Nádházi József (levélsíp, 39 éves), Törő Gábor (csikós, 53 éves). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális és instrumentális (levélsíp, citeraegyüttes) dallam; pásztordalok. A gyűjtésen szólóének, szólóhangszer, hangszeregyüttes, és énekes-hangszeres együttes is szerepel. Egyes dallamok után a hangszerekről, azok hangolásáról is készült felvétel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1969.04.19.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01911A, ZTI_Mg_1962; ZTI_AP_07407f–07409d. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0164. Gyűjtő: Sárosi Bálint. Adatközlők: Baranyai Sándor (58 éves), Boruzs András (a citeraegyüttes vezetője, 48 éves), citeraegyüttes (Boruzs András 48 éves, Csökmei István 24 éves, Gali Sándor 61 éves, Keserű József 58 éves, Keserű Péter, 65 éves), Gali Sándor (a citeraegyüttes tagja, 61 éves), Nádházi József (levélsíp, 39 éves), Törő Gábor (csikós, 53 éves). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális és instrumentális (citera, citeraegyüttes) dallam, 1 népdalszöveg; ballada, betyárdalok, dudanóták, pásztordalok. A gyűjtésen szólóének, szólóhangszer, hangszeregyüttes, és énekes-hangszeres együttes is szerepel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1969.04.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_1963; ZTI_AP_07410j–07411p. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0164. Gyűjtő: Sárosi Bálint. Adatközlők: Baranyai Sándor (58 éves), Boruzs András (citera, próza, 48 éves), Gali Sándor (citera, próza, 61 éves), Keserű Péter (citera, ének, 65 éves) Törő Gyula (nádmirliton, 14 éves). Rögzített zenei anyag: 15 magyar vokális és instrumentális (nádmirliton, citera) dallam és próza; lírai

dalok, népi játékok, kanásztánc. A gyűjtésen szólóének, próza, szólóhangszer és hangszerkettős is szerepel. Egyes dallamok után a hangszerekről, azok hangolásáról is készült felvétel, illetve beszélgetés hallható a dalokról.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1971.03.26.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_02321A; ZTI_AP_07502j. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0164. Gyűjtő: Sárosi Bálint. Adatközlők: Citeraegyüttes (8 férfi, 18-65 évesek) és levélsíp és énekes csoport (férfiak és egy nő, 18-65 évesek). Rögzített zenei anyag: 1 magyar vokális és instrumentális (citeraegyüttes, levélsíp) dallam; katonadal.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1971.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07176B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A felvétel egy sárrétudvari népzenei fórumon készült.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1972.07.15.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_02886B, ZTI_Mg_02287A–B; ZTI_AP_08966|–08972f. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0238. Gyűjtő: Bencze Lászlóné Mező Judit, Kovács Ágnes. Adatközlők: Boruzs Andrásné Forján Magdolna (45 éves), Demetrovics Józsefné Gyuricska Margit (49 éves), Gasparik Ferencné Tari Erzsébet (40 éves), Oláh Róza (12 éves), Oláh Sándorné Tóth Veronika (39 éves), Pócs Ilona (7 éves), Pócs Imre (11 éves), Pócsi Imréné Nagy Julianna (39 éves), Székely Gáborné Fodor Erzsébet (35 éves), Ulveczki Ferencné (n/a). Rögzített zenei anyag: 89 magyar vokális dallam és rigmus; népi játékok. A népi játékdallamok előtt és után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó játékcselekményekről. Gasparik Ferencné származási helye Mórahalom, az általa közölt 5 népi játék érvényességi helye tehát Mórahalom (Csongrád vm.).

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1975.02.07.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_SF_Mg_S_029a. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Sebő Ferenc. Adatközlők: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; pásztordalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1975.08.17.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000130A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_080. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Keserü Sámuelné Faragó Zsófia (65 éves, sz.1910.), Szilágyi Irén (17 éves, sz. 1958.), Tóth Sándorné

(71 éves, sz. 1904.). Rögzített zenei anyag: 12 magyar vokális dallam; lírai dalok, népi játékok, névnapköszöntő. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról és játékcselekményekről.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1977.03.25.** Gyűjtés helye: Tiszacsege. Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07172. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1980.02.26.** Gyűjtés helye: Nádudvar. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Gyűjtők: Dévai János, Rőmer Ottó. Adatközlők: Gali Sándor (72 éves?), Nádházi József (nádsíp, 51 éves), Oláh Sándor (citera, sz. 1935.?). Rögzített zenei anyag: 30 magyar instrumentális (citera, nádsíp) dallam; hallgatók, lassú és friss csárdások. A hangszerek szólisztikusan és nádsíp-citera hangszerkettősként is szerepelnek a felvételeken.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1980.03.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Gyűjtők: Dévai János, Rőmer Ottó. Adatközlő: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; pásztordalok, ballada.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **1982.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 38.A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; lírai dal, pásztordalok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **2011.07.05.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Agócs Gergely, Molnár Ábel. Adatközlő: Nagy István (gulyás, sz. 1924.07.19.). Rögzített zenei anyag: 14 magyar vokális dallam; pásztordalok, lírai dalok, népies műdalok, ballada. Egyes dallamok után beszélgetés hallható a dallamokhoz kapcsolódó információkról, a daltanulásról. Nagy István énekes Nádudvaron született. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07165. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Aranyosné, Gali Tünde, Perei János, Számadó Józsefné, Székely Gáborné, Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek

feltárása további kutatást igényel. Megjegyzés a jegyzőkönyvben: *„A ladányi daloskönyv anyaga.”*

Püspökladány: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07177. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Törő Gábor (csikós, sz. 1915.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Püspökladány-Ágotapuszta: lásd Ágotapuszta.

Sámson: lásd Hajdúsámson.

Téglás: Gyűjtés ideje: **1961.09.01.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000040A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_019. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Juhász Jánosné Elek Juliánna (56 éves, sz. 1904.), P. Nagy Sándor (81 éves, sz. 1880.), Tardi Sándor (60 éves, sz. 1901.), Tardi Sándorné Bodogán Borbála (58 éves, sz. 1903.). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; népies műdal, katonadalok, betyárdal, lakodalmas dal.

Téglás: Gyűjtés ideje: **1968.** Eredeti adathordozó: írásos feljegyzés. Jegyzőkönyv leltári száma: DMNA 2923/99. Gyűjtő: Nagy Ferencné Balogh Anna. Adatközlők: Kardos Mihály (1914-1977), id. Kiss János (1902-1994), ifj. Kovács István (1904-1969), Sáreczki László (sz. 1925.), Sáreczki Sándor (1930-1996), Szécsi Ferenc (1906-1986), és Nagy Ferencné 1968-ban végzett tanítványai. Rögzített zenei anyag: 53 magyar vokális dallam; katonadalok, lírai dalok, amerikás dal. A dallamok lejegyzése előtt rövid bevezető olvasható a gyűjtésről, az adatközlőktől, valamint egyéb információkról, szokásokról.

Téglás: Gyűjtés ideje: **1969.08.13.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_02046A–B; ZTI_AP_08195g–08200f. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0176. Gyűjtő: Kiss Lajos. Adatközlők: Bereczki Sándorné Buri Julianna (sz. 1914.), Fekete László (sz. 1926.), Gömöri János (sz. 1916.), Gyönyörü Károly (sz. 1849.), Marjai Ferenc (sz. 1939.), G. Nagy Dávid (sz. 1926.), K. Nagy Róza (sz. 1931.), Sipos János (sz. 1894.), Sipos Sándor (sz. 1887.), Sipos Sándorné Hajdu Anna (sz. 1887.), Sztányi Gábor (sz. 1943.), Tóth Gáborné Hajcsik Julianna (sz. 1914.), Tóth Miklósné Oláh Veronika (sz. 1938.), Várfalvi Mária (sz. 1948.). Rögzített zenei anyag: 48 magyar vokális dallam; lírai dalok, balladák, pásztordalok, betyárdalok, katonadalok, népies műdalok, summásdalok. Az adatközlők egy része nem téglási származású, hanem a környező településekről jöttek ide dolgozni. A tőlük

rögzített dallamok érvényességi helye nem Téglás. A rögzített dallamok érvényességi területének megoszlása: Téglás (Hajdú vm.) – 36 dallam, Hajdúhadház (Hajdú vm.) – 6 dallam, Újfehértó (Szabolcs vm.) – 4 dallam, Geszteréd (Szabolcs vm.) – 2 dallam.

Téglás: Gyűjtés ideje: **1973.03.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000127B, PAPP_MG_000128A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_019. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Domokos Jánosné Csobán Juliánna (44 éves, sz. 1929.), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52 éves, sz. 1921.). Rögzített zenei anyag: 9 magyar vokális dallam; lírai dalok, katonadalok, lakodalmas dal, balladák, halottas ének.

Téglás: Gyűjtés ideje: **1973.03.08.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000128A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_019. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Domokos Jánosné Csobán Juliánna (44 éves, sz. 1929.), Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona (52 éves, sz. 1921.). Rögzített zenei anyag: 16 magyar vokális dallam; lírai dalok, népi játékok, betyárdalok, pásztordal, katonadal, ballada, karácsonyi kántáló, újévköszöntő. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról és játékcselekményekről.

Tetétlen: Gyűjtés ideje: **1960.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tetétlen: Gyűjtés ideje: **1972.01.05.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000100B, PAPP_MG_000101A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_093. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Szűcs Mihály (47 éves, sz. 1925.), Tóth Jánosné Kenéz Zsófia (62 éves, sz. 1909.). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; népi játékok, lírai dal. A népi játékok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó játékcselekményekről.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1937.01.09.** Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. Hangzóanyag jelzetszáma: NM H 13798Ba–Bc, Gr_001Ba–Bc. Eredeti adathordozó: gramofonlemez. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtők: Balla Péter, Bartók Béla, Lajtha László. Adatközlő: Tanka Gábor (földműves, 31 éves). Rögzített zenei anyag: 3 magyar vokális dallam; lírai dal, pásztordalok.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1937.09.09.** Gyűjtés helye: Magyar Rádió stúdiója, Budapest. Hangzóanyag jelzetszáma: NM H 13808Aa–13809Ab, Gr_011Aa–012Ab. Eredeti adathordozó: gramofonlemez. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtők: Balla Péter,

Bartók Béla, Lajtha László. Adatközlők: Szücs Mihályné (68 éves), Tanka Gábor (földműves, 31 éves). Rögzített zenei anyag: 6 magyar vokális dallam; pásztordalok, balladák, strófikus sirató.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **cca. 1955-56.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_01619B; ZTI_AP_06554a–06555d. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0146. Gyűjtő: Balla Péter. Adatközlő: férfi (? Mihály, pásztor). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, ballada. Az énekes vezetéknevére és életkorára vonatkozóan nincsenek információk. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a dalokról, a daltanulásról, a pásztoréletről.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1960.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Béres 19.; HH_CD_DM_Mg_0019a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Béres András. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1963.07.19.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000034A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Juhász Mihály (73 éves, sz. 1890.), Juhász Mihályné Füredi Erzsébet (70 éves, sz. 1893.). Rögzített zenei anyag: 18 magyar vokális dallam; balladák, pásztordalok, betyárdal, lírai dalok, panaszdalok.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1970.02.10.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000034B, PAPP_MG_000048B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kovács Lajos (65 éves, sz. 1904.), Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet (65. éves, sz. 1904.). Rögzített zenei anyag: 13 magyar vokális dallam; pásztordalok, betyárdal, lírai dalok, katonadal, bordal.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1972.11.04.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000113A–B. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_023. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet (61 éves, sz. 1911.), Lévai Zsigmond (75 éves, sz. 1898.). Rögzített zenei anyag: 10 magyar vokális dallam; katonadalok, fonóbeli játék, hajnalozó, névnapköszöntők, pásztordal, ballada, lírai dalok. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a dalról, a dal szerepéről, illetve a kapcsolódó játékcselekményről, szokásokról.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1975.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 19.A., HH_CD_DM_Kz_19a. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvétel egy biharkeresztesi népzenei fórumon készült. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1976.02.26.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07183. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Balogh Sándorné Tuza Lídia (64 éves), Székely József (juhász, 77 éves), Szűcs Lukács (69 éves), Vígh Lukácsné Szemán Erzsébet (65 éves). Rögzített zenei anyag: 22 magyar vokális dallam. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1976.03.11.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07183. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Balogh Sándorné Tuza Lídia (64 éves), Pazonyi Jánosné Wakler Róza (43 éves), Szabó Gábor (72 éves), Szűcs Lukács (69 éves), Vígh Lukácsné Szemán Erzsébet (65 éves), Vígh Mihály (73 éves). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1980.03.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Gyűjtők: Dévai János, Rőmer Ottó. Adatközlő: Tanka Gábor (74 éves). Rögzített zenei anyag: 11 magyar vokális dallam; pásztordalok, ballada.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1980.03.11.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Gyűjtők: Dévai János, Rőmer Ottó. Adatközlők: Szőke János (51 éves), Szűcs Lukács (73 éves). Rögzített zenei anyag: 17 magyar vokális dallam; pásztordalok, katonadalok, lírai dalok, balladák.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1980.07.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_04082B; ZTI_AP_14161d–14164a2. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_4082. Gyűjtők: Kisbán Eszter, Papp József, Pálfy Gyula, Vad László. Adatközlők: Balog József (sz. 1931.), Lakatos Gyula (szájbőgős, sz. 1926.), Lakatos Istvánné Balog Anna (sz. 1936.), és még több énekes csoportosan. Rögzített zenei anyag: cigány vokális dallamok; táncdallamok, hallgató. A felvételen kanállal megszólaltatott ritmikai kíséret is hallható. A felvétel táncanyag gyűjtése közben készült, amelyhez filmfelvétel is kapcsolódik (ZTI Ft. 1061.). A gyűjtőcsoportban Papp József a fotódokumentációt készítette, Pálfy Gyula a filmfelvételekért, Vad

László a hangfelvételekért volt felelős, Kisbán Eszter feladatát a jegyzőkönyv nem részletezi.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1981.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 36.A. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok; népdalok, népi játékok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1985.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 23.A. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula. Adatközlő: n/a. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvétel egy népzenei fórumon készült. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1995.05.27.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_Kz_029a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: özv. Szemán Ferencné. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **1995.06.08.** Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_Kz_028a–b. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlők: Szőke János, Szőke Jánosné. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07157. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: énekesek, vonósbanda. Rögzített zenei anyag: magyar vokális és instrumentális (vonósbanda) dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. A felvétel egy tiszacsegei népdal- és nótaversenyen készült.

Tiszacsege: Gyűjtés ideje: **n/a.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07177. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlő: Bartha A. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Tiszakeszi (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2006.07.12.** Gyűjtés helye: Földes. Érvényességi terület: Hortobágy község. Hangzóanyag jelzetszáma: HH_CD_BaII_MD_021. Eredeti adathordozó: MiniDisc. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Bárdosi Ildikó. Adatközlő: Molnár Imre (gulyás, sz. 1951.). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. Molnár Imre több évtizeden keresztül szolgált a Hortobágyon pásztorként.

A felvételeken Kurityánból (Borsod vm.) származó adatközlő is szerepel. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel. Az énekes Hortobágy településen él.

Tiszakeszi (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2016.06.27.** Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: 'Csinos' Molnár Imre (gulyás, sz. 1951.). Rögzített zenei anyag: 33 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, balladák, népies műdal. Az énekes Hortobágy településen él.

Tiszakeszi (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2016.10.05.** Gyűjtés helye: Hortobágy község. Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtők: Sáriné Szebenyi Judit, Tóth Lilla. Adatközlő: 'Csinos' Molnár Imre (gulyás, sz. 1951.). Rögzített zenei anyag: 35 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, népies műdalok. Az énekes Hortobágy településen él.

Tiszakeszi (Borsod vm.): Gyűjtés ideje: **2021.07.07-11.** Gyűjtés helye: Váralja (Tolna vm.). Érvényességi terület: Hortobágy község. A gyűjtő magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez. Gyűjtő: Agócs Gergely. Adatközlő: 'Csinos' Molnár Imre (gulyás, sz. 1951.). Rögzített zenei anyag: 19 magyar vokális dallam és a dallamokhoz kapcsolódó információk; pásztordalok, lírai dalok, szokásdal. A felvételeken Balmazújvárosból származó adatközlő is szerepel. Az énekes Hortobágy településen él.

Tiszántúl: Válogatás Papp János gyűjtéseiből. Gyűjtés ideje: **1958-1970.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_2283B, ZTI_Mg_2284A–B; ZTI_AP_06895a–06905m. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_0194. Gyűjtő: Papp János. Rögzített zenei anyag: 151 magyar vokális dallam; párosítók, lírai dalok, pásztordalok, katonadalok, balladák, betyárdalok, rabénekek, szolgadal, lakodalmas dal, mulatónóták. Papp János által összeállított válogatás saját gyűjtéseiből Szolnok (érvényességi terület: Kolozs vm.), Hajdú, Bihar, Szabolcs, Szatmár, Bereg, Abaúj, Gömör vármegyék területéről. A dallamok többsége a Felső-Tisza vidékéről származik. A válogatásban szereplő hajdúsági gyűjtési helyek: Balmazújváros, Bodaszőlő, Hajdúböszörmény, Hajdúböszörmény-Nagypród, Hajdúnánás, Hajdúsámson, Hajdúsámson, Liget-tanya, Hajdúszoboszló, Hortobágy-Máta, Józsa, Mikepércs, Nádudvar, Tiszacsege. Valamennyi felvétel megtalálható Papp János gyűjtéseinek részletesebb, települések szerinti leírásánál.

Vámospércs: Gyűjtés ideje: **1971.11.05-06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000086A–B, PAPP_MG_000087A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_083. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Kiss Imréné Nagy Juliánna (28 éves, sz. 1943.), Nagy Sándor (58 éves, sz. 1914.), Polgár Sándor (35 éves, sz. 1936.), Pólyik Imre (46 éves, sz. 1925.), Pólyik Józsefné Rózsa Mária (67 éves, sz. 1904.). Rögzített zenei anyag: 17 magyar vokális dallam; lírai dalok, dohányos nóta, katonadalok, párosító, balladák, újévköszöntő, betyárdal, szolgadal, pásztordal, rabének, mulatónóták, lakodalmas dalok, népi játék. Egyes dallamok után beszélgetések hallhatók a dalról, a dal szerepéről, illetve a kapcsolódó játékcselekményről, szokásokról. A felvételek túlnyomó többségén Pólyik Józsefné énekel.

Vámospércs: Gyűjtés ideje: **1971.12.25.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI PAPP_MG_000092B, PAPP_MG_000093A. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI PaJa_JK_083. Gyűjtő: Papp János. Adatközlők: Drigán György (13 éves, sz. 1958.), Molnár Géza (16 éves, sz. 1955.), Szilágyi János (16 éves, sz. 1956.), Vadász Elemér (15 éves, sz. 1956.), Vadász Lajos (12 éves, sz. 1959.). Rögzített zenei anyag: 5 magyar vokális dallam; karácsonyi kántálók, betlehemes. A betlehemes előtt és után, valamint a kántáló dallamok után beszélgetések hallhatók a kapcsolódó szokásokról.

Vámospércs: Gyűjtés ideje: **1976.12.06.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07174. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: özv. Kocsándi Jánosné Pásztor Teréz (73 éves), Medve Józsefné Menyhárt Róza (42 éves), Nagy Gáborné Vértesi Katalin (36 éves), Pólyik Józsefné Rózsa Mária (73 éves), Varga Lajosné Kiss Margit (57 éves). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Vámospércs: Gyűjtés ideje: **1976.12.20.** Hangzóanyag jelzetszáma: ZTI_Mg_07174. Eredeti adathordozó: magnetofonszalag. Jegyzőkönyv jelzetszáma: ZTI_JK_Mg_7132-7183—BLMJ. Gyűjtő: Bencze Lászlóné dr. Mező Judit. Adatközlők: Küzmös Ilona, Medve Józsefné Menyhárt Róza (42 éves), Nagy János, Pólyik Józsefné Rózsa Mária (73 éves), Varga Lajosné Kiss Margit (57 éves). Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

Vámospércs: Gyűjtés ideje: **1985.** Hangzóanyag jelzetszáma: DMNA Zenei 23.A. Eredeti adathordozó: magnetofonkazetta. Jegyzőkönyv jelzetszáma: n/a. Gyűjtő: Varga Gyula.

Adatközlő: Tarján Sándor. Rögzített zenei anyag: magyar vokális dallamok. A felvétel egy népzenei fórumon készült. A gyűjtés részleteinek feltárása további kutatást igényel.

***Zsáka (Bihar vm.)*:** Gyűjtés ideje: **2018.10.09.** A gyűjtők magánarchívumában. Eredeti adathordozó: merevlemez (audio és video). Gyűjtők: Agócs Gergely, Tóth Lilla. Adatközlő: Győrfi Péter (sz. 1934. Debrecen, él Nagyhegyesen, hegedű), Pékó Miklós 'Szamóca' (sz. 1943. Püspökladány, él Egyeken, hegedű), Ungri Ferenc (sz. 1938. Debrecen, él Zsákán – Bihar vm. brácsa). Rögzített zenei anyag: hajdúsági magyar instrumentális (hegedűk, brácsa) dallamok és a dallamokhoz kapcsolódó információk; hallgatók, táncdallamok.

V. melléklet: Papp János gyűjtéseiben szereplő hajdúsági népdalok jegyzéke

(*5.2.2.2. Papp János hajdúsági gyűjtéseinek elemzése* című fejezet melléklete)

Az *V. melléklet* Papp János gyűjtéseinek hajdúsági szegmensét foglalja magában, a dallamokat tételesen felsorolva. A táblázat 770 adatsort tartalmaz.

Az adatok a Zenetudományi Intézet jelzetszámai alapján sorrendben vannak elrendezve, a hivatkozások megegyeznek az írásomban alkalmazott jelölésekkel. A jelzetszámok kialakításánál az Intézet munkatársai Papp János saját jelöléseire támaszkodtak: a magnetofonszalagok és a jegyzőkönyvek sorszámát építették be az egységes, digitális rendezési elvárásoknak is megfelelő betű- és számsorokba. A hangfájlok oszlopában zárójelben saját jelzéseimet jelenítettem meg. Ezeket abban az esetben alkalmaztam, ha a feldolgozás során további alegységekre bontottam a hangzó adatokat (például ha a népdal után rövid beszélgetés is hallható a dal tanulásának körülményeiről vagy a műfajról, akkor maga a dallam a sorszámon túl *a*, a beszélgetés pedig *b* jelölést kapott).

Az adatsorban az archívumi jelzetszámok után a szövegkezdet, majd a dallam legfontosabb zenei jellemzői (előadásmód, strófák száma, szerkezet, szótagszám, kadencia, műfaj) következnek. A zenei elemzéseket magam végeztem, Papp János feljegyzéseire támaszkodva, azokat felülvizsgálva. Az ezt követő információk a gyűjtési adatokra vonatkoznak. A gyűjtés helye, ideje után az adatközlő énekes neve és születési éve szerepel, zárójelben pedig életkora. Mivel a táblázat alapját az képezi, hogy a dallamokat Papp János gyűjtötte, a gyűjtő nevét nem tüntettem fel külön oszlopban. A hiányzó információkat *n/a* (azaz nincs adat) jelzi. A két utolsó oszlopban a saját megjegyzéseim és a gyűjtő feljegyzései találhatók. Utóbbiban jellemzően a dallam párhuzamaira való utalások (a szakirodalomban megjelent vagy saját gyűjtésében szereplő dallamvariánsok), vagy a dallam elhangzásának keretei, műfaji besorolások olvashatók (például *'Lakodalomban, kontyoláskor éneklik.'* vagy *Bazárdal*). Az utolsó oszlopban jelennek meg a népi játékok cselekményének a jegyzőkönyvekben szereplő leírásai is.

Ez esetben is sok információ vonatkozik egy-egy dallamra, az összetartozó adatok egy helyen való megjelenítése az oka a dupla oldalakon való bemutatásnak. Az adatsorokban való tájékozódást – csakúgy, mint a *III. melléklet* esetében – négy mutató segíti.[945] A *Papp János gyűjtéseiben szereplő hajdúsági népdalok jegyzéke* című melléklettel az idézett anyag rendszerezése és további vizsgálataim, elemzéseim alapjának megteremtése volt a célom.

[945] Lásd *V.1. Betűrendes mutató*; *V.2. Földrajzi mutató*; *V.3. Kadenciamutató*; *V.4. Szótagszámmutató*.

Sorszám	Hangfájl (ZTI-jelzet és Papp János saját számozása alapján)	Jegyzőkönyv (ZTI-jelzet és Papp János saját számozása alapján/ oldalszám)	Szövegkezdet	Előadásmód	Strófák száma	Szerkezet	Szótagszám	Kadencia	Műfaj	Helység	Dátum	Énekes neve	Énekes születési éve (életkora)	Katalogizáló megjegyzése	Gyűjtő megjegyzése
1.	$	PaJa_JK_027/001	Arra alá vörösödik az ég alja	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.12.12.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.10.	Varga Erzsébet	1946. (14)		Csak lejegyezve.
2.	PAPP_MG_000018A/01 (01b)	PaJa_JK_027/002	Szabó Gyula Kovács Jolánt szerette	Tempo giusto	6	ABCD	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Ballada	Mikepércs	1961.03.10.	Varga Erzsébet	1946. (14)		
3.	PAPP_MG_000018A/02	PaJa_JK_027/003	Feltették már a fejkötőt, alá meg a kontyot	Tempo giusto	1	AABBv	14.14.14.14.	3 (3) 3 1	Lakodalmas	Mikepércs	1961.03.10.	Kovács Jolán	1945. (15)		"Lakodalomban, kontyoláskor éneklik."
4.	PAPP_MG_000018A/03	PaJa_JK_027/004	Egy vasárnap délután	Tempo giusto	2	ABBvAv	7.7.10.16.	V (3) 2 1	Mulatónóta	Mikepércs	1961.03.10.	Kovács Jolán	1945. (15)	A gyűjtő szerint máshogy tagolódik a dal: ABCD; 7.7.16.10.; V (3) V 1	
5.	PAPP_MG_000018A/04	PaJa_JK_027/005	Hej, fosztóka, kukorica fosztóka	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.17.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.10.	Kovács Jolán	1945. (15)		Műdal, Dóczy
6.	PAPP_MG_000018A/05	PaJa_JK_027/006	Ezernyolcszáznegyvennyolcban nem így volt	Tempo giusto	1	AA^5BAv	11.11.13.7.	1 (5) 5 1	Katonadal	Mikepércs	1961.03.10.	Kelemen László	1922. (39)		Műdal
7.	PAPP_MG_000018A/06	PaJa_JK_027/007	Diófából van a, diófából van az édesanyám kapuja	Tempo giusto	2	AABA	19.19.10.19.	1 (1) 3 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.10.	Varga Margit	1944. (16)		
8.	PAPP_MG_000018A/07	PaJa_JK_027/008	Van nékem egy selyemkendőm, el akarom viselni	Tempo giusto	2	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.10.	Béres Piroska	1943. (18)		L. *[olvashatatlan]* I/11.
9.	PAPP_MG_000018A/08 (08a-b)	PaJa_JK_027/009	Elhervad a rózsa	Rubato	3	ABCD	6.6.6.6.	7 (b3) b3 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.12.	Béres Piroska	1943. (18)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
10.	PAPP_MG_000018A/09	PaJa_JK_027/010	Állok, állok a tó partján egyedül	Tempo giusto	3	ABBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Mikepércs	1961.03.12.	Béres Piroska	1943. (18)		
11.	PAPP_MG_000018A/10	PaJa_JK_027/011	Ne lopjatok, nagyon szegény vagyok	Tempo giusto	1	AA_2b+bc	10.10.6+7.9.	4 (b3) 1 1	Árusdal	Mikepércs	1961.03.12.	Kelemen László	1922. (39)		Bazárdal
12.	PAPP_MG_000018A/11 (11b)	PaJa_JK_027/012	Sárgul már a fügefa levele, sej, hideg akar lenni	Tempo giusto	1	AABA	17.17.16.17.	1 (1) 5 1	Katonadal	Józsa	1961.03.13.	Juráskó Piroska	1947. (13)	Ismétlésnél a 3. sor dallama variálódik, ez áll közelebb a közismert változathoz.	"Bevonuló katonák éneklik."
13.	PAPP_MG_000018A/12	PaJa_JK_027/013	Csak, csak, csak az esik nékem keservesen	Tempo giusto	1	ABBvA	12.11.13.12.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.13.	Mezei Margit	1947. (13)	Népies műdal	"Lakodalomban éneklik."
14.	PAPP_MG_000018A/13	PaJa_JK_027/014	A józsai téeszcsé szőlője	Tempo giusto	1	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.13.	Juráskó Piroska	1947. (13)		
15.	PAPP_MG_000018A/14	PaJa_JK_027/015	Hallottátok hírét	Parlando	9	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Józsa	1961.03.13.	Jónás László	1943. (17)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Vö. J. I/81.

16.	PAPP_MG_000018A/15 (15a-b)	PaJa_JK_027/016	Este fele hatot ütött az óra	Tempo giusto	8	ABCD	11.11.11.11.	2 (2) V 1	Ballada	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"1921-ben költöztek Józsára, magával hozta Tiszapolgárról." Csak egy versszak van felvéve.
17.	PAPP_MG_000018A/16	PaJa_JK_027/017	Mikor még én tizenkét éves voltam	Tempo giusto	6	ABCD	11.11.11.11.	b10 (b3) 1 1	Tréfás dal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J. I/20.
18.	PAPP_MG_000018A/17	PaJa_JK_027/018	Három betyár a csárdába	Rubato	10	ABCD	8.8.8.8.	5 (b3) VII 1	Betyárdal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal, illetve a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	Vö. J. I/113.; 18+26; Csak 1. verse van felvéve.
19.	PAPP_MG_000018A/18	PaJa_JK_027/019	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	10	$AA^3{}_vA^3{}_vA_v$	6.6.8.6.	VII (b3) 4 1	Ballada	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő valószínűleg saját konyári gyűjtésére utal.	L. még Konyár; Egy verse felvéve.
20.	PAPP_MG_000018A/19	PaJa_JK_027/020	Szállj le, holló, szállj le	Tempo giusto	6	ABCD	6.6.8.6.	5 (2) VI 1	Rabének	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		Műdal, Nincsen *[olvashatatlan];* Csak egy versszak felvéve.
21.	PAPP_MG_000018A/20	PaJa_JK_027/021	Nem idevaló születésű vagyok én	Tempo giusto	5	ABBvA	12.11.11.12.	1 (5) 4 1	Betyárdal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		Egy versszak felvéve.
22.	PAPP_MG_000018B/01 (01b)	PaJa_JK_027/022	Megégett a böszörményi hodály	Tempo giusto	5	AA^5A^5vB	10.10.10.10.	1 (5) #7 1	Pásztordal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		mű
23.	PAPP_MG_000018B/02	PaJa_JK_027/023	Szép csaplárné, adjon bort hitelbe	Rubato	13	ABBAv	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Ballada	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J. II/34.
24.	PAPP_MG_000018B/03	PaJa_JK_027/024	Bánat, bánat, nagy fekete bánat	Tempo giusto	4	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 4 1	Katonadal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		Szöveg probléma!
25.	PAPP_MG_000018B/04	PaJa_JK_027/025	A faluba' a legárvább én vagyok	Tempo giusto	5	ABBvA	11.11.13.14.	1 (5) 5 1	Panaszdal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		mű

26.	PAPP_MG_000018B/05	PaJa_JK_027/026	Aki felül a lovára	Rubato	5	ABCD	8.8.8.8.	5 (b3) VII 1	Betyárdal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	26=18
27.	PAPP_MG_000018B/06	PaJa_JK_027/027	Nem akar a vezérürüm legelni	Rubato	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Pásztordal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
28.	PAPP_MG_000018B/07	PaJa_JK_027/028	Hej, ihaja, csuhaja, de kerek a kötője	Tempo giusto	1	ABBAv	14.13.13.14.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		Béres nóta.
29.	PAPP_MG_000018B/08	PaJa_JK_027/029	Zúg az erdő, zúg a mező	Tempo giusto	4	ABCD	8.6.8.6.	1 (5) 5 1	Párosító	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Kapálás közben énekelgették ki egymás szeretőjét."
30.	PAPP_MG_000018B/09	PaJa_JK_027/030	Ha bemegyek a józsai csárdába	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 5 1	Mulatónóta	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
31.	PAPP_MG_000018B/10	PaJa_JK_027/031	Debreceni városháza fel van pántlikázva	Tempo giusto	2	AABA	14.14.18.14.	1 (1) 1 1	Katonadal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A második megjegyzés valószínűleg a gyűjtő saját, komádi gyűjtésnek dalára utal.	"Bevonuló katonák énekelgették."; =A komádi
32.	PAPP_MG_000018B/11	PaJa_JK_027/032	Kukás kislány vígan töri a dohányt	Tempo giusto	2	ABBvA	11.12.12.11.	1 (5) 2 1	Csomózó nóta	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Csomózóban énekelték."
33.	PAPP_MG_000018B/12	PaJa_JK_027/033	A józsai lyukacsos kőhídnál	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.17.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	Népies műzenei elemek.	"Bálba, lakodalomba."
34.	PAPP_MG_000019A/01 (01b)	PaJa_JK_027/034	Még azt mondják a józsai asszonyok	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Bordal	Józsa	1961.03.23.	Sipos Antal	1914. (46)		"Lakodalomban szokták énekelni."
35.	PAPP_MG_000019A/02	PaJa_JK_027/035	Debrecenyi határon, határon	Tempo giusto	2	ABCD	10.10.7+8.6. // 11.11.7+7.11.	1 (5) b3 1 // 1 (5) 5 1	Tréfás dal	Józsa	1961.03.23.	Sipos Antal	1914. (46)	A két versszak dallama nem azonos, a 3-4. sornál eltérések vannak.	"Hídivásárkor a Hortobágyon tanulta. Ott énekelték a csikósokkal, juhászokkal a csárdában."
36.	PAPP_MG_000019A/03	PaJa_JK_027/036	Debrecenyi kisajtóba'	Rubato	2	ABBvA	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Sipos Antal	1914. (46)	Debrecennek van egy vize… típus 3. és 4. sorából építkező dallam.	
37.	PAPP_MG_000019A/04	PaJa_JK_027/037	Páros kiskés a zsebembe, de fényes	Tempo giusto	3	ABBvAv	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Ha a cigány szünetelt, lakodalomban énekelték."
38.	PAPP_MG_000019A/05	PaJa_JK_027/038	A Józsába csak az a híres lány	Tempo giusto	3	AABC	10.10.10.10.	6 (6) b3 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
39.	PAPP_MG_000019A/06	PaJa_JK_027/039	Elrabolta a Balaton tőlem a kedvesem	Tempo giusto	3	ABBvA	14.14.15.15.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Kint a határba énekeltük, így jobban ment a munka."

40.	PAPP_MG_000019A/07	PaJa_JK_027/040	Nem messze van kisangyalom tanyája	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Fonóban énekelték."
41.	PAPP_MG_000019A/08	PaJa_JK_027/041	Tizenkettő, tizenhárom	Tempo giusto	2	AA^5BA	8.8.10.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Lakodalomba."
42.	PAPP_MG_000019A/09	PaJa_JK_027/042	Halálmadár, halálmadár szállott a ház dalára	Tempo giusto	2	AABA	15.15.11.15.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Sipos Antal	1914. (46)		"Lakodalomba."
43.	PAPP_MG_000019A/10	PaJa_JK_027/043	Tisza partján elaludtam	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
44.	$	PaJa_JK_027/044	Szerelem van fűbe, fába, virágba	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		Csak lejegyezve.
45.	PAPP_MG_000019A/11	PaJa_JK_027/045	Este van, este van, de nem minden lánynak	Tempo giusto	2	ABBvAv	12.12.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	45=55
46.	PAPP_MG_000019A/12	PaJa_JK_027/046	Nem messze van ide Csongorád	Tempo giusto	3	ABBvA	9.9.11.10.	1 (3) 1 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"...*[?]* nem különültek el a nóták külön csoportokba, minden alkalomkor mindegyiket énekelték.
47.	PAPP_MG_000019A/13	PaJa_JK_027/047	Búza, búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	2	AABAv	12.12.16.14.	1 (1) 4 1	Aratódal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Aratáskor énekelték."
48.	PAPP_MG_000019A/14	PaJa_JK_027/048	Szeretném a szeretőmet megverni	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
49.	PAPP_MG_000019A/15	PaJa_JK_027/049	Slingolt szélű selyemkendőm szélirül van kivarrva	Tempo giusto	2	ABB_vAv	15.15.15.15.	VII (b3) 5 1	Lírai dal	Józsa	1961.03.23.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő értelmezésében a sorszerkezet: AA^3vA^3vA. Népies műzenei elemek.	
50.	PAPP_MG_000019B/01 (01b)	PaJa_JK_027/050	Házunk előtt gyalogút, azon jár egy drótos tót	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Házaló nóta	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
51.	PAPP_MG_000019B/02	PaJa_JK_027/051	Ha bemegyek, csuhaj, ha bemegyek a józsai csárdába	Tempo giusto	1	AABA	17.17.15.17.	1 (1) 1 1	Bordal	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
52.	PAPP_MG_000019B/03	PaJa_JK_027/052	Zsindelyezik, bádogozzák, csinálják mán a józsai templomot	Parlando	2	AABA	19.19.11.19.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Lakodalomba, mikor cigány szünet van." Meghallgatni
53.	PAPP_MG_000019B/04	PaJa_JK_027/053	Réztányérba, vastányérba pogácsa	Tempo giusto	1	AA^5BAv	11.11.13.7.	1 (5) 5 1	Mulatónóta	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		mű
54.	PAPP_MG_000019B/05	PaJa_JK_027/054	Árva vagyok, árvának születtem	Tempo giusto	4	AABAv	10.10.11.10.	V (V) 5 1	Lírai dal	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		"Mikor rípát kapálnak a jányok."

55.	PAPP_MG_000019B/06	PaJa_JK_027/055	Fekete a kökény, fehér a virágja	Tempo giusto	2	ABBvAv	12.12.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	55=45; "Bálba"
56.	PAPP_MG_000019B/07	PaJa_JK_027/056	Debrecenbe' fújják a nyóc órát	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Józsa	1961.04.10.	Ferenczi Istvánné Puskás Mária	1897. (64)		
57.	PAPP_MG_000021A/01 (01b)	PaJa_JK_028/001	Fekete cserepes a mi házunk teteje	Tempo giusto	2	ABBvA	13.10.10.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Répási Mária	1948. (12)		
58.	PAPP_MG_000021A/02	PaJa_JK_028/002	Kimegyek a, lemegyek a nagyerdőbe sétálni	Tempo giusto	1	ABBvA	15.15.15.15.	1 (5) 1 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Ádám Borbála	1942. (18)		"Dohánycsomózás közben énekelgették." cserebujós = alacsony, lombos tölgyfát, erdőt nevezik így.
59.	PAPP_MG_000021A/03	PaJa_JK_028/003	Járok egyedül	Tempo giusto	3	ABCD	5.5.8.6.	1 (4) 5 1	Népi játék	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Nagy Piroska	1947. (13)	A jegyzőkönyben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték.	Gyermekjáték.
60.	PAPP_MG_000021A/04	PaJa_JK_028/004	Hej, nem zörög a, hej, nem zörög a buzitai gőzmalom	Tempo giusto	2	AABA	17.17.13.17.	1 (1) 1 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Hamza Imre	1894. (67)	A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	"Csomózás közben énekelgették." Vö. KV/451.
61.	PAPP_MG_000021A/05	PaJa_JK_028/005	Kék a kökény, ha megérik fekete	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Agárdi Sándorné Hamza Anna	1933. (28)		"Kapáláskor, disznótor alkalmával."
62.	PAPP_MG_000021A/06	PaJa_JK_028/006	Alacsony ház, füstös kémény	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	8.8.10.8.	1 (5) 4 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Hamza Imre	1894. (67)		"Csomózóban."
63.	PAPP_MG_000021A/07	PaJa_JK_028/007	Halálmadár szállott a ház falára	Tempo giusto	1	AAvBC	11.11.11.19.	1 (2) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Agárdi Sándorné Hamza Anna	1933. (28)		"Egy liter után."
64.	PAPP_MG_000021A/08	PaJa_JK_028/008	Csikóslegény megy a kútra itatni	Tempo giusto	2	AA^5A^5vAv	11.11.17.11.	1 (5) V 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Agárdi Sándorné Hamza Anna	1933. (28)		"Kapáláskor, szüretkor énekelgetik."
65.	PAPP_MG_000021A/09	PaJa_JK_028/009	Mikor a szógának	Parlando	4	A^5B^5AB	6.6.6.6.	7 (5) b3 1	Szolgadal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.11.	Agárdi Sándorné Hamza Anna	1933. (28)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	"Disznótor alkalmával."; Vö "Kiszáradt a tóból 1/2; *[az utolsó versszak szövege]* Csak lejegyezve!
66.	PAPP_MG_000021A/10 (10a-b)	PaJa_JK_028/010	Három hordó borom van	Tempo giusto	3	ABBvAv	7.7.10.16.	V (3) 2 1	Mulatónóta	Hajdúsámson	1961.03.12.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		"Szüretkor, és lakodalomban kontyoláskor éneklik."
67.	PAPP_MG_000021A/11	PaJa_JK_028/011	Fehér László lovat lopott	Parlando	7	ABCD	8.7.8.8. (8.8.8.8.)	8 (5) b3 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.03.12.	Hamar Istvánné Tar Piroska	1933. (28)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	"Csomózóban énekelgették."
68.	PAPP_MG_000021A/12	PaJa_JK_028/012	Este van már, kilencet üt az óra	Tempo giusto	5	ABCD	11.11.13.11.	V (3) V 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.03.12.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		"Dohánysimítás közben, csomózóban."

69.	PAPP_MG_000021A /13	PaJa_JK_028/ 013	Béres vagyok, béres	Rubato	4	ABCD	6.6.6.6.	4 (2) 1 1	Szolgadal	Hajdúsámson	1961.03.12.	Farkas András	1938. (22)		
70.	PAPP_MG_000021A /14 (14a-b)	PaJa_JK_028/ 014	Vetettem egy ágy ibolyát, nem kelt ki	Tempo giusto	2	AA^5BAv	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1961.03.15.	Pikó Gábor	1907. (54)		"Szerelmes legény énekli, aki összeharagszik a menysszonyával, v. a jelöltjével."; műdal "Kitették a holttestet az u."
71.	PAPP_MG_000021A /15	PaJa_JK_028/ 015	Ne hordja oly' magoson az orrát	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Árusdal	Hajdúsámson	1961.03.15.	Pikó Gábor	1907. (54)		Bazár "Debrecenben tanulta Lőrinc vásár alkalmával, gyerekkorában."
72.	PAPP_MG_000021B /01 (01b)	PaJa_JK_028/ 016	Fekete falubul fehér torony látszik	Parlando	2	ABCD	6.6.6.6.	5 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1961.03.15.	Bredóka Sándorné Huszti Juliánna	1935. (25)	Cigány dallam. Az 1. versszak első fele hibás.	"Kazincbarcikán cigányoktól tanulta."
73.	PAPP_MG_000021B /02	PaJa_JK_028/ 017	Hajnallik, hajnallik	Rubato	5	AAvBC	6.6.8.6.	1 (b3) b3 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.03.15.	Bredóka Sándorné Huszti Juliánna	1935. (25)		
74.	PAPP_MG_000021B /03	PaJa_JK_028/ 018	Julcsa néni, Julcsa néni káposztát főz	Tempo giusto	4	ABCD	12.8.8.8.	5 (4) 5 1	Lakodalmas	Hajdúsámson	1961.03.15.	Pikó Gábor	1907. (54)	Csak egy versszak van felvéve.	
75.	PAPP_MG_000021B /04	PaJa_JK_028/ 019	Fáj a kutyának a lába, hej, de fáj	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	11.11.13.12.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1961.03.15.	Hamar Istvánné Tar Piroska	1933. (28)	Oktávtöréssel rögzített dallam (az első sor egy magasságban szólal meg a 2-3. sorral).	"Névestén, disznótorban."; 1.sor a 2. sor mintája
76.	PAPP_MG_000021B /05	PaJa_JK_028/ 020	Sebesen forog a lassú gőzös kereke	Tempo giusto	2	ABBvA	13.13.16.13.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúsámson	1961.03.15.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		"Csomózóban tanulta, bevonuló katonákat ezzel búcsúztatják."
77.	PAPP_MG_000021B /06	PaJa_JK_028/ 021	Kávét ittam, megégette a számat	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson	1961.03.15.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		"Dohánycsomózóban énekelgetik."
78.	PAPP_MG_000021B /07 (07a-b)	PaJa_JK_028/ 022	Házunk előtt hármat fordul a kocsi	Tempo giusto	1	ABCD	11.12.11.11.	b3 (4) VII 1	Katonadal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.25.	Agárdi Sándor	1929. (32)	Erdélyben elterjedt dallam	"Bevonuló katonák éneklik."
79.	PAPP_MG_000021B /08	PaJa_JK_028/ 023	Valamennyi gácsér, ruca	Tempo giusto	2	AABC	8.8.10.10.	V (V) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.25.	Hamza Imréné Petrohai Margit	1913. (47)		"Disznótor, néveste alkalmával énekelték."
80.	PAPP_MG_000021B /09	PaJa_JK_028/ 024	Eltörött a korsó, kifolyt a víz	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	10.10.10.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.25.	Hamza Rozália	1945. (16)		"Felsőtelekesen tanulta, lakodalomban."
81.	PAPP_MG_000021B /10	PaJa_JK_028/ 025	Kiskertembe' tónak vállott a harmat	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.25.	Hamza Imréné Petrohai Margit	1913. (47)		"Disznótorba."
82.	PAPP_MG_000021B /11	PaJa_JK_028/ 026	Este van, este van, elmúlt kilenc óra	Tempo giusto	2	ABBvA	12.12.13.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúsámson, Liget-tanya	1961.03.25.	Hamza Imréné Petrohai Margit	1913. (47)		"Fonóba."
83.	PAPP_MG_000021B /12 (12a-b)	PaJa_JK_028/ 027	Leégett a hortobágyi állás	Parlando	2	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúsámson	1961.03.26.	Pikó Gábor	1907. (54)	Hibás lejegyzés.	= Nem messze van ide Kism*[argita]*
84.	PAPP_MG_000021B /13	PaJa_JK_028/ 028	Szeged felől hidegen fúj a szél	Tempo giusto	3	ABCAv	10.10.10.14.	1 (5) 7 1	Rabének	Hajdúsámson	1961.03.26.	Pikó Gábor	1907. (54)		"Disznótorban, névestén."
85.	PAPP_MG_000021B /14	PaJa_JK_028/ 029	De sok falut, de sok várost bejártam	Rubato	3	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Betyárdal	Hajdúsámson	1961.03.26.	Pikó Gábor	1907. (54)		Műdal!
86.	PAPP_MG_000022A /01 (01b)	PaJa_JK_022/ 001	Környes körül borult az ég alja	Tempo giusto	2	ABCD	10.10.10.12.	#7 (5) 3 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.03.19.	Kovács Lajos	1899. (62)		

87.	PAPP_MG_000022A/02	PaJa_JK_022/002	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.03.19.	Sóvágó Imre	1903. (57)		
88.	PAPP_MG_000022A/03	PaJa_JK_022/003	Két hete mán-e, vagy három	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.03.19.	Sóvágó Imre	1903. (57)		
89.	PAPP_MG_000022A/04 (04a-b)	PaJa_JK_022/004	Leígett a csiri-biri hodály	Parlando	4	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	H. Varga Gábor	1890. (71)	Hibás lejegyzés.	"Kocsmában, ital közben."
90.	PAPP_MG_000022A/05	PaJa_JK_022/005	Olyan szeginy legíny vagyok	Rubato	3	ABCD	8.8.8.8.	b3 (b3) 7 1	Panaszdal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	H. Varga Gábor	1890. (71)		Nem népdal! "Névestén, kocsmában éneklik."
91.	PAPP_MG_000022A/06	PaJa_JK_022/006	Sűrű erdő, magos fa	Poco rubato	6	ABCD	7.7.7.10.	4 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	H. Varga Gábor	1890. (71)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	"Lakodalomba, múlatás közbe danolgattuk." J. I/149.
92.	PAPP_MG_000022A/07	PaJa_JK_022/007	Nincsen olyan kenyér, mint a szegény rabé	Parlando	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	H. Varga Gábor	1890. (71)		
93.	PAPP_MG_000022A/08	PaJa_JK_022/008	A nagy bécsi kaszárnyába, de csuhaja	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.8.12.	1 (5) 7 1	Katonadal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	H. Varga Gábor	1890. (71)		"Bécsbe énekelték a 39. gyalogezred 1912-ben."
94.	PAPP_MG_000022A/09	PaJa_JK_022/009	Fehér László lovat lopott	Parlando	11	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Ballada	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Dobó Sándor	1888. (73)		
95.	PAPP_MG_000022B/01 (01b)	PaJa_JK_022/010	Van egy lovam, kesely a négy lába	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.16.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Rab Zsigmond	1903. (57)		"Ott énekeljük ahun ránk jön."
96.	PAPP_MG_000022B/02	PaJa_JK_022/011	Árpa, árpa, de szép tábla árpa	Tempo giusto	1	ABBA	10.10.11.11.	1 (2) 2 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Rab Zsigmond	1903. (57)		"Lakadalmakba, Bálint napján, névnapokon."
97.	PAPP_MG_000022B/03	PaJa_JK_022/012	Hortobágyi csárda mellett a nyájam	Rubato	8	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Fehér László (gulyás)	1912. (48)		"Kinn a pusztába, meg a csárdába danoltuk."
98.	PAPP_MG_000022B/04	PaJa_JK_022/013	Elszaladt az aranygulya	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Fehér László (gulyás)	1912. (48)		
99.	PAPP_MG_000022B/05	PaJa_JK_022/014	Dedőháti csárda mellett	Parlando	5	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1961.04.05.	Fehér László (gulyás)	1912. (48)		"A pusztán fütyöltük, danoltuk."
100.	PAPP_MG_000022B/06 (06a-b)	PaJa_JK_022/015	Min búsuljak, mikor jól van dolgom	Rubato	3	AABC	10.10.10.10.	1 (1) 2 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	"Kocsmai mulató nóta."; 15 = 18
101.	PAPP_MG_000022B/07	PaJa_JK_022/016	Búza, búza, búza, sej, de szép tábla búza	Tempo giusto	1	AABA	13.13.16.13.	1 (1) 1 1	Aratódal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
102.	PAPP_MG_000022B/08	PaJa_JK_022/017	Kutya világ, mikor írem vígedet	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	*[az utolsó versszak szövege]* Csak lejegyezve.
103.	PAPP_MG_000022B/09	PaJa_JK_022/018	Kopott csárda, lyukas a teteje	Tempo giusto	2	AABC	10.10.10.10.	1 (1) 2 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	18 = 15

104.	PAPP_MG_000022B/10	PaJa_JK_022/019	Két malomra tartok számot	Tempo giusto	1	AABC	8.8.10.10.	V (V) 5 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	A gyűjtő megjegyzése Bárdos Lajos: Gyöngyvirág című kötetére utal. A hivatkozás téves (vagy más kiadás az alapja), ez a dallam a 30. oldalon a 14. dal.	Vö. Gyöngyvirág 34.
105.	PAPP_MG_000022B/11	PaJa_JK_022/020	Bárcsak ez az éjszaka	Tempo giusto	1	ABBvC	7.9.9.9.	8 (b3) b3 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
106.	PAPP_MG_000025A/01 (01b)	PaJa_JK_028/030	Édesanyám azért haragszik rám	Tempo giusto	3	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) b6 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson	1961.04.09.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		"Csomózóban, dohány simításkor."
107.	PAPP_MG_000025A/02	PaJa_JK_028/031	Mikor mentem Debrecenbe	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Rabének	Hajdúsámson	1961.04.09.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	"Kocsmába, lakodalomba."
108.	PAPP_MG_000025A/03	PaJa_JK_028/032	Azt akarták, hogy egy úrnak legyek felesége	Tempo giusto	2	AAvBAv	14.15.14.15.	1 (1) 1 1	Lakodalmas	Hajdúsámson	1961.04.09.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		Műdal. "Csigacsinálóba."
109.	PAPP_MG_000025A/04	PaJa_JK_028/033	Kis Sámsonba kidobolták	Tempo giusto	4	AB^5CB	8.5.8.5.	1 (5) 1 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.04.09.	Hamar Istvánné Tar Piroska	1933. (28)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	"Névestén, disznótorba."; J. I/204.
110.	PAPP_MG_000025A/05	PaJa_JK_028/034	Jöjjön haza, édesanyám	Tempo giusto	6	AAb+bc	8.8.7+7.7.	5 (5) b3 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.04.09.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		Kontamináció; "Mikor a csomózóba kisejig *[későig]* marattak, így hívják haza a zanyukat *[az anyjukat]* ."
111.	PAPP_MG_000025A/06	PaJa_JK_028/035	Este van, este van	Tempo giusto	8	ABCAv	6.6.7.6.	1 (6) 4 1	Ballada	Hajdúsámson	1961.04.09.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (32)		
112.	PAPP_MG_000025A/07	PaJa_JK_028/036	A sámsoni határ felől hidegen fúj a szél	Tempo giusto	3	ABBvA	14.10.10.14.	1 (5) 1 1	Csomózó nóta	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		"Csomózóba, kocsmába danolgattuk."
113.	PAPP_MG_000025A/08	PaJa_JK_028/037	Magam vagyok egy kamarába zárva	Tempo giusto	2	ABBA	11.11.11.11.	1 (b3) b3 1	Rabének	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		"Hajtottam kifele a disznóta, oszt danoltam."
114.	PAPP_MG_000025A/09	PaJa_JK_028/038	Lement a nap, lement a nap a szokott járásán	Tempo giusto	3	ABBvA	14.10.12.14.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		"A berukkoló katonák danolgatták."
115.	PAPP_MG_000025A/10	PaJa_JK_028/039	Debrecenyi dobogós kanális	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		"Csomózóba danolgattuk."
116.	PAPP_MG_000025A/11	PaJa_JK_028/040	Jaj, mikor az én uram…	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		"Gyerekkoromba szokásos volt a halott siratás. Így emlékszek vissza. Egy kondásné így siratta el az urát."
117.	PAPP_MG_000025A/12	PaJa_JK_028/041	Homokos az édesanyám udvara	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		
118.	PAPP_MG_000025A/13	PaJa_JK_028/042	Megüzenem a szeretőm anyjának	Tempo giusto	4	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1961.04.09.	Farkas Imréné Máté Juliánna	1901. (60)		

119.	PAPP_MG_000026A/01 (01b)	PaJa_JK_024/001	Lúra, csikós, lúra, elszaladt a mínes	Parlando	5	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes András	1900. (60)		"Lakodalom … *[?]* , pihenőben használjuk."; L. még Egyek I/3. *[olvashatatlan]*
120.	PAPP_MG_000026A/02	PaJa_JK_024/002	Mért nincs minden lánynak kút az udvarába	Tempo giusto	2	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Józsefné Boruzs Margit	1928. (32)	Népies műdal	"Mindenütt danolják."; Simonffy, *[olvashatatlan]*
121.	PAPP_MG_000026A/03	PaJa_JK_024/003	Esik eső, nagy sár van a faluba	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Andrásné Szilágyi Klára	1899. (61)		"Kocsmába, lakodalomba danoljuk."
122.	PAPP_MG_000026A/04	PaJa_JK_024/004	Zöld búzába' van egy keskeny gyalogút	Tempo giusto	2	ABBvA	11.12.13.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Andrásné Szilágyi Klára	1899. (61)		"Bálba és mindenütt."
123.	PAPP_MG_000026A/05	PaJa_JK_024/005	Mér nem is teremtem buzának	Tempo giusto	2	AA^5BAv	9.9.11.10.	1 (5) 5 1	Aratódal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Andrásné Szilágyi Klára	1899. (61)		"Aratáskor, mikor gyövünk be a keresztelísbül."
124.	PAPP_MG_000026A/06	PaJa_JK_024/006	Bárcsak lányokat is soroznának	Tempo giusto	2	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) 4 1	Katonadal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Józsefné Boruzs Margit	1928. (32)		"Bevonuló bálban a katona jelöltekdanolták."; A 2. verse nincs felvéve.
125.	PAPP_MG_000026A/07	PaJa_JK_024/007	Udvaromon hármat fordult a kocsi	Tempo giusto	3	AAvBC	11.11.11.11.	b3 (b3) 7 1	Katonadal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes András	1900. (60)	Erdélyben elterjedt dallam	"Bevonuló katonák éneklik."; II. sor eltér az eredetitől.
126.	PAPP_MG_000026A/08	PaJa_JK_024/008	Kocsis legény, ha felül a lovára	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Józsefné Boruzs Margit	1928. (32)	A második megjegyzés valószínűleg a gyűjtő saját, bagaméri gyűjtésnek dalára utal.	"Munka közbe, - szántás-vetés, boronálás - danolják."; L. Bagaamér I/17.
127.	PAPP_MG_000026A/09	PaJa_JK_024/009	Árok, árok, árok, de mély árok	Tempo giusto	2	AA^5BA	10.10.12.16.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Józsefné Boruzs Margit	1928. (32)		"Csomózó házba danolták." ; Műdal
128.	PAPP_MG_000026A/10	PaJa_JK_024/010	Katonának nem jó lenni	Tempo giusto	3	ABCAv	8.8.10.8.	5 (2) 1 1	Katonadal	Nagyhegyes	1961.04.06.	Nemes Józsefné Boruzs Margit	1928. (32)		"Bevonuló gyerekik."; műdal: Felmásztam az eperfára
129.	PAPP_MG_000026A/11 (11b)	PaJa_JK_024/011	Hortobágyon csikós legény vagyok én	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Pásztordal	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		"??? danoltuk gyerek koromba."
130.	PAPP_MG_000026A/12	PaJa_JK_024/012	Felszántatom, babám, az újvárosi határt	Tempo giusto	1	ABBvA	13.12.12.12.	1 (5) b6 1	Aratódal	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		"Aratáskor danoltuk."
131.	PAPP_MG_000026A/13	PaJa_JK_024/013	Özönvízkor megjárták az egerek	Tempo giusto	2	AA^5BA	11.11.14.11.	1 (5) 3 1	Bordal	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)	Népies műzenei elemek.	"Lakodalomba iféle fele danolgattuk, mikor a garatra felöntöttünk."
132.	PAPP_MG_000026A/14	PaJa_JK_024/014	Sötét felhő ereszked a pusztába	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		műdal; "Rég megmondtam a költöző darunak"

133.	PAPP_MG_000026B /01 (01b-c)	PaJa_JK_024/ 015	Magad maradsz, jó férj, ó, egyedül magad	Rubato	4	ABCD	12.12.12.12.	2 (b3) 5 1	Temetési ének	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)	A hangfelvételen: beszélgetés a temetési énekről.	"Szólnak a harangok a gyásztemetésre"; ld. Szlavónia, Bukovina; /Magyar ref. temetési ének: Elvégeztem immár pályafutásomat/ CzL.
134.	PAPP_MG_000026B /02	PaJa_JK_024/ 016	Drága jó édesanyám	Parlando	8	ABCD	7.6.6.6.	5 (4) b3 1	Sirató	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		anyját
135.	PAPP_MG_000026B /03	PaJa_JK_024/ 018	Fekete keszkenőt	Parlando	9	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 1	Sirató	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		fiát
136.	PAPP_MG_000026B /04	PaJa_JK_024/ 020	Nyugodjál békével a bús temetőbe'	Parlando	1	ABCD	12.12.12.12.	2 (b3) 5 1	Temetési ének	Balmazújváros	1961.06.21.	Kiss Jánosné Oláh Katalin	1893. (68)		
137.	PAPP_MG_000026B /05 (05a-b)	PaJa_JK_024/ 021	(Nem bánom, hogy parasztnak születtem)	Parlando	1	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Balmazújváros	1963.07.17	Fige István (harsona)	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita).	"Harsonán"
138.	PAPP_MG_000026B /06	PaJa_JK_024/ 022	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	1963.07.17	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita). ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
139.	PAPP_MG_000026B /07	PaJa_JK_024/ 023	Lúra, csikós, lúra, elszaladt a mínes	Parlando	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Balmazújváros	1963.07.17	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita).	
140.	PAPP_MG_000026B /08	PaJa_JK_024/ 024	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	1	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Balmazújváros	1963.07.17	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita).	
141.	PAPP_MG_000026B /09	PaJa_JK_024/ 025	Esteledik, alkonyodik	Parlando	5	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	1963.07.17	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita). ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
142.	PAPP_MG_000027A /01 (01b)	PaJa_JK_030/ 001	Nem jól látom az idő járását	Rubato	2	ABBvAv	10.10.10.10.	VII (b3) b3 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		
143.	PAPP_MG_000027A /02	PaJa_JK_030/ 002	Felszabadult már az árpa tarló	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Aratódal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"Aratáskor danoljuk."
144.	PAPP_MG_000027A /03	PaJa_JK_030/ 003	Kis Szováton learatták az árpát	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 7 1	Aratódal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"Aratáskor danolgattyuk."
145.	PAPP_MG_000027A /04	PaJa_JK_030/ 004	Amoda a karám mellett	Parlando	2	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)	Téves lejegyzés. Népies műzenei elemek.	
146.	PAPP_MG_000027A /05	PaJa_JK_030/ 005	Sej, haj, esik eső, hull a villám csapásra	Tempo giusto	2	ABBA	13.15.15.13.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	"Csárdába, kocsmába danolgattuk." Vö.: J II/93.
147.	PAPP_MG_000027A /06	PaJa_JK_030/ 006	Elfújta a szél a gyalogutat	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"Lakodalomba danoljuk."
148.	PAPP_MG_000027A /07	PaJa_JK_030/ 007	Mikor engem besoroztak, virágzott az erdő	Tempo giusto	2	ABBvAv	14.14.14.16.	1 (5) 9 1	Katonadal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)	Népies műzenei elemek.	"Sorozáskor."

149.	PAPP_MG_000027A/08	PaJa_JK_030/008	Az a kék ég, ha beborul, kiderül	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.11.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)	A harmadik megjegyzés valószínűleg a gyűjtő saját, nyírábrányi gyűjtésének jegyzőkönyveire utal.	"Kinn a libelegelőn tartott bálokban danolgatták és táncolták." "Úgy monták, hogy megyünk a gyepre." Vö. Nyírábrány I/18 és II/15.
150.	PAPP_MG_000027A/09	PaJa_JK_030/009	Sárgadinnye nem egyez a göröggel	Tempo giusto	2	AvA^5A^5vA	11.11.13.11.	b3 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"A napszámosok tengeri summázáskor, töréskor danolták."
151.	PAPP_MG_000027A/10	PaJa_JK_030/010	Lányok, lányok, kis szováti lányok	Tempo giusto	2	AA^5BA	10.10.10.10.	1 (5) 6 1	Katonadal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"Bevonuló katonák danolgatták 1914-ben."
152.	PAPP_MG_000027A/11	PaJa_JK_030/011	Csütörtökön este	Tempo giusto	4	AA^5BAv	6.6.7+8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)	1-2. versszak van felvéve.	"Uccán, kocsmában legények danolászták."
153.	PAPP_MG_000027A/12	PaJa_JK_030/012	Van két lovam, Fakó meg a Deres	Tempo giusto	3	AABC	10.10.10.9.	3 (3) 5 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bak Józsefné Parti Margit	1906. (54)		"Napszámosok, summázáskor, munka közben danolgatták."
154.	PAPP_MG_000027A/13	PaJa_JK_030/013	Pusztán születtem, a pusztán lakom	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Pásztordal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bányai Béni	1878. (83)	Az adatközlő földműves, akitől Szathmári Károly is gyűjtött.	"Kocsmába danultuk legény korunkba."
155.	PAPP_MG_000027A/14	PaJa_JK_030/014	Felszántatom a szováti nagy utcát	Tempo giusto	2	AA^5BA	11.11.14.11.	1 (5) b6 1	Lírai dal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bányai Béni	1878. (83)	Az adatközlő földműves, akitől Szathmári Károly is gyűjtött. Népies műzenei elemek.	"Lakodalomba."
156.	PAPP_MG_000027A/15	PaJa_JK_030/015	Grici, kondás, elaludtál	Tempo giusto	2	AAvBB	8.8.8.8.	1 (1) 1 1	Kanásztánc, Pásztordal	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bányai Béni	1878. (83)	Az adatközlő földműves, akitől Szathmári Károly is gyűjtött.	"Juh dérmációba *[juhászbál]* mikor a hó leesik, pásztorfogadáskor danolgattyák."
157.	PAPP_MG_000027A/16	PaJa_JK_030/016	Ez a világ úgysem sok, használják az okosok	Tempo giusto	3	AAvBBv	14.14.12.12.	2 (2) 2 1	Történeti ének	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bányai Béni	1878. (83)	Az adatközlő földműves, akitől Szathmári Károly is gyűjtött. Verbunkos dallam.	régi műdal
158.	$	PaJa_JK_030/017	Léta, Vértes mind nyúl volna	Tempo giusto	6	$A^5A^5{}_vA_vA_v$	8.8.8.8.	9 (5) b3 1	Dudanóta, Mulatónóta	Hajdúszovát	1961.04.07.	Bányai Béni	1878. (83)	Az adatközlő földműves, akitől Szathmári Károly is gyűjtött. A dallamról felvétel nem készült, de erre vonatkozó megjegyzés nincs a jegyzőkönyvben.	
159.	PAPP_MG_000027A/17 (17b)	PaJa_JK_024/026	Csikós vagyok az Alföldön, nem gulyás	Tempo giusto	1	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Balmazújváros	1963.07.17.	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita). Téves lejegyzés.	

160.	PAPP_MG_000027B /01 (01b)	PaJa_JK_024/ 027	Nem messze van ide Kismargita	Parlando	7	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Ballada	Balmazújváros	1963.07.17.	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita).	
161.	PAPP_MG_000027B /02	PaJa_JK_024/ 028	Kilenc tinót, kilenc tinót hajtottam a vásárra	Tempo giusto	1	AA^5BAv	15.15.13.13.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Balmazújváros	1963.07.17.	Fige István	1894. (69)	Az adatközlő vőfély és zenész (harsona, trombita).	
162.	PAPP_MG_000027B /03 (03b)	PaJa_JK_022/ 021	Deres a fű, kispej lovam, ne egyél	Tempo giusto	2	ABCD	11.11.11.11.	VII (2) V 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
163.	PAPP_MG_000027B /04	PaJa_JK_022/ 022	Kettő hete-i, vagy három	Parlando	5	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	J I/30.
164.	PAPP_MG_000027B /05	PaJa_JK_022/ 023	Idegen föld az én hazám	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
165.	PAPP_MG_000027B /06	PaJa_JK_022/ 024	Nincsen olyan kenyér, mint a szegény rabé	Parlando	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
166.	PAPP_MG_000027B /07	PaJa_JK_022/ 025	Nem loptam én életembe	Tempo giusto	2	AABC	8.8.8.8.	5 (5) 5 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
167.	PAPP_MG_000027B /08	PaJa_JK_022/ 026	Hortobágyi csikósbojtár vagyok én	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
168.	PAPP_MG_000027B /09	PaJa_JK_022/ 027	Nem az a jó gazda, kinek hat ökre van	Poco rubato	2	AA^5BA	12.12.12.12.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J II/51.
169.	PAPP_MG_000027B /10	PaJa_JK_022/ 028	Sírnak, sírnak a mezei pacsirták	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Katonadal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
170.	PAPP_MG_000027B /11	PaJa_JK_022/ 029	Szép a fekete bárány	Tempo giusto	4	ABCD	7.7.7.7.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)	Idegen eredetű zenei elemek.	
171.	PAPP_MG_000027B /12	PaJa_JK_022/ 030	Sír a kislány, mikor férjhez viszik	Tempo giusto	2	ABCCv	10.10.10.10.	#7 (5) 3 1	Lakodalmas	Hajdúböszörmény	1970.02.28.	H. Varga Gábor	1890. (80)		
172.	PAPP_MG_000027B /13 (13a-b)	PaJa_JK_022/ 031	Poródon a Békás	Rubato	2	ABCD	6.6.6.6.	7 (8) b3 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)	A gyűjtő a dal szövegében megjelenő kifejezéseket magyarázza. A földrajzi jelentés mellett ezeken a helyeken csárdák is álltak. A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát is jelzi. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Békás, a pródi legelőnek egy zsombékos része. Tirimpo határrész Böszörmény és B*[almaz]* újváros között. Messzilátó = egy halom, H*[ajdú]* böszörmény határában. Dedő csárda /ma is létezik/. 31 = 63 és 67

173.	PAPP_MG_000027B/14	PaJa_JK_022/032	Kispej lovam arra van kapatva	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) b6 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
174.	PAPP_MG_000027B/15	PaJa_JK_022/033	Lányok, böszörményi lányok	Tempo giusto	1	ABBvA	8.9.9.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
175.	PAPP_MG_000027B/16	PaJa_JK_022/034	Béres legény, kocsis legény megy a kútra itatni	Tempo giusto	2	AABA	15.15.11.15.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács Istvánné Szakácsi Anna	1926. (43)	A gyűjtő a dal szövegében megjelenő kifejezéseket magyarázza.	sudárka = kútostor; Bagota = káptalani tanya
176.	PAPP_MG_000028B/09 (09b)	PaJa_JK_024/029	Ha kiszabadulok én a munkácsi egyesből	Tempo giusto	2	ABBvA	14.10.10.14.	1 (5) 1 1	Betyárdal	Balmazújváros	1970.03.16.	Szarvas Bálint	1896. (74)	A jegyzőkönyvben téves számozás szerepel: 28B/8	
177.	PAPP_MG_000028B/10	PaJa_JK_024/030	Újváros on esik az eső	Tempo giusto	2	A^5B^5AvB	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Balmazújváros	1970.03.16.	Takács Péter	1910. (60)	A jegyzőkönyvben téves számozás szerepel: 28B/9; Az adatközlő német származású kondás volt. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Vö.: J. I/62.; *[a második versszak szövege]* Csak lejegyezve!
178.	PAPP_MG_000028B/11	PaJa_JK_024/031	A mi cicánk férjhez akar menni	Tempo giusto	3	AB^5CB	10.10.10.10.	8 (6) 4 1	Lakodalmas	Balmazújváros	1970.03.16.	Takács Péter	1910. (60)	A jegyzőkönyvben téves számozás szerepel: 28B/10; Az adatközlő német származású kondás volt. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. 2-3. versszak csak lejegyezve. A jegyzőkönyben szerepel a szokás részletes leírása. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Seprűtánc; Vö. J I/68.
179.	PAPP_MG_000031B/08 (08b)	PaJa_JK_022/035	Látod, édesanyám, látod, édesanyám, mért szültél a világra	Tempo giusto	1	AABA	19.19.14.19.	1 (1) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)		
180.	PAPP_MG_000031B/09	PaJa_JK_022/036	Kukás legény vígan töri a dohányt	Tempo giusto	3	ABBA	11.11.11.11.	1 (b3) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
181.	PAPP_MG_000031B/10	PaJa_JK_022/037	Beteg vagyok, a szerelem betegje	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.14.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		

182.	PAPP_MG_000031B/11	PaJa_JK_022/038	Esik eső, fúj a szél	Tempo giusto	2	A^5B^5AvBv	7.7+3.7.7+3.	8 (5) 4 1	Kanásztánc, Pásztordal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
183.	PAPP_MG_000031B/12	PaJa_JK_022/039	Búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	2	ABBA	10.10.10.10.	1 (2) 2 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
184.	PAPP_MG_000031B/13	PaJa_JK_022/040	Sokat arattam a nyáron	Tempo giusto	1	AA^5BA	8.8.8.8.	1 (5) 4 1	Aratódal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
185.	PAPP_MG_000031B/14	PaJa_JK_022/041	Haza, haza, haza, haza már	Tempo giusto	2	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 2 1	Hajnalozó	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)		Hajnalozó
186.	PAPP_MG_000031B/15	PaJa_JK_022/042	Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra	Tempo giusto	2	ABBvA	10.11.11.11.	1 (5) 8 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
187.	PAPP_MG_000031B/16	PaJa_JK_022/043	Ez a magas ég, ha beborul, kiderül	Tempo giusto	1	ABBvA	12.11.11.12.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
188.	PAPP_MG_000031B/17	PaJa_JK_022/044	Rózsa, rózsa, labdarózsa levele	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (2) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)	Népies műzenei elemek.	
189.	PAPP_MG_000032A/01 (01b)	PaJa_JK_015/001	Ezernyolcszázhetvennyolcadik évben	Tempo giusto	5	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) V 1	Ballada	Hajdúnánás	1961.06.18.	Tóth Lajosné Dankó Margit	1920. (41)		"Simítóba"
190.	PAPP_MG_000032A/02	PaJa_JK_015/002	Két nyárfa közt besütött a holdvilág	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Tóth Lajosné Dankó Margit	1920. (41)		"Munkából - tövisvágás, napszámos - hazajövet danolgatták."
191.	PAPP_MG_000032A/03	PaJa_JK_015/003	Két nyárfa közt, két nyárfa közt kisütött a holdvilág	Tempo giusto	2	AAvBAv	15.15.16.15.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna	1881. (80)	A hivatkozás valószínűleg téves, helyesen: Zenei ismeretek a tanítóképzők IV. osztálya számára, Budapest: Tankönyvkiadó Vállalat, 1953.	Bartalus István gyűjteményéből (1895); Zenei ismeretek az óvónőképzők VI. osztálya számára. 1953. II. kiadás
192.	PAPP_MG_000032A/04	PaJa_JK_015/004	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	3	ABCD	8.6.8.6.	1 (5) 3 1	Betyárdal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna	1881. (80)		l. Zug az erdő
193.	PAPP_MG_000032A/05	PaJa_JK_015/005	Sej, mikor megyek Székesfehérvárra	Tempo giusto	3	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 1 1	Katonadal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna	1881. (80)		
194.	PAPP_MG_000032A/06	PaJa_JK_015/006	Kiskertembe' kinyílott egy rózsa	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.12.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Daróczi István	1920. (41)		
195.	PAPP_MG_000032A/07	PaJa_JK_015/007	Mikor nékem Jankó Bálint szépen hegedül	Tempo giusto	2	AABC	13.13.8+7.5.	3 (3) 3 8	Mulatónóta	Hajdúnánás	1961.06.18.	Daróczi Mátyásné Nyakó Zsuzsánna	1881. (80)	A felvétel eleje sérült.	Nem népdal! Mű "Huszár vagyok, kedves babám"; "Lakodalomban, hajnal felé és fonóban."
196.	PAPP_MG_000032A/08	PaJa_JK_015/008	A nánási sudár torony, jaj, de messzire kilátszik	Tempo giusto	2	AABA	16.17.15.16.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		"Szalmafonóban danolgatták."
197.	PAPP_MG_000032A/09	PaJa_JK_015/009	Végigmentem a nánási főutcán	Tempo giusto	1	ABBvA	11.12.16.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		

198.	PAPP_MG_000032A/10	PaJa_JK_015/010	Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik	Tempo giusto	4	AABC	12.12.7+7.8.	8 (8) 5 1	Kanásztánc, Pásztordal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	"Őszi állatbehajtáskor éneklik." *[3-4. versszak szövege]* Csak lejegyezve
199.	PAPP_MG_000032A/11	PaJa_JK_015/011	Nyitva van a babám	Tempo giusto	2	ABCD	6.5.6.5.	5 (5) 6 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		"Fonóbeli."
200.	PAPP_MG_000032A/12	PaJa_JK_015/012	A nánási utca ligetes, ligetes	Tempo giusto	2	ABBA	12.12.12.12.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		"Szerelmi bánat."
201.	PAPP_MG_000032A/13	PaJa_JK_015/013	Félre bánat, félre bú	Tempo giusto	2	ABCDE	7.7.7.7.7.	8 5 (3) 8 1	Mulatónóta	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		"Kocsmából hazajövet."
202.	PAPP_MG_000032A/14	PaJa_JK_015/014	A nánási sugár torony de magos	Tempo giusto	4	AB	11.11.	(1) 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1961.06.18.	Kiss Gizella	1914. (46)		"Fonóbeli."
203.	PAPP_MG_000034A/01 (01b)	PaJa_JK_023/001	Nem bánom, hogy parasztnak születtem'	Rubato	6	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Hortobágy-Máta	1961.07.08.	Szabó Gábor	1930. (31)	A gyűjtő valószínűleg saját nyírábrányi gyűjtésére utal. Egy másik, 8 szótagos pásztordal szövege is ezen az oldalpáron található.	L. Nyírábrány II/44.; cserény = kunyhó; L. Bújdosik az árva madár
204.	PAPP_MG_000034A/02 (02b)	PaJa_JK_023/002	Tó szélibe vízi madár sereg	Rubato	4	AA^5A^5vAv	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Egyek	1961.07.26.	Czinege Lajos	1894. (66)		"Csárdába, mulatás közben."; "A Csap utcán"; éh = éhes; *[utolsó versszakhoz]* Csak lejegyezve.
205.	PAPP_MG_000034A/03	PaJa_JK_023/003	Kékellik a Mátra, eső akar lenni	Parlando	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (1) 4 1 // 5 (4) 4 1	Betyárdal	Egyek	1961.07.26.	Czinege Lajos	1894. (66)		"Csárdába."; L. Nagyhegyes (összevetni)
206.	PAPP_MG_000034A/04	PaJa_JK_023/004	Hortobágyon kis kunyhóban lakok én	Tempo giusto	3	ABCBv	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Egyek	1961.07.26.	Czinege Lajos	1894. (66)		
207.	PAPP_MG_000034A/05	PaJa_JK_023/005	Nem jó ember, nem jó ember a mostani kapitány	Tempo giusto	2	AA^5BAv	15.15.14.13.	1 (5) 2 1	Katonadal	Egyek	1961.07.26.	Bódi Kálmán	1899. (61)	1. versszak 4. sorában más variáció szólal meg.	
208.	PAPP_MG_000034A/06	PaJa_JK_023/006	Fehér Laci el van fogva	Parlando	6	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Ballada	Egyek	1961.07.26.	Bódi Kálmán	1899. (61)		l. Amott legel!
209.	PAPP_MG_000034A/07	PaJa_JK_023/007	Korán reggel feltekintek a pócra	Tempo giusto	3	ABBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Egyek	1961.07.26.	Bódi Kálmán	1899. (61)	3. versszak szövege csak lejegyezve.	
210.	PAPP_MG_000034A/08	PaJa_JK_023/008	Mindég bánom, hogy szegénynek születtem	Tempo giusto	2	ABCCv	11.11.11.11.	6 (5) 2 1	Panaszdal	Egyek	1961.07.26.	Czinege Lajos	1894. (66)	A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	"Lakodalomba, hajnal fele."; J. I/106.
211.	PAPP_MG_000034A/09	PaJa_JK_023/009	Megvettem én a babámat nagy áron, de nagy áron	Tempo giusto	2	AABBv	15.14.13.13.	4 (4) 4 1	Lakodalmas	Egyek	1961.07.26.	Czinege Lajos	1894. (66)	Téves lejegyzés.	"Esküvőről hazamenet."
212.	PAPP_MG_000034A/10	PaJa_JK_023/010	Ha nem szeretnélek, fel se keresnélek	Tempo giusto	1	AABC	12.12.10.11.	1 (1) b3 1	Lakodalmas	Egyek	1961.07.26.	Mikula Margit	1920. (40)	Népies műzenei elemek.	"Mikor a vőlegény megy a menyasszonyért."; így:kontam*[ináció]* 1. fele csonka; Szőcs Marcsa

213.	PAPP_MG_000034A /11 (11b)	PaJa_JK_023/ 011	Szépen legel a báróné gulyája	Tempo giusto	3	ABCD	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Ballada	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
214.	PAPP_MG_000034A /12	PaJa_JK_023/ 012	Leégett a csiri-biri hodály	Parlando	2 (3)	ABCB	10.10.10.10.	4 (1) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Téves lejegyzés. A jegyzőkönyv szerint a 2. versszakban újra és újra ismétli az énekes a 3-4. dallamsort, szinte kétsorossá alakítja a dallamot, de erről nem készült felvétel.	
215.	PAPP_MG_000034B /01 (01b)	PaJa_JK_023/ 013	Itthon van-e a kondás, vagy a felesége?	Tempo giusto	4	AA^5BA // A^5ABA	13.13.19.13.	1 (5) 5 1 // 8 (1) 5 1	Kanásztánc, Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Az 1-2. versszak dallama nem azonos, változik a szerkezet és a kadenciarend. A 3-4. versszak szövege csak a jegyzőkönyvben van lejegyezve. Az utolsó megjegyzésben a gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatának oldalszámát jelzi.	? Simonffy az első fele!; nyöves = pondrós; *[3-4. versszak szövege]* Csak lejegyezve!; 13 = 21
216.	PAPP_MG_000034B /02	PaJa_JK_023/ 014	Fehér László lovat lopott	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Betyárdal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		
217.	PAPP_MG_000034B /03	PaJa_JK_023/ 015	Én vótam az apámnak	Tempo giusto	3	ABCD	7.6.7.6.	1 (8) 1 1	Betyárdal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Utolsó versszak (számozás szerint ez az első strófa) szövege csak lejegyezve.	
218.	PAPP_MG_000034B /04	PaJa_JK_023/ 016	Megért mán a búzakalász, le lehet aratni	Tempo giusto	1	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 4 1	Lírai dal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		
219.	PAPP_MG_000034B /05	PaJa_JK_023/ 017	Ó, te híres Kánahán	Rubato	2	A^5B^5AvBv	7.6.7.6.	7 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Fazekas Mihály verse	
220.	PAPP_MG_000034B /06	PaJa_JK_023/ 018	Bort iszik az útonjáró	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Bordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		
221.	PAPP_MG_000034B /07	PaJa_JK_023/ 019	Kisújszállás Kenderessel határos	Parlando	1	ABCD	11.11.11.19.	4 (5) 5 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	A gyűjtő valószínűleg saját konyári gyűjtésére utal.	L. Konyár: Szépen legel a báróné!
222.	PAPP_MG_000034B /08	PaJa_JK_023/ 020	Tiszán innen, a Dunán túl	Tempo giusto	1	ABCD	8.7.8.19.	8 (1) 1 1	Mulatónóta	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	

223.	PAPP_MG_000034B/09	PaJa_JK_023/021	A kondásnak zsíros inge, tarka kötős felesége	Tempo giusto	1	AABC	16.16.15.15.	1 (1) 5 1	Kanásztánc, Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatának oldalszámát jelzi.	21 = 13
224.	PAPP_MG_000034B/10	PaJa_JK_023/022	Ha megdöglik a gulyámbul egy marha	Parlando	5	ABBvC	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		*[2-5. versszak szövege]* Csak lejegyezve
225.	PAPP_MG_000034B/11	PaJa_JK_023/023	Hortobágyi pusztán fúj a szél	Tempo giusto	1	ABBA	9.9.9.9.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		
226.	PAPP_MG_000034B/12	PaJa_JK_023/024	Erre gyere, erre, nincsen sár	Tempo giusto	2	ABBA	9.9.9.9.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihályné Füredi Erzsébet	1893. (70)	Az előző dal változata.	
227.	PAPP_MG_000034B/13	PaJa_JK_023/025	Meguntam, meguntam mán ezt a gazdát szolgálni	Tempo giusto	1	AA^5A^5vAv	14.14.13.14.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)		
228.	PAPP_MG_000034B/14	PaJa_JK_023/026	Csaplárosné, szép csaplárné, jaj, de fehér a lába	Tempo giusto	1	AABC	15.15.11.15.	1 (1) 5 1	Tréfás dal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Népies műzenei elemek.	
229.	PAPP_MG_000034B/15	PaJa_JK_023/027	Hortobágyi gulyáslegény	Tempo giusto	2	$AA^{5v}BC$ (AvA^5BA)	8.8.10.8.	10 (5) 5 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Népies műzenei elemek.	
230.	PAPP_MG_000034B/16	PaJa_JK_023/028	Amoda a nagy hegy oldalába	Rubato	1	AA^5BAv	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	1963.07.19.	Juhász Mihály	1890. (73)	Népies műzenei elemek. A gyűjtő megjegyzése Ecsedi István 1927-es kötetére utal (a dallamokat lejegyezt Bodnár Lajos). Az oldalszám téves, valójában 91. oldalon szerepel ez a dallam.	L. E-B. 61. l.
231.	PAPP_MG_000034B/17 (17a-b)	PaJa_JK_023/029	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		NB megakad
232.	PAPP_MG_000034B/18	PaJa_JK_023/030	Rimaszombat felől fújdogál a szellő	Parlando	7	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)	Az 1. versszak dallama esetleges. A gyűjtő valószínűleg saját józsai gyűjtésére utal.	Vö. Józsa!
233.	PAPP_MG_000035A/01 (01b)	PaJa_JK_007/001	Ha felülök a fekete halomra	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	1961.07.04.	B. Nagy Ferenc	1902. (59)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
234.	PAPP_MG_000035A/02	PaJa_JK_007/002	Csütörtökön virradóra	Parlando	7	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Betyárdal	Nádudvar	1961.07.04.	B. Nagy Ferenc	1902. (59)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel. Utolsó két versszak csak lejegyezve ("Erre a dallamra" jelöléssel.)	"Mikor több pásztorok összejöttünk a tökhalmi csárdánál danolgattuk borozáskor.

235.	PAPP_MG_000035A /03	PaJa_JK_007/ 003	Sárga lovam, sárga	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	6.6.10.6.	1 (5) 1 1	Katonadal	Nádudvar	1961.07.04.	B. Nagy Ferenc	1902. (59)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	"Csárdába lassubb nóta után."
236.	PAPP_MG_000035A /04	PaJa_JK_007/ 004	Rózsa Sándor már húszéves korában	Tempo giusto	3	ABCD	11.11.11.11.	V (3) V 1	Betyárdal	Nádudvar	1961.07.04.	Nagy Sándor	1927. (34)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó fia. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
237.	PAPP_MG_000035A /05 (05a-b)	PaJa_JK_017/ 006	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J I/30.
238.	PAPP_MG_000035A /06	PaJa_JK_017/ 007	Elköltözött a daru, meg a gólya	Parlando	1	ABCD	11.12.13.11.	7 (b3) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
239.	PAPP_MG_000035A /07	PaJa_JK_017/ 008	Megismerni a kanászt fürge járásárul	Tempo giusto	3	AA^5BA *(AA^5BAA)*	13.14.15.13. *(13.14.12.13 .13.)*	1 (5) 8 1 *(1 (5) 3 1 1)*	Kanásztánc, Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. A 2-3. versszak ötsorossá bővül.	
240.	PAPP_MG_000035A /08	PaJa_JK_017/ 009	Kiszáradt a tóból	Parlando	5	ABCD	6.6.6.6.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J I/97.
241.	PAPP_MG_000035A /09	PaJa_JK_017/ 010	A nagyapám fakó szamarának a bal hátulsó lábán az acélpatkó, de fényes	Parlando	1	ABCD	22.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. ZTI-be küldött válogatásban szerepel. A 2-3. versszak ötsorossá bővül. A gyűjtő második megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	Vö. 101 magyar népdal (91.) és KV. 168.

242.	PAPP_MG_000035A /10	PaJa_JK_017/ 011	Hajdúsági gyerek vagyok	Tempo giusto	4	AB^5CBv	8.7.9.7.	1 (5) 6 1	Betyárdal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J. I/224.
243.	PAPP_MG_000035A /11	PaJa_JK_017/ 012	Leégett a hortobágyi hodály	Parlando	3	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J. I/194.
244.	PAPP_MG_000035B /01 (01b)	PaJa_JK_017/ 013	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	3	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	Ács Jánosné Nagy Eszter	1933. (37)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó lánya. A gyűjtő megjegyzése Ecsedi István 1927-es kötetére utal (a dallamokat lejegyezt Bodnár Lajos). A 3. versszak szövege csak lejegyezve.	Vö. Ecsedi-B: 39.l.
245.	PAPP_MG_000035B /02	PaJa_JK_017/ 014	Rászállott a, rászállott a vadgalamb a búzára	Tempo giusto	2	AABC	15.15.11.11.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Nádudvar	1970.02.07.	Papp Istvánné Nagy Mária	1929. (40)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó lánya.	
246.	PAPP_MG_000035B /03	PaJa_JK_017/ 015	Túl a Tiszán a szendrei határba	Parlando	7	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1	Ballada	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J = I/193.
247.	PAPP_MG_000035B /04	PaJa_JK_017/ 016	Csütörtökön este	Tempo giusto	2	AA^5BA_v	6.6.7+9.6.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Nádudvar	1970.02.07.	Ács Jánosné Nagy Eszter	1933. (37)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó lánya. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J. II/63.
248.	PAPP_MG_000035B /05	PaJa_JK_017/ 017	Most jövök a hortobágyi pusztáról	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Pásztordal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó.	
249.	PAPP_MG_000035B /06	PaJa_JK_017/ 018	Új a kendőm, el akarom viselni	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Nádudvar	1970.02.07.	B. Nagy Ferenc	1902. (68)	Az adatközlő gulyás számadó.	
250.	PAPP_MG_000035B /07	PaJa_JK_017/ 019	Debreceni laktanya, de magos a teteje	Tempo giusto	1	ABBvA	14.11.11.14.	1 (5) 4 1	Katonadal	Nádudvar	1970.02.07.	Ács Jánosné Nagy Eszter	1933. (37)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó lánya.	

251.	PAPP_MG_000035B/08	PaJa_JK_017/020	Sárga csikó, selyem nyereg	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 1 1	Lírai dal	Nádudvar	1970.02.07.	Papp Istvánné Nagy Mária	1929. (40)	Az adatközlő B. Nagy Ferenc gulyás számadó lánya. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J. I/199.
252.	PAPP_MG_000037A/08 (08b)	PaJa_JK_033/001	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Tempo giusto	2	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Kökényesi János	1903. (60)		"Simitóba danolgattuk."
253.	PAPP_MG_000037A/09	PaJa_JK_033/002	Szőrcsizma, bőrnadrág	Tempo giusto	2	AABBv	6.6.10.10.	5 (5) 5 1	Mulatónóta	Hajdúdorog	1963.01.12.	Nyikita Györgyné Veress Mária	1903. (60)		
254.	PAPP_MG_000037A/10	PaJa_JK_033/003	Sugár magas, *(de)* sugár magas a nyárfa teteje	Tempo giusto	2	AABA	15.15.14.15.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Nyikita Györgyné Veress Mária	1903. (60)		
255.	PAPP_MG_000037A/11	PaJa_JK_033/004	Mikor megy a legény szombaton este a lányhoz	Tempo giusto	1	ABBvA	14.14.14.14.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Nyikita Györgyné Veress Mária	1903. (60)		
256.	PAPP_MG_000037A/12	PaJa_JK_033/005	Fekete szemű cseresznye	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Bencze Györgyné Czipa Sára	1906. (57)		Kontamináció
257.	PAPP_MG_000037A/13	PaJa_JK_033/006	Hová való nénémasszony? Demecserbe	Tempo giusto	2	AAvb+bc	12.12.6+6.4.	5 (5) 5 1	Tréfás dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Bencze Györgyné Czipa Sára	1906. (57)	A gyűjtő egyik megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	"Nyírségi nóta vót, a simitóba danolgattuk."; Esetleg HB; *[olvashatatlan]* Vö. KV. 484.
258.	PAPP_MG_000037A/14	PaJa_JK_033/007	Zöld erdőbe de magas, zöld erdőbe de magas a kaszárnya	Tempo giusto	2	AABA	18.18.12.18.	1 (1) 2 1	Katonadal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Kiss Ferencné Bogdán Júlia	1918. (45)	Csak egy versszak van felvéve, a másodiknak csak a kezdősora lejegyezve.	
259.	PAPP_MG_000037B/01 (01b)	PaJa_JK_033/008	Nincsen annál felségesebb élet	Tempo giusto	1	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Bencze Györgyné Czipa Sára	1906. (57)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J. II/19.; HB; Leírni
260.	PAPP_MG_000037B/02	PaJa_JK_033/009	Tokaj felől jön egy fekete hintó	Tempo giusto	2	AA^5BAv	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Kiss Ferencné Bogdán Júlia	1918. (45)		*[olvashatatlan]* ; HB
261.	PAPP_MG_000037B/03	PaJa_JK_033/010	Fekete cserepes a mi házunk teteje	Tempo giusto	1	ABBvAv	13.10.10.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúdorog	1963.01.12.	Nyikita Györgyné Veress Mária	1903. (60)		
262.	PAPP_MG_000040A/01 (01b)	PaJa_JK_019/001	Szélen van a, sarkon van a debreceni honvéd huszár kaszárnya	Tempo giusto	1	AvA^5BA	19.15.16.16.	1 (5) 2 1	Katonadal	Téglás	1961.09.01.	P. Nagy Sándor	1880. (81)		"Mű"!
263.	PAPP_MG_000040A/02	PaJa_JK_019/002	Anyám, anyám, kedves édesanyám	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.12.	1 (5) 9 1	Katonadal	Téglás	1961.09.01.	P. Nagy Sándor	1880. (81)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
264.	PAPP_MG_000040A/03	PaJa_JK_019/003	Cifra csárda, lyukas az oldala	Rubato	2	ABCD	10.10.10.10.	4 (5) 4 1	Betyárdal	Téglás	1961.09.01.	P. Nagy Sándor	1880. (81)		

265.	PAPP_MG_000040A/04	PaJa_JK_019/004	Ha lefekszek fegyverestül a földre	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Téglás	1961.09.01.	Tardi Sándor	1901. (60)	Töredék: 1. vsz. 1-3. sora van rögzítve. A gyűjtő valószínűleg saját szentpéterszegi gyűjtésére utal.	A 2. és 3. verse nincs felvéve. Vö. Szentpéterszeg 18/3.
266.	PAPP_MG_000040A/05	PaJa_JK_019/005	Esik eső esik, esik a kaszárnya falára	Tempo giusto	2	ABBvAv	15.11.11.17.	1 (5) 4 1	Katonadal	Téglás	1961.09.01.	Juhász Jánosné Elek Juliánna	1904. (56)		
267.	PAPP_MG_000040A/06	PaJa_JK_019/006	Megkötötték nékem a koszorút	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Lakodalmas	Téglás	1961.09.01.	Tardi Sándorné Bodogán Borbála	1903. (58)		
268.	PAPP_MG_000047A/01 (01b)	PaJa_JK_045/001	A Derzsi gulyája most jut árvaságra	Parlando	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		
269.	PAPP_MG_000047A/02	PaJa_JK_045/002	Debrecennek van egy vize	Parlando	3	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
270.	PAPP_MG_000047A/03	PaJa_JK_045/003	Debrecenbe' zöld erdőbe születtem	Rubato	1	ABCD	11.11.11.11.	5 (4) 1 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Végh Sándor	1900. (69)		
271.	PAPP_MG_000047A/04	PaJa_JK_045/004	Debrecenbe' zöld erdőbe születtem	Rubato	1	ABCD	11.11.11.11.	5 (1) 1 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		
272.	PAPP_MG_000047A/05	PaJa_JK_045/005	Tökhalomnál van az olcsó gomolya	Rubato	1	ABCDE	11.11.11.11. 6+7.	b10 (b3) 1 1 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		
273.	PAPP_MG_000047A/06	PaJa_JK_045/006	És az eső, fúj a szél	Tempo giusto	2	A^5B^5AvBv	7.7+3.7.7+3.	8 (5) 4 1	Kanásztánc, Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)	A gyűjtő megjegyzése Ecsedi István 1927-es kötetére utal (a dallamokat lejegyezt Bodnár Lajos). ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Vö. Ecsedi-B: 52.
274.	PAPP_MG_000047A/07	PaJa_JK_045/007	Faluvégen áll egy nyárfa magába	Parlando	6	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1	Ballada	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		
275.	PAPP_MG_000047A/08	PaJa_JK_045/008	Tisza partján elaludtam	Tempo giusto	4	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		
276.	PAPP_MG_000047A/09	PaJa_JK_045/009	Szoboszlai városháza kőből van kirakva	Tempo giusto	1	AABA	14.14.18.14.	1 (1) 1 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Végh Sándor	1900. (69)		
277.	PAPP_MG_000047A/10	PaJa_JK_045/010	Hét, hét, minden darab hét	Tempo giusto	1	ABCD	7.7.8+8.7.	5 (4) VII 1	Árusdal	Hajdúszoboszló	1970.02.04.	Vadász László	1902. (68)		"Ezt a kis dalocskát még gyerekkoromba tanultam a vásárba, a bazárosoktól."
278.	PAPP_MG_000047A/11 (11a-b)	PaJa_JK_045/011	Bort iszik az útonjáró	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	Czeglédi Antal	1921. (49)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
279.	PAPP_MG_000047A/12	PaJa_JK_045/012	Ó, te zsíros Kánahán	Parlando	2	ABCD	7.6.7.6.	5 (1) 4 1 // 5 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)	Fazekas Mihály verse; A két versszak nem azonos dallamú.	
280.	PAPP_MG_000047A/13	PaJa_JK_045/013	Bort iszik az útonjáró	Parlando	3	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	

281.	PAPP_MG_000047A/14	PaJa_JK_045/014	Hallottátok hírét Bereg vármegyének	Parlando	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)	Az 1. versszak dallama esetleges, 6 szótagos változat keveredik a 12 szótagossal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
282.	PAPP_MG_000047A/15	PaJa_JK_045/015	Kár így tenni, kár úgy tenni	Rubato	2	ABCBv	8.8.8.8.	5 (1) 5 1	Panaszdal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)	A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	Vö. KV/130.; *[2. versszakhoz]* Csak a szöveg.
283.	PAPP_MG_000047A/16	PaJa_JK_045/016	Tökhalomnál van az olcsó gomolya	Rubato	1	ABCDE	11.11.13.11. 6+7.	8 (b3) 5 1 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)		
284.	PAPP_MG_000047A/17	PaJa_JK_045/017	Ha megdöglik a gulyámbul egy birka	Parlando	3	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) 4 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1970.02.05.	id. Farkas Lajos	1897. (72)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	*[2-3. versszakhoz]* Nincs felvéve!
285.	PAPP_MG_000047A/18 (18b)	PaJa_JK_022/050	Mikor hozzád jártam, babám, mindig álmos voltál	Tempo giusto	2	ABBvAv	14.12.12.14.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
286.	PAPP_MG_000047A/19	PaJa_JK_022/051	Sej, haj, lekaszálták már a réten a szénát	Tempo giusto	4	ABBvA	13.11.11.13.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
287.	PAPP_MG_000047A/20	PaJa_JK_022/052	Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába	Parlando	2	AABA	19.19.11.19.	1 (1) 1 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)		
288.	PAPP_MG_000047A/21	PaJa_JK_022/053	Házunk előtt, kedves édesanyám, van egy magas eperfa	Tempo giusto	2	AABA	17.17.13.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács Istvánné Szakácsi Anna	1926. (43)		
289.	PAPP_MG_000047A/22	PaJa_JK_022/054	Böszörményi utca ligetes, ligetes	Tempo giusto	2	ABBA	12.12.12.12.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Percze Sándorné Antal Juliánna	1930. (40)	Az 1. versszak 3. sora csonka.	
290.	PAPP_MG_000047A/23	PaJa_JK_022/055	Bujdosik az árva madár	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)		
291.	PAPP_MG_000047A/24	PaJa_JK_022/056	Böszörményi sugártorony, jaj, de messzire kilátszik	Tempo giusto	2	AABA	16.16.15.16.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
292.	PAPP_MG_000047B/01 (01b)	PaJa_JK_022/057	Böszörményi városháza fel van virágozva	Tempo giusto	2	AABA	14.14.18.14.	1 (1) 1 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
293.	PAPP_MG_000047B/02	PaJa_JK_022/058	Kossuth lova megérdemli a zabot	Tempo giusto	2	ABCAv	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Oláh Imre	1903. (67)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
294.	PAPP_MG_000047B/03	PaJa_JK_022/059	Magasan repül a daru, sej, fenn a levegőbe'	Tempo giusto	1	AABA	15.15.14.15.	1 (1) 3 1	Lakodalmas	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács Istvánné Szakácsi Anna	1926. (43)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	"Rígi lakadalmi nóta."
295.	PAPP_MG_000047B/04	PaJa_JK_022/060	Ja, ja, ja, ja, leesett az ára	Rubato	1	ABCD	10.10.7+7.9.	4 (b3) 1 1	Árusdal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		Bazárdal
296.	PAPP_MG_000047B/05	PaJa_JK_022/061	Böszörményi legény vagyok	Tempo giusto	4	AB^5CBv	8.7.8.7.	1 (5) 6 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
297.	PAPP_MG_000047B/06	PaJa_JK_022/062	Hét az ára, szabott ára	Tempo giusto	2	ABC	8.8.7.	8 (1) 1	Árusdal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Oláh Imre	1903. (67)		Bazárdal; "Tanultam gyerek koromba, hajdúnánási országos vásárban bazárosoktul."

298.	PAPP_MG_000047B/07	PaJa_JK_022/063	Béres vagyok, béres	Parlando	4	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Szolgadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Oláh Imre	1903. (67)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	63 = 67 és 31; J. I/81.; *[3-4. versszak szövege]* Csak lejegyezve!
299.	PAPP_MG_000047B/08	PaJa_JK_022/064	Fekete a szeder, fehér a virágja	Tempo giusto	2	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Nagy Imre	1913. (57)		
300.	PAPP_MG_000047B/09	PaJa_JK_022/065	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Rubato	4	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J. II/119. l.
301.	PAPP_MG_000047B/10	PaJa_JK_022/066	Volt nekem két ökröm	Parlando	4	ABCD	6.6.6.6.	7 (4) 4 1	Szolgadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Vö. J. I/81.
302.	PAPP_MG_000047B/11	PaJa_JK_022/067	Volt nekem négy ökröm	Parlando	9	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	67 = 63 = 31; J. I/81.
303.	PAPP_MG_000047B/12	PaJa_JK_022/068	Kaszárnya, kaszárnya	Tempo giusto	3	ABCD	6.8.10.6.	1 (5) b3 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		

304.	PAPP_MG_000047B/13	PaJa_JK_022/069	Papp Vendelnek nincsen orra	Tempo giusto	2	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 4 4 1	Tréfás dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Szanyi Sándor	1923. (47)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	Vö. J. I/18.
305.	PAPP_MG_000047B/14	PaJa_JK_022/070	Este szoktam, ihaja, este szoktam a lovamat nyergelni	Tempo giusto	3	AABA	18.18.13.18.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
306.	PAPP_MG_000047B/15	PaJa_JK_022/071	Nyárfából van a babám nyoszolyája	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.12.11.	1 (2) 2 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)	Idegen eredetű zenei elemek.	
307.	PAPP_MG_000047B/16	PaJa_JK_022/072	Ha nem szeretnélek	Tempo giusto	2	A^5BAC	6.6.6.6.	9 (b3) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
308.	PAPP_MG_000047B/17	PaJa_JK_022/073	Hej, rozmaring, rozmaring	Tempo giusto	2	AB^5CB	7.7.7.7.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
309.	PAPP_MG_000047B/18	PaJa_JK_022/074	Nem, nem, nem, nem, nem, nem	Tempo giusto	3	ABBvvAv	6.7.8.7.	1 (b3) 7 1	Mulatónóta	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
310.	PAPP_MG_000047B/19	PaJa_JK_022/075	Hidegen fúj a szél, esik a fergeteg	Tempo giusto	1	AA^5BAv	12.12.12.13.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Oláh Imre	1903. (67)	Kontamináció. Népies műzenei elemek a dallam második felében.	
311.	PAPP_MG_000047B/20	PaJa_JK_022/076	A poródi bírónak	Tempo giusto	4	ABCD	7.7.7.7.	6 (3) 4 1	Betyárdal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács Istvánné Szakácsi Anna	1926. (43)		
312.	PAPP_MG_000047B/21	PaJa_JK_022/077	Lányok, lányok, híres lányok, rólam tanuljatok	Tempo giusto	4	ABBvA	14.14.14.14.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
313.	PAPP_MG_000047B/22	PaJa_JK_022/078	Feltették már nékem a koszorút	Tempo giusto	1	AABC	10.10.10.10.	V (V) 2 1	Lakodalmas	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		"Esküvőre menet és koszorúzáskor."
314.	PAPP_MG_000047B/23	PaJa_JK_022/079	Zavaros a Tisza vize, nem tiszta	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Oláh Imre	1903. (67)		
315.	PAPP_MG_000047B/24	PaJa_JK_022/080	Mikor megyek Galícia felé, még a fák is sírnak	Tempo giusto	2	AABAv	16.16.17.28.	1 (1) 1 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
316.	PAPP_MG_000047B/25	PaJa_JK_022/081	Nagyporódon kiöntött a kanális	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.06.	Kovács István	1926. (43)		
317.	PAPP_MG_000048B/01 (01b)	PaJa_JK_023/031	Hej, gyöngyvirág, gyöngyvirág	Tempo giusto	2	ABCD	7.7.7.7.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet	1904. (65)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	*[2. versszak szövege]* Csak lejegyezve.
318.	PAPP_MG_000048B/02	PaJa_JK_023/032	Sárgul már a fügefa levele, sej, hideg akar lenni	Tempo giusto	1	AABA	17.17.12.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		
319.	PAPP_MG_000048B/03	PaJa_JK_023/033	A minap a Kadarcs mellett	Parlando	2	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		
320.	PAPP_MG_000048B/04	PaJa_JK_023/034	Esik eső, nagy sár van a faluba	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		
321.	PAPP_MG_000048B/05	PaJa_JK_023/035	Felülök a fakó szamárra	Parlando	1	ABBvC	9.8.11.11.	8 (5) 5 1	Betyárdal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)	Ismétlése más motívumokból építkezik. Szabad szerkesztés.	
322.	PAPP_MG_000048B/06	PaJa_JK_023/036	Rozmaringos kis kalapom felakasztom a szögre	Tempo giusto	1	AABA	15.15.12.15.	1 (1) 5 1	Katonadal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet	1904. (65)		

323.	PAPP_MG_000048B/07	PaJa_JK_023/037	Erre gyere, ne menj arra	Tempo giusto	2	AA^5BA	8.8.10.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet	1904. (65)		
324.	PAPP_MG_000048B/08	PaJa_JK_023/038	Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom	Tempo giusto	1	ABBvAv	12.12.12.12.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		Vö.: Csillagok:II
325.	PAPP_MG_000048B/09	PaJa_JK_023/039	Azt mondják, hogy boros vagyok	Tempo giusto	1	AABC	8.8.8.10.	1 (1) 4 1	Bordal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet	1904. (65)		
326.	PAPP_MG_000048B/10	PaJa_JK_023/040	Hajnal hasad, csillag ragyog	Tempo giusto	1	AABBCD	8.8.8.8.7+7.11.	4 4 b3 (b3) b3 1	Hajnalozó	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajosné Remenyik Erzsébet	1904. (65)	A gyűjtő megjegyzése Bárdos Lajos: Gyöngyvirág című kötetére utal. A hivatkozás téves (vagy más kiadás az alapja), ez a dallam a 106. oldalon a 83. dal.	Vö. "Gyöngyvirág" 110. l.; Szerelem!
327.	PAPP_MG_000048B/11	PaJa_JK_023/041	Árva vagyok én, árvának születtem	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.13.13.13.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Tiszacsege	1970.02.10.	Kovács Lajos	1904. (65)		
328.	PAPP_MG_000048B/12 (12b)	PaJa_JK_022/045	Akkor szép a mező, mikor zöld	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	9.9.11.9.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Rácz Jánosné Molnár Juliánna	1923. (46)		
329.	PAPP_MG_000048B/13	PaJa_JK_022/046	Kimegyek a doberdói nagy hegyre	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.12.11.	1 (5) b6 1	Katonadal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
330.	PAPP_MG_000048B/14	PaJa_JK_022/047	Kimentem a selyemrétre kaszálni	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
331.	PAPP_MG_000048B/15	PaJa_JK_022/048	A poródi, nagy poródi csárda tetejére	Tempo giusto	1	ABBvA	14.12.12.14.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)		
332.	PAPP_MG_000048B/16	PaJa_JK_022/049	Domboldalon áll egy öreg nyárfa	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1970.03.04.	Kovács István	1926. (43)	Népies műdal.	
333.	PAPP_MG_000049A/01 (01b)	PaJa_JK_019/007	Fehér László lovat lopott	Parlando	5	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Hajdúhadház	1970.02.28.	Fábián Lajos	1891. (80)		
334.	PAPP_MG_000049A/02	PaJa_JK_019/008	Feleségem is volt nékem	Tempo giusto	10	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 4 b3 1	Tréfás dal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Fábián Lajos	1891. (80)	Az 1. versszak 3. sorában belső bővülés. Oktávtöréssel rögzített dallam. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/18.
335.	PAPP_MG_000049A/03	PaJa_JK_019/009	Szénát eszik az ökröm	Tempo giusto	2	ABCD	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Bartha Margit	1902. (67)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/198.

336.	PAPP_MG_000049A/04	PaJa_JK_019/010	Tisza parton van az én lakásom	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Bartha Margit	1902. (67)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/27.
337.	PAPP_MG_000049A/05	PaJa_JK_019/011	Barna kislány kimegy a kiskertbe	Tempo giusto	1	AA^5A^5vAv	10.10.10.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Bartha Margit	1902. (67)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/32.
338.	PAPP_MG_000049A/06	PaJa_JK_019/012	Szánt az ökör, rececе, csörög-csattog a járom	Tempo giusto	1	ABBvA	14.11.11.14.	1 (5) 7 1	Katonadal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Gábor Bálint	1901. (69)		
339.	PAPP_MG_000049A/07	PaJa_JK_019/013	Ferenc Jóska, ha bévett katonának	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Hajdúhadház	1970.02.28.	Fábián Lajos	1891. (80)		
340.	PAPP_MG_000049A/08 (08b)	PaJa_JK_023/042	Tüzet lökött a Citrahát	Parlando	2	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)	A 2. versszak szövege csak lejegyezve. ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
341.	PAPP_MG_000049A/09	PaJa_JK_023/043	Túl a Tiszán csikós legény vagyok én	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Pásztordal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)		
342.	PAPP_MG_000049A/10	PaJa_JK_023/044	Szegény embernek születtem	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) b3 1	Panaszdal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)		*[2-4. versszak szövege]* Csak lejegyezve!
343.	PAPP_MG_000049A/11	PaJa_JK_023/045	Feljött a holdvilág	Parlando	4	ABCD	6.6.6.6.	7 (1) b3 1	Pásztordal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)		
344.	PAPP_MG_000049A/12	PaJa_JK_023/046	Béres vagyok, béres	Parlando	4	ABCD	6.6.6.6.	7 (1) 1 1	Panaszdal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	*[3-4. versszak szövege]* Csak lejegyezve!
345.	PAPP_MG_000049A/13	PaJa_JK_023/047	Jaj, de széles, jaj, de hosszú az az út	Poco rubato	6	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Ballada	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)		
346.	PAPP_MG_000049A/14	PaJa_JK_023/048	Hajnallik, hajnallik	Parlando	10	ABCD	6.6.6.6.	7 (1) b3 1	Ballada	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
347.	PAPP_MG_000049A/15	PaJa_JK_023/049	Cifra csárda, lyukas az oldala	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Betyárdal	Hortobágy-Máta	1970.03.21.	Balogh Sándor	1918. (52)	Sérült felvétel, 2. versszak csak lejegyezve. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/26.; *[1. versszak 3-4. sorához]* Éneklésnél tévesztett, felvétel után javította.
348.	PAPP_MG_000052A/10 (10b)	PaJa_JK_045/018	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Tempo giusto	1	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
349.	PAPP_MG_000052A/11	PaJa_JK_045/019	Van két hete, vagy mán három	Parlando	5	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)		
350.	PAPP_MG_000052A/12	PaJa_JK_045/020	Jaj, de szépen esik az eső	Tempo giusto	3	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
351.	PAPP_MG_000052A/13	PaJa_JK_045/021	Fekete cserepes a mi házunk teteje	Tempo giusto	2	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	Sérült felvétel.	
352.	PAPP_MG_000052A/14	PaJa_JK_045/022	Barázdába' szépen szól a pacsirta	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		

353.	PAPP_MG_000052A /15	PaJa_JK_045/ 023	Búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	2	ABBA	10.10.10.10.	1 (2) 2 1	Aratódal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
354.	PAPP_MG_000052A /16	PaJa_JK_045/ 024	Búza, búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	1	AABA	12.12.16.12.	1 (1) 1 1	Aratódal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)		
355.	PAPP_MG_000052A /17	PaJa_JK_045/ 025	Búzavirág, ha leszakajtanálak	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)	Intonációs bizonytalanságok a 3-4. sorban	
356.	PAPP_MG_000052A /18	PaJa_JK_045/ 026	Hallottátok hírét	Parlando	5	A^5BCAvD	6.6.6.6.6.	7 4 (5) b3 1	Rabének	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
357.	PAPP_MG_000052A /19	PaJa_JK_045/ 027	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
358.	PAPP_MG_000052A /20	PaJa_JK_045/ 028	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)		
359.	PAPP_MG_000052A /21	PaJa_JK_045/ 029	András nap fele az idő	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)		
360.	PAPP_MG_000052A /22	PaJa_JK_045/ 030	Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz	Parlando	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Péteri József	1894. (77)	Intonációs bizonytalanságok a 3. sorban	
361.	PAPP_MG_000052A /23	PaJa_JK_045/ 031	Túl a Tiszán csikós legény vagyok én	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Pásztordal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
362.	PAPP_MG_000052A /24	PaJa_JK_045/ 032	Sej, aki tiszta búzát akar vetni	Tempo giusto	1	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
363.	PAPP_MG_000052A /25	PaJa_JK_045/ 033	Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.12.	1 (5) 8 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
364.	PAPP_MG_000052A /26	PaJa_JK_045/ 034	*(de)* El kell menni a csatába messzire	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
365.	PAPP_MG_000052A /27	PaJa_JK_045/ 035	Dombon van a babám nádfedeles háza	Tempo giusto	1	AA^5A^5vAv	12.12.12.12.	1 (5) 3 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
366.	PAPP_MG_000052A /28	PaJa_JK_045/ 036	A tanyának közepébe van egy rezgő nyárfa	Tempo giusto	1	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
367.	PAPP_MG_000052A /29	PaJa_JK_045/ 037	Magyar fiúk, magyar fiúk mennek a csatatérre	Tempo giusto	1	AABA	15.16.13.16.	1 (1) 3 1	Katonadal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)		
368.	PAPP_MG_000052A /30	PaJa_JK_045/ 038	Debreceni híd alatt, híd alatt	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Hajdúszoboszló	1971.02.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	A felvétel megszakad a 2. versszak 4. sorában.	*[3. versszakhoz]* Nincs felvéve.
369.	PAPP_MG_000059A /01 (01b)	PaJa_JK_028/ 043	Zúg az erdő, zúg a vihar	Tempo giusto	4	ABCD	8.6.8.6.	4 (8) VII 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1971.03.02.	Fekete József	1927. (44)		
370.	PAPP_MG_000059A /02	PaJa_JK_028/ 044	Kútágas gémestől	Tempo giusto	2	AABBv	6.6.10.10.	5 (5) 5 1	Mulatónóta	Hajdúsámson	1971.03.02.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (43)		
371.	PAPP_MG_000059A /03	PaJa_JK_028/ 045	Hallottad-e hírét	Parlando	6	A^5BAC	6.6.6.6.	7 (1) b3 1	Rabének	Hajdúsámson	1971.03.02.	Fekete József	1927. (44)		
372.	PAPP_MG_000059A /04	PaJa_JK_028/ 046	Fehér László lovat lopott	Parlando	7	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Hajdúsámson	1971.03.02.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (43)		
373.	PAPP_MG_000059A /05	PaJa_JK_028/ 047	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	2	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Hajdúsámson	1971.03.02.	Tar Imréné Árva Juliánna	1900. (71)		
374.	PAPP_MG_000059A /06	PaJa_JK_028/ 048	Limbes, lombos a diófa teteje	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.14.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1971.03.02.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (43)		
375.	PAPP_MG_000059A /07	PaJa_JK_028/ 049	Felmásztam a kemencére	Tempo giusto	2	AA^5BA	8.8.10.8.	1 (5) 4 1	Mulatónóta	Hajdúsámson	1971.03.02.	Tóth Józsefné Farkas Juliánna	1928. (43)		
376.	PAPP_MG_000059A /08	PaJa_JK_028/ 050	Este kezdem a lovam, este kezdtem a lovamat nyergelni	Tempo giusto	2	AABA	18.18.14.18.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúsámson	1971.03.02.	Hamar Istvánné Tar Piroska	1933. (38)		
377.	PAPP_MG_000059A /09	PaJa_JK_028/ 051	Két hete már, vagyis három	Parlando	4	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Hajdúsámson	1971.03.02.	Fekete József	1927. (44)		

378.	PAPP_MG_000059A/10	PaJa_JK_028/052	Szárad a bokor a tetőn	Tempo giusto	3	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 1 1	Mulatónóta	Hajdúsámson	1971.03.02.	Fekete József	1927. (44)		
379.	PAPP_MG_000060A/06 (06b)	PaJa_JK_057/001	Tüzet viszek, nem látjátok	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)	A jegyzőkönyben és a hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kendős játék.	Záptojás
380.	PAPP_MG_000060A/07	PaJa_JK_057/002	Este szoktam a lovamat itatni	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)	Ismétlésre variáltan, más kadenciával tér vissza a 3. sor.	
381.	PAPP_MG_000060A/08	PaJa_JK_057/003	Fehér László lovat lopott	Parlando	6	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándor	1934. (37)		
382.	PAPP_MG_000060A/09	PaJa_JK_057/004	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándor	1934. (37)		
383.	PAPP_MG_000060A/10	PaJa_JK_057/005	Sárga kukoricaszár	Tempo giusto	2	ABCD	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)		
384.	PAPP_MG_000060A/11	PaJa_JK_057/006	Hallottátok hírét	Parlando	4	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) 1 1	Rabének	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándor	1934. (37)		
385.	PAPP_MG_000060A/12	PaJa_JK_057/007	A kalapom debreceni fajta	Tempo giusto	2	ABCD	10.13.6.11.	5 (1) 8 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/135.
386.	PAPP_MG_000060A/13	PaJa_JK_057/008	Szép a gyöngyvirág egy csokortba	Tempo giusto	2	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 4 1	Hajnalozó	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándor	1934. (37)		
387.	PAPP_MG_000060A/14	PaJa_JK_057/009	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Tempo giusto	2	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándor	1934. (37)		
388.	PAPP_MG_000060A/15	PaJa_JK_057/010	Lányok, lányok, mit csináltok	Tempo giusto	2	AAvBC	8.8.8.8.	8 (1) b3 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)		
389.	$	PaJa_JK_057/011	Lányok, debreceni lányok	Tempo giusto	1	ABBvA	8.8.8.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen, Nagy-Gugyori	1971.03.31.	Gulyás Sándorné Patka Julianna	1905. (66)		Nincs felvéve.
390.	PAPP_MG_000060B/01 (01b)	PaJa_JK_057/012	Viszi a víz a pallagi rétet	Tempo giusto	2	ABBvA	10.11.10.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Pallag	1971.04.02.	Márton Gyuláné Bagdi Jolán	1927. (43)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/7.
391.	PAPP_MG_000060B/02	PaJa_JK_057/013	Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele	Tempo giusto	2	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Pallag	1971.04.02.	Márton Gyula	1919. (53)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	13 = 77
392.	PAPP_MG_000060B/03	PaJa_JK_057/014	Szép a gyöngyvirág a csokorba	Tempo giusto	2	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Pallag	1971.04.02.	Márton Gyuláné Bagdi Jolán	1927. (43)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/61.

393.	PAPP_MG_000060B /04	PaJa_JK_057/ 015	Mind elnyíltak a mezei virágok	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	11.11.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Pallag	1971.04.02.	Márton Gyula	1919. (53)		
394.	PAPP_MG_000060B /05 (05a-b)	PaJa_JK_057/ 016	A bocskai utca	Tempo giusto	2	ABCD	6.8.10.6.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)		
395.	PAPP_MG_000060B /06	PaJa_JK_057/ 017	Kék ibolya, ha leszakajtanálak	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	17 = 20
396.	PAPP_MG_000060B /07	PaJa_JK_057/ 018	Debrecennek van egy vize	Parlando	2	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)		
397.	PAPP_MG_000060B /08	PaJa_JK_057/ 019	Debreceni zöld erdőbe' születtem	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/10.
398.	PAPP_MG_000060B /09	PaJa_JK_057/ 020	Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi.	20 = 17 = 90
399.	PAPP_MG_000060B /10	PaJa_JK_057/ 021	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/119.
400.	PAPP_MG_000060B /11	PaJa_JK_057/ 022	Rózsát ültettem a gyalogútra	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Debrecen-Bocskaikert	1971.04.03.	Németh Gábor	1913. (58)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	22 = 72; J. II/124.
401.	PAPP_MG_000060B /12 (12a-b)	PaJa_JK_057/ 023	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	2	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
402.	PAPP_MG_000060B /13	PaJa_JK_057/ 024	Az öregapám fakó lovának a bal hátulsó lábán a patkószöge, de fényes	Parlando	4	ABCD	25.11.11.11.	9 (5) 4 1	Mulatónóta	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
403.	PAPP_MG_000060B /14	PaJa_JK_057/ 025	Nem dalol a dalos madár	Parlando	1	ABCD	8.8.11.16.	5 (4) 2 1	Panaszdal	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)	Népies műdal.	
404.	PAPP_MG_000060B /15	PaJa_JK_057/ 026	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
405.	PAPP_MG_000060B /16	PaJa_JK_057/ 027	Végigmegyek, végigmegyek	Tempo giusto	2	AB^5CBv	8.7.9.7.	1 (5) 6 1	Katonadal	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
406.	PAPP_MG_000060B /17	PaJa_JK_057/ 028	Kisangyalom, ha katona nem volnék	Tempo giusto	2	ABCD	11.11.13.11.	1 (5) 1 1	Katonadal	Debrecen, Beton-tanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		

407.	PAPP_MG_000060B/18	PaJa_JK_057/029	Huszár vagyok, nem pocsolyakerülő	Tempo giusto	2	ABCD	11.11.11.11. // 11.11.14.11.	5 (b3) b3 1 // 7 (b3) 1 1	Katonadal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)	A két versszak dallama nem azonos, a kadenciarend is változik.	
408.	PAPP_MG_000060B/19	PaJa_JK_057/030	Sárga kukoricaszár	Tempo giusto	3	ABCD	7.11.7.11.	5 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
409.	PAPP_MG_000061A/06 (06b)	PaJa_JK_027/057	Katona sem lettem volna	Tempo giusto	3	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 1 1	Katonadal	Bodaszőlő	1970.11.20.	Flórián Mihály	1896. (74)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J I/199.
410.	PAPP_MG_000061A/07	PaJa_JK_027/058	A nagy bécsi kikötőbe áll egy hadihajó	Tempo giusto	3	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Bodaszőlő	1970.11.20.	Flórián Mihály	1896. (74)		
411.	PAPP_MG_000061A/08	PaJa_JK_027/059	Hajnaljon, hajnaljon	Tempo giusto	2	ABCD	6.6.6.6.	9 (b3) 4 1	Hajnalozó	Bodaszőlő	1970.11.20.	Flórián Mihály	1896. (74)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
412.	PAPP_MG_000061A/09	PaJa_JK_027/060	Cintányérról jó a túrós derelye	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Bodaszőlő	1970.11.20.	Flórián Mihály	1896. (74)		
413.	PAPP_MG_000061A/10	PaJa_JK_027/061	Mit nékem egy almát kétfele vágni	Tempo giusto	3	$AB^{5}CB$	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Bodaszőlő	1970.11.20.	Flórián Mihály	1896. (74)	ZTI-be küldött válogatásban szerepel.	
414.	PAPP_MG_000063A/01 (01b)	PaJa_JK_057/031	Kék ibolya, kék ibolya, ha leszakasztanálak	Tempo giusto	1	AABA	15.15.15.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
415.	PAPP_MG_000063A/02	PaJa_JK_057/032	Fáj a hátam, mert megverte a zsandár	Tempo giusto	1	$AA^{5v}A^{5v}vA$	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
416.	PAPP_MG_000063A/03	PaJa_JK_057/033	Zöld erdőbe, zöld erdőbe sétál egy kis madár	Tempo giusto	1	AABC	14.14.15.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)	Népies műzenei elemek.	
417.	PAPP_MG_000063A/04	PaJa_JK_057/034	Rózsa, rózsa, labdarózsa levele	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen, Betontanya	1971.04.03.	Vámos Ferenc	1894. (77)		
418.	PAPP_MG_000063A/05 (05a-b)	PaJa_JK_057/035	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Pallag	1971.04.03.	Szalontai József	1919. (52)		
419.	PAPP_MG_000063A/06 (06a-b)	PaJa_JK_057/036	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	2	ABBvAv	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
420.	PAPP_MG_000063A/07	PaJa_JK_057/037	Várad felől jön egy vonat, vörös kereszt rajta	Tempo giusto	2	ABBvC	14.14.14.14.	1 (5) 4 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)	A két versszak első dallamsorai nem azonosak. Kontamináció.	
421.	PAPP_MG_000063A/08	PaJa_JK_057/038	Követesd ki, babám, követesd ki, babám az újvárosi főutcát	Tempo giusto	2	AABAv	20.20.10.19.	1 (1) 3 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
422.	PAPP_MG_000063A/09	PaJa_JK_057/039	Debreceni kaszárnyára rászállott egy páva	Tempo giusto	1	AABA	14.14.12.14.	1 (1) 2 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
423.	PAPP_MG_000063A/10	PaJa_JK_057/040	Hortobágyon csikós legény vagyok én	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 4 1	Pásztordal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
424.	PAPP_MG_000063A/11	PaJa_JK_057/041	Hej, rozmaring, rozmaring	Tempo giusto	3	$AB^{5}CB$	7.7.7.7.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
425.	PAPP_MG_000063A/12	PaJa_JK_057/042	Debrecenbe' nyílik a virág	Tempo giusto	2	$A^{5}B^{5}AvB$	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
426.	PAPP_MG_000063A/13	PaJa_JK_057/043	Szép a gyöngyvirág egy csokortba	Tempo giusto	3	$AA^{5}BA$	9.9.11.9.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		

427.	PAPP_MG_000063A/14	PaJa_JK_057/044	A kalapom debreceni fajta	Tempo giusto	2	ABCD	10.13.6.9.	5 (1) 8 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
428.	PAPP_MG_000063A/15	PaJa_JK_057/045	Kikötöm a ki pejlovam a csárda elébe	Tempo giusto	2	ABBvA	14.14.14.14.	1 (5) 4 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Virág Mihály	1933. (38)		
429.	PAPP_MG_000063A/16	PaJa_JK_057/046	Hallottátok hírét	Parlando	9	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
430.	PAPP_MG_000063A/17	PaJa_JK_057/047	Debrecenbe' kinyíltak a virágok	Tempo giusto	2	$AA^{5v}A^{5v}vA$	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Virág Mihály	1933. (38)		
431.	PAPP_MG_000063A/18	PaJa_JK_057/048	Eltörött a pincelakat	Tempo giusto	4	$A^5B^5C^5ABC$	8.8.6.8.8.6.	8 8 (5) 4 4 1	Tréfás dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
432.	PAPP_MG_000063A/19	PaJa_JK_057/049	Zöld erdőbe de magas, zöld erdőbe de magas a juharfa	Tempo giusto	3	AABA	18.18.13.18.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
433.	PAPP_MG_000063A/20	PaJa_JK_057/050	Debrecennek van egy vize	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
434.	PAPP_MG_000063A/21	PaJa_JK_057/051	Hajnaljon, hajnaljon	Tempo giusto	2	ABCD	6.6.6.6.	9 (b3) 5 1	Hajnalozó	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
435.	PAPP_MG_000063A/22	PaJa_JK_057/052	Esik az eső, hull a villám rakásra	Tempo giusto	1	ABBvA	12.11.11.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)	Kontamináció. Ismétlésnél másik, a dallamtípusnak megfelelő B sort énekli az adatközlő.	
436.	PAPP_MG_000063A/23	PaJa_JK_057/053	Nincsen pénzem, de majd lesz	Tempo giusto	1	ABBvC	7.9.11.9.	7 (b3) b3 1	Mulatónóta	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
437.	PAPP_MG_000063A/24	PaJa_JK_057/054	Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz	Parlando	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
438.	PAPP_MG_000063A/25	PaJa_JK_057/055	Debrecenbe' megfújják a trombitát	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
439.	PAPP_MG_000063A/26	PaJa_JK_057/056	Aki minket, aki minket nem tart jónak	Tempo giusto	2	AB^5CBv	12.8.8.8.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
440.	PAPP_MG_000063A/27	PaJa_JK_057/057	Szép a rozmaring egy bokorba	Tempo giusto	2	ABBA	9.9.9.9.	1 (b3) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
441.	PAPP_MG_000063A/28	PaJa_JK_057/058	Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (2) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Virág Mihály	1933. (38)		
442.	PAPP_MG_000063A/29	PaJa_JK_057/059	Debreceni kert alatt, kert alatt	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)	Népies műzenei elemek.	
443.	PAPP_MG_000063A/30	PaJa_JK_057/060	Rozmaringos kis kalapom felakasztom a szegre	Tempo giusto	1	AABA	15.15.12.15.	1 (1) 5 1	Katonadal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
444.	PAPP_MG_000063A/31	PaJa_JK_057/061	Ha bemegyek a Virágkarneválra	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.14.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)	A kezdősor szövege aktualizált változat pl. a "debreceni vásár" helyett.	
445.	PAPP_MG_000063A/32	$	Rózsa, rózsa, százlevelű rózsa	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)	Népies műzenei elemek. A dallam a jegyzőkönyvből hiányzik.	
446.	PAPP_MG_000063B/01 (01b)	PaJa_JK_057/062	Endre báró udvarába' van egy fa	Parlando	6	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1	Ballada	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Kovács Lajos	1933. (38)		
447.	PAPP_MG_000063B/02	PaJa_JK_057/063	Ég a lámpa, ha meggyújtják a függönyös szobába	Tempo giusto	2	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		

448.	PAPP_MG_000063B/03	PaJa_JK_057/064	Búsan búgó bús gerlice	Tempo giusto	1	ABCD // ABBvAv	8.8.8.8.	1 (5) 5 1 // 1 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.04.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)	Kontamináció. Az első változat is hitelesnek tűnik, ismétlésre viszont pontosan kirajzolódik az új stílus szerkezete.	
449.	PAPP_MG_000063B/04 (04a-b)	PaJa_JK_057/065	Végigmentem debreceni főutcán	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Czinege János	1923. (47)		
450.	PAPP_MG_000063B/05	PaJa_JK_057/066	Szép a gyöngyvirág a bokorba	Tempo giusto	1	$AA^{5}vBA$	9.9.11.9.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Orbán Mihály	1942. (28)		
451.	PAPP_MG_000063B/06	PaJa_JK_057/067	*(de)* Búra, búra, búbánatra születtem	Tempo giusto	2	$AA^{5v}A^{5v}vA$	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Fekete Lajos	1927. (44)		
452.	PAPP_MG_000063B/07	PaJa_JK_057/068	Fekete a kökény, fehér a virága	Tempo giusto	2	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Orbán Mihály	1942. (28)		
453.	PAPP_MG_000063B/08	PaJa_JK_057/069	Bujdosik az árva madár	Parlando	5	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Fekete Lajos	1927. (44)		
454.	PAPP_MG_000063B/09	PaJa_JK_057/070	Tele van a város kék ibolyával	Tempo giusto	2	$AA^{5v}A^{5v}vA$	11.12.13.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Nagy István	1907. (65)	Az első versszak indítása esetleges.	
455.	PAPP_MG_000063B/10	PaJa_JK_057/071	Kis kertembe rozmaringot ültettem	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.12.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Nagy István	1907. (65)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	71 = 84 = 100; J. II/130.
456.	PAPP_MG_000063B/11	PaJa_JK_057/072	Rózsát ültettem a gyalogútra	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Nagy István	1907. (65)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	72 = 22
457.	PAPP_MG_000063B/12	PaJa_JK_057/073	Debrecennek van egy vize	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Nyika László	1923. (47)		
458.	PAPP_MG_000063B/13	PaJa_JK_057/074	Hallottátok hírét	Parlando	2	$A^{5}BCAD$	6.6.6.6.6.	7 4 (5) b3 1	Rabének	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Fekete Lajos	1927. (44)		
459.	PAPP_MG_000063B/14	PaJa_JK_057/075	Lent a falu szélén kék ibolya nyílik	Tempo giusto	1	ABBvA	12.12.12.12.	1 (5) 8 1	Lírai dal	Debrecen-Bánk	1971.04.05.	Czinege János	1923. (47)		
460.	PAPP_MG_000063B/15 (15a-b)	PaJa_JK_057/076	Az én babám virágos kertjébe	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)		
461.	PAPP_MG_000063B/16	PaJa_JK_057/077	Teli van a rózsabokor virággal	Tempo giusto	4	$AA^{5v}A^{5v}vA$	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	77 = 13
462.	PAPP_MG_000063B/17	PaJa_JK_057/078	Felszántatom debreceni főutcát	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)		
463.	PAPP_MG_000063B/18	PaJa_JK_057/079	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.14.11.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)		

464.	PAPP_MG_000063B/19	PaJa_JK_057/080	Felült már a csikós	Rubato	4	ABCDEF	6.6.6.6.6.6.	4 8 (5) 4 1 1	Pásztordal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Kőnig András	1916. (55)	A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötet Példatárára utal.	Vö. KV.: Pt. 8.
465.	PAPP_MG_000063B/20	PaJa_JK_057/081	Mikor a juhász bort iszik	Parlando	13	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Pásztordal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)		
466.	PAPP_MG_000063B/21	PaJa_JK_057/082	Fehér László lovat lopott	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Kőnig András	1916. (55)		
467.	PAPP_MG_000063B/22	PaJa_JK_057/083	Szépen úszik a vadkacsa a vízen	Tempo giusto	3	ABBvA	11.10.10.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)		
468.	PAPP_MG_000063B/23	PaJa_JK_057/084	Este, este, de szerelmes kedd este	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.06.	Bagoly Sándor	1930. (41)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi.	84 = 100 = 71
469.	PAPP_MG_000064A/01 (01b)	PaJa_JK_057/085	Utcára nyílik a kocsmaajtó	Tempo giusto	2	$AvA^{5v}A^{5v}vA$	10.10.11.10.	1 (5) 5 1	Mulatónóta	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	Idegen eredetű zenei elemek.	
470.	PAPP_MG_000064A/02	PaJa_JK_057/086	Egy asszonynak két eladó lánya	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
471.	PAPP_MG_000064A/03	PaJa_JK_057/087	Összefolyik a Hortobágy a Tiszával	Tempo giusto	1	ABBvA	12.11.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
472.	PAPP_MG_000064A/04	PaJa_JK_057/088	Édesanyám rózsafája	Tempo giusto	2	AA^5BAv	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	Népies műzenei elemek. Az 1. versszakban oktávtöréssel rögzített dallam.	
473.	PAPP_MG_000064A/05	PaJa_JK_057/089	Debrecenyi kert alatt, kert alatt	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/82.
474.	PAPP_MG_000064A/06	PaJa_JK_057/090	De jó szagú a muskátli levele	Tempo giusto	2	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi.	90 = 17 = 20
475.	PAPP_MG_000064A/07	PaJa_JK_057/091	Édesanyám azt a szál rozmaringot	Tempo giusto	1	ABBvA	11.12.12.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
476.	PAPP_MG_000064A/08	PaJa_JK_057/092	Hol lakik kend, bácsi? Lugason	Tempo giusto	2	A^5B^5AvB	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Mulatónóta	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
477.	PAPP_MG_000064A/09	PaJa_JK_057/093	A vadrózsa, bazsarózsa búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	1	AAvBAv	15.15.16.15.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/157.
478.	PAPP_MG_000064A/10	PaJa_JK_057/094	Kocsmárosné, gyújtsa meg a lámpát	Tempo giusto	2	ABCD	10.12.6.9.	5 (1) 8 1	Tréfás dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
479.	PAPP_MG_000064A/11	PaJa_JK_057/095	Sej, mikor mentem Székesfehérvárra	Tempo giusto	2	ABBvA	11.10.11.11.	1 (5) 1 1	Katonadal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
480.	PAPP_MG_000064A/12	PaJa_JK_057/096	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	2	ABCD	8.6.8.6.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		

481.	PAPP_MG_000064A/13	PaJa_JK_057/097	Nincsen pénzem, de majd lesz	Tempo giusto	1	ABBvC	7.9.11.9.	9 (b3) b3 1	Mulatónóta	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
482.	PAPP_MG_000064A/14	PaJa_JK_057/098	Bujdosik az árva madár	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Panaszdal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
483.	PAPP_MG_000064A/15	PaJa_JK_057/099	Ha felülök, csuhaj, ha felülök a fekete gőzösre	Tempo giusto	1	AABA	17.17.17.17.	1 (1) 1 1	Katonadal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)		
484.	PAPP_MG_000064A/16	PaJa_JK_057/100	Este, este, de szerelmes egy este	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szikgát	1971.04.15.	Macz Gábor	1889. (83)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változatok oldalszámát jelzi.	100 = 84 = 71
485.	PAPP_MG_000064A/17 (17a-b)	PaJa_JK_058/001	Hortobágyon kinyílott az ibolya	Tempo giusto	2	ABCB	11.11.11.11.	5 (1) 2 1	Pásztordal	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Oláh József	n/a (58)		
486.	PAPP_MG_000064A/18	PaJa_JK_058/002	Az én babám kapuja, kapuja, kapuja	Tempo giusto	2	AA^5A^5vAv	13.13.13.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Oláh József	n/a (58)	Sérült hangfelvétel. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/49.
487.	PAPP_MG_000064A/19	PaJa_JK_058/003	Fehér László lovat lopott	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Oláh József	n/a (58)	Sérült hangfelvétel.	
488.	PAPP_MG_000064A/20	PaJa_JK_058/004	Debrecenbe van a rózsám tanyája	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Oláh József	n/a (58)		
489.	PAPP_MG_000064A/21	PaJa_JK_058/005	Udvarom közepén van egy magas diófa	Tempo giusto	1	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Búza László	n/a (37)		
490.	PAPP_MG_000064A/22	PaJa_JK_058/006	Nincs szebb rózsa a pünkösdi rózsánál	Tempo giusto	1	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Szepes	1971.04.20.	Oláh József	n/a (58)		
491.	PAPP_MG_000064A/23 (23a-b)	PaJa_JK_058/007	Szegfű, szegfű, piros szegfű levele	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Kovács Lajos	1933. (38)		
492.	PAPP_MG_000064A/24	PaJa_JK_058/008	Hortobágyon kivirult az ibolya	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Pásztordal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Kovács Lajosné Györfi Margit	1936. (35)		
493.	PAPP_MG_000064A/25	PaJa_JK_058/009	Házunk előtt, kedves édesanyám, van egy magas eperfa	Tempo giusto	1	AABA	17.17.13.17.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
494.	PAPP_MG_000064A/26	PaJa_JK_058/010	Sűrű sötét felhő vándorol a kék égen	Tempo giusto	2	ABBvA	13.11.11.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
495.	PAPP_MG_000064A/27	PaJa_JK_058/011	Fáj a fának, ha a fejsze megvágja	Tempo giusto	3	ABBvC	11.11.13.11.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
496.	PAPP_MG_000064A/28	PaJa_JK_058/012	A főispán ha kiáll a gang alá	Tempo giusto	2	$AA^{5v}A^{5v}A$	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Summásdal	Debrecen-Kismacs	1971.04.21.	Gém Ferencné Király Erzsébet	1939. (32)		
497.	PAPP_MG_000069B/22 (22b)	PaJa_JK_027/062	Debreceni kaszárnya sárgára van meszelve	Tempo giusto	2	ABBvA	14.14.13.14.	1 (5) 5 1	Katonadal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
498.	PAPP_MG_000069B/23	PaJa_JK_027/063	Szánt a babám, sej, haj, szánt a babám a józsai határba	Tempo giusto	2	ABBvAv	17.11.15.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
499.	PAPP_MG_000069B/24	PaJa_JK_027/064	Barna kislány hacacáré szoknyája	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.15.11.	1 (5) 2 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		

500.	PAPP_MG_000069B /25	PaJa_JK_027/ 065	Arra alá, a Hortobágy szélén	Tempo giusto	1	ABCD	10.13.6.9.	5 (1) 8 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
501.	PAPP_MG_000070A /01 (01b)	PaJa_JK_027/ 066	A józsai utca ligetes, ligetes	Tempo giusto	2	ABBA	12.12.12.12.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Bújdosó András	1891. (80)	A 2. versszakban oktávtöréssel rögzített dallam.	
502.	PAPP_MG_000070A /02	PaJa_JK_027/ 067	El, el, elmegyek, nem maradok e tájon	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.11.12.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
503.	PAPP_MG_000070A /03	PaJa_JK_027/ 068	Mit kerülöd, mit fordulod	Tempo giusto	- (5)	Ütempáros	-	-	Népi játék	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)	A jegyzőkönyben és a hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: leánykérő játék.	Játék "Kérő" (lányok)
504.	PAPP_MG_000070A /04	PaJa_JK_027/ 069	A józsai istállóba, de tyuhaja	Tempo giusto	2	ABBvA	12.11.9.12.	1 (5) b6 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)	Népies műzenei elemek.	
505.	PAPP_MG_000070A /05	PaJa_JK_027/ 070	Erre gyere, rózsám, nincsen sár	Tempo giusto	1	ABBA	9.9.9.9.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
506.	PAPP_MG_000070A /06	PaJa_JK_027/ 071	Barna Janit arra kéri babája	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (b3) 2 1	Ballada	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)	Sérült hangfelvétel. Népies műzenei elemek.	
507.	PAPP_MG_000070A /07	PaJa_JK_027/ 072	Barna kislány mit gondolt magába'	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.12.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)	Lírai dal balladai elemekkel, vagy balladás dal.	
508.	PAPP_MG_000070A /08	PaJa_JK_027/ 073	Túlsó soron esik az eső	Tempo giusto	1	A^5B^5AvBv	9.9.9.9.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Józsa	1971.08.21.	Tilmann Józsefné Rancsik Julianna	1903. (68)		
509.	PAPP_MG_000086A /04 (04b)	PaJa_JK_083/ 001	Végigmentem vámospércsi főutcán	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (6) 6 1	Katonadal	Vámospércs	1971.11.05.	Nagy Sándor	1914. (58)	Idegen eredetű zenei elemek.	
510.	PAPP_MG_000086A /05	PaJa_JK_083/ 002	Bíró uram kiáll az eresz alá	Tempo giusto	3	A_vBBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Summásdal	Vámospércs	1971.11.05.	Kiss Imréné Nagy Julianna	1943. (28)		*[3. versszakhoz]* Nincs felvéve.
511.	PAPP_MG_000086A /06 (06a-b)	PaJa_JK_083/ 003	Beállottam egy hónapra csomózni	Tempo giusto	5	ABBvAv	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Csomózó nóta	Vámospércs	1971.11.05.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	

512.	PAPP_MG_000086A/07	PaJa_JK_083/004	Magyar huszár földre ejti szivarját	Tempo giusto	4	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 2 1	Katonadal	Vámospércs	1971.11.05.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	KV.: 432.
513.	PAPP_MG_000086A/08 (08a-b)	PaJa_JK_083/005	Rózsa Mari lepedője	Tempo giusto	2	AB^5BvB	8.8.8.8.	7 (5) b3 1	Párosító	Vámospércs	1971.11.05.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	"A Buzita-tanyán tanultam idősebbektül."
514.	PAPP_MG_000086A/09	PaJa_JK_083/006-007	Fehér László lovat lopott	Parlando	12	ABBvC	8.8.8.8.	8 (b3) b3 1	Ballada	Vámospércs	1971.11.05.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
515.	PAPP_MG_000086B/01 (01b-c)	PaJa_JK_083/008	Új esztendő, vígság szerző	Tempo giusto	3	ABCD	8.5.8.5.	1 (b3) 2 1	Jeles napi (újévköszöntő)	Vámospércs	1971.11.05.	Polgár Sándor	1936. (35)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
516.	PAPP_MG_000086B/02	PaJa_JK_083/009	Fekete tyúk szedegeti a meggyet	Tempo giusto	2	ABCD	11.11.11.11.	8 (b3) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.05.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. Erdélyben elterjedt dallam.	
517.	PAPP_MG_000086B/03 (03a-b)	PaJa_JK_083/010	Kutyakaparási csárda	Parlando	4	ABCD	8.8.8.8.	5 (5) 4 1	Betyárdal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
518.	PAPP_MG_000086B/04	PaJa_JK_083/011	Mikor megyek a babámnál, kiáll a kisajtóba	Poco rubato	1	AABAv	15.15.15.15.	1 (1) 7 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. Oktávtöréssel rögzített dallam idegen eredetű zenei elemekkel.	
519.	PAPP_MG_000086B/05 (05a-b)	PaJa_JK_083/012	Jaj, de messze van a muszkák országa	Tempo giusto	5	ABBvA	11.11.11.11.	1 (b3) 2 1	Katonadal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. Népies műzenei elemek. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
520.	PAPP_MG_000086B/06	PaJa_JK_083/013	Búza, búza, búza, sej, de szép tábla búza	Tempo giusto	1	AABA	13.13.16.13.	1 (1) 1 1	Katonadal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	

521.	PAPP_MG_000086B/07	PaJa_JK_083/014	Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába	Rubato	2	AABA	19.19.11.19.	1 (1) 2 1	Betyárdal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A 2. versszakban oktávtöréssel rögzített dallam.	
522.	PAPP_MG_000086B/08	PaJa_JK_083/015	Fekete tyúk szedegeti a meggyet	Tempo giusto	3	AAvBC	11.11.11.11.	7 (b3) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Imre	1925. (46)		
523.	PAPP_MG_000086B/09	PaJa_JK_083/016-017	Ti magyarok, most ide hallgassatok	Tempo giusto	8	ABBA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. 3-8. versszak szövege csak lejegyezve.	
524.	PAPP_MG_000086B/10	PaJa_JK_083/018	Elindultam hosszú útra	Tempo giusto	3	AAvBC	8.8.8.8.	b3 (b3) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
525.	PAPP_MG_000086B/11	PaJa_JK_083/019	Béres vagyok, béres, béresnek szegődtem	Tempo giusto	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Panaszdal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
526.	PAPP_MG_000087A/01 (01b)	PaJa_JK_083/020	Végigmegyek a kaszárnya udvarán	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	11.11.13.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
527.	PAPP_MG_000087A/02	PaJa_JK_083/021	A csikósok, a gulyások	Tempo giusto	4	ABCD	8.6.8.8.	4 (8) VII 1	Betyárdal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
528.	PAPP_MG_000087A/03	PaJa_JK_083/022-023	Híres Kassa felől	Rubato	11	ABCDE	6.6.6.6.6.	7 4 (5) VII 1	Rabének	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
529.	PAPP_MG_000087A/04	PaJa_JK_083/024	Kék ibolya búnak hajtja a fejét	Tempo giusto	4	ABCD	11.11.11.11.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
530.	PAPP_MG_000087A/05 (05a-b)	PaJa_JK_083/025	Cigányasszony, hun az urad	Tempo giusto	1	AABC	8.8.8+8.9.	4 (4) VII 1	Mulatónóta	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. Erdélyben elterjedt dallam. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
531.	PAPP_MG_000087A/06 (06a-b)	PaJa_JK_083/026	Nem vagyok én senkinek se adósa, adósa	Tempo giusto	1	ABCCv	14.22.12.12.	5 (4) 2 1	Mulatónóta	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Lakodalomba, bálba, csomózóba, dörzsölőbe.
532.	PAPP_MG_000087A/07	PaJa_JK_083/027	Hej, csicsóka, csicsóka	Tempo giusto	1	ABCD	7.7.7.7.	7 (5) 1 1	Lírai dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	

533.	PAPP_MG_000087A /08 (08a-b)	PaJa_JK_083/ 028	Magosan repül a daru, sej, fenn a levegőbe'	Tempo giusto	1	AAvBA	15.15.14.15.	1 (1) 3 1	Lakodalmas	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
534.	PAPP_MG_000087A /09	PaJa_JK_083/ 029	Barna kislány, hová tetted lányságod	Tempo giusto	3	ABBvA	11.12.15.11.	1 (5) 1 1	Lakodalmas	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
535.	PAPP_MG_000087A /10 (10a-b)	PaJa_JK_083/ 030	Haragszik a gazda	Tempo giusto	4	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Lakodalmas	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
536.	PAPP_MG_000087A /11	PaJa_JK_083/ 031	Elment a tyúk a vásárra	Tempo giusto	2	AB^5CB	8.8.8.8.	7 (5) b3 1	Tréfás dal	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
537.	PAPP_MG_000087A /12	PaJa_JK_083/ 032	Sárga csikó, sárga csikó, csengő rajta	Tempo giusto	2	ABCD	12.8.8.8.	5 (4) 5 1	Párosító	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású.	
538.	PAPP_MG_000087A /13	PaJa_JK_083/ 033	Jankó, pipadohány'acskó	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Vámospércs	1971.11.06.	Pólyik Józsefné Rózsa Mária	1904. (67)	Az adatközlő nyírségi származású. Népi játék: csúfoló.	
539.	PAPP_MG_000092B /07 (07b-c)	PaJa_JK_083/ 034	A kis Jézus aranyalma	Rubato	2	ABCD	8.8.8.8.	8 (3) #7 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Vámospércs	1971.12.25.	Vadász Lajos; Drigán György; Szilágyi János; Vadász Elemér; Molnár Géza	1959. (12); 1958. (13); 1955. (16); 1956. (15); 1955. (16)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
540.	PAPP_MG_000092B /08	PaJa_JK_083/ 035	Templony előtt látszik	Rubato	1	ABCD	6.6.6.6.	3 (2) 1 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Vámospércs	1971.12.25.	Vadász Lajos	1959. (12)		
541.	PAPP_MG_000093A /01 (01b-c; 01c_01)	PaJa_JK_083/ 036	Pásztorok, pásztorok, hol jártatok	Tempo giusto	1	AABAv	10.10.14.12.	1 (1) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Vámospércs	1971.12.25.	Vadász Lajos; Drigán György; Szilágyi János; Vadász Elemér; Molnár Géza	1959. (12); 1958. (13); 1955. (16); 1956. (15); 1955. (16)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Vadász Lajos (beköszöntő); Drigán György (angyal); Szilágyi János (angyal és Heródes); Vadász Elemér (betyár); Molnár Géza (öreg juhász)

542.	PAPP_MG_000093A /01 (01b-c; 01c_02)	PaJa_JK_083/ 036	A bundának nincs gallérja	Tempo giusto	2	AB^5CBv	8.7.8.7.	5 (5) 3 1	Jeles napi (betlehemes)	Vámospércs	1971.12.25.	Vadász Lajos; Drigán György; Szilágyi János; Vadász Elemér; Molnár Géza	1959. (12); 1958. (13); 1955. (16); 1956. (15); 1955. (16)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Vadász Lajos (beköszöntő); Drigán György (angyal); Szilágyi János (angyal és Heródes); Vadász Elemér (betyár); Molnár Géza (öreg juhász)
543.	PAPP_MG_000093A /01 (01b-c; 01c_03)	PaJa_JK_083/ 036	Nosza, nosza, jó gazda	Tempo giusto	1	AABBv	7.7.6+6.6+6.	2 (2) 6 2	Jeles napi (betlehemes)	Vámospércs	1971.12.25.	Vadász Lajos; Drigán György; Szilágyi János; Vadász Elemér; Molnár Géza	1959. (12); 1958. (13); 1955. (16); 1956. (15); 1955. (16)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Vadász Lajos (beköszöntő); Drigán György (angyal); Szilágyi János (angyal és Heródes); Vadász Elemér (betyár); Molnár Géza (öreg juhász)
544.	PAPP_MG_000100B /11 (11b)	PaJa_JK_093/ 001	Kis kacsa fürdik	Poco rubato	6	Ütempáros	-	-	Népi játék	Tetétlen	1972.01.05.	Tóth Jánosné Kenéz Zsófia	1909. (62)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték.	Játék (óvodásoknak); "Körbe álltunk, kezet fogtunk"
545.	PAPP_MG_000100B /12	PaJa_JK_093/ 002	Bújj, bújj, zöld ág	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Tetétlen	1972.01.05.	Tóth Jánosné Kenéz Zsófia	1909. (62)	A jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kapus-hidas.	Játék 4-6 éveseknek.
546.	PAPP_MG_000101A /01 (01b)	PaJa_JK_093/ 003	Ez a kislány papucsot varratott	Tempo giusto	3	ABBvA	10.10.13.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Tetétlen	1972.01.05.	Szűcs Mihály	1925. (47)		
547.	PAPP_MG_000101A /02 (02b)	PaJa_JK_090/ 001	De szép kocsi, de szép ló van benne	Tempo giusto	6	ABBvA	10.10.13.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Tóth Gáborné Lakatos Juliánna	1943. (29)		
548.	PAPP_MG_000101A /03	PaJa_JK_090/ 002	Este van már, nyolcat ütött az óra	Tempo giusto	3	ABBvAv	11.11.12.11.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Tóth Gáborné Lakatos Juliánna	1943. (29)		
549.	PAPP_MG_000101A /04 (04a-b)	PaJa_JK_090/ 003	Fodrozik a Tisza vize	Rubato	2	ABCD	8.8.8.8.	5 (1) b3 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Csiki Menyhért	1931. (40)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
550.	PAPP_MG_000101A /05	PaJa_JK_090/ 004	A nagyapám lovának a jobb hátulsó patkójába lévő bal szege, de fényes	Parlando	3	ABCD	24.11.11.11.	8 (5) 4 1	Pásztordal	Földes	1972.01.06.	Csiki Menyhért	1931. (40)		
551.	PAPP_MG_000101A /06	PaJa_JK_090/ 005	Sej, búza, búza, búza, de szép tábla búza	Tempo giusto	1	ABBvA	13.10.13.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Tóth Gáborné Lakatos Juliánna	1943. (29)		
552.	PAPP_MG_000101A /07 (07a-b)	PaJa_JK_090/ 006	Tiszán innen, Dunán túl	Tempo giusto	1	ABCD	7.7.8.16+7.	8 (5) 8 1	Mulatónóta	Földes	1972.01.06.	Máté Sándor	1912. (60)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	

553.	PAPP_MG_000101A /08 (08a-b)	PaJa_JK_090/ 007	Kivicses, kavicsos, kivicses, *(de)* kavicsos a régi babám udvara	Tempo giusto	1	AABA	20.17.12.22.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Tóth Gábor	1937. (35)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
554.	PAPP_MG_000101A /09	PaJa_JK_090/ 008	Ki az urát nem szereti	Tempo giusto	3	AA^5BA	8.8.9.8.	1 (5) 4 1	Tréfás dal	Földes	1972.01.06.	Tóth Gáborné Lakatos Juliánna	1943. (29)		
555.	PAPP_MG_000101A /10	PaJa_JK_090/ 009	Száll a daru, száll a daru odafenn a levegőbe'	Tempo giusto	1	AABAv	16.16.16.16.	1 (1) 2 1	Lakodalmas	Földes	1972.01.06.	Tóth Gábor	1937. (35)		
556.	PAPP_MG_000101A /11	PaJa_JK_090/ 010	Búra, búra, búbánatra születtem	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Földes	1972.01.06.	Csiki Menyhért	1931. (40)		
557.	PAPP_MG_000105A /10 (10b)	PaJa_JK_090/ 011	Kocsisom, kocsisom	Rubato	8	ABCD	6.6.6.6.	3 (5) 5 1	Ballada	Földes	1972.01.14.	ifj. Bíró Márton	1937. (35)		
558.	PAPP_MG_000105A /11	PaJa_JK_090/ 012	Azért szeretek a falu szélén lakni	Tempo giusto	2	AABAv	12.12.12.12.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Földes	1972.01.14.	ifj. Bíró Márton	1937. (35)		
559.	PAPP_MG_000107B /09 (09b-c)	PaJa_JK_090/ 013	Tente, baba, tente	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	V (V) VI 1	Népi játék (altató, bölcsődal)	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Idegen eredetű zenei elemek.	Altató
560.	PAPP_MG_000107B /10 (10a-b)	PaJa_JK_090/ 014	Este van már, alkonyul	Tempo giusto	2	AABC	7.7.7.7.	2 (2) 1 1	Népi játék (altató, bölcsődal)	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Idegen eredetű zenei elemek.	Altató
561.	PAPP_MG_000107B /11 (11a-b)	PaJa_JK_090/ 015	Esik az eső, zúg a nád	Tempo giusto	1	AAvBBv	8.9.11.8.	5 (5) 5 1	Lakodalmas	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Lakodalomba, kontyolás után, hajnal felé.
562.	PAPP_MG_000107B /12 (12a-b)	PaJa_JK_090/ 016	Úgy tetszik, hogy jó helyen járok itt	Tempo giusto	2	AAvBC	10.10.10.10.	5 (1) 2 1	Lakodalmas	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	"Mikor mentem a lakodalomba, evvel kezdtem meg mindég."
563.	PAPP_MG_000107B /13 (13a-b)	PaJa_JK_090/ 017	Egy mély kútba tekintek	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték vagy nevetéstilalom.	Kiszámoló (10-12 éveseknek)

564.	PAPP_MG_000107B /14 (14a-b)	PaJa_JK_090/ 018	Csősz, csősz	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: fogócska.	Csősz
565.	PAPP_MG_000107B /15 (15a-b)	PaJa_JK_090/ 019	De sok eső, de sok sár	Tempo giusto	3	ABBvCCv	7.9.9.7.7.	5 (b3) b3 b3 1	Lírai dal	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
566.	PAPP_MG_000107B /16 (16a-b)	PaJa_JK_090/ 020	Kis kalapom darutollas, virágos	Tempo giusto	3	ABCB	11.11.11.11.	7 (1) 5 1	Katonadal	Földes	1972.02.05.	Orbán Jánosné Tóth Rozália	1897. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
567.	PAPP_MG_000108A /13 (13b-c)	PaJa_JK_022/ 082	Tente, baba, tente	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	V (V) VI 1	Népi játék (altató, bölcsődal)	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Idegen eredetű zenei elemek. A 2-3. versszak első sorai eltérnek az 1. versszaktól.	Altató
568.	PAPP_MG_000108A /14	PaJa_JK_022/ 083	Á, á, babuka	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék (altató, bölcsődal)	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Altató
569.	PAPP_MG_000108A /15	PaJa_JK_022/ 084	Termett meggy	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: leánykérő játék.	Játék
570.	PAPP_MG_000108A /16	PaJa_JK_022/ 085	Mit játszunk, lányok	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: guggolós körjáték.	Játék
571.	PAPP_MG_000108A /17	PaJa_JK_022/ 086	Levelet viszek	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: leánykérő játék.	Csalogató
572.	PAPP_MG_000108A /18	PaJa_JK_022/ 087	Sándri, kukó, hilinkó	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Névcsúfoló

573.	PAPP_MG_000108B/01 (01b-c)	PaJa_JK_022/088	Jöjj el, Uram, jöjj el	Poco rubato	3	ABCD	6.6.6.6.	3 (2) 1 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Kántáló
574.	PAPP_MG_000108B/02	PaJa_JK_022/089	Csordapásztorok	Tempo giusto	2	ABAC	5.6.5.6.	1 (5) 1 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Kántáló
575.	PAPP_MG_000108B/03	PaJa_JK_022/090	Új esztendő, vígság szerző	Tempo giusto	5	ABCD	8.5.8.5.	1 (b3) VII 1	Jeles napi (újévköszöntő)	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Újévi köszöntő
576.	PAPP_MG_000108B/04	PaJa_JK_022/091	Gyurka cigány a padon	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Cigánycsúfoló
577.	PAPP_MG_000108B/05 (05a)	PaJa_JK_022/092	Hinta, palinta	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: ülőhinta.	ülőhinta
578.	PAPP_MG_000108B/05 (05b)	PaJa_JK_022/092	Április bolondja	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Csúfoló, becsapás.	
579.	PAPP_MG_000108B/06 (06a-b)	PaJa_JK_022/093	Jaj, Zsuzsánnám, lelkem	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Sirató
580.	PAPP_MG_000108B/07 (07a-b)	PaJa_JK_022/094	Meghótt az uram, jöjjík, komámasszony, sirassuk	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Sirató
581.	PAPP_MG_000108B/08	PaJa_JK_022/095	Fecskét látok	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Állatmondóka.	

582.	PAPP_MG_000108B/09	PaJa_JK_022/096	Kint a bárány, bent a farkas	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény	1972.03.06.	Bodnár Istvánné Kiss Róza	1906. (66)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: fogócska.	
583.	PAPP_MG_000108B/10 (10b)	PaJa_JK_019/014	Kártya, kártya	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúhadház	1972.03.07.	Tiba Gáborné Péntek Juliánna	1937. (35)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: páratlan párválasztó.	Játék (11-12 évesek)
584.	PAPP_MG_000108B/11	PaJa_JK_019/015	Megy a róka	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúhadház	1972.03.07.	Tiba Gáborné Péntek Juliánna	1937. (35)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kendős játék.	
585.	PAPP_MG_000109A/06 (06b)	PaJa_JK_045/039	Süljél, cipó, süljél	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Farkas Lajosné B. Nagy Julianna	1903. (69)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: cipósütés.	Cipósütés (8-10 évesek); Páratlan
586.	PAPP_MG_000109A/07	PaJa_JK_045/040	Cica párom	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Farkas Lajosné B. Nagy Julianna	1903. (69)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: fogócska. Énekbeszédhez közelít a hanglejtés.	Hívogató; "Cica"
587.	PAPP_MG_000109A/08	PaJa_JK_045/041	Kis kacsa fürdik	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték.	
588.	PAPP_MG_000109A/09	PaJa_JK_045/042	Bújj, bújj, zöld ág	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kapus-hidas.	
589.	PAPP_MG_000109A/10	PaJa_JK_045/043	Hinta, palinta	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: ülőhinta.	Hintázó.
590.	PAPP_MG_000109A/11	PaJa_JK_045/044	Egy üveg alma	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: ülőhinta.	

591.	PAPP_MG_000109A/12	PaJa_JK_045/045	Tüzet viszek, nem látjátok	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kendős játék.	Tüzet viszek; Közölni
592.	PAPP_MG_000109A/13	PaJa_JK_045/046	Gólya, gólya, gelice	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Állatmondóka.	Gólyához
593.	PAPP_MG_000109A/14	PaJa_JK_045/047	Mi van máma, mi van máma	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Jeles napi (pünkösdölő)	Hajdúszoboszló	1972.03.10.	Kuczora Róza	1911. (60)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
594.	PAPP_MG_000109A/15 (15b-c)	PaJa_JK_017/021	Ha felülök a fekete halomra	Rubato	3	ABCD	11.11.11.11.	7 (5) 3 1	Pásztordal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó. A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
595.	PAPP_MG_000109A/16	PaJa_JK_017/022	Ha felülök a fekete halomra	Rubato	4	ABCD	11.11.11.11.	7 (5) 3 1	Pásztordal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó.	
596.	PAPP_MG_000109A/17	PaJa_JK_017/023	Csütörtökön virradóra	Parlando	3	ABCD	8.8.8.8.	8 (5) 4 1	Betyárdal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó.	
597.	PAPP_MG_000109A/18	PaJa_JK_017/024	Túrót ettem	Tempo giusto	-	Ütemparós	-	-	Népi játék	Nádudvar	1972.03.13.	Papp Istvánné Nagy Mária	1929. (43)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: szoknyafogó.	
598.	PAPP_MG_000109A/19	PaJa_JK_017/025	Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz	Rubato	2	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó.	
599.	PAPP_MG_000109A/20	PaJa_JK_017/026	Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz	Rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó.	
600.	PAPP_MG_000109A/21	PaJa_JK_017/027	Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz	Rubato	1	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Pásztordal	Nádudvar	1972.03.13.	B. Nagy Ferenc	1902. (70)	Az adatközlő gulyás számadó.	
601.	PAPP_MG_000109A/22 (22b)	PaJa_JK_045/048	Két birgének mi az ára	Rubato	2	ABCB	8.8.8.8.	5 (1) 5 1	Mulatónóta	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	id. Farkas Lajos	1897. (74)		
602.	PAPP_MG_000109A/23	PaJa_JK_045/049	Szoboszlai fogadóba' szól a muzsika	Tempo giusto	1	AABAv	13.13.14.14.	1 (1) 5 1	Mulatónóta	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)		"Lakodalomba."
603.	PAPP_MG_000109A/24	PaJa_JK_045/050	Tente, baba, tente	Tempo giusto	3	AABC	6.6.8.6.	V (V) VI 1	Népi játék (altató, bölcsődal)	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	Idegen eredetű zenei elemek.	Altató

604.	PAPP_MG_000109B/01 (01b)	PaJa_JK_045/051	Hinta, hinta, palinta	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: ülőhinta. A gyűjtő megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	dóra
605.	PAPP_MG_000109B/02	PaJa_JK_045/052	Csicseri borsó	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: guggolós körjáték. A gyűjtő megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	ré-re
606.	PAPP_MG_000109B/03	PaJa_JK_045/053	Sétáljunk, sétáljunk	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: járni tanító. A gyűjtő megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	szó
607.	PAPP_MG_000109B/04	PaJa_JK_045/054	Gólya, gólya, gelice	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Állatmondóka és hiedelem. A gyűjtő megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	re
608.	PAPP_MG_000109B/05	PaJa_JK_045/055	Fecskét látok	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Állatmondóka és hiedelem. A gyűjtő megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	talán mi

609.	PAPP_MG_000109B /06 (06a-b)	PaJa_JK_045/ 056	Mit szóljak, bús anya	Parlando rubato	3	ABCD	6.6.6.6.	5 (4) b3 2	Sirató	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	özv. Kakucsi Sándorné Farkas Eszter	1886. (85)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Sirató; Hosszú beszélgetés!
610.	PAPP_MG_000109B /07	PaJa_JK_045/ 058	Hasad a szép hajnal	Próza	-	-	-	-	Jeles napi (névnapköszöntő)	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	id. Farkas Lajos	1897. (74)	A szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Köszöntő (csak szöveg)
611.	PAPP_MG_000109B /08 (08b-c)	PaJa_JK_045/ 059	Ez új esztendőbe	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (újévköszöntő)	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő második megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	Újévi köszöntő; dó-ra
612.	PAPP_MG_000109B /09 (09a-b)	PaJa_JK_045/ 060	Elmúlt a karácsony	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő második megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	Kántáló; dó-ra
613.	PAPP_MG_000109B /10	PaJa_JK_045/ 061	Elmúlt a karácsony	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	A gyűjtő második megjegyzése a szolmizációs záróhangra vonatkozik.	Kántáló; dó-ra
614.	PAPP_MG_000109B /11 (11a-b)	PaJa_JK_045/ 062	Esik eső, szép csendesen csepereg	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (b3) V 1	Ballada	Hajdúszoboszló	1972.03.13.	Kuczora Róza	1911. (60)	Az énekes a balladát a televízióból tanulta.	
615.	PAPP_MG_000110B /14 (14b)	PaJa_JK_022/ 097	Sokat arattam a nyáron	Tempo giusto	2	AA^5BAvv	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1972.04.08.	Kovács István	1926. (46)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	97=98; J. II/6.

616.	PAPP_MG_000110B /15	PaJa_JK_022/ 098	Sokat arattam a nyáron	Tempo giusto	2	AA^5BAvv	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1972.04.08.	Kovács István	1926. (46)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	97=98
617.	PAPP_MG_000110B /16	PaJa_JK_022/ 099	Jányok, böszörményi jányok	Tempo giusto	2	ABBvA	8.8.8.8.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Hajdúböszörmény-Nagypród	1972.04.08.	Kovács István	1926. (46)		Vö. A mi dalaink. Kolozsvár 1940. V. kiadás. 119.l.
618.	PAPP_MG_000110B /17	PaJa_JK_022/ 100	Pórom, pórom, Pofádiné	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúböszörmény-Nagypród	1972.04.08.	Kovács Istvánné Szakácsi Anna	1926. (46)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: szoknyafogó.	
619.	PAPP_MG_000111A /15 (15b)	PaJa_JK_033/ 011	Sugár magos, sugár magos a nyárfa teteje	Tempo giusto	2	AABAv	14.14.14.15.	1 (1) 5 1	Lírai dal	Hajdúvid	1972.09.30.	Béres Mihály	1894. (79)		"Aratáskor szerettük danolgatni."
620.	PAPP_MG_000111A /16 (16a-b)	PaJa_JK_033/ 012	Kutyakaparási csárda	Parlando	3	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Betyárdal	Hajdúvid	1972.09.30.	Béres Mihály	1921. (51)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
621.	PAPP_MG_000111A /17	PaJa_JK_033/ 013	Kivicses, kavicsos a mi házunk eleje	Tempo giusto	2	ABBvA	13.10.10.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúvid	1972.09.30.	Sári Sándor	1931. (41)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/101
622.	PAPP_MG_000111A /18	PaJa_JK_033/ 014	Átalmennék én a Tiszán ladikon, ladi, ladi, ladikon	Tempo giusto	2	AABA	18.18.14.18.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúvid	1972.09.30.	Sári Sándor	1931. (41)		
623.	PAPP_MG_000111A /19 (19a-b)	PaJa_JK_033/ 015	Jó dóga van a bíresnek, semmire sincs gondja	Tempo giusto	1	ABBvA	14.14.14.14.	1 (5) 4 1	Szolgadal	Hajdúvid	1972.09.30.	Sári Sándor	1931. (41)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	Vö. J. II/79.
624.	PAPP_MG_000113A /07 (07b-c)	PaJa_JK_023/ 050	Virágos kenderem	Tempo giusto	2	ABCD	6.6.6.6.	1 (b3) 7 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Balázs Mátyásné Nádasdi Katalin	1930. (42)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Az adatközlő Ohat-Pusztakócsról származik.	
625.	PAPP_MG_000113A /08 (08a-b)	PaJa_JK_023/ 051	Az egyeki kertek alatt	Tempo giusto	4	AA^5BAv	8.8.11.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Balázs Mátyásné Nádasdi Katalin	1930. (42)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Az adatközlő Ohat-Pusztakócsról származik.	

626.	PAPP_MG_000113A/09 (09a-b)	PaJa_JK_023/052	Elveszett a lovam	Rubato	3	ABCD	6.6.8.6.	7 (b3) 4 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet	1926. (46)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
627.	PAPP_MG_000113A/10 (10a-b)	PaJa_JK_023/053	Megy a nap lefele	Tempo giusto	2	AA^5vBA	6.6.8+7.6.	1 (5) 4 1	Summásdal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Nádasdi Lajos	1932. (40)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/57.
628.	PAPP_MG_000113A/11 (11a-b)	PaJa_JK_023/054	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	10	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Nagy Mihály	1924. (48)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
629.	PAPP_MG_000113A/12	PaJa_JK_023/055	Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak	Tempo giusto	2	ABBvA	13.11.14.13.	1 (5) 1 1	Katonadal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet	1926. (46)		
630.	PAPP_MG_000113A/13	PaJa_JK_023/056	Viszi a víz a tokaji hegyet	Tempo giusto	1	ABBvAv	10.11.12.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.10.31.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet	1926. (46)		
631.	PAPP_MG_000113A/14 (14b-c)	PaJa_JK_023/057	Búsan nyerít a kapitány úr sárgája	Tempo giusto	1	ABBvAv	12.11.11.15.	1 (5) 2 1	Katonadal	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
632.	PAPP_MG_000113A/15 (15a-b)	PaJa_JK_023/058	Két szem szilva, duráncai	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	1 (5) 3 1	Fonóbeli játék	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)	A dallamhoz és a szokásokhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Idegen eredetű zenei elemek.	Pócirka
633.	PAPP_MG_000113A/16 (16a-b)	PaJa_JK_023/059	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	2	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Lakodalom és bál végén.

634.	PAPP_MG_000113A/17 (17a-c)	PaJa_JK_023/060	Örvend az ég vigassággal dicséretesen	Tempo giusto	2	AABA	13.13.7(+7). 13.	1 (1) 1 1	Jeles napi (névnapköszöntő)	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)	A dallamhoz és a szokásokhoz kapcsolódó információk és prózai köszöntő szövegek hallhatók a hangfelvételen. További információk hallhatók a PAPP_MG_000113B/01b felvételen. Az 1. versszak 3. sora csonka.	Köszöntő (István napján)
635.	PAPP_MG_000113B/02 (02a-e)	PaJa_JK_023/063	János, életednek	Tempo giusto	2	ABA	6.6.6.	1 (2) 1	Jeles napi (névnapköszöntő)	Tiszacsege	1972.11.04.	Lévai Zsigmond	1898. (75)	A dallamhoz és a szokásokhoz kapcsolódó információk és prózai köszöntő szövegek hallhatók a hangfelvételen. További információk hallhatók a PAPP_MG_000113B/01b felvételen. A második versszak az első sor variált ismétléseivel ötsorossá bővül.	Köszöntő (János); Szép református
636.	PAPP_MG_000113B/03 (03a-b)	PaJa_JK_023/065	Tiszán túl, Dunán túl	Tempo giusto	1	ABCD	6.7.8.19.	8 (5) 1 1	Mulatónóta	Tiszacsege	1972.11.04.	Lévai Zsigmond	1898. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
637.	PAPP_MG_000113B/04	PaJa_JK_023/066	Endre báró udvarába' van egy fa	Parlando	4	ABCD	11.11.11.11.	4 (5) 5 1	Ballada	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)	Sérült felvétel.	
638.	PAPP_MG_000113B/05	PaJa_JK_023/067	Amoda megy egy kislány, korsót visz a karján	Tempo giusto	2	$AA^{5}vBA$	13.13.13.13.	1 (5) 5 1	Tréfás dal	Tiszacsege	1972.11.04.	Bencsik Istvánné Herbák Erzsébet	1911. (61)		
639.	PAPP_MG_000113B/06	PaJa_JK_023/068	Szél fújja le a fáról a levelet	Tempo giusto	2	$A^{5}B^{5}AvB$	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Tiszacsege	1972.11.04.	Lévai Zsigmond	1898. (75)		
640.	PAPP_MG_000113B/07 (07a-b)	PaJa_JK_023/069	Fecském, fecském, édes fecském	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	7 (1) b3 1	Katonadal	Tiszacsege	1972.11.04.	Lévai Zsigmond	1898. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	

641.	PAPP_MG_000113B /08 (08b-c)	PaJa_JK_023/ 070	Édesanyám is volt nékem, de már nincs	Tempo giusto	3	AA^5A^5vAv	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Nagy Mihály	1948. (25)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
642.	PAPP_MG_000113B /09 (09a-b)	PaJa_JK_023/ 071	Édesanyám is volt nékem, de már nincs	Tempo giusto	4	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
643.	PAPP_MG_000113B /10 (10a-b)	PaJa_JK_023/ 072	Kisütött a nap az egri legényre	Tempo giusto	5	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Jó történetet mond hozzá.
644.	PAPP_MG_000113B /11	PaJa_JK_023/ 073	Intéző úr, tegye el a nagy mázsát	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 8 1	Summásdal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet; Nagy Mihály; Hunyadi István; Hunyadi Istvánné Bucsa Anna	1926. (46); 1924. (48); 1922. (50); 1933. (39)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Sérült felvétel.	Summás, aratóbálban
645.	PAPP_MG_000113B /12	PaJa_JK_023/ 074	Ezerkilencszázhuszonnégy nyarába	Tempo giusto	6	ABBA	11.11.11.11.	1 (2) 2 1	Ballada	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Halácsik Jánosné Pénzes Erzsébet	1928. (44)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Sérült felvétel.	
646.	PAPP_MG_000113B /13	PaJa_JK_023/ 075	Leégett a nagy hatvani cukorgyár	Tempo giusto	4	ABBvAv	11.11.13.13.	1 (5) 4 1	Ballada	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Sérült felvétel.	
647.	PAPP_MG_000114A /01 (01b-c)	PaJa_JK_023/ 076	Sej, ez a tanya, tanya csupa nyomorúság	Tempo giusto	2	ABBvA	13.11.12.13.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
648.	PAPP_MG_000114A /02 (02a-b)	PaJa_JK_023/ 077-78	Fehér László lovat lopott	Parlando	17	A^5BAC	8.8.8.8.	6 (5) 1 1	Ballada	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Nagy Mihály	1948. (25)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
649.	PAPP_MG_000114A /03 (03a-b)	PaJa_JK_023/ 079	Nem messze van, nem messze van kisangyalom tanyája	Parlando	2	AABA	15.15.15.15.	1 (1) 7 1	Lírai dal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Nagy Mihályné Nádasdi Erzsébet	1926. (46)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	

650.	PAPP_MG_000114A/04 (04a-b)	PaJa_JK_023/080	Betlehem kis falucskába	Tempo giusto	3	ABCD	8.8.7.7.	6 (2) 3 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi Istvánné Bucsa Anna	1933. (39)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Az adatközlő Nyírmártonfalváról származik.	Kántáló
651.	PAPP_MG_000114A/05	PaJa_JK_023/081	Járj, baba, járj	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Kanyok Józsefné Nagy Margit	1926. (46)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: járni tanító. A gyűjtő második megjegyzése a dallam hangsorára vonatkozik, de téves, elírás.	Jártató; dór
652.	PAPP_MG_000114A/06	PaJa_JK_023/082	Hinta, palinta	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi Istvánné Bucsa Anna	1933. (39)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: ülőhinta.	Hintázó.
653.	PAPP_MG_000114A/07	PaJa_JK_023/083	Húzd meg, ereszd meg	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Kanyok Józsefné Nagy Margit	1926. (46)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: szellemi játék, zálogosdi.	Zálogosdi
654.	PAPP_MG_000114A/08	PaJa_JK_023/084	Egyedem-begyedem, tengertánc	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Kanyok Józsefné Nagy Margit	1926. (46)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kiolvasó, bújócska	"Búvócska"
655.	PAPP_MG_000114A/09 (09a-b)	PaJa_JK_023/085	Béres vagyok, béres	Parlando	4	ABCD	6.6.6.6.	7 (4) 6 1	Szolgadal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
656.	PAPP_MG_000114A/10 (10a-b)	PaJa_JK_023/086	Hortobágyon juhászbojtár vagyok én	Rubato	3	AA^5A^5vA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Pásztordal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
657.	PAPP_MG_000114A/11 (11a-b)	PaJa_JK_023/087	Esik a hó, fúj a szél	Tempo giusto	3	ABBvC	7.7.7.10.	4 (VII) VII 1	Pásztordal	Egyek-Telekháza	1972.11.06.	Hunyadi István	1922. (50)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	

658.	PAPP_MG_000120B /03 (03b)	PaJa_JK_024/ 032	Sűrű szeme van, van a magyar búzának	Tempo giusto	2	ABBvC	12.11.12.12.	1 (5) 6 1	Lírai dal	Balmazújváros	1972.12.20.	Pokrócz Györgyné Fodor Róza	1931. (42)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
659.	PAPP_MG_000120B /04	PaJa_JK_024/ 033	Sokat arattam a nyáron	Tempo giusto	2	AA^5BAv	8.8.8.8.	1 (5) 4 1	Aratódal	Balmazújváros	1972.12.20.	Pokrócz Györgyné Fodor Róza	1931. (42)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
660.	PAPP_MG_000120B /05	PaJa_JK_024/ 034	Mit ér nekem a hortobágyi határ	Tempo giusto	1	ABBvAv	11.11.11.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Balmazújváros	1972.12.20.	Pokrócz Györgyné Fodor Róza	1931. (42)		
661.	PAPP_MG_000120B /06	PaJa_JK_024/ 035	Szép a gyöngyvirág egy csokorba	Tempo giusto	2	AA^5BA	9.9.11.9.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Balmazújváros	1972.12.20.	Pokrócz Györgyné Fodor Róza	1931. (42)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
662.	PAPP_MG_000120B /07 (07a-b)	PaJa_JK_024/ 036	A mi cicánk férjhez akar menni	Tempo giusto	3	A^5B^5ABv	10.10.10.10.	8 (6) 4 1	Lakodalmas	Balmazújváros	1972.12.20.	Molnár János	1925. (47)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Seprűtánc
663.	PAPP_MG_000120B /16 (16b-d; 16c_01)	PaJa_JK_028/ 053-057 (053)	Karácsony éjszakán	Tempo giusto	4	ABCD	6.7.7.6. (6.6.6.6.)	1 (5) 2 1	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúsámson	1972.12.25.	Zámbó Ferenc; Sarkadi Ferenc; Sarkadi Imre; Kovács Mihály; Sarkadi Károly	1957. (15); 1956. (16); 1960. (13); 1960. (13); 1958. (14)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Zámbó Ferenc (I. pásztor); Sarkadi Ferenc (II. pásztor); Sarkadi Imre (I. angyal); Kovács Mihály (II. angyal); Sarkadi Károly
664.	PAPP_MG_000120B /16 (16b-d; 16c_02)	PaJa_JK_028/ 053-057 (055)	A bundának nincs gallérja	Tempo giusto	2	AB^5CBv	8.7.8.7.	5 (5) 3 1	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúsámson	1972.12.25.	Zámbó Ferenc; Sarkadi Ferenc; Sarkadi Imre; Kovács Mihály; Sarkadi Károly	1957. (15); 1956. (16); 1960. (13); 1960. (13); 1958. (14)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Zámbó Ferenc (I. pásztor); Sarkadi Ferenc (II. pásztor); Sarkadi Imre (I. angyal); Kovács Mihály (II. angyal); Sarkadi Károly
665.	PAPP_MG_000120B /16 (16b-d; 16c_03)	PaJa_JK_028/ 053-057 (056)	Nahát, mi is keljünk fel	Tempo giusto	1	AABC	7.7.7.7.	1 (1) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúsámson	1972.12.25.	Zámbó Ferenc; Sarkadi Ferenc; Sarkadi Imre; Kovács Mihály; Sarkadi Károly	1957. (15); 1956. (16); 1960. (13); 1960. (13); 1958. (14)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Zámbó Ferenc (I. pásztor); Sarkadi Ferenc (II. pásztor); Sarkadi Imre (I. angyal); Kovács Mihály (II. angyal); Sarkadi Károly

666.	PAPP_MG_000120B/16 (16b-d; 16c_04)	PaJa_JK_028/053-057 (057)	Nosza, pajtás, fogd az ajtót	Tempo giusto	1	AAB	8.8.6.	5 (5) 1	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúsámson	1972.12.25.	Zámbó Ferenc; Sarkadi Ferenc; Sarkadi Imre; Kovács Mihály; Sarkadi Károly	1957. (15); 1956. (16); 1960. (13); 1960. (13); 1958. (14)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Zámbó Ferenc (I. pásztor); Sarkadi Ferenc (II. pásztor); Sarkadi Imre (I. angyal); Kovács Mihály (II. angyal); Sarkadi Károly
667.	PAPP_MG_000121A/01 (01b-d; 01c_01)	PaJa_JK_027/074-077 (074)	Mennyből az angyal lejött hozzátok	Tempo giusto	1	ABCD	10.6.10.6.	1 (5) 2 1	Jeles napi (betlehemes)	Józsa	1972.12.25.	Kovács László; Szabó József; Kovács Pál; Németh Gyula; Kiss János	1957. (15); 1955. (17); 1960. (12); 1958. (14); 1953. (19)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen. Egyházi népének.	Betlehemes; Kovács László (beköszöntő); Szabó József (pásztor); Kovács Pál (első angyal); Németh Gyula (második angyal); Kiss János
668.	PAPP_MG_000121A/01 (01b-d; 01c_02)	PaJa_JK_027/074-077 (075)	Nagykarácsony éjszakáján	Tempo giusto	2	AABC	8.8.8.8.	1 (1) 5 1	Jeles napi (betlehemes)	Józsa	1972.12.25.	Kovács László; Szabó József; Kovács Pál; Németh Gyula; Kiss János	1957. (15); 1955. (17); 1960. (12); 1958. (14); 1953. (19)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Kovács László (beköszöntő); Szabó József (pásztor); Kovács Pál (első angyal); Németh Gyula (második angyal); Kiss János
669.	PAPP_MG_000121A/02 (02b-d; 02c_01)	PaJa_JK_033/016-020 (016)	Keru, szeráf angyalok, s mennyből zengedezzetek	Tempo giusto	1	AABCD	14.14.7+8.9+7.6.	3 3 (2) V 2	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúdorog	1972.12.25.	Pogácsás Mihály; Szanics László; Urgyán Mihály; Orosz János; Farkas László; Holosinovszki György	1959. (14); 1959. (14); 1958. (15); 1959. (14); 1959. (14); 1958. (15)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen. Egyházi népének.	Betlehemes; Pogácsás Mihály (angyal); Szanics László (I. pásztor); Urgyán Mihály (II. pásztor); Orosz János (I. király); Farkas László (II.király); Holosinovszki György (III.király)
670.	PAPP_MG_000121A/02 (02b-d; 02c_02)	PaJa_JK_033/016-020 (017)	Három királyok jönnek, ajándékokat hoznak	Tempo giusto	2	AABCD	14.14.7+8.9+7.6.	3 3 (2) V 2	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúdorog	1972.12.25.	Pogácsás Mihály; Szanics László; Urgyán Mihály; Orosz János; Farkas László; Holosinovszki György	1959. (14); 1959. (14); 1958. (15); 1959. (14); 1959. (14); 1958. (15)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen. Egyházi népének. Az előző dallam (PAPP_MG_000012 1A/02_c_01) folytatása.	Betlehemes; Pogácsás Mihály (angyal); Szanics László (I. pásztor); Urgyán Mihály (II. pásztor); Orosz János (I. király); Farkas László (II.király); Holosinovszki György (III.király)

671.	PAPP_MG_000121A /02 (02b-d; 02c_03)	PaJa_JK_033/ 016-020 (018-019)	Szent, szent, szent az Úr	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúdorog	1972.12.25.	Pogácsás Mihály; Szanics László; Urgyán Mihály; Orosz János; Farkas László; Holosinovszki György	1959. (14); 1959. (14); 1958. (15); 1959. (14); 1959. (14); 1958. (15)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen.	Betlehemes; Pogácsás Mihály (angyal); Szanics László (I. pásztor); Urgyán Mihály (II. pásztor); Orosz János (I. király); Farkas László (II.király); Holosinovszki György (III.király)
672.	PAPP_MG_000121A /02 (02b-d; 02c_04)	PaJa_JK_033/ 016-020 (020)	Isten áldja meg	Tempo giusto	1	ABCD	5.6.6.6.	VII (4) b3 1	Jeles napi (betlehemes)	Hajdúdorog	1972.12.25.	Pogácsás Mihály; Szanics László; Urgyán Mihály; Orosz János; Farkas László; Holosinovszki György	1959. (14); 1959. (14); 1958. (15); 1959. (14); 1959. (14); 1958. (15)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint a betlehemes prózai szövegrészei hallhatók a hangfelvételen. Egyházi népének.	Betlehemes; Pogácsás Mihály (angyal); Szanics László (I. pásztor); Urgyán Mihály (II. pásztor); Orosz János (I. király); Farkas László (II.király); Holosinovszki György (III.király)
673.	PAPP_MG_000121B /06 (06b-d)	PaJa_JK_033/ 021	Az ég s földnek ura ma született	Tempo giusto	2	AABC	10.10.10.10.	5 (5) 2 1	Jeles napi (csillagozás)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Orosz Sándor; Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna; Orosz Imréné Lelesz Juliánna	1964. (9); 1895. (79); 1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk, valamint prózai köszöntő szöveg hallhatók a hangfelvételen. Egyházi népének.	Csillagos; A csillagosok a déli órákban indulnak, és naplementig, alkonyatig járják a falut. Öltözetük egyszerüen mint más ünnepeken.
674.	PAPP_MG_000121B /07 (07a-b)	PaJa_JK_033/ 022	Pásztorok, pásztorok örvendeznek	Tempo giusto	2	AA^5vBA	10.10.10+4.10.	1 (5) 5 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna	1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Felnőtt kántáló (karácsonykor)
675.	PAPP_MG_000121B /08 (08a-b)	PaJa_JK_033/ 023	Feljött a hajnal aranysugárral az égre	Tempo giusto	7	AB	13.13.	(5) 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna	1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gör. kat. kántáló (felnőtteké)
676.	PAPP_MG_000121B /09 (09a-b)	PaJa_JK_033/ 024	Csordapásztorok	Tempo giusto	2	ABCD	5.6.6.6.	VII (4) 4 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Urgyán Mihályné Kolocsány Anna	1900. (72)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gör. kat. Kántáló

677.	PAPP_MG_000121B /10 (10a-b)	PaJa_JK_033/ 025	Megy a gőzös, jön a gőzös, csörög, csattog a kereke	Tempo giusto	1	ABBvAvv // ABBvA	16.11.12.14. // 16.11.12.16.	1 (5) 8 1 // 1 (5) 8 1	Katonadal	Hajdúdorog	1972.12.31.	Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna	1895. (79)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A lejegyzésben szerepel a dallam hibátlan visszatérő sorszerkezettel.	Dátum 1963. I. Hdorog; Visszahallgatás után így javította:
678.	PAPP_MG_000121B /11 (11a-b)	PaJa_JK_033/ 026	Aludj, édes, aludjál	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék (altató, bölcsődal)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Orosz Imréné Lelesz Juliánna	1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Altató
679.	PAPP_MG_000121B /12 (12a-b)	PaJa_JK_033/ 027	Szebb a páva, mint a pulyka	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Népi játék	Hajdúdorog	1972.12.31.	Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna	1895. (79)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen: csúfoló, állatcsúfoló.	
680.	PAPP_MG_000121B /13 (13a-b)	PaJa_JK_033/ 028	Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel	Tempo giusto	1	AABC	15.15.14.16.	1 (1) 2 1	Jeles napi (újévköszöntő)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Orosz Imréné Lelesz Juliánna	1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Újévi köszöntő
681.	PAPP_MG_000121B /14 (14a-b)	PaJa_JK_033/ 029	Kis karácsony, nagy karácsony	Tempo giusto	2	AAvBBv	6.6.12.12.	1 (1) 2 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Fehérvári Jánosné Fodor Magdolna	1895. (79)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gyerek kántáló
682.	PAPP_MG_000121B /15 (15a-b)	PaJa_JK_033/ 030	Ma vagyon, ma vagyon piros pünkösd napja	Tempo giusto	-	Ütemparos	-	-	Jeles napi (pünkösdölő)	Hajdúdorog	1972.12.31.	Urgyán Mihályné Kolocsány Anna	1900. (72)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gör. kat. pünkösdi köszöntő
683.	PAPP_MG_000121B /16 (16a-b)	PaJa_JK_033/ 031	Adjon Isten jó napot	Parlando	-	Recitativ	-	-	Sirató	Hajdúdorog	1972.12.31.	Urgyán Mihályné Kolocsány Anna	1900. (72)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Sirató (anyját)
684.	PAPP_MG_000122A /13 (13b)	PaJa_JK_027/ 078	Nincs egyebem egy cserepes tanyánál	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Józsa	1973.01.02.	Farkas Józsefné Szabó Eszter	1947. (25)		
685.	PAPP_MG_000124B /06 (06b)	PaJa_JK_024/ 037	Idesanyám rózsafája	Parlando	4	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Lírai dal	Balmazújváros	1973.01.16.	Tóth Imre	1898. (75)		
686.	PAPP_MG_000124B /07	PaJa_JK_024/ 038	Barna Pistát arra kéri babája	Tempo giusto	5	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Ballada	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Julianna	1923. (49)		

687.	PAPP_MG_000124B/08	PaJa_JK_024/039	A mi cicánk férjhe' akar menni	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	10.10.10.10.	8 (5) 4 1	Lakodalmas	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Juliánna	1923. (49)		
688.	PAPP_MG_000124B/09	PaJa_JK_024/040	Hortobágyon kinyílott az ibolya	Tempo giusto	2	AA^5A^5vAv	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kányási Mihály	1891. (82)		
689.	PAPP_MG_000124B/10	PaJa_JK_024/041	A számadó káromkodik	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	5 (4) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kányási Mihály	1891. (82)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
690.	PAPP_MG_000124B/11	PaJa_JK_024/042	A fekete halom alatt	Parlando	1	ABCD	8.8.8.8.	5 (4) b3 1	Pásztordal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kányási Mihály	1891. (82)	Oktávtöréssel rögzített dallam.	
691.	PAPP_MG_000124B/12	PaJa_JK_024/043	Elszaladt az aranygulya	Rubato	2	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Balmazújváros	1973.01.16.	Dobi Imre	1894. (78)		
692.	PAPP_MG_000124B/13 (13a-b)	PaJa_JK_024/044	A nagy tanyasi határ közelében	Tempo giusto	4	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Ballada	Balmazújváros	1973.01.16.	Kányási Istvánné Szabó Mária	1898. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Igaz történet.	
693.	PAPP_MG_000124B/14	PaJa_JK_024/045	Kicsi még a mi lányunk	Tempo giusto	1	ABCD	7.7.7.7.	8 (b3) 1 1	Mulatónóta	Balmazújváros	1973.01.16.	Dobi Imre	1894. (78)		
694.	PAPP_MG_000124B/15	PaJa_JK_024/046	Bárcsak lányokat is soroznának	Tempo giusto	1	AA^5BA	10.10.9.10.	1 (5) 3 1	Katonadal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kányási Istvánné Szabó Mária	1898. (75)		
695.	PAPP_MG_000124B/16 (16a-b)	PaJa_JK_024/047	Huszárnak bevettek	Tempo giusto	4	ABCD	6.6.6.6.	1 (b3) 7 1	Katonadal	Balmazújváros	1973.01.16.	Tóth Imre	1898. (75)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
696.	PAPP_MG_000124B/17	PaJa_JK_024/048	Tisza partján elaludtam	Tempo giusto, poco rubato	3	AA^5A^5vAv	8.8.8.8.	1 (5) 5 1	Betyárdal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Juliánna	1923. (49)		
697.	PAPP_MG_000124B/18 (18a-b)	PaJa_JK_024/049	Elment a pap almát lopni	Tempo giusto	2	ABCCv	8.8.8.8.	8 (5) 5 1	Tréfás dal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Juliánna	1923. (49)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
698.	PAPP_MG_000124B/19	PaJa_JK_024/050	A csikósok, a gulyások kis lajbiba járnak	Tempo giusto	1	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 5 1	Kanásztánc, Pásztordal	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Juliánna	1923. (49)	A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	KV. 41.
699.	PAPP_MG_000124B/20	PaJa_JK_024/051	Szénát étess, ne murvát	Tempo giusto	1	ABCD	7.7.7.7.	8 (b3) 1 1	Mulatónóta	Balmazújváros	1973.01.16.	Kerekes Ferencné Gém Juliánna	1923. (49)		
700.	PAPP_MG_000124B/27 (27b)	PaJa_JK_093/004	Kicsi még a mi lányunk	Tempo giusto	2	ABCD	7.7.8.7.	8 (b3) 1 1	Mulatónóta	Kaba	1973.01.27.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
701.	PAPP_MG_000124B/28 (28a-b)	PaJa_JK_093/005	Faluvégen cigányasszony kunyhója	Tempo giusto	1	AAvBBv	11.11.11.11.	7 (5) b3 1	Lírai dal	Kaba	1973.01.27.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Kvintváltás nyomai érezhetőek.	

702.	PAPP_MG_000124B/29	PaJa_JK_093/006	A csikósok, a gulyások kis lajbiba járnak	Tempo giusto	1	AABA	14.14.14.14.	1 (1) 5 1	Kanásztánc, Pásztordal	Kaba	1973.01.27.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
703.	PAPP_MG_000124B/30	PaJa_JK_093/007	Elment a pap almát lopni	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	8.8.8.8.	7 (5) b3 1	Tréfás dal	Kaba	1973.01.27.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
704.	PAPP_MG_000124B/31 (31a-b)	PaJa_JK_093/008	Barna kislány, minek vagy, minek vagy	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.12.10.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Kaba	1973.01.27.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	"Aratáskor"
705.	PAPP_MG_000125A/17 (17b)	PaJa_JK_093/009	Elszaladt az aranygulya	Rubato	1	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 4 1	Pásztordal	Kaba	1973.01.30.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
706.	PAPP_MG_000125A/18	PaJa_JK_093/010	Ez a kislány úgy éli világát	Tempo giusto	1	ABCD	10.14.6.11.	5 (1) 8 1	Lírai dal	Kaba	1973.01.30.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
707.	PAPP_MG_000125A/19	PaJa_JK_093/011	Kaszárnya, kaszárnya	Tempo giusto	4	ABCD	6.8.10.6.	1 (5) 4 1	Katonadal	Kaba	1973.01.30.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
708.	PAPP_MG_000125A/20	PaJa_JK_093/012	Haj, haj, haj, letörött a gally	Tempo giusto	1	AABBv	8.8.10.10.	5 (5) 5 1	Mulatónóta	Kaba	1973.01.30.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)	A gyűjtő megjegyzése az ún. Kodály-Vargyas kötetre utal.	KV. 279.
709.	PAPP_MG_000125A/21	PaJa_JK_093/013	Iszik a betyár a csapon	Tempo giusto	1	AAvBC	8.8.8.8.	8 (1) b3 1	Betyárdal	Kaba	1973.01.30.	Ludman Sándorné Molnár Margit	1914. (58)		
710.	PAPP_MG_000127B/51 (51b)	PaJa_JK_019/016	Sej, édesanyám, eresszen el a bálba	Tempo giusto	3	ABBvA	12.13.17.12.	1 (b3) V 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
711.	PAPP_MG_000127B/52	PaJa_JK_019/017	Ég a gyertya, ha meggyújtják a függönyös szobába	Tempo giusto	2	ABBvA	15.11.13.15.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
712.	PAPP_MG_000127B/53	PaJa_JK_019/018	Mikor éngem a főorvos vizitál	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Katonadal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
713.	PAPP_MG_000127B/54	PaJa_JK_019/019	Mikor hozzád jártam, babám, mindig álmos voltál	Tempo giusto	1	ABBvA	14.10.10.15.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
714.	PAPP_MG_000127B/55	PaJa_JK_019/020	Éjfél után szól a kakas, hajnal akar lenni	Tempo giusto	1	AABAv	14.15.18.16.	1 (1) 2 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	Idegen eredetű zenei elemek.	
715.	PAPP_MG_000127B/56	PaJa_JK_019/021	Nem bánnám, ha sose lenne vasárnap	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
716.	PAPP_MG_000127B/57	PaJa_JK_019/022	Ez a kislány selyemszoknyát varratott	Tempo giusto	3	AA^5BA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		

717.	PAPP_MG_000127B/58	PaJa_JK_019/023	Magosan repül a daru	Tempo giusto	4	ABCD	8.8.8.8.	1 (6) 5 1	Katonadal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	Népies műdal második felének önállósult alakja. Bognár Ignác-Gömöry Sándor: Ennek a kislánynak rövid a szoknyája	
718.	PAPP_MG_000127B/59	PaJa_JK_019/024	Esik eső esik, esik a kaszárnya falára	Tempo giusto	2	ABBvAv	15.11.11.15.	1 (5) 4 1	Katonadal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A 2. versszak szövege csak lejegyezve.	
719.	PAPP_MG_000128A/01 (01b)	PaJa_JK_019/025	Csütörtökön este	Tempo giusto	2	AA^5BAv	6.6.7+8.6.	1 (5) b3 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok II. kötetére utal.	J. II/63.
720.	PAPP_MG_000128A/02	PaJa_JK_019/026	Szagos a rozmaring, szagos a rozmaring, lehajlik az ága	Tempo giusto	2	AABA	18.18.13.18.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
721.	PAPP_MG_000128A/03	PaJa_JK_019/027	Zörög a kocsi	Tempo giusto	1	$A^5B^5C^5ABCv$	5.5.6.5.5.6.	9 8 (5) 5 4 1	Lakodalmas	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő második megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	"Ezt a dalt Nyírcsaholyba' hallottam, mikor a násznép ment a menyasszonyír." J. I/19
722.	PAPP_MG_000128A/04	PaJa_JK_019/028	Életemben mindig szépet szerettem	Tempo giusto	1	A^5B^5AvB	11.11.11.11.	9 (5) 5 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
723.	PAPP_MG_000128A/05	PaJa_JK_019/029	Fehér László lovat lopott	Parlando	3	ABBvC	8.8.8.8.	8 (5) b3 1	Ballada	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
724.	PAPP_MG_000128A/06	PaJa_JK_019/030	Megkötöm lovamat	Tempo giusto	2	ABCD	6.6.6.6.	1 (b3) 7 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		

725.	PAPP_MG_000128A/07	PaJa_JK_019/031	Álom esett a szememre	Tempo giusto	3	AAvBC	8.8.8.8.	7 (b3) b3 1	Hajnalozó	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. A gyűjtő második és harmadik megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal, illetve a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	"Ezt a dalt az én jó apámtól hallottam. Mikor lakadalomba vótunk mindég ezt szerette dalolni. Hajnal fele." Vö. J. I/46.; 31=47
726.	PAPP_MG_000128A/08	PaJa_JK_019/032	Azért, hogy az ingem rongyos	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	7 (b3) VII 1	Tréfás dal	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
727.	PAPP_MG_000128A/09	PaJa_JK_019/033	Hajnallik, hajnallik	Tempo giusto	4	AABC	6.6.8.6.	1 (1) b3 1	Ballada	Téglás	1973.03.06.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	Vö. J. I/65.
728.	PAPP_MG_000128A/10	PaJa_JK_019/034	Bevégeztem földi pályám	Rubato	2	AAvBC	8.8.8.8.	2 (2) 5 1	Temetési ének	Téglás	1973.03.06.	Domokos Jánosné Csobán Juliánna	1929. (44)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gör. kat. hantoló ének
729.	PAPP_MG_000128A/11	PaJa_JK_019/035	Kéreti némémet cifra szabólegény	Tempo giusto	5	AA^5A^5A	12.12.12.12.	1 (5) 5 1	Ballada	Téglás	1973.03.06.	Domokos Jánosné Csobán Juliánna	1929. (44)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Névnapkor, összejöveteleken ma is dalolják. "Kis huncut nóta."
730.	PAPP_MG_000128A/15 (15b)	PaJa_JK_019/036	Kispej lovam, kesely a négy lába	Rubato	2	AA^5BA	10.10.16.10.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
731.	PAPP_MG_000128A/16	PaJa_JK_019/037	Sugár torony kilátszik a pusztába	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
732.	PAPP_MG_000128A/17	PaJa_JK_019/038	Mély a Tiszának a széle	Tempo giusto	5	AABC	8.8.8.8.	2 (2) 3 1	Népi játék	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték.	
733.	PAPP_MG_000128A/18	PaJa_JK_019/039	Járok egyedül	Tempo giusto	3	ABCD	5.5.8.6.	1 (b3) 1 1	Népi játék	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A hangfelvételen szerepel a játékcselekmény részletes leírása: párválasztó körjáték.	

734.	PAPP_MG_000128A/19	PaJa_JK_019/040	A téglási bírónak	Tempo giusto	4	ABCD	7.7.7.7.	6 (3) 4 1	Betyárdal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
735.	PAPP_MG_000128A/20	PaJa_JK_019/041	Lóra, csikós, lóra, elszaladt a ménes	Tempo giusto	3	ABCD	12.12.12.12.	5 (4) 5 1	Rabének	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
736.	PAPP_MG_000128A/21	PaJa_JK_019/042	Haragszik a gazda	Tempo giusto	1	AABC	6.6.10.6.	1 (1) b3 1	Lakodalmas	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A dallamhoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	
737.	PAPP_MG_000128A/22	PaJa_JK_019/043	Kicsi még a mi lányunk	Tempo giusto	2	ABCD	7.7.7.7.	8 (b3) 1 1	Mulatónóta	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
738.	PAPP_MG_000128A/23	PaJa_JK_019/044	Summásokkal nem sok időt tőtöttem	Tempo giusto	2	ABBvC	11.11.12.12.	1 (5) 7 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	Kontamináció	
739.	PAPP_MG_000128A/24	PaJa_JK_019/045	Béres legény megy a kútra itatni	Tempo giusto	1	$AA^{5}vA^{5}vvA$	11.11.17.11.	1 (5) V 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)		
740.	PAPP_MG_000128A/25	PaJa_JK_019/046	Csütörtökön virradóra	Tempo giusto	3	AAb+bc	8.8.6+6.4.	5 (5) b3 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J I/92.
741.	PAPP_MG_000128A/26	PaJa_JK_019/047	Iszik a betyár a csapon	Tempo giusto	1	AAvBC	8.8.8.8.	7 (1) b3 1	Betyárdal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő a dallam azonos jegyzőkönyvben szereplő változat oldalszámát jelzi.	47=31
742.	PAPP_MG_000128A/27	PaJa_JK_019/048	Fecském, fecském, édes fecském	Tempo giusto	2	ABCD	8.8.8.8.	7 (b3) b3 1	Katonadal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/128.
743.	PAPP_MG_000128A/28	PaJa_JK_019/049	Ez a kislány úgy éli világát	Tempo giusto	3	ABCD	10.14.6.11.	5 (1) 8 1	Lírai dal	Téglás	1973.03.08.	Rakóczi Bálintné Dobrán Ilona	1921. (52)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/135.
744.	PAPP_MG_000128A/29	PaJa_JK_019/050	Nyitva van a Szendre báró ablaka	Parlando	2	ABCD	8.8.8.8.	4 (5) 5 1	Ballada	Téglás	1973.03.08.	Domokos Jánosné Csobán Juliánna	1929. (44)	A gyűjtő megjegyzése Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. kötetére utal.	J. I/193.

745.	PAPP_MG_000128A/30 (30a-b)	PaJa_JK_019/051	Jézus ágyán nincsen paplan, sír az ártatlan	Tempo giusto	2	AABA	13.13.10.13.	1 (1) 1 1	Jeles napi (karácsonyi kántáló)	Téglás	1973.03.08.	Domokos Jánosné Csobán Juliánna	1929. (44)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	"Régebben Tégláson szokás vaót görög-katolikusoknál elmentünk szomszédokhoz, rokonokhoz ablak alá kántálni. Szent estén, karácsony estén. Bementünk, megvendégeltek bennünket. Ez volt a szokás."
746.	PAPP_MG_000128A/31	PaJa_JK_019/052	Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel	Rubato	3	AABC	15.15.13.10.	1 (1) 2 1	Jeles napi (újévköszöntő)	Téglás	1973.03.08.	Dorogházi Klára	1939. (34)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen.	Gör. kat. köszöntő
747.	PAPP_MG_000130A/01 (01b)	PaJa_JK_080/026	A zódonyi nagy tanyára rászállott a gólya	Tempo giusto	1	ABBvAv	14.14.14.15.	1 (5) 3 1	Summásdal	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)	A gyűjtő megjegyzése az 1. dallamsorra utal.	"Szoktuk úgy is: …sej, rászállott a gólya."
748.	PAPP_MG_000130A/02	PaJa_JK_080/027	Szánt az ökör, rececе, csörög-csattog a járom	Tempo giusto	2	ABBvA	14.11.11.14.	1 (5) 5 1	Lírai dal	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)		
749.	PAPP_MG_000130A/03	PaJa_JK_080/028	Béres legény, ne rakd meg a sej-haj, a szekeret	Tempo giusto	1	ABBvA	14.11.11.14.	1 (V) V 1	Szolgadal	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)		
750.	PAPP_MG_000130A/04	PaJa_JK_080/029	A ladányi, a ladányi torony tetejébe	Tempo giusto	2	ABBvAv	14.10.12.15.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)		
751.	PAPP_MG_000130A/05	PaJa_JK_080/030	Egy, begy, libabegy	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: kiolvasó, fogócska.	Játék
752.	PAPP_MG_000130A/06	PaJa_JK_080/031	Bújj, bújj, zöld ág	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: bújó-vonuló.	Sicc ki hátulsó pár
753.	PAPP_MG_000130A/07	PaJa_JK_080/032	Aki játszik, ide jöjjön	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	1975.08.17.	Szilágyi Irén	1958. (17)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: játékba hívó.	Hívogató játékhoz
754.	PAPP_MG_000130A/08	PaJa_JK_080/033	Lánc, lánc, eszterlánc	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)	Kifordulós körjáték	Kiforduló

755.	PAPP_MG_000130A/09	PaJa_JK_080/034	Cseng, cseng, gyűrű	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Püspökladány	1975.08.17.	Keserü Sámuelné Faragó Zsófia	1910. (65)	A hangfelvételen és a jegyzőkönyvben szerepel a játékcselekmény részletes leírása: gyűrűsdi.	
756.	PAPP_MG_000130A/10	PaJa_JK_080/035	Búza, búza, búza, sej, de szép tábla búza	Tempo giusto	1	AAvBA	13.13.16.13.	1 (1) 1 1	Katonadal	Püspökladány	1975.08.17.	Tóth Sándorné	1904. (71)		
757.	PAPP_MG_000130A/11 (11a-b)	PaJa_JK_080/036	Fényes öltözetét	Tempo giusto	3	ABCBv	6.6.6.6.	1 (1) 2 1	Jeles napi (névnapköszöntő)	Püspökladány	1975.08.17.	Tóth Sándorné	1904. (71)		Köszöntő
758.	PAPP_MG_000131A/09 (09b)	PaJa_JK_015/015	A nánási kertek alatt	Tempo giusto	3	AA^5A^5vA	8.8.8.8.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)	A 3. versszak második fele erősen variált.	
759.	PAPP_MG_000131A/10	PaJa_JK_015/016	Sej, még a búza, sej, még a búza ki sem hányta a fejét	Tempo giusto	2	AABA	17.17.15.17.	1 (1) 1 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
760.	PAPP_MG_000131A/11	PaJa_JK_015/017	Tiszta búzát öntöttem a garatba	Tempo giusto	3	ABBvA	11.11.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
761.	PAPP_MG_000131A/12	PaJa_JK_015/018	Édesanyám, ha fel akarsz keresni	Tempo giusto	1	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Katonadal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajos	1926. (51)		
762.	PAPP_MG_000131A/13	PaJa_JK_015/019	Édesanyám, gyászba van a szívem	Tempo giusto	2	ABBvAv	10.10.11.11.	1 (5) 1 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
763.	PAPP_MG_000131A/14	PaJa_JK_015/020	Kocsmárosné, ejnye, ejnye, ejnye	Tempo giusto	2	ABBvA	10.10.10.10.	1 (5) 1 1	Bordal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajos	1926. (51)		
764.	PAPP_MG_000131A/15	PaJa_JK_015/021	Nem messze van ide Kismargita	Rubato	3	ABBAv	10.10.10.10.	1 (5) 5 1	Ballada	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
765.	PAPP_MG_000131A/16	PaJa_JK_015/022	(Édesanyám, ha fel akarsz keresni)	Tempo giusto	2	ABBvA	11.11.13.11.	1 (5) 7 1	Táncdallam	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajos (citera)	1926. (51)		
766.	PAPP_MG_000131A/17	PaJa_JK_015/023	Sűrű sötét felhők vándorolnak az égen	Tempo giusto	3	ABBvA	13.11.11.13.	1 (5) 4 1	Lírai dal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
767.	PAPP_MG_000131A/18	PaJa_JK_015/024	Románia felé nem tudjuk mi az utat	Tempo giusto	2	ABBvA	13.11.13.13.	1 (5) 1 1	Katonadal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		
768.	PAPP_MG_000131A/19	PaJa_JK_015/025	Április bolondja	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)	Népi játék: csúfoló.	
769.	PAPP_MG_000131A/20	PaJa_JK_015/026	Bőg a város bikája	Tempo giusto	-	Ütempáros	-	-	Népi játék	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajos	1926. (51)	A dallamhoz és a szokáshoz kapcsolódó információk hallhatók a hangfelvételen. Népi játék: csúfoló (sírás).	
770.	PAPP_MG_000131A/21	PaJa_JK_015/027	Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik	Tempo giusto	2	AABC	12.12.7+7.8.	8 (8) b3 1	Kanásztánc, Pásztordal	Hajdúnánás	1976.09.11.	Molnár Lajosné Nyirkos Ilona	1938. (38)		

V.1. Betűrendes mutató

Szövegkezdet	**Sorszám**
A bocskai utca	394.
A bundának nincs gallérja	542.
A bundának nincs gallérja	664.
A csikósok, a gulyások	140., 192., 373., 401., 480., 527.
A csikósok, a gulyások kis lajbiba járnak	698., 702.
A Derzsi gulyája most jut árvaságra	268.
A faluba' a legárvább én vagyok	25.
A fekete halom alatt	690.
A főispán ha kiáll a gang alá	496.
A Józsába csak az a híres lány	38.
A józsai istállóba, de tyuhaja	504.
A józsai lyukacsos kőhídnál	33.
A józsai téeszcsé szőlője	14.
A józsai utca ligetes, ligetes	501.
A kalapom debreceni fajta	385., 427.
A kis Jézus aranyalma	539.
A kondásnak zsíros inge, tarka kötős felesége	223.
A ladányi, a ladányi torony tetejébe	750.
A mi cicánk férjhe'/férjhez akar menni	178., 662., 687.
A minap a Kadarcs mellett	319.
A nagy bécsi kaszárnyába, de csuhaja	93.
A nagy bécsi kikötőbe áll egy hadihajó	410.
A nagy tanyasi határ közelében	692.
A nagyapám fakó szamarának a bal hátulsó lábán az acélpatkó, de fényes	241.
A nagyapám lovának a jobb hátulsó patkójába lévő bal szege, de fényes	550.
A nánási kertek alatt	758.
A nánási sudár torony, jaj, de messzire kilátszik	196.
A nánási sugár torony de magos	202.
A nánási utca ligetes, ligetes	200.
A poródi bírónak	311.
A poródi, nagy poródi csárda tetejére	331.
A sámsoni határ felől hidegen fúj a szél	112.
A számadó káromkodik	689.
A tanyának közepébe van egy rezgő nyárfa	366.
A téglási bírónak	734.
A vadrózsa, bazsarózsa búnak hajtja a fejét	477.
A zódonyi nagy tanyára rászállott a gólya	747.
Á, á, babuka	568.
Adjon Isten jó napot	683.
Aki felül a lovára	26.
Aki játszik, ide jöjjön	753.

Aki minket, aki minket nem tart jónak 439.
Akkor szép a mező, mikor zöld 328.
Alacsony ház, füstös kémény 62.
Állok, állok a tó partján egyedül 10.
Álom esett a szememre 725.
Aludj, édes, aludjál 678.
Amoda a karám mellett 145.
Amoda a nagy hegy oldalába 230.
Amoda megy egy kislány, korsót visz a karján 638.
Amott legel, amott legel, amott legel hat pej csikó magába 287., 521.
András nap fele az idő 359.
Anyám, anyám, kedves édesanyám 263.
Április bolondja 578., 768.
Árok, árok, árok, de mély árok 127.
Árpa, árpa, de szép tábla árpa 96.
Arra alá vörösödik az ég alja 1.
Arra alá, a Hortobágy szélén 500.
Árva vagyok én, árvának születtem 327.
Árva vagyok, árvának születtem 54.
Átalmennék én a Tiszán ladikon, ladi, ladi, ladikon 622.
Az a kék ég, ha beborul, kiderül 149.
Az ég s földnek ura ma született 673.
Az egyeki kertek alatt 625.
Az én babám kapuja, kapuja, kapuja 486.
Az én babám virágos kertjébe 460.
Az öregapám fakó lovának a bal hátulsó lábán a patkószöge, de fényes 402.
Azért szeretek a falu szélén lakni 558.
Azért, hogy az ingem rongyos 726.
Azt akarták, hogy egy úrnak legyek felesége 108.
Azt mondják, hogy boros vagyok 325.

Bánat, bánat, nagy fekete bánat 24.
Barázdába' szépen szól a pacsirta 352.
Bárcsak ez az éjszaka 105.
Bárcsak lányokat is soroznának 124., 694.
Barna Janit arra kéri babája 506.
Barna kislány hacacáré szoknyája 499.
Barna kislány kimegy a kiskertbe 337.
Barna kislány mit gondolt magába' 507.
Barna kislány, hová tetted lányságod 534.
Barna kislány, minek vagy, minek vagy 704.
Barna Pistát arra kéri babája 686.
Beállottam egy hónapra csomózni 511.
Béres legény megy a kútra itatni 739.
Béres legény, kocsis legény megy a kútra itatni 175.
Béres legény, ne rakd meg a sej-haj, a szekeret 749.
Béres vagyok, béres 69., 298., 344., 655.
Béres vagyok, béres, béresnek szegődtem 525.

Beteg vagyok, a szerelem betegje 181.
Betlehem kis falucskába 650.
Bevégeztem földi pályám 728.
Bíró uram kiáll az eresz alá 510.
Bort iszik az útonjáró 220., 278., 280.
Bőg a város bikája 769.
Böszörményi legény vagyok 296.
Böszörményi sugártorony, jaj, de messzire kilátszik 291.
Böszörményi utca ligetes, ligetes 289.
Böszörményi városháza fel van virágozva 292.
Bujdosik az árva madár 290., 453., 482.
Bújj, bújj, zöld ág 545., 588., 752.
Búra, búra, búbánatra születtem 451., 556.
Búsan búgó bús gerlice 448.
Búsan nyerít a kapitány úr sárgája 631.
Búza, búza, búza, de szép tábla búza 47., 354.
Búza, búza, búza, sej, de szép tábla búza 101., 520., 756.
Búza, búza, de szép tábla búza 183., 353.
Búzavirág, ha leszakajtanálak 355.

Cica párom 586.
Cifra csárda, lyukas az oldala 264., 347.
Cigányasszony, hun az urad 530.
Cintányérról jó a túrós derelye 412.

Csak, csak, csak az esik nékem keservesen 13.
Csaplárosné, szép csaplárné, jaj, de fehér a lába 228.
Cseng, cseng, gyűrű 755.
Csicseri borsó 605.
Csikós vagyok az Alföldön, nem gulyás 159.
Csikóslegény megy a kútra itatni 64.
Csordapásztorok 574., 676.
Csősz, csősz 564.
Csütörtökön este 152., 247., 719.
Csütörtökön virradóra 234., 596., 740.

De jó szagú a muskátli levele 474.
De sok eső, de sok sár 565.
De sok falut, de sok várost bejártam 85.
De szép kocsi, de szép ló van benne 547.
Debrecenbe' fújják a nyóc órát 56.
Debrecenbe' kinyíltak a virágok 430.
Debrecenbe' megfújják a trombitát 438.
Debrecenbe' nyílik a virág 425.
Debrecenbe van a rózsám tanyája 488.
Debrecenbe' zöld erdőbe születtem 270-271.
Debreceni híd alatt, híd alatt 368.
Debreceni kaszárnya sárgára van meszelve 497.

Debreceni kaszárnyára rászállott egy páva 422.
Debreceni kert alatt, kert alatt 442.
Debreceni laktanya, de magos a teteje 250.
Debreceni városháza fel van pántlikázva 31.
Debreceni zöld erdőbe' születtem 397.
Debrecennek van egy vize 87., 138., 231., 237., 269., 357-358., 396., 404., 418., 433., 457.
Debrecenyi dobogós kanális 115.
Debrecenyi határon, határon 35.
Debrecenyi kert alatt, kert alatt 473.
Debrecenyi kisajtóba' 36.
Dedőháti csárda mellett 99.
Deres a fű, kispej lovam, ne egyél 162.
Diófából van a, diófából van az édesanyám kapuja 7.
Domboldalon áll egy öreg nyárfa 332.
Dombon van a babám nádfedeles háza 365.
Drága jó édesanyám 134.

Édesanyám azért haragszik rám 106.
Édesanyám azt a szál rozmaringot 475.
Édesanyám is volt nékem, de már nincs 641-642.
Édesanyám rózsafája 472.
Édesanyám, gyászba van a szívem 762.
Édesanyám, ha fel akarsz keresni 761., 765.
Ég a gyertya, ha meggyújtják a függönyös szobába 711.
Ég a lámpa, ha meggyújtják a függönyös szobába 447.
Egy asszonynak két eladó lánya 470.
Egy mély kútba tekintek 563.
Egy üveg alma 590.
Egy vasárnap délután 4.
Egy, begy, libabegy 751.
Egyedem-begyedem, tengertánc 654.
Éjfél után szól a kakas, hajnal akar lenni 714.
El, el, elmegyek, nem maradok e tájon 502.
Életemben mindig szépet szerettem 722.
Elfújta a szél a gyalogutat 147.
Elhervad a rózsa 9.
Elindultam hosszú útra 524.
(de) El kell menni a csatába messzire 364.
Elköltözött a daru, meg a gólya 238.
Elment a pap almát lopni 697., 703.
Elment a tyúk a vásárra 536.
Elmúlt a karácsony 612-613.
Elrabolta a Balaton tőlem a kedvesem 39.
Elszaladt az aranygulya 98., 691., 705.
Eltörött a korsó, kifolyt a víz 80.
Eltörött a pincelakat 431.
Elveszett a lovam 626.
Én vótam az apámnak 217.

Endre báró udvarába' van egy fa 446., 637.
Erre gyere, erre, nincsen sár 226.
Erre gyere, ne menj arra 323.
Erre gyere, rózsám, nincsen sár 505.
És az eső, fúj a szél 273.
Esik a hó, fúj a szél 657.
Esik az eső, hull a villám rakásra 435.
Esik az eső, zúg a nád 561.
Esik eső esik, esik a kaszárnya falára 266., 718.
Esik eső, fúj a szél 182.
Esik eső, nagy sár van a faluba 121., 320.
Esik eső, szép csendesen csepereg 614.
Este fele hatot ütött az óra 16.
Este kezdem a lovam, este kezdtem a lovamat nyergelni 376.
Este szoktam a lovamat itatni 380.
Este szoktam, ihaja, este szoktam a lovamat nyergelni 305.
Este van már, alkonyul 560.
Este van már, kilencet üt az óra 68.
Este van már, nyolcat ütött az óra 548.
Este van, este van 111.
Este van, este van, de nem minden lánynak 45.
Este van, este van, elmúlt kilenc óra 82.
Este, este, de szerelmes egy este 484.
Este, este, de szerelmes kedd este 468.
Esteledik, alkonyodik 141.
Ez a kislány papucsot varratott 546.
Ez a kislány selyemszoknyát varratott 716.
Ez a kislány úgy éli világát 706., 743.
Ez a magas ég, ha beborul, kiderül 187.
Ez a világ úgysem sok, használják az okosok 157.
Ez új esztendőbe 611.
Ezerkilencszázhuszonnégy nyarába 645.
Ezernyolcszázhetvennyolcadik évben 189.
Ezernyolcszáznegyvennyolcban nem így volt 6.

Fáj a fának, ha a fejsze megvágja 495.
Fáj a hátam, mert megverte a zsandár 415.
Fáj a kutyának a lába, hej, de fáj 75.
Faluvégen áll egy nyárfa magába 274.
Faluvégen cigányasszony kunyhója 701.
Fecském, fecském, édes fecském 640., 742.
Fecskét látok 581., 608.
Fehér Laci el van fogva 208.
Fehér László lovat lopott 67., 94., 216., 333., 372., 381., 466., 487., 514., 648., 723.
Fekete a kökény, fehér a virága/virágja 55., 452.
Fekete a szeder, fehér a virágja 299.
Fekete cserepes a mi házunk teteje 57., 261., 351.
Fekete falubul fehér torony látszik 72.

Fekete keszkenőt 135.
Fekete szemű cseresznye 256.
Fekete tyúk szedegeti a meggyet 516., 522.
Feleségem is volt nékem 334.
Feljött a hajnal aranysugárral az égre 675.
Feljött a holdvilág 343.
Felmásztam a kemencére 375.
Félre bánat, félre bú 201.
Felszabadult már az árpa tarló 143.
Felszántatom a szováti nagy utcát 155.
Felszántatom debreceni főutcát 462.
Felszántatom, babám, az újvárosi határt 130.
Feltették már a fejkötőt, alá meg a kontyot 3.
Feltették már nékem a koszorút 313.
Felülök a fakó szamárra 321.
Felült már a csikós 464.
Fényes öltözetét 757.
Ferenc Jóska, ha bévett katonának 339.
Fodrozik a Tisza vize 549.

Gólya, gólya, gelice 592., 607.
Grici, kondás, elaludtál 156.

Gyurka cigány a padon 576.

Ha bemegyek a józsai csárdába 30.
Ha bemegyek a Virágkarneválra 444.
Ha bemegyek, csuhaj, ha bemegyek a józsai csárdába 51.
Ha felülök a fekete halomra 233., 594-595.
Ha felülök, csuhaj, ha felülök a fekete gőzösre 483.
Ha kiszabadulok én a munkácsi egyesből 176.
Ha lefekszek fegyverestül a földre 265.
Ha megdöglik a gulyámbul egy birka 284.
Ha megdöglik a gulyámbul egy marha 224.
Ha nem szeretnélek 307.
Ha nem szeretnélek, fel se keresnélek 212.
Haj, haj, haj, letörött a gally 708.
Hajdúsági gyerek vagyok 242.
Hajnal hasad, csillag ragyog 326.
Hajnaljon, hajnaljon 411., 434.
Hajnallik, hajnallik 19., 73., 346., 628., 633., 727.
Halálmadár szállott a ház falára 63.
Halálmadár, halálmadár szállott a ház dalára 42.
Hallottad-e hírét 371.
Hallottátok hírét 15., 356., 384., 429., 458.
Hallottátok hírét Bereg vármegyének 281.
Haragszik a gazda 535., 736.
Három betyár a csárdába 18.

Három hordó borom van 66.
Három királyok jönnek, ajándékokat hoznak 670.
Hasad a szép hajnal 610.
Haza, haza, haza, haza már 185.
Házunk előtt gyalogút, azon jár egy drótos tót 50.
Házunk előtt hármat fordul a kocsi 78.
Házunk előtt, kedves édesanyám, van egy magas eperfa 288.
Házunk előtt, kedves édesanyám, van egy magas eperfa 493.
Hej, csicsóka, csicsóka 532.
Hej, fosztóka, kukorica fosztóka 5.
Hej, gyöngyvirág, gyöngyvirág 317.
Hej, ihaja, csuhaja, de kerek a kötője 28.
Hej, nem zörög a, hej, nem zörög a buzitai gőzmalom 60.
Hej, rozmaring, rozmaring 308., 424.
Hét az ára, szabott ára 297.
Hét, hét, minden darab hét 277.
Hidegen fúj a szél, esik a fergeteg 310.
Hinta, hinta, palinta 604.
Hinta, palinta 577., 589., 652.
Híres Kassa felől 528.
Hol lakik kend, bácsi? Lugason 476.
Homokos az édesanyám udvara 117.
Hortobágyi csárda mellett a nyájam 97.
Hortobágyi csikósbojtár vagyok én 167.
Hortobágyi gulyáslegény 229.
Hortobágyi pusztán fúj a szél 225.
Hortobágyon csikós legény vagyok én 129., 423.
Hortobágyon juhászbojtár vagyok én 656.
Hortobágyon kinyílott az ibolya 485., 688.
Hortobágyon kis kunyhóban lakok én 206.
Hortobágyon kivirult az ibolya 244., 382., 492.
Hová való nénémasszony? Demecserbe 257.
Huszár vagyok, nem pocsolyakerülő 407.
Huszárnak bevettek 695.
Húzd meg, ereszd meg 653.

Idegen föld az én hazám 164.
Idesanyám rózsafája 685.
Intéző úr, tegye el a nagy mázsát 644.
Isten áldja meg 672.
Iszik a betyár a csapon 709., 741.
Itt az idő, Szent Mihály nap közeledik 198., 770.
Itthon van-e a kondás, vagy a felesége? 215.

Ja, ja, ja, ja, leesett az ára 295.
Jaj, de messze van a muszkák országa 519.
Jaj, de széles, jaj, de hosszú az az út 345.
Jaj, de szépen esik az eső 350.

Jaj, mikor az én uram… 116.
Jaj, Zsuzsánnám, lelkem 579.
Jankó, pipadohány'acskó 538.
János, életednek 635.
Jányok, böszörményi jányok 617.
Járj, baba, járj 651.
Járok egyedül 59., 733.
Jézus ágyán nincsen paplan, sír az ártatlan 745.
Jó dóga van a bíresnek, semmire sincs gondja 623.
Jöjj el, Uram, jöjj el 573.
Jöjjön haza, édesanyám 110.
Julcsa néni, Julcsa néni káposztát főz 74.

Kár így tenni, kár úgy tenni 282.
Karácsony éjszakán 663.
Károly király, sej, haj, ha bevettél huszárnak 629.
Kártya, kártya 583.
Kaszárnya, kaszárnya 303., 707.
Katona sem lettem volna 409.
Katonának nem jó lenni 128.
Kávét ittam, megégette a számat 77.
Kék a kökény, ha megérik fekete 61.
Kék ibolya búnak hajtja a fejét 300., 399., 419., 463., 529.
Kék ibolya, ha leszakajtanálak 395.
Kék ibolya, kék ibolya, ha leszakasztanálak 414.
Kékellik a Mátra, eső akar lenni 205.
Kéreti nénémet cifra szabólegény 729.
Keru, szeráf angyalok, s mennyből zengedezzetek 669.
Két birgének mi az ára 601.
Két hete mán-e, vagy három 88.
Két hete már, vagyis három 377.
Két malomra tartok számot 104.
Két nyárfa közt besütött a holdvilág 190.
Két nyárfa közt, két nyárfa közt kisütött a holdvilág 191.
Két szem szilva, duráncai 632.
Kettő hete-i, vagy három 163.
Ki az urát nem szereti 554.
Kicsi még a mi lányunk 693., 700., 737.
Kikötöm a ki pejlovam a csárda elébe 428.
Kilenc tinót, kilenc tinót hajtottam a vásárra 161.
Kimegyek a doberdói nagy hegyre 329.
Kimegyek a, lemegyek a nagyerdőbe sétálni 58.
Kimentem a selyemrétre kaszálni 330.
Kint a bárány, bent a farkas 582.
Kis kacsa fürdik 544., 587.
Kis kalapom darutollas, virágos 566.
Kis karácsony, nagy karácsony 681.
Kis kertembe rozmaringot ültettem 455.

Kis Sámsonba kidobolták 109.
Kis Szováton learatták az árpát 144.
Kisangyalom, ha katona nem volnék 406.
Kiskertembe' kinyílott egy rózsa 194.
Kiskertembe' tónak vállott a harmat 81.
Kispej lovam arra van kapatva 173.
Kispej lovam, kesely a négy lába 730.
Kisújszállás Kenderessel határos 221.
Kisütött a nap az egri legényre 643.
Kiszáradt a tóból 240.
Kiszáradt a tóból mind a sár, mind a víz 360., 437., 598-600.
Kivicses, kavicsos a mi házunk eleje 621.
Kivicses, kavicsos, kivicses, *(de)* kavicsos a régi babám udvara 553.
Kocsis legény, ha felül a lovára 126.
Kocsisom, kocsisom 557.
Kocsmárosné, ejnye, ejnye, ejnye 763.
Kocsmárosné, gyújtsa meg a lámpát 478.
Kopott csárda, lyukas a teteje 103.
Korán reggel feltekintek a pócra 209.
Kossuth lova megérdemli a zabot 293.
Környes körül borult az ég alja 86.
Köveztesd ki, babám, köveztesd ki, babám az újvárosi főutcát 421.
Kukás kislány vígan töri a dohányt 32.
Kukás legény vígan töri a dohányt 180.
Kútágas gémestől 370.
Kutya világ, mikor írem vígedet 102.
Kutyakaparási csárda 517., 620.

Lánc, lánc, eszterlánc 754.
Lányok, böszörményi lányok 174.
Lányok, debreceni lányok 389.
Lányok, lányok, híres lányok, rólam tanuljatok 312.
Lányok, lányok, kis szováti lányok 151.
Lányok, lányok, mit csináltok 388.
Látod, édesanyám, látod, édesanyám, mért szültél a világra 179.
Leégett/Leígett a csiri-biri hodály 89., 214.
Leégett a hortobágyi állás 83.
Leégett a hortobágyi hodály 243.
Leégett a nagy hatvani cukorgyár 646.
Lement a nap, lement a nap a szokott járásán 114.
Lent a falu szélén kék ibolya nyílik 459.
Léta, Vértes mind nyúl volna 158.
Levelet viszek 571.
Limbes, lombos a diófa teteje 374.
Lóra/Lúra, csikós, lóra/lúra, elszaladt a ménes/mínes 119., 139., 735.

Ma vagyon, ma vagyon piros pünkösd napja 682.
Magad maradsz, jó férj, ó, egyedül magad 133.

Magam vagyok egy kamarába zárva 113.
Magasan/Magosan repül a daru, sej, fenn a levegőbe' 294., 533.
Magosan repül a daru 717.
Magyar fiúk, magyar fiúk mennek a csatatérre 367.
Magyar huszár földre ejti szivarját 512.
Még azt mondják a józsai asszonyok 34.
Megégett a böszörményi hodály 22.
Megért mán a búzakalász, le lehet aratni 218.
Meghótt az uram, jöjjík, komámasszony, sirassuk 580.
Megismerni a kanászt fürge járásárul 239.
Megkötöm lovamat 724.
Megkötötték nékem a koszorút 267.
Meguntam, meguntam mán ezt a gazdát szolgálni 227.
Megüzenem a szeretőm anyjának 118.
Megvettem én a babámat nagy áron, de nagy áron 211.
Megy a gőzös, jön a gőzös, csörög, csattog a kereke 677.
Megy a nap lefele 627.
Megy a róka 584.
Mély a Tiszának a széle 732.
Mennyből az angyal lejött hozzátok 667.
Mér nem is teremtem buzának 123.
Mért nincs minden lánynak kút az udvarába 120.
Mi van máma, mi van máma 593.
Mikor a juhász bort iszik 465.
Mikor a szógának 65.
Mikor éngem a főorvos vizitál 712.
Mikor engem besoroztak, virágzott az erdő 148.
Mikor hozzád jártam, babám, mindig álmos voltál 285., 713.
Mikor még én tizenkét éves voltam 17.
Mikor megy a legény szombaton este a lányhoz 255.
Mikor megyek a babámnál, kiáll a kisajtóba 518.
Mikor megyek Galícia felé, még a fák is sírnak 315.
Mikor mentem Debrecenbe 107.
Mikor nékem Jankó Bálint szépen hegedül 195.
Min búsuljak, mikor jól van dolgom 100.
Mind elnyíltak a mezei virágok 393.
Mindég bánom, hogy szegénynek születtem 210.
Mit ér nekem a hortobágyi határ 660.
Mit játszunk, lányok 570.
Mit kerülöd, mit fordulod 503.
Mit nékem egy almát kétfele vágni 413.
Mit szóljak, bús anya 609.
Most jövök a hortobágyi pusztáról 248.

Nagykarácsony éjszakáján 668.
Nagyporódon kiöntött a kanális 316.
Nahát, mi is keljünk fel 665.
Ne hordja oly' magoson az orrát 71.

Ne lopjatok, nagyon szegény vagyok 11.
Nem akar a vezérürüm legelni 27.
Nem az a jó gazda, kinek hat ökre van 168.
Nem bánnám, ha sose lenne vasárnap 715.
Nem bánom, hogy parasztnak születtem' 137., 203.
Nem dalol a dalos madár 403.
Nem idevaló születésű vagyok én 21.
Nem jó ember, nem jó ember a mostani kapitány 207.
Nem jól látom az idő járását 142.
Nem loptam én életembe 166.
Nem messze van ide Csongorád 46.
Nem messze van ide Kismargita 160., 764.
Nem messze van kisangyalom tanyája 40.
Nem messze van, nem messze van kisangyalom tanyája 649.
Nem vagyok én senkinek se adósa, adósa 531.
Nem, nem, nem, nem, nem, nem 309.
Nincs egyebem egy cserepes tanyánál 684.
Nincs szebb rózsa a pünkösdi rózsánál 490.
Nincsen annál felségesebb élet 259.
Nincsen olyan kenyér, mint a szegény rabé 92., 165.
Nincsen pénzem, de majd lesz 436., 481.
Nosza, nosza, jó gazda 543.
Nosza, pajtás, fogd az ajtót 666.

Nyárfából van a babám nyoszolyája 306.
Nyitva van a babám 199.
Nyitva van a Szendre báró ablaka 744.
Nyugodjál békével a bús temetőbe' 136.

Ó, szép Jézus, ez új esztendőbe' légy híveiddel 680., 746.
Ó, te híres Kánahán 219.
Ó, te zsíros Kánahán 279.
Olyan szeginy legíny vagyok 90.

Örvend az ég vigassággal dicséretesen 634.
Összefolyik a Hortobágy a Tiszával 471.
Özönvízkor megjárták az egerek 131.

Papp Vendelnek nincsen orra 304.
Páros kiskés a zsebembe, de fényes 37.
Pásztorok, pásztorok örvendeznek 674.
Pásztorok, pásztorok, hol jártatok 541.
Poródon a Békás 172.
Pórom, pórom, Pofádiné 618.
Pusztán születtem, a pusztán lakom 154.

Rászállott a, rászállott a vadgalamb a búzára 245.
Réztányérba, vastányérba pogácsa 53.

Rimaszombat felől fújdogál a szellő 232.
Románia felé nem tudjuk mi az utat 767.
Rozmaringos kis kalapom felakasztom a szegre/szögre 322., 443.
Rózsa Mari lepedője 513.
Rózsa Sándor már húszéves korában 236.
Rózsa, rózsa, bazsarózsa levele 391., 398., 441.
Rózsa, rózsa, labdarózsa levele 188., 417.
Rózsa, rózsa, százlevelű rózsa 445.
Rózsát ültettem a gyalogútra 400., 456.

Sándri, kukó, hilinkó 572.
Sárga csikó, sárga csikó, csengő rajta 537.
Sárga csikó, selyem nyereg 251.
Sárga kukoricaszár 383., 408.
Sárga lovam, sárga 235.
Sárgadinnye nem egyez a göröggel 150.
Sárgul már a fügefa levele, sej, hideg akar lenni 12., 318.
Sebesen forog a lassú gőzös kereke 76.
Sej, aki tiszta búzát akar vetni 362.
Sej, búza, búza, búza, de szép tábla búza 551.
Sej, édesanyám, eresszen el a bálba 710.
Sej, ez a tanya, tanya csupa nyomorúság 647.
Sej, ha bemegyek Székesfehérvárra 186., 363.
Sej, haj, esik eső, hull a villám csapásra 146.
Sej, haj, lekaszálták már a réten a szénát 286.
Sej, még a búza, sej, még a búza ki sem hányta a fejét 759.
Sej, mikor megyek Székesfehérvárra 193.
Sej, mikor mentem Székesfehérvárra 479.
Sétáljunk, sétáljunk 606.
Sír a kislány, mikor férjhez viszik 171.
Sírnak, sírnak a mezei pacsirták 169.
Slingolt szélű selyemkendőm szélirül van kivarrva 49.
Sokat arattam a nyáron 184., 615-616., 659.
Sötét felhő ereszked a pusztába 132.
Sugár magas/magos, *(de)* sugár magas/magos a nyárfa teteje 254., 619.
Sugár torony kilátszik a pusztába 731.
Summásokkal nem sok időt tőtöttem 738.
Süljél, cipó, süljél 585.
Sűrű erdő, magos fa 91.
Sűrű sötét felhő vándorol a kék égen 494.
Sűrű sötét felhők vándorolnak az égen 766.
Sűrű szeme van, van a magyar búzának 658.

Szabó Gyula Kovács Jolánt szerette 2.
Szagos a rozmaring, szagos a rozmaring, lehajlik az ága 720.
Száll a daru, száll a daru odafenn a levegőbe' 555.
Szállj le, holló, szállj le 20.
Szánt a babám, sej, haj, szánt a babám a józsai határba 498.

Szánt az ökör, rececе, csörög-csattog a járom 338., 748.
Szárad a bokor a tetőn 378.
Szebb a páva, mint a pulyka 679.
Szeged felől hidegen fúj a szél 84.
Szegény embernek születtem 342.
Szegfű, szegfű, piros szegfű levele 491.
Szél fújja le a fáról a levelet 639.
Szélen van a, sarkon van a debreceni honvéd huszár kaszárnya 262.
Szénát eszik az ökröm 335.
Szénát étess, ne murvát 699.
Szent, szent, szent az Úr 671.
Szép a fekete bárány 170.
Szép a gyöngyvirág a bokorba 450.
Szép a gyöngyvirág a csokorba 392.
Szép a gyöngyvirág egy csokorba/csokortba 386., 426., 661.
Szép a rozmaring egy bokorba 440.
Szép csaplárné, adjon bort hitelbe 23.
Szépen legel a báróné gulyája 213.
Szépen úszik a vadkacsa a vízen 252., 348., 387., 467.
Szerelem van fűbe, fába, virágba 44.
Szeretném a szeretőmet megverni 48.
Szoboszlai fogadóba' szól a muzsika 602.
Szoboszlai városháza kőből van kirakva 276.
Szőrcsizma, bőrnadrág 253.

Tele van a város kék ibolyával 454.
Teli van a rózsabokor virággal 461.
Templony előtt látszik 540.
Tente, baba, tente 559., 567., 603.
Termett meggy 569.
Ti magyarok, most ide hallgassatok 523.
Tisza partján elaludtam 43., 275., 696.
Tisza parton van az én lakásom 336.
Tiszán innen, Dunán túl 222., 552.
Tiszán túl, Dunán túl 636.
Tiszta búzát öntöttem a garatba 760.
Tizenkettő, tizenhárom 41.
Tó szélibe vízi madár sereg 204.
Tokaj felől jön egy fekete hintó 260.
Tökhalomnál van az olcsó gomolya 272., 283.
Túl a Tiszán a szendrei határba 246.
Túl a Tiszán csikós legény vagyok én 341., 361.
Túlsó soron esik az eső 508.
Túrót ettem 597.
Tüzet lökött a Citrahát 340.
Tüzet viszek, nem látjátok 379., 591.

Udvarom közepén van egy magas diófa 489.
Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom 324.
Udvaromon hármat fordult a kocsi 125.
Úgy tetszik, hogy jó helyen járok itt 562.
Új a kendőm, el akarom viselni 249.
Új esztendő, vígság szerző 515., 575.
Újváros on esik az eső 177.
Utcára nyílik a kocsmaajtó 469.

Valamennyi gácsér, ruca 79.
Van egy lovam, kesely a négy lába 95.
Van két hete, vagy mán három 349.
Van két lovam, Fakó meg a Deres 153.
Van nékem egy selyemkendőm, el akarom viselni 8.
Várad felől jön egy vonat, vörös kereszt rajta 420.
Végigmegyek a kaszárnya udvarán 526.
Végigmegyek, végigmegyek 405.
Végigmentem a nánási főutcán 197.
Végigmentem debreceni főutcán 449.
Végigmentem vámospércsi főutcán 509.
Vetettem egy ágy ibolyát, nem kelt ki 70.
Virágos kenderem 624.
Viszi a víz a pallagi rétet 390.
Viszi a víz a tokaji hegyet 630.
Volt nekem két ökröm 301.
Volt nekem négy ökröm 302.

Zavaros a Tisza vize, nem tiszta 314.
Zöld búzába' van egy keskeny gyalogút 122.
Zöld erdőbe de magas, zöld erdőbe de magas a juharfa 432.
Zöld erdőbe de magas, zöld erdőbe de magas a kaszárnya 258.
Zöld erdőbe, zöld erdőbe sétál egy kis madár 416.
Zörög a kocsi 721.
Zúg az erdő, zúg a mező 29.
Zúg az erdő, zúg a vihar 369.

Zsindelyezik, bádogozzák, csinálják mán a józsai templomot 52.

V.2. Földrajzi mutató

Helység	**Sorszám**
Balmazújváros	129-141., 159-161., 176-178., 658-662., 685-699.
Bodaszőlő	409-413.
Debrecen-Bánk	449-459.
Debrecen, Beton-tanya	401-408., 414-417.
Debrecen-Bocskaikert	394-400.
Debrecen-Kismacs	419-448., 491-496.
Debrecen, Nagy-Gugyori	379-389.
Debrecen-Pallag	390-393., 418.
Debrecen-Szepes	460-468., 485-490.
Debrecen-Szikgát	469-484.
Egyek	204-212.
Egyek-Telekháza	624-630., 641-657.
Földes	547-566.
Hajdúböszörmény	86-105., 162-171., 567-582.
Hajdúböszörmény-Nagypród	172-175., 179-188., 285-316., 328-332., 615-618.
Hajdúdorog	252-261., 669-683.
Hajdúhadház	333-339., 583-584.
Hajdúnánás	189-202., 758-770.
Hajdúsámson	66-77., 83-85., 106-118., 369-378., 663-666.
Hajdúsámson, Liget-tanya	57-65., 78-82.
Hajdúszoboszló	268-284., 348-368., 585-593., 601-614.
Hajdúszovát	142-158.
Hajdúvid	619-623.
Hortobágy-Máta	203., 340-347.
Józsa	12-56., 497-508., 667-668., 684.
Kaba	700-709.
Mikepércs	1-11.
Nádudvar	233-251., 594-600.
Nagyhegyes	119-128.
Püspökladány	747-757.
Téglás	262-267., 710-746.
Tetétlen	544-546.
Tiszacsege	213-232., 317-327., 631-640.
Vámospércs	509-543.

V.3. Kadenciamutató

Kadencia	**Sorszám**
Kétsoros dallamok	
(5) 1	675.
(1) 1	202.
Háromsoros dallamok	
8 (1) 1	297.
5 (5) 1	666.
1 (2) 1	635.
Négysoros dallamok	
8 (8) 5 1	198.
8 (8) b3 1	770.
7 (8) b3 1	172.
4 (8) VII 1	140., 369., 373., 401., 480., 527.
1 (8) 1 1	217.
8 (6) 4 1	178., 662.
6 (6) b3 1	38.
1 (6) 6 1	509.
1 (6) 5 1	717.
1 (6) 4 1	111.
10 (5) 5 1	229.
9 (5) 5 1	213., 355., 395., 398., 413., 474., 639., 722.
9 (5) 4 1	402.
9 (5) b3 1	158.
8 (5) 8 1	552.
8 (5) 5 1	87-88., 94., 163-164., 321., 697.
8 (5) 4 1	182., 234., 237., 273., 278., 280., 357., 550., 596., 687.
8 (5) b3 1	67., 99., 107., 138., 141., 216., 220., 231., 240., 269., 319., 333., 340., 349., 358-359., 372., 377., 381., 396., 404., 418., 433., 457., 465-466., 487., 620., 685., 723.
8 (5) 1 1	636.
#7 (5) 3 1	86., 171.
7 (5) 3 1	594-595.
7 (5) b3 1	65., 177., 219., 308., 317., 424-425., 476., 495., 508., 513., 529., 536., 701., 703.
7 (5) 1 1	532.
6 (5) 2 1	210.
6 (5) 1 1	648.
5 (5) 6 1	199.
5 (5) 5 1	72., 166., 253., 256-257., 370., 561., 708.
5 (5) 4 1	517.
5 (5) 3 1	542., 664.
5 (5) b3 1	110., 740.
5 (5) 2 1	335., 383., 408., 673.

5 (5) 1 1	251., 378., 409.
4 (5) 5 1	221., 246., 274., 446., 637., 744.
4 (5) 4 1	83., 89., 98., 160., 208., 243., 264., 290., 453., 482., 691., 705.
4 (5) b3 1	342.
3 (5) 5 1	557.
b3 (5) 1 1	150.
1 (5) 9 1	148., 263.
1 (5) 8 1	33., 43., 81., 121., 147., 154., 186., 248., 255., 320., 328., 363., 400., 452., 456., 459., 511., 644., 677.
1 (5) 8 1 *(1 (5) 3 1 1)*	239.
1 (5) #7 1	22.
1 (5) 7 1	39., 84., 93., 129., 144., 167., 300., 327., 338., 341., 361., 374., 419., 463., 738., 761., 765.
1 (5) 6 1	45., 55., 151., 242., 296., 405., 471., 658.
1 (5) b6 1	106., 130., 155., 173., 329., 504.
1 (5) 5 1	6., 10., 23., 25., 28-30., 53., 70., 76., 80., 115., 118., 123., 127., 146., 181., 187., 190., 200., 209., 225-226., 265., 267., 275., 286., 289., 330., 337., 339., 368., 382., 391., 397., 399., 415., 426., 442., 444., 451., 455., 460-461., 468-469., 473., 484., 490., 492., 496-497., 501., 505., 507., 510., 523., 526., 546-547., 556., 638., 643., 660-661., 674., 688., 692., 696., 704., 712., 715-716., 729., 731., 748., 764.
1 (5) 5 1 // 8 (1) 5 1	215.
1 (5) 5 1 // 1 (5) b3 1	448.
1 (5) 4 1	21., 24., 41., 44., 48., 57., 62., 124., 169., 174., 184., 224., 247., 250., 252., 261., 266., 299., 314., 323., 331., 348., 350-351., 375., 386-387., 389., 392-394., 420., 423., 428., 430., 450., 462., 467., 470., 486., 488-489., 498., 502., 548., 554., 621., 623., 625., 627., 646., 659., 707., 718., 750., 758., 766.
1 (5) 3 1	14., 131-132., 192., 194., 249., 365., 632., 694., 747.
1 (5) b3 1	8., 36., 75., 145., 152., 230., 303., 310., 324., 332., 336., 412., 447., 472., 615-617., 711., 719.
1 (5) b3 1 // 1 (5) 5 1	35.
1 (5) 2 1	1., 5., 13., 27., 32., 34., 37., 40., 77., 85., 114., 117., 161., 185., 197., 207., 260., 262., 293., 312., 352., 364., 438., 445., 449., 491., 499., 512., 631., 663., 667.
1 (5) 1 1	2., 56., 58., 61., 82., 95., 97., 109., 112., 120., 122., 126., 137., 143., 149., 168., 170., 176., 193., 203-204., 227., 235., 259., 285., 316., 345., 347., 362., 380., 390., 406., 417., 435., 454., 475., 479., 494., 534., 551., 574., 629-630., 641-642., 647., 656., 684., 686., 713., 730., 760., 762-763., 767.
1 (5) V 1	64., 739.
7 (4) 6 1	655.
7 (4) 4 1	301.
5 (4) 5 1	74., 92., 119., 139., 165., 268., 281., 360., 437., 439., 525., 537., 598-600., 735.
5 (4) b3 2	609.
5 (4) b3 1	134-135., 689-690.
5 (4) 2 1	403., 531.
5 (4) 1 1	270.
5 (4) VII 1	277.
4 (4) 4 1	211.
4 (4) VII 1	530.
b3 (4) VII 1	78.
1 (4) 5 1	59.
VII (4) 4 1	676.

VII (4) b3 1 672.
8 (3) #7 1 539.
6 (3) 4 1 311., 734.
3 (3) 5 1 153.
3 (3) 3 8 195.
3 (3) 3 1 3.
1 (3) 1 1 46.
V (3) 2 1 4., 66.
V (3) V 1 68., 236.
b10 (b3) 1 1 17.
9 (b3) 5 1 307., 434.
9 (b3) 4 1 411.
9 (b3) b3 1 481.
8 (b3) 4 1 284.
8 (b3) b3 1 102., 105., 241., 514., 516.
8 (b3) 1 1 693., 699-700., 737.
7 (b3) 4 1 626.
7 (b3) b3 1 9., 233., 238., 436., 522., 725., 742.
7 (b3) VII 1 726.
7 (b3) V 1 189.
5 (b3) VII 1 18., 26.
5 (b3) b3 1 // 7 (b3) 1 1 407.
4 (b3) 1 1 11., 295.
b3 (b3) 7 1 90., 125.
b3 (b3) b3 1 524.
2 (b3) 5 1 133., 136.
1 (b3) 7 1 309., 624., 695., 724.
1 (b3) b3 1 73., 113., 180., 440.
1 (b3) 2 1 506., 515., 519.
1 (b3) 1 1 733.
1 (b3) VII 1 575.
1 (b3) V 1 614., 710.
VII (b3) 5 1 49.
VII (b3) 4 1 19.
VII (b3) b3 1 142.
6 (2) 3 1 650.
5 (2) 1 1 128.
5 (2) VI 1 20.
4 (2) 1 1 69.
3 (2) 1 1 540., 573.
2 (2) 6 2 543.
2 (2) 5 1 728.
2 (2) 3 1 732.
2 (2) 2 1 157.
2 (2) 1 1 560.
2 (2) V 1 16.
1 (2) 5 1 63.
1 (2) 4 1 188., 441.

1 (2) 2 1	96., 183., 306., 353., 645.
VII (2) V 1	162.
8 (1) b3 1	388., 709.
8 (1) 1 1	222.
7 (1) 5 1	566.
7 (1) b3 1	343., 346., 371., 640., 741.
7 (1) 1 1	344.
5 (1) 8 1	385., 427., 478., 500., 706., 743.
5 (1) 5 1	282., 601.
5 (1) b3 1	549.
5 (1) 4 1 // 5 (5) 4 1	279.
5 (1) 4 1 // 5 (4) 4 1	205.
5 (1) 2 1	159., 206., 244., 485., 562.
5 (1) 1 1	271.
4 (1) 4 1	214.
4 (1) 1 1	91.
1 (1) 7 1	518., 649.
1 (1) 5 1	12., 42., 175., 196., 223., 228., 245., 254., 288., 291., 305., 318., 322., 376., 414., 416., 443., 493., 541., 553., 558., 602., 619., 665., 668., 698., 702.
1 (1) 4 1	47., 218., 325.
1 (1) 3 1	7., 294., 367., 421., 533.
1 (1) b3 1	179., 212., 535., 628., 633., 727., 736.
1 (1) 2 1	100., 103., 258., 366., 410., 422., 432., 521., 555., 680-681., 714., 746., 757.
1 (1) 1 1	31., 51-52., 60., 101., 108., 156., 191., 276., 287., 292., 315., 354., 477., 483., 520., 622., 634., 720., 745., 756., 759
4 (VII) VII 1	657.
1 (V) V 1	749.
V (V) 5 1	54., 79., 104.
V (V) 2 1	313.
V (V) VI 1	559., 567., 603.

Ötsoros dallamok

7 4 (5) b3 1	356., 458.
7 4 (5) 1 1	384.
7 4 (5) VII 1	15., 232., 298., 302., 429., 528.
b10 (b3) 1 1 1	272.
8 5 (3) 8 1	201.
8 (b3) 5 1 1	283.
5 (b3) b3 b3 1	565.
3 3 (2) V 2	669-670.

Hatsoros dallamok

9 8 (5) 5 4 1	721.
8 8 (5) 4 4 1	304., 431.
8 8 (5) 4 b3 1	334.
4 8 (5) 4 1 1	464.
4 4 b3 (b3) b3 1	326.

V.4. Szótagszámmutató

Szótagszám	**Sorszám**
Kétsoros dallamok	
11.11.	202.
13.13.	675.
Háromsoros dallamok	
6.6.6.	635.
8.8.6.	666.
8.8.7.	297.
Négysoros dallamok	
5.5.8.6.	59., 733.
5.6.5.6.	574.
5.6.6.6.	672., 676.
6.5.6.5.	199.
6.6.6.6.	9., 65., 69., 72., 135., 172., 240., 301., 307., 343-344., 346., 371., 411., 434., 540., 557., 573., 609., 624., 655., 695., 724., 757.
6.6.7.6.	111.
6.6.8.6.	19-20., 73., 535., 559., 567., 603., 626., 628., 633., 727.
6.6.10.6.	235., 736.
6.6.10.10.	253., 370.
6.6.12.12.	681.
6.6.7+8.6.	719.
6.6.8+7.6.	627.
6.6.7+8.8.	152.
6.6.7+9.6.	247.
6.7.7.6. (6.6.6.6.)	663.
6.7.8.7.	309.
6.7.8.19.	636.
6.8.10.6.	303., 394., 707.
7.6.6.6.	134.
7.6.7.6.	217., 219., 279.
7.7.7.7.	170., 308., 311., 317., 424., 532., 560., 665., 693., 699., 734., 737.
7.7.7.10.	91., 657.
7.7.8.7.	700.
7.7.8.16+7.	552.
7.7.10.16.	4., 66.
7.7.6+6.6+6.	543.
7.7.8+8.7.	277.
7.9.9.9.	105.
7.9.11.9.	436., 481.
7.7+3.7.7+3.	182., 273.
7.11.7.11.	335., 383., 408.
8.5.8.5.	109., 515., 575.

8.6.8.6.	29., 192., 369., 480.
8.6.8.8.	140., 373., 401., 527.
8.7.8.7.	296., 542., 664.
8.7.8.8. (8.8.8.8.)	67.
8.7.8.19.	222.
8.7.9.7.	242., 405.
8.8.7.7.	650.
8.8.8.8.	18., 26., 36., 43., 87-88., 90., 94., 98-99., 107., 138., 141., 145., 156., 158., 163-164., 166., 184., 208., 216., 220., 231., 234., 237., 251., 256., 269., 275., 278., 280., 282., 290., 319., 333., 340., 342., 349., 357-359., 372., 377-378., 381., 388-389., 396., 404., 409., 418., 433., 448., 453., 457., 465-466., 472., 482., 487., 513-514., 517., 524., 536., 539., 549., 596., 601., 615-617., 620., 632., 640., 648., 659., 668., 685., 689-691., 696-697., 703., 705., 709., 717., 723., 725-726., 728., 732., 741-742., 744., 758.
8.8.8.10.	325.
8.8.9.8.	554.
8.8.10.8.	41., 62., 128., 229., 323., 375.
8.8.10.10.	79., 104., 708.
8.8.11.8.	625.
8.8.11.16.	403.
8.8.6+6.4.	740.
8.8.7+7.7.	110.
8.8.8+8.9.	530.
8.9.9.8.	174.
8.9.11.8.	561.
9.8.11.11.	321.
9.9.9.9.	177., 225-226., 425., 440., 476., 505., 508.
9.9.11.9.	185., 328., 350., 386., 392., 426., 450., 661.
9.9.11.10.	46., 123.
10.6.10.6.	667.
10.10.9.10.	694.
10.10.10.9.	153.
10.10.10.10.	14., 22-24., 38., 56., 83., 89., 100., 103., 106., 115., 124., 142-143., 151., 154., 160., 171., 173., 178., 183., 203-204., 214., 230., 243., 259., 264., 267., 313., 332., 336., 347., 353., 400., 445., 456., 470., 562., 662., 673., 687., 763-764.
10.10.10.11.	80., 337.
10.10.10.12.	86., 147., 194., 263.
10.10.10.14.	84.
10.10.11.10.	54., 469.
10.10.11.11.	96., 762.
10.10.12.10.	33., 368., 442., 460., 473., 704.
10.10.12.11.	507.
10.10.12.16.	127.
10.10.6+7.9.	11.
10.10.13.10.	546-547.
10.10.7+7.9.	295.
10.10.10+4.10.	674.
10.10.14.12.	541.
10.10.7+8.6. // 11.11.7+7.11.	35.
10.10.16.10.	95., 730.

10.11.10.11.	390.
10.11.11.11.	186.
10.11.12.10.	630.
10.12.6.9.	478.
10.13.6.9.	427., 500.
10.13.6.11.	385.
10.14.6.11.	706., 743.
11.10.10.11.	193., 252., 348., 362., 387., 467.
11.10.11.11.	479.
11.11.11.10.	660.
11.11.11.11.	2., 10., 16-17., 27., 34., 37., 40., 44., 48., 70., 77., 85., 97., 102., 113., 118., 125-126., 144., 159., 162., 169., 180., 188-189., 206., 209-210., 213., 224., 233., 236., 244., 246., 249., 260., 265., 270-271., 274., 284., 293., 314., 316., 330., 339., 345., 352., 355., 364., 380., 382., 391., 395., 397-398., 412-413., 415., 430., 441., 446., 451., 461-462., 474., 485., 488., 491-492., 496., 506., 509-512., 516., 519., 522-523., 529., 556., 566., 594-595., 614., 637., 639., 641-645., 656., 684., 686., 688., 692., 701., 712., 715-716., 722., 731., 760.
11.11.11.11. // 11.11.14.11.	407.
11.11.11.12.	363.
11.11.11.13.	149.
11.11.11.19.	63., 221.
11.11.12.11.	306., 329., 393., 455., 548.
11.11.12.12.	738.
11.11.13.7.	6., 53.
11.11.13.11.	61., 68., 81., 117., 121., 129., 132., 150., 167., 190., 248., 300., 320., 341., 361., 399., 406., 419., 423., 438., 468., 484., 490., 495., 526., 761.
11.11.13.12.	75.
11.11.13.13.	646.
11.11.13.14.	25.
11.11.14.11.	131., 155., 181., 374., 444., 463.
11.11.15.11.	30., 417., 449., 499.
11.11.17.11.	5., 64., 739.
11.12.11.11.	78.
11.12.12.11.	32., 475.
11.12.13.11.	122., 238., 454.
11.12.15.11.	534.
11.12.16.11.	197.
11.13.13.13.	327.
12.8.8.8.	74., 439., 537.
12.11.8.12.	93.
12.11.9.12.	504.
12.11.11.12.	21., 187., 502.
12.11.11.13.	435.
12.11.11.15.	631.
12.11.12.12.	1., 471., 658.
12.11.13.12.	13.
12.12.10.11.	212.
12.12.6+6.4.	257.
12.12.12.12.	45., 55., 92., 119-120., 133., 136., 139., 165., 168., 200., 205., 268., 281., 289., 299., 324., 360., 365., 437., 452., 459., 501., 525., 558., 598-600., 729., 735.

12.12.12.13. 310.
12.12.13.13. 82.
12.12.7+7.8. 198., 770.
12.12.16.12. 354.
12.12.16.14. 47.
12.13.17.12. 710.
13.10.10.13. 351.., 489., 621.
13.10.10.14. 57., 261.
13.10.13.13. 551.
13.11.11.13. 286.., 494., 766.
13.11.12.13. 647.
13.11.13.13. 767.
13.11.14.13. 629.
13.12.12.12. 130.
13.13.7(+7).13. 634.
13.13.10.13. 745.
13.13.13.13. 486., 638.
13.13.14.14. 602.
13.13.8+7.5. 195.
13.13.16.13. 76., 101., 520., 756.
13.13.19.13. 215.
13.14.15.13. *(13.14.12.13.13.)* 239.
13.15.15.13. 146.
14.10.10.14. 112., 176.
14.10.10.15. 713.
14.10.12.14. 114.
14.10.12.15. 750.
14.11.11.14. 250., 338., 748-749.
14.12.12.14. 285., 331.
14.13.13.14. 28.
14.14.12.12. 157.
14.14.12.14. 410., 422.
14.14.13.14. 227., 497.
14.14.14.14. 3., 218., 255., 312., 366., 420., 428., 623., 698., 702.
14.14.14.15. 619., 747.
14.14.14.16. 148.
14.14.15.15. 39.
14.14.15.17. 416.
14.14.18.14. 31., 276., 292.
14.15.14.15. 108.
14.15.18.16. 714.
14.22.12.12. 531.
15.11.11.15. 718.
15.11.11.17. 266.
15.11.13.15. 8., 447., 711.
15.14.13.13. 211.
15.15.11.11. 245.
15.15.11.15. 42., 175., 228.

15.15.12.15. 322., 443.
15.15.13.10. 746.
15.15.13.13. 161.
15.15.14.13. 207.
15.15.14.15. 254., 294., 533.
15.15.14.16. 680.
15.15.15.15. 49., 58., 518., 649.
15.15.15.17. 414.
15.15.16.15. 191., 477.
15.16.13.16. 367.
16.11.12.14. // 16.11.12.16. 677.
16.16.15.15. 223.
16.16.15.16. 291.
16.16.16.16. 555.
16.16.17.28. 315.
16.17.15.16. 196.
17.11.15.11. 498.
17.17.12.17. 318.
17.17.13.17. 60., 288., 493.
17.17.15.17. 51., 759.
17.17.16.17. 12.
17.17.17.17. 483.
18.18.12.18. 258.
18.18.13.18. 305., 432., 720.
18.18.14.18. 376., 622.
19.15.16.16. 262.
19.19.10.19. 7.
19.19.11.19. 52., 287., 521.
19.19.14.19. 179.
20.17.12.22. 553.
20.20.10.19. 421.
22.11.11.11. 241.
24.11.11.11. 550.
25.11.11.11. 402.

Ötsoros dallamok

6.6.6.6.6. 15., 232., 298., 302., 356., 384., 429., 458., 528.
7.7.7.7.7. 201.
7.9.9.7.7. 565.
11.11.11.11.6+7. 272.
11.11.13.11.6+7. 283.
14.14.7+8.9+7.6. 669-670.

Hatsoros dallamok

5.5.6.5.5.6. 721.
6.6.6.6.6.6. 464.
8.8.6.8.8.6. 304., 334., 431.
8.8.8.8.7+7.11. 326.

Hangszeren játszott dallamok

Citerán	765.
Harsonán	137.

Kötetlen szerkezetű dallamok

Ütempárosak	50., 71., 379., 503., 538., 544-545., 563., 564., 568-572., 576-578., 581-593., 597., 604-608., 611-613., 618., 651-654., 671., 678-679., 682., 751-755., 768-769.
Recitatívak	116., 579-580., 683.